

LENIN

OPERE COMPLETE

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LENIN

OPERE
COMPLETE

44

TRADUCEREA ÎN LIMBA ROMÂNĂ
APARE ÎN URMA HOTĂRIRII C.C.
AL P.C.R. EA A FOST ÎNTOCMITĂ
DUPĂ ORIGINALUL ÎN LIMBA RUSĂ,
ED. A V-A

INȘTITUTUL ȚE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

OPERE
COMPLETE

EDIȚIA A DOUA

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1967

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

VOL.

44

Iunie 1921 — martie 1922

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1967

P R E F A Ț A

Volumul al patruzeci și patrulea din Operele complete ale lui V. I. Lenin cuprinde lucrările scrise în perioada iunie 1921—martie 1922. În aceste lucrări se face o analiză a situației externe și interne a Țării sovietice, precum și o trecere în revistă a primelor rezultate ale noii politici economice. Ele reflectă vasta activitate desfășurată de V. I. Lenin în conducerea construcției de partid, de stat și economice, precum și a politicii externe a Republicii Sovietelor.

Situația internațională, spunea Lenin, evoluează în așa fel, încît „în linii generale se confirmă previziunile noastre, calculele noastre“ (vezi volumul de față, p. 298). În pofida tuturor eforturilor depuse de contrarevoluția internă și externă, Puterea sovietică a ieșit învingătoare. Lenin a arătat că doi sînt factorii principali care au contribuit la obținerea victoriei : în primul rînd, faptul că partidul s-a bucurat de sprijinul muncitorilor și al țăranilor muncitori, care știau că luptă pentru puterea lor și pentru pămîntul lor, că luptă ca să-și asigure o viață mai bună pentru ei și pentru copiii lor ; iar în al doilea rînd faptul că, îndeplinindu-și datoria internaționalistă, proletariatul internațional a acordat un sprijin puternic Rusiei revoluționare. Coexistența pașnică a statului proletar cu țările capitaliste a devenit o realitate, și principala preocupare a guvernului sovietic în domeniul relațiilor internaționale a devenit aceea de a păstra pacea, de a împiedica dezlănțuirea unui nou război. În raportul prezentat la cel de-al IX-lea Congres general

al Sovietelor din Rusia, Lenin a declarat : „Noi vom apăra din răzputeri pacea și de aici înainte“ (p. 302).

În lucrările cuprinse în volumul de față este fundamentată linia generală a politicii externe a guvernului sovietic — politica de coexistență pașnică și întrecere economică între cele două sisteme, adică neamestecul în treburile interne, respectarea suveranității și a integrității teritoriale, stabilirea de relații economice și culturale cu toate țările pe bază de avantaj reciproc, prietenia cu toate popoarele. Lenin considera politica de coexistență pașnică drept o formă specifică a luptei de clasă dintre socialism și capitalism.

Noi, arăta Lenin, vom atrage celelalte popoare sub steagul socialismului și comunismului prin forța exemplului, demonstrând, prin rezultatele practice ale construcției noastre economice, superioritatea socialismului față de capitalism. În 1921—1922 statele capitaliste, continuând să spere într-o apropiată prăbușire a Puterii sovietice, erau prea puțin dispuse să stabilească relații economice trainice cu Rusia Sovietică. Buzuindu-se pe factori obiectivi, V. I. Lenin și-a exprimat ferma convingere că în viitor relațiile economice se vor dezvolta în mod inevitabil : „Există o forță mai puternică decît dorința, voința și hotărîrea oricărui dintre guvernele sau clasele ostile nouă ; această forță o constituie relațiile economice mondiale generale, care le silesc să pășească pe această cale a stabilirii de legături cu noi“ (p. 308).

Într-o serie de documente consacrate Conferinței economice și financiare internaționale de la Genova („Proiect de directivă pentru vicepreședintele și membrii delegației la Conferința de la Genova“ etc.) se reflectă activitatea intensă desfășurată de Lenin în vederea pregătirii programului de acțiune și stabilirii liniei de conduită a delegației sovietice la această conferință. Lenin a arătat că sarcina delegației este de a lupta pentru pace și pentru colaborare economică între popoare, pentru stabilirea de relații comerciale între Rusia Sovietică și țările capitaliste. Lenin atribuia o mare importanță stabilirii unor relații juste cu guvernele burgheze. El sublinia necesitatea unei atitudini suple față

de diferitele pături ale burgheziei. Astfel, într-un document inclus în volumul de față și care se publică pentru prima oară — „Proiect de hotărîre a C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la sarcinile delegației sovietice la Genova“ — el scria că „trebuie făcut tot posibilul și cîte ceva din ceea ce e imposibil pentru a întări aripa pacifistă a burgheziei“ (p. 413). Lenin a schițat un program concret al colaborării economice pașnice între toate țările. Documentele incluse în volumul de față caracterizează lupta consecventă dusă de Lenin și de partidul bolșevic pentru pace, luptă care constituie linia invariabilă a politicii externe sovietice. În același timp, V. I. Lenin sublinia necesitatea vigilenței, necesitatea de a păstra „ca pe lumina ochilor capacitatea de apărare a țării noastre și capacitatea de luptă a Armatei noastre Roșii“ (p. 304).

În multe din lucrările scrise în primul an al construcției economice pașnice și incluse în volumul de față („Tezele raportului asupra tacticii P.C. din Rusia“, expunerile făcute la cel de-al II-lea Congres general al comitetelor pentru educație politică din Rusia și la Conferința a VIII-a a organizației guberniale de partid Moscova, articolul „Rolul aurului acum și după victoria deplină a socialismului“, „Proiect de teze cu privire la rolul și la sarcinile sindicatelor în condițiile noii politici economice“, raportul „Cu privire la politica internă și externă a republicii“, prezentat la cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia și altele), V. I. Lenin continuă elaborarea științifică a problemelor programatice ale construirii socialismului, a problemei rolului și importanței dictaturii proletarietului, a problemei claselor și a luptei de clasă în perioada de trecere, a politicii economice a statului proletar. V. I. Lenin arăta că, în perioada de trecere de la capitalism la socialism, dictatura proletarietului este necesară în primul rînd pentru reprimarea împotrivirii rămășițelor claselor exploatare, precum și pentru atragerea maselor muncitoare la construirea socialismului. Totodată, Lenin sublinia că principala sarcină a dictaturii proletarietului o constituie activitatea organizatorică, constructivă. O dată cu îndeplinirea acestei sarcini — construirea socialismului — statul dictaturii proletare se transformă în stat al întregului popor,

Într-un organ care exprimă interesele și voința întregului popor.

Aplicînd în practică noua politică economică, partidul comunist a elaborat forme și metode de construire a socialismului care țineau seama de caracterul economiei din perioada de trecere, de necesitatea vitală a stabilirii unor relații juste între industria socialistă și mica gospodărie țărănească, bazată pe producția de mărfuri, și care asigurau construirea cu succes a socialismului prin eforturile comune ale clasei muncitoare și ale țărănimii muncitoare. Esența noii politici economice, spunea Lenin, o constituie alianța dintre proletariat și țărănime, legătura strînsă dintre avangardă — proletariatul — și masele largi ale țărănimii. În condiții de pace, această alianță trebuie să se sprijine pe o bază economică trainică, pe legătura economică dintre marea industrie socialistă și gospodăria țărănească: „Baza materială a socialismului nu poate fi decît marea industrie mecanizată, care este capabilă să reorganizeze și agricultura“ (p. 9).

Pe baza generalizării experienței practice dobîndite în elaborarea și aplicarea principiilor noii politici economice, în articolul „Rolul aurului acum și după victoria deplină a socialismului“, Lenin a fundamentat teza că comerțul constituie singura legătură economică posibilă între zecile de milioane de mici agricultori și marea industrie. În proiectele de hotărîri ale C.C. al P.C. (b) din Rusia și ale guvernului sovietic, scrise de Lenin, sînt indicate măsuri practice pentru organizarea comerțului sovietic, asanarea finanțelor, întărirea sistemului monetar etc.

Partidul comunist a aplicat în mod consecvent politica economică leninistă, orientată spre dezvoltarea pe toate căile a sectorului socialist, îngrădirea și eliminarea elementelor capitaliste, asigurarea victoriei socialismului în întreaga economie națională. În condițiile n.e.p.-ului, pe frontul economic se desfășura o luptă înverșunată între socialismul în curs de construire și capitalismul ce reînvia pe terenul n.e.p.-ului. Aceasta, arăta Lenin, este lupta pentru destinele cuceririlor socialiste, pentru perspectivele dezvoltării țării pe calea socialistă, o luptă în care urma să se decidă „care pe care?“. Sprijinindu-se pe pozițiile-cheie

ale economiei (marea industrie, băncile, transporturile etc.), statul proletar a asigurat victoria socialismului în întrecerea economică cu capitalismul.

Într-o serie de lucrări incluse în volumul de față („Rolul aurului acum și după victoria deplină a socialismului“, „Însemnările unui publicist“ și altele), Lenin critică afirmațiile menșevicilor și ale altor ideologi burghezi și mic-burghezi că n.e.p.-ul ar însemna o „cedare a pozițiilor“ și o „recunoaștere a falimentului“ bolșevicilor. Lenin critică și afirmațiile demagogice ale reprezentanților „opozității muncitorești“ că n.e.p.-ul înseamnă o abatere de la principiile comunismului și deschide calea spre restaurarea capitalismului.

O deosebită importanță atribuia Lenin controlului exercitat de statul proletar asupra sectorului privat-capitalist. În volum sînt incluse documente scrise în legătură cu elaborarea codului civil al R.S.F.S.R., în care V. I. Lenin spunea : „*Să nu căutăm să facem pe placul «Europeni», ci să mergem mai departe pe linia intensificării imixtiunii statului în «relațiile de drept private», în afacerile civile*“ (p. 418). În scrisoarea sa din 20 februarie 1922 către comisarul poporului pentru justiție, D. I. Kurski, scrisoare care în volumul de față se publică pentru prima oară în întregime, Lenin a subliniat cu deosebită tărie necesitatea unui control strict și permanent asupra activității întreprinzătorilor particulari.

Examinînd perspectivele întrecerii economice dintre cele două sisteme — socialismul și capitalismul —, Lenin a relevat importanța deosebită pe care o are ritmul de dezvoltare a economiei naționale. Această idee și-a găsit expresia în lozinca leninistă : „a cîștiga timp înseamnă a cîștiga totul“ (p. 48). Urmînd indicațiile lui Lenin, poporul sovietic a asigurat victoria istorică a socialismului înăuntrul țării și se întrece cu succes pe frontul economic cu cele mai dezvoltate țări capitaliste.

Într-o serie de lucrări, Lenin subliniază însemnătatea internațională a experienței sovietice în construirea socialismului. Calea noastră e justă și, mai devreme sau mai tîrziu, vor pași pe ea inevitabil și celelalte țări, a spus Lenin la

cel de-al IX-lea Congres al Sovietelor. El a prevăzut că drumul spre socialism, trasat de noua politică economică, va fi folosit și de alte țări. Sarcina pe care o rezolvăm acum, a spus Lenin, „deocamdată — pentru un timp — de unul singur, pare a fi o sarcină pur rusească ; în realitate însă este o sarcină care se va pune în fața tuturor socialiștilor... Noua societate, care va fi întemeiată pe alianța dintre muncitori și țărani, este inevitabilă. Mai devreme sau mai târziu, cu douăzeci de ani mai devreme sau cu douăzeci de ani mai târziu, ea va veni, și pentru ea, pentru această societate, ajutăm noi la stabilirea formelor de alianță dintre muncitori și țărani cînd ne străduim să rezolvăm noua noastră politică economică“ (p. 331—332). Această sarcină deosebit de grea a construcției socialiste, arăta Lenin, se va pune în fața tuturor țărilor, iar experiența elaborării și aplicării noii politici economice în Rusia „va fi de folos viitoarelor revoluții proletare“ (p. 41). Viața a confirmat întru totul această previziune. Politică economică leninistă și experiența înfăptuirii ei practice în U.R.S.S., metodele leniniste de gospodărire ajută țărilor de democrație populară să construiască cu succes socialismul.

Pentru a putea îndeplini cu succes sarcinile complexe și grele ale construcției socialiste, trebuia în primul rînd să fie întărit partidul — forța conducătoare a dictaturii proletariatului. Numeroase documente cuprinse în volumul de față („Curățirea rîndurilor partidului“, „Scrisoare către P. A. Zaluțki, A. A. Solț și către toți membrii Biroului Politic în legătură cu curățirea rîndurilor partidului și cu condițiile de primire în partid“, „Observații pe marginea proiectului de rezoluție a Conferinței a XI-a a P.C. (b) din Rusia cu privire la curățirea rîndurilor partidului“ și altele) sînt consacrate întăririi unității partidului, îmbunătățirii primirii de noi membri în partid. Trebuie, spunea Lenin, să alungăm din partid elementele întîmplătoare, necomuniste, carieriste, să întărim unitatea partidului, care „în decurs de 25 de ani și-a cucerit prin fapte rolul, titlul și forța de «avangardă» a singurei clase revoluționare“ (p. 104).

Lenin subliniază rolul crescînd al partidului în conducerea construcției economice, arată necesitatea unei regrupări a forțelor partidului astfel încît cele mai bune dintre

ele să fie îndrumate pe făgașul activității economice, așa cum în anii războiului civil cele mai bune forțe ale partidului au fost trimise în Armata Roșie. Partidului comunistilor, ca partid de guvernământ, îi revine principala răspundere pentru refacerea și dezvoltarea economiei naționale, „deoarece noi conducem și trebuie să conducem construcția economică“ (p. 217). Lenin cere organizațiilor de partid să-și concentreze atenția asupra problemelor economice, asupra dezvoltării producției și comerțului și îndeamnă pe comuniști să învețe să gospodărească.

Lenin a acordat o mare atenție dezvoltării criticii lipsurilor din munca organelor de partid, de stat și economice : „...Dacă nu ne vom teme să spunem deschis adevărul, oricât de amar și de dureros, vom învăța negreșit să biruim toate greutățile, oricât de mari ar fi ele“ (p. 211).

Într-o serie de lucrări (scrisorile către A. D. Ţiurupa cu privire la reorganizarea activității C.C.P. a C.M.A. și a Micului C.C.P., „Care sînt sarcinile Rabkrinului și cum trebuie ele să fie înțelese și îndeplinite“ și altele), Lenin elaborează probleme legate de întărirea statului muncitorilor și țăranilor, creșterea rolului lui economic-organizatoric, indicînd totodată căile pentru îmbunătățirea muncii organelor centrale și locale ale puterii de stat, dezvoltarea democrației sovietice, combaterea birocratismului, organizarea controlului executării.

Principalul, arăta Lenin, îl constituie „*alegerea oamenilor, stabilirea răspunderii individuale pentru ceea ce se face în realitate; controlul activității practice.* Altfel nu vom reuși să ne smulgem din mlaștina birocratismului care ne sufocă“ (p. 374). Multă atenție a acordat Lenin îmbunătățirii activității Inspecției muncitorești-țăărănești, criticii lipsurilor serioase din activitatea acestui comisariat al poporului. În volumul de față se publică observațiile lui Lenin la proiectul de teze al C.E.C. din Rusia cu privire la activitatea Comisariatului poporului pentru Inspecția muncitorească-țăărănească în condițiile noii politici economice.

Noile condiții ale construcției socialiste pașnice impuneau reorganizarea sistemului de conducere și de planificare a economiei naționale. „Va trebui, și nu o dată, să perfecțio-

năm, să refacem, s-o luăm de la început. Fiecare treaptă nouă pe care vom reuși s-o urcăm în dezvoltarea forțelor de producție și a culturii va trebui să fie însoțită de perfecționarea și de prefacerea sistemului nostru sovietic" — scrie Lenin (p. 225). Reorganizarea avea drept obiectiv înfăptuirea consecventă a principiilor centralismului democratic: întărirea conducerii planificate centralizate a economiei naționale și lărgirea bazelor democratice ale conducerii producției, participarea oamenilor muncii la această operă de conducere. În lucrările incluse în volumul de față („Idei în legătură cu «planul» economic" și altele) sînt indicate căile de dezvoltare și perfecționare a planificării economiei naționale.

Totodată în lucrările lui Lenin se trasează măsuri pentru desfășurarea inițiativei creatoare a organelor locale în construcția economică, a participării active a maselor la conducerea și planificarea economiei. Lenin cerea să se lase mai multă inițiativă și independență organelor locale, să se trimită acolo mai multe forțe, să se acorde mai multă atenție experienței lor practice. Deosebit de important era, în concepția lui Lenin, rolul pe care urmau să-l îndeplinească în acest domeniu sindicatele.

Lenin considera că unul din aspectele importante ale noii politici economice îl constituie metodele de gospodărire, de organizare a producției și a muncii. În articolul „Cu prilejul celei de-a patra aniversări a Revoluției din Octombrie", el a arătat că mersul obiectiv al dezvoltării revoluției a demonstrat importanța vitală a îmbinării stimulentei morale cu cele materiale. Să construim socialismul și comunismul „cu ajutorul entuziasmului generat de marea revoluție, pornind de la interesul personal, de la cointeresarea personală, de la hozrasciot" (p. 152) — așa a formulat Lenin unul dintre cele mai importante principii ale conducerii economiei. În lucrările cuprinse în volumul de față se fac propuneri concrete cu privire la măsurile pentru stimularea materială a lucrătorilor din economie și a colectivelor din întreprinderi în vederea ridicării productivității muncii, precum și cu privire la metodele prin care se poate obține ca fiecare întreprindere să lucreze fără pierderi, să fie ren-

tabilă, la controlul prin rublă asupra activității întreprinderilor.

O serie de documente cuprinse în volum, și care se publică pentru prima oară în Opere, reflectă vasta și multilaterală activitate desfășurată de V. I. Lenin în conducerea nemijlocită a construcției socialiste. Este vorba de proiecte de hotărâri ale Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, ale Consiliului Comisarilor Poporului, ale Consiliului Muncii și Apărării, precum și ale Micului C.C.P. Refacerea industriei și agriculturii, dezvoltarea extracției de cărbune în bazinul Donețului și renașterea uzinelor metalurgice din sud, a industriei textile din gubernia Ivanovo-Voznesensk și a fabricilor de zahăr din Ucraina, construirea de centrale electrice și refacerea transporturilor — iată unele din numeroasele probleme economice urgente de care se ocupa zi de zi V. I. Lenin. Învingând greutăți uriașe, partidul bolșevic și poporul sovietic au obținut în primul an al noii politici economice unele succese în refacerea economiei.

În lucrările lui Lenin se reflectă orientarea fermă în domeniul politicii tehnice : economia națională socialistă trebuie să se sprijine pe tehnica înaintată, progresul tehnic trebuie să stea mereu în centrul atenției Statului sovietic. Lenin cerea lucrătorilor din domeniul planificării și al economiei ca la întocmirea planurilor construcției economice să țină seama de realizările științei și tehnicii sovietice și de peste hotare, să le introducă în producție. Urmărind îndeaproape dezvoltarea tehnicii și științei, Lenin stimula și sprijinea orice mare descoperire științifică și perfecționare tehnică.

În primul an al n.e.p.-ului, construcția economică s-a desfășurat în condițiile extrem de grele ale ruinei de după război, agravată de seceta și de foametea din regiunea Volgăi și din sudul Ucrainei. Luptei împotriva foametei îi sînt consacrate multe documente incluse în volumul de față („Însemnări cu privire la măsurile pentru ajutorarea guberniilor lovite de secetă și la intensificarea activității economice“, „Apel către proletariatul internațional“, „Apel către țărani din Ucraina“ și altele). În raportul prezentat de guvern la Congresul al IX-lea al Sovietelor, Lenin a

vorbit despre marele ajutor acordat de statul proletar țărănilor din regiunile bîntuite de secetă.

Lenin pune sarcinile revoluției culturale, ale ridicării nivelului cultural al poporului, în strînsă legătură cu sarcinile construcției socialiste. Ridicarea nivelului cultural al poporului se pune ca una dintre principalele sarcini la ordinea zilei. Succesul construcției socialiste depinde în mare măsură, arăta Lenin, de nivelul de cultură al oamenilor muncii. E nevoie, spunea Lenin, de o enormă creștere a nivelului de cultură, trebuie să creăm în toate domeniile, într-un timp scurt, cadre de specialiști din rîndurile muncitorilor și ale țărănilor. Un rol important în ridicarea nivelului de cultură și în educarea politică a maselor populare rezerva V. I. Lenin radioului și cinematografului. În „Propunere adresată Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la alocarea de fonduri pentru laboratorul de radio din Nijni Novgorod“ se arată uriașa importanță a radioului. „Directivele în problema cinematografului“, scrise de Lenin, conțin un program de dezvoltare a cinematografului sovietice pe o perioadă de multe decenii.

O mare atenție a acordat Lenin luptei împotriva ideologiei burgheze. În „Scrisoare către G. Measnikov“, el se ridică cu hotărîre împotriva propunerii oportuniste de a se acorda burgheziei libertatea presei în Țara Sovietelor. Aceasta înseamnă, scria Lenin, să ajuți dușmanul de clasă, să înlesnești propagarea ideologiei burgheze, dușmane. Lenin a cerut să fie aspru pedepsiți ziariștii din vina cărora a pătruns în presa sovietică o telegramă în care se făceau aprecieri elogioase despre o broșură a renegatului Parvus. Deosebit de importantă era pe atunci combaterea influenței străine promovate de menșevici, eseri și anarhiști în rîndurile sindicatelor. Lenin propune să se ia măsuri pentru intensificarea muncii de educație politică în mase, acordîndu-se „mult mai multă atenție luptei ideologice împotriva influențelor, curentelor și devierilor mic-burgheze din sindicate“ (p. 355).

Munca de agitație și propagandă a organizațiilor de partid, politice-educative și sindicale, arăta Lenin, trebuie să fie strîns legată de viața maselor muncitorești și țărănești, de sarcinile construcției socialiste, ale întăririi disci-

plinei în muncă și cultivării unei atitudini socialiste față de proprietate etc. Rezultatele educației politice, arăta el, pot fi apreciate numai după rezultatele obținute în ridicarea economiei. Aceste indicații sînt de actualitate și în condițiile de acum.

Lenin atribuia presei sovietice un rol deosebit de important în construcția socialistă. În „Scrisoare către redacția ziarului «*Ekonomiceskaia Jizn*»“, Lenin arată că ziarul trebuie să devină un organ militant, care nu se limitează numai să publice regulat date veridice cu privire la economia țării, ci le și analizează și le prelucrează în mod științific, spre a ajunge la concluzii juste în ceea ce privește metodele de conducere a industriei. Ziarul trebuie să mobilizeze pe lucrătorii din economie, să popularizeze succesele obținute în muncă și să supună judecății publice pe cei înapoiți, pe cei care dau dovadă de neglijență sau de incapacitate. Lenin cerea ca ziarele să rezerve mai mult spațiu materialelor primite din uzine, mine, depouri, sovhozuri etc.

Un loc important ocupă în volumul de față lucrările consacrate problemelor mișcării muncitorești și comuniste internaționale. Printre altele, se publică aici materialele Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste, care a avut un rol important în dezvoltarea mișcării comuniste mondiale. Anul 1921 a fost un an de cotitură în istoria dezvoltării crizei revoluționare postbelice, cînd clasa muncitoare din unele țări europene (Italia, Cehoslovacia, Germania) a suferit înfrîngeri în luptele cu burghezia monopolistă, care trecuse la ofensivă. Pe vremea aceea, pe lîngă pericolul de dreapta și pe lîngă centrismul care existau în mișcarea comunistă internațională, se intensificase și pericolul „de stînga“ — dogmatismul și sectarismul. Greșelile „de stînga“, împotriva cărora Lenin se ridicase cu hotărîre în perioada Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste, deveniseră și mai periculoase în noile condiții din 1921. Lenin a arătat că aprecierea greșită de către cei „de stînga“ a situației ce se crease în lume în preajma Congresului al III-lea a împins partidele comuniste pe calea ruperii de mase, pe calea aventurismului. „Stîngismul“, boala copilăriei comunismului, devenise pe vremea aceea un pericol serios. „Dacă congresul nu va porni o ofensivă hotărîtă

împotriva acestor greșeli — a spus Lenin la Congresul al III-lea —, împotriva acestor prostii «de stînga», întreaga mișcare va fi condamnată la pieire» (p. 23).

Documentele incluse în volumul de față („Tezele raportului asupra tacticii P.C. din Rusia“, „Cuvîntare în legătură cu problema italiană“, rostită la 28 iunie, „Cuvîntare în apărarea tacticii Internaționalei Comuniste“, rostită la 1 iulie, „Raportul asupra tacticii P.C. din Rusia“, prezentat la 5 iulie, „Intervenții la consfătuirea membrilor delegațiilor germană, poloneză, cehoslovacă, maghiară și italiană la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste“ și altele) reflectă vasta muncă desfășurată de Lenin pentru pregătirea principalelor hotărîri ale congresului și conducerea lucrărilor sale, pentru înfrîngerea ideologică a celor „de stînga“. În aceste lucrări, Lenin elaborează principiile fundamentale ale strategiei și tacticii mișcării comuniste internaționale, dezvoltă creator marxismul, știința aplicării lui la condițiile concrete ale epocii și țării respective.

În documentele consacrate Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste și în articolul „Tîmpuri noi, greșeli vechi sub o formă nouă“, care e strîns legat de aceste documente, Lenin a definit „stîngismul“ drept „revoluționarism mic-burghez, teribil, îngîmfat în vorbă, fărîmițat, dispersat, inapt în faptă, adică în realitate un moft“ (p. 98). Lupta lui Lenin împotriva denaturării oportuniste de stînga a marxismului a fost încununată de succes și a exercitat o influență hotărîtoare asupra întregii dezvoltări ulterioare a mișcării comuniste.

Într-o serie de documente publicate în volum se arată importanța decisivă pe care o are cucerirea de către partidele comuniste a maselor înșelate de frazeologia centristă a liderilor Internaționalelor a II-a și a II^{1/2}. „Principalul reazem al capitalismului în țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial îl constituie — arată Lenin — tocmai acea parte a clasei muncitoare care este organizată în Internaționala a II-a și în Internaționala a II^{1/2}“ (p. 37). Trebuiau desprinse elementele revoluționare din partidele și sindicatele centriste, și în acest scop era necesar ca comuniștii să activeze în mase, să le atragă de partea comunis-

mului, să creeze un front unic de luptă împotriva ofensivei capitalului.

O serie de documente care se publică pentru prima oară în volumul de față, cum sînt : „Proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la tactica de front unic“, „Scrisoare către membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, cu observații la proiectul de rezoluție a primei plenary lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste privind participarea la o conferință a celor trei Internaționale“ și altele, au fost scrise de Lenin la cîteva luni după terminarea lucrărilor Congresului al III-lea și constituie o punere în aplicare a lozincii „spre mase“ adoptate de congres. Tactica de front unic, care a avut o mare importanță în întreaga dezvoltare ulterioară a partidelor comuniste, se înfăptuia în practică prin intermediul luptei împotriva „stîngismului“. Este inadmisibil, arăta V. I. Lenin, „să riscăm eșuarea unei importante acțiuni practice de dragul cîtorva novici în ale politicii, care mîine se vor vindeca de boala lor infantilă“ (p. 411). Indicația de a activa în mase, dată de Lenin, apropierea de mase, lupta pentru cîștigarea lor și-au găsit reflectarea și în scrisorile adresate lui O. W. Kuusinen, în legătură cu elaborarea tezelor Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste cu privire la structura organizatorică a partidelor comuniste, metodele lor de acțiune și conținutul activității lor.

Lenin studia extrem de minuțios starea de lucruri din partidele comuniste frățești și-și pleca atent urechea la părerea partidelor din aceste țări. O serie de materiale din volumul de față — scrisoarea adresată „Tovarășului Thomas Bell“, „Scrisoare către comuniștii germani“, „Scrisoare către comuniștii polonezi“, „Tezele Partidului Comunist Francez în problema agrară“, „Propuneri în legătură cu proiectul de «Teze cu privire la tactică»“, care urma să fie prezentat la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste, „Însemnări și planuri de intervenții la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste“ și altele — constituie o mărturie a interesului profund cu care V. I. Lenin urmărea dezvoltarea partidelor comuniste din Anglia, Franța, Ceho-

slovacia, Germania, Polonia, Italia, Ungaria și din alte țări, precum și a ajutorului acordat de el.

Indicînd perspectivele dezvoltării luptei revoluționare, Lenin sublinia în mod special importanța crescîndă a mișcării de eliberare națională a maselor muncitoare din colonii, care, dacă este condusă de proletariatul internațional, poate avea un mare rol revoluționar.

În volumul de față este inclusă „Convorbirea cu delegația Republicii Populare Mongole“, care conține indicațiile lui V. I. Lenin cu privire la căile de dezvoltare spre socialism a țărilor cu orînduire socială precapitalistă, cu privire la particularitățile tacticii partidelor revoluționare în condițiile din aceste țări. Răspunzînd la o întrebare a delegației mongole, care îl rugase să spună care este, după părerea lui, sarcina lor principală, V. I. Lenin a declarat că „singura cale justă pentru fiecare om al muncii din R.P.M. este calea luptei pentru independență de stat și neatîrnare economică, în alianță cu muncitorii și țărani din Rusia Sovietică... Această luptă nu poate fi dusă izolat...“ (p. 233). Lenin și-a exprimat convingerea că din insulițele noii formațiuni economice se va făuri „noul sistem economic necapitalist al Mongoliei araților“ (p. 234). Și această previziune a lui Lenin s-a îndeplinit. Sub conducerea partidului lor și cu ajutorul poporului sovietic, masele muncitoare din Republica Populară Mongolă pășesc cu încredere pe calea spre socialism.

În volumul 44 se publică pentru prima oară următoarele 13 documente : „Observații preliminare pe marginea tezelor cu privire la tactica Internaționalei Comuniste“, „Însemnări și planuri de intervenții la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste“, „Hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la organizarea evidenței donațiilor făcute de muncitorii din Europa“, „Proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la cheltuirea fondului de aur“, „Proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia pri-

vind trimiterea lui A. G. Şleapnikov la muncă în organele de aprovizionare“, „Proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia privind organizarea conducerii industriei bumbacului“, „Proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia“, scris la 8 noiembrie 1921, „Proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la tactica de front unic“, „Proiect de directivă pentru vicepreşedintele şi membrii delegaţiei la Conferinţa de la Genova“, „Scrisoare către membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, cu observaţii la proiectul de rezoluţie a primei plenare lărgite a Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste privind participarea la o conferinţă a celor trei Internaţionale“, „Scrisoare către V. M. Molotov pentru membrii Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, şi proiect de hotărîre în legătură cu trimiterea unei note Italiei“, „Hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, 11 martie 1922“, „Proiect de hotărîre a C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la sarcinile delegaţiei sovietice la Genova“.

În afară de aceasta, se publică pentru prima oară în întregime următoarele 6 lucrări : „Scrisoare către A. D. Ţiurupa cu un proiect de hotărîre a C.E.C. din Rusia şi cu un bilet adresat membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia“, „Notă către I. V. Stalin şi proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la constituirea federaţiei Republicilor transcaucaziene“, „Cuvîntare rostită la primul Congres agricol din gubernia Moscova în ziua de 29 noiembrie 1921“, „Proiect de directivă a C.C. al P.C. (b) din Rusia pentru delegaţia sovietică la Conferinţa de la Genova“, „Scrisoare către G. V. Cicerin în legătură cu directivele C.C. al P.C. (b) din Rusia pentru delegaţia sovietică la Conferinţa de la Genova“, „Cu privire la sarcinile Comisariatului poporului pentru justiţie în condiţiile noii politici economice. Scrisoare către D. I. Kurski“.

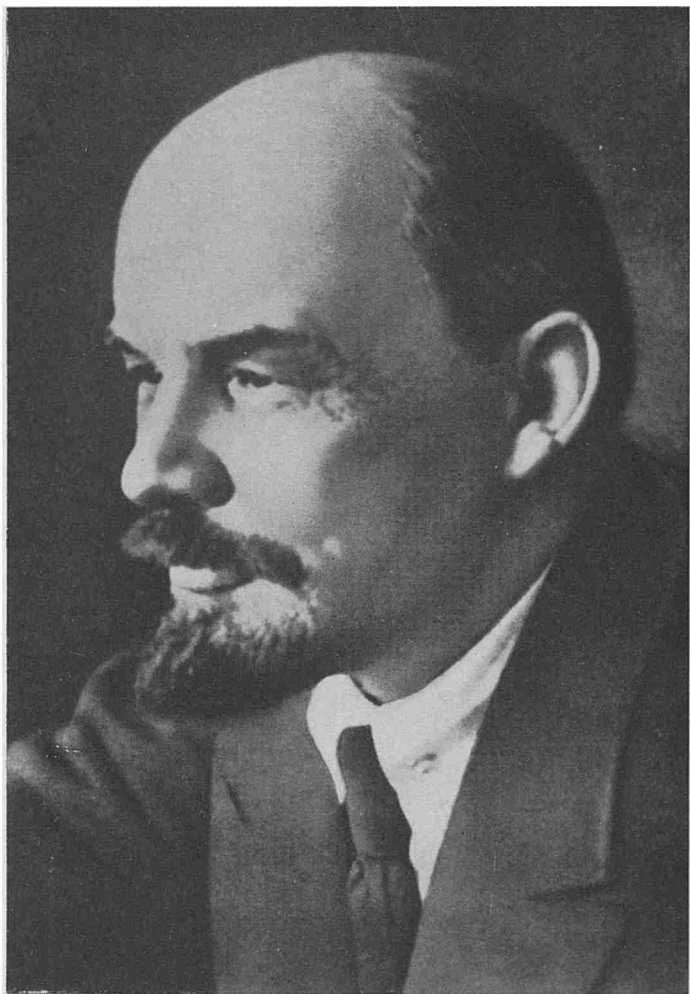
Pentru prima oară se publică după manuscris „Proiectul de teze cu privire la rolul şi la sarcinile sindicatelor în condiţiile noii politici economice“.

În textul propriu-zis al volumului sînt incluse peste 90 de documente care, în marea lor majoritate, au mai fost publi-

cate în „Culegeri din Lenin“, dar care nu fusese ră incluse în Operele lui V. I. Lenin.

În secțiunea „Materiale pregătitoare“ sînt incluse 20 de documente : planuri de rapoarte și cuvîntări la congrese și conferințe, planuri de articole și broșuri, observații la hotărîrile și rezoluțiile mai importante ale organelor de partid și de stat, planurile tezelor „Cu privire la rolul și la sarcinile sindicatelor în condițiile noii politici economice“, „Însemnări făcute în cursul unei convorbiri cu A. M. Gorki“ și altele. Aceste documente, cu excepția „Planului expunerii făcute la cel de-al doilea Congres general al comitetelor pentru educație politică“, se publică pentru prima oară în Operele lui V. I. Lenin. În anexă se dă „Chestionarul“ completat de V. I. Lenin la 13 februarie 1922 în cadrul recensămîntului membrilor P.C. (b) din Rusia.

*Institutul de marxism-leninism
de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.*

V. I. LENIN
1921

*CONGRESUL AL III-LEA
AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE ¹*

22 Iunie—12 Iulie 1921

1

TEZELE RAPORTULUI
ASUPRA TACTICII P.C. DIN RUSIA

1. SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ A R.S.F.S.R.

Situația internațională a R.S.F.S.R. se caracterizează în momentul de față printr-un oarecare echilibru, care, deși extrem de nestabil, a creat totuși o conjunctură specifică în politica mondială.

Acest specific constă în următoarele : pe de o parte, burghezia internațională, pătrunsă de ură înverșunată și de dușmănie împotriva Rusiei Sovietice, este gata să se năpustească în orice clipă asupra ei pentru a o sugruma. Pe de altă parte, toate încercările de intervenție militară, care au costat această burghezie sute de milioane de franci, s-au soldat printr-un eșec total, deși în vremea aceea Puterea sovietică era mai slabă decât astăzi, iar moșierii și capitaliștii ruși aveau armate întregi pe teritoriul R.S.F.S.R. Opoziția împotriva războiului cu Rusia Sovietică s-a accentuat în mod deosebit în toate țările capitaliste, alimentând mișcarea revoluționară a proletariatului și cuprinzând mase foarte largi ale democrației mic-burgheze. Conflictul de interese dintre diferitele țări imperialiste s-a accentuat și se accentuează pe zi ce trece. Mișcarea revoluționară crește cu o vigoare remarcabilă în rîndul popoarelor asuprite din Orient, care numără sute de milioane de oameni. Datorită tuturor acestor împrejurări, imperialismul internațional, deși mult mai puternic decât Rusia Sovietică, s-a dovedit incapabil s-o sugrume, fiind nevoit pentru moment s-o recunoască sau s-o recunoască pe jumătate și să inițieze acorduri comerciale cu ea.

A rezultat un echilibru, e drept, cît se poate de şubred, cît se poate de instabil, dar totuşi un echilibru, care permite republicii socialiste să existe, desigur nu multă vreme, în încercuirea capitalistă.

2. RAPORTUL DE FORŢE DINTRE CLASE PE PLAN INTERNAŢIONAL

Pe baza acestei stări de lucruri s-a stabilit următorul raport de forţe dintre clase pe plan internaţional :

Burghezia internaţională, neavînd posibilitatea să ducă un război făţiş împotriva Rusiei Sovietice, rămîne în expectativă, pîndind momentul în care împrejurările îi vor permite să reînceapă acest război.

Proletariatul din ţările capitaliste înaintate şi-a format pretutindeni o avangardă, partidele comuniste, care cresc, păşind ferm spre cucerirea majorităţii proletariatului în fiecare ţară, anihilînd influenţa vechilor birocaţi trade-unionişti şi a vîrfurilor clasei muncitoare din America şi din Europa, vîrfuri pervertite de privilegiile imperialiste.

Democraţia mic-burgheză din ţările capitaliste, a cărei parte înaintată este reprezentată de Internaţionala a II-a şi de Internaţionala a II¹/₂², constituie în momentul de faţă principalul sprijin al capitalismului, întrucît sub influenţa ei rămîne majoritatea sau o parte considerabilă a muncitorilor şi a funcţionarilor din industrie şi comerţ, care se tem că în cazul unei revoluţii îşi vor pierde relativa bunăstare mic-burgheză creată de privilegiile imperialismului. Dar criza economică, care ia proporţii, înrăutăţeşte pretutindeni situaţia maselor largi, şi această împrejurare, paralel cu inevitabilitatea din ce în ce mai evidentă a unor noi războaie imperialiste atîta vreme cît se menţine capitalismul, face ca sus-amintitul sprijin să devină tot mai şubred.

Masele muncitoare din ţările coloniale şi semicoloniale, care constituie imensa majoritate a populaţiei globului, au fost trezite la viaţa politică încă de la începutul secolului al XX-lea, în special de revoluţiile din Rusia, Turcia, Persia şi China. Războiul imperialist din 1914—1918 şi Puterea sovietică din Rusia transformă definitiv aceste

mase într-un factor activ al politicii mondiale și al distrugerii imperialismului pe cale revoluționară, deși mica burghezie luminată din Europa și din America, inclusiv conducătorii Internaționalei a II-a și ai Internaționalei a II^{1/2}, continuă să se încăpățâneze a nu vedea acest lucru. În fruntea acestor țări se află Indiile engleze, și aici revoluția se coace cu atât mai repede, cu cât, pe de o parte, devine mai numeros proletariatul industrial și cel feroviar, iar pe de altă parte devine mai bestială teroarea dezlănțuită de englezi, care recurg tot mai des la asasinat în masă (Amritsar)³, la biciuirea în public etc.

3. RAPORTUL DE FORȚE DINTRE CLASE ÎN RUSIA

Situația politică internă din Rusia Sovietică este determinată de faptul că pentru prima dată în istoria omenirii vedem aici, de-a lungul unui șir de ani, numai două clase: proletariatul, format timp de decenii de marea industrie mecanizată, deși foarte tânără, dar totuși modernă, și mica țărănime, care constituie imensa majoritate a populației.

Marii proprietari funciari și capitaliști n-au dispărut în Rusia, dar ei au fost supuși unei exproprieri totale, au fost complet zdrobiți politicește ca clasă, ale cărei rămășițe s-au cuibărit printre funcționarii de stat ai Puterii sovietice. Ei și-au păstrat organizația de clasă în străinătate ca emigranți, numărul lor fiind probabil de 1 500 000—2 000 000; ei au peste 50 de cotidiane, scoase de toate partidele burgheze și „socialiste“ (adică mic-burgheze), precum și resturi de armată și numeroase legături cu burghezia internațională. Această emigrație lucrează din răspuțeri și folosește toate mijloacele pentru a distruge Puterea sovietică și a restaura capitalismul în Rusia.

4. PROLETARIATUL ȘI ȚĂRĂNIMEA ÎN RUSIA

Data fiind această situație internă din Rusia, sarcina principală a proletariatului ei ca clasă dominantă este în momentul de față stabilirea și aplicarea justă a măsurilor necesare pentru conducerea țărănimii, pentru statornicirea unei alianțe trainice cu aceasta și pentru înfăptuirea a o

serie întregă de treceri treptate la marea agricultură mecanizată socializată. Este o sarcină deosebit de grea în Rusia, atît din cauza stării de înapoiere în care se află țara noastră, cît și datorită faptului că este total ruinată de pe urma a șapte ani de război imperialist și război civil. Dar și fără această particularitate ea este una dintre cele mai grele sarcini ale construcției socialiste care se vor pune în fața tuturor țărilor capitaliste, cu excepția, poate, a Angliei. Dar și cînd este vorba de Anglia nu trebuie să uităm că, dacă clasa micilor agricultori arendași este în această țară puțin numeroasă, în schimb este foarte ridicat procentul de muncitori și de funcționari care duc un mod de viață mic-burghez datorită înrobirii în fapt a sute de milioane de oameni din coloniile care „aparțin“ Angliei.

De aceea, din punctul de vedere al dezvoltării revoluției proletare mondiale ca proces unitar, însemnătatea epocii prin care trece Rusia constă în încercarea și în verificarea practică a politicii proletariului, care are în mîna puterea de stat, față de masa mic-burgheză.

5. ALIANȚA MILITARĂ DINTRE PROLETARIAT ȘI ȚĂRĂNIME ÎN R.S.F.S.R.

Baza pentru stabilirea unor relații juste între proletariatul și țărănimea din Rusia Sovietică a fost creată în perioada 1917—1921, cînd invazia capitaliștilor și moșierilor, sprijiniți atît de burghezia din lumea întregă, cît și de toate partidele democrației mic-burgheze (eserii și menșevicii), a creat, a statornicit și a consolidat alianța militară dintre proletariatul și țărănime pentru apărarea Puterii sovietice. Războiul civil este forma cea mai acută a luptei de clasă; și cu cît această luptă este mai acută, cu atît mai repede se mistuie în focul ei toate iluziile și prejudecățile mic-burgheze, cu atît mai limpede le dovedește însăși practica chiar și celor mai înapoiate pături ale țărănimii că numai dictatura proletariului o poate salva, că eserii și menșevicii nu sînt de fapt decît niște slugi ale moșierilor și capitaliștilor.

Dar dacă alianța militară dintre proletariatul și țărănime a fost — și nu se putea să nu fie — prima formă de alianță

trainică între aceste clase, ea n-ar fi putut să se mențină nici câteva săptămîni fără o anume alianță economică între ele. Statul muncitoresc a dat țaranului tot pămîntul și l-a apărat împotriva moșierului și a chiaburului; țaranii au dat muncitorilor produse alimentare pe credit pînă la refacerea marii industrii.

6. TRECEREA LA RELAȚII ECONOMICE NORMALE ÎNTRE PROLETARIAT ȘI ȚĂRANIME

Alianța dintre proletariat și micii țărani va putea deveni absolut justă și stabilă din punct de vedere socialist numai atunci cînd transporturile și marea industrie, complet refăcute, vor oferi proletariatului posibilitatea de a da țăranilor în schimbul produselor alimentare toate produsele care le sînt necesare pentru ei și pentru îmbunătățirea gospodăriei lor. Acest lucru nu putea fi în nici un caz realizat dintr-o dată într-o țară totalmente ruinată. Pentru un stat nu îndeajuns de organizat, sistemul predării obligatorii a surplusurilor de produse agricole a fost măsura cea mai la îndemînă pentru a putea rezista în războiul nemaipomenit de greu împotriva moșierilor. Recolta proastă și lipsa de nutreț din 1920 au accentuat și mai mult mizeria, și așa destul de cruntă, a țăranilor, făcînd să fie absolut necesară trecerea imediată la impozitul în natură.

Impozitul în natură, atunci cînd e moderat, duce imediat la o îmbunătățire serioasă a situației țărănimii, făcînd-o totodată să fie interesată în mărirea suprafețelor cultivate și în îmbunătățirea agriculturii.

Impozitul în natură constituie trecerea de la rechiziționarea oricăror surplusuri de cereale ale țaranului la un schimb socialist just de produse între industrie și agricultură.

7. CONDIȚIILE ÎN CARE PUTEREA SOVIETICĂ ADMITE CAPITALISMUL ȘI CONCESIUNILE ȘI SEMNIFICAȚIA ACESTUI FAPT

Impozitul în natură înseamnă, firește, libertatea țaranului de a dispune de surplusurile rămase după plata impozitului. În măsura în care statul nu va putea pune la

dispoziția țăranului produse ale industriei socialiste în schimbul tuturor acestor surplusuri, libertatea de a le vinde înseamnă inevitabil libertatea de dezvoltare a capitalismului.

Totuși, în limitele arătate, aceasta nu constituie cîtuși de puțin o primejdie pentru socialism atîta timp cît transporturile și marea industrie rămîn în mîna proletariatului. Dimpotrivă, dezvoltarea capitalismului sub controlul și prin reglementarea statului proletar (adică a capitalismului „de stat” în acest sens al cuvîntului) este avantajoasă și necesară (firește, numai într-o anumită măsură) într-o țară de mici țărani, ruinată și total înapoiată, întrucît ea poate grăbi ridicarea *imediată* a agriculturii. Acest lucru este valabil în și mai mare măsură în privința concesiunilor: fără a renunța la naționalizare, statul muncitoresc dă în arendă capitaliștilor străini anumite mine, păduri, exploatări petroliere și altele pentru a primi de la aceștia utilaj și mașini în plus care ne vor permite să grăbim refacerea marii industriei sovietice.

Acordînd concesionarilor o parte din aceste produse foarte prețioase, statul muncitoresc plătește astfel negreșit un tribut burgheziei mondiale; fără a disimula cîtuși de puțin acest lucru, trebuie să înțelegem limpede că ne convine să plătim un asemenea tribut, deoarece aceasta ne va permite să grăbim refacerea marii noastre industrie și să îmbunătățim serios situația muncitorilor și a țăranilor.

8. SUCESELE POLITICII NOASTRE ÎN DOMENIUL APROVIZIONĂRII

În 1917—1921 politica Rusiei Sovietice în domeniul aprovizionării a fost, fără îndoială, foarte aproximativă, imperfectă și a dat naștere la multe abuzuri. În aplicarea ei au fost comise o serie de greșeli. Dar în condițiile de atunci această politică a fost, în linii generale, singura posibilă. Și ea și-a îndeplinit sarcina ei istorică: a salvat

dictatura proletariatului într-o țară ruinată și înapoiată. Indiscutabil însă că ea s-a perfecționat cu încetul. În primul an în care am avut puterea deplină (1. VIII. 1918—1. VIII. 1919), statul a colectat 110 000 000 de puduri de cereale, în al doilea an 220 000 000 de puduri, în al treilea peste 285 000 000 de puduri. Astăzi, avînd deja o experiență practică, ne propunem și sperăm că vom reuși să colectăm 400 000 000 de puduri (volumul impozitului în natură = 240 000 000 de puduri). Ca să poată sta ferm pe picioare economicește, ca să asigure refacerea — chiar înceată, dar neîntreruptă — a marii industrii și să creeze un sistem financiar just, statul muncitoresc trebuie neapărat să posede efectiv un fond suficient de produse alimentare.

9. BAZA MATERIALĂ A SOCIALISMULUI ȘI PLANUL DE ELECTRIFICARE A RUSIEI

Baza materială a socialismului nu poate fi decît marea industrie mecanizată, care este capabilă să reorganizeze și agricultura. Dar nu ne putem limita la această teză generală, ci trebuie s-o concretizăm. O mare industrie care să corespundă nivelului atins de tehnica modernă și să fie capabilă să reorganizeze agricultura înseamnă electrificarea întregii țări. A fost necesar să efectuăm munca științifică cerută de elaborarea planului unei asemenea electrificări a R.S.F.S.R., muncă pe care am îndeplinit-o. Lucrarea, la care au luat parte peste 200 dintre cei mai buni oameni de știință, ingineri și agronomi din Rusia, a fost dusă la bun sfîrșit, tipărită într-o carte voluminoasă și aprobată în linii mari de Congresul al VIII-lea al Sovietelor din Rusia în decembrie 1920. Acum a fost pusă la punct convocarea unui congres al electrotehnicienilor din Rusia, care se va întruni în august 1921 și va examina în amănunțime această lucrare, după care ea va fi definitiv aprobată de guvern⁴. Prima parte a lucrărilor de electrificare urmează a fi executată în 10 ani ; ele vor necesita circa 370 000 000 de zile de muncă.

Dacă în 1918 am construit 8 noi uzine electrice (cu o putere de 4 757 kW), în 1919 am construit 36 (cu o putere de 1 648 kW), iar în 1920 — 100 (cu o putere de 8 699 kW).

Oricît de modest ar fi acest început pentru întinsa noastră țară, totuși el a fost făcut, munca a pornit și merge din ce în ce mai bine. După războiul imperialist, după ce un milion de prizonieri au avut prilejul să vadă în Germania tehnica modernă înaintată, după experiența a trei ani de război civil — experiență grea, dar care oțelește —, țăranul rus nu mai este cel de altădată. Cu fiecare lună ce trece el vede tot mai limpede, tot mai bine că numai conducerea proletaria-tului poate salva masa micilor agricultori din robia capitalului și o poate duce la socialism.

10. ROLUL „DEMOCRAȚIEI PURE“
AL INTERNAȚIONALELOR A II-A ȘI A II^{1/2},
AL ESERILOR ȘI AL MENȘEVICILOR
DE ALIAȚI AI CAPITALULUI

Dictatura proletariatului nu înseamnă încetarea luptei de clasă, ci continuarea ei într-o formă nouă și cu mijloace noi. Cît timp mai există clase, cît timp burghezia răsturnată într-o țară își înzecește pe scară internațională atacurile împotriva socialismului, această dictatură este necesară. Într-o epocă de tranziție, clasa micilor agricultori nu poate să nu manifeste o serie de oscilări. Greutățile legate de această stare de tranziție și influența burgheziei provoacă în mod inevitabil, din timp în timp, oscilări în starea de spirit a acestei mase. Proletariatului, care este slăbit și în oarecare măsură deklasat prin distrugerea bazei sale vitale, marea industrie mecanizată, îi revine o sarcină foarte grea, cea mai măreață sarcină istorică : de a rezista în ciuda acestor oscilări și de a-și duce pînă la capăt opera de eliberare a muncii de sub jugul capitalului.

Expresia politică a oscilărilor micii burghezii este politica partidelor democratice mic-burgheze, partidele Internațio-

nalei a II-a și a II^{1/2}, care la noi în Rusia sînt partidul eserilor („socialiștilor-revoluționari“) și cel al menșevicilor. Avîndu-și acum statele lor majore și ziarele lor în străinătate, aceste partide sînt de fapt în bloc cu întreaga contra-revoluție burgheză, slujind-o cu credință.

Conducătorii inteligenți ai marii burghezii ruse, în frunte cu Miliukov, șeful partidului „cadeților“ („democraților constituționaliști“), au apreciat absolut clar, precis și fără echivoc acest rol al democrației mic-burgheze, adică al eserilor și menșevicilor. Cînd s-a produs rebeliunea de la Kronstadt, în care și-au unit forțele menșevicii, socialiștii-revoluționari și albgardiștii, Miliukov s-a pronunțat pentru lozincă : „Soviete fără bolșevici“ („Pravda“ nr. 64, 1921, extras din ziarul „Poslednie Novosti“⁵, editat la Paris). Dezvoltîndu-și ideea, el scria : menșevicii și eserii trebuie să-și ocupe „locul ce li se cuvine“, deoarece lor le revine sarcina *de a efectua prima deplasare* a puterii din mîna bolșevicilor. Miliukov, conducătorul marii burghezii, ține seama cum se cuvine de învățămintele tuturor revoluțiilor, care au arătat că democrația mic-burgheză nu este capabilă să păstreze puterea, servind întotdeauna doar de camuflaj pentru dictatura burgheziei, fiind doar o treaptă care duce spre puterea totală a burgheziei.

Revoluția proletară din Rusia confirmă o dată mai mult această experiență din anii 1789—1794 și 1848—1849, confirmă cuvintele lui F. Engels, care, în scrisoarea către Bebel din 11.XII.1884, scria :

„...Democrația pură... va dobîndi în momentul revoluției, pentru scurt timp, o însemnătate vremelnică : va fi ultima ancoră de salvare a întregii economii burgheze și chiar feudale... Tot așa în 1848, întreaga masă feudală-birocrațică a sprijinit din martie pînă în septembrie pe liberali pentru a ține masele revoluționare în stare de supunere... În orice caz, în timpul crizei și a doua zi după ea, singurul nostru adversar va fi întreaga masă reacționară grupată în jurul democrației pure și cred că în nici un caz nu trebuie

să scăpăm din vedere acest lucru" (publicată în limba rusă în ziarul „Kommunisticeskii Trud”⁶, 1921, nr. 360 din 9. VI. 1921, în articolul tov. V. Adoratski „Marx și Engels despre democrație”. În limba germană, în cartea : Friedrich Engels, „Testament politic”, Berlin 1920 ; „Biblioteca internațională a tineretului” nr. 12, p. 19)⁷.

N. Lenin

Moscova, Kremlin, 13. VI. 1921.

*Publicat la Moscova în 1921,
în broșură editată de Secția de presă
a Internaționalei Comuniste*

Se tipărește după manuscris

2

SCRISOARE CĂTRE O. W. KUUSINEN
ȘI OBSERVAȚII PE MARGINEA PROIECTULUI
DE „TEZE CU PRIVIRE LA CONSTRUCȚIA
ORGANIZATORICĂ, METODELE DE ACȚIUNE
ȘI CONȚINUTUL ACTIVITĂȚII
PARTIDELOR COMUNISTE“⁸

Tovarășului *Kuusinen*

Urgent.

Adresa : la sediul grupului comunist
finlandez sau la Comintern.

10/VI.

Tov. Kuusinen !

Am citit cu multă plăcere articolul dv. (3 capitole) și tezele.

Anexez observațiile făcute de mine pe marginea tezelor.

Vă sfătuiesc să găsiți imediat un tovarăș *german* (un german veritabil), care să corecteze textul german (al articolului și al tezelor). Ar fi de dorit ca, din însărcinarea dv., acest tovarăș să dea citire articolului dv. *ca raport* la Congresul al III-lea (va fi mult mai bine ca delegații germani să-l audă rostit *de un german*)⁹.

Sfatul meu este să omiteți sfârșitul (tezelor).

Mult mai amănunțit despre propagandă și agitație, — în special despre presă, dar și despre propaganda prin viu grai.

După părerea mea, trebuie să vă asumați neapărat *sarcina* de a prezenta raportul la *acest* congres. Îi voi scrie azi lui Zinoviev în acest sens.

Salutări cordiale !

Al dv., *Lenin*

Tezele

(Teza a 6-a sau) §6, alineatul 2, ultima frază

trebuie să sune astfel :

„...va moșteni inevitabil, într-o anumită măsură, această tendință de la... mediul...”

Iar fraza următoare :

„...Partidul comunist *trebuie să învingă* această tendință printr-o muncă organizatorică perseverentă și sistematică și prin *repetate* îmbunătățiri și corective...”

(Teza a 7-a sau) §7 :

Trebuie insistat asupra faptului că în majoritatea partidelor legale din Apus lipsește tocmai această activitate, adică activitatea (revoluționară) *de zi cu zi a fiecărui* membru de partid.

Iată răul cel mai mare.

Schimbarea acestei situații este cea mai dificilă dintre sarcini.

Or, acesta este lucrul cel mai important.

§ 10.

Mult mai pe larg.

Mai multe detalii.

Exemple.

Rolul ziarului.

Ziarul „nostru” în comparație cu ziarul capitalist obișnuit.

Munca pentru ziarul „nostru”.

Exemplu : ziarele rusești în anii 1912—1913.

Lupta împotriva ziarelor burgheze. Demascarea venalității lor, a minciunilor pe care le răspîndesc ele etc.

Difuzarea de foi volante.

Agitația la domiciliu.

Excursii duminicale etc.

Mult, mult mai amănunțit.

§ 11 — tot mult, mult mai amănunțit.

§ 13. Prezentarea de dări de seamă și *discutarea* lor în „celule”.

Referate asupra organizațiilor ostile, și în special asupra celor mic-burgheze (Labour Party, partidele socialiste etc.).

Trebuie insistat asupra obligației de a activa în masele proletariatului neorganizat și ale celui organizat în sindicatele galbene (inclusiv în Internaționalele a II-a și a II^{1/2}), precum și în rândurile păturilor *neproletare de oameni ai muncii*.

§§ 26 și 27.

Aceste teze n-au nici o legătură cu conținutul raportului.

Ele nu țin de „problema organizatorică”.

Pe această temă se poate scrie mai bine un articol pentru revista „*Internaționala Comunistă*”¹⁰, de pildă „Probleme organizatorice în perioade revoluționare” sau cam așa ceva.

Sau: „Cu privire la revoluția incipientă și sarcinile noastre” (pe baza experienței ruse și a celei finlandeze).

Scris la 10 iunie 1921

Publicat pentru prima oară în 1958,
în revista „Probleme ale păcii
și socialismului” nr. 3

Se tipărește după manuscris
tradus din limba germană

3

CUVÎNTARE
ÎN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA ITALIANĂ ¹¹
28 IUNIE

Tovarăși! Aș vrea să răspund mai ales tovarășului Lazzari. El a spus: „Veniți cu fapte concrete, nu cu vorbe!” Perfect. Dacă vom urmări dezvoltarea tendinței reformiste și oportuniste din Italia, ce va fi asta: vorbe sau fapte? În declarațiile voastre și în întreaga voastră politică, scăpați din vedere împrejurarea, foarte semnificativă pentru mișcarea socialistă din Italia, că nu numai tendința, ci și grupul oportunist și reformist există de multă vreme. Îmi aduc bine aminte de vremea când Bernstein și-a început propaganda sa oportunistă, care a sfârșit ajungând la social-patriotism, la trădare și la falimentul Internaționalei a II-a. Încă de pe atunci Turati ne era cunoscut nu numai după nume, ci și după propaganda pe care a desfășurat-o în partidul italian și în mișcarea muncitorească italiană, al cărei dezorganizator a fost în decursul celor 20 de ani care s-au scurs de atunci. Timpul nu-mi permite să studiez temeinic materialele privitoare la partidul italian, dar cred că un document dintre cele mai importante este darea de seamă asupra conferinței de la Reggio-Emilia ¹² a lui Turati și a amicilor săi, dare de seamă publicată într-unul dintre ziarele burgheze italiene, în „Stampa” ¹³ sau în „Corriere della Sera” ¹⁴, nu-mi amintesc bine. Am comparat-o cu cele publicate în „Avanti!” ¹⁵ Nu constituie asta o dovadă suficientă? După Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste, în

discuția purtată de noi cu Serrati și cu amicii săi, le-am spus deschis și net cum se prezintă, după părerea noastră, situația. Le-am declarat că partidul italian nu poate deveni un partid comunist cât timp mai tolerează în rândurile lui oameni ca Turati.

Ce sînt acestea : fapte politice sau tot numai vorbe ? Iar cînd, după Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste, am spus deschis proletariatului italian : „Nu vă uniți cu reformiștii, cu Turati“, și cînd Serrati a început să publice în presa italiană o serie de articole împotriva Internaționalei Comuniste și a convocat o consfătuire separată a reformiștilor¹⁶, ce-au fost toate acestea : vorbe doar ? Asta însemna mai mult decît o sciziune, însemna crearea unui nou partid. Trebuie să fii orb ca să nu vezi acest lucru. Documentul acesta are o însemnătate hotărîtoare pentru problema în discuție. Toți cei care au participat la conferința de la Reggio-Emilia trebuie să fie excluși din partid : ei sînt menșevici — nu menșevici ruși, ci menșevici italieni. Lazzari a spus : „Noi cunoaștem psihologia poporului italian“. Eu unul nu m-aș încumeta să afirm așa ceva în legătură cu poporul rus ; dar asta nu are importanță. „Socialiștii italieni înțeleg bine spiritul poporului italian“, a spus Lazzari. Se poate, nu contest. Dar menșevismul italian, dacă ținem seama de datele concrete și de nedorința lor tenace de a-l deznădăcina, vedem că nu le este cunoscut. Sîntem nevoiți să spunem : trebuie să confirmăm, oricît de trist ar fi acest lucru, rezoluția Comitetului nostru Executiv. Din Internaționala Comunistă nu pot face parte partide care tolerează în rândurile lor oportuniști și reformiști de felul lui Turati.

„De ce să schimbăm denumirea partidului ? — întreabă tov. Lazzari. — Ea este cât se poate de satisfăcătoare“. Noi însă nu putem împărtăși această părere. Noi cunoaștem istoria Internaționalei a II-a, declinul și falimentul ei. Nu cunoaștem noi oare istoria partidului german ? Nu știm noi oare că cea mai mare nenorocire a mișcării mun-

citorești din Germania este că ei n-au săvârșit ruptura încă înainte de război? Asta a costat viața a 20 000 de muncitori, dați pe mîna guvernului german de către scheide-manniști și centriști în urma polemicii și plîngerilor lor împotriva comuniștilor germani¹⁷.

Și nu vedem noi acum același tablou în Italia? Partidul italian n-a fost niciodată un partid cu adevărat revoluționar. Marea lui nenorocire este că el nu a rupt cu menșevicii și cu reformiștii încă înainte de război și că aceștia au continuat să rămînă în partid. Tovarășul Lazzari spune: „Noi recunoaștem întru totul necesitatea rupturii cu reformiștii; singura divergență constă în faptul că noi n-am considerat necesar s-o săvârșim la Congresul de la Livorno“. Dar faptele ne spun altceva. Nu e prima oară cînd discutăm problema reformismului italian. Anul trecut, discutînd cu Serrati pe această temă, l-am întrebat: „Să ne fie cu iertare, dar de ce sciziunea în partidul italian nu poate fi săvârșită chiar acum, de ce trebuie să fie amînată?“. Și ce răspuns ne-a dat Serrati la întrebarea noastră? Nici unul. Tov. Lazzari citează un articol al lui Frossard în care se spune că „trebuie să fii abil și inteligent“, vîzînd, probabil, în aceste cuvinte un argument în favoarea lui și împotriva noastră. Eu cred că greșește. Dimpotrivă, este un argument admirabil în favoarea noastră și împotriva tov. Lazzari. Cînd va fi nevoit să explice muncitorilor italieni comportarea și plecarea sa, ce vor spune aceștia? Dacă vor considera că tactica noastră este abilă și inteligentă în comparație cu zigzagurile pretinsei stîngi comuniste — ale acelei stîngi care nu este întotdeauna nici măcar comunistă, ci de cele mai multe ori aduce a anarhism — ce le veți răspunde?

Ce înseamnă toate poveștile lui Serrati și ale partidului său că singura dorință a rușilor este să fie imitați? Noi cerem tocmai contrarul. Nu e suficient să cunoști pe de rost rezoluțiile comuniste și să faci uz cu orice prilej de fraze revoluționare. Asta e prea puțin și noi sîntem din capul locului împotriva comuniștilor care știu pe dinafară

diversele rezoluții. Prima condiție a adevăratului comunism este ruptura cu oportunismul. Cu comuniștii care subscriu la această condiție vom sta de vorbă degajat și deschis și vom avea tot dreptul și curajul să le spunem : „Nu faceți prostii ; fiți inteligenți și abili“. Dar noi vom vorbi astfel numai cu comuniștii care au rupt cu oportuniștii, ceea ce încă nu se poate spune despre voi. Și de aceea repet : sper că congresul va aproba rezoluția Comitetului Executiv. Tovarășul Lazzari a spus : „Sîntem într-o perioadă de pregătire“. E perfect adevărat. Sînteți într-o perioadă de pregătire. Prima etapă a acestei perioade este ruptura cu menșevicii ; trebuie s-o rupeți cu ei așa cum am rupt-o noi în 1903 cu menșevicii noștri. Din cauză că partidul german nu a rupt-o cu menșevicii, întreaga clasă muncitoare germană suferă în cursul îndelungatei și grelei perioade postbelice din istoria revoluției germane.

Tovarășul Lazzari spune că partidul italian se află într-o perioadă de pregătire. Sînt întru totul de acord. Prima etapă trebuie să constea într-o ruptură serioasă, definitivă, fermă și fără echivoc cu reformismul. Atunci masa va trece în întregime de partea comunismului. A doua etapă nu va consta nicidecum în repetarea unor lozinci revoluționare. Ea va consta în adoptarea hotărîrilor noastre inteligente și abile, care vor fi întotdeauna inteligente și abile și vor repeta mereu : principiile revoluționare fundamentale trebuie să fie adaptate la particularitățile diferitelor țări.

În Italia, revoluția va decurge altfel decît în Rusia. Ea va începe altfel. Cum anume ? Nu știm nici noi și nici voi nu știți. Comuniștii italieni nu sînt totdeauna destul de comuniști. În timpul ocupării fabricilor în Italia s-a afirmat acolo măcar un comunist¹⁸ ? Nu, căci pe atunci încă nu exista comunism în Italia ; se poate vorbi de un anumit anarhism, dar nicidecum de un comunism marxist. Acesta trebuie abia să fie creat, sădit în masele muncitoare prin experiența luptei revoluționare. Iar primul pas în această direcție este ruptura definitivă cu menșevicii, care timp de peste 20 de ani au colaborat și au lucrat cu guvernul

burghez. Se prea poate ca Modigliani, pe care am avut ocazia să-l observ la conferințele de la Zimmerwald și Kiental, să fie un politician destul de abil ca să nu între într-un guvern burghez, ci să rămână în centrul partidului socialist, unde poate aduce burgheziei foloase mult mai mari. Dar întreaga poziție teoretică, întreaga propagandă, întreaga agitație a grupului Turati și a amicilor săi înseamnă colaborare cu burghezia. Nu ne-o dovedesc oare numeroasele pasaje citate de Gennari în cuvântarea lui? Da, așa arată frontul unic pe care l-a pregătit deja Turati. De aceea trebuie să-i spun tov. Lazzari: prin cuvântări ca cea rostită de dumneata sau ca aceea pe care a rostit-o aici tov. Serrati revoluția nu se pregătește, ci se dezorganizează. (Strigăte de „Bravo!”. Aplauze.)

La Livorno ați avut o majoritate însemnată. Ați avut 98 000 de voturi față de 14 000 de voturi ale reformiștilor și 58 000 ale comuniștilor. Pentru începutul unei mișcări pur comuniste într-o țară ca Italia, cu cunoscutele ei tradiții, fără ca sciziunea să fi fost suficient pregătită, cifrele citate reprezintă un mare succes pentru comuniști.

Este o mare victorie, o dovadă palpabilă că mișcarea muncitorească din Italia se va dezvolta mai repede decât s-a dezvoltat mișcarea noastră din Rusia, căci, dacă cunoașteți cifrele referitoare la mișcarea noastră, știți, desigur, că în februarie 1917, după căderea țarismului și în timpul republicii burgheze, noi constituiam încă o minoritate față de menșevici. Și asta după 15 ani de luptă înverșunată și de sciziuni. La noi aripa dreaptă nu s-a dezvoltat și n-a fost atît de simplu cum presupuneți cînd vorbiți despre Rusia pe un ton de desconsiderare. Fără îndoială că în Italia dezvoltarea se va produce cu totul altfel. După 15 ani de luptă cu menșevicii și după căderea țarismului, noi am început să lucrăm cu un număr mult mai mic de aderenți. Voi aveți 58 000 de muncitori cu orientare comunistă față de 98 000 de centriști uniți, care au o poziție neprecisă. Aceasta este o dovadă, un fapt care

trebuie să-i convingă neapărat pe toți cei ce nu vor să închidă ochii în fața mișcării de masă a muncitorilor italieni. Nu vine totul dintr-o dată. Dar acest fapt dovedește că de partea noastră sînt masele muncitorești, nu vechii conducători, nu birocrati, profesori universitari și ziaristi, ci clasa cu adevărat exploatată, avangarda celor exploatați. Și asta arată ce mare greșeală ați comis la Livorno. Faptul este cert. Ați avut 98 000 de voturi, dar ați preferat să vă uniți cu 14 000 de reformiști împotriva a 58 000 de comuniști. Chiar dacă acești comuniști nu ar fi comuniști adevărați, dacă n-ar fi decît adepți ai lui Bordiga — ceea ce nu este adevărat, căci după Congresul al II-lea Bordiga a declarat loial că renunță la orice anarhism și antiparlamentarism —, trebuia să mergeți cu ei. Dar voi ce-ați făcut? Ați preferat să vă uniți cu 14 000 de reformiști și să rupeți cu 58 000 de comuniști, și asta e cea mai bună dovadă că politica lui Serrati a fost o nenorocire pentru Italia. Noi n-am vrut niciodată ca Serrati să imite în Italia revoluția rusă. Asta ar fi o prostie. Avem destulă minte și sîntem destul de supli ca să nu susținem o asemenea prostie. Dar Serrati a dovedit că n-a avut dreptate în politica pe care a dus-o în Italia. Poate că a trebuit să manevreze. Este expresia pe care a repetat-o foarte des aici anul trecut. El spunea : „Noi știm să manevrăm ; noi nu vrem imitație servilă. Asta ar fi o idioție. Ca să ajungem la separarea de oportunism va trebui să manevrăm. Voi, rușii, nu vă pricepeți la asta. Noi, italienii, sîntem mai pricepuți. Vom trăi și vom vedea“. Și ce am văzut? Serrati a manevrat admirabil. A rupt cu cei 58 000 de comuniști. Iar acum tovarășii vin aici și declară : „Dacă ne veți exclude, masele vor fi dezorientate“. Nu, tovarăși, vă înșelați. Masele muncitorești din Italia sînt dezorientate acum și le va fi de folos dacă le vom spune : „Alegeți, tovarăși, alegeți, muncitori italieni, între Internaționala Comunistă, care nu vă va cere niciodată să-i imitați servil pe ruși, și menșevici, pe care îi cunoaștem

de 20 de ani și nu-i vom tolera niciodată alături de noi într-o adevărată Internațională Comunistă revoluționară". Iată ce le vom spune muncitorilor italieni. Și nu ne îndoim câtuși de puțin în privința rezultatului. Masele muncitorești ne vor urma. (Puternice exclamații aprobative.)

O relatare a apărut în ziarele „Pravda” nr. 141 și „Izvestiia C.F.C.” din Rusia” nr. 141 din 1 iulie 1921

Publicat pentru prima oară în întregime la 4 iulie 1921, în „Buletinul Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste” nr. 8

Se tipărește după : „Al III-lea Congres Mondial al Internaționalei Comuniste. Dări de seamă stenografice”, Petrograd, 1922

4

CUVÎNTARE ÎN APĂRAREA TACTICII
INTERNAȚIONALEI COMUNISTE
1 IULIE

Tovarăși, spre marel meu regret trebuie să mă limitez la o atitudine de autoapărare. (R î s e t e.) Zic spre marel meu regret, întrucît, după ce am luat cunoștință de cuvînrarea tovarășului Terracini și de amendamentele prezentate de cele trei delegații, aș fi voit foarte mult să trec la ofensivă, deoarece împotriva vederilor susținute de Terracini și de aceste trei delegații trebuie dusă, la drept vorbind, o acțiune ofensivă¹⁹. Dacă congresul nu va porni o ofensivă hotărîtă împotriva acestor greșeli, împotriva acestor prostii „de stînga“, întreaga mișcare va fi condamnată la pieire. Iată profunda mea convingere. Dar noi sîntem marxiști organizați și disciplinați. Nu ne putem limita la discursuri îndreptate împotriva a diverși tovarăși. Noi, rușii, ne-am săturat pînă peste cap de aceste fraze de stînga. Noi sîntem oameni ai organizării. În elaborarea planurilor noastre trebuie să procedăm în mod organizat și să încercăm să găsim linia justă. Firește, nu e un secret pentru nimeni că tezele noastre reprezintă un compromis. Și de ce n-ar fi așa ? Între comuniști, care se află acum la al treilea congres al lor și care au elaborat anumite principii fundamentale, compromisurile sînt necesare în anumite condiții. Tezele noastre, prezentate de delegația rusă, au fost studiate și pregătite în modul cel mai minuțios ; ele sînt rezultatul unor îndelungate reflecții și consfătuiri cu diferite delegații. Ele au drept scop stabilirea liniei fundamentale a Internaționalei Comuniste și sînt necesare îndeosebi acum, după ce noi nu ne-am limitat la dezavuarea formală a adev-

văraților centriști, ci i-am și exclus din partid. Iată faptele. Eu trebuie să iau apărarea acestor teze. Și astăzi când Terracini vine și declară că trebuie să continuăm lupta împotriva centriștilor, iar apoi arată cum înțeleg să ducă această luptă, eu spun că, dacă aceste amendamente dovedesc o anumită orientare, trebuie să pornim o luptă necruțătoare împotriva acestei orientări, deoarece în caz contrar nici vorbă nu poate fi de comunism și de Internaționala Comunistă. Mă miră că Partidul Muncitoresc Comunist din Germania ²⁰ n-a subscris la aceste amendamente. (Rîsete.) Ascultați, vă rog, ce susține Terracini și ce spun aceste amendamente. Ele încep așa : „La pagina întâi, coloana întâi, rîndul 19, să se șteargă «Majoritate...»“. Majoritate! E un cuvînt cît se poate de periculos! (Rîsete.) Apoi, în locul cuvintelor „principii fundamentale“ trebuie pus „țeluri“. Principii fundamentale și țeluri sînt două lucruri diferite : în privința țelurilor, și anarhiștii vor fi de acord cu noi, deoarece și ei sînt pentru desființarea exploatării și a deosebirilor de clasă.

N-am avut ocazia să mă întîlnesc și să stau de vorbă cu mulți anarhiști, dar îi cunosc destul de bine. Uneori am reușit să mă înțeleg cu ei asupra țelurilor, dar niciodată asupra principiilor. Principiile nu sînt țel, nu sînt program, nu sînt tactică și nici teorie. Tactica și teoria nu sînt principii. Ce ne deosebește de anarhiști din punctul de vedere al principiilor? Principiile comunismului constau în instaurarea dictaturii proletariatului și în folosirea de către stat a constrîngerii în perioada de trecere. Acestea sînt principiile comunismului, dar nu acesta este țelul lui. Așadar, tovarășii care au făcut această propunere au comis o greșală.

În al doilea rînd, acolo se spune : „Să se șteargă «majoritate»“. Citiți tot textul :

„Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste procedează la reexaminarea problemelor de tactică în condiții în care într-o serie întreaga de țări situația obiectivă a căpatat un mai pronunțat caracter revoluționar și în care s-au organizat o serie de partide comuniste de masă, care însă, în lupta lor cu adevărat revoluționară, n-au luat nicăieri efectiv în mîna conducerea majorității clasei muncitoare“.

Dar iată că unii vor să șteargă cuvântul „majoritate“. Dacă nu putem să ne înțelegem în privința unor lucruri atât de simple, nu văd cum vom putea să lucrăm împreună și să ducem proletariatul la victorie. Și nu e de mirare că nu putem să ajungem la o înțelegere nici în problema principiilor. Arătați-mi un partid care să fi cucerit majoritatea clasei muncitoare. Terracini nici nu s-a gândit să dea vreun exemplu, și un asemenea exemplu nu există.

Așadar, în loc de „principii“ să punem „țeluri“, iar cuvântul „majoritate“ să-l ștergem. Foarte mulțumim! Nu vom accepta una ca asta. Nici partidul german — unul dintre cele mai bune partide —, nici el nu are de partea sa majoritatea clasei muncitoare. Asta-i realitatea. Noi care ne aflăm în fața celei mai grele lupte, nu ne temem să spunem acest adevăr; sînt aici însă trei delegații care vor să înceapă cu un neadevăr, căci, dacă va șterge cuvântul „majoritate“, congresul va dovedi prin asta că vrea un neadevăr. E foarte clar.

Urmează apoi amendamentul acesta: „La pagina 4, coloana 1, rîndul 10, «să se șteargă» cuvintele «Scrisoare deschisă» etc.“²¹. Am ascultat azi o cuvîntare în care am găsit aceeași idee. Dar în această cuvîntare ea apărea ca ceva foarte firesc. Este vorba de cuvîntarea tov. Hempel, membru al P.M.C.G. El a declarat: „«Scrisoarea deschisă» a fost un act de oportunism“. Spre marea mea regret și spre marea mea rușine, am mai auzit asemenea păreri în discuții particulare. Dar cînd văd că la congres, după atît de îndelungi dezbateri, „Scrisoarea deschisă“ este calificată drept un act de oportunism, trebuie să spun că asta este o adevărată rușine! Și iată că vine tov. Terracini în numele celor trei delegații și vrea să șteargă cuvintele „Scrisoare deschisă“. Ce sens mai are atunci lupta împotriva P.M.C.G.? „Scrisoarea deschisă“ este un pas politic model. Așa se afirmă în tezele noastre. Și noi trebuie să susținem neapărat acest adevăr. Este un model, deoarece este prima acțiune în cadrul unei metode practice de atragere a majorității clasei muncitoare. Cine nu înțelege că în Europa — unde aproape toți proletarii sînt organizați — trebuie să cucerim majoritatea clasei muncitoare, cine n-a

Înțeles asta în cei trei ani ai marii revoluții, este pierdut pentru mișcarea comunistă și nu va învăța niciodată nimic.

Terracini declară că, deși partidul nostru era puțin numeros, noi am învins în Rusia. El este nemulțumit de ceea ce se spune în teze cu privire la Cehoslovacia. S-au propus 27 de amendamente și, dacă aş porni să le critic, ar trebui să vorbesc, asemenea unora dintre oratorii precedenți, cel puțin trei ore... S-a arătat aici că Partidul Comunist din Cehoslovacia numără 300 000—400 000 de membri, că trebuie să atragem majoritatea, să creăm o forță invincibilă și să atragem în continuare noi mase de muncitori. Terracini este gata de atac. El spune: dacă partidul numără deja 400 000 de muncitori, ce mai avem nevoie de alții? Ștergeți asta! (Rîsete.) El se teme de cuvîntul „mase” și vrea să-l suprimе. Tov. Terracini n-a înțeles mare lucru din revoluția rusă.

În Rusia noi am fost un partid puțin numeros, dar am avut de partea noastră majoritatea Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor din întreaga țară. (O voce din sală: „Așa e!”) Unde aveți așa ceva la voi? Am avut de partea noastră aproape jumătate din armată, care număra pe atunci cel puțin 10 000 000 de oameni. Aveți voi majoritatea armatei de partea voastră? Arătați-mi o asemenea țară. Dacă și cele trei delegații împărtășesc aceste vederi ale tovarășului Terracini, înseamnă că în Internațională nu este totul în ordine! Atunci trebuie să spunem: „Stați! La luptă! Altfel Internaționala Comunistă va pieri”. (Rumoare în sală.)

Pe baza experienței pe care o am, trebuie să vă spun, deși mă aflu într-o poziție defensivă (ilaritate), că scopul cuvîntării mele și principiul de la care pornește ea este apărarea rezoluției și a tezelor propuse de delegația noastră. Ar fi negreșit un pedantism să spunem că nu se poate schimba o literă din ele. Am citit multe rezoluții și știu bine că se pot face schimbări foarte bune la fiecare rînd. Dar asta ar fi pedantism. Și dacă, totuși, declar acum că din punct de vedere politic nu poate fi schimbată nici o literă e pentru că amendamentele au, după cum văd, un caracter politic bine precizat, pentru că ele duc pe o cale periculoasă și dăunătoare pentru Internaționala Comunistă.

De aceea, și eu, și noi toți, și delegația rusă trebuie să insistăm ca să nu se schimbe nici o literă din aceste teze. Noi nu ne-am limitat la a dezavua elementele de dreapta de la noi, ci le-am și izgonit. Dar dacă lupta împotriva dreptei se preschimbă într-un sport, așa cum procedează Terracini, trebuie să spunem: „Ajunge! Pericolul devine prea serios!”

Terracini a susținut teoria luptei ofensive²². Faimoasele amendamente propun în această privință o formulă lungă de două-trei pagini. Nu e necesar să le citim. Știm ce scrie în ele. Terracini a arătat cât se poate de clar despre ce este vorba. El a susținut teoria ofensivei, stăruind asupra „tendențelor dinamice” și asupra „trecerii de la pasivitate la activitate”. Noi, cei din Rusia, avem destulă experiență politică în lupta împotriva centristilor. Încă acum 15 ani am luptat împotriva oportuniștilor și centristilor noștri, precum și împotriva menșevicilor, și i-am biruit nu numai pe menșevici, ci și pe semianarhiști.

Dacă n-am fi făcut acest lucru, n-am fi fost în stare să păstrăm puterea în mână nu trei ani și jumătate, dar nici măcar trei săptămâni și jumătate, și n-am fi putut convoca aici congrese comuniste. „Tendențe dinamice”, „trecere de la pasivitate la activitate”, toate astea-s vorbe goale pe care le-au folosit împotriva noastră socialiștii-revoluționari de stînga. Acum ei stau la închisoare, unde apără „țelurile comunismului” și reflectează asupra „trecerii de la pasivitate la activitate”. (R î s e t e.) Nu se poate argumenta așa cum se argumentează în amendamentele propuse, pentru că nu găsești în ele nici marxism, nici experiență politică, nici argumentare. Am dezvoltat noi în tezele noastre o teorie generală a ofensivei revoluționare? A făcut Radek sau altcineva dintre noi o asemenea prostie? Noi am vorbit despre teoria ofensivei referindu-ne la o țară și la o perioadă bine stabilită.

Din lupta noastră împotriva menșevicilor putem cita cazuri care dovedesc că încă înainte de prima revoluție se găseau oameni care se îndoiau că un partid revoluționar trebuie să pornească ofensiva. Dacă vreunul dintre social-democrați — pe atunci ne numeam cu toții așa — începea să manifeste asemenea îndoieli, îl combăteam și îi ziceam

că este oportunist, că nu înțelege nimic din marxism și din dialectica partidului revoluționar. Chestiunea dacă ofensiva revoluționară este în genere admisibilă poate constitui oare un obiect de discuție pentru partid? Pentru a găsi asemenea exemple la noi ar trebui să ne întoarcem în urmă cu cincisprezece ani. Dacă se găsesc centriști sau centriști camuflați care contestă teoria ofensivei, ei trebuie excluși de îndată. În această privință nu încapă nici o discuție. Dar este o adevărată rușine că și astăzi, după trei ani de existență a Internaționalei Comuniste, se mai discută încă de „tendințe dinamice“, de „trecere de la pasivitate la activitate“.

În această privință nu avem divergențe cu tov. Radek, care a elaborat tezele împreună cu noi. Poate că nu a fost în totul just să se pornească în Germania discuții *cu privire la teoria* ofensivei revoluționare după ce ofensiva efectivă nu fusese pregătită. Totuși, acțiunea din martie reprezintă un mare pas înainte, cu toate greșelile comise de conducătorii ei²³. Dar asta n-are importanță. Sute de mii de muncitori au luptat eroic. Oricât a luptat de vitejește P.M.C.G. împotriva burgheziei, trebuie să spunem ceea ce a spus tov. Radek într-un articol despre Hölz scris în limba rusă. Când cineva, chiar și un anarhist, luptă eroic împotriva burgheziei, desigur asta nu e puțin lucru; dar când sute de mii de oameni luptă împotriva provocării mârșave a social-trădătorilor și a burgheziei, asta este un adevărat pas înainte.

Este foarte important să ai o atitudine critică față de propriile greșeli. Noi cu aceasta am început. Dacă, după o luptă la care au participat sute de mii de oameni, cineva se ridică împotriva ei, procedând așa cum procedează Levi, el trebuie să fie exclus. Așa s-a și făcut. Dar de aici trebuie să tragem o învățătură: am pregătit noi ofensiva? (R a d e k: „N-am pregătit nici defensivă“.) Da, despre ofensivă s-a vorbit numai în articole de ziar. Această teorie a fost greșit aplicată la acțiunea din martie 1921 din Germania, trebuie s-o recunoaștem; dar, în general, teoria ofensivei revoluționare nu este câtuși de puțin falsă.

Noi am învins în Rusia, și am învins atît de ușor pentru că am pregătit revoluția noastră în timpul războiului im-

perialist. Aceasta este prima condiție. La noi se aflau sub arme 10 000 000 de muncitori și de țărani, iar lozinca noastră a fost : pace imediată, cu orice preț. Am învins pentru că cele mai largi mase de țărani aveau o stare de spirit revoluționară îndreptată împotriva marilor moșieri. Socialiștii-revoluționari, adepți ai Internaționalei a II-a și a II^{1/2}, erau în noiembrie 1917 un mare partid țărănesc. Ei cereau metode revoluționare, dar, ca niște veritabili eroi ai Internaționalei a II-a și a II^{1/2}, nu aveau suficient curaj să acționeze în mod revoluționar. În august și în septembrie 1917 noi spuneam : „Din punct de vedere teoretic continuăm lupta împotriva socialiștilor-revoluționari, dar din punct de vedere practic sîntem gata să adoptăm programul lor, deoarece numai noi îl putem înfăptui“. Și am făcut așa cum am spus. Țărănimea, care în noiembrie 1917, după victoria noastră, avea o stare de spirit potrivnică nouă și care a asigurat socialiștilor-revoluționari majoritatea în Adunarea constituantă, a fost cucerită de noi dacă nu în cîteva zile, așa cum greșit presupusesem și prezisesem eu, în orice caz în cîteva săptămîni. Deosebirea n-a fost prea mare. Arătați-mi în Europa o țară în care ați putea atrage de partea voastră majoritatea țărănimii în cîteva săptămîni ! Poate Italia ? (R î s e t e.) Cine spune că noi am învins în Rusia cu toate că am avut un partid puțin numeros nu dovedește decît că n-a înțeles revoluția rusă și că nu înțelege de loc cum trebuie pregătită revoluția.

Primul nostru pas a fost crearea unui adevărat partid comunist, ca să știm cu cine avem de-a face și în cine putem avea încredere totală. Lozinca primului și a celui de-al II-lea Congres a fost : „Jos centriștii !“. Dacă nu ne vom separa pe toată linia și în întreaga lume de centriști și de semicentriști, pe care noi, în Rusia, îi numim menșevici, înseamnă că nu înțelegem nici măcar a.b.c.-ul comunismului. Sarcina noastră primordială este să creăm un partid cu adevărat revoluționar și să rupem cu menșevicii. Dar asta este abia o școală pregătitoare. Sîntem acum la cel de-al III-lea Congres, iar tov. Terracini o ține una și bună că sarcina școlii pregătitoare este de a izgoni, a urmări și a demasca pe centriști și pe semicentriști. Foarte mulțumim ! Ne-am ocupat destul de asta. Am spus încă la Congresul

al II-lea că centriștii sînt dușmanii noștri. Dar nu putem rămîne pe loc, trebuie să mergem înainte. A doua treaptă constă în aceea că, după ce ne-am organizat într-un partid, învățăm să pregătim revoluția. În multe țări n-am învățat nici măcar cum să cucerim conducerea. Noi am învins în Rusia nu numai fiindcă am avut de partea noastră majoritatea certă a clasei muncitoare (în timpul alegerilor din 1917, majoritatea covârșitoare a muncitorilor a fost de partea noastră, împotriva menșevicilor), ci și fiindcă de partea noastră au trecut jumătate din armată îndată ce am cucerit puterea și $\frac{9}{10}$ din masa țărănească în decurs de cîteva săptămîni; am învins pentru că am adoptat nu programul nostru agrar, ci pe acela al socialiștilor-revoluționari și l-am și înfăptuit. Victoria noastră a constat tocmai în aceea că am înfăptuit programul socialiștilor-revoluționari; iată de ce ea a fost atît de ușoară. Oare voi, în Apus, vă puteți face iluzii în această privință? Ar fi ridicol! Comparați condițiile economice concrete, tovarășe Terracini și voi toți cei care ați semnat propunerea de amendamente! Deși majoritatea a trecut atît de repede de partea noastră, dificultățile de care ne-am lovit după victorie au fost deosebit de mari. Noi am răzbit totuși pentru că n-am uitat nu numai țelurile, dar nici principiile noastre și n-am tolerat în partidul nostru persoane care treceau sub tăcere principiile și vorbeau despre țeluri, despre „tendințe dinamice” și despre „trecerea de la pasivitate la activitate”. S-ar putea să fim acuzați că preferăm să ținem la închiisoare pe acești domni. Dar dictatura nu este posibilă altfel. Noi trebuie să pregătim dictatura, și asta constă în combaterea frazelor și a amendamentelor de acest gen. (R î s e t e.) În tezele noastre se vorbește peste tot de masă. Trebuie să înțelegem însă, tovarăși, ce înseamnă cuvîntul masă. P.M.C.G., tovarășii de stînga prea fac abuz de el. Dar nici tov. Terracini și toți cei care au semnat amendamentele nu știu ce trebuie să înțelegem prin cuvîntul „masă”.

Întrucît cuvîntarea mea s-a lungit prea mult, aș vrea să spun numai cîteva cuvinte despre noțiunea de „masă”. Noțiunea de „masă” își schimbă conținutul după cum se schimbă caracterul luptei. La începutul luptei, cîteva mii

de muncitori cu adevărat revoluționari erau de ajuns ca să se poată vorbi de masă. Când partidul reușește să atragă în luptă nu numai pe membrii săi, când el reușește să trezească și pe muncitorii fără partid, acesta este începutul cuceririi maselor. În decursul revoluțiilor noastre au fost cazuri când câteva mii de muncitori formau masa. În istoria mișcării noastre, în istoria luptei noastre împotriva menșevicilor, veți găsi multe cazuri când într-un oraș erau de ajuns câteva mii de muncitori pentru ca mișcarea să aibă un evident caracter de masă. Dacă câteva mii de muncitori fără partid care în mod obișnuit duc o viață lipsită de orizont, o existență jalnică și n-au auzit niciodată de politică încep să acționeze în mod revoluționar, ei formează masa. Când mișcarea se extinde și se intensifică, ea se transformă treptat într-o adevărată revoluție. Am văzut asta în 1905 și 1917, în decursul a trei revoluții, și veți avea și dv. prilejul să vă convingeți de acest lucru. După ce revoluția a fost pregătită îndeajuns, noțiunea de „masă” își schimbă înțelesul: câteva mii de muncitori nu mai constituie masa. Cuvântul începe să aibă altă semnificație. Noțiunea de masă își schimbă conținutul în sensul că prin această noțiune se înțelege majoritatea, și nu pur și simplu majoritatea muncitorilor, ci majoritatea tuturor exploataților; un alt mod de a înțelege acest cuvânt este inadmisibil pentru un revoluționar, orice alt sens al lui își pierde valoarea. Este posibil ca și un partid mic, de pildă cel englez sau cel american, studiind bine dezvoltarea politică și cunoscând viața și deprinderile maselor fără partid, să dezlănțuie într-un moment favorabil o mișcare revoluționară (tov. Radek a indicat ca un bun exemplu greva minerilor²⁴). Dacă un astfel de partid va veni într-un asemenea moment cu lozinci proprii și va face să fie urmat de milioane de muncitori, vom avea de-a face cu o mișcare de masă. Eu nu contest în mod absolut că și un partid foarte mic poate să înceapă revoluția și s-o ducă la un sfârșit victorios. Dar trebuie să știi prin ce metode să atragi masele de partea ta. Pentru aceasta este necesară o pregătire temeinică a revoluției. Iată însă că unii tovarăși declară: să renunțăm imediat la cerința de a avea de partea noastră mase „mari”. Trebuie să declarăm război acestor tovarăși.

Fără o pregătire temeinică nu veți repurta victoria în nici o țară. Este suficient și un partid foarte mic pentru a duce după sine masele. În anumite momente nu este neapărat nevoie de organizații mari.

Dar pentru a obține victoria trebuie să ai simpatia maselor de partea ta. Nu este totdeauna nevoie de majoritatea absolută ; dar, pentru a obține victoria, pentru a putea păstra puterea, este nevoie nu numai de majoritatea clasei muncitoare — întrebuițez aici termenul „clasă muncitoare“ în sensul pe care-l are ea în Europa occidentală, adică în sensul de proletariat industrial —, ci și de majoritatea populației exploatate și muncitoare de la sate. V-ați gândit la asta ? Găsim noi în cuvântarea lui Terracini măcar o aluzie la această idee ? În această cuvântare ni se vorbește numai despre „tendențe dinamice“, despre „trecerea de la pasivitate la activitate“. Spune el măcar un cuvânt despre problema aprovizionării ? Iar muncitorii cer mijloace de subzistență, deși ei pot să îndure multe și pot să flămânzească uneori, așa cum s-a întâmplat, în Rusia. De aceea trebuie să atragem de partea noastră nu numai majoritatea clasei muncitoare, ci și majoritatea populației muncitoare și exploatate de la sate. Ați pregătit voi acest lucru ? Aproape nicăieri.

Așadar, repet : trebuie să apar cu orice preț tezele noastre, socot că e de datoria mea s-o fac. Noi nu ne-am limitat numai să-i dezavuăm pe centriști, ci i-am și izgonit din partid. Acum trebuie să ne întoarcem împotriva altei părți, pe care o considerăm, de asemenea, periculoasă. Trebuie să spunem tovarășilor adevărul sub o formă politicoasă (și în tezele noastre îl spunem pe un ton amabil și politicoș), astfel încât nimeni să nu se simtă ofensat : în fața noastră stau acum alte probleme, mai importante decât hărțuirea centriștilor. Ne-am ocupat destul de chestiunea aceasta și ne-am cam săturat de ea. În loc de asta, tovarașii ar trebui să învețe să duca o lupta cu adevărat revoluționară. Muncitorii germani au și început-o. Sute de mii de proletari au luptat eroic în această țară. Oricine se ridică împotriva acestei lupte trebuie exclus imediat. Dar după aceea nu trebuie să ne ținem de perorații deșarte, ci să începem imediat să învățăm, să învățăm din greșelile

comise cum să ne organizăm mai bine lupta. Nu trebuie să ne ascundem greșelile în fața dușmanului. Cine se teme de asta nu este un revoluționar. Dimpotrivă, dacă vom spune deschis muncitorilor: „Da, am făcut greșeli“, va însemna că ele nu se vor mai repeta și că vom ști să alegem mai bine momentul. Iar dacă în cursul luptei vom avea de partea noastră majoritatea oamenilor muncii — nu numai majoritatea muncitorilor, ci majoritatea tuturor celor exploatați și asupriți —, vom învinge cu adevărat. (Aplauze furtunoase și îndelung repetate.)

O relatare a apărut în ziarele
 „Pravda“ nr. 144 și
 „Izvestiia C.E.C. din Rusia“
 nr. 144 din 5 iulie 1921

Publicat în întregime
 la 8 iulie 1921, în „Buletinul
 Congresului al III-lea
 al Internaționalei Comuniste“
 nr. 11

Se tipărește după
 „Al III-lea Congres mondial
 al Internaționalei Comuniste.
 Dări de seama stenografice“.
 Petrograd, 1922

5

RAPORT ASUPRA TACTICII P.C. DIN RUSIA
5 IULIE

Tovarăși, la drept vorbind, n-am avut posibilitatea să mă pregătesc cum se cuvine pentru acest raport. Tot ce am putut pregăti în mod sistematic este traducerea broșurii mele despre impozitul în natură * și tezele asupra tacticii Partidului Comunist din Rusia **. La acest material vreau să adaug numai câteva lămuriri și observații.

Pentru a fundamenta tactica partidului nostru, trebuie, cred, să începem prin a analiza *situația internațională*. Noi am discutat în mod amănunțit situația economică a capitalismului pe plan mondial și congresul a adoptat în legătură cu aceasta rezoluțiile corespunzătoare ²⁵. În tezele mele vorbesc foarte pe scurt despre această problemă și o tratez exclusiv din punct de vedere politic. Nu mă ocup de baza economică, dar cred că în situația internațională a republicii noastre trebuie să ținem seama din punct de vedere politic de faptul că în momentul de față a survenit, indiscutabil, un oarecare echilibru între forțele care au dus între ele o luptă deschisă, cu arma în mână, pentru dominația unei clase conducătoare sau a alteia, un echilibru între societatea burgheză, burghezia internațională în ansamblu, pe de o parte, și Republica sovietică, pe de altă parte. Este vorba negreșit doar de un echilibru în sens limitat. Numai în ceea ce privește această luptă armată afirm că a survenit un oarecare echilibru în situația internațională. Trebuie

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 43, București, Editura politică, 1966, ed a doua, p. 209—250. — *Nota trad.*

** Vezi volumul de față, p. 3—12. — *Nota red.*

să subliniem, firește, că este vorba doar de un echilibru relativ, de un echilibru extrem de instabil. În statele capitaliste s-a acumulat o mare cantitate de material inflamabil, ca și în țările care erau considerate pînă acum ca obiect și nu ca subiect al istoriei : țările coloniale și semi-coloniale ; e foarte posibil deci ca în aceste țări să izbucnească, mai curînd sau mai tîrziu și cu totul pe neașteptate, insurecții, bătălii mari și revoluții. În ultimii ani am putut vedea lupta fățișă a burgheziei internaționale împotriva primei republici proletare. Această luptă se afla în centrul întregii situații politice pe plan mondial și tocmai în această privință s-a produs acum o schimbare. Întrucît încercarea burgheziei internaționale de a sugruma republica noastră n-a reușit, a survenit un echilibru, un echilibru, firește, cît se poate de instabil.

Desigur, noi înțelegem prea bine că burghezia internațională este acum mult mai puternică decît republica noastră și că numai un concurs special de împrejurări o împiedică să continue războiul împotriva noastră. Chiar în cursul ultimelor săptămîni am remarcat în Extremul Orient o nouă tentativă de invazie²⁶, și nu încapе îndoială că aceste tentative vor continua și în viitor. În partidul nostru nu există nici un fel de îndoieli în această privință. Pentru noi important este să constatăm că există un echilibru instabil și că trebuie să folosim acest răgaz, luînd în considerație elementele caracteristice ale situației actuale, adaptînd tactica noastră la particularitățile acestei situații, fără a uita nici o clipă că se poate ivi din nou, pe neașteptate, necesitatea unei lupte armate. Organizarea Armatei Roșii, întărirea ei continuă să fie, și pe mai departe, sarcina noastră. Și în ceea ce privește problema aprovizionării trebuie să ne gîndim în primul rînd, ca și pînă acum, la Armata noastră Roșie. În actuala situație internațională, cînd ne mai putem aștepta la noi atacuri și la noi tentative de invazie din partea burgheziei internaționale, nu putem păși pe o altă cale. În ceea ce privește însă politica noastră practică, faptul că în situația internațională a survenit un oarecare echilibru are o anume importanță, însă numai în sensul că trebuie să recunoaștem că mișcarea revoluționară a mers, e drept, înainte, dar că în acest an

dezvoltarea revoluției internaționale n-a fost atît de rectilinie cum ne așteptam.

Atunci cînd, la timpul său, am început revoluția internațională, am făcut-o nu din convingerea că am putea anticipa dezvoltarea ei, ci pentru că o serie întregă de împrejurări ne-au determinat s-o începem. Noi ne-am zis : ori ne va veni în ajutor revoluția internațională, și atunci victoriile noastre vor fi întru totul asigurate, ori vom îndeplini modesta noastră muncă revoluționară cu conștiința că în caz de înfrîngere vom servi totuși cauza revoluției și că experiența noastră va fi de folos altor revoluții. Pentru noi era clar că fără sprijinul revoluției internaționale victoria revoluției proletare nu este posibilă. Încă înainte de revoluție, ca și după aceea, noi ne-am zis : ori va începe chiar acum sau măcar foarte curînd revoluția în celelalte țări, mai dezvoltate din punct de vedere capitalist, ori, în caz contrar, vom fi sortiți pieirii. Deși aveam conștiința acestui fapt, am făcut totul pentru a menține în orice împrejurări și cu orice preț sistemul sovietic, căci știam că lucrăm nu numai pentru noi, ci și pentru revoluția internațională. Știam asta și ne-am exprimat în repetate rînduri această convingere înainte de Revoluția din Octombrie, precum și imediat după aceea și în perioada încheierii păcii de la Brest-Litovsk. Și a fost, în general vorbind, un lucru just.

În realitate însă, mișcarea nu s-a desfășurat atît de rectiliniu cum ne așteptam. În celelalte țări mari, mai dezvoltate din punct de vedere capitalist, revoluția n-a început încă. E adevărat că revoluția se dezvoltă — putem constata cu satisfacție acest lucru — în întreaga lume, și numai datorită acestei împrejurări burghezia internațională, deși din punct de vedere economic și militar de o sută de ori mai puternică decît noi, nu este în stare că ne sugrume. (A p l a u z e.)

În § 2 al tezelor arăt cum s-a creat această situație și ce concluzii trebuie să tragem din ea. Adaug doar aici că concluzia finală pe care o trag este următoarea : dezvoltarea revoluției internaționale, pe care noi am prezis-o, are loc în continuare. Dar această mișcare progresivă nu este atît de rectilinie cum ne așteptam. De la prima vedere apare

clar că în țările capitaliste, după încheierea păcii, oricât de proastă era ea, nu s-a reușit să se dezlănțuie revoluția, deși, după cum știm, existau numeroase și însemnate simptome revoluționare, mult mai numeroase și mai însemnate chiar decât ne închipuiam. Acum încep să apară broșuri în care ni se spune că în ultimii ani și în ultimele luni aceste simptome revoluționare din Europa au fost mult mai serioase decât bănuiam. Ce trebuie să facem acum? Acum este necesară o pregătire temeinică a revoluției și o studiere profundă a dezvoltării ei concrete în țările capitaliste înaintate. Iată prima învățătură pe care trebuie s-o tragem din situația internațională. În ceea ce privește Republica noastră rusă, trebuie să folosim acest scurt răgaz pentru a adapta tactica noastră la această linie în zigzag a istoriei. Din punct de vedere politic, acest echilibru este cât se poate de important, deoarece vedem clar că în multe țări vest-europene, unde masele largi ale clasei muncitoare și foarte probabil și imensa majoritate a populației sînt organizate, principalul reazem al burgheziei îl constituie tocmai organizațiile clasei muncitoare ostile ei, organizații afiliate la Internaționala a II-a și la Internaționala a II^{1/2}. Despre acest lucru vorbesc în § 2 al tezelor și cred că aici trebuie să ating numai două puncte, care au fost deja elucidate în cursul dezbaterilor noastre asupra problemei tacticii. Întîi : cîștigarea majorității proletariatului. Cu cît este mai organizat proletariatul într-o țară dezvoltată din punct de vedere capitalist, cu atît mai temeinic, căci așa ne-o cere istoria, trebuie să pregătim revoluția și cu atît mai temeinic trebuie să cîștigăm majoritatea clasei muncitoare. Al doilea : principalul reazem al capitalismului în țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial îl constituie tocmai acea parte a clasei muncitoare care este organizată în Internaționala a II-a și în Internaționala a II^{1/2}. Dacă nu s-ar sprijini pe această parte a muncitorimii, pe aceste elemente contrarevoluționare din cadrul clasei muncitoare, burghezia internațională n-ar fi cîtuși de puțin în stare să se mențină. (A p l a u z e.)

Aș vrea să subliniez aici, de asemenea, importanța *mişcării din colonii*. În această privință constatăm că în toate partidele vechi, în toate partidele muncitorești burgheze

și mic-burgheze ale Internaționalei a II-a și Internaționalei a III^{1/2} există rămășițe ale unor vechi atitudini sentimentale : vedeți dv., ele au toată simpatia pentru popoarele coloniale și semicoloniale asuprite. Mișcarea din țările coloniale continuă să fie considerată o mișcare națională minoră și întru totul pașnică. Dar nu este așa. De la începutul secolului al XX-lea s-au produs mari schimbări în această privință, și anume milioane și sute de milioane de oameni — de fapt imensa majoritate a populației globului — acționează acum ca factori revoluționari activi și independenți și este absolut clar că, în viitoarele bătălii hotărâtoare ale revoluției mondiale, mișcarea majorității populației globului, urmărind la început eliberarea națională, se va întoarce împotriva capitalismului și imperialismului și va juca, poate, un rol revoluționar mult mai important decât ne așteptăm. Este important să subliniem că noi, în Internaționala noastră, am trecut pentru prima oară la pregătirea acestei lupte. Firește, în acest vast domeniu sînt mult mai multe greutăți, dar, în orice caz, mișcarea merge înainte, și masele celor ce muncesc, țăranii din țările coloniale, deși astăzi sînt încă înapoiți, vor juca un rol revoluționar deosebit de însemnat în fazele următoare ale revoluției mondiale. (E x c l a m a ț i i a p r o b a t i v e.)

În ceea ce privește situația *politică internă a republicii noastre*, trebuie să încep prin a analiza precis relațiile dintre clase. În ultimele luni s-a produs o schimbare în această privință, căci constatăm formarea unor noi organizații ale clasei exploatoare îndreptate împotriva noastră. Sarcina socialismului este de a desființa clasele. În primele rînduri ale clasei exploatatorilor se află marii proprietari funciari și capitaliștii-industriași. Aici activitatea distructivă este destul de ușoară și poate fi terminată în cîteva luni, iar uneori și în cîteva săptămîni sau în cîteva zile. În Rusia am expropriat pe exploatorii noștri, pe marii proprietari funciari, ca și pe capitaliști. În timpul războiului ei n-au avut o organizație proprie, acționînd doar ca acoliți ai forțelor armate ale burgheziei internaționale. Acum, după ce am respins ofensiva contrarevoluției internaționale, s-a format în străinătate o organizație a burgheziei ruse și a tuturor partidelor contrarevoluționare ruse. Numărul emigran-

ților ruși care s-au răspândit în toate țările e de un milion și jumătate sau două milioane. Aproape în fiecare țară ei scot cotidiene, și toate partidele moșierești și mic-burgheze, inclusiv socialiștii-revoluționari și menșevicii, întrețin numeroase legături cu elementele burgheze din străinătate, adică primesc destui bani ca să poată scoate ziare proprii; putem observa în străinătate o conlucrare a tuturor fostelor partide politice de la noi, fără excepție, și vedem cum presa rusă „liberă” din străinătate, începând cu cea a socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor și terminând cu cea a monarhiștilor ultrareacționari, apără marea proprietate funciară. Asta ne ușurează într-o anumită măsură sarcina, deoarece ne putem da seama mai ușor de forțele dușmanului, de organizarea lui și de curente politice din tabăra lui. Pe de altă parte, asta ne îngreuiază, fără îndoială, munca, deoarece acești emigranți ruși contrarevoluționari folosesc toate mijloacele pentru a pregăti lupta împotriva noastră. Această luptă dovedește o dată mai mult că în general instinctul de clasă și conștiința de clasă a claselor dominante sînt încă superioare conștiinței claselor asuprite, deși revoluția rusă a făcut în această privință mai mult decît toate revoluțiile anterioare. În Rusia nu există sat în care poporul, în care asupriții să nu se fi trezit. Cu toate acestea, apreciind lucid organizarea contrarevoluționarilor ruși aflați în emigrație și claritatea politică a vederilor lor, ne vom convinge că conștiința de clasă a burgheziei rămîne încă superioară conștiinței de clasă a exploataților și asupriților. Acești oameni încearcă tot posibilul, folosesc cu abilitate orice prilej în scopul de a ataca sub o formă sau alta Rusia Sovietică și de a o zdrobi. Ar fi foarte instructiv — și cred că tovarășii din străinătate vor face acest lucru — să se urmărească în mod sistematic cele mai importante tendințe, cele mai importante procedee tactice ale acestei contrarevoluții ruse și cele mai importante curente din rîndurile ei. Ea acționează mai ales în străinătate și tovarășilor din străinătate nu le va fi prea greu să urmărească această mișcare. În unele privințe trebuie să învățăm de la acest dușman. Acești emigranți contrarevoluționari sînt bine informați, admirabil organizați, sînt buni strategii, și cred că o comparare sistematică, o studiere sis-

tematică a organizării lor și a modului în care folosesc cutare sau cutare prilej pot exercita o puternică influență sub aspect propagandistic asupra clasei muncitoare. Asta nu e teorie generală, ci politică practică, și aici se poate vedea ce a învățat dușmanul. Burghezia rusă a suferit în ultimii ani o cumplită înfrângere. O veche zicală spune că o armată înfrîntă învață multe din înfrângere²⁷. Armata reacționară înfrîntă a învățat multe, a învățat bine de tot multe lucruri. Ea învață cu sete și a obținut într-adevăr mari succese. În momentul cînd noi, dintr-un singur asalt, am luat puterea, burghezia rusă era neorganizată, nedezvoltată politiceste. Cred că astăzi ea se află la nivelul contemporan de dezvoltare din Europa occidentală. Noi trebuie să ținem seama de acest lucru, trebuie să îmbunătățim propriile noastre organizații și propriile noastre metode și vom depune toate eforturile pentru a obține acest rezultat. Nouă ne-a fost relativ ușor și cred că și celorlalte revoluții le va fi ușor să vină de hac acestor două clase exploatoare.

Dar, în afară de această clasă de exploatatori, aproape în toate țările capitaliste — cu excepția, poate, a Angliei — există o clasă de mici producători și de mici agricultori. Principala problemă a revoluției este acum de a lupta împotriva acestor ultime două clase. Pentru a le lichida trebuie folosite alte metode decît în lupta împotriva marilor proprietari funciari și a capitaliștilor. Pe aceste două din urmă clase noi puteam pur și simplu să le expropriem și să le alungăm, ceea ce am și făcut. Dar cu ultimele clase capitaliste, cu micii producători și cu micii burghezi, care există în toate țările, nu putem proceda astfel. În majoritatea țărilor capitaliste, aceste clase reprezintă o minoritate însemnată, aproximativ 30—45% din întreaga populație. Dacă adăugăm și elementul mic-burghez din sînul clasei muncitoare, rezultă chiar peste 50%. Ele nu pot fi expropriate sau alungate; aici lupta trebuie dusă altfel. Pe plan internațional, dacă considerăm revoluția internațională ca un proces unic, însemnătatea perioadei care începe acum în Rusia constă, în fond, în aceea că trebuie să rezolvăm practic problema atitudinii proletariatului față de ultima clasă capitalistă din Rusia. Sub aspect teoretic, toți mar-

xiștii au rezolvat bine și ușor această problemă ; dar teoria și practica sînt două lucruri diferite și nu-i totuna să rezolvi problema teoretic sau practic. Știm bine că am comis mari greșeli. Pe plan internațional, faptul că ne străduim să definim atitudinea proletariatului — care deține puterea de stat — față de ultima clasă capitalistă, față de baza cea mai profundă a capitalismului, față de mica proprietate, față de micul producător constituie un mare progres. Acum trebuie să rezolvăm în mod practic această problemă. Cred că vom putea rezolva. În orice caz, experiența pe care o trăim va fi de folos viitoarelor revoluții proletare ; ele se vor putea pregăti mai bine din punct de vedere tehnic în vederea rezolvării acestei probleme.

Am încercat să analizez în tezele mele *problema atitudinii proletariatului față de țărănime*. Pentru prima oară în istorie vedem un stat în care există numai aceste două clase, numai proletariatul și țărănimea. Aceasta din urmă formează imensa majoritate a populației. Ea este, desigur, foarte înapoiată. Cum se manifestă practic, în dezvoltarea revoluției, atitudinea proletariatului, care deține puterea, față de țărănime ? Prima formă este alianța, o alianță strînsă. Este o sarcină foarte grea, dar, în orice caz, realizabilă din punct de vedere economic și politic.

Cum am abordat noi problema din punct de vedere practic ? Am încheiat o alianță cu țărănimea. Noi concepem această alianță astfel : proletariatul eliberează țărănimea de exploatarea burgheziei și de sub tutela și influența ei și o atrage de partea lui pentru ca împreună cu ea să învingă pe exploatare.

Menșevicii judecă astfel : țărănimea formează majoritatea, noi sîntem democrați puri, prin urmare majoritatea trebuie să hotărască. Cum însă țărănimea nu poate fi independentă, practic asta nu înseamnă altceva decît restaurarea capitalismului. Lozinca este aceeași : alianța cu țărănimea. Din punctul nostru de vedere, aceasta înseamnă întărirea, consolidarea proletariatului. Noi am încercat să înfăptuim această alianță între proletariat și țărănime, prima etapă fiind o alianță militară. Cei trei ani de război civil ne-au creat greutăți enorme, dar într-o anumită privință ne-au ușurat sarcina. Lucrul acesta ar putea părea

ciudad, dar așa este. Acest război n-a fost ceva nou pentru țărani ; războiul împotriva exploataților, împotriva marilor proprietari funciari era foarte pe înțelesul țăranilor. Țărănimea, în imensa ei majoritate, era de partea noastră. Cu toate distanțele enorme, cu toate că majoritatea țăranilor noștri nu știu să scrie și să citească, au înțeles foarte ușor cele arătate în propaganda noastră. Ceea ce dovedește că masele largi, ca și în țările mai înaintate, învață din propria lor experiență practică mult mai ușor decît din cărți. La noi, experiența practică i-a fost înlesnită țărănimii și de faptul că Rusia este atît de mare și că diferitele părți ale acesteia au trecut concomitent prin diferite stadii de dezvoltare.

În Siberia și în Ucraina, contrarevoluția a putut să învingă vremelnice, pentru că acolo burghezia avea țărănimea de partea ei, pentru că țăranii erau împotriva noastră. Țăranii declarau adesea : „Noi sîntem bolșevici, dar nu comuniști. Noi sîntem pentru bolșevici, fiindcă ei i-au alungat pe moșieri, dar nu sîntem pentru comuniști, fiindcă ei sînt împotriva gospodăriei individuale“. Contrarevoluția a putut să învingă pentru o bucată de timp în Siberia și în Ucraina, fiindcă burghezia a avut succes în lupta pentru influență în rîndurile țăranilor ; a fost însă de ajuns să treacă o perioadă foarte scurtă pentru ca țăranilor să li se deschidă ochii. Într-un răstimp scurt ei au acumulat experiență practică și în curînd au spus : „Bolșevicii sînt niște oameni prea puțin simpatici și nu ne sînt pe plac, nu-i iubim, dar tot sînt mai buni decît albgardiștii și Adunarea constituantă“. Adunarea constituantă a ajuns la ei o vorbă de ocară. Nu numai la comuniștii ridicăți, ci și la țărani. Ei știu din viața practică că Adunarea constituantă și garda albă sînt unul și același lucru, că primei îi urmează inevitabil cealaltă. Menșevicii folosesc și ei alianța militară cu țărănimea, dar nu se gîndesc că această alianță singură nu este suficientă. Nu poate exista alianță militară fără o alianță economică. Doar nu ne hrănim cu aer ; alianța noastră cu țărănimea n-ar putea în nici un caz să se mențină vreme îndelungată fără un fundament economic, care constituie baza victoriei noastre în războiul împotriva burgheziei noastre : doar burghezia noastră s-a unit cu întreaga burghezie internațională.

Baza acestei alianțe economice dintre noi și țărănime a fost, desigur, cât se poate de simplă, ba chiar primitivă. Țăranul a primit de la noi întregul pământ și sprijin împotriva marelui proprietar funciar. Noi trebuie să primim în schimb produse alimentare. Această alianță era cu totul nouă și nu se întemeia pe obișnuitele relații dintre producătorii de mărfuri și consumatori. Țăranii noștri au înțeles asta mai bine decât eroii Internaționalei a II-a și ai Internaționalei a II^{1/2}. Ei își spuneau : „Bolșevicii ăștia or fi niște conducători aspri, dar totuși sînt de-ai noștri“. Oricum, noi am creat astfel bazele unei alianțe noi, economice. Țăranii dădeau Armatei Roșii produsele lor și căpătau de la ea sprijin în apărarea ogoarelor lor. E un lucru pe care îl uită întotdeauna eroii Internaționalei a II-a, care, asemenea lui Otto Bauer, nu înțeleg de loc situația actuală. Noi ne dăm seama că forma inițială a alianței a fost foarte primitivă și că am comis numeroase greșeli. Dar trebuia să acționăm cât mai repede cu putință, să organizăm cu orice preț aprovizionarea armatei. În timpul războiului civil ni se tăia accesul la toate regiunile producătoare de cereale ale Rusiei. Ne aflam într-o situație disperată și pare aproape o minune că poporul rus și clasa muncitoare rusă au putut îndura atîtea suferințe, atîta mizerie, atîtea lipsuri fără a avea nimic altceva decît năzuința neostoită spre victorie. (Aplauze și exclamații aprobative.)

În orice caz, la terminarea războiului civil, sarcina noastră nu a mai fost aceeași. Dacă țara n-ar fi fost atît de ruinată cum era atunci după șapte ani de război neîntrerupt, ar fi fost eventual posibilă o trecere mai ușoară la noua formă de alianță între proletariat și țărănime. Dar condițiile din țară, și așa grele, s-au complicat și mai mult în urma recoltei proaste, a lipsei de furaje etc. Din această cauză, lipsurile pe care le îndura țărănimea au devenit insuportabile. Trebuia să arătăm imediat maselor largi ale țărănimii că sîntem gata ca, fără a ne abate de loc de la calea revoluționară, să ne schimbăm politica în așa fel ca țăranii să-și zică : bolșevicii vor să îmbunătățească imediat și cu orice preț situația insuportabilă în care ne găsim.

Așadar, a survenit o schimbare a politicii noastre economice : în locul rechizițiilor a apărut impozitul în natură. La această soluție nu s-a ajuns dintr-o dată. În presa bolșevică s-au publicat timp de luni de zile o serie de propuneri, fără a se ajunge însă la un proiect care să aibă într-adevăr șanse de succes. Dar asta n-are importanță. Important este că schimbarea politicii noastre economice ne-a fost dictată de considerente de ordin practic și de o necesitate decurgând din situația existentă. Seceta, lipsa de furaje, lipsa de combustibil, toate acestea au, firește, o influență hotărâtoare asupra economiei în ansamblu, inclusiv gospodăria țărănească. Dacă țărănimia se va pune în grevă, nu vom putea căpăta lemne. Iar dacă nu vom căpăta lemne, fabricile vor fi silite să-și înceteze activitatea. Astfel, din cauza recoltei cât se poate de proaste și a lipsei de furaje, în primăvara anului 1921 criza economică a luat proporții catastrofale. Toate acestea au fost consecința celor trei ani de război civil. Trebuia să arătăm țărănimii că putem și vrem să ne schimbăm rapid politica pentru a-i ușura imediat situația. Noi spunem mereu — și la Congresul al II-lea s-a vorbit despre acest lucru — că revoluția cere sacrificii. Sînt tovarăși care în propaganda lor argumentează astfel : sîntem gata să facem revoluție, dar ea nu trebuie să fie prea grea. Dacă nu mă înșel, tovarășul Șmeral a spus asta în cuvîntarea rostită la congresul partidului cehoslovac²⁸. Am citit asta într-o relatare publicată în ziarul „Vorwärts“ din Reichenberg. Acolo există, după cît se pare, o aripă ceva mai de stînga. Prin urmare, această sursă nu poate fi considerată întru totul imparțială. În orice caz, trebuie să declar că, dacă Șmeral a spus acest lucru, el nu are dreptate. Unii dintre oratorii care au luat cuvîntul după Șmeral la congresul amintit au spus : „Da, noi îl urmăm pe Șmeral, deoarece așa vom evita războiul civil“. (R î s e e.) Dacă toate acestea sînt adevărate, trebuie să spun că aceasta nu este agitație comunistă, revoluționară. Firește că fiecare revoluție comportă mari sacrificii pentru clasa care o înfăptuiește. Revoluția se deosebește de o luptă obișnuită prin faptul că la mișcare participă de zece, de o sută de ori mai mulți oameni, și sub acest raport orice revoluție presupune sacrificii nu numai pentru unele persoane, ci pentru în-

treaga clasă. Dictatura proletariatului în Rusia a comportat pentru clasa dominantă, pentru proletariat, sacrificii, greutăți și privațiuni cum n-a mai cunoscut istoria și este foarte probabil că lucrurile se vor petrece la fel în orice altă țară.

Se naște întrebarea : *cum să împărțim aceste privațiuni ?* Noi sîntem puterea de stat. Într-o anumită măsură putem să împărțim privațiunile, să le punem pe umerii cîtorva clase și în acest fel să ușurăm relativ situația unor pături ale populației. După ce principiu trebuie să ne ghidăm ? După principiul echității sau al majorității ? Nu. Trebuie să procedăm în mod practic. Trebuie să le împărțim în așa fel, încît să menținem puterea proletariatului. Acesta este unicul nostru principiu. La începutul revoluției, clasa muncitoare a fost nevoită să îndure lipsuri neasemuit de mari. Constat acum că politica noastră în domeniul aprovizionării se soldează an de an cu succese tot mai mari. Și este cert că în general situația s-a îmbunătățit. Indiscutabil însă că în Rusia țărani au cîștigat de pe urma revoluției mai mult decît clasa muncitoare. Asta e în afară de orice îndoială. Se înțelege că din punct de vedere teoretic faptul dovedește că revoluția noastră a fost într-o anumită măsură o revoluție burgheză. Cînd Kautsky a adus împotriva noastră acest argument, am rîs. Firește că fără exproprierea marii proprietăți funciare, fără izgonirea marilor proprietari funciari și fără împărțirea pămînturilor revoluția este burgheză, nu socialistă. Noi am fost însă singurul partid care a știut să ducă revoluția burgheză pînă la capăt și să înlesnească lupta pentru revoluția socialistă. Puterea sovietică și sistemul sovietic sînt instituții ale statului socialist. Noi am creat deja aceste instituții, dar problema relațiilor economice dintre țărănime și proletariat n-a fost încă soluționată. Mai rămîn multe de făcut și rezultatul acestei lupte va depinde de faptul dacă vom putea soluționa sau nu problema. Așadar, din punct de vedere practic, împărțirea privațiunilor este una dintre cele mai grele sarcini. În general, situația țărănimii s-a îmbunătățit, iar clasa muncitoare a avut parte de suferințe grele, și asta tocmai din cauză că ea își înfăptuiește dictatura.

Am spus mai înainte că lipsa de furaje și recolta proastă au făcut ca țărănimea, care constituie la noi majoritatea, să îndure lipsuri cumplite în primăvara anului 1921. Fără relații bune cu masele țărănești nu putem exista. De aceea sarcina noastră era să le venim imediat în ajutor. Situația clasei muncitoare este extrem de grea. Ea suferă îngrozitor. Dar elementele mai ridicate din punct de vedere politic înțeleg că în interesul dictaturii clasei muncitoare trebuie să facem un efort suprem pentru a ajuta țărănimea cu orice preț. Avangarda clasei muncitoare a înțeles acest lucru, dar mai există încă în rândurile ei, ale acestei avangarde, oameni care nu-l pot înțelege, care sînt prea istoviți ca să-l înțeleagă. Ei au văzut aici o greșală și au început să vorbească de oportunism. Ei spuneau că bolșevicii îi ajută pe țărani. Țăranul, care ne exploatează, primește tot ce pofteste, ziceau ei, iar muncitorul flămînzește. Să fie asta oportunism? Noi ajutăm pe țărani pentru motivul că fără o alianță cu ei nu este posibilă puterea politică a proletariatului, nu este de conceput păstrarea ei. Tocmai acest motiv de utilitate și nu motivul împărțirii echitabile a fost hotărîtor pentru noi. Ajutăm pe țărani fiindcă acest lucru este absolut necesar pentru a păstra puterea politică în mîna noastră. Principiul suprem al dictaturii este menținerea alianței dintre proletariat și țărănime, pentru ca proletariatul să poată păstra rolul conducător și puterea de stat.

Singurul mijloc pe care l-am găsit în acest scop a fost *trecerea la impozitul în natură*, consecință inevitabilă a luptei. În anul care vine vom aplica pentru prima oară acest sistem. Acest principiu n-a fost încă încercat în practică. De la alianța militară trebuie să trecem la o alianță economică, iar aceasta din urmă nu poate avea altă bază teoretică decît introducerea impozitului în natură. Din punct de vedere teoretic este singura posibilitate de a da o bază economică cu adevărat solidă societății socialiste. Fabrica socializată dă țăranului produsele ei, iar țăranul dă în schimb cereale. Este singura formă posibilă de existență a societății socialiste, singura formă de construcție socialistă într-o țară în care micii țărani constituie majoritatea sau, în orice caz, o foarte însemnată minoritate. Țăranul va da o parte din cerealele sale sub formă de impozit,

iar o altă parte în schimbul produselor fabricii socialiste sau prin schimb de mărfuri.

Aici ajungem la problema cea mai grea. Impozitul în natură înseamnă, fără îndoială, *libertatea comerțului*. Țăranul are dreptul ca după achitarea impozitului în natură să-și vîndă liber restul de cereale. Această libertate a schimbului înseamnă libertatea capitalismului. Noi spunem deschis acest lucru și îl subliniem. Noi nu-l ascundem de loc. Ar însemna că stăm prost de tot dacă ne-ar da prin gînd să-l ascundem. Libertatea comerțului înseamnă libertatea capitalismului, dar, totodată, și o nouă formă a acestuia. Aceasta înseamnă că într-o anumită măsură restabilim capitalismul. Noi o facem absolut pe față. Acesta este capitalism de stat. Dar capitalismul de stat într-o societate în care puterea aparține capitalului și capitalismul de stat într-un stat proletar sînt două noțiuni diferite. Într-un stat capitalist, capitalismul de stat înseamnă că el este recunoscut de stat și controlat de acesta în folosul burgheziei și împotriva proletariatului. Într-un stat proletar, aceasta se face în folosul clasei muncitoare, în scopul de a ține piept burgheziei, care mai este încă puternică, și de a lupta împotriva ei. Este de la sine înțeles că trebuie să acordăm concesiuni burgheziei străine, capitalului străin. Fără a renunța cîtusi de puțin la naționalizare, vom concesiona capitaliștilor străini mine, păduri, zăcăminte petrolifere pentru a primi de la ei produse industriale, mașini etc. și a ne reface în acest fel propria industrie.

Se înțelege că în problema *capitalismului de stat* n-am fost cu toții de acord de la bun început. Dar în legătură cu aceasta am putut constata cu multă bucurie că țărănimea noastră se dezvoltă, că ea a înțeles foarte bine însemnătatea istorică a luptei pe care o ducem în momentul de față. Țărani dintre cei mai simpli din regiunile cele mai îndepărtate veneau la noi și ne ziceau : „Cum vine asta ? Pe capitaliștii noștri care vorbesc rusește i-am alungat, iar acum vin la noi capitaliști străini ?“ Nu dovedește asta că țărani noștri au evoluat ? Unui muncitor care are cunoștințe de economie nu trebuie să-i explici de ce este necesar acest lucru. Sîntem atît de ruinați după șapte ani de război, încît e nevoie de mulți ani pentru a ne reface industria. Trebuie

să plătim pentru înapoierea noastră, pentru că sîntem slabi, pentru ceea ce învățăm acum, pentru ceea ce trebuie să învățăm. Cine vrea să învețe trebuie să dea plată pentru învățatură. Trebuie să explicăm tuturor acest lucru și, dacă îl vom dovedi în practică, uriașele mase de muncitori și de țărani vor fi de acord cu noi, deoarece pe această cale situația lor se va îmbunătăți imediat, deoarece aceasta va asigura posibilitatea refacerii industriei noastre. Ce ne silște s-o facem? Noi nu sîntem singuri pe lume. Existăm în sistemul statelor capitaliste²⁹... Pe de o parte se află țările coloniale, care nu sînt încă în stare să ne ajute, iar pe de altă parte țările capitaliste, care ne sînt dușmane. Rezulta un anumit echilibru, e drept foarte instabil. Totuși, trebuie să ținem seama de acest fapt. Nu trebuie să închidem ochii asupra acestui fapt dacă vrem să existăm. Ori o victorie imediată asupra întregii burghezii, ori plata unui tribut.

Noi nu ascundem, ci recunoaștem absolut deschis faptul că în sistemul capitalismului de stat concesiunile înseamnă un tribut plătit capitalismului. Dar cîștigăm timp, iar a cîștiga timp înseamnă a cîștiga totul, mai ales în această perioadă de echilibru, cînd tovarășii noștri din străinătate pregătesc în mod temeinic revoluția lor. Și cu cît ea va fi mai temeinic pregătită, cu atît victoria va fi mai sigură. Pînă atunci vom fi nevoiți însă să plătim tribut.

Cîteva cuvinte despre politica noastră în domeniul aprovizionării. Ea a fost, fără îndoială, o politică primitivă și proastă. Am înregistrat însă și succese. În legătură cu aceasta trebuie să subliniez încă o dată că singura bază economică posibilă a socialismului este marea industrie mecanizată. Cine dă uitării acest lucru nu este comunist. Noi trebuie să elaborăm această problemă în mod concret. Nu putem pune problemele așa cum le pun teoreticienii vechiului socialism. Noi trebuie să le punem în mod practic. Ce înseamnă o mare industrie modernă? Înseamnă *electricizarea întregii Rusii*. Suedia, Germania și America sînt deja pe punctul de a o realiza, deși sînt încă țări burgheze. Un tovarăș din Suedia mi-a relatat că acolo a fost electricată o parte considerabilă a industriei și 30% din agricultură. În Germania și în America, țări și mai dezvoltate

din punct de vedere capitalist, aceasta se face pe o scară și mai largă. O mare industrie mecanizată nu înseamnă altceva decât electrificarea întregii țări. Noi am și numit o comisie specială formată din economiștii și tehnicienii cei mai de frunte. E adevărat că aproape toți sînt ostili Puterii sovietice. Toți acești specialiști vor ajunge la comunism, însă nu ca noi, cei care am trecut prin douăzeci de ani de muncă ilegală, în cursul căreia am studiat, am repetat și am rumegat într-una a.b.c.-ul comunismului.

Aproape toate organele Puterii sovietice au fost de părere să apelăm la specialiști. Specialiștii ingineri vor veni la noi atunci cînd le vom dovedi practic că aceasta este calea pentru dezvoltarea forțelor de producție ale țării. Nu e de ajuns să le-o vedem în mod teoretic. Trebuie să le-o vedem în mod practic. Și îi vom atrage de partea noastră pe acești oameni dacă vom pune problema nu pe terenul propagării teoretice a comunismului, ci altfel. Noi spunem : marea industrie este singurul mijloc de a scăpa țărănimia de mizerie și de foamete. Toți sînt de acord în această privință. Dar cum s-o facem ? Refacerea industriei pe vechea bază necesită prea multă muncă și prea mult timp. Noi trebuie să dăm industriei forme mai moderne, și anume să trecem la electrificare. Ea necesită mult mai puțin timp. Planurile de electrificare au și fost elaborate. Peste 200 de specialiști — aproape fără excepție adversari ai Puterii sovietice — au lucrat cu interes la aceste planuri, deși nu sînt comuniști. Ei au fost nevoiți însă să recunoască că din punctul de vedere al științelor tehnice aceasta este singura cale justă. Desigur că de la întocmirea planului și pînă la realizarea lui e cale lungă. Specialiștii precauți declară că prima serie de lucrări necesită cel puțin 10 ani. Profesorul Ballod a calculat că pentru electrificarea Germaniei ajung trei-patru ani. Pentru noi însă și zece ani e prea puțin. În tezele mele prezint o serie de cifre concrete pentru a vă arăta cît de puțin am reușit să facem pînă acum în acest domeniu. Cifrele prezentate de mine sînt atît de modeste, încît se vede imediat că ele prezintă mai mult o importanță propagandistică decît științifică. Dar noi trebuie să începem cu propaganda. Țăranii ruși care au luat parte la războiul mondial și care au stat cîțiva ani în Ger-

mania au văzut acolo cum trebuie să gospodărești cu metode moderne ca să vii de hac foametei. Trebuie să desfășurăm o vastă propagandă în această direcție. Planurile, ca atare, nu au deocamdată o prea mare însemnătate practică, în schimb însă au o mare însemnătate agitatorică.

Țăranul vede că trebuie creat ceva nou. El pricepe că aici nu trebuie să lucreze fiecare pentru el, ci trebuie să lucreze întregul stat. Țăranii care au fost prizonieri în Germania au văzut și au aflat care este baza reală a vieții, a unei vieți civilizate. 12 000 de kWh e un început foarte modest. Un străin care știe cum stau lucrurile cu electrificarea în America, în Germania sau în Suedia probabil că la auzul acestei cifre va râde. Dar cine râde la urmă râde mai bine. Da, noi admitem că este un început modest. Dar țărănimea începe să înțeleagă că trebuie efectuate lucrări noi pe scară uriașă, și aceste lucrări au și început. Avem de biruit greutăți imense. Vom încerca să intrăm în relații cu țările capitaliste. Să nu ne pară rău că vom pune la dispoziția capitaliștilor câteva sute de milioane de kilograme de petrol cu condiția ca ei să ne ajute să ne electrificăm țara.

Iar acum, în încheiere, câteva cuvinte despre „*democrația pură*“. Citez cele spuse de Engels în scrisoarea către Bebel din 11 decembrie 1884 :

„Democrația pură va dobîndi în momentul revoluției, pentru scurt timp, o însemnătate vremelnică, apărînd ca partidul burghez cel mai extremist, așa cum a apărut încă la Frankfurt în rolul de ultimă ancoră de salvare a întregii economii burgheze și chiar feudale... Tot așa în 1848 întreaga masă feudală-birocratică a sprijinit din martie pînă în septembrie pe liberali pentru a ține masele revoluționare în stare de supunere... În orice caz, în timpul crizei și a doua zi după ea, singurul nostru adversar va fi *întreaga masă reacționară grupată în jurul democrației pure*, și cred că în nici un caz nu trebuie să scăpăm din vedere acest lucru“³⁰.

Noi nu putem pune problemele noastre așa cum le pun teoreticienii. Întreaga reacțiune în ansamblu, nu numai cea burgheză, ci și cea feudală, se grupează în jurul „*democrației pure*“. Tovarășii germani știu mai bine decît alții ce

înseamnă „democrația pură“, întrucât Kautsky și ceilalți conducători ai Internaționalei a II-a și ai Internaționalei a III¹/₂ apără această „democrație pură“ împotriva bles-temaților de bolșevici. Dacă vom aprecia pe socialiștii-revoluționari și pe menșevicii ruși nu după vorbe, ci după faptele lor, vom vedea că ei nu sînt decît reprezentanți ai „democrației pure“ mic-burgheze. În revoluția noastră, ei au arătat cu o limpezime clasică — și în timpul ultimei crize, în zilele rebeliunii de la Kronstadt — ce înseamnă democrația pură. În rîndurile țărănimii existau puternice frămîntări, iar printre muncitori domnea de asemenea o stare de nemulțumire. Ei erau istoviți și extenuați. Căci puterile omului au o limită. Trei ani de zile au răbdat de foame, dar nu poți răbda patru sau cinci ani. Foamea are, fără îndoială, o enormă influență asupra combativității politice. Cum s-au comportat socialiștii-revoluționari și menșevicii? Au șovăit tot timpul, întărind poziția burgheziei. Organizarea tuturor partidelor ruse din străinătate a arătat cum stau astăzi lucrurile. Conducătorii mai inteligenți ai marii burghezii și-au zis: „Nu putem învinge în Rusia acum imediat. De aceea lozinca noastră trebuie să fie acum: «Soviete fără bolșevici»“. Spre deosebire de socialiștii-revoluționari, Miliukov, liderul cadeților, s-a declarat pentru Puterea sovietică. Pare foarte ciudat. Dar aceasta este dialectica practică, pe care în revoluția noastră ajungem s-o cunoaștem într-un mod sui-generis: din practica luptei noastre și a luptei adversarilor noștri. Cadeții vin cu lozinca: „Soviete fără bolșevici“, fiindcă au înțeles bine situația și fiindcă speră să prindă astfel în mrejele lor o parte a populației. Așa vorbesc cadeții inteligenți. Desigur că nu toți cadeții sînt inteligenți, dar o parte din ei sînt și au tras unele învățăminte din revoluția franceză. Lozinca lor este acum: să luptăm împotriva bolșevicilor cu orice preț, prin orice mijloace. Întreaga burghezie ajută pe menșevici și pe socialiștii-revoluționari. Socialiștii-revoluționari și menșevicii sînt astăzi avangarda întregii reacțiuni. Am avut prilejul în primăvara asta să vedem roadele acestei colaborări contrarevoluționare³¹.

De aceea trebuie să continuăm lupta necruțătoare împotriva acestor elemente. Dictatura este o stare de război

înverșunat. Într-o asemenea stare ne aflăm noi acum. În momentul de față nu avem o invazie militară. Și totuși sîntem izolați. Pe de altă parte însă, nu sîntem izolați cu totul, întrucît întreaga burghezie internațională nu este acum în stare să ducă război pe față împotriva noastră, deoarece întreaga clasă muncitoare — deși cea mai mare parte a ei nu e încă comunistă — este destul de conștientă ca să nu permită o intervenție. Burghezia trebuie să țină seama de această stare de spirit a maselor, deși ele nu sînt încă pe deplin comuniste. De aceea burghezia nu poate trece acum la o ofensivă împotriva noastră, deși nici acest lucru nu este exclus. Atîta timp cît nu există un rezultat general definitiv, această stare de război cumplit va continua să existe. Și noi spunem : „La război ca la război : nu promitem nici o libertate și nici o democrație“. Noi arătăm țăranilor absolut deschis că ei trebuie să aleagă : ori puterea bolșevicilor, și atunci le vom face toate concesiile posibile în limitele în care este posibilă păstrarea puterii, după care îi vom duce la socialism ; ori puterea burgheziei. Toate celelalte afirmații nu sînt decît înșelătorie, curată demagogie. Acestei înșelătorii, acestei demagogii trebuie să-i declarăm un război înverșunat. Punctul nostru de vedere este acesta : deocamdată concesiile mari și mari precauții, și asta tocmai pentru că există un oarecare echilibru, tocmai pentru că sîntem mai slabi decît dușmanii noștri coalizați, pentru că baza noastră economică este prea slabă, iar noi avem nevoie de o bază economică mai solidă.

Iată ce am vrut să spun tovarășilor în legătură cu tactica noastră, cu tactica Partidului Comunist din Rusia. (Aplauze prelungite.)

O relatare a apărut în ziarul „Pravda“ nr. 144 din 9 iulie 1921

Publicat în întregime la 14 iulie 1921, în „Buletinul Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste“ nr. 17

Se tipărește după „Al III-lea Congres mondial al Internaționalei Comuniste. Dări de seamă stenografice“, Petrograd, 1922

6

PROPUNERI ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL
DE „TEZE CU PRIVIRE LA TACTICĂ“

1) Numele lui Șmeral și întreg sfârșitul alineatului să fie omise ;

2) Comisia (sau Executive*) să primească însărcinarea de a întocmi o *scrisoare* amănunțită către partidul ceh în care să facă o critică concretă și precisă, *întemeiată pe ci-tate*, a *ceea ce este greșit* în poziția lui Șmeral și să arate în ce chestiuni trebuie să fie mai precauți redactorii ziarului „Vorwärts“³² din Reichenberg.

*Scris nu mai târziu
de 9 iulie 1921*

*Publicat pentru prima oară în 1958,
în revista „Probleme ale păcii
și socialismului“ nr. 2*

Se tipărește după manuscris

* — Comitetul Executiv.

Nota trad

7

SCRISOARE CĂTRE
O. W. KUUSINEN ȘI W. KOENEN *

Tovarășilor Kuusinen și Koenen

9/VII. 1921

Dragi tovarăși !

Am citit cu multă plăcere proiectul dv. de teze în problema organizatorică. Gădesc lucrarea foarte reușită. As propune doar două completări :

1) un sfat : să se instituie în toate partidele comisii de control formate din muncitori înaintați, verificați și experimentați ;

2) despre spioni : un paragraf special consacrat problemei activității ilegale, avînd aproximativ următorul conținut : burghezia va trimite inevitabil spioni și agenți provocatori în organizațiile ilegale. În lupta împotriva acestui rău trebuie desfășurată o activitate extrem de migăloasă și de perseverentă ; în special trebuie recomandată ca mijloc de luptă îmbinarea judicioasă a activității *legale* cu cea ilegală, verificarea oamenilor (dacă pot fi folosiți în activitatea ilegală) *printr-o îndelungată activitate legală*³³.

Cu salutări comuniste.

Al dv., *Lenin*

*Publicat pentru prima oară în 1958,
în revista „Probleme ale păcii
și socialismului” nr. 3*

*Se tipărește după manuscris
Tradus din limba germană*

* Vezi volumul de față, p. 13—15. — *Nota red.*

8

INTERVENȚII LA CONSFĂȚUIREA MEMBRILOR
DELEGAȚIILOR GERMANĂ, POLONEZĂ,
CEHOSLOVACĂ, MAGHIARĂ ȘI ITALIANĂ
11 IULIE

1

Am citit ieri în „Pravda“ câteva știri care m-au convins că momentul ofensivei este, poate, mai apropiat decât presupuneam noi la congres, presupunere pentru care tovarășii tineri ne-au criticat cu atîta vehemență. Despre aceste știri voi vorbi însă mai tîrziu. Acum trebuie să spun că, cu cît ofensiva generală se apropie, cu atît trebuie să acționăm în chip mai „oportunist“. Curînd vă veți întoarce cu toții acasă și veți putea spune muncitorilor că am devenit mai înțelepți decît am fost înainte de Congresul al III-lea. Fără a vă jena cîtuși de puțin, să le spuneți că am comis greșeli și că acum vrem să procedăm cu mai multă prudență ; în felul acesta vom atrage de partea noastră masele din partidul social-democrat și din partidul social-democrat independent, pe care întreaga desfășurare a evenimentelor le împinge în mod obiectiv spre noi, dar care se tem de noi. Trăgînd învățăminte din exemplul nostru, al bolșevicilor, vreau să vă arăt că trebuie să procedăm cu mai multă prudență.

La începutul războiului, noi, bolșevicii, nu propagam decît o singură lozincă : război civil, și chiar război necruțător. Oricine nu se pronunța pentru război civil era înfierat de noi ca trădător. Dar cînd în martie 1917 ne-am întors în Rusia ne-am schimbat radical poziția. Cînd ne-am întors în Rusia și am stat de vorbă cu țărani și muncitorii, am văzut că ei sînt cu toții pentru apărarea patriei, dar, desigur, în cu totul alt sens decît menșevicii, iar pe acești simpli muncitori și țărani nu-i puteam numi canalii și tră-

dători. Am definit această stare de spirit ca „defensism de bună-credință“. Intenționez să scriu despre asta un articol mai amplu și să public toate materialele. La 7 aprilie am publicat o serie de teze în care spuneam : răbdare și prudență *. Poziția noastră inițială, de la începutul războiului, a fost justă ; atunci era important să creăm un nucleu încheiat, energetic. Poziția noastră ulterioară a fost și ea justă. Ea pornea de la considerentul că trebuie să cucerim masele. Încă de pe atunci ne-am pronunțat împotriva ideii unei răsturnări imediate a guvernului provizoriu. Scriam atunci : „Trebuie să răsturnăm guvernul, pentru că este un guvern oligarhic și nu un guvern al întregului popor, pentru că nu poate da nici pace, nici pâine. Dar el nu poate fi răsturnat imediat, întrucît se sprijină pe Sovietele de deputați ai muncitorilor și deocamdată se mai bucură de încrederea muncitorilor. Noi nu sîntem blanquiști, nu vrem să guvernăm cu o minoritate a clasei muncitoare împotriva majorității“ **. Cadeții, care sînt fini politicieni, au sesizat imediat contradicția dintre vechea și noua noastră poziție și ne-au făcut fărnici. Dar cum tot pe vremea aceea ei ne numeau și spioni, trădători, canalii și agenți germani, primul epitet n-a făcut nici o impresie. La 20 aprilie s-a produs prima criză. Nota lui Miliukov cu privire la Dardanele demascase esența imperialistă a guvernului. Curînd după aceasta, mase de soldați înarmați s-au îndreptat spre palatul guvernamental și au obținut demiterea lui Miliukov. În fruntea lor se afla un oarecare Linde, om fără partid. Această mișcare n-a fost organizată de partid. Noi am caracterizat-o atunci în felul următor : este ceva mai mult decît o demonstrație armată și ceva mai puțin decît o insurecție armată. La conferința noastră din 22 aprilie, stînga a cerut răsturnarea imediată a guvernului. Comitetul Central s-a pronunțat însă împotriva lozincii războiului civil și noi am dat tuturor agitatorilor din provincie indicația de a combate minciuna sfruntată că bolșevicii ar voi război civil. La 22 aprilie scriam că lozincă „Jos guvernul provizoriu !“ nu este justă, căci, atîta timp cît majoritatea

* V. I. Lenin. Opere complete, vol. 31, Editura politică, București, 1964, ed. a doua, p. 115-120. — *Nota red.*

** Ibid., p. 149. — *Nota red.*

poporului nu este de partea proletariatului, această lozinca este sau o vorbă goală, sau un îndemn la aventură *.

Noi nu ne-am jenat ca în fața dușmanilor noștri să calificăm drept „aventuriste“ elementele noastre de stînga. Menșevicii s-au grăbit să jubileze și să vorbească de falimentul nostru. Dar noi am declarat că orice tentativă de a te situa fie și un pic mai la stînga decît C.C. este o prostie și că cine e mai la stînga decît C.C. înseamnă că și-a pierdut bunul-simț. Nu ne vom lăsa impresionați de faptul că gafele noastre îl bucură pe dușman.

Unica noastră strategie trebuie să fie acum aceea de a deveni mai puternici, acționînd mai prudent, mai înțelept, mai „oportunist“, și noi trebuie să spunem asta maselor. Dar după ce vom fi cucerit masele prin prudența noastră vom aplica o tactică ofensivă în sensul cel mai strict al cuvîntului.

Iată acum cele trei știri :

1) Greva muncitorilor de la întreprinderile comunale din Berlin. Muncitorii de la întreprinderile comunale sînt în majoritate oameni cu mentalitate conservatoare. Ei fac parte din majoritatea social-democrată și din partidul social-democrat independent ; deși bine asigurați materialicește, ei sînt totuși nevoiți să facă grevă ³⁴.

2) Greva textiliștilor din Lille ³⁵.

3) Al treilea fapt este cel mai important. La Roma a avut loc un miting de organizare a luptei împotriva fasciștilor, la care au participat 50 000 de muncitori reprezentînd toate partidele : comuniști, socialiști, precum și republicani. La miting au venit în uniformă 5 000 de foști combatanți și nici un fascist n-a cutezat să se arate în stradă ³⁶. Asta dovedește că în Europa este mai mult material inflamabil decît crezusem noi. Lazzari a avut cuvinte de laudă pentru rezoluția noastră cu privire la tactică. Este un mare succes al congresului nostru. Dacă Lazzari recunoaște rezoluția, este cert că miile de muncitori care îl urmează vor veni în tabăra noastră, iar liderii lor nu vor reuși să-i îndepărteze de noi. „Il faut reculer, pour mieux sauter“ (trebuie să faci

* V. I. Lenin. Opere complete, vol. 31, București, Editura politică, 1961, ed. a doua, p. 324. — *Nota red.*

un pas înapoi ca să poți sări mai bine). Iar saltul este inevitabil, căci situația obiectivă devine insuportabilă.

Așadar, începem să aplicăm noua noastră tactică. Nu trebuie să dați dovadă de nervozitate ; noi nu putem întârzi, mai curînd s-ar putea să începem prea devreme, iar de ne întrebați dacă Rusia va putea să reziste vreme atît de îndelungată, răspundem că acum ducem război cu mica burghezie, cu țărănimea, un război economic, care e pentru noi mult mai primejdios decît războiul trecut. Dar, cum spune Clausewitz, stihia războiului e primejdia, iar noi n-am fost nici o clipă în afară de primejdie. Sînt convins că, dacă vom acționa mai prudent, dacă vom ști să facem concesii la vreme, vom birui și în acest război, chiar dacă va dura mai mult de trei ani.

Să rezumăm :

1) Vom declara unanim în întreaga Europă că începem să aplicăm o nouă tactică și în felul acesta vom cîștiga masele.

2) Coordonarea ofensivei în principalele țări : Germania, Cehoslovacia, Italia. Aici e nevoie de pregătire, de colaborare permanentă. Europa poartă în pînțe revoluția, dar nu se poate întocmi dinainte un calendar al revoluției. Noi în Rusia vom rezista nu numai cinci ani, ci chiar mai mult. Strategia adoptată de noi este unica strategie justă. Sînt convins că vom cuceri pentru revoluție poziții pe care Antanta nu le va putea zdruncina cu nici un chip, și acesta va fi începutul victoriei pe plan mondial.

2

Șmeral pare satisfăcut de intervenția mea, pe care însă o interpretează unilateral. În comisie am spus că, pentru a găsi linia justă, Șmeral trebuie să facă trei pași la stînga, iar Kreibich unul la dreapta. Din păcate, Șmeral n-a spus nimic din care să rezulte că va face acești pași și nici nu ne-a spus cum vede el situația. În privința dificultăților, el s-a limitat să repete lucruri vechi fără a spune ceva nou. Șmeral a declarat că eu i-am risipit temerile. Astă-primăvară el s-a temut că conducerea comunistă îi va cere să treacă prematur la acțiune, dar evenimentele i-au risipit

aceste temeri. Pe noi însă ne îngrijorează acum altceva, și anume dacă în Cehoslovacia lucrurile vor ajunge efectiv la pregătirea unei ofensive sau totul se va reduce la discuții pe tema dificultăților. Greșeala stîngii este o simplă greșeală ; nu e prea mare și poate fi ușor îndreptată. Dar dacă afectează hotărîrea de a trece la acțiune, ea încetează de a fi o mică greșeală și devine trădare. Aceste două greșeli nu se pot pune pe același plan. Teoria că vom face revoluție, dar numai după ce vor începe alții, este fundamental greșită.

3

Mișcarea de retragere pe care am efectuat-o la acest congres poate fi asemuită, cred eu, cu acțiunile noastre din 1917 în Rusia, arătîndu-se astfel că această retragere trebuie să servească la pregătirea ofensivei. Adversarii vor spune că azi vorbim altfel decît am vorbit pînă acum. Din aceasta însă ei vor trage prea puține foloase, pe cînd masele muncitorești ne vor înțelege dacă le vom spune în ce sens acțiunea din martie poate fi socotită un succes și de ce criticăm greșelile săvîrșite în cursul ei și declarăm că pe viitor va trebui să ne pregătim mai bine. Sînt de acord cu Terracini că interpretările lui Șmeral și Burian sînt greșite. Dacă prin coordonare se înțelege că trebuie să așteptăm pînă se va ridica la luptă o altă țară, mai bogată și cu o populație mai numeroasă, asta nu mai e interpretare comunistă, ci curată amăgire. Coordonarea trebuie să constea în aceea ca tovarășii din alte țări să știe care momente sînt importante. Cea mai valoroasă interpretare a coordonării este următoarea : să imităm cît mai bine și mai rapid exemplele bune. Un exemplu bun e cel al muncitorilor din *Roma*.

*Publicat pentru prima oară în 1958 :
prima intervenție în întregime,
iar a doua și a treia după
stenograma prescurtată, în revista
„Voprosi istorii KPSS” nr. 5*

*Se publică în întregime
pentru prima oară,
după darea de seamă stenografică
Tradus din limba germană*

COMPLETĂRI LA PROIECTUL DE HOTĂRÎRE
A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI
PRIVIND RETRIBUIREA COLECTIVĂ
A FUNCȚIONARILOR
DIN INSTITUȚIILE DE STAT ³⁷

PUNCTUL „A“

Comisia de cinci va fi însărcinată să strângă date cât mai complete care să oglindească atât alocațiile efective în natură ce se acordă în prezent în instituțiile centrale din Moscova, cât și proporțiile retribuției efective în bani, cuprinzând toate formele de retribuire în bani fără excepție, inclusiv cheltuielile pentru deplasări cu birja etc.

PUNCTUL „D“

Aprovizionarea colectivă a muncitorilor și funcționarilor se va introduce cu respectarea strictă a următoarelor reguli :

- 1) fiecare întreprindere în care se introduce aprovizionarea colectivă încheie un contract special cu guvernul ;
- 2) prin acest contract, întreprinderea (reprezentată prin direcția ei și prin persoane anume alese în acest scop) se obligă să ia măsuri pentru reducerea continuă a numărului muncitorilor și funcționarilor și pentru sporirea productivității muncii lor, precum și pentru ridicarea disciplinei în muncă la nivelul normal. Întreprinderii în industrie îi corespunde în administrația de stat secția sau subsecția etc. ;
- 3) nerespectarea contractului atrage după sine aplicarea unor sancțiuni, inclusiv retragerea totală a dreptului la aprovizionare.

Scris la 28 iunie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1932,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XX*

Se tipărește după manuscris

IDEI ÎN LEGĂTURĂ CU „PLANUL“ ECONOMIC

Principala greșeală pe care am comis-o cu toții pînă astăzi a fost că contam pe mai bine și de aceea cădeam în utopii birocratice. Din planurile noastre se realiza o parte infimă. Viața își rîdea de aceste planuri, toată lumea își rîdea de ele.

Toate acestea trebuie schimbate în mod radical.

Să contăm pe mai rău. Experiență avem — experiență practică, deși redusă.

Aprovizionarea ? Frumkin spune : ideal ar fi 150 000 000 de puduri impozit + 50 000 000 de puduri prin schimb + + 40 000 000 de puduri din Ucraina = 240 000 000 de puduri.

În calculele noastre trebuie să pornim de la 200 000 000 de puduri în total pe an.

Ce să facem cu această cifră infimă, mizeră ? $200 : 12 = = 16^{2/3}$.

(α) Să luăm minimum pentru armată, adică să socotim rațiile pentru o armată cu un efectiv minim.

(β) Activitatea armatei în economie să fie prevăzută în plan în proporții modeste, ultramodeste.

1 subotnic 60% din armată (participanți).

1 — din 3 sîmbete 50% participanți (50% din armată) etc.

(γ) Pentru funcționari — o reducere drastică.

(δ) Muncitorii.

Să se întocmească imediat o listă a celor mai bune *i n-*

întreprinderi (neapărat *întreprinderi*) pe ramuri industriale.

Să fie închise între $\frac{1}{2}$ și $\frac{4}{5}$ din întreprinderile existente.

Celelalte să funcționeze cu două schimburi. Numai cele pentru care vom avea destul *combustibil* și destulă *pîine*, chiar dacă vom obține minimum de cereale (200 000 000 de puduri) și minimum de combustibil (?) pentru tot anul.

Această socoteală trebuie făcută în *ciornă*, ca o primă aproximație, imediat, în cel mult o lună.

Combustibil avem.

Avem un Comisariat al poporului pentru căile de comunicație.

Planul de aprovizionare nu trebuie detaliat, nu trebuie precizat; *să se ia ca bază cifra de 200 000 000 de puduri*.

Planul industriei *pe ramuri și pe gubernii trebuie întocmit cât se poate de rapid (fără așteptă în toc mirea planului „pe ansamblu“)*.

și **principalul**,

70% din membrii Comisiei de stat a planificării sînt puși la munca cîte 14 ore pe zi (știința să mai rabde: rații bune li s-au dat, acum să fie puși la treabă).

Fiecare să îndeplinească sarcini individuale în ceea ce privește „*supravegherea generală*“ (așa se cheamă, mi se pare, în hotărîrea cu privire la Comisia de stat a planificării) a unor întreprinderi.

Să presupunem că trebuie (și în cazul cel mai rău — 200 000 000 de puduri de cereale pe an — putem) să punem în funcțiune 700 de mari stabilimente, întreprinderi, depouri (ale cailor ferate), sovhozuri etc. etc. și să asigurăm funcționarea lor neînteruptă între 1. X. 1921 și 1. X. 1922.

700 : 35 de membri ai Comisiei de stat a planificării = 20.

Să punem 30 (nu toți membrii Comisiei de stat a planificării vor fi ocupați tot timpul cu munca curentă).

Dați-vă osteneala să *supravegheați în de aproape aceste 30 de întreprinderi*. Răspundeți de asta.

În afară de aceasta, uneori, din cînd în cînd, fără a le *supraveghea, informați-vă* în treacăt, sumar asupra acti-

vității altor 30—70 de întreprinderi de mai mică importanță.

A supraveghea îndeaproape înseamnă a răspunde cu capul de folosirea rațională a combustibilului și a cerealelor, de strângerea unor cantități maxime de combustibil și de cereale, de aducerea unor cantități cât mai mari, de economisirea combustibilului (în industrie și la căile ferate etc.), de economii la produsele alimentare (să se dea produse alimentare *numai* lucrătorilor buni), de ridicarea productivității muncii etc.

Toate celelalte să fie date în arendă sau indiferent cui sau să fie închise ori „părăsite”, uitate *pînă vom ajunge la o îmbunătățire statornică*, care să ne permită să contăm cu certitudine nu pe 200 000 000 de puduri de cereale + X milioane puduri de combustibil, ci pe 300 000 000 de puduri de cereale + 150% x combustibil.

Iată care sînt ideile mele în legătură cu Comisia de stat a planificării.

Reflecțiuni. Apoi vom sta de vorbă.

4/VII.

Lenin

Scris la 4 iulie 1921

*Publicat pentru prima oară
la 29 mai 1924, în ziarul
„Trud” nr. 120*

Se tipărește după manuscris

PROPUNERE ADRESATĂ BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C.(b) DIN RUSIA
ÎN LEGĂTURĂ CU PREMIEREA
ÎNTRINDERILOR ³⁸

Propun Biroului Politic

Să se instituie premii în sumă de pînă la 10 000 de ruble-
aur pentru rezultate excepționale în aplicarea măsurilor
pentru trecerea unor grupuri de întreprinderi, secții și insti-
tuții la gestiune fără pierderi.

8. VII. 1921

Lenin

*Publicat pentru prima oară în 1932,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XX*

Se tipărește după manuscris

INSEMNĂRI CU PRIVIRE LA MĂSURILE
PENTRU AJUTORAREA GUBERNIILOR
LOVITE DE SECETĂ
ȘI LA INTENSIFICAREA ACTIVITĂȚII
ECONOMICE ³⁹

Dacă regiunea lovită de secetă și de foamete cuprinde un teritoriu cu o populație de 25 000 000 de locuitori, n-ar trebui oare ca printr-o serie de măsuri dintre cele mai revoluționare să luăm în armată tocmai din *această* regiune vreo 500 000 (sau poate chiar 1 000 000) de tineri ?

Scopul : să ajutăm într-o anumită măsură populația, căci vom hrăni o parte din înfomețați și poate că prin coletele alimentare pe care recruții le vor trimite acasă vom ajuta cât de cât pe ceilalți înfomețați. Asta în primul rînd. În al doilea rînd, să repartizăm pe acești 500 000 de tineri în Ucraina ca să contribuie la intensificarea operațiilor de aprovizionare, ei fiind profund interesați în aceste operații, deoarece simt și-și dau clar seama cât de nedrept e ca țărani bogați din Ucraina să se îndoape din belșug în timp ce alții flămînzesc.

Recolta în Ucraina este evaluată (de Racovski) la aproximativ 550 000 000—650 000 000 de puduri. Scăzînd 150 000 000 de puduri pentru sămînță și 300 000 000 ($15 \times 20 = 300$) pentru hrana familiilor și a vitelor, rămîn ($550 - 450 = 100$; $650 - 450 = 200$) în medie 1 500 000 000 de puduri. Dacă dislocăm în Ucraina o armată formată din recruți proveniți din guberniile înfometate, acest excedent ar putea fi strîns (prin impozit în natură + schimb de mărfuri + rechiziții speciale de la bogați în folosul înfomețaților) *în întregime*.

În guberniile înfometate trebuie intensificate de îndată colectările de materie primă (piei, coarne, copite, păr de animale etc. etc.), adoptîndu-se, printre altele, regula de a

nu se acorda cu titlu de ajutor nici un pud de cereale pentru sămînță sau pentru hrană fără a se primi în schimb materie primă sau doborâtură sau ceva asemănător *.

Nu s-ar putea oare ca, pentru înviorarea activității consiliilor economice guberniale, județene și raionale din Petersburg, Moscova, Ivanovo-Voznesensk și din alte câteva centre industriale mai importante din apropierea celor două capitale, să introducem în aceste consilii cîte 2—4 lucrători cu funcții de răspundere din departamentele centrale? În aceste grupe de patru oameni, să zicem, aceștia, recrutați fie dintre salariații uneia și aceleiași instituții, fie dintre oameni care se cunosc bine între ei, s-ar putea înțelege să lucreze sistematic în aceste consilii economice fiecare cîte o oră pe zi, adică 3—4 ore cu toții.

Trecerea totală sau parțială a lucrătorilor din comisariatul neeconomic la activitate economică ar putea fi realizată în felul următor: în proporție de $\frac{3}{4}$ pînă la $\frac{9}{10}$ munca acestor lucrători să fie încredințată unor subalterni de mîna a treia, iar titularii respectivelor posturi să se limiteze la supravegherea activității acestor subalterni.

La Moscova (iar apoi și în alte localități), *toți* activiștii de partid cu funcții de răspundere să fie mobilizați pentru activitate economică precum urmează:

fiecare activist de partid cu muncă de răspundere dintr-un comisariat neeconomic își asumă o muncă *economică* pe plan local, *în veriga de jos*, intrînd în acest scop într-un comitet de întreprindere (sau de imobil ori de cartier) sau în altă organizație de nivel *similar* (ca să lucreze în veriga de jos) și obligîndu-se să consacre acestei munci cel puțin două ore pe zi. Pe primul plan trebuie pusă munca de distribuire a produselor alimentare, îmbunătățirea activității respectivei ramuri economice și aprovizionarea cu combustibil.

Este important ca sarcinile *fiecărui* lucrător să fie precis stabilite.

N-ar trebui oare să se efectueze la Moscova (poate și la Petersburg), paralel cu recensămîntul lucrătorilor de partid cu munci de răspundere de la 1.VII.1921, și un recensămînt

* În manuscris, acest alineat a fost tăiat de V. I. Lenin. — *Nota red.*

al tuturor membrilor de partid ? Să fie folosit în acest scop biroul gubernial de statistică. Ne trebuie date exacte cu privire la partid *.

Scris nu mai târziu de 9 iulie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

* În manuscris acest pasaj a fost tăiat de V. I. Lenin. — *Nota red.*

SALUT ADRESAT CONGRESULUI DELEGAȚILOR UNIUNII CENTRALE A COOPERATIVELOR DE CONSUM ⁴⁰

În numele Consiliului Comisarilor Poporului și al C.C. al P.C. din Rusia, salut congresul delegaților Uniunii centrale a cooperativelor de consum ; regret din inimă că nu pot să particip personal la congres și să-mi spun părerea în legătură cu sarcinile de o deosebită complexitate care revin cooperației.

Nu mă îndoiesc că schimbul de experiență în activitatea de pînă acum va contribui la rezolvarea acestor sarcini în spiritul coordonării lor cu planul de construcție economică generală a țării. Succesul muncii practice viitoare va depinde în mare măsură de stabilirea justă, în cadrul circulației mărfurilor, a corelației dintre industria orășenească și agricultură ; de măsura în care cooperația va ști să înlăture, printr-o activitate susținută și perseverentă, toate obstacolele care stau în calea dezvoltării schimbului de mărfuri și va reuși să ocupe un loc central în acest domeniu ; de măsura în care va ști să mobilizeze mărfurile acum risipite și să valorifice altele noi. Rezolvarea practică a acestor probleme este cel mai bun mijloc prin care vom ajunge, în ultimă instanță, la realizarea țelurilor noastre : refacerea agriculturii și dezvoltarea și consolidarea marii industrii pe această bază.

Aceste sarcini au devenit cît se poate de complicate din cauza recoltei, secetei care se vestește într-o serie de gubernii. Congresul va trebui să acorde în lucrările sale o atenție deosebită acestei noi calamități și să aibă în vedere consecințele ei în rezolvarea tuturor problemelor curente.

Sînt convins că, deși lucrează de puțină vreme în noile condiții, cooperația sovietică va ști să-și lege strîns activitatea de munca generală pentru lichidarea stării de dezastru și să desfășoare cu maximă energie lupta împotriva ei.

Scris la 16 iulie 1921

*Publicat la 17 iulie 1921 în ziarul
„Izvestiia C.E.C. din Rusia”
nr. 155 și la 19 iulie 1921
în ziarul „Pravda” nr. 156*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

SALUT ADRESAT
 PRIMULUI CONGRES INTERNAȚIONAL
 AL SINDICATELOR REVOLUȚIONARE ⁴¹

18/VII

Tovarășe Rîkov !

Vă rog mult să transmiteți delegaților la Congresul internațional al sindicatelor următorul mesaj :

Le mulțumesc din inimă pentru invitația de a asista la congres, transmisă prin dv. Regret mult că din cauză de boală nu le pot satisface dorința, întrucît, urmînd prescripția medicului, a trebuit să-mi iau un concediu de o lună și să plec din Moscova.

Vă rog să transmiteți delegaților la congres salutul meu, însoțit de calde urări de succes. E greu să exprimi în cuvinte însemnătatea Congresului internațional al sindicatelor. Membrii sindicatelor de pretutindeni, din toate țările, din întreaga lume sînt cucerți de ideile comunismului într-un ritm irezistibil. Acest proces este neregulat, neuniform, se lovește de mii de obstacole, dar progresează irezistibil. Congresul internațional al sindicatelor va accelera acest proces. Comunismul va birui în sindicate. Nu există forță pe lume care să împiedice prăbușirea capitalismului și victoria clasei muncitoare asupra burgheziei.

Cu salutări călduroase și cu încredere în victoria inevitabilă a comunismului.

N. Lenin

Scris la 18 iulie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1921,
 în „Primul Congres internațional
 al sindicatelor revoluționare
 Dări de seamă
 stenografice”, Moscova, Biroul de presă
 și de editură al congresului*

Se tipărește după manuscris

PROPUNERI DE MODIFICĂRI
ÎN PROIECTUL DE TEZE
CU PRIVIRE LA APLICAREA PRACTICĂ
A NOII POLITICI ECONOMICE ⁴²

Către tovarășul Kamenev

Propun următoarele modificări în proiectul de teze cu privire la aplicarea practică a noii politici economice :

1. — La paragraful 1, cuvîntul „catastrofală“ (situația economiei) să fie înlocuit cu „grea“.

2. — La același paragraf, cuvintele „caracterul catastrofal“ (în fraza următoare) să fie înlocuite cu „situația grea“.

3. — La paragraful 2, pct. „A“, după cuvintele „datărită celor 3 ani de război“ să se adauge „și stării de ruină totală în care se află țara“.

4. — La același paragraf, pct. „E“, după cuvîntul „aprovizionării“ trebuie adăugat, în paranteză, „atît cu produse alimentare, cît și cu echipament special și de protecție“.

5. — La sfîrșitul paragrafului 5, în locul cuvintelor „vor fi aprovizionați potrivit normelor generale de aprovizionare în vigoare“ să se pună „vor fi transferați în alte munci“.

6. — La paragraful 6, pct. 1, în loc de „calm“ se va pune „just“.

7. — La paragraful 8, după cuvintele „cer interesele“ se va adăuga „refacerii economiei naționale în general și ale restabilirii circulației banilor în special“.

21. VII. 1921

Președintele Consiliului Comisarilor Poporului,

V. Ulianov (Lenin)

Dictat la telefon

PROPUNERE ADRESATĂ C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA ¹³

Propun :

1) să se adopte (chiar astăzi, 28/VII) o hotărîre provizorie în sensul celor propuse de Biroul din Siberia ;

2) Biroul din Siberia să fie sancționat cu muștrare pentru faptul că n-a anexat la teze și propunerile celorlalte două curente, ceea ce constituie o vădită încălcare a datoriei de partid. El era obligat să ceară din timp și în mod oficial celorlalte două curente textul propunerilor lor spre a fi trimise Comitetului Central ;

3) se va cere imediat telegrafic la Omsk ca reprezentanții celor două curente să-și formuleze sumar propunerile ;

4) conferința de partid să fie amînată pentru 15/8 ;

5) este neapărat necesar ca un membru al C.C. să participe la conferința de la 15/8.

28/7.

Scris la 28 iulie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959.
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

APEL CĂTRE PROLETARIATUL INTERNAȚIONAL⁴⁴

În cîteva gubernii din Rusia bîntuie o foamete care ia, pe cît se vede, aproape tot atît de mari proporții ca și în timpul secetei din 1891.

Această foamete este o grea consecință a stării de înapoiere a Rusiei și a șapte ani de război, întîi războiul imperialist, apoi războiul civil impus muncitorilor și țăranilor de către moșierii și capitaliștii din toate țările.

Avem nevoie de ajutor. Republica sovietică a muncitorilor și țăranilor așteaptă acest ajutor de la oamenii muncii, de la muncitorii industriali și de la micii agricultori.

Masele muncitorești și țărănești sînt ele însele asuprite pretutindeni de capitalism și de imperialism ; dar sîntem convinși că, cu toată situația lor grea provocată de șomaj și de scumpirea traiului, vor răspunde la apelul nostru.

Cei ce au îndurat o viață întreagă asuprirea capitalului vor înțelege situația muncitorilor și a țăranilor din Rusia, vor înțelege sau vor simți, cu instinctul omului care muncește și este exploatat, că trebuie să ajute Republica sovietică, care cea dintîi și-a asumat nobila, dar greua sarcină a răsturnării capitalismului. De aceea capitaliștii din toate țările se răzbuună pe Republica sovietică. De aceea capitaliștii urzesc împotriva ei noi planuri de război, de intervenție, de comploturi contrarevoluționare.

Sîntem convinși că muncitorii și micii agricultori din toate țările, care trăiesc din munca lor, ne vor veni în ajutor cu și mai multă energie și abnegație.

2. VIII. 1921

N. Lenin

„Pravda” nr. 172 din 6 august 1921

Se tipărește după textul apărut în ziar,
confruntat cu manuscrisul

APEL CĂTRE ȚĂRANII DIN UCRAINA

Partea din Ucraina așezată pe malul drept al Niprului a avut anul acesta o recoltă foarte bogată. Muncitorii și țărani din regiunea înfometată a Volgăi, care au fost loviți de o calamitate aproape tot atît de cumplită ca cea din 1891, așteaptă ajutor de la plugarii ucraineni. E nevoie de un ajutor larg și grabnic. Să nu rămînă nici un plugar care să nu dea din prisosul său țăranilor înfomețați din regiunea Volgăi, care nu au cu ce-și însămînța ogoarele.

Din fiecare județ care are grîne destule să fie trimiși în regiunea Volgăi cel puțin doi sau trei delegați din partea țăranilor care să ducă acolo grîne, să vadă cu ochii lor cît de mari sînt suferințele, lipsurile, foametea și să arate la întoarcere consătenilor lor că e nevoie de un ajutor grabnic.

Președintele Consiliului Comisarilor Poporului,

V. Ulianov (Lenin)

Moscova, Kremlin, 2. VIII. 1921

„Pravda” nr. 172 din 6 august 1921

Se tipărește după textul apărut în ziar,
confruntat cu manuscrisul

SCRISOARE CĂTRE G. MEASNIKOV ⁴⁵

5/VIII. 1921

Tov. Measnikov !

Abia astăzi am citit *ambеле* d-tale articole. Nu știu ce ai făcut în organizația din Perm (dacă nu mă-nșel) și în ce constă conflictul cu această organizație. Nu pot spune nimic în această privință. De chestiunea aceasta se va ocupa Biroul Organizatoric, care, după câte am auzit, a desemnat o comisie specială.

Sarcina mea este alta : să apreciez scrisorile d-tale ca documente publicistice și politice.

Interesante documente !

După părerea mea, articolul „Probleme nevralgice“ dovedește cât se poate de clar care este principala d-tale greșală. Consider că este de datoria mea să încerc să te conving.

La începutul articolului aplici în mod just dialectica. În adevăr, cine nu înțelege înlocuirea lozincii „războiului civil“ cu lozinca „păcii civile“ este ridicol, dacă nu chiar mai rău. Aici ai dreptate.

Dar tocmai pentru că ai dreptate mă miră că în concluzii dai uitării dialectica pe care dumneata însuși ai aplicat-o în mod just.

„...Libertate presei de la monarhiști la anarhiști inclusiv...“ Foarte bine ! Dar, să-mi fie cu iertare, toți marxiștii și toți muncitorii care au reflectat la cei patru ani de experiență a revoluției noastre vor spune : să vedem despre

ce *fel* de libertate a presei este vorba ? În ce *scop* ? pentru care clasă ?

Noi nu credem în „absoluturi“. Noi ridiculizăm „democrația pură“.

„Libertatea presei“ a devenit o mare lozincă universală la sfârșitul evului mediu, păstrându-se ca atare pînă în secolul al XIX-lea. De ce ? Fiindcă exprima năzuințele burgheziei progresiste, adică lupta ei împotriva clerului și a regilor, împotriva feudalilor, a moșierilor.

Nu există țară în lume care să fi făcut și care să facă atît de mult ca R.S.F.S.R. pentru eliberarea maselor de sub influența *popilor* și a *moșierilor*. Această sarcină a „libertații presei“ noi am îndeplinit-o și o îndeplinim *mai bine decît oricine* în lume.

În toate țările în care există capitaliști, libertatea presei înseamnă libertatea de a *cumpăra* ziarele, de a *cumpăra* pe publiciști, de a *corupe*, de a *cumpăra* și de a plăsmui o „opinie publică“ în favoarea burgheziei.

Iată un adevăr pe care nimeni nu-l va putea infirma vreodată.

Dar la noi ? Cine ar putea contesta că burghezia a fost înfrîntă, *dar nu nimicită*, că ea *stă la pîndă* ? Faptul acesta nu poate fi contestat.

Libertatea presei în R.S.F.S.R., care este încercuită de dușmanii burghezi din întreaga lume, ar însemna libertate de *organizare politică* a burgheziei și a slugilor ei credincioase, menșevicii și socialiștii-revoluționari.

Acesta este un adevăr incontestabil.

Burghezia (în întreaga lume) continuă să fie mai puternică, mult mai puternică decît noi. A-i oferi pe *deasupra* o armă cum este libertatea de organizare politică (— libertatea presei, căci presa este centrul și baza organizării politice) înseamnă a ușura sarcina dușmanului, a ajuta pe dușmanul de clasă.

Noi nu vrem să sfîrșim prin a ne sinucide și de aceea nu vom face acest lucru.

Noi vedem clar *un fapt* : „libertatea presei“ înseamnă *în realitate* că burghezia internațională cumpără imediat sute și mii de publiciști cadeți, socialiști-revoluționari și menșe-

vici și organizează propaganda lor, lupta lor împotriva noastră.

Asta-i realitatea. „Ei“ sînt mai bogați decît noi și vor cumpăra o „forță“ de zece ori mai mare decît forța de care dispunem noi.

Nu. Nu vom face asta, nu vom da ajutor burgheziei mondiale.

Cum ai putut ca de la o apreciere generală de clasă, adică de la punctul de vedere al aprecierii relațiilor dintre *toate* clasele, să *ajungi* la o apreciere filistină sentimentală? E o enigmă pentru mine.

În problema „război civil sau pace civilă“ și în problema cum am luptat *noi* pentru a cîștiga țărănimea și cum *continuăm* „cîștigarea“ ei (de partea proletariatului), în aceste două probleme (cărora le sînt consacrate *ambele* d-tale articole), probleme importante, esențiale, universale (= referitoare la *fondul* politicii mondiale), ai reușit să te situezi pe un punct de vedere marxist și nu pe unul filistin, sentimental. Acolo ai știut să *consideri în mod concret*, lucid relațiile dintre *toate* clasele.

Dar aici te-ai rostogolit dintr-o dată în prăpastia sentimentalismului.

„...La noi se petrec multe abuzuri și lucruri scandaloase : libertatea presei le va demasca...“

Iată ce te-a derutat, după cît pot deduce din aceste două articole. Te-ai lăsat *copleșit* de un număr de *fapte* triste și regretabile, precizînd capacitatea de a aprecia *în mod lucid* forțele.

Libertatea presei ar contribui la întărirea *forței* burgheziei mondiale. Iată adevărul. „Libertatea presei“ *nu* ar servi la *purificarea Partidului Communist* din Rusia de o serie de slăbiciuni, greșeli, beteșuguri și racile (racilele sînt incontestabil multe), deoarece burghezia mondială *nu* o vrea, ci ar deveni o armă în mîna *acestei burghezii mondiale*. Această burghezie n-a murit. Mai trăiește. Ea se află alături de noi și pîndește. Ea *l-a năimit* pe Miliukov, pe care Martov și Cernov (în parte din prostie, în parte din ură fracționistă față de noi, dar mai ales în virtutea logicii

obiective a poziției lor de democrați mic-burghezi) fi slujesc „cu credință și cu devotament“.

Dumneata, cum s-ar zice, „una ai vrut și alta a ieșit“.

Vrei să vindeci partidul comunist și ții morțiș să-i administrezi *un leac* care aduce moarte sigură, nu din partea d-tale, firește, ci din partea burgheziei mondiale (+ Miliukov + Cernov + Martov).

Ai uitat un amănunt, un fleac : burghezia mondială și „libertatea“ ei de a cumpăra ziarele, de a cumpăra *centre de organizare politică*.

Nu. Nu vom păși pe această cale. Dintr-o *mie* de muncitori conștienți, *nouă sute* nu vor merge pe această cale.

Racile avem multe. Greșeli (greșelile noastre *ale tuturor*, căci am greșit cu toții, și C.M.A., și C.C.P., și C.C.) ca cele comise la repartizarea combustibilului și a *produselor alimentare* în toamna și iarna anului 1920 (greșeli mari !) au agravat mult bolile de care suferim.

Privațiunile și suferințele sînt mari.

Foamea din 1921 *le-a agravat*, făcîndu-le insuportabile.

Din această situație nu vom putea ieși decît cu prețul unor eforturi desperate, dar vom ieși totuși din ea. De altfel am și început să ieșim.

Vom reuși să ieșim deoarece politica noastră este în esență justă, este o politică care ia în considerare *toate* forțele de clasă pe scară *internațională*. Vom reuși să ieșim deoarece nu prezentăm situația noastră în culori trandafirii. Știm care sînt toate greutățile. Ne dăm seama de *toate* racilele. Ne lecuim de ele sistematic, perseverent, fără a cădea în panică.

D-ta ai căzut în panică și, alunecînd pe această pantă, ai mers atît de departe, de parcă ai fi pe cale să fundezi un nou partid sau să-ți pui capăt zilelor.

Nu trebuie să te lași cuprins de panică.

Celulele comuniste sînt rupte de partid ? E adevărat Asta-i o pacoste, o calamitate, o racilă.

E adevărat. Este o racilă gravă.

Ne dăm seama de ea.

Trebuie să ne vindecăm de ea nu acordînd „libertate“ (pentru burghezie), ci luînd măsuri proletare și de partid.

În cele scrise de dumneata despre ridicarea economiei, despre „autoplug“ etc., despre lupta pentru „influență“ asupra țărănimii etc. sînt *numeroase* elemente juste și utile.

De ce n-ai *extrage* aceste idei? Ne-am pune de acord și am lucra solidar în cadrul aceluiași partid. Foloasele ar fi enorme, *dar ele nu s-ar simți dintr-o dată*, ci *numai* cu încetul.

Înviorarea Sovietelor, atragerea celor fără partid, controlarea muncii membrilor de partid cu ajutorul *nemem-brilor de partid*, toate aceste idei sînt cît se poate de juste. Iată *un vast cîmp* de activitate, un domeniu în care mai sînt multe de făcut.

De ce n-ai dezvolta *aceste idei în mod concret* într-o broșură pentru congres?

De ce să nu faci asta?

De ce te sperii de această muncă *prozaică* (în-laturarea *abuzurilor* cu ajutorul Comisiei centrale de control⁴⁶, al presei de partid, al „Pravdei“)? Neavînd încredere în această muncă prozaică, lentă, grea, anevoioasă, oamenii se lasă cuprinși de panică și caută o ieșire „ușoară“: „libertatea presei“ (*pentru burghezie*).

De ce să stăruiești în greșeala dumitale evidentă, în susținererea lozincii „libertății presei“, lozincă nepartinică, *anti-proletară*? De ce să nu te apuci de această muncă prozaică, mai puțin „strălucită“ (pentru mentalitatea burgheză), de ce să nu contribui la lichidarea efectivă a abuzurilor, la combaterea lor efectivă, la *ajutorarea* efectivă a celor fără partid?

Ai semnalat vreodată Comitetului Central vreun abuz și vreun *mijloc* de a-l înlătura, de a-l lichida?

Niciodată.

Nici măcar o dată.

Vazînd atîtea neajunsuri și racile, te-ai lasat pradă desperării și te-ai aruncat în brațele altora, în brațele burgheziei („libertatea presei“ *pentru burghezie*). Eu te sfătuiesc să nu cazi în panică și să nu ajungi la desperare.

Noi și simpatizanții noștri, muncitorii și țaranii, mai avem încă multă, multă vlagă.

Noi ne vindecăm zdravăn de toate racilele.

Lozinca : promovați nemembri de partid, controlați munca membrilor de partid cu ajutorul nemembrilor de partid, nu este aplicată de noi cum trebuie.

Dar putem face și vom face în acest domeniu de o sută de ori mai mult decât am făcut pînă acum.

Și sper că, după o matură chibzuință, nu vei mai stărui, dintr-un nejustificat orgoliu, în această greșală politică evidentă („libertatea presei“), ci, stăpînindu-ți nervii, biruind starea de panică în care ai căzut, te vei apuca de o muncă concretă : aceea de a ajuta la stabilirea *legăturii* cu cei fără partid, de a ajuta la *controlarea* muncii membrilor de partid cu ajutorul nemembrilor de partid.

În acest domeniu mai sînt multe de făcut. Prin această muncă putem (și trebuie) să lecuim racilele, *să le lecuim* încet, dar efectiv, și nu să ne lăsăm amețiți de lozinca „libertatea presei“, de această „strălucitoare“ flăcăruie de mlaștină.

Cu salutări comuniste,

Lenin

Publicat în 1921 în
„Material de discuție (Tezele
tov. Measnikov, scrisoarea
tov. Lenin, răspunsul la această
scrisoare, hotărîrea Biroului
Organizatoric al C.C.
și rezoluția celor de la Motoviliha)“,
Moscova

Se tipărește după manuscris

PROPUNERI PE MARGINEA
CONCLUZIILOR LUI F. E. DZERJINSKI
CU PRIVIRE LA STAREA TRANSPORTURILOR ⁴⁷

- § 1. Să se acorde mai multă atenție elaborării unor măsuri etc.
- 2—4 Biroul Organizatoric să examineze de urgență, în prezența tov. Rudzutak, problemele ridicate.
- 5 — Să se întocmească și să se adopte pe linie de stat o hotărâre în acest sens.
- 6 — Măsuri pentru îmbunătățirea activității transporturilor și întărirea legăturilor aparatului de partid cu feroviarii.

Scris la 8 august 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

TOVARĂȘULUI THOMAS BELL

Dragă tovarășe !

Vă mulțumesc mult pentru scrisoarea dv. din 7 august. Fiind bolnav și împovărat de treburi, n-am mai citit în ultimele luni nimic despre mișcarea din Anglia.

Comunicarea dv. este extrem de interesantă. Poate că aceasta înseamnă *începutul* unei adevărate mișcări proletare de masă în *sens comunist* în Marea Britanie. Mă tem că pînă acum n-a existat în Anglia o mișcare comunistă cu adevărat de *masă*, ci doar cîteva slabe asociații pentru propagarea comunismului (printre acestea numărîndu-se și Partidul comunist englez ⁴⁸).

Faptul că federația minerilor din Walesul de sud a hotărît la 24 iulie, cu o majoritate de 120 de voturi contra 63, să adere la Internaționala a III-a s-ar putea să însemne începutul unei noi ere. (Cîți mineri sînt în Anglia ? Peste 500 000 ? Cîți sînt în Walesul de sud ? 25 000 ? Cîți mineri au fost reprezentați *efectiv* la Cardiff la 24 iulie 1921 ?)

Dacă acești mineri nu constituie o minoritate cu totul neînsemnată, dacă fraternizează cu soldații și încep un *adevărat* „război de clasă“, trebuie să facem tot posibilul pentru a *dezvolta* și întări această mișcare.

Măsurile economice (cum ar fi bucatăriile obștești) sînt bune, dar ele nu prezintă o prea mare importanță *acum*, *înainte* de victoria revoluției proletare în Anglia. *Acum* importantă este în primul rînd lupta *politică*.

Capitaliștii englezi sînt abili, inteligenți, perfizi. Ei vor *sprijini* (direct sau indirect) bucătăriile obștești pentru a abate atenția de la *țelurile politice*.

Important (dacă nu mă înșel) este :

1) Să se creeze în această parte a Angliei un bun *partid comunist*, cu adevărat proletar, cu adevărat de masă, un partid care să fie *efectiv* forța conducătoare în *întreaga* mișcare muncitorească din această parte a Angliei (în această parte a țării voastre trebuie aplicată rezoluția adoptată de Congresul al III-lea cu privire la organizarea partidului și la activitatea lui).

2) Să se treacă la editarea unui cotidian muncitoresc pentru clasa muncitoare din această parte a Angliei.

Editarea ziarului nu trebuie pornită ca o afacere comercială (așa cum se întîmplă de obicei cu presa în țările capitaliste), cu un capital mare, după practica curentă ; ziarul trebuie conceput ca un instrument *economic și politic* al *maselor* în lupta dusă de ele.

Dacă minerii din această regiune nu sînt în stare să dea o *jumătate de penny* pe zi (la început fie numai o *dată pe săptămîină*) pentru un cotidian (sau săptămînal) *al lor*, chiar dacă acesta va avea un format mic de tot — ceea ce nu are mare importanță —, înseamnă că în *această parte a Angliei n-a început încă o adevărată mișcare comunistă de masă*.

Dacă în această regiune partidul comunist nu este în stare să strîngă cîteva lire sterline pentru a scoate zilnic mici *foi volante* din care ar putea să se dezvolte un adevărat ziar comunist *proletar*, dacă așa stau lucrurile, dacă nu va plăti *fiecare* miner un penny pentru această foaie volantă, înseamnă că acolo nu poate fi vorba de o aderare *serioasă*, totală la Internaționala a III-a.

Cuvernul englez va face uz de cele mai ingenioase mijloace pentru a stăvili orice inițiativă de acest gen. De aceea trebuie să fim cît se poate de precauți (la început). La început ziarul nu trebuie să fie *excesiv de revoluționar*. Dacă vreți să aveți trei redactori, cel puțin unul dintre ei *nu trebuie să fie comunist*. Cel puțin doi dintre ei să fie

muncitori autentici. Dacă nu se va ajunge la situația ca $\frac{9}{10}$ din muncitori să cumpere ziarul și ca $\frac{2}{3}$ ($\frac{120}{120+63}$) să facă depuneri speciale (de pildă un penny pe săptămână) pentru *propriul lor* ziar, el nu va fi un ziar muncitoresc.

Aș fi foarte bucuros dacă mi-ați scrie câteva rânduri în legătură cu această chestiune. Vă rog să nu luați în nume de rău englezeasca mea, care lasă de dorit.

Cu salutări comuniste,

Lenin

Scris la 13 august 1921

*Publicat pentru prima oară
în limba engleză, la 21 ianuarie
1927, în „Workers' Weekly” nr. 205*

*Se tipărește după manuscris
Tradus din limba engleză*

*Publicat pentru prima oară
în limba rusă la 27 ianuarie 1927,
în ziarul „Pravda” nr. 21*

SCRISOARE CĂTRE COMUNIȘTII GERMANI

Stimați tovarăși !

Intenționez să expun într-un amplu articol punctul meu de vedere asupra învățămintelor Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste. Din păcate, boala m-a împiedicat pînă acum să mă apuc de lucru. Convocarea congresului partidului dv., „Partidul comunist unit din Germania“ (V.K.P.D.)⁴⁹, pentru data de 22 august mă obligă să mă grăbesc cu această scrisoare, pe care trebuie s-o termin în cîteva ore ca să nu întîrziu cu expedierea ei în Germania.

Pe cît pot să-mi dau seama, Partidul Comunist din Germania se află într-o situație deosebit de grea. Faptul este explicabil.

În primul rînd și în special, situația internațională a Germaniei a făcut ca, începînd de la sfîrșitul anului 1918, criza revoluționară internă din Germania să ia rapid mari proporții, împingînd avangarda proletariatului să treacă imediat la cucerirea puterii. În același timp, atît burghezia germană, cît și întreaga burghezie internațională, admirabil înarmate și organizate, trăgînd învățăminte din „experiența rusă“, s-au năpustit cu o ură înverșunată asupra proletariatului revoluționar din Germania. Zeci de mii dintre cei mai buni oameni ai Germaniei, dintre muncitorii ei revoluționari au fost schingiuiți și uciși de burghezie, de eroii ei, Noske & Co., de slugile ei directe, Scheidemann etc., de complicii ei indirecti și „rafițați“ (și de aceea deosebit de prețioși pentru ea), cavalerii „Internaționalei a II^{1/2}“, jospnici și fără caracter, șovăielnici, pedanți și filistini. Burghezia înarmată întindea curse muncitorilor neînarmați, îi ucidea în masă, ucidea pe conducătorii lor, urmărindu-i sistematic unul după altul, fo-

losindu-se admirabil de urletele contrarevoluționare din rîndurile social-democraților de ambele orientări : orientarea scheidemannistă și cea kautskistă. Iar în momentul crizei muncitorii germani n-au avut un partid cu adevărat revoluționar, fiindcă s-a întîrziat cu sciziunea, din cauza blestematei tradiții a „unității“ cu banda de lachei ai capitalului, coruptă (ca alde Scheidemann, Legien, David & Co.) și lipsită de caracter (ca alde Kautsky, Hilferding & Co.). În sufletul fiecărui muncitor cinstit, conștient, care a luat Manifestul de la Basel din 1912⁵⁰ drept o monedă bună, iar nu drept „o vorbă goală“ a canaliilor de la „a II-a“ și „a II^{1/2}“, s-a deșteptat un sentiment incredibil de puternic de ură față de vechea social-democrație germană, și această ură — cel mai nobil, cel mai înalt sentiment al celor mai buni exponenți ai masei asuprite și exploatare — i-a orbit pe oameni, nu i-a lăsat să gîndească cu sînge rece, să-și elaboreze o strategie justă de răspuns la admirabila strategie a capitaliștilor Antantei, înarmați și organizați, care trăsese rădăcini din „experiența rusă“ și care erau sprijiniți de Franța, Anglia, America ; această ură i-a împins la o insurecție prematură.

Iată de ce în Germania dezvoltarea mișcării muncitorești revoluționare a apucat, începînd de la sfîrșitul anului 1918, o cale grea și spinoasă. Dar ea a înaintat și înaintează mereu. Deplasarea treptată spre stînga a masei muncitorești, a adevăratei majorități a celor ce muncesc și sînt exploatați din Germania, atît a celor organizați în sindicatele vechi, menșevice (aflate în slujba burgheziei), cît și a celor care nu sînt sau aproape nu sînt organizați, este un fapt incontestabil. Să-și păstreze sîngele rece și să nu-și piardă stăpînirea de sine ; să îndrepte sistematic greșelile trecutului ; să lupte neîncetat pentru a cuceri majoritatea în masele muncitorești, atît în sindicate, cît și în afara acestora ; să făurească cu răbdare un partid comunist puternic și înțelept care să fie capabil să conducă efectiv masele indiferent de cotiturile ce ar surveni în mersul evenimentelor ; să-și elaboreze o strategie care să fie la nivelul celei mai bune strategii internaționale a celei mai „luminate“ burghezii înaintate (luminate de o experiență seculară în general și de „experiența rusă“ în special) —

iată ce trebuie să facă și va face proletariatul german, iată ce-i va asigura victoria.

Pe de altă parte, în momentul de față situația grea a Partidului Comunist din Germania s-a agravat și mai tare prin desprinderea comuniștilor de stînga de proastă calitate („Partidul muncitoresc comunist din Germania“ K.A.P.D.) și a comuniștilor de dreapta (Paul Levi cu revista lui, „Unser Weg“ sau „Soviet“⁵¹).

„Cei de stînga“, sau „ka-a-piștii“, au primit din partea noastră destule avertismente pe arena internațională, începînd de la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste. Atîta timp cît, cel puțin în principalele țări, nu s-au format încă partide comuniste destul de puternice, de experimentate și de influente, sîntem nevoiți să tolerăm participarea elementelor semianarhiste la congresele noastre internaționale, participarea lor fiind, într-o anumită măsură, chiar utilă. Ea este utilă întrucît aceste elemente constituie un „exemplu preventiv“ concret pentru comuniștii lipsiți de experiență, precum și întrucît ele însele mai pot să învețe cîte ceva. În lumea întreagă, anarhismul se descompune — și asta nu de azi de ieri, ci de la începutul războiului imperialist din 1914—1918 — în două curente: pentru Soviete și împotriva Sovietelor, pentru dictatura proletariatului și împotriva ei. Acest proces de descompunere a anarhismului trebuie lăsat să se coacă pînă la capăt. În Europa occidentală aproape nu există oameni care să fi trecut printr-o mare revoluție; acolo experiența marilor revoluții a fost uitată aproape cu totul; iar trecerea de la voința de a fi revoluționar și de la discuțiile (și rezoluțiile) cu privire la revoluție la o veritabilă activitate revoluționară este o trecere cît se poate de anevoioasă, lentă, chinuitoare.

Desigur însă că elementele semianarhiste pot fi și trebuie să fie tolerate cu măsură. În Germania le-am tolerat foarte multă vreme. Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste le-a dat un ultimatum cu termen fix. Dacă acum ei au ieșit singuri din Internaționala Comunistă, cu atît mai bine. În primul rînd, ne-au scutit de osteneala de a-i exclude. În al doilea rînd, tuturor muncitorilor șovăielnici, tuturor celor care, din ură față de oportunismul vechii social-democrații, înclinau spre anarhism li s-a demonstrat

acum cât se poate de limpede și de convingător, li s-a dovedit prin fapte precise că Internaționala Comunistă a fost tolerantă, că ea nu i-a alungat pe anarhiști imediat și fără nici o discuție, că i-a ascultat cu atenție și i-a ajutat să învețe.

Acum trebuie să dăm cât mai puțină atenție ka-a-piștilor. Polemizînd cu ei, le-am face doar reclamă. Prea sînt lipsiți de inteligență și ar fi o greșeală să-i luăm în serios; nu face să ne supărăm pe ei. Ei nu au și nici nu vor avea influență în mase dacă nu vom comite noi greșeli. Să lăsăm acest curent fără importanță să moară de moarte naturală; muncitorii își vor da singuri seama de inconsistența lui. Să propagăm mai temeinic și să aplicăm efectiv hotărârile Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste în domeniile organizatoric și tactic și să nu polemizăm cu ka-a-piștii, să le facem mai puțină reclamă. Stîngismul, această boală a copilăriei, dispare și va dispărea o dată cu dezvoltarea mișcării.

Tot așa și cu Paul Levi: rău facem că îl ajutăm acum, că-i facem reclamă polemizînd cu el. Asta este ceea ce dorește el: să polemizăm cu el. După hotărîrea Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste trebuie să-l dăm uitării și să ne concentrăm toată atenția, toate eforturile asupra muncii pașnice (fără intrigi, fără polemică, fără să mai pomenim de încăierările de ieri), asupra muncii practice, pozitive în spiritul hotărîrii Congresului al III-lea al nostru. După părerea mea, articolul tovarășului K. Radek „Al III-lea Congres mondial despre puciul din martie și despre tactica viitoare“ (publicat în numerele din 14 și 15 iulie 1921 ale ziarului „Die Rote Fahne“⁵², organul central al Partidului comunist unit din Germania) păcătuiește mult față de această hotărîre generală și unanimă a Congresului al III-lea. Fără să fie nici o nevoie, ba chiar aducînd vădite prejudicii cauzei, articolul acesta, care mi-a fost trimis de un tovarăș din cercurile comuniștilor polonezi, își îndreaptă ascuțișul polemic nu numai împotriva lui Paul Levi (asta n-ar fi încă nimic), ci și împotriva Clarei Zetkin. Or, Clara Zetkin a încheiat ea însăși la Moscova, în timpul Congresului al III-lea, „un tratat de pace“ cu C.C. („Centrala“) al Partidului comunist unit din Germania în vederea unei activități unite, nefracționiste! Iar

acest acord s-a bucurat de aprobarea noastră a tuturor. În zelul său polemic cu totul deplasat, tov. K. Radek a mers pînă la a spune pur și simplu un neadevăr, afirmînd că Clara Zetkin „amîină“ (verlegt) „orice acțiune a partidului“ (jede allgemeine Aktion der Partei) „pînă în ziua cînd se vor ridica masele mari“ (auf den Tag, wo die grossen Massen aufstehen werden). Desigur că Paul Levi nici nu și-ar putea dori un serviciu mai bun decît acela pe care i-l face tov. K. Radek recurgînd la astfel de procedee. Paul Levi nici nu vrea altceva decît ca discuțiile să se prelungească la infinit, ca în aceste discuții să fie atrase cît mai multe persoane, ca să se facă totul pentru a o îndepărta pe Clara Zetkin de partid prin încălcarea polemică a „tratatului de pace“ pe care ea l-a încheiat și care a fost aprobat de întreaga Internațională Comunistă. Prin articolul său, tov. K. Radek ne oferă un exemplu grăitor de felul cum Paul Levi este ajutat „dinspre stînga“.

În legătură cu aceasta trebuie să explic tovarășilor germani de ce l-am apărut atîta pe Paul Levi la Congresul al III-lea. În primul rînd, pentru că eu l-am cunoscut pe Levi prin Radek, în Elveția, în 1915 sau 1916. Levi era încă de pe atunci bolșevic. Eu am fără voie o anume neîncredere față de cei care au îmbrățișat bolșevismul *abia după* ce a învins în Rusia și după ce a repurtat o serie de victorii pe arena internațională. Firește însă că acest motiv este relativ lipsit de importanță, deoarece personal îl cunosc totuși prea puțin pe Paul Levi. Incomparabil mai important este al doilea motiv, și anume că în multe privințe Levi *are în fond dreptate* în critica acțiunii din martie 1921 din Germania (firește nu în ceea ce privește afirmația că această acțiune a fost un „puci“, afirmație care este o prostie).

E adevărat că Levi a făcut tot posibilul și, în bună parte, chiar imposibilul pentru a-și slăbi și compromite propria sa critică, pentru a-și îngreuija lui și altora — printr-o sumedenie de chestiuni de amănunt în care, evident, nu are dreptate — înțelegerea *fondului* problemei. Levi a dat criticii sale o formă inadmisibilă și dăunătoare. Recomandînd altora o strategie precaută și chibzuită, Levi a comis el însuși niște prostii pe care nu le-ar fi făcut nici un băiețandru, pornind la luptă înainte de vreme și atît de

nepregătit, atît de absurd, de stupid, încît a pierdut „lupta“ dinainte (și și-a zădărnicit sau și-a îngreuiat munca pentru ani de zile), deși această „luptă“ putea și trebuia să fie cîștigată. Levi a procedat ca un „anarhist intelectual“ (în nemțește asta se cheamă, pare-mi-se, Edelanarchist), în loc să procedeze ca un membru organizat al Internaționalei Comuniste proletare. Levi a încălcat disciplina.

Comițînd o serie de greșeli cît se poate de stupide, Levi a făcut dificilă concentrarea atenției asupra fondului problemei. Or, fondul problemei, adică aprecierea și îndreptarea numeroaselor greșeli comise de Partidul comunist unit din Germania cu prilejul acțiunii din martie 1921, l-a constituit și îl constituie aceste greșeli (pe care unii le-au calificat chiar drept un model de tactică marxistă). Trebuia ca în timpul Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste să ne situăm la aripa dreaptă. Altminteri, linia Internaționalei Comuniste ar fi fost greșită.

Personal l-am apărut pe Levi și a fost necesar s-o fac, deoarece vedeam în fața mea adversari ai lui care vociferau despre „menșevism“ și „centrism“ și nu voiau să vadă greșelile acțiunii din martie și necesitatea de a le explica și îndrepta. Acești oameni transformau marxismul revoluționar într-o caricatură, iar lupta împotriva „centrismului“ într-un sport ridicol. Există primejdia ca oamenii aceștia să pricinuiască un mare rău întregii cauze, deoarece „nimeni în lume nu este în stare să compromită pe marxiștii revoluționari dacă nu se compromit ei singuri“.

Le spuneam acestor oameni : să presupunem că Levi a devenit menșevic. Personal îl cunosc prea puțin și nu voi obiecta dacă mi se va dovedi că așa este. Dar deocamdată nu s-a dovedit așa ceva. Deocamdată nu s-a dovedit decît că el și-a pierdut capul. A declara pe cineva menșevic numai pentru atîta este absurd și pueril. Formarea de conducători de partid experimentați și influenți este un lucru greu, care cere mult timp. Iar fără asta dictatura proletariatului, „unitatea de voință“ a proletariatului rămîne o vorbă goală. La noi, în Rusia, formarea grupului de conducători a durat 15 ani (1903—1917), 15 ani de luptă împotriva menșevismului, 15 ani de prigoană țaristă, 15 ani în care au intrat și anii primei revoluții (1905),

această mare și puternică revoluție. Și totuși au fost și la noi cazuri regretabile cînd pînă și tovarășii excelenți „și-au pierdut capul“. Dacă tovarășii din Europa occidentală își închipuie că sînt asigurați împotriva unor asemenea „cazuri regretabile“, asta-i o naivitate care trebuie combătută.

Levi trebuia să fie exclus pentru încălcarea disciplinei. Tactica trebuia să fie stabilită printr-o *explicare* cît mai amănunțită și prin îndreptarea greșelilor acțiunii din martie 1921. Dacă *după* asta Levi va înțelege să se poarte ca și înainte, el va confirma justetea excluderii lui; asta va fi pentru muncitorii șovăielnici sau lipsiți de fermitate o dovadă și mai puternică, și mai convingătoare a justetei depline a hotărîrii Congresului al III-lea cu privire la Paul Levi.

Și pe cît de precaut am fost la congres în aprecierea greșelilor lui Levi, pe atît de convins sînt acum că Levi s-a grăbit să confirme cele mai rele presupuneri. Am în față nr. 6 (din 15.VII.1921) al revistei „Unser Weg“, revista lui Levi. Din declarația publicată în numele redacției pe prima pagină a revistei reiese că Paul Levi cunoaște hotărîrile Congresului al III-lea. Și care a fost răspunsul lui la aceste hotărîri? Fraze menșevice: „marea excomunicare“ (grosser Bann), „drept canonic“ (kanonisches Recht), afirmația că își ia „toată libertatea“ (in vollstandiger Freiheit) „de a discuta“ aceste hotărîri. Există oare o mai deplină libertate decît atunci cînd cineva este eliberat de titlul de membru al partidului și de membru al Internaționalei Comuniste? Iar articolele pe care membrii de partid le vor publica în revista lui, a lui Levi, vor fi, vedeți dv., anonime.

La început uneltiri împotriva partidului, atacuri de după colț, sabotarea muncii partidului.

Apoi discutarea hotărîrilor congresului în fond.

Admirabil.

Cu asta Levi își dă definitiv la cap.

Paul Levi vrea să prelungească polemica.

Ar fi o mare greșeală strategică să-i satisfacem această dorință. Eu i-aș sfătui pe tovarășii germani să interzică polemica cu Levi și cu revista lui în coloanele presei cotidiene de partid. Nu trebuie să-i facă reclamă. Nu trebuie

să-i dea posibilitatea de a abate atenția partidului, aflat în luptă, de la lucruri importante la lucruri lipsite de importanță. Când va fi absolut necesar, să polemizeze în organe săptămânale, lunare sau în broșuri și, pe cât se poate, să nu le facă ka-a-piștilor și lui Paul Levi plăcerea de a le spune pe nume, ci să-i desemneze pur și simplu ca „pe niște critici nu prea inteligenți, care țin cu orice preț să se considere comuniști“.

Am aflat că la ultima ședință a Comitetului Central (Ausschuss) lărgit, pînă și Friesland, care este de stînga, s-a văzut silit să-l combată vehement pe Maslov, care se joacă de-a stîngismul și care-și pune în gînd să se îndeletnicească cu sportul „prigonirii centriștilor“. Purtarea nechibzuită (ca să folosesc un eufemism) a acestui Maslov s-a făcut simțită și aici la Moscova. N-ar fi rău ca partidul german să trimită pe vreo doi ani în Rusia Sovietică pe acest Maslov și pe încă doi-trei dintre tovarășii lui de idei și de luptă care sînt vădit porniți să nu respecte „tratatul de pace“ și care fac exces de zel. Le-am găsi noi o treabă folositoare. I-am face să se schimbe. Și asta ar fi de un real folos pentru mișcarea internațională și pentru mișcarea germană.

Comuniștii germani trebuie să pună capăt cu orice preț luptelor interne, să se debaraseze de elementele bățăioase din ambele tabere, să dea uitării pe Paul Levi și pe ka-a-piști, să se consacre unei activități reale.

Căci sînt multe de făcut.

Rezoluțiile adoptate de Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste cu privire la problemele tactice și organizatorice înseamnă, după părerea mea, un mare pas înainte. Trebuie să depunem toate eforturile ca să traducem în fapt ambele rezoluții. Nu e lucru ușor. Dar putem și trebuie să-l facem.

Comuniștii trebuiau mai întîi să-și proclame principiile în fața întregii lumi. Acest lucru a fost făcut la Congresul I. Acesta a fost primul pas.

Al doilea pas a fost constituirea organizatorică a Internaționalei Comuniste și stabilirea condițiilor de primire: separarea efectivă de centriști, de cei care sînt direct sau indirect agenți ai burgheziei înăuntrul mișcării muncitorești. Asta s-a făcut la Congresul al II-lea.

La Congresul al III-lea trebuia să trecem la o muncă concretă, pozitivă, să stabilim în mod concret, ținînd seama de experiența practică a luptei comuniste deja începute, *cum anume* trebuie să lucrăm de acum înainte din punct de vedere tactic și organizatoric. Am făcut și acest al treilea pas. Avem o armată de comuniști în întreaga lume. Ea este încă prost instruită, prost organizată. Am aduce mari prejudicii cauzei noastre dacă am uita de acest adevăr sau dacă ne-am teme să-l recunoaștem. Trebuie ca, verificîndu-ne pe noi înșine cît mai atent și mai scrupulos, studiind experiența propriei noastre mișcări, să instruim în mod practic această armată, s-o instruim cum trebuie, s-o organizăm cum trebuie, s-o încercăm în felurite manevre, în diverse bătălii, în operații ofensive și defensive. Fără această școală îndelungată și grea nu putem învinge.

În mișcarea comunistă internațională, „nodul“ situației îl constituia în vara anului 1921 faptul că unele dintre cele mai bune și mai influente părți ale Internaționalei Comuniste nu au înțeles tocmai bine această sarcină, *au exagerat nițel* „lupta împotriva centrismului“, *au depășit nițel* limita dincolo de care această luptă ajunge un sport, dincolo de care începe compromiterea marxismului revoluționar.

Acesta a fost „nodul“ Congresului al III-lea.

Exagerarea nu era prea mare. Dar pericolul legat de ea era imens. Era greu de luptat împotriva acestei exagerări, pentru că cei care exagerau erau într-adevăr elementele cele mai bune, cele mai devotate, fără care, se poate spune, n-ar fi existat Internaționala Comunistă. În amendamentele cu privire la tactică, publicate în ziarul „Moskva“⁵³ în limbile germană, franceză și engleză sub semnătura delegațiilor germană, austriacă și italiană, această exagerare s-a manifestat foarte precis, cu atît mai precis cu cît amendamentele au fost prezentate într-un moment cînd proiectul de rezoluție era gata întocmit (după îndelungate și multilaterale lucrări pregătitoare). Respingerea acestor

amendamente a însemnat o *îndreptare* a liniei Internaționalei Comuniste, a însemnat o victorie asupra pericolului exagerării.

Această exagerare, dacă n-am îndrepta-o, ar duce fără doar și poate la pieirea Internaționalei Comuniste. Fiindcă „nimeni în lume nu este în stare să compromită pe marxiștii revoluționari dacă nu se compromit ei singuri“. Nimeni în lume nu va reuși să împiedice victoria comuniștilor asupra Internaționalei a II-a și a II^{1/2} (iar aceasta înseamnă, în condițiile Europei occidentale și ale Americii din secolul al XX-lea în perioada de după primul război imperialist, victoria asupra burgheziei) *dacă* nu o vor împiedica comuniștii înșiși.

A exagera cât de puțin înseamnă a împiedica victoria.

A exagera lupta împotriva centrismului înseamnă *a salva* centrismul, a-i *întări* situația, influența lui asupra muncitorilor.

În perioada dintre Congresul al II-lea și Congresul al III-lea am învățat pe scară internațională să ducem o luptă victorioasă împotriva centrismului. Lucrul a fost dovedit prin fapte. Vom continua această luptă (excluderea lui Levi și a partidului lui Serrati) pînă la capăt.

Dar *nu* am învățat *încă* pe scară internațională să luptăm împotriva exagerărilor nefaste comise în cadrul luptei împotriva centrismului. Am înțeles însă această lipsă a noastră, așa cum au dovedit-o desfășurarea și rezultatele Congresului al III-lea. Și tocmai pentru că ne-am dat seama *ne vom debarasa de ea*.

Atunci vom fi invincibili, căci fără un reazem în interiorul proletariatului (prin intermediul agenților burghezi ai Internaționalelor a II-a și a II^{1/2}) burghezia din Europa occidentală și din America *nu este în stare* să păstreze puterea.

O pregătire mai minuțioasă, mai temeinică în vederea unor bătălii noi, mai hotărîtoare, atît ofensive, cît și defensive — iată ce constituie principalul, esențialul în hotărîrile Congresului al III-lea.

„...Comunismul va deveni în Italia o forță de masă dacă Partidul Comunist Italian, luptînd fără încetare, cu toată tăria, împotriva politicii oportuniste, serratiste, se va dovedi totodată în stare să stabilească legătura cu masele proletariatului în syndicate, în timpul greve-

lor, în bătăliile împotriva organizațiilor contrarevoluționare ale fasciștilor, să unifice mișcarea tuturor organizațiilor clasei muncitoare, să transforme acțiunile ei spontane în bătălii minuțios pregătite...”

„...Partidul comunist unit din Germania va reuși să desfășoare acțiuni de masă cu un succes cu atât mai mare, cu cât își va adapta mai bine pe viitor lozincile sale de luptă la situațiile reale, studiind cât mai în amănunțime aceste situații și desfășurând acțiunile cât mai coordonat și mai disciplinat...”

Iată pasajele esențiale din rezoluția Congresului al III-lea cu privire la problemele tacticii.

Cucerirea majorității proletariatului de partea noastră — iată „sarcina cea mai importantă” (titlul paragrafului 3 din rezoluția cu privire la problemele tacticii).

Negreșit, noi nu concepem în mod formal această cucerire a majorității, așa cum o concep cavalerii „democrației” mic-burgheze din Internaționala a II^{1/2}. Când în iulie 1921, la Roma, întregul proletariat — și proletariatul reformist din syndicate, și cel centrist din partidul lui Serrati — a urmat pe comuniști în lupta împotriva fasciștilor, aceasta a însemnat *cucerirea majorității* clasei muncitoare de partea noastră.

Aceasta n-a fost nici pe departe o cucerire hotărâtoare, ci numai una parțială, pasajeră, locală. Dar a însemnat cucerirea majorității. O asemenea cucerire este posibilă chiar și atunci când majoritatea proletariatului urmează formal conducători din rândurile burgheziei sau conducători care promovează o politică burgheză (cum fac toți conducătorii Internaționalei a II-a și ai Internaționalei a II^{1/2}) sau când majoritatea proletariatului oscilează. Această cucerire progresează neîncetat în lumea întreagă, pretutindeni și pe toate căile. S-o pregătim mai temeinic și mai amanunțit, să nu scăpăm nici una dintre împrejurările serioase în care burghezia determină proletariatul să se ridice la luptă, să învățăm să stabilim just momentul când *masele* proletariatului *nu pot* să *nu se ridice* împreună cu noi.

Atunci victoria va fi asigurată, oricât de grele ar mai fi unele înfrângeri izolate și unele etape ale marii noastre lupte.

Metodele noastre tactice și strategice (daca le privim pe scară internațională) continua să rămână în urma excelenței strategii a burgheziei, care a tras învățăminte din

exemplul Rusiei și nu se va lăsa „luată prin surprindere“. Dar noi avem mai multe forțe, incomparabil mai multe; noi învățăm tactica și strategia, noi am îmbogățit această „știință“, învățînd din experiența greșelilor acțiunii din martie 1921. Noi ne vom însuși total această „știință“.

În marea majoritate a țărilor, partidele noastre nu sînt încă nici pe departe ceea ce ar trebui să fie: adevărate partide comuniste, adevărate avangărzi ale clasei cu adevărat revoluționare, ale singurei clase revoluționare, ai căror membri să participe cu toții la lupta, la mișcarea, la viața de fiecare zi a maselor. Noi știm însă de această lipsă a noastră, am arătat-o cît se poate de clar în rezoluția Congresului al III-lea cu privire la munca partidului. Și o vom remedia.

Tovarăși comuniști germani! Permiteți-mi ca în încheiere să-mi exprim dorința ca congresul partidului vostru, care urmează să înceapă la 22 august, să rețeze cu mîină fermă și pentru totdeauna lupta mărunță cu cei care au deviat fie spre stînga, fie spre dreapta, desprinzîndu-se de partid. Ajunge cu lupta internă de partid! În lături cu cei care vor s-o mai prelungească direct sau indirect. Astăzi noi ne cunoaștem sarcinile mult mai bine, mai concret, mai clar decît ieri; noi nu ne temem să arătăm pe față greșelile noastre pentru a le îndrepta. Vom consacra acum toate forțele partidului scopului de a-i asigura o mai bună organizare, de a îmbunătăți calitatea și conținutul muncii lui, de a crea o legătură mai strînsă cu masele, de a înarma clasa muncitoare cu o tactică și o strategie tot mai justă și mai precisă.

Cu salutări comuniste,

N. Lenin

14 august 1921

*Publicat în limba germană
la 22 august 1921, în ziarul
„Die Rote Fabne“ nr. 384*

Se tipărește după manuscris

*Publicat pentru prima oară
în limba rusă la 21 octombrie 1921,
în „Buletinul Comitetului Executiv
al Internaționalăi Comuniste“ nr. 3*

TIMPURI NOI, GREȘELI VECHI SUB O FORMĂ NOUĂ

Fiecare cotitură caracteristică a istoriei aduce anumite schimbări în forma oscilărilor mic-burgheze care se produc întotdeauna în jurul proletariatului și care se propagă întotdeauna într-o anumită măsură pînă în rîndurile lui.

Reformism mic-burghez, adică slugărnicie față de burghezie disimulată prin superbe fraze democratice și „social“-democratice și prin deziderate fără eficiență și revoluționarism mic-burghez, teribil, îngîmfat în vorbă, fărîmițat, dispersat, inept în faptă, adică în realitate un moft — iată cele două „curente“ în care pot fi grupate aceste oscilări. Ele sînt inevitabile atîta timp cît n-au fost smulse rădăcinile adînci ale capitalismului. Acum ele își schimbă forma în legătură cu cunoscuta cotitură în politica economică a Puterii sovietice.

Laitmotivul menșevizanților este : „Bolșevicii au luat-o înapoi, spre capitalism ; asta le va fi pieirea. Revoluția, inclusiv cea din Octombrie, se dovedește a fi totuși o revoluție burgheză ! Trăiască democrația ! Trăiască reformismul !“ Indiferent dacă limbajul în care sînt rostite aceste cuvinte este pur menșevic sau socialist-revoluționar, în spiritul Internaționalei a II-a sau al Internaționalei a II^{1/2}, fondul este același.

Laitmotivul semianarhiștilor de felul celor din „Partidul muncitoresc comunist“ din Germania sau al acelei părți din fosta noastră opoziție muncitorească care a părăsit sau e pe punctul de a părăsi partidul este : „Bolșevicii nu mai au încredere în clasa muncitoare !“ De aici se deduc lozinci

mai mult sau mai puțin asemănătoare celor lansate la Kronstadt în primăvara anului 1921.

Sarcina marxiștilor este de a opune cât mai lucid și mai precis văicărelilor și panicii semănate de filistinii reformismului și filistinii revoluționarismului o evaluare reală a forțelor de clasă și fapte indiscutabile.

Să ne amintim de principalele etape ale revoluției noastre. Prima etapă — ca să spunem așa, pur politică — a durat de la 25 octombrie pînă la 5 ianuarie, pînă la dizolvarea Adunării constituante. În acele 10 săptămîni noi am făcut pentru lichidarea efectivă și totală a rămășițelor feudalismului în Rusia de o sută de ori mai mult decît făcuseră menșevicii și socialiștii-revoluționari în 8 luni (februarie-octombrie 1917) cît puterea s-a aflat în mîna lor. Menșevicii și socialiștii-revoluționari, ca și toți eroii Internaționalei a II^{1/2} din străinătate, erau pe atunci niște jalnici complici ai reacțiunii. Anarhiștii sau se țineau deoparte dezorientați, sau ne ajutau pe noi. A fost atunci revoluția o revoluție burgheză? Negreșit că da, în măsura în care desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice a fost o sarcină pe care noi am dus-o pînă la capăt, în măsura în care n-a existat încă luptă de clasă în interiorul „țărănimii“. Dar, în același timp, noi am făcut foarte mult *trecînd de limitele* revoluției burgheze, pentru revoluția socialistă, proletară: (1) Am desfășurat ca nicicînd forțele clasei muncitoare pentru ca ea să poată folosi puterea de stat. (2) Am dat o lovitură, care a fost resimțită în lumea întregă, fetișurilor democrației mic-burgheze, Adunării constituante și „libertăților“ burgheze de genul libertății presei pentru cei bogați. (3) Am creat statul de *tip* sovietic, făcînd astfel un uriaș pas înainte față de 1793 și 1871.

A doua etapă. Pacea de la Brest. Dezmațul frazeologiei revoluționare împotriva păcii, frazeologie semipatriotică la socialiștii-revoluționari și la menșevici și frazeologie „de stînga“ la o parte din bolșevici. „Dacă am ajuns să ne împăcăm cu imperialismul, sîntem pierduți“, repeta într-una, cuprins de panică sau jubilînd, filistinul. Dar socialiștii-revoluționari și menșevicii se împăcau cu imperialismul, ca părtași la jefuirea muncitorilor de către burghezie. Noi „ne

împăcam“ cedînd jefuitorului o parte din avutul nostru pentru a salva puterea muncitorilor, pentru a-i da acestuia lovituri și mai puternice. Frazeologie pe tema că „n-avem încredere în forțele clasei muncitoare“ am auzit pe atunci destulă, dar nu ne-am lăsat înșelați de ea.

A treia etapă. Războiul civil începînd cu cehoslovacii și cu „constituanțiștii“ și terminînd cu Vranghel, anii 1918—1920. La începutul războiului, Armata noastră Roșie nu exista. Această armată, făcînd o comparație în ceea ce privește forțele materiale, este și azi infimă față de oricare din armatele țărilor Antantei. Și, totuși, în lupta împotriva atotputernicei Antante am învins. Alianța dintre țărani și muncitori sub conducerea puterii de stat proletare a fost ridicată, ca o cucerire a istoriei universale, la înălțimi nebănuite. Menșevicii și socialiștii-revoluționari au jucat rolul de complici ai monarhiei atît direct (dînd miniștri, organizatori, propagandiști), cît și camuflat (prin poziția mai „rafinată“ și mai ticăloasă a Cernovilor și Martovilor, care declarau că ei se spală pe mîini, dar în realitate lucrau cu pana împotriva noastră). Anarhiștii, de asemenea, se agitau neputincioși : o parte dintre ei ne ajutau pe noi, iar o altă parte provocau neajunsuri muncii noastre, vociferînd împotriva disciplinei militare sau afișînd o atitudine sceptică.

A patra etapă. Antanta este nevoită să pună capăt (oare pentru cît timp ?) intervenției și blocadei. Țara, ruinată la culme, abia-abia începe să-și revină, dîndu-și acum seama de proporțiile dezastrului, trecînd prin cele mai cumplite calamități : paralizarea industriei, secetă, foamete, epidemii.

Am ajuns la punctul culminant și în același timp cel mai greu al luptei noastre istorice de importanță mondială. În acest moment, în această perioadă de timp, dușmanul nu mai este cel de ieri. Dușmanul nu îl mai constituie hoardele de albgardiști, comandate de moșieri și sprijinite de toți menșevicii și socialiștii-revoluționari și de întreaga burghezie internațională. Dușmanul îl constituie prozaicele probleme economice de fiecare zi într-o țară de mici țărani și cu o mare industrie în ruină. Dușmanul este stihia mic-burgheză, care ne înconjură ca aerul și pătrunde adînc de tot în rîndurile proletariatului. Iar proletariatul este declasat, adică

scos din fâgașul său de clasă. Fabricile și uzinele stau, proletariatul este slăbit, dispersat și sleit de puteri. Iar stihia mic-burgheză din interiorul țării este sprijinită de întreaga burghezie internațională, puternică încă în întreaga lume.

În asemenea împrejurări, cum să nu-i apuce pe unii spaima. Mai ales pe niște eroi ca menșevicii, socialiștii-revoluționari și cavalerii Internaționalei a II^{1/2}, ca anarhiștii neputincioși și amatorii de fraze „de stînga“. „Bolșevicii o iau înapoi spre capitalism, s-a sfîrșit cu ei ; nici revoluția lor n-a depășit limitele revoluției burgheze“. Țipete de-astea auzim destule.

Dar noi ne-am deprins cu ele.

Noi nu subestimăm primejdia, ci o privim drept în față. Noi spunem muncitorilor și țăranilor : primejdia e mare, trebuie să ne strîngem și mai mult rîndurile, să dovedim și mai multă hotărîre și mai mult sînge rece ; dați-i afară cu tot disprețul pe menșevizanți, pe eserizanți, pe flecari și pe panicarzi.

Primejdia e mare. Dușmanul este mult mai puternic decît noi din punct de vedere economic, așa cum ieri era mult mai puternic din punct de vedere militar. Noi o știm, și aici stă forța noastră. Noi am reușit să facem pînă acum atît de mult pentru curățirea Rusiei de feudalism, pentru dezvoltarea tuturor forțelor muncitorilor și țăranilor, pentru lupta mondială împotriva imperialismului, pentru mișcarea proletară internațională eliberată de platitudinile și de josniciile Internaționalei a II-a și a II^{1/2}, încît Țipetele alarmiste nu ne mai impresionează. Noi ne-am „justificat“ întru totul și cu prisosință activitatea noastră revoluționară, dovedind prin fapte lumii întregi ce este în stare să realizeze revoluționarismul proletar spre deosebire de „democrația“ menșevică-eseristă și de reformismul care se ascunde cu lașitate sub fraze de paradă.

Cine se teme de înfrîngere înainte de a începe lupta cea mare nu-și zice socialist decît ca să-și bată joc de muncitori.

Tocmai pentru că nu ne temem să privim primejdia în față, ne folosim mai bine forțele pentru luptă, cîntărim mai lucid, mai prudent și mai cu chibzuință șansele, facem toate concesiile care ne întăresc pe noi și farîmitează forțele dușmanului (acum pînă și cel de pe urma prost vede că

„pacea de la Brest“ a fost o concesie care ne-a întărit pe noi și a fărîmițat forțele imperialismului internațional).

Menșevicii vociferează că impozitul în natură, libertatea comerțului, admiterea concesiunilor și a capitalismului de stat înseamnă falimentul comunismului. Acestor menșevici li s-a alăturat în străinătate fostul comunist Levi; acest Levi a trebuit să fie apărât atîta timp cît am putut explica greșelile lui ca o reacție la o serie de greșeli săvîrșite de comuniștii „de stînga“ în special în martie 1921 în Germania; el nu mai poate fi apărât atunci cînd, în loc să recunoască că nu are dreptate, înclină spre menșevism pe toată linia.

Gălăgioșilor menșevici le vom aminti doar că încă din primăvara anului 1918 comuniștii au enunțat și au susținut ideea unui bloc, a unei alianțe cu capitalismul de stat împotriva stihiei mic-burgheze. Și asta a fost în urmă cu trei ani, în primele luni după victoria bolșevicilor! Încă de atunci bolșevicii au dat dovadă de luciditate. Și nimeni n-a putut să infirme pînă astăzi justetea aprecierii lucide pe care am făcut-o forțelor existente.

Levi, care a alunecat pe pozițiile menșevismului, sfătuieste pe bolșevici (de altfel, el „prezice“ victoria capitalismului asupra bolșevicilor, așa cum toți mic-burghezii, democrații, social-democrații etc. ne preziceau pieirea în cazul cînd vom dizolva Adunarea constituantă!) să ceară ajutor *întregii* clase muncitoare! Căci, vedeți dv., pînă acum i-a ajutat numai *o parte din ea!*

Aici atitudinea lui Levi coincide în mod remarcabil cu aceea a semianarhiștilor și a gălăgioșilor, în parte și cu aceea a unora din fosta „opoziție muncitorească“, cărora le place să rostească fraze bombastice ca aceea că acum bolșevicii „nu au încredere în forțele clasei muncitoare“. Atît menșevicii, cît și anarhizanții fac din noțiunea „forțele clasei muncitoare“ un fetiș, nefiind în stare să mediteze asupra conținutului ei real și concret. În loc să studieze și să analizeze acest conținut, ei se țin de declamații.

Domnii din Internaționala a II^{1/2}, care își zic revoluționari, în fiecare situație serioasă dovedesc că sînt de fapt niște contrarevoluționari, căci ei se tem de distrugerea prin violență a vechiului aparat de stat și n-au încredere

în forțele clasei muncitoare. Când noi spuneam toate acestea despre socialiștii-revoluționari & Co., nu făceam frazeologie. Căci știe oricine că Revoluția din Octombrie a ridicat realmente forțe noi, o clasă nouă, că Rusia este condusă acum de cei mai buni reprezentanți ai proletariatului, că aceștia au creat o armată, au condus-o, au creat administrația locală și altele, că ei conduc industria etc. Și, dacă în această administrație sînt denaturări birocratice, noi nu ascundem acest rău, ci-l dăm pe față și luptăm împotriva lui. Cei pe care lupta împotriva denaturării noului regim îi face să dea uitării conținutul lui, să uite că clasa muncitoare a creat și conduce un stat de tip sovietic, aceia nu sînt în stare să gîndească și aruncă vorbe în vînt.

Dar „forțele clasei muncitoare” nu sînt inepuizabile. Dacă acum afluența de forțe proaspete din rîndurile clasei muncitoare este slabă, cîteodată chiar foarte slabă, dacă, în ciuda tuturor decretelor, apelurilor, agitației, în ciuda tuturor ordinelor privitoare la „promovarea celor fără partid”, afluența de forțe este totuși slabă, a ocoli chestiunea perorînd pe tema „neîncrederii în forțele clasei muncitoare” înseamnă a te îndeletnici cu o frazeologie goală.

Aceste forțe noi nu vor veni decît după un anumit „răgaz”, ele nu vor crește decît cu încetul; ele *n-au cum* să apară decît pe baza mării industrii reconstruite (adică, pentru a vorbi mai precis și mai concret, pe baza electrificării).

După o încordare extraordinară, încordare fără precedent în lume, clasa muncitoare din această țară ruinată, de mici țărani, clasa muncitoare care a suferit foarte mult de pe urma declasării, are nevoie de un interval de timp pentru ca forțele noi să poată să se dezvolte și să se redreseze, iar cele vechi și uzate să se poată reface. Crearea aparatului militar și a celui de stat, care s-a dovedit capabil să reziste victorios încercărilor din 1917—1921, este o înfăptuire măreață care a folosit, a absorbit și a epuizat „forțele” reale „ale clasei muncitoare” (iar nu pe acelea care nu există decît în declamațiile gălăgioșilor). Trebuie să înțe-

legem asta și să ținem seama de necesitatea sau, mai exact, de inevitabilitatea unei creșteri *mai lente a noilor* forțe ale clasei muncitoare.

Atunci cînd menșevicii fac zarvă pe tema „bonapartismului“ bolșevicilor (care s-ar sprijini pe armată și pe aparatul de stat împotriva voinței „democrației“), strigătele lor exprimă perfect tactica burgheziei, pe care Miliukov o sprijină pe bună dreptate, sprijină lozincile lansate la Kronstadt (din primăvara anului 1921). Burghezia socotește, pe bună dreptate, că „forțele“ *reale* „ale clasei muncitoare“ constau acum din puternica avangardă a acestei clase (Partidul Comunist din Rusia, care nu peste noapte, ci în decurs de 25 de ani și-a cucerit prin fapte rolul, titlul și forța de „avangardă“ a singurei clase revoluționare), la care se adaugă elementele cele mai slăbite din cauza declasării și care se lasă cel mai ușor influențate de oscilările menșevice și anarhiste.

Prin lozinca „Mai multă încredere în forțele clasei muncitoare“ se urmărește acum *de fapt* creșterea influenței menșevice și anarhiste: Kronstadtul a dovedit-o în mod concret în primăvara anului 1921. Fiecare muncitor conștient trebuie să demaște și să alunge pe cei care fac zarvă pe tema „neîncrederii“ noastre „în forțele clasei muncitoare“, căci aceștia sînt în realitate complici ai burgheziei și ai moșierilor și urmăresc slăbirea proletariatului — avantajoasă pentru burghezie și moșieri — prin extinderea influenței menșevicilor și anarhiștilor.

Iată „unde este buba“ dacă e să pătrundem bine conținutul real al noțiunii „forțele clasei muncitoare“ !

Care-i activitatea voastră, stimabililor, ce ați făcut voi pentru promovarea reală a celor fără partid pe „frontul“ cel mai important în momentul de față, frontul economic, frontul construcției economice? Iată întrebarea pe care trebuie s-o pună muncitorii conștienți acestor gălăgioși. Iată cum pot și trebuie să fie demascați întotdeauna gălăgioșii, cum se poate și trebuie să fie dovedit faptul că în realitate ei nu ajută, ci, dimpotrivă, împiedică construcția economiei, nu ajută, ci împiedică revoluția proletară, pro-

movează aspirații mic-burgheze, nu proletare, și se găsesc în slujba unei clase străine.

Lozinca noastră trebuie să fie: jos gălăgioșii! jos complicii inconștienți ai albgardiștilor, care repetă greșelile nefericiților de la Kronstadt din primăvara anului 1921! La treabă, la muncă practică, constructivă, care să țină seama de caracterul specific al momentului și de sarcinile lui! Fapte ne trebuie, nu fraze.

Considerînd în mod lucid acest caracter specific al forțelor de clasă reale și nu fantezist, ajungem la concluzia că:

— După o perioadă de realizări fără seamăn în lume în ceea ce privește activitatea creatoare a proletariatului în domeniul militar, administrativ și general-politic, a survenit — și nu din întâmplare, ci în mod inevitabil, nu din vina unor persoane sau partide, ci în virtutea unor cauze obiective — o perioadă de creștere mult mai lentă a forțelor noi. Este inevitabil ca în domeniul economic munca de construcție să se desfășoare treptat, mai anevoios și mai lent; faptul decurge din însăși natura acestei activități dacă o comparăm cu cea militară, administrativă, general-politică. El decurge din aceea că avem de-a face cu o activitate deosebit de grea și care, dacă se poate spune astfel, își înfige rădăcinile mult mai adînc.

De aceea să căutăm să definim cu multă prudență, cu întreită prudență sarcinile noastre în această etapă nouă, superioară a luptei. Să fim mai modești în definirea acestor sarcini; să facem mai multe concesii, negreșit în limitele în care *poate* să le facă proletariatul fără să renunțe la rolul de clasă dominantă; să strîngem cît mai repede impozitul în natură, care trebuie să fie moderat, și să dăm cît mai multă libertate gospodăriei țărănești spre a se dezvolta, a se întări și a se reface; să dăm în arendă, atît capitaliștilor particulari, cît și concesionarilor din străinătate, întreprinderile care nu ne sînt absolut necesare. Ne trebuie un bloc sau o alianță a statului proletar cu capitalismul de stat împotriva stihiei mic-burgheze. Această alianță trebuie realizată cu pricepere, după regula: „Mă-

soară de șapte ori și taie o dată". Să păstrăm pentru activitatea noastră directă un domeniu mai restrâns, adică numai cît este strict necesar. Să concentrăm într-un domeniu de activitate *mai restrîns* forțele slăbite ale clasei muncitoare, dar în schimb să ne întărim cît mai mult, să ne controlăm nu o dată sau de două ori, ci de mai multe ori, prin experiența practică. Pas cu pas, centimetru cu centimetru — altfel, pe un drum atît de anevoios, în condiții atît de grele și înconjurați de atîtea primejdii, o „armată“ ca a noastră *nu poate* înainta astăzi. Pe cei căroră această muncă li se pare „plicticoasă“, „neinteresantă“, „fără rațiune“, pe cei ce strîmbă din nas sau cad în panică, pe cei ce se lasă îmbătați de cei care se plîng că s-a dus „avîntul de altădată“, „entuziasmul de altădată“ etc. ar fi mai bine să-i „eliberăm din muncă“ și să-i dăm la arhivă ca să nu poată aduce cine știe ce rău, căci ei nu vor sau nu sînt în stare să reflecteze asupra caracterului specific al acestei trepte, al acestei etape a luptei.

În condiții de ruinare totală a țării și de epuizare a forțelor proletariatului de pe urma unor eforturi aproape supraomenești noi ne apucăm de lucrul cel mai greu : să clădim fundamentul unei economii cu adevărat socialiste, să organizăm un schimb echitabil de mărfuri (mai exact de produse) între industrie și agricultură. Dușmanul este încă mult mai puternic decît noi ; schimbul de mărfuri anarhic, cu desaga, individual subminează munca noastră la fiecă pas. Noi vedem clar greutatea și le vom învinge cu hotărîre, în mod sistematic. Să lăsăm mai multă inițiativă, mai multă independență organelor locale, să concentrăm acolo mai multe forțe, să dăm mai multă atenție experienței lor practice locale. Clasa muncitoare va reuși să-și vindece rănila, să-și refacă „forța de clasă“ proletară, țărănimea va reuși să-și întărească încrederea în conducerea proletară *numai* în măsura în care se va ajunge într-adevăr la refacerea cu succes a industriei și la organizarea de către stat a unui schimb echitabil de produse avantajos atît pentru țaran, cît și pentru muncitor. Realizînd ase-

menea succese, vom obține și o afluență de forțe noi, poate nu atât de repede cum am dori-o fiecare dintre noi, dar o vom obține.

La muncă deci, la o muncă mai lentă și mai prudentă, mai fermă și mai stăruitoare !

20 august 1921

„Pravda” nr. 190 din 28 august 1921
Semnat : N. Lenin

Se tipărește după textul apărut
în ziar, confruntat cu șpalturile
corectate de V. I. Lenin

PROPUNERE ADRESATĂ BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA
ÎN PROBLEMA TRIMITERII ÎN JUDECATĂ
A LUI UNGHERN ⁵⁴

Recomand să se dea mai multă atenție acestei chestiuni, să se ceară verificarea temeiniciei acuzațiilor, iar în cazul când sînt pe deplin dovedite, ceea ce pare a fi neîndoielnic, să se organizeze un proces public în care Unghern să fie judecat cu maximum de rapiditate și condamnat la moarte prin împușcare.

*Dictat la telefon în ziua de
26 august 1921*

*Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat*

CĂTRE MICUL C.C.P. 55

Tovarășului Kiselev sau locțiitorului său
în funcția de președinte al Micului C.C.P.

27 august 1921

Tov. Kiselev !

Dintr-o serie de sesizări primite reiese că introducerea plății în bani (pentru servicii etc.) îi pune adesea pe *muncitori* într-o situație imposibilă.

Trebuie aleasă o comisie din care să facă parte :

- 1) 2 reprezentanți ai Consiliului Central al Sindicatelor
- 2) câte un reprezentant din partea Sovietelor de deputați din Petrograd și Moscova
- 3) 2 membri ai C.C.P.
- 4) președintele Micului C.C.P. (tov. Kiselev), ca președinte.

Sarcina comisiei :

să studieze sub toate aspectele problema și să elaboreze măsurile (și decretele corespunzătoare) pentru armonizarea introducerii plății în bani cu câștigurile efective ale muncitorilor și cu situația lor în general (derogări pentru muncitori etc. sau ceva în acest gen, termenele și condițiile de introducere a plății în bani etc.).

Președintele C.C.P.,

V. Ulianov (Lenin)

P. S. Toate aceste probleme urmează a fi soluționate *numai* de Marele C.C.P.

SCRISOARE CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI
„EKONOMICESKAIA JIZN“⁵⁶

1/IX

Transformarea ziarului „Ekonomiceskaia Jizn“ în organ al C.M.A.⁵⁷ nu trebuie să rămână o simplă formalitate ineficientă.

Ziarul trebuie să devină un organ militant care nu numai să furnizeze în mod regulat date veridice cu privire la economia noastră, în primul rând, ci și să analizeze aceste date, să le prelucreze în mod științific spre a ajunge la concluzii juste care să fie aplicate la conducerea industriei etc. (în al doilea rând) și, în sfârșit, în al treilea rând, să *mobilizeze* pe toți lucrătorii de pe frontul economic pentru a ține o evidență punctuală, să reliefeze succesele în muncă, să supună opoziției publice pe lucrătorii din cutare întreprinderi, instituție sau ramură economică etc. care sînt neglijenți, îndărătnici sau incapabili.

Ziarul prezintă un material bogat și extrem de prețios, în special material statistic cu privire la economia noastră. Materialul acesta suferă însă de două neajunsuri: el este cules accidental, incomplet, nesistematic și e și neprelucrat, neanalizat.

Voi da cîteva exemple ilustrative.

Articolul „Bazinul Moscova în luna iulie“ (nr. 188) este unul dintre cele mai bune, deoarece analizează datele pe întreprinderi, comparîndu-le cu cele din trecut. Analiza nu este însă completă. Nu ni se dă o explicație a cauzelor pentru care o întreprindere (minele de la Tovarkovo) a rezolvat o problemă care în alte părți a rămas nerezolvată. Lipsese o concluzie practică. Nu se face o comparație prin date anuale.

În nr. 190, la pagina 2, ni se oferă o sumedenie de amănunte statistice foarte obișnuite pentru un ziar, dar cu totul „nemistuite”, luate la întâmplare, neprelucrate, fără cea mai vagă analiză, fără nici un fel de comparație (cu trecutul și cu alte întreprinderi) etc.

Pentru ca ziarul să devină în fapt și nu numai pe hîrtie organul *C.M.A.*, sînt necesare următoarele schimbări :

1) Trebuie urmărite cu mai multă strictețe cazurile în care rapoartele destinate instituțiilor de resort se trimit în mod neregulat sau fără toate datele cerute, iar întreprinderile vinovate de asemenea abateri să fie trecute pe lista neagră. *Luîndu-se* totodată (prin comisariatul respectiv sau prin direcția treburilor de pe lîngă *C.M.A.*) măsuri care să asigure o evidență riguroasă.

2) Toate datele statistice destinate publicării să fie mai strict sistematizate, adică cu mai multă grijă și meticulozitate, căutînd întotdeauna să se obțină date pentru comparație, citînd întotdeauna date pe anii (lunile etc.) trecute și alegînd întotdeauna material pentru analiză, pentru lămurirea *cauzelor* insuccesului, pentru *a scoate în evidență* cutare sau cutare întreprinderi care înregistrează succese în muncă sau care, cel puțin, o iau înaintea celorlalte întreprinderi etc.

3) Să se organizeze o rețea de corespondenți locali, atît comuniști, *cît și nemembri de partid*, și să se rezerve mai mult spațiu corespondențelor locale, din uzine, din mine, din sovhozuri, din depouri și ateliere de cale ferată etc.

4) Să se publice în suplimente speciale situații statistice referitoare la toate problemele importante ale economiei noastre. Aceste situații trebuie să fie neapărat prelucrate, făcîndu-se o analiză minuțioasă și trăgîndu-se concluzii practice.

Intrucît e lipsă de hîrtie, ea trebuie economisită. Acest lucru, pe cît se pare, este realizabil. De pildă, numărul exemplarelor tipărite să fie redus de la 44 000 la 30 000 (cea ce e cu totul suficient dacă se face o repartizare justă, socotind cîte 2 000 la 10 000 de plăși, cîte 4 000 la 1 000 de județe, cîte 10 000 la 100 de gubernii și, în plus, 5 000 care

să fie repartizate numai bibliotecilor, redacțiilor și unui număr mic de instituții). Atunci va rămîne disponibilă o cantitate suficientă de hîrtie pentru cele 8 suplimente lunare (de cîte 2 pagini).

Asta e suficient pentru situații statistice lunare referitoare la o serie de probleme de cea mai mare importanță (combustibil ; industrie, 2—3 suplimente ; transporturi ; aprovizionare, sovhozuri etc.)

Aceste suplimente trebuie să conțină date statistice totalizatoare cu privire la cele mai importante domenii ale economiei, date prelucrate, analizate, cu concluzii practice.

În ziar, întregul material statistic, care este extrem de bogat, dar cu totul fragmentar, trebuie *adaptat* acestor situații statistice lunare, curățat de amănunte și de detalii etc.

Întrucît în multe probleme sursele de informație ale ziarului „*Ekonomiceskaia Jizn*” și ale *Direcției centrale de statistică* sînt aceleași, aceste suplimente trebuie să înlocuiască (temporar) publicațiile *Direcției centrale de statistică*.

5) Întregul material statistic curent trebuie repartizat între : (a) colaboratorii ziarului „*Ekonomiceskaia Jizn*”, (b) membrii *Comisiei de stat a planificării* și (c) membrii sau lucrătorii *Direcției centrale de statistică*, în așa fel ca fiecare „să conducă” o *singură* ramură a economiei naționale, fiind *r ă s p u n z ă t o r*

(aa) de obținerea la timp a rapoartelor și a situațiilor statistice ; de ducerea cu succes a „luptei” pentru obținerea lor ; de obținerea de date suplimentare etc. ;

(bb) de centralizarea și analiza datelor ;

(cc) de stabilirea unor concluzii practice.

6) În ceea ce privește întreprinderile concesionate și *cele date în arendă*, „*Ekonomiceskaia Jizn*” are față de ele *absolut aceleași* obligații ca și față de celelalte întreprinderi, atît în sensul evidenței, cît și în acela al supravegherii și concluziilor.

În vederea discutării acestor probleme și măsuri, vă rog să convocați o consfătuire din care să facă parte un redactor de la „*Ekonomiceskaia Jizn*”, un lucrător din Direcția

centrală de statistică și unul din Comisia de stat a planificării. Rog să mi se comunice hotărârile luate de consfătuire.

Președintele C.M.A.,
Lenin

P. S. Rog consfătuirea să discute problema elaborării unui index-number (indice numeric) pentru stabilirea stării generale a economiei noastre naționale. Acest „indice” trebuie publicat lunar.

Scris la 1 septembrie 1921

Se tipărește după manuscris

*Publicat pentru prima oară
la 6 noiembrie 1923, în ziarul
„Ekonomiceskaia Jizn” nr. 31*

HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE
LA ORGANIZAREA EVIDENȚEI DONAȚIILOR
FĂCUTE DE MUNCITORII DIN EUROPA ⁵⁸

2 SEPTEMBRIE 1921

a) Membrii ruși ai Comitetului Executiv vor face demersurile necesare pentru ca Internaționala Comunistă să organizeze ținerea unei evidențe precise, la zi, a donațiilor făcute de muncitorii din Europa pentru populația înfometată a Rusiei și să ia măsuri pentru publicarea regulată a datelor referitoare la aceste donații.

b) Comitetul Central consideră deosebit de important ca printre muncitorii europeni să fie intensificată agitația pentru donarea salariului pe o zi, ca una dintre cele mai eficiente forme de ajutorare a populației înfometate.

c) Se va cere membrilor ruși ai Comitetului Executiv ca în termen de două săptămâni să prezinte Biroului Politic un raport cu privire la desfășurarea acestei propagande.

*Se tipărește pentru prima oară,
după exemplarul dactilografiat
al procesului-verbal*

SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV
 SI PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC
 AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA
 CU PRIVIRE LA NOTA DE RĂSPUNS
 CE URMEAZĂ SĂ FIE TRIMISĂ LUI NOULENS

Tov. Molotov !

Noulens este de o impertinență revoltătoare. Propun pe verso un proiect de hotărîre. Dacă nu vom cădea de acord, cer convocarea Biroului Politic mâine ; voi veni și eu. Aici nu putem face concesii.

4/IX

Lenin

Propun următorul
 text de hotărîre a Biroului Politic :

„Ca răspuns la telegrama lui Noulens, Cicerin va trimite o notă concepută în termenii cei mai tari întrebuițați în proclamațiile împotriva burgheziei și imperialismului, subliniind în special rolul contrarevoluționar al lui Noulens însuși și caracterul revoltător de insolent al propunerii de a se trimite, înaintea oricărei înțelegeri prealabile, o comisie de spioni sub denumirea de comisie de experți, respingînd în termeni cît mai ironici propunerea de a se trimite comisiei la 4. IX date referitoare la situația însămîntărilor de toamnă, date pe care noi singuri am avut grijă să le strîngem la timp, precum și cele 7 puncte, și declarînd că noi nu stăm de vorbă decît sau cu guverne de felul celui din Germania, sau pe baza unor înțelegeri prealabile, dar, bineînțeles, nu cu indivizi de teapa lui Noulens. Se va sub-

linia în mod expres că noi nu putem crede nici o clipă în sinceritatea dorinței acestor domni de a ne ajuta *din moment ce ei pun astfel problema*⁵⁹.

Scris la 4 septembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

COMPLETARE LA PROIECTUL DE HOTĂRÎRE
A BIROULUI POLITIC AL C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE
LA DIRECTIVELE PENTRU COMISARIATUL
APROVIZIONĂRII ⁶⁰

Se vor adăuga dispoziții privind :

- (1) reducerea numărului de întreprinderi aprovizionate (care primesc pîine de la stat) ;
- (2) interzicerea sporirii cotei de pîine fără aprobarea specială a C.C.

Scris la 5 sau 6 septembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA
CU PRIVIRE LA CHELTUIREA FONDULUI DE AUR

Propun Biroului Politic să adopte o hotărîre prin care să se ceară Prezidiului C.E.C. din Rusia :

1) Să abroge hotărîrea C.C.P. de a aloca 5 250 000 pentru comenzi la firma Armstrong.

2) Să suspende executarea comenzii de cisterne în sumă de 10 900 000, însărcinîndu-l totodată pe Kurski să verifice în termen de o săptămîină dacă alocarea acestei sume a fost făcută cu respectarea tuturor hotărîrilor anterioare ale Biroului Politic referitoare la fondul de aur.

3) Să dispună ca o verificare similară să fie făcută de Kurski în privința tuturor celorlalte alocări din fondul de aur, începînd din august 1921.

4) Să dispună ca Alski să elaboreze o formă adecvată de evidență separată a cheltuirii fondului de aur, urmînd ca fiecare alocație să fie verificată (împreună cu Molotov) din punctul de vedere al respectării hotărîrii Biroului Politic.

5) Să-i dea lui Kurski însărcinarea de a stabili personal, pe bază de documente, dacă a început plata alocației pentru comenzile făcute la Armstrong și, în caz afirmativ, ce situație juridică se va crea în urma abrogării hotărîrii C.C.P. și a sistării plăților.

Lenin

Scris la 7 septembrie 1921

*Se tipărește pentru prima oară,
după exemplarul dactilografiat*

PROIECT
DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE
LA VÎNZAREA LIBERĂ A CĂRŢILOR AFLATE
ÎN DEPOZITELE DIN MOSCOVA ⁶¹

1) Sovietul de deputați din Moscova și Comitetul general pentru educație politică vor inventaria în comun cărțile aflate în depozitele din Moscova.

2) Comitetului general pentru educație politică i se acordă dreptul de a lua din aceste depozite cărțile necesare pentru satisfacerea nevoilor rețelei de biblioteci, urmînd ca la repartizarea acestor cărți să se țină seama în primul rînd de interesele Moscovei ; în acest scop, Comitetul general pentru educație politică este obligat să dea Comitetului pentru educație politică din Moscova posibilitatea de a se informa la timp, astfel încît în termen de 3 zile să poată face contestație împotriva hotărîrilor care-l privesc.

3) Cărțile pornografice și cele cu conținut religios nu sînt admise la vînzare liberă ; ele vor fi predate spre topire *Direcției generale a hîrtiei*.

4) Se aprobă libera vînzare a cărților străine.

Scris la 13 septembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

PROIECT DE HOTĂRÎRE
A BIROULUI POLITIC AL C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA ⁶²

Tov. Bogdanov este însărcinat să organizeze imediat un trust de stat care să cuprindă uzinele și minele Ridder și Ekibastuz, împreună cu toate întreprinderile conexe ; trustul va beneficia de maximum de independență economică și financiară față de autoritățile locale din Siberia, Kirghizia etc. și va fi direct subordonat Consiliului economic superior.

Scris la 14 septembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV,
CU O PROPUNERE ADRESATĂ
C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA

Tov. Molotov !

Aud din toate părțile că recomandările (în legătură cu verificarea membrilor partidului ⁶³) se dau de complezență în stînga și în dreapta.

Propun să se dea publicității o circulară a C.C. (de comun acord cu Comisia centrală de control și cu Comisia de verificare și sub semnătura lor) în care să se arate că

„Au dreptul de a da recomandări numai membrii de partid care-l cunosc personal pe cel recomandat dintr-o activitate comună de cel puțin 12 luni în cadrul aceleiași organizații de partid“ ⁶⁴.

15/IX.

Lenin

Scris la 15 septembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1939
în revista
„Proletarskaia Revoluția“ nr. 1*

Se tipărește după manuscris

CURĂȚIREA RÎNDURILOR PARTIDULUI

Curățirea rîndurilor partidului a devenit, după cum vedem cu toții, o muncă serioasă și deosebit de importantă.

Sînt locuri unde procedăm la curățirea rîndurilor partidului sprijinindu-ne mai ales pe experiența și pe indicațiile muncitorilor fără partid, călăuzindu-ne după indicațiile lor, ținînd cont de părerile reprezentanților masei proletare fără partid. Este un lucru prețios. Dacă am reuși într-adevăr să curățim *în felul acesta* partidul de sus pînă jos „fără a ține seama de persoane“, ar fi într-adevăr o mare cucerire pentru revoluție.

Căci acum cuceririle revoluției nu mai pot fi aceleași ca altădată. Ele își schimbă în mod necesar caracterul în funcție de trecerea de la frontul militar la frontul economic, de trecerea la noua politică economică, de condițiile care reclamă în primul rînd ridicarea productivității muncii, întărirea disciplinei în muncă. Principala cucerire a revoluției devin, într-un asemenea moment, îmbunătățirile de ordin intern, îmbunătățirea muncii, a organizării și rezultatelor ei, îmbunătățire care nu sare în ochi, care nu se vede dintr-o dată, îmbunătățire în sensul combaterii influențelor stihiei mic-burgheze și mic-burgheze anarhiste, care descompun atît proletariatul, cît și partidul. Pentru a realiza o astfel de îmbunătățire, partidul trebuie curățat de elementele care se rup de masă (fără a vorbi, negreșit, de elementele care compromit partidul în ochii masei). Firește, noi nu ne vom supune tuturor indicațiilor masei, deoarece și masa — mai ales în anii de oboseală totală, de sleire de pe urma greutăților și a suferințelor fără seamăn — se lasă

uneori influențată de mentalități de loc înaintate. Dar, în ceea ce privește aprecierea oamenilor, în ceea ce privește atitudinea negativă față de cei care „s-au strecurat” în partid, față de cei cărora „șefia li s-a urcat la cap” și față de cei care „s-au birocratizat”, indicațiile masei proletare fără partid și în multe cazuri și indicațiile masei țărănești fără partid sînt cît se poate de prețioase. Masa muncitoare sesizează cu multă finețe deosebirea dintre comuniștii cinstiți și devotați și cei ce inspiră dezgust omului care-și cîștigă bucata de pîine în sudoarea frunții, omului care nu are nici un fel de privilegii, care „nu se are bine cu șefii”.

Curățirea rîndurilor partidului ținînd seama de indicațiile oamenilor muncii fără partid este o faptă măreață. Ea va duce la rezultate serioase. Ea va face ca partidul să fie o avangardă a clasei mult mai puternică decît înainte, o avangardă mai strîns legată de clasă, mai capabilă s-o ducă la victorie printre nenumărate greutăți și primejdii.

Ca o sarcină deosebită a acțiunii de curățire a partidului aș recomanda curățirea lui de foștii menșevici. După părerea mea, dintre menșevicii care au intrat în partid după începutul anului 1918 n-ar trebui lăsați în partid mai mult de 10%, și aceasta numai după ce fiecare dintre ei va fi fost verificat de trei și de patru ori. De ce? Pentru că menșevicii, ca curent, au dovedit în perioada 1918—1921 că posedă două însușiri: prima — însușirea de a se adapta cu pricepere curentului dominant printre muncitori, de „a se aciuă” pe lîngă el; a doua — însușirea de a servi cu și mai multă iscusință, cu trup și suflet, pe albgardiști, de a-i servi prin fapte, lepădîndu-se de ei în vorbe. Ele sînt însușiri ce decurg din întreaga istorie a menșevismului: este suficient să ne amintim de „congresul muncitoresc”⁶⁵ al lui Akselrod, de atitudinea menșevicilor, atît în vorbe, cît și în fapte, față de cadeți (și față de monarhie) etc. etc. Menșevicii „se strecoară” în P.C. din Rusia nu numai și chiar nu atît din machiavelism (deși menșevicii s-au dovedit încă din 1903 mari maeștri în materie de metode ale diplomației burgheze), cît din cauză că sînt atît de „adaptabili”. Fiecare oportunist se distinge prin adaptabilitate (dar nu orice adaptabilitate este oportunism), iar menșevicii, ca oportuniști, se adaptează, ca să zic așa, „din principiu” curentului domi-

nant printre muncitori, își schimbă culoarea după mediu, așa cum iepurele devine sur în timpul iernii. Trebuie să cunoaștem această particularitate a menșevicilor și să ținem seama de ea. Iar a ține seama de ea înseamnă a exclude din partid 99% din toți menșevicii care au aderat la P.C. din Rusia după 1918, adică atunci când victoria bolșevicilor începuse să devină mai întâi probabilă, iar apoi certă.

Să curățăm rîndurile partidului de coțcari, de elementele birocratizate și necinstite, de comuniștii lipsiți de fermitate și de menșevicii care și-au revopsit „fațada“, dar care în sufletul lor tot menșevici au rămas.

20 septembrie 1921

„Pravda“ nr. 210 din 21 septembrie 1921
Semnat : N. L e n i n

Se tipărește după textul
apărut în ziar

SCRISOARE CĂTRE V. V. KUIBÎȘEV
ȘI PROIECT DE ANGAJAMENT
DIN PARTEA MUNCITORILOR
CARE VIN DIN AMERICA ÎN RUSIA ⁶⁶

Tov. Kuibîșev !

Vă trimit un proiect de angajament pe care (*în cazul încheierii contractului*) trebuie să-l semneze Rutgers și *toți* oamenii lui pînă la ultimul muncitor.

Dacă sînt de acord, prezentați-li-l spre semnare.

Găsiți (pentru toate tratativele) *un translator* de nădejde, care să cunoască *la perfecție ambele* limbi.

De contract e nevoie, și chiar de unul cu clauze cît se poate de precise.

Trebuie găsit *un jurist de-al nostru* (comunist) care să-l întocmească.

După părerea mea, actul trebuie să fie intitulat : *contract de dare în administrare* a unor fabrici etc.

Expertiza tehnică trebuie să fie semnată de *Stiunket* și de alți cîțiva experți *competenți*.

Cu salutări comuniste.

Lenin

Consimt conducătorii și organizatorii acestei acțiuni să semneze personal și să obțină din partea tuturor persoanelor care pleacă din America în Rusia semnarea angajamentului de mai jos ?

1. Ne obligăm, pe răspunderea noastră *colectivă*, să luăm toate măsurile ca în Rusia să *plece* numai oameni

capabili și hotărâți să îndure grelele privațiuni legate inevitabil de refacerea industriei într-o țară atât de înapoiată și extrem de ruinată.

2. Persoanele care pleacă în Rusia se angajează să muncească cu maximum de încordare, să dea în munca lor un exemplu de disciplină și de productivitate superioare celor din societatea capitalistă, căci altfel Rusia nu va putea să întrecă capitalismul și nici măcar să-l ajungă din urmă.

3. Ne obligăm să supunem forului suprem al Puterii Sovietice, spre soluționare, toate litigiile de orice natură și să îndeplinim cu conștiinciozitate toate hotărârile acestui for.

4. Ne angajăm să nu uităm animozitatea pe care inițiativa noastră o poate stârni în rîndurile muncitorilor și țăranilor ruși înfomețați și istoviți de chinuri și să-i ajutăm pe aceștia să stabilească relații de prietenie cu noi și să biruie neîncrederea și invidiia.

Scris la 22 septembrie 1921

*Publicat pentru prima oară
la 20 ianuarie 1929,
în „Горьков Промі іма” .
Газета nr. 17*

Se tipărește după manuscris

CARE SÎNT SARCINILE RABKRINULUI ȘI CUM TREBUIE ELE SĂ FIE ÎNȚELESE ȘI ÎNDEPLINITE ⁶⁷

Sarcina Inspecției muncitorești-țărănești nu este sau nu este atît de „a prinde“, „de a stabili culpabilități“ (asta este sarcina justiției, cu care Rabkrinul are multe contingente, dar cu care nu se identifică nicidecum), cît de *a ști să îndrepte lucrurile*.

A îndrepta lucrurile la timp și cum se cuvine — iată sarcina principală a Rabkrinului.

Ca să știi să îndrepti, trebuie, în primul rînd, *să studiezi* și să cunoști organizarea muncii în cutare instituție, întreprindere, secție etc. ; în al doilea rînd, *să operezi* la timp schimbările practice necesare, să le transpui în fapt.

În modul de organizare a muncii de către diversele instituții, întreprinderi, departamente etc. de tot felul, sînt numeroase asemănări, și încă în ceea ce privește esențialul. Sarcina Rabkrinului este de a forma pe baza experienței practice a inspecției un grup de cadre conducătoare, experimentate, competente, capabile să formuleze probleme (cînd acestea *sînt puse* cum trebuie, în mod just, chiar numai modul de a le pune decide dinainte succesul reviziei și face cu putință îndreptarea situației), să îndrumeze revizia și inspecția, să controleze cum s-au îndreptat lucrurile etc.

Organizarea evidenței, de pildă, este un lucru esențial în absolut toate departamentele și instituțiile. Rabkrinul trebuie s-o cunoască, s-o studieze, să poată controla în timpul cel mai scurt (trimitînd pentru o jumătate de oră sau pentru o oră un om la biroul respectiv) dacă a fost organizată

evidența, dacă a fost organizată cum trebuie, care sînt lipsurile în organizarea ei, cum să fie îndreptate ele etc.

Metodele de organizare a evidenței, sancționarea pentru lipsuri, metodele folosite pentru descoperirea înșelătoriilor, metodele de control efectiv al executării trebuie studiate, centralizate în cadrul Rabkrinului. La Rabkrin trebuie să existe o *listă* a instituțiilor, departamentelor, guberniilor care *au organizat* o evidență bună : nu e nici o nenorocire dacă acestea sînt numai 1 din 100 sau 1 din 1 000 ; el trebuie numai să ducă *în mod sistematic*, ferm o luptă neabătută și fără răgaz pentru lărgirea domeniului de aplicare a exemplului bun. La Rabkrin trebuie să existe un tabel calendaristic care să arate *mersul* acestei lupte, succesele repurtate de noi și înfrîngerile suferite.

Din lectura ciornei preliminară a raportului cu privire la munca organelor care se ocupă cu problemele combustibilului, precum și cu privire la agravarea crizei (de combustibil) din toamna anului 1921, m-am convins că munca Rabkrinului nu e așezată pe *temelii* destul de solide. În această ciornă de raport *nu există un studiu* temeinic al problemei și *nici măsuri de îndreptare a situației*.

Se face, de pildă, comparație între o perioadă de trei săptămîni (din 1921) și întreg anul 1920. Se dau totaluri care nu spun nimic. Comparația e greșită, deoarece nu se ține seamă nici de (1) deosebirea în ceea ce privește aprovizionarea cu alimente (atît în primăvara anului 1921, cît și în întreg semestrul întîi al anului 1921 au existat condiții *speciale*, datorită *trecerii* la impozitul în natură) și nici de (2) seceta din 1921.

Danișevski arată : guberniile care au avut o recoltă bună au îndeplinit în 1921 programul pe trei săptămîni în proporție *de peste 100%* ; guberniile atinse de secetă au avut un mare deficit în îndeplinirea sarcinilor.

Raportul nu cuprinde nici o *analiză*.

Lipsurile Direcției generale a exploatărilor forestiere în ceea ce privește evidența sînt arătate, pe cît se pare, în mod just în raportul preliminar al Rabkrinului. Acest lucru îl

recunoaște și Danișevski. E vorba deci de un fapt dovedit. Cu evidența stăm prost.

Dar tocmai în această problemă *fundamentală* nu trebuie Rabkrinul să se limiteze de loc în raportul său preliminar la „teza“ : „în privința evidenței stăm prost, nu există evidență“. Ce au făcut tovarășii din Rabkrin pentru a *îndrepta* organizarea ei ? Mulți dintre colaboratorii de vază ai Rabkrinului au participat *personal*, în iarna și primăvara anului 1921, la o *sumedenie* de consfătuiri și comisii care s-au ocupat de criza combustibilului. Abia în primăvara anului 1921 (în *martie* 1921, mi se pare) a fost *schimbată* conducerea Direcției generale a exploatărilor forestiere. Prin urmare, în *martie* 1921 *evidența* în cadrul Direcției generale a exploatărilor forestiere a trebuit să fie organizată *în chip nou*.

Danișevski a făcut asta, însă *în mod nesatisfăcător*. Evidența este ținută prost la el. El este, fără îndoială, vinovat de acest lucru.

Dar a gasi vinovatul în persoana șefului e prea puțin din ceea ce trebuie făcut.

Și-a îndeplinit Rabkrinul sarcina, și-a făcut el datoria ? *A înțeles el în mod just sarcina ce-i revenea ?* Iată principala întrebare care se ridică. Iar la această întrebare sîntem nevoiți să dăm un răspuns negativ.

Cunoscînd situația critică în domeniul combustibilului, știind că lemnele sînt elementul principal, știind că sub vechea conducere a Direcției generale a exploatărilor forestiere (pe timpul lui Lomov) evidența a fost cu totul nesatisfăcătoare, Rabkrinul trebuia

în *martie* 1921 să dea un *sfat formal*, în scris : organizați evidența *în felul acesta* ;

în *aprilie* 1921 să controleze modul în care noua conducere (Danișevski) *a organizat* evidența și să dea *din nou* un sfat formal, în scris : îndreptați lucrurile așa, altfel treaba nu va merge ;

în *mai* 1921 să controleze încă o dată și să facă asta *în fiecare lună*,

pînă cînd evidența ar fi fost organizată cum trebuie.

Tocmai în primăvara anului 1921 Rabkrinul trebuia să numească un revizor (cel mai bine o *singură* persoană, iar nu o „secție“, deși în practică există, probabil, în cadrul Rabkrinului o întreagă „secție“ a cărei atribuție este revizia sau inspecția activității exploatărilor forestiere ori a activității în domeniul combustibilului în genere) care să urmărească cum ține Direcția generală a exploatărilor forestiere evidența, *s - o s t u d i e z e*, să raporteze lunar cutărui membru al colegiului sau să prezinte situații (în atâtea gubernii evidența e mulțumitoare ; lista lor ; în atâtea nu există nici un fel de evidență etc. Ce măsuri au fost luate ? în cadrul C.C. al P.C.R. din Rusia ? în cadrul C.E.C. din Rusia ? Care sînt rezultatele acestor măsuri ?).

Danișevski este vinovat de proasta organizare a evidenței.

Rabkrinul, adică *revizorul* sau inspectorul etc. *respectiv*, care poartă răspunderea și al cărui nume nu-l cunosc, are vina de a nu-și fi făcut datoria *începînd din martie 1921*.

Se pune o problemă concretă, practică, nebirocratică : cum să facem ca la Direcția generală a exploatărilor forestiere evidența să meargă bine ?

Negăsind răspuns la această (foarte importantă) problemă în raportul preliminar al Rabkrinului, care *era dator* să-l dea, caut eu însumi unul, însă pot lesne greși, întrucît n-am studiat chestiunea. Propunerile mele, pe care le voi modifica bucuros dacă se vor prezenta altele mai bune, sînt :

1) să se introducă regula de a trimite situații (bilunare) nu prin poștă, ca pînă acum, ci telegrafic ;

2) să se elaboreze în acest scop un „cod“ : 7—9 cifre cu litere, ca să se poată comunica totalurile în puține rînduri (pregătit atîția stînji cubi ; transportat atîția ; primit și eliberat atîtea cereale, furaje etc.) ;

3) trebuie ori să se prevadă prin lege dreptul lui Danișevski de a efectua arestări în caz de netrimiteră la timp a situației,

ori (dacă lucrul nu este posibil sau nu poate fi realizat dintr-un motiv sau altul) să se ceară Prezidiului C.E.C. din Rusia să dispună *arestarea* pentru netrimiteră situațiilor ;

adoptarea unei directive în acest sens de către C.C. al P.C. din Rusia ; controlul executării ei ;

4) metodele *de control* personal și direct *pe teren* ; se exercită acest control ? cum ? care sînt dificultățile întîmpinate ?

Danișevski afirmă că a trimis în întreaga Rusie controlori *care merg pe teren*, care au și vizitat *toate* guberniile, au ajuns pînă la verigile de jos, se străduiesc să îmbunătățească munca, iar în multe gubernii au și reușit. Să fie adevărat ?

Nu cumva Danișevski a fost indus în eroare de funcționarii săi ?

E foarte probabil ca el să fi fost indus în eroare.

Dar Rabkrinul ? El trebuie să studieze și să cunoască acest lucru, despre care în raportul preliminar nu se suflă nici un cuvînt. Cînd au fost trimiși controlorii care merg pe teren ? Cîți sînt ei ? Care e nivelul lor ? Care sînt rezultatele muncii lor ? Cum trebuie îndreptată munca dacă e organizată în mod nesatisfăcător ? Iată esențialul, iar revizorul Rabkrinului a ocolit tocmai esențialul.

Repet, problema organizării evidenței este o problemă fundamentală. Ea nu a fost studiată de Rabkrin. Rabkrinul nu și-a îndeplinit și, după toate probabilitățile, *nici măcar nu și-a înțeles* sarcina, care constă în a urmări organizarea evidenței, a lupta pentru a obține îmbunătățirea ei.

Rabkrinul trebuie ca, prin intermediul C.E.C. din Rusia, prin C.C. al P.C. din Rusia, să lupte pe toate căile pentru ca lucrurile „să ajungă“ la instanțele cele mai înalte, atît de partid, cît și sovietice, să obțină îmbunătățiri în organizarea evidenței.

M-am oprit mai insistent asupra unei probleme cît se poate de importante (și cît se poate de simple) : organizarea evidenței, dar vor urma probleme tot atît de importante și ceva mai complicate, ca, de pildă, organizarea lucrărilor date în antrepriză (controlul executării, evidența etc.) etc.

O problemă deosebit de interesantă a fost atinsă în raportul preliminar, dar și ea a fost doar atinsă în treacăt,

făra a fi dezvoltată în mod concret. Și anume : autorul raportului preliminar scrie : „cei cu munci de răspundere sînt încărcăți pînă la istovire cu diferite sarcini, în timp ce aparatele tehnice ale organelor în subordine (sînt menționate : Direcția generală a cărbunelui, Direcția generală a exploatărilor forestiere etc., aflate în subordinea Direcției generale a combustibilului) *sînt pline de lucrători care nu fac nimic*“.

Sînt convins că observația este prețioasă și întru totul justă și că ea se referă nu numai la Direcția generală a combustibilului, ci *la* toate instituțiile și departamentele sau la 99% din ele.

De acest neajuns ne lovim pretutindeni.

În martie, cînd s-a creat organizația (cea nouă) sau, cel mai tîrziu, în aprilie, cînd ea era deja creată, Rabkrinul trebuia să prezinte formal, în scris, propunerea :

îndreptați situația astfel.

Dar n-a făcut-o.

Cum trebuie remediat răul ?

Nu mă pricep nici măcar aproximativ. Rabkrinul trebuie să știe să se descurce în această problemă, deoarece sarcina lui este s-o studieze, să facă comparație între diverse departamente, să prezinte diverse propuneri practice, să le verifice în practică etc.

Cînd spun „Rabkrin“, mă refer în primul rînd la autorul acestui raport preliminar. Pentru mine este însă clar că asta nu privește numai pe autor.

Trebuie desemnați cîțiva, măcar 2—3 (atîția se vor găsi cu siguranță) lucrători de la Rabkrin, cunoscuți drept conștiincioși, pricepuți și experimentați și puși să elaboreze un plan rațional de muncă a revizorilor, pentru început măcar unul referitor la munca de organizare a evidenței. La început să ne apucăm de mai puțin, dar să ducem treaba pînă la capăt.

Autorul raportului preliminar atinge o sumedenie de teme, dar ele nu sînt studiate, ci adunate în grabă ; totul e făcut fără nici un rost. Totul e ca un joc de-a „rapoartele parlamentare“. Nu așa ceva ne trebuie nouă, ci *o îndreptare în practică*.

Că temele nu sînt îndeajuns de studiate se vede, de pildă, din chestiunea 52 (39) : se vor menționa numai minele exemplare. La această concluzie a ajuns comisia C.M.A. (Smilga și Ramzin) vizitînd, în septembrie 1921, bazinul Donețului. Aceasta este și concluzia Comisiei de stat a planificării.

Cum se face că eu cunosc munca Comisiei de stat a planificării și a comisiei lui Smilga, iar *revizorul special* care s-a ocupat de raportul cu privire la Direcția generală a combustibilului nu o cunoaște ?

Organizarea muncii nu este bună.

Ca concluzie practică propun :

- 1) să se ia măcar problema organizării evidenței și să fie rezolvată pînă la capăt ;
- 2) să fie însărcinate cu această problemă o serie de persoane și să mi se comunice numele lor ;
- 3) să mi se comunice numele revizorului însărcinat cu problemele Direcției generale a exploatărilor forestiere.

Lenin

27. IX. 1921

*Publicat pentru prima oară
la 6 februarie 1927, în ziarele
„Pravda” nr. 30 și „Izvestiia
C.E.C. din Rusia” nr. 30*

Se tipărește după manuscris

PROIECT DE HOTĂRÎRE
A BIROULUI POLITIC AL C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN PROBLEMA
REPUBLICII EXTREMULUI ORIENT

Sînt de părere ca Biroul Politic să accepte propunerile lui Cicerin și să-l însărcineze să întocmească, sub formă de *proiect de rezoluție*, o directivă scurtă, *precisă* cu privire la Republica Extremului Orient ⁶⁸.

Lenin

Scris la 7 sau la 8 octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

PROPUNERE PENTRU UN PROIECT
DE HOTĂRÎRE A PLENAREI C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA

Se vor elabora și propune măsuri pentru studierea componenței cadrelor de comuniști cu funcții de răspundere sub aspectul capacității lor de a îndeplini munci de natură și de importanță diferită, la început cel puțin în orașul Moscova și într-una din gubernii ⁶⁹.

Scris la 8 octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

CĂTRE PREZIDIUL CELUI DE-AL VIII-LEA CONGRES GENERAL AL ELECTROTEHNICIENILOR DIN RUSIA ⁷⁰

Regret mult că n-am putut saluta personal congresul.

Despre însemnătatea cărții „Planul de electrificare“ și mai cu seamă despre însemnătatea electrificării însăși am avut prilejul să vorbesc în mai multe rînduri *. Marea industrie mecanizată și extinderea ei în agricultură constituie unica bază economică a socialismului, unica bază necesară pentru a duce cu succes lupta în vederea izbăvirii omenirii de jugul capitalului, de măcelărirea și schilodirea a zeci de milioane de oameni pentru a hotărî care dintre tîlhari va avea partea cea mai mare la împărțirea globului: englezul sau germanul, japonezul sau americanul etc.

Republica sovietică muncitorească-țăărănească a pornit la electrificarea sistematică și planificată a țării noastre. Oricît de sărăcăcioase, oricît de modeste ar fi începuturile noastre, oricîte greutăți de neînchipuit întîmpină această operă într-o țară pe care moșierii și capitaliștii au dus-o la ruină printr-un război imperialist de 4 ani și un război civil de 3 ani, într-o țară pe care burghezia din lumea întreagă o pîndește ca s-o strivească și s-o transforme într-o colonie a ei, oricît de chinuitor de încet înaintează la noi electrificarea, ea înaintează totuși. Cu ajutorul congresului dv., cu ajutorul tuturor electrotehnicienilor din Rusia și al unor forțe științifice care se numără printre cele mai bune și mai avansate din întreaga lume, prin eforturile eroice ale

* Veri V. I. Lenin, Opere complete, vol. 42, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 161—167, 354—363; vol. 43, p. 295—296. — *Nota red.*

avangărzii muncitorilor și ale țăranilor muncitori, vom îndeplini această sarcină, vom realiza electrificarea țării noastre.

Salut cel de-al VIII-lea Congres general al electrotehnicienilor din Rusia și-i urez succes în lucrările sale.

Președintele Consiliului Comisarilor Poporului

V. Ulianov (Lenin)

Scris la 8 octombrie 1921

Publicat la 11 octombrie 1921

*în „Buletinul celui de-al
VIII-lea Congres general al
electrotehnicienilor din Rusia” nr. 3*

Se tipărește după manuscris

PROIECT DE DIRECTIVE ALE BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA
CU PRIVIRE LA SUPRAFETELE CE URMEAZĂ
A FI AFECTATE CULTURILOR
DE SFECLĂ DE ZAHĂR ÎN UCRAINA ⁷¹

Directivele

Biroului politic cu privire la suprafețele care urmează a fi afectate fabricilor de zahăr din Ucraina spre a fi cultivate cu sfeclă și la obligația țăranilor din vecinătatea acestor fabrici de a aplica asolamentul și de a respecta regulile agrotehnice.

1. Toată această reformă va fi efectuată cu maximum de prudență. Nu se va face nici un pas fără a se verifica în practică dacă la cultivarea sfeclei de zahăr este pe deplin asigurată folosirea metodelor raționale de cultură și cointeresarea personală a țăranului.

2. Fabricilor li se vor afecta 400 000 de desetine, verificându-se în prealabil dacă această suprafață este realmente necesară pentru a organiza efectiv buna funcționare a unei mari industrii.

Fabricile vor purta răspunderea pentru cultivarea rațională a întregii suprafețe ce le va fi afectată și pentru folosirea ei în scopurile stabilite.

3. Se va introduce asolamentul obligatoriu pe pământurile lucrate de țărani, iar aceștia vor fi obligați să respecte regulile agrotehnice numai în cazurile când pe aceste pământuri a fost dintotdeauna cultivată sfecla de zahăr.

4. Se va urmări cu strictețe ca relațiile dintre fabricile de zahăr și țăranii cultivatori de sfeclă să se întemeieze pe principiul bunei învoieli cu obligația însă ca suprafața semănată cu sfeclă de zahăr să corespundă celei prevăzute prin contract.

Scris la 10 octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959.
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA
CU PRIVIRE LA ASIGURĂRILE SOCIALE ⁷²

Prezidiul C.C.S. din Rusia este însărcinat ca, împreună cu Consiliul economic superior, Comisariatul poporului pentru ocrotirea sănătății și Comisariatul poporului pentru prevederi sociale să studieze și să facă propuneri în problema asigurărilor sociale ale muncitorilor în condițiile noii politici economice.

Scris la 10 octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE A. S. KISELEV,
 CU UN PROIECT DE HOTĂRÎRE
 A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI ⁷³

Tovarăşului *Kiselev*, preşedintele Micului C.C.P.

În copie : preşedintelui C.E.S.

preşedintelui Direcţiei generale a industriei textile
 Comisarului poporului pentru aprovizionare
 tovarăşului *Kolotilov*, preşedintele Comisiei econo-
 mice guberniale Ivanovo-Voznesensk.

10. X. 1921

Comisia economică gubernială Ivanovo-Voznesensk cere *Consiliului Muncii şi Apărării* să-i aloce 40 000 de raşii alimentare şi 4 miliarde lunar pentru a putea pune în funcţiune 22 de întreprinderi textile şi a da o producţie de 80 900 000 de arşini pînză nealbită + 127 900 000 de arşini produs finit.

Dată fiind importanţa excepţională a mării industriei din gubernia Ivanovo-Voznesensk, atît din punct de vedere economic cît şi din punct de vedere politic, este necesar să depunem toate eforturile pentru a satisface cererea Comisiei economice guberniale Ivanovo-Voznesensk, chiar şi în detrimentul altor regiuni.

Vă rog să convocaţi mîine, sub preşedinţia Dv., o consfătuire la care să participe Direcţia generală a industriei textile (de comun acord cu prezidiul C.E.S.) şi Comisariatul poporului pentru aprovizionare, precum şi reprezentanţii Comisiei economice guberniale Ivanovo-Voznesensk, iar în caz de nevoie să fie chemat şi un reprezentant al Comisariatului poporului pentru finanţe, astfel încît mîine 11/X problema să poată fi pusă în discuţia Marelui C.C.P.

Preşedintele C.C.P. *V. Ulianov (Lenin)*

CĂTRE MEMBRII BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ⁷⁴

Urgent ! Propun fie să votăm imediat în scris, fie să convocăm Biroul Politic pentru o jumătate de oră.

Propun : să cădem de acord în privința lui *Marchlevski* și a lui *Paikes* (Cicerin să hotărască care din ei să fie trimis la Dairen și care la Cita).

Iaroslavski nu e omul potrivit pentru a fi trimis la Conferința de la Washington ; Meșcereakov *nu prea*. Propun : Comisariatul poporului pentru afacerile externe și Biroul Organizatoric să găsească (în termen de 24 de ore) alți candidați.

11 X.

Lenin

Scris la 11 octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV, CU UN
PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN PROBLEMA
ACORDULUI CU GRUPUL RUTGERS ⁷⁵

12. X. 1921

Tov. Molotov !

Anexez materialele referitoare la propunerea grupului Rutgers.

Hotărîrea definitivă va fi luată de C.M.A.

Propun ca *mai întâi* să-și dea avizul C.C. : este o problemă politică. *Trebuie* să-și spună cuvîntul și Biroul Politic, fiindcă este vorba de o cheltuială din *fondul de aur*.

Te rog să-l însărcinezi pe secretar să se înțeleagă prin telefon cu *toți* membrii Biroului Politic ca fiecare dintre ei să fixeze *o oră* în care, pînă vineri, să ia cunoștință de aceste materiale. Fiecare trebuie să le citească, pentru ca vineri să putem lua o hotărîre.

Secretarul să-și noteze orele fixate și să trimită materialele spre examinare fiecăruia dintre membrii Biroului Politic.

Problema e dificilă :

argumente **pro** : *dacă* americanii își vor îndeplini promisiunile, foloasele vor fi imense. Atunci merită să investim 600 000 de ruble-aur.

argumente **contra** : dar și le vor îndeplini ei oare ? *Haywood* e semianarhist. Mai mult un sentimental decît om de acțiune. *Rutgers* pare a înclina spre stîngism. *Callwert* e flecar din cale-afară. Nu avem nici un fel de garanții efective. În atmosfera creată de șomaj, acești oameni cu mintea aprinsă vor recruta un grup de „amatori de aventuri“, care, ros de zîzanii, se va destrăma în cele

din urmă. Noi însă vom pierde atunci o parte din cele 600 000 de ruble-aur pe care le vom da (căci, bineînțeles, o parte din bunuri se va strica și se va irosi) și riscăm să mai pierdem pe deasupra încă 1 milion de ruble-aur, căci prin § 8 (pasajul final) noi ne obligăm

„să restituim echivalentul investițiilor făcute în mașinile și uneltele de muncă aduse de respectivul emigrant“.

Riscul e destul de mare.

Pentru acceptarea propunerii se pronunță : I. N. Smirnov și Maximov (din Ural) — sînt oameni din partea locului, și amîndoi sînt pentru.

Împotriva ei : Martens trebuie să-i cunoască bine pe americani, și el e împotriva.

Lenin

Te rog să dispui ca vineri între orele 12—16 toți membrii prezidiului C.E.S. să mențină legătura telefonică cu secretarul C.C., pentru ca în caz de nevoie să poată fi chemați la C.C.

P. S. Rog ca și scrisoarea de față să fie trimisă tuturor membrilor Biroului Politic.

*Publicat pentru prima oară în 1939,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE MEMBRII BIROULUI POLITIC,
 CU UN PROIECT DE HOTĂRÎRE A C.C.
 AL P.C. (b) DIN RUSIA ȘI A C.M.A.
 ÎN LEGĂTURĂ CU PROPUNERILE LUI S. RUTGERS

După părerea mea, propunerile lui Rutgers nu pot fi acceptate în forma lor actuală. Aș vrea însă să încercăm să-l determinăm să *modifice componența grupului* (Rutgers + Haywood + Callwert). Și să modifice clauzele financiare. Ce-ar fi să adoptăm o hotărîre prin care :

respingînd propunerile tov. Rutgers în forma lor actuală, adică propunerile tov. Bogdanov și ale membrilor prezidiului C.E.S. care au votat alături de el,

C.C. (și apoi C.M.A. pe linie de stat) își exprimă insistență ca grupul tov. Rutgers să nu vadă în această hotărîre un refuz definitiv, ci să-și modifice propunerile în sensul următor :

α) modificarea componenței grupului, a grupului de inițiativă, în sensul completării lui cu 5—8 reprezentanți de vază ai mișcării sindicale americane sau ai altor organizații muncitorești ; β) reducerea contribuției financiare a guvernului nostru la maximum 300 000 de dolari ; γ) reducerea și precizarea daunelor pe care va trebui să le plătim în cazul rezilierii contractului ⁷⁶.

Lenin

Scris între 12 și 15 octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
 în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

CU PRILEJUL CELEI DE-A PATRA ANIVERSĂRI A REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE

Se apropie cea de-a patra aniversare a lui 25 octombrie (7 noiembrie).

Cu cît această măreață zi se depărtează de noi, cu atît mai limpede devine importanța revoluției proletare din Rusia, cu atît mai profund gîndim asupra experienței practice a muncii noastre în ansamblu.

Schițată în contururi vagi — și, firește, departe de a fi complete și precise — această importanță și această experiență ar putea fi astfel rezumată :

Sarcina directă și imediată a revoluției din Rusia a fost o sarcină burghezo-democratică : lichidarea rămășițelor feudalismului, totala lor desființare, mîntuirea Rusiei de această barbarie, de această rușine, de această puternică piedică în calea oricărei civilizații și a oricărui progres în țara noastră.

Și avem tot dreptul să ne mîndrim că am realizat această curățenie cu o hotărîre, o rapiditate și un curaj neasemuit mai mare, cu mai mult succes, pe o scară mult mai largă și mult mai profund — din punct de vedere al influenței exercitate asupra maselor poporului, asupra grosului populației — decît marea revoluție franceză cu peste 125 de ani în urmă.

Atît anarhiștii cît și democrații mic-burhezi (menșevicii și socialiștii-revoluționari — reprezentanții ruși ai acestui tip social internațional) spuneau și spun o mulțime de lucruri confuze cu privire la raportul dintre revoluția burghezo-democratică și revoluția socialistă (*adică* prole-

tară). Faptul că am înțeles just marxismul în acest punct și că am ținut seamă cum se cuvenea de experiența revoluțiilor din trecut a fost confirmat întru totul în acești 4 ani. Am dus revoluția burghezo-democratică *pînă la capăt*, așa cum nu a făcut-o nimeni pînă acum. Pe deplin conștienți, mergem *înainte* ferm și neabătut spre revoluția socialistă, știind că ea nu poate fi separată printr-un zid chinezesc de revoluția burghezo-democratică, știind că *numai prin luptă* se va hotărî cît anume vom reuși (în ultimă instanță) să înaintăm, în ce proporție vom reuși să îndeplinim această sarcină atît de măreață și cîte din victoriile noastre vom reuși să le consolidăm. Vom trăi și vom vedea. Dar putem constata încă de pe acum că — pentru o țară ruinată, canonică și înapoiată — s-a realizat extrem de mult în ceea ce privește transformarea socialistă a societății.

Dar să epuizăm problema conținutului burghezo-democratic al revoluției noastre. Marxiștii trebuie să înțeleagă ce înseamnă asta. Pentru a lămuri problema, să luăm cîteva exemple concrete.

Conținutul burghezo-democratic al revoluției înseamnă curățirea relațiilor sociale (a rînduieilor, a instituțiilor) din țară de elementele medievale, de iobăgie, de feudalism.

Care erau în 1917 principalele fenomene, rămășițe, resturi de iobăgie în Rusia? Monarhia, împărțirea în stări sociale, proprietatea funciară și sistemul de folosire a pămîntului, situația femeii, religia, asuprirea naționalităților. Luați oricare din aceste „grajduri ale lui Augias”, pe care, în treacăt fie zis, toate statele avansate le-au lăsat în mare măsură necurățate atunci cînd și-au săvîrșit revoluțiile lor burghezo-democratice, în urmă cu 125, 250 de ani și mai mult (în Anglia în 1649), — luați oricare din aceste grajduri ale lui Augias, și veți vedea că noi le-am curățat total. În cursul a numai *zece săptămîni*, începînd de la 25 octombrie (7 noiembrie) 1917 și pînă la dizolvarea Adunării constituante (5 ianuarie 1918), noi am făcut în acest domeniu de o mie de ori mai mult decît au făcut *în opt luni*, cît au fost la putere, democrații burghezi și liberalii (cadeții) și democrații mic-burghezi (menșevicii și socialiștii-revoluționari).

К четырехле́тней годови́не
о́бретения́ рево́люции.

Надпись четырехле́тней годови́не 25-го ок.
ября (7 ноября).

Тем самым фактом, что в этот великий день,
нам вновь сподобился великая историческая рево-
люция в России, нам удалось на одушевленно-
сь выйти в прекраснейшей нашей работе, вы-
твой в целом.

(Залеко)

И самых ярких — и, конечно, констант
и нежных — а также этот факт — и этот наш
можем бы упомянуть следующие факты.

Ке́нопродви́жением и диффузией револю-
ции в России была факта диффузионно-
кларификация: сверхвысокая скорость фидеибекова, ска-
жу и с до конца, охватывающая Россию с этой вышестоя-
ющей точки, с этой балканской точки
большой культуры и великого прогресса в нашей
стране. И наш выразительный факт, что мы сделали
эту нашу работу не только революцией, но и, скорее,
мы сделали революцию, точнее, смелее,

Prima pagină
a manuscrisului lui V. I. Lenin
„Cu prilejul celei de-a
patra aniversări a revoluției
din octombrie” —
14 octombrie 1921

Micșorat

Acești lași, acești flecari, acești narcisi și acești hamleți au agitat o sabie de carton — și n-au reușit nici măcar să desființeze monarhia ! Noi am măturat tot gunoiul monarhist, cum n-a făcut-o niciodată nimeni. Noi n-am lăsat piatră peste piatră, cărămidă peste cărămidă din edificiul secular al împărțirii în stări sociale (statele cele mai avansate, cum sînt Anglia, Franța și Germania, nu s-au debarasat nici pînă azi de rămășițele acestei împărțiri). Noi însă am lichidat complet și în profunzime cauzele împărțirii în stări sociale, și anume rămășițele feudalismului și ale iobăgiei în domeniul proprietății funciare. „Se poate discuta“ (și se găsesc destui publiciști, cadeți, menșevici și socialiști-revoluționari în străinătate care să ducă asemenea discuții) problema : ce se va alege „pînă la urmă“ din prefacerile agrare înfăptuite de Marea Revoluție din Octombrie. Noi nu sîntem dispuși acum să ne pierdem vremea cu astfel de discuții, deoarece noi rezolvăm această controversă prin luptă, ca și multitudinea de controverse care țin de ea. Dar nu poate fi contestat faptul că democrații mic-burghezi „s-au conciliat“ timp de opt luni cu moșierii, care păstrează tradițiile iobăgiei, în timp ce noi am șters de pe fața pămîntului rusc, în cîteva săptămîni, atît pe acești moșieri cît și toate tradițiile lor.

Luăți religia, sau lipsa de drepturi pentru femei, sau asuprirea și inegalitatea în drepturi a naționalităților neruse. Toate acestea sînt probleme ale revoluției burghezo-democratice. Vulgarii exponenți ai democrației mic-burgheze au flecărit timp de opt luni în jurul lor : nu există *nici o țară*, printre cele mai avansate din lume, în care *aceste probleme să fi fost rezolvate pînă la capăt* în sensul *burghezo-democratic*. La noi ele au fost rezolvate pînă la capăt prin legislația Revoluției din Octombrie. Noi am luptat și luptăm așa cum se cuvine împotriva religiei. Noi am creat pentru *toate* naționalitățile neruse republici sau regiuni autonome *proprii*. La noi, în Rusia, nu mai există această josnicie, această mîrșăvie și ticăloșie care este lipsa de drepturi sau inegalitatea în drepturi a femeii, nu mai există această revoltătoare rămășiță a iobăgiei și a evului mediu, reînnoită de burghezia rapace și de mica burghezie sperioasă și obtuză în toate țările de pe glob, fără excepție.

Toate acestea formează conținutul revoluției burghezo-democratice. Cu o sută cincizeci și cu două sute cincizeci de ani în urmă, conducătorii înaintați ai acestei revoluții (ai acestor revoluții, dacă vorbim de fiecare variantă națională a unui tip comun) au promis popoarelor că vor mântui omenirea de privilegiile feudale, de inegalitatea femeii, de privilegiile acordate de către stat unei anumite religii (sau „ideii de religie“, „religiozității“ în general), de lipsa de egalitate în drepturi a naționalităților. Au promis, dar nu și-au îndeplinit promisiunile. Și nici nu și le puteau îndeplini, deoarece i-a împiedicat „respectul“ — — — față de „sacra proprietate privată“. În revoluția noastră proletară, acest blestemat „respect“ față de acest ev mediu, fie el de trei ori blestemat, și față de „sacra proprietate privată“ n-a existat.

Dar, pentru a consolida în folosul popoarelor Rusiei cuceririle revoluției burghezo-democratice, trebuia să mergem înainte, și noi am mers. Problemele revoluției burghezo-democratice le-am rezolvat din mers, în treacăt, ca pe „un produs accesoriu“ al principalei și adevăratei noastre activități *proletar-revoluționare*, socialiste. Reformele, am spus noi dintotdeauna, sînt un produs accesoriu al luptei de clasă revoluționare. Transformările burghezo-democratice — am spus și am dovedit-o prin fapte — sînt un produs accesoriu al revoluției proletare, socialiste. În treacăt fie zis, toți acești Kautsky, Hilferding, Martov, Cernov, Hillquit, Longuet, MacDonald, Turati și ceilalți eroi ai marxismului „II^{1/2}“ n-au priceput niciodată *acest* raport între revoluția burghezo-democratică și cea proletară socialistă. Prima se transformă în cea de-a doua. Cea de-a doua rezolvă din mers sarcinile primei și consolidează opera ei. În ce măsură cea de-a doua reușește s-o depășească pe prima, asta se hotărăște numai și numai în focul luptei.

Orînduirea sovietică este tocmai una dintre confirmările sau manifestările concrete ale acestei transformări a unei revoluții în alta. Orînduirea sovietică înseamnă maximum de democratism pentru muncitori și țărani, ea reprezentînd totodată ruptura cu democratismul *burghez* și nașterea unei democrații *de tip nou*, de importanță istorică mondială, și

anume : democratismul proletar sau dictatura proletariatului.

Cîinii și porcii burgheziei muribunde, ca și democrația mic-burgheză care se tîrăște în coada ei, n-au decît să ne acopere de blesteme, injurii și ironii pentru insuccesele noastre pentru greșelile comise în cursul construirii orînduirii noastre sovietice. Noi nu uităm nici o clipă că am avut într-adevăr și avem o mulțime de insuccese, că s-au comis și se mai comit numeroase greșeli. Și nici nu e de conceput ca o operă atît de nouă — nouă pentru întreaga istorie mondială — cum este crearea unei orînduiri de stat nemaiîntîlnite încă — să se realizeze fără insuccese și fără greșeli ! Noi vom lupta hotărît pentru îndepărtarea insucceselor și a greșelilor noastre, pentru îmbunătățirea felului în care aplicăm în viață principiile sovietice, aplicare care este departe, foarte departe de perfecțiune. Avem însă tot dreptul să ne mîndrim — și ne mîndrim că noi am avut fericirea de a începe construirea Statului sovietic, de a inaugura astfel o nouă epocă în istoria mondială, epoca dominației unei clase noi, care în toate țările capitaliste este asuprită și care pretutindeni pășește spre o viață nouă, spre victoria asupra burgheziei, spre dictatura proletariatului, spre izbăvirea omenirii de jugul capitalului, de războaiele imperialiste.

Problema războaielor imperialiste, problema politicii internaționale a capitalului financiar — politică predominantă astăzi în lumea întreagă și care generează inevitabil noi războaie imperialiste, care determină inevitabil o nemaipomenită accentuare a asupririi naționale, a jafului, a tîlhăriei, a împilării naționalităților mici, slabe, înapoiate de către o mîină de state „avansate“ —, această problemă a devenit din 1914 problema fundamentală a întregii politici a tuturor țărilor de pe glob. Ea este o problemă de viață și de moarte pentru zeci de milioane de oameni. Este problema dacă în următorul război imperialist, pe care burghezia îl pregătește sub ochii noștri și pe care sub ochii noștri îl generează capitalismul, vor fi măcelăriți 20 000 000 de oameni (în loc de 10 000 000, cîți au fost uciși în războiul din 1914—1918 și în războaiele „mici“ care-l completează și care n-au luat sfîrșit nici pînă în ziua de azi), dacă în

războiul viitor, care este inevitabil (în caz că se va menține capitalismul), vor fi mutilați 60 000 000 de oameni (în loc de 30 000 000, câți au fost mutilați în războiul din 1914—1918). Și în această privință Revoluția noastră din Octombrie a deschis o nouă epocă în istoria mondială. Slugile burgheziei și cei care îi țin isonul — socialiștii-revoluționari, menșevicii și toată democrația mic-burgheză, așa-zis „socialistă“ din lume — au ridiculizat lozinca „transformării războiului imperialist în război civil“. Dar această lozincă s-a dovedit a fi singurul adevăr, ce-i drept, neplăcut, crud, adevărul gol-goluț, între atâtea rafinate minciuni șoviniste și pacifiste. Aceste minciuni se spulberă. Pacea de la Brest a fost demascată. Fiecare zi ne dezvăluie fără cruțare semnificația și consecințele păcii de la Versailles, care este și mai rea decât cea de la Brest. Și tot mai clar, mai precis și mai inevitabil le apare milioanei și milioanei de oameni care cugetă la cauzele războiului de ieri și ale celui ce se apropie mâine, înspăimântătorul adevăr că nu poți scăpa de războiul imperialist și de pacea imperialistă care îl generează în mod inevitabil (dacă s-ar mai folosi la noi vechea ortografie, aș scrie de două ori cuvântul „mir“ *, în ambele lui înțelesuri), nu poți scăpa din acest infern *decît prin luptă bolșevică și prin revoluție bolșevică*.

Burghezia și pacifiștii, generalii și mic-burghezii, capitaliștii și filistinii, toți creștinii credincioși și toți cavalerii Internaționalei a II-a și a II^{1/2}, în furia lor, pot să tot acopere de blesteme această revoluție. Nici un fel de valuri de ură, de calomnii și de minciuni nu vor reuși să umbrească faptul istoric de importanță mondială că pentru prima dată după sute și mii de ani sclavii au răspuns la războiul dintre stăpînii de sclavi proclamînd fățiș lozinca : să transformăm acest război, pe care stăpînii de sclavi îl duc pentru împărțirea prăzii, într-un război al sclavilor de toate neamurile împotriva stăpînilor de sclavi de toate neamurile.

Pentru prima oară după sute și mii de ani, această lozincă s-a transformat dintr-o așteptare vagă și fără speranțe într-un program politic clar și precis, într-o luptă activă a

* În limba rusă, „mir“ înseamnă și „lume“, și „pace“. În vechea ortografie rusă, el se scria în mod diferit, după cum era luat într-o accepție sau alta. — Nota trad.

milioanelor de asupriți sub conducerea proletariatului, s-a transformat în prima victorie a proletariatului, în prima victorie a luptei pentru desființarea războaielor, pentru unirea muncitorilor din toate țările împotriva alianței burgheziei diferitelor națiuni, împotriva burgheziei care se împacă și se războiește pe socoteala sclavilor capitalului, a muncitorilor salariați, a țăranilor, pe socoteala oamenilor muncii.

Această primă victorie *nu este încă o victorie definitivă*, și ea a fost plătită de Revoluția noastră din Octombrie cu prețul unor greutăți și privațiuni fără precedent, al unor nemaipomenite suferințe, și a fost însoțită de o serie de insuccese, de mari greșeli comise de noi. Și nici n-ar fi de conceput ca un popor singur și înapoiat să iasă fără insuccese și fără greșeli din războaie imperialiste duse de cele mai puternice și mai înaintate țări de pe glob! Noi nu ne temem să ne recunoaștem greșelile; le vom privi lucid, ca să învățăm să le îndreptăm. Faptul rămîne însă fapt pentru prima dată după sute și mii de ani, făgăduința de „a răspunde“ la războiul dintre stăpînii de sclavi printr-o revoluție a sclavilor *împotriva* tuturor stăpînilor de sclavi a fost *dusă pînă la capăt* — — și continuă să fie îndeplinită în ciuda tuturor greutăților.

Noi am început această operă. Cînd anume, în cît timp și proletarii cărei națiuni o vor duce pînă la capăt, nu mai este o chestiune esențială. Esențialul este faptul că s-a spart gheața, că a fost croit drumul.

Continuați cu fățarnicia, domnilor capitaliști din toate țările, care „apărați patria“ japoneză împotriva celei americane, pe cea americană împotriva celei japoneze, pe cea franceză împotriva celei engleze și așa mai departe! Continuați, domnilor cavaleri ai Internaționalei a II-a și a II^{1/2}, împreună cu toți mic-burghezii și filistinii pacifiști din lume, „să vă achitați“ în problema mijloacelor de luptă împotriva războaielor imperialiste cu noi „manifeste de la Basel“ (după modelul celui din 1912)! *Prima revoluție bolșevică* a smuls *prima sută de milioane de oameni* de pe glob din ghearele războiului imperialist și ale păcii imperialiste. Revoluțiile ce vor urma vor smulge din ghearele acestor războaie și ale acestei păci întreaga omenire.

Ultima și cea mai importantă operă a noastră, opera cea mai grea și cea mai imperfectă este construcția economică, punerea temeliiilor economice pentru un edificiu nou, socialist, în locul celui feudal, care a fost distrus cu totul, și al celui capitalist, distrus pe jumătate. În această operă, cea mai importantă și cea mai grea, am înregistrat cele mai multe insuccese și am comis cele mai multe greșeli. Și nici n-ar fi cu putință să se pornească fără insuccese și fără greșeli la o astfel de operă nouă de importanță mondială ! Dar noi am pornit. Și mergem mai departe. Tocmai acum, prin „noua politică economică“ pe care o aplicăm, noi îndreptăm o serie întreagă de greșeli ale noastre, învățăm să construim mai departe, fără greșeli, edificiul socialist într-o țară de mici țărani.

Greutățile sînt imense. Dar noi ne-am obișnuit să luptăm cu imense greutăți. Nu degeaba dușmanii noștri ne-au zis că sîntem „tari ca piatra“ și ducem o „politică de rupeoase“. Dar am mai învățat, cel puțin într-o anumită măsură, și o altă artă necesară într-o revoluție, și anume să fim mlădioși, să știm să ne schimbăm tactica repede și cu curaj, ținînd seama de schimbarea condițiilor obiective, alegînd o altă cale spre a ne atinge țelul dacă vechea cale s-a dovedit a fi — pentru o anumită perioadă de timp — nepotrivită și imposibilă.

Stimulați de valul de entuziasm, noi, cei care am trezit în rîndurile poporului entuziasmul, un entuziasm mai întîi general-politic, iar apoi militar, am scontat că vom putea realiza de-a dreptul, bizuindu-ne pe el, sarcini economice tot atît de mărețe (ca și cele general-politice, ca și cele militare). Am socotit — sau, poate, mai exact ar fi să spunem : am crezut fără a chibzui destul — că prin simple dispoziții ale statului proletar vom putea organiza pe baze comuniste producția de stat și repartiția produselor de către stat într-o țară de mici țărani. Viața ne-a dovedit că am greșit. A fost necesară o serie de trepte intermediare — capitalism de stat, socialism — pentru a *pregăti*, printr-o muncă de ani de zile, trecerea la comunism. Nu direct bizuindu-ne pe entuziasm, ci cu ajutorul entuziasmului generat de marea revoluție, pornind de la interesul personal, de la cointeresarea personală, de la hozrasciot, dați-vă

osteneala să construim mai întâi o punte solidă, care, într-o țară de mici țărani, să ducă prin capitalismul de stat la socialism ; altfel nu veți putea ajunge la comunism, altfel nu veți putea conduce la comunism zeci și zeci de milioane de oameni. Iată ce ne-a arătat viața. Iată ce ne-a arătat mersul obiectiv al dezvoltării revoluției.

Și noi, care am învățat cât de cât în acești trei-patru ani să facem cotituri bruște (atunci când ele se impun), am început, cu sîrguință, cu atenție, cu răbdare (deși nu cu destulă sîrguință, cu destulă atenție și nici cu destulă răbdare), să învățăm să facem o nouă cotitură, „noua politică economică“. Statul proletar trebuie să devină un „gospodar“ priceput, econom și prudent, un priceput *negustor angrosist*, — altfel el nu va putea să pună economicește pe picioare o țară de mici țărani ; altă posibilitate de trecere spre comunism nu avem acum, în condițiile de astăzi, când alături de noi există Occidentul capitalist (deocamdată încă capitalist). S-ar putea ca negustorul angrosist să fie un specimen economic departe de comunism ca cerul de pămînt. Dar asta este tocmai una din contradicțiile care în viața practică duc de la mica gospodărie țărănească, prin capitalismul de stat, spre socialism. Cointeresarea personală contribuie la ridicarea producției ; avem nevoie, înainte de toate și cu orice preț, de sporirea producției. Comerțul cu ridicata unește, economicește, milioane de mici țărani, cointeresîndu-i, stabilind legături între ei, ducîndu-i la treapta următoare, la diferite forme de legătură și de unire chiar pe linie de producție. Noi am și început reconstrucția necesară a politicii noastre economice. Și am și înregistrat, în acest domeniu, unele succese, care, deși sînt mici și parțiale, sînt totuși incontestabile. Sîntem pe cale de a termina, în domeniul acestei „științe“ noi, școala primară. Învățînd temeinic și perseverent, verificînd fiecare pas al nostru prin experiența practică fără a ne teme să refacem de mai multe ori lucrul început, îndreptîndu-ne greșelile, studiind cu atenție semnificația lor, vom trece și în clasele următoare. Vom absolvi tot „cursul“, deși starea economiei mondiale și

politica mondială au făcut ca el să dureze mai mult și să fie mai greu decît am fi vrut-o noi. Oricît de mare ar fi prețul pe care-l vom plăti, oricît de grele ar fi suferințele legate de perioada de trecere, calamitățile, foametea și ruina, noi nu ne vom da bătuți și vom duce opera noastră pînă la victoria finală.

14. X. 1921.

„Pravda” nr. 234
din 18 octombrie 1921
Semnat : N. Lenin

Se tipărește după manuscris

PROIECT DE HOTĂRÎRE
A BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA
PRIVIND TRIMITEREA LUI A. G. ȘLEAPNIKOV
LA MUNCĂ ÎN ORGANELE DE APROVIZIONARE ⁷⁷

Biroul Politic confirmă hotărîrea Biroului Organizatoric ; se va atrage încă o dată atenția tov. Șleapnikov asupra atitudinii complet greșite pe care a adoptat-o declarînd la Biroul Organizatoric că nu se va supune hotărîrii acestuia din urmă ; se va cere Comisiei centrale de verificare și Comisiei centrale de control să arate pentru ce perioadă de timp consideră ele posibilă detașarea tov. Șleapnikov la muncă în organele de aprovizionare fără prejudiciu pentru activitatea Comisiei centrale de verificare.

Scris la 14 octombrie 1921

*Se tipărește pentru prima oară,
după manuscris*

PROIECT DE HOTĂRIRE
A BIROULUI POLITIC AL C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA ⁷⁸

1) Guseinov și Ahundov vor fi invitați să se prezinte *imediat*.

2) Se va cere insistent încetarea luptei fracționiste la Baku și în Azerbaidjan.

3) Se va confirma că cei vinovați de luptă fracționistă vor fi excluși din partid.

4) Tovarășii trimiși din R.S.F.S.R. în Azerbaidjan vor fi însărcinați să verifice îndeplinirea acestei hotărâri.

5) Stalin va întocmi pînă luni un proiect de directivă cu privire la aplicarea politicii naționale a partidului comunist în Azerbaidjan.

6) Se va confirma în termeni categorici necesitatea respectării politicii guvernului sovietic față de Persia.

Scris la 15 octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1958,
în revista
„Voprosi Istorii KPSS” nr. 2*

Se tipărește după manuscris

NOUA POLITICĂ ECONOMICĂ ȘI SARCINILE COMITETELOR PENTRU EDUCAȚIE POLITICĂ

EXPUNERE FACUTĂ LA CEL DE-AL II-LEA CONGRES GENERAL
AL COMITETELOR PENTRU EDUCAȚIE POLITICĂ DIN RUSIA
17 OCTOMBRIE 1921 ⁹

Tovarăși! Intenționez a consacra expunerea sau, mai bine zis, convorbirea mea noii politici economice și sarcinilor comitetelor pentru educație politică ⁸⁰, așa cum le înțeleg eu, în legătură cu această politică. Cred că ar fi cât se poate de greșit să limităm expunerile cu privire la unele probleme care nu se încadrează în dezbaterile unui congres la o simplă informație generală despre situația din partid sau din Republica sovietică.

COTITURA TOTALĂ ÎN POLITICA PUTERII SOVIETICE ȘI A P.C. DIN RUSIA

Fără a nega câtuși de puțin utilitatea unei astfel de informații și fără a nega utilitatea consfătuirilor în diferite probleme, găsesc totuși că principala lacună ce caracterizează lucrările celor mai multe dintre congresele noastre este lipsa unei legături directe cu sarcinile practice care stau în fața lor. Și despre aceste lipsuri aș vrea să vă vorbesc legat de noua politică economică.

Despre noua politică economică voi vorbi pe scurt și în linii generale. Cei mai mulți dintre dv., tovarăși, sînteți comuniști și, deși unii sînt foarte tineri, sînteți comuniști care ați desfășurat o muncă activă în cadrul politicii noastre generale în primii ani ai revoluției. Și, ca unii care ați desfășurat o mare parte din această muncă, nu puteți să nu vedeți ce cotitură hotărîită au făcut Puterea sovietică și partidul nostru comunist trecînd la o politică economică

denumită „nouă“, nouă în comparație cu politica noastră economică precedentă.

În fond însă această politică conține mai multe elemente vechi decît politica economică pe care am aplicat-o pînă acum.

De ce? Pentru că politica noastră economică precedentă, dacă nu putem spune că sconta (în general, în situația de atunci, noi nu prea scontam), într-o anumită măsură presupunea — fără temei, trebuie s-o spunem — că vechea economie rusă va trece direct la o producție și repartiție de stat pe baze comuniste.

Dacă ne vom aminti de propria noastră literatură economică anterioară, dacă ne vom aminti de ceea ce scriau comuniștii înainte de cucerirea puterii în Rusia și imediat după cucerirea puterii, de pildă la începutul anului 1918, cînd primul asalt politic împotriva vechii Rusii s-a soldat cu un mare succes, cînd a fost creată Republica sovietică, cînd Rusia, deși mutilată, a ieșit totuși din războiul imperialist și a ieșit mai puțin mutilată decît dacă, la îndemnul imperialiștilor, menșevicilor și socialiștilor-revoluționari, ar fi continuat „să-și apere patria“, vom vedea că în prima perioadă, cînd abia trecusem de primul pas în construirea Puterii sovietice și cînd abia ieșisem din războiul imperialist, noi vorbeam despre sarcinile construcției noastre economice mult mai prudent decît am făcut-o în cea de-a doua jumătate a anului 1918 și în tot cursul anilor 1919 și 1920.

C.E.C. DIN RUSIA DESPRE ROLUL ȚĂRANIMII ÎN 1918

Chiar dacă în acea perioadă unii dintre dv. nu au fost militanți activi ai partidului și ai Puterii sovietice, au avut în orice caz prilejul să ia cunoștință, și desigur că au luat cunoștință, de o hotărîre cum a fost cea adoptată de Comitetul Executiv Central din Rusia la sfîrșitul lunii aprilie 1918⁸¹. Această hotărîre, care sublinia necesitatea de a ține seama de economia țărănească, se întemeia pe un raport care lua în considerație rolul capitalismului de stat în construirea socialismului în cazul cînd este vorba de o țară cu caracter țărănesc, sublinia însemnătatea răspunderii per-

sonale, individuale, sublinia importanța acestui factor în munca de conducere a țării, spre deosebire de sarcinile politice în construcția de stat și de sarcinile în domeniul militar.

GREȘEALA NOASTRĂ

La începutul anului 1918 scontam pe o perioadă în care construcția pașnică va fi posibilă. După încheierea păcii de la Brest se părea că primejdia s-a îndepărtat și că se poate trece la construcția pașnică. Dar ne-am înșelat, deoarece în 1918 s-a abătut asupra noastră — o dată cu rebeliunea cehoslovacilor și cu începerea războiului civil, care s-a prelungit pînă în 1920 — o adevărată primejdie de război. În parte sub influența sarcinilor militare de care eram copleșiți și a situației, după toate aparențele desperate, în care se afla republica atunci, în momentul terminării războiului imperialist, — sub influența acestor împrejurări și a unora de alt ordin noi am comis atunci o greșeală hotărînd să trecem direct la producția și la repartitia pe baze comuniste. Am crezut că, prin sistemul predării obligatorii a surplusurilor de cereale, țăranii ne vor da cantitatea de cereale de care aveam nevoie, iar noi o vom distribui uzinelor și fabricilor și vom avea astfel o producție și o repartitie pe baze comuniste.

Nu pot afirma că ne-am schițat chiar atît de precis și de concret un asemenea plan, dar aproximativ acesta este spiritul în care am acționat noi atunci. Din păcate, asta-i realitatea. Spun: din păcate, pentru că o experiență nu prea îndelungată ne-a convins cît de eronată era această construcție, care era în contradicție cu ceea ce scrisesem mai înainte despre trecerea de la capitalism la socialism, ajungînd la concluzia că fără o perioadă de evidență și control socialist nu te poți apropia nici măcar de treapta inferioară a comunismului. Începînd din 1917, cînd sarcina luării puterii a devenit o sarcină la ordinea zilei și cînd ea a fost pusă de bolșevici în fața întregului popor, în literatura teoretică, în literatura noastră se sublinia în mod categoric că e necesară o trecere îndelungată și complexă de la societatea capitalistă (o trecere cu atît mai îndelun-

gată, cu cît această societate este mai puțin dezvoltată), trecerea prin intermediul evidenței și controlului socialist măcar la una dintre treptele care duc spre societatea comunistă.

O RETRAGERE STRATEGICĂ

Se părea că noi am dat uitării acest lucru atunci cînd în toiul războiului civil am fost nevoiți să luăm unele măsuri necesare în domeniul construcției. Și noua noastră politică economică constă, în esență, în faptul că aici, în acest domeniu, noi am suferit o puternică înfrîngere și am început o retragere strategică : „Atîta timp cît nu am fost zdrobiți cu totul, ne retragem și reconstruim totul din nou, însă mai temeinic“. Din moment ce comuniștii pun în mod conștient problema unei noi politici economice, ei nu mai au nici o îndoială în privința faptului că pe frontul economic am suferit o grea înfrîngere economică. Și este inevitabil ca în asemenea cazuri o parte din oameni să fie cuprinși de o stare de adîncă deprimare, de panică aproape, iar în caz de retragere să se lase cuprinși de panică. Acest lucru este inevitabil. Se știe că, în perioada ei de retragere, Armata Roșie își începea victoria prin aceea că fugea din fața inamicului și, de fiecare dată, pe fiecare front unii oameni treceau printr-o astfel de perioadă de panică. De fiecare dată însă — pe frontul împotriva lui Kolceak, ca și pe frontul împotriva lui Denikin, ca și pe frontul împotriva lui Iudenici, și pe frontul împotriva polonezilor, și pe frontul împotriva lui Vranghel —, de fiecare dată s-a văzut că, după ce eram bătuți bine o dată sau chiar de mai multe ori, noi dovedeam cît adevăr e în zicala : „unul bătut face cît doi nebătuți“. Fiind bătuți o dată, noi porneam ofensiva lent, sistematic și cu chibzuială.

Fără îndoială că sarcinile de pe frontul economic sînt cu mult mai grele decît cele de pe frontul militar, dar în general există o asemănare între aceste trăsături elementare ale strategiei. Încercînd să trecem la comunism, am suferit în primăvara anului 1921 pe frontul economic o înfrîngere mai grea decît oricare din înfrîngerile care ne-au fost pricinuite de Kolceak, Denikin sau Pilsudski, o înfrîngere mult

mai grea, mult mai importantă și mai periculoasă. În ce constă ea? În aceea că în verigile de sus politica noastră economică s-a dovedit a fi ruptă de verigile de jos și că această politică nu a dus la un avînt al forțelor de producție care în programul partidului nostru este considerat ca fiind sarcina principală și imediată.

Sistemul de predare obligatorie a surplusurilor de cereale la sate, această metodă de abordare directă a sarcinilor construcției la orașe în spirit comunist, a frînat avîntul forțelor de producție și s-a dovedit principala cauză a profunde crize economice și politice căreia a trebuit să-i facem față în primăvara anului 1921. Iată de ce a fost nevoie de o măsură care, din punctul de vedere al liniei noastre, al politicii noastre, nu se poate numi astfel decît o mare înfrîngere și retragere. Totodată nu se poate afirma că această retragere este aidoma retragerii Armatei Roșii, efectuată în deplină ordine, pe poziții dinainte pregătite. Este adevărat că pozițiile au fost din timp pregătite. Putem verifica acest lucru comparînd hotărîrile partidului nostru din primăvara anului 1921 cu hotărîrile din aprilie 1918, de care am amintit. Pozițiile au fost pregătite din timp, însă retragerea pe aceste poziții s-a făcut (iar în multe localități din provincie se mai face) în destulă sau chiar în totală dezordine.

SENSUL NOII POLITICI ECONOMICE

În momentul de față sarcina primordială a comitetelor pentru educație politică este de a lupta împotriva acestei dezordini. Principala problemă din punctul de vedere al noii politici economice este să te folosești cît mai rapid de situația creată.

Noua politică economică înseamnă înlocuirea printr-un impozit a sistemului de predare obligatorie a surplusului de cereale, înseamnă trecerea la o restabilire a capitalismului într-o mare măsură. În ce măsură anume, asta nu știm. Contractele de concesiuni cu capitaliștii din străinătate (ce-i drept, deocamdată au fost încheiate foarte puține, mai ales față de ofertele făcute de noi), arendările către capitaliștii particulari nu sînt nimic altceva decît o resta-

bilire directă a capitalismului și se află la temelia noii politici economice. Căci desființarea sistemului de predare obligatorie a surplusurilor de cereale înseamnă pentru țărani comerț liber cu surplusurile de produse agricole care nu le sînt luate prin impozit ; iar prin impozit nu se ia decît o mică parte din produse. Țăranii constituie partea covârșitoare a întregii populații și a întregii economii ; de aceea pe terenul acestui comerț liber nu poate să nu se dezvolte capitalismul.

Acesta este a.b.c.-ul economic care se învață în orice curs elementar de știință economică și care la noi se învață, în plus, de la orice negustor cu desaga — creatură care ne inițiază destul de bine în materie de economie, independent de știința economică și politică. Iar din punct de vedere strategic problema fundamentală este cine va profita mai rapid de această situație nouă. Totul este alături de cine va merge țărăimea : alături de proletariat, care se străduiește să construiască societatea socialistă, sau alături de capitaliști, care declară : „Să facem cale-ntoarsă, așa e mai sigur, căci aștia au născocit nu știu ce socialism“.

CINE VA ÎNVINGE : CAPITALISMUL SAU PUTEREA SOVIETICĂ ?

Iată la ce se reduce toată această luptă care se dă acum : cine va învinge, cine va profita mai repede : capitalistul, pe care chiar noi îl lăsăm să intre pe ușă sau chiar pe cîteva uși (și pe multe alte uși pe care nici nu le bănuim și care se deschid fără știrea noastră și împotriva voinței noastre), sau puterea de stat proletară. Pe ce se poate sprijini această putere în domeniul economic ? Pe de o parte, pe îmbunătățirea situației populației. În această privință trebuie să-i avem prezent în minte pe țărani. Este în afară de orice discuție și este limpede pentru toată lumea că, cu toată această îngrozitoare calamitate care este foamea, îmbunătățirea situației populației, abstracție făcînd de această calamitate, s-a produs tocmai ca urmare a schimbării politicii noastre economice.

Pe de altă parte, dacă va cîștiga capitalismul, va spori și producția industrială și o dată cu ea va crește proleta-

riatul. Capitaliștii vor câștiga de pe urma politicii noastre și vor crea un proletariat industrial, proletariat care la noi, din cauza războiului, mizeriei și ruinei totale, s-a deklasat, adică a fost scos de pe făgașul său de clasă, încetînd să existe ca proletariat. Proletariat se numește clasa care se ocupă cu producerea bunurilor materiale în întreprinderile marii industrii capitaliste. Întrucît marea industrie capitalistă a fost distrusă, întrucît fabricile și uzinele au încetat să lucreze, proletariatul a dispărut. Formal el exista uneori, fără să aibă însă rădăcini economice.

Dacă se va reface capitalismul, se va reface și clasa proletariatului, care se ocupă cu producerea bunurilor materiale folositoare societății, cu munca în marile fabrici mecanizate, iar nu cu specula, cu confecționarea de brichete pentru vînzare și cu alte „munci“ de loc utile, dar cu totul inevitabile în condiții cînd industria noastră este ruinată.

Toată problema este cine o va lua înainte. Nu încapă nici o îndoială că, dacă capitaliștii vor reuși să se organizeze mai repede, vor izgoni pe comuniști. Trebuie să privim lucid aceste lucruri : care pe care ? Va fi în stare puterea de stat proletară, ca, sprijinindu-se pe țărănime, să țină strîns în frîu pe domnii capitaliști pentru a îndrepta capitalismul pe făgașul de stat și a crea un capitalism care să fie subordonat statului și să-l servească ? Trebuie să ne punem în mod lucid această întrebare. Aici găsim cu toptanul principii ideologice, considerații despre libertățile politice în special dacă ne uităm la Rusia din străinătate, Rusia nr. 2, unde apar zeci de ziare ale partidelor politice de tot soiul, unde toate aceste libertăți sînt slăvite pe toate tonurile și pe toate notele muzicale de pe lume. Toate acestea nu sînt decît pălăvrăgeală, frazeologie. De această frazeologie trebuie să știm să ne ferim.

LUPTA VA FI ȘI MAI APRIGĂ

În ultimii patru ani noi am purtat multe lupte grele și am învățat că una este să porți o luptă grea și alta să flecărești despre lupta grea, lucru demn de cine stă deoparte. Trebuie să știm să ne ferim de toată această ideologie, de această flecăreală și să distingem fondul problemei. Fondul

problemei constă în aceea că lupta este și va fi și mai înverșunată, și mai aprigă decît lupta împotriva lui Kolceak și Denikin. Asta se datorește faptului că lupta militară este ceva obișnuit. De sute și mii de ani, totdeauna au fost războaie. Arta de a ucide în război a făcut mari progrese.

Este adevărat că în statul-major al aproape fiecărui moșier se aflau socialiști-revoluționari și menșevici care vociferau pe tema drepturilor poporului, a Adunării constituante și a încălcării tuturor libertăților de către bolșevici.

Este, oricum, mai ușor să rezolvi o sarcină militară decît sarcina care se ridică astăzi în fața noastră ; o sarcină militară poate fi rezolvată printr-un asalt, printr-un atac, prin entuziasm, prin forța fizică directă a unui mare număr de muncitori și de țărani care au văzut că moșierul dă peste ei. Acum nu mai există moșieri care să acționeze pe față. Vranghelii, Kolceakii și Denikinii în parte au luat drumul lui Nicolaie Romanov, iar în parte au fugit peste graniță, în locuri ferite de primejdie. Poporul nu vede pe acest dușman fățiș, așa cum îl vedea înainte pe moșier și pe capitalist. O imagine atît de limpede că dușmanul este iar printre noi, că acest dușman este același, că revoluția se găsește pe marginea prăpastiei care s-a deschis în fața tuturor revoluțiilor anterioare și le-a făcut să dea înapoi, o atare imagine poporul nu poate avea, deoarece el stă scufundat în beznă și suferă de pe urma neștiinței de carte. Și în cît timp comisiile extraordinare de tot felul vor reuși să lichideze prin metode extraordinare această neștiință de carte⁸² e greu de spus.

Cum poate poporul să-și dea seama că chiar aici, printre noi, în locul lui Kolceak, Vranghel și Denikin se află un dușman care a dus la pieire toate revoluțiile de pînă acum ? E clar că, dacă capitaliștii ne vor învinge, urmarea va fi o întoarcere la vechea stare de lucruri, fapt confirmat, de altfel, de experiența tuturor revoluțiilor anterioare. Sarcina partidului nostru este de a dezvolta conștiința faptului că dușmanul din rîndurile noastre este capitalismul anarhic și schimbul de mărfuri anarhic. Trebuie să înțelegem limpede esența luptei și să facem ca cele mai largi mase de muncitori și de țărani s-o înțeleagă limpede : „Care pe care ? cine va învinge ?“. Dictatura proletariatului este lupta cea

mai înverșunată, cea mai dîrză, în care proletariatul trebuie să lupte împotriva întregii lumi, deoarece întreaga lume s-a ridicat împotriva noastră, sprijinindu-i pe Kolceak și pe Denikin.

În momentul de față, burghezia din întreaga lume sprijină burghezia din Rusia, rămînînd în continuare mai puternică decît noi. Pentru noi această situație nu constituie cîtuși de puțin un motiv de panică, deoarece și forțe militare au avut ei mai mari și totuși nu le-a fost de ajuns ca să ne strivească în război, deși acolo le era mai ușor să ne strivească, dispunînd de incomparabil mai multă artilerie sau aviație decît noi. Poate că pentru asta ar fi fost suficient ca o țară capitalistă sau alta să mobilizeze la timp cîteva corpuri de armată, pe care să le trimită împotriva noastră și să nu se zgîrcească să-i dea lui Kolceak un împrumut de cîteva milioane de ruble-aur.

Acest lucru nu le-a fost însă de nici un ajutor, deoarece conștiința că ei nu au dreptate și că noi avem dreptate a pătruns în masele de soldați englezi care au venit la Arhanghelsk, precum și în masele de marinari care au silit flota franceză să plece din Odesa. Acum împotriva noastră s-au ridicat, ca și înainte, forțe mai puternice decît ale noastre. Pentru a învinge în acest domeniu trebuie să ne sprijinim pe ultimul izvor de forțe. Acest ultim izvor de forțe îl constituie masa de muncitori și de țărani, conștiința lor, organizarea lor.

Ori vom avea o putere proletară organizată — și muncitorii înaintați și o mică parte a țăranilor înaintați vor înțelege această sarcină și vor ști să organizeze în jurul lor o mișcare populară —, și atunci vom ieși învingători.

Ori nu vom ști să facem acest lucru, și dușmanul, care dispune de mai multe forțe din punct de vedere tehnic, ne va învinge în mod inevitabil.

SĂ FIE ASTA LUPTA FINALĂ ?

Dictatura proletariatului este o luptă înverșunată. Proletariatul a învins într-o singură țară, dar continuă să fie mai slab pe plan mondial. El trebuie să unească în jurul său pe toți muncitorii și țăranii, conștient de faptul că

războiul nu s-a terminat. „Aceasta este lupta noastră finală și hotărâtoare“ *, spune cîntecul, dar, din păcate, aici este un mic neadevăr, din păcate asta nu-i lupta noastră finală și hotărâtoare. Ori veți fi în stare să uniți în această luptă pe muncitori și pe țărani, ori nu veți obține succes.

O luptă ca aceea care se desfășoară azi sub ochii noștri n-a mai cunoscut istoria, dar războaie ale țăranilor împotriva moșierilor au avut loc în repetate rînduri, începînd din prima perioadă a sclavagismului. Asemenea războaie au fost nenumărate, dar un război al puterii de stat împotriva burgheziei din propria țară și împotriva burgheziei unite din toate țările, un astfel de război nu s-a pomenit încă.

Ori vom organiza mica țărănime, dezvoltînd forțele ei de producție, stimulînd această dezvoltare cu ajutorul puterii populare, ori capitaliștii își vor subordona această mică țărănime — iată de ce depinde rezultatul luptei. În zeci de revoluții s-a întîmplat la fel, dar lumea n-a văzut încă un război ca acesta. Poporul nu putea avea experiența unor astfel de războaie. Această experiență trebuie s-o creăm noi înșine și aici nu ne putem bizui decît pe conștiința muncitorilor și țăranilor. Iată care ne este deviza și care este totodată marea dificultate a acestei sarcini.

NU PUTEM CONTA PE O TRECERE DIRECTĂ LA ORGANIZAREA SOCIETĂȚII PE BAZE COMUNISTE

Nu trebuie să contăm pe o trecere directă la organizarea societății pe baze comuniste. Trebuie să construim pe baza cointeresării personale a țărănimii. Ni se spune: „Cointeresarea personală a țăranului înseamnă restabilirea proprietății private“. Nu, noi n-am desființat niciodată proprietatea țăranilor asupra obiectelor de consum și asupra uneltelor. Noi am desființat proprietatea privată asupra pămîntului, iar țăranul făcea agricultură fără a fi proprietar al pămîntului, de pildă pe pămînt arendat. Este un sistem care a existat în multe țări. Aici nu e nimic imposibil din punct de vedere economic. Dificultatea constă

* Traducere textuală din versiunea în limba rusă a „Internaționalei“. —
Nota trad.

În a-l cointeresa personal pe țaran. Este de asemenea necesar să cointeresăm pe fiecare specialist în parte pentru ca el să fie cointeresat la rîndu-i în dezvoltarea producției.

Am știut să facem asta ? Nu. Noi ne-am închipuit că, într-o țară cu un proletariat declasat, producția și repartiția se vor realiza printr-o poruncă a comuniștilor. Va trebui să schimbăm această situație, căci altfel nu vom putea face ca proletariatul să cunoască această trecere. Sarcini ca acestea nu s-au mai pus pînă acum în istorie. Încercînd să rezolvăm această sarcină pe cale directă, cum s-ar spune, printr-un atac frontal, am suferit un eșec. Astfel de greșeli se fac în orice război și ele nu sînt considerate greșeli. Dacă nu a reușit atacul frontal, să trecem la o tactică de învăluire, la asediere și la subminare.

PRINCIPIUL COINTERESĂRII ȘI RĂSPUNDERII PERSONALE

Noi spunem că trebuie să construim orice ramură mare a economiei naționale pe baza cointeresării personale. Problemele să fie examinate în comun, dar răspunderea să fie personală. Fiindcă nu știm să înfăptuim acest principiu, avem de suferit la fiecare pas. Noua politică economică în ansamblu cere ca această delimitare să fie făcută categoric, cu toată precizia. Cînd a trecut la noile condiții economice, poporul a început să discute ce va ieși din asta și cum trebuie organizată treaba într-un chip nou. Nu puteam întreprinde nimic nou fără o prealabilă dezbateră generală, deoarece timp de zeci și sute de ani poporul n-a fost lăsat să discute vreodată ceva, iar revoluția nu se putea dezvolta altfel decît trecînd printr-o perioadă în care să fie dezbătute toate problemele în mitinguri la modul general și universal.

Asta crea o situație confuză sub multe aspecte. Asta era situația, și ea era inevitabilă, dar trebuie să spunem că aici nu e nimic periculos. Dacă vom învăța din timp să facem distincție între ceea ce este bun la mitinguri și ceea ce este necesar pentru a conduce, atunci — și numai atunci — vom putea face ca Republica sovietică să fie la înălțimea situației. Din păcate, noi nu am învățat încă asta, iar lucră-

rile celor mai multe dintre congrese sînt departe de a avea un caracter concret.

Prin numărul mare de congrese, noi întrecem toate statele din lume. În nici una dintre republicile democrate nu se țin atîtea congrese cîte se țin la noi ; de altfel ele nu pot admite așa ceva.

Nu trebuie să uităm că țara noastră este o țară care a suferit pierderi mari și a sărăcit mult și trebuie s-o învățăm să facă mitinguri, dar să nu confunde, după cum am mai spus, ceea ce e bun la mitinguri cu ceea ce e necesar pentru a conduce. Poți să faci mitinguri, dar să conduci fără șovăire, să conduci mai bine decît conducea înainte capitalistul. Altfel nu-l vei învinge. Trebuie să ții minte că conducerea trebuie să fie și mai severă, și mai fermă decît înainte.

În Armata Roșie, după luni și luni de mitinguri, disciplina s-a întărit atît de mult, încît nu era mai prejos de cea existentă în vechea armată. În Armata Roșie se aplicau pedepse aspre, care mergeau pînă la pedeapsa cu împușcarea, pedepse necunoscute nici de vechiul regim. Mic-burghezii scriau și urlau : „Vedeți, bolșevicii au introdus pedeapsa cu moartea prin împușcare“. Noi trebuie să spunem : „Da, au introdus-o și au introdus-o pe deplin conștienți de ceea ce fac“.

Trebuie să spunem că ori vor pieri cei care ne vor pieirea și care, socotim noi, trebuie să piară, și atunci Republica noastră sovietică va continua să existe ; ori, dimpotrivă, capitaliștii vor continua să existe și atunci va pieri republica. Într-o țară care a sărăcit, ori vor pieri cei care nu pot să se disciplineze, ori va pieri întreaga republică muncitorească-țărănească. Aici nu este și nici nu poate fi alegere, după cum nu trebuie să fie nici un fel de sentimentalism. Sentimentalismul este o crimă tot atît de mare ca și lașitatea în război. Cine se abate acum de la disciplină lasă să pătrundă dușmanul în propriile sale rînduri.

Iată de ce afirm că noua politică economică prezintă importanță și în ceea ce privește învățătura. Aici arătați cum trebuie să se învețe. Trebuie să mergeți pînă acolo,

Încît să declarați că cine nu învață n-are ce căuta printre noi. Cînd va fi comunism, o vom lăsa mai moale cu învățătura. Acum însă vă spun că învățătura trebuie să fie aspră, căci altfel vom pieri.

NE VOM PRICEPE SĂ MUNCIM PENTRU NOI?

La noi s-au produs dezertări din armată, precum și de pe frontul muncii: altădată munceai pentru capitalist, munceai pentru exploatator și firește că lucrai prost. Astăzi însă muncești pentru tine, pentru puterea muncitorească-țărănească. Ține minte că trebuie să se decidă dacă ne vom pricepe să muncim pentru noi, căci altfel, repet, republica noastră va pieri. Și noi spunem ceea ce spuneam și în armată: ori piară toți cei care ne vor pieirea, și vom lua în acest scop cele mai drastice măsuri disciplinare, ori vom salva țara, și republica noastră va continua să existe.

Iată care trebuie să fie linia noastră, iată de ce (printre alte motive) avem nevoie de noua politică economică.

Învățați cu toții să gospodăriți. Lîngă voi vor fi capitaliști, vor fi capitaliști străini, concesionari și arendași; ei vă vor smulge beneficii de sute de procente și se vor îmbogăți pe lîngă voi. N-au decît să se îmbogățească; voi însă să învățați de la ei să gospodăriți, căci numai atunci veți ști cum să construiți republica comunistă. Privită sub aspectul necesității de a învăța rapid, orice indulgență ar fi cea mai mare crimă. Și trebuie să facem această școală, școală grea, aspră, cîteodată chiar cumplită, căci altă ieșire nu există.

Nu trebuie să uitați nici un moment că țara noastră sovietică, sărăcită de pe urma multor încercări care au dăinuit ani în șir, este înconjurată nu de o Franță socialistă și de o Anglie socialistă care să ne poată ajuta cu tehnica lor dezvoltată, cu industria lor dezvoltată. Nu! Trebuie să avem prezent în minte că toată tehnica lor dezvoltată, toată industria lor dezvoltată aparține capitaliștilor, care acționează împotriva noastră.

Trebuie să avem prezent în minte că ori ne vom încorda la maximum forțele în munca de zi cu zi, ori nu ne așteaptă decît pieirea.

Datorită actualei stări de lucruri, lumea întreagă se dezvoltă mai repede decît noi. Dezvoltîndu-se, lumea capitalistă își îndreaptă toate forțele împotriva noastră. Iată cum stau lucrurile! Iată de ce trebuie să se acorde o deosebită atenție acestei lupte.

În condițiile de incultură de la noi nu putem provoca printr-un atac frontal pieirea capitalismului. Dacă am avea un alt nivel cultural, sarcina ar putea fi rezolvată mai direct și poate că celelalte țări așa o vor rezolva atunci cînd va veni vremea construirii republicilor lor comuniste. Noi însă nu putem rezolva problema direct.

Statul trebuie să învețe să facă comerț în așa fel. Încît industria să satisfacă nevoile țărănimii, încît țărăimea să-și satisfacă nevoile prin comerț. Trebuie să facem în așa fel ca fiecare om al muncii să depună toate eforturile în vederea întăririi statului muncitoresc-țărănesc. Numai așa va putea fi creată o mare industrie.

Trebuie ca conștiința acestui fapt să pătrundă în rîndurile maselor, și nu numai să pătrundă, ci să se și înrădăcineze practic aici. Iată de unde decurg, spun eu, sarcinile Comitetului principal pentru educație politică. După orice revoluție politică profundă, poporul are nevoie de mult timp pentru a-și însuși învățămintele acestei revoluții. Și tocmai aici se pune întrebarea: a înțeles poporul aceste învățăminte? Trebuie să constat cu tot regretul că răspunsul la această întrebare nu poate fi decît negativ. Dacă poporul ar fi înțeles aceste învățăminte, am fi ajuns mult mai repede, pe o cale mult mai rapidă, pe o cale mult mai scurtă, la crearea unei mari industrii.

După ce a fost rezolvată sarcina înfăptuirii celei mai mari revoluții politice din lume, în fața noastră au stat alte sarcini: sarcini pe tărîm cultural, care ar putea fi socotite „mărunțișuri“. Trebuie ca această revoluție politică să fie înțeleasă, trebuie să facem ca ea să fie pe înțelesul maselor populației, ca această revoluție politică să nu rămînă o simplă declarație.

METODE INVECHITE

La timpul lor, aceste declarații, manifeste și decrete erau necesare. Acum însă avem destule din acestea. Ele erau necesare la timpul lor pentru a arăta poporului cum și ce anume vrem să construim, ce lucruri noi și nemaivăzute încă. Dar putem continua să arătăm poporului ce anume vrem să construim? Nu putem! Cel de pe urmă muncitor va începe să-și bată joc de noi. El va spune: „Ce tot îmi spui cum vrei să construiești? Arată-mi mai bine practic cum te pricepi să construiești. Dacă nu te pricepi, drumurile noastre se despart și du-te dracului!”. Și el va avea dreptate.

A trecut vremea când trebuia să arătăm din punct de vedere politic care sînt mărețele noastre sarcini; a sosit vremea când ele se cer îndeplinite în mod practic. Acum, în fața noastră stau sarcini culturale, sarcinile asimilării unei experiențe politice care poate și trebuie să fie tradusă în fapt. Dacă nu vom așeza toate cuceririle politice ale Puterii sovietice pe un fundament economic, ele se vor nărui. Acest lucru nu l-am făcut pînă acum. Tocmai de el trebuie să ne apucăm.

Ridicarea nivelului cultural constituie una dintre sarcinile cele mai urgente. Și aceasta este sarcina comitetului pentru educație politică dacă va ști să servească „educația politică” așa cum arată denumirea pe care și-a ales-o. Nu-i greu să-ți iei o denumire, dar să vedem cum îți îndeplinești misiunea. Să sperăm că după acest congres vom primi date exacte în această privință. La noi a fost înființată la 19 iulie 1920 o comisie pentru lichidarea analfabetismului. Înainte de a veni la congres am citit înadins decretul respectiv. Comisia generală pentru lichidarea analfabetismului în Rusia... Ba încă și mai și, Comisia extraordinară pentru lichidarea analfabetismului. Să sperăm că după acest congres vom primi date care ne vor arăta ce anume s-a făcut în acest domeniu și în cîte gubernii și că vom primi un raport precis. Însuși faptul că a fost nevoie să se înființeze o comisie extraordinară pentru lichidarea analfabetismului arată că sîntem niște (cum să mă exprim eufemistic?) semisălbatici, deoarece într-o țară unde oamenii nu sînt

semisălbatici crearea unei comisii extraordinare pentru lichidarea analfabetismului ar fi fost o rușine; acolo analfabetismul se lichidează în școli. Acolo există școli destul de bune și în ele se învață. Ce se învață? Întîi și întîi știința de carte. Dar dacă această problemă elementară nu este rezolvată, e ridicol să vorbești despre o nouă politică economică.

CEA MAI MARE MINUNE

De ce politică nouă mai e nevoie aici? Bine ar fi să ne ținem cum vom putea cu vechea politică din moment ce trebuie să lichidăm analfabetismul prin măsuri extraordinare. Acest lucru este evident. Dar și mai evident este faptul că noi am făcut minuni atît în domeniul militar, cît și în alte domenii. Cea mai mare minune dintre ele ar fi însă, cred eu, să lichidăm total comisia pentru lichidarea analfabetismului. Și să nu mai apară proiecte ca acela despre care am auzit aici de separare de Comisariatul pentru învățămînt. Așa stînd lucrurile, dacă veți aprofunda problema, veți fi de acord că ar trebui creată o comisie extraordinară pentru lichidarea unor proiecte proaste.

Mai mult chiar, nu este de ajuns să lichidezi analfabetismul; trebuie totodată să construiești o economie sovietică. Or, în acest domeniu numai cu știință de carte nu ajungi departe. Trebuie să ajungem la o uriașă ridicare a nivelului cultural. Trebuie ca omul să folosească în practică priceperea de a citi și a scrie, ca el să aibă ce citi, să aibă ziare și broșuri de propagandă, ca ele să fie repartizate în mod rațional și să ajungă în mîinile poporului, să nu se piardă pe drum, încît să fie citite numai jumătate din ele și să fie folosite pentru diferite scopuri în birouri, iar în mîinile poporului să nu ajungă, poate, nici un sfert. Trebuie să învățăm să folosim puținul pe care-l avem.

Iată de ce, în legătură cu noua politică economică, trebuie propagată fără încetare ideea că educația politică necesită ridicarea cu orice preț a nivelului cultural. Trebuie să facem în așa fel, încît deprinderea de a citi și a scrie să servească ridicării nivelului cultural, pentru ca țăranul să aibă posibilitatea să folosească această deprindere de a citi

și a scrie pentru îmbunătățirea gospodăriei sale și a statului său.

Legile sovietice sînt foarte bune, pentru că ele dau tuturor posibilitatea de a lupta împotriva birocratismului și a tărăgănelii, posibilitate care în nici un stat capitalist nu este acordată muncitorului și țăranului. Dar cine folosește această posibilitate? Aproape nimeni! Și nu numai țăranul, ci și un mare număr de comuniști nu știu să folosească legile sovietice promulgate în vederea luptei împotriva tărăgănelii, birocratismului sau împotriva unui fenomen atît de specific rusesc cum este corupția. Ce împiedică lupta împotriva acestui fenomen? Legile noastre? Propaganda noastră? Dimpotrivă! Legi s-au întocmit cîte poftiți! De ce atunci n-avem succes în această luptă? Pentru că numai cu propaganda nu poți duce această luptă, care este încununată de succes numai dacă e sprijinită de însăși masa poporului. La noi cel puțin jumătate din comuniști nu știu să lupte, ca să nu mai vorbim de cei care împiedică lupta. Este adevărat că 99% dintre voi sînt comuniști, și voi știți că în privința acestor din urmă comuniști noi întreprindem acum operații de care se ocupă comisia pentru curățirea rîndurilor partidului și sînt speranțe că vom îndepărta din partidul nostru cam 100 000 de inși. Unii zic că vreo 200 000, și aceștia din urmă îmi plac mai mult.

Sper că vom izgoni din partidul nostru 100 000—200 000 de comuniști care s-au strecurat în rîndurile lui și care nu numai că nu știu să lupte împotriva tărăgănelii și a corupției, dar și împiedică lupta împotriva lor.

SARCINILE LUCRĂTORILOR DIN COMITETELE PENTRU EDUCAȚIE POLITICĂ

Faptul că vom înlătura din partidul nostru 100 000—200 000 de persoane va fi un lucru folositor, dar asta nu-i decît o mică parte din ceea ce trebuie să facem. Comitetele pentru educație politică trebuie să-și adapteze la acest scop întreaga lor muncă. Neștiința de carte trebuie lichidată, dar știința de carte nu este nici ea suficientă, ci este nevoie de o cultură care te învață să lupti împotriva tărăgănelii și corupției, racilă de care nu ne putem tămădui prin

nici un fel de victorii militare și prin nici un fel de transformări politice. În fond, ea nu poate fi vindecată prin victorii militare și prin transformări politice, ci numai prin ridicarea nivelului cultural. Și această sarcină revine comitetelor pentru educație politică.

Trebuie ca lucrătorii din comitetele pentru educație politică să-și înțeleagă sarcinile nu ca niște funcționari, lucru care de asemenea se observă foarte des atunci când se discută dacă un reprezentant al comitetului gubernial pentru educație politică n-ar putea fi introdus în comisiile economice guberniale⁶³. Să ne fie cu iertare, dar nu trebuie să fiți introduși nicăieri, ci trebuie să vă rezolvați sarcinile ca niște simpli cetățeni. Dacă veți intra într-o instituție, vă veți burocratiza, dar dacă veți avea de-a face cu poporul și îl veți educa politicește, experiența vă va arăta că la un popor ridicat din punct de vedere politic nu există luare de mită, în timp ce la noi te lovești de ea la fiecare pas. Veți fi întrebați : ce să facem ca să nu mai existe mită, ca cutare sau cutare din comitetul executiv să nu ia mită. În-vățați-ne cum să stărpim această racilă ? Și dacă lucrătorii din comitetele pentru educație politică vor declara : „Asta nu ține de resortul nostru“, „în această problemă au fost scoase broșuri și publicații“, poporul o să le răspundă : „Nu sînteți buni membri de partid : este adevărat că asta nu ține de resortul vostru, că pentru asta există Inspekția muncitorească-țărănească, dar voi sînteți doar și membri de partid“. V-ați ales denumirea de comitete pentru educație politică. Când v-ați ales-o, ați fost preveniți : fiți mai modești în alegerea denumirii, luați-vă o denumire mai simplă. Voi însă ați ținut să vă luați denumirea de comitete pentru educație politică, iar această denumire obligă la multe. Voi doar nu v-ați luat denumirea de oameni care învață poporul alfabetul, ci pe aceea de comitete pentru educație politică. S-ar putea să vi se spună : „Foarte bine că învățați poporul să citească, să scrie, să ducă o campanie economică ; toate bune, dar asta nu-i educație politică, pentru că educația politică înseamnă a face un bilanț general“.

Noi ducem — și cred că și voi duceți — propagandă împotriva barbariei și împotriva unor racile ca mita, dar educația politică nu se reduce la această propagandă ; ea

Înseamnă rezultate practice, înseamnă a învăța poporul cum să obțină acest lucru și a da altora exemple de acest fel nu în calitate de membri ai comitetului executiv, ci ca simpli cetățeni, care, fiind mai ridicați politicește decât alții, știu nu numai să suđuie la orice manifestare de birocratism — lucru foarte răspândit la noi —, dar să și arate cum poate fi biruit acest rău în mod practic. Aceasta este o artă foarte grea, care nu poate fi însușită fără o ridicare generală a nivelului de cultură, fără a face ca masa de muncitori și de țărani să aibă un nivel cultural mai ridicat decât cel de astăzi. Tocmai asupra acestei sarcini a Comitetului principal pentru educație politică aș vrea să atrag cel mai stăruitor atenția.

Vreau să rezum tot ce am spus și să trag concluzii practice din toate sarcinile ce revin comitetelor guberniale pentru educație politică.

TREI MARI DUȘMANI

După părerea mea, în momentul de față trei mari dușmani stau în fața fiecărui lucrător, indiferent de rolul și de sarcina ce-i revin în cadrul resortului său, în cadrul comitetelor pentru educație politică, dacă este un lucrător comunist, și majoritatea sînt comuniști. Cei trei mari dușmani sînt : primul — îngîmfarea comunistă, al doilea — analfabetismul și al treilea — mita.

PRIMUL DUȘMAN : ÎNGIMFAREA COMUNISTA

Îngîmfarea comunistă este o trăsătură proprie aceluia care, făcînd parte din partidul comunist, de unde n-a fost măturat încă, își închipuie că poate rezolva toate problemele prin decrete comuniste. Cît timp este membru al partidului de guvernămînt și lucrează în cutare sau cutare instituție de stat, el își închipuie că asta îi dă dreptul să vorbească despre rezultatele educației politice. Nici vorbă de așa ceva ! Asta nu-i decât îngîmfare comunistă. A învăța să faci educație politică — iată de ce avem nevoie ; noi însă n-am învățat acest lucru și nu ne apucăm încă cum trebuie de această treabă.

AL DOILEA DUȘMAN : ANALFABETISMUL

În ceea ce privește al doilea dușman, analfabetismul, pot să spun că, atît timp cît la noi în țară există un fenomen ca analfabetismul, este prea greu să vorbești despre educație politică. Aceasta nu este o sarcină politică, ci o condiție fără care nu se poate vorbi de politică. Omul analfabet se află în afara politicii, el trebuie să învețe mai întîi alfabetul. Fără asta nu poate fi vorba de politică, fără asta nu există decît zvonuri, bîrfeli, basme, prejudecăți, dar nu politică.

AL TREILEA DUȘMAN : MITA

În sfîrșit, cînd există un fenomen cum este luarea de mită, cînd așa ceva este posibil, nu poate fi vorba de politică. În aceste condiții nici pomeneală de politică, în aceste condiții nu se poate face politică, pentru că toate măsurile vor rămîne în aer fără să ducă la nici un fel de rezultate. O lege va înrăutăți starea de lucruri dacă în practică va fi aplicată în condiții cînd luarea de mită este tolerată și răs-pîndită. În asemenea condiții nu se poate face nici un fel de politică, pentru că nu există principala condiție ca să te poți ocupa de politică. Trebuie să înțelegem că pentru a putea arăta poporului sarcinile noastre politice, pentru a putea arăta maselor populare : „Iată în ce direcții trebuie să ne îndreptăm eforturile“ (și ar fi trebuit să facem acest lucru !), e necesar să ridicăm nivelul cultural al maselor. Trebuie să ajungem la un anumit nivel de cultură. Altfel sarcinile noastre nu vor putea fi aduse la îndeplinire.

DEOSEBIREA DINTRE SARCINILE MILITARE
ȘI CELE CULTURALE

Sarcina culturală nu poate fi rezolvată atît de repede ca sarcinile politice și militare. Trebuie să înțelegem că condițiile de înaintare sînt astăzi altele. Pe plan politic poți învinge, într-o perioadă de agravare a crizei, în cîteva săptămîni. În război poți învinge în cîteva luni, dar pe plan cultural nu poți învinge într-un astfel de termen ; prin însăși natura lucrurilor, aici este nevoie de un termen

mai lung și trebuie să ne adaptăm acestui termen mai lung, organizându-ne în mod corespunzător munca, fiind mai dârzi, mai perseverenți și mai metodici. Fără aceste calități nici nu te poți apuca de educație politică. Iar rezultatele educației politice pot fi măsurate numai prin îmbunătățirea economiei. Trebuie nu numai să lichidăm analfabetismul, să lichidăm mita, care se menține pe terenul analfabetismului, ci trebuie ca propaganda noastră, directivele noastre, broșurile noastre să fie însușite în mod eficient de popor și ca toate acestea să ducă la o redresare a economiei naționale.

Iată care sînt sarcinile comitetelor pentru educație politică în legătură cu noua noastră politică economică, și vreau să sper că, datorită congresului nostru, vom obține în acest domeniu succese mai mari.

*„Al II-lea Congres general
al comitetelor pentru educație
politică. Buletinul congresului”
nr. 2 din 19 octombrie 1921*

*Se tipărește după șpaltul
corectat de V. I. Lenin*

PROIECT DE HOTĂRÎRE
A BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA
CU PRIVIRE LA ÎNFIINȚAREA
UNEI COMISII UNICE A CONCESIUNILOR

Avînd în vedere propunerile unor capitaliști din țările neutre privind concesiunea de întreprinderi și ramuri industriale din R.S.F.S.R., se dă unei comisii formate din tovarășii Troțki, Bogdanov și Țîperovici (cu mențiunea că comitetul gubernial Petrograd are dreptul de a-l înlocui pe acesta din urmă cu un alt tovarăș) sarcina de a întocmi o hotărîre a Biroului Politic pentru desființarea tuturor comisiilor care se ocupă în prezent cu problema concesiunilor și crearea unei comisii centrale unice în această problemă ⁸⁴.

Scris la 17 octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE V. M. MIHAILOV
 ȘI PROIECT DE HOTĂRÎRE A C.C.
 AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN PROBLEMA
 ACORDULUI CU GRUPUL RUTGERS⁸⁵

19. X.

Tov. Mihailov !

Anexez aici răspunsul grupului Rutgers la hotărîrea C.M.A. (adică la hotărîrea C.C.).

După părerea mea, acest răspuns echivalează cu *acceptarea* condițiilor noastre.

De aceea anexez un proiect *de hotărîre a C.C.* și te rog să-l trimiți *cît mai repede, pe rînd*, tuturor membrilor Biroului Politic. *Foarte urgent.*

Cu salutări comuniste, *Lenin*

Avînd în vedere că grupul de inițiativă (format din tovarășii Rutgers, Haywood și Callwert) a acceptat condițiile formulate prin hotărîrea C.M.A. din 17.X, C.C. hotărăște și invită C.M.A. să adopte o hotărîre în sensul că :

C.M.A. hotărăște :

- 1) acordul cu grupul Rutgers se consideră încheiat ;
- 2) tov. Bogdanov va întocmi imediat telegrame conținînd dispoziții urgente pentru pregătirea materialului lemnos etc. și le va prezenta la semnat președintelui C.M.A. ;
- 3) Prezidiul C.E.S. va pregăti în termen de două zile textul definitiv al contractului modificat spre a putea fi aprobat de C.M.A. în ședința de vineri 21.X.1921 ;
- 4) sîmbătă 22.X, tov. Rutgers va primi 5 000 de dolari, în conformitate cu prevederile contractului, imediat după aprobarea acestuia în ședința din 21.X a C.M.A.

Apoi, fără a se insera acest lucru în hotărîrea C.M.A., C.C. însărcinează pe tov. Bogdanov, precum și comisia

Kuibîșev și C.M.A., să facă în contract modificări în sensul că (1) C.M.A. are dreptul de a participa la desemnarea de candidaturi suplimentare pentru „Comitetul Organizatoric” *pînă la* confirmarea definitivă a listei și *în vederea* acestei confirmări; (2) *totalul* cheltuielilor de *orice fel* ale guvernului sovietic *nu trebuie să depășească* suma de 300 000 de dolari; (3) în caz de reziliere a contractului, guvernul sovietic *nu plătește* nici un fel de daune (sau numai pe acelea pe care tribunalul R.S.F.S.R. sau C. E. C. al R.S.F.S.R. le va găsi justificate).

Lenin

Scris la 19 octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

PROPUNERI ÎN LEGĂTURĂ CU TEXTUL
PROIECTULUI DE ACORD CU A.R.A. PRIVIND
ORGANIZAREA TRIMITERII DE COLETE
ALIMENTARE ÎN RUSIA ⁸⁶

De acord. 19/X Lenin

(chiar dacă scopul este *comercial*, *trebuie* să facem această experiență, căci ne alegem cu folosul net că se vine în ajutorul celor înfometaji și ne rezervăm dreptul de control ; plus dreptul de a denunța acordul cu un preaviz de trei luni. De aceea *nu* trebuie să le cerem să plătească pentru transport și pentru folosința depozitelor). Este necesar să fie numit, cu încuviințarea Biroului Politic, un controlor al nostru pe lângă *A.R.A.*, care să fie un om sigur și în același timp să știe să controleze *t o t u l*.

Scris la 19 octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE COMUNIȘTII POLONEZI

19. X. 1921

Dragi tovarăși !

Judecînd după știrile fragmentare care apar în ziarele noastre în legătură cu dezvoltarea mișcării comuniste din Polonia și judecînd (cu și mai mult temei) după comunicările unor tovarăși polonezi cu sarcini de răspundere, se poate spune că revoluția se maturizează în Polonia.

Se maturizează o revoluție muncitorească : asistăm la falimentul total al P.P.S. (al eserilor și menșevicilor, pe rușește ; al Internaționalelor a II-a și a II^{1/2}, în limbaj european). Sindicatele trec unul după altul la comuniști. Demonstrațiile iau amploare. Crahul financiar este iminent și inevitabil. Falimentul democrației burgheze (și al micii burghezii) din Polonia, legat de reforma agrară, faliment iminent și de mari proporții, va aduce inevitabil majoritatea populației țării — toată țărănimea săracă — alături de comuniști.

Crahul financiar și jefuirea neobrăzată a Poloniei de către capitalul Antantei (din Franța și din alte țări) atrag după sine demascarea practică a iluziilor naționaliste și de mare putere, demascare concretă, palpabilă pentru *mase*, pentru muncitorul și țăranul de rînd.

Dacă lucrurile stau într-adevăr așa, înseamnă că revoluția (sovietică) în Polonia trebuie să învingă în curînd. Înseamnă că nu trebuie să oferiți guvernului și burgheziei prilejul de a înăbuși revoluția, încetînd în sînge o insurecție *prematură*. Nu vă lăsați provocați. Așteptați ca valul să se ridice în toată puterea sa : el va mătura totul din cale și va asigura victoria comuniștilor.

Dacă burghezia va ucide 100—300 de persoane, asta nu va avea urmări funeste pentru cauză. Dar dacă, pro-

vocînd un măcel, burghezia va reuși să ucidă 10 000—30 000 de muncitori, asta ar putea întîrzia izbucnirea revoluției și *chiar cu cîțiva ani*.

Dacă guvernul ține neapărat să efectueze alegeri pentru Seim, trebuie să depuneți eforturi ca valul revoluției muncitorești și al nemulțumirii țărănimii să *cucerească Seimul*.

Nu vă lăsați provocați.

Revoluția trebuie cu orice preț lăsată să se dezvoltă pînă la coacerea *deplină* a rodului. Victoria puterii Sovietelor în Polonia ca urmare a procesului revoluționar *dinăuntru* țării va fi o mare victorie *internățională*. Dacă în momentul de față Puterea sovietică a repurtat, socot eu, o victorie internațională în proporție de 20—30%, o dată cu victoria puterii Sovietelor în Polonia ca urmare a procesului revoluționar *intern*, victoria *internățională* a revoluției comuniste va fi fost cucerită în proporție de 40—50%, ba poate chiar de 51%. Polonia se învecinează cu Germania, Cehoslovacia, Ungaria, și o Polonie sovietică va submina *întregul* edificiu al păcii de la Versailles.

Iată de ce comuniștilor polonezi le revine o sarcină de mare răspundere internațională : aceea de a ține ferm în mîină cîrma corăbiei lor și de a nu se lăsa provocați.

Merită oare să reacționăm la torturarea lui Dąbal de către Daszynski & Co. ? Dacă da, apoi numai printr-o bătaie zdravănă aplicată lui Daszynski, fără focuri de armă, fără răniri. Poate că merită, fiindcă asta ar fi o lecție bună dată de muncitori unui zbir ca el, le-ar ridica moralul, ar însemna sacrificarea (întemnițarea sau executarea) a 5—10 muncitori. Dar poate că nu merită nici atîta : n-ar fi oare *mai util* pentru agitația în rîndurile țărănimii faptul că Dąbal *al nostru* a fost sălbatic torturat ? Poate că asta ne va ajuta *în mai mare măsură* să cîștigăm simpatia țărănilor *în a poiați* decît o corecție aplicată lui Daszynski ? Trebuie chibzuit cu multă grijă.

Cu salutări comuniste, *Lenin*

PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ⁸⁷

La § 4 :

Comisariatul poporului pentru finanțe și Comisia financiară, precum și toți tovarășii care au vreo contingentă cu problemele comerțului interior, vor selecționa într-un termen scurt un grup de persoane cu o solidă experiență practică și cu un stagiou îndelungat în comerțul capitalist în vederea consultării acestora în problemele circulației banilor. Tovarășii de mai sus vor fi invitați să comunice în scris în termen de două zile dacă și în ce termen pot îndeplini această însărcinare.

Scris la 20 octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

PROIECT DE HOTĂRÎRE A C.M.A.
CU PRIVIRE LA PLUGURILE SISTEM „FOWLER“ 88

1. Tovarășul Martens, șeful secției metalurgie din C.E.S., răspunde personal de îndeplinirea hotărîrilor C.M.A. cu privire la plugurile sistem Fowler.

2. Tovarășul Martens va prezenta C.M.A. în termen de o săptămîină propuneri scrise privind planul de organizare a lucrărilor și măsurile concrete pentru buna lor desfășurare.

3. Comisia specială de 3 se desființează, cu obligația de a preda tov. Martens în termen de o săptămîină toată gestiunea ei și de a prezenta în scris un raport de activitate.

4. Comisariatul justiției va cerceta în termen de o săptămîină manifestările de birocratism, de lipsă de spirit gospodăresc și de atitudine greșită de care au dat dovadă în această problemă atît cei de la secția metalurgie, cît și în special comisia specială de 3, precum și alte instituții.

Raportul va fi prezentat *Consiliului Muncii și Apărării*.

Scris la 21 octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXIII*

Se tipărește după manuscris

HOTĂRÎREA C.M.A. ÎN PROBLEMA PREZENTĂRII DĂRILOR DE SEAMĂ ȘI A DIAGRAMELOR PENTRU C.M.A. ⁸⁹

21 OCTOMBRIE 1921

Se instituie o comisie formată din tovarășii Gorbunov, Smoleaninov, Avanesov (cu dreptul de a delega pe altcineva în locul său) și Krumin, care, cu concursul Direcției centrale de statistică, al Comisiei de stat a planificării și al departamentelor corespunzătoare,

va prezenta C.M.A. în termen de o săptămână un proiect de hotărîre în care să se prevadă că toate departamentele sînt obligate să prezinte lunar Consiliului Muncii și Apărării date statistice și diagrame, în special în ceea ce privește caracterizarea vieții economice, studierea dărilor de seamă, prelucrarea lor și formularea concluziilor practice.

Tov. Gorbunov sau tov. Smoleaninov sînt însărcinați cu convocarea C.M.A. și cu prezentarea raportului ⁹⁰.

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXIII*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

SCRISOARE CĂTRE G. V. CICERIN
 ȘI OBSERVAȚII PE MARGINEA PROIECTULUI
 DE DECLARAȚIE A GUVERNULUI SOVIETIC
 CU PRIVIRE LA RECUNOAȘTEREA DATORIILOR ⁹¹

24 octombrie

Tov. Cicerin ! Îți trimit propunerile mele de modificări și te rog să mi le restitui împreună cu avizul d-tale.

Nr. 1) Nu sîntem 150 000 000, ci 130 000 000, socotind și Republica Extremului Orient.

Nr. 2) Nu „să cedeze“, ci să facă o serie de concesi.

Nr. 3) **Principala** : în termeni *subtili*, dar totodată preciși, trebuie să vorbim și despre pretențiile *noastre* față de ei.

Cu salutări comuniste,

Lenin

Proiect de declarație

După cum relatează presa vest-europeană, Conferința de la Bruxelles a reprezentanților unor state a hotărît ca acordarea de credite guvernului Rusiei în scopul ajutorării populației înfometate să fie condiționată de recunoașterea de către acesta a datoriilor contractate de guvernele ruse anterioare. Pînă în prezent, hotărîrile conferinței nu au fost comunicate guvernului Rusiei. Dar, în condiții cînd masele populare îndură chinurile foamei, guvernul Rusiei trece peste subtilitățile etichetei diplomatice și consideră că este de datoria sa imperioasă să-și facă cunoscută poziția față de hotărîrile de la Bruxelles. În discursul rostit la 16 august în parlamentul britanic, d-l Lloyd-George, primul ministru al Angliei, a calificat drept diabolică propunerea de a se profita de foamea din Rusia pentru a o sili pe aceasta să recunoască datoriile contractate de guvernul țarist. Cu toate acestea, Conferința de la Bruxelles, perfect informată că, date fiind proporțiile pe care le-a luat foamea în Rusia, guvernul sovietic nu este în stare să salveze de la pieire cu propriile sale forțe populația înfometată, a pus

Rusiei drept condiție pentru acordarea de credite, fără care nu e posibil un ajutor substanțial pentru înfometaji, recunoașterea de către guvernul sovietic a vechilor datorii.

Atrăgînd atenția maselor muncitoare din toate țările și a tuturor cetățenilor cărora le sînt scumpe principiile umanitare asupra acestor acțiuni ale Conferinței de la Bruxelles, guvernul Rusiei declară totodată că cererea privind recunoașterea în anumite condiții a vechilor datorii corespunde în momentul de față propriilor sale intenții. Încă din primele zile ale existenței sale, guvernul sovietic și-a pus ca unul dintre principalele țeluri ale politicii sale economice colaborarea cu celelalte state. El a declarat în repetate rînduri ca e dispus să ofere un profit convenabil capitaliștilor străini care l-ar ajuta să valorifice bogățiile naturale ale Rusiei și să refacă aparatul ei economic. În prezent el constata că, în declarațiile lor oficiale, atît președintele Statelor Unite ale Americii, cît și miniștrii britanici subliniază meru faptul că după trei ani de la încheierea războiului mondial nu există încă o pace efectivă, în timp ce situația maselor populare devine tot mai grea, datoria publică crește, iar dezastrul economic se agravează.

Nr.1
130 Este cu totul evident că o pace definitivă nu poate fi instaurată fără participarea Rusiei, țară cu o populație de 150 000 000 de locuitori, că dezastrul nu poate fi lichidat lasînd Rusia în stare de ruină și că problema relațiilor dintre Rusia și restul lumii, problemă internațională de primă importanță, nu poate fi soluționată fără un acord cu guvernul sovietic. Privită sub aspectul intereselor și al nevoilor permanente ale tuturor statelor și popoarelor, refacerea economică a Rusiei este o necesitate primordială nu numai pentru ea, ci și pentru înseși aceste state și popoare. Fără colaborare economică cu celelalte țări, sarcina renașterii economice a Rusiei va fi extrem de dificilă, iar îndeplinirea ei va necesita o perioadă mult mai îndelungată.

Guvernul muncitoresc-țărănesc e în măsură să îndeplinească această sarcină mai bine decît oricare altul. Interesele particulare egoiste ale diverselor grupuri de capitaliști nu-l împiedică în activitatea de refacere a economiei naționale. Puterea muncitorească-țărănească se călăuzește direct de interesele maselor populare celor mai largi, adică, în fond, de interesele întregii societăți. Punîndu-și drept scop satisfacerea intereselor întregii populații muncitoare a Rusiei, puterea muncitorească-țărănească, care a ieșit biruitoare din grelele încercări ale războiului civil, oferă inițiativei particulare și capitalului posibilitatea de a colabora cu puterea muncitorilor și țăranilor la valorificarea bogățiilor naturale ale Rusiei. Guvernul sovietic a restabilit comerțul particular, proprietatea privată asupra întreprinderilor mici, dreptul de a lua în concesiune sau în arendă întreprinderi mari.

Guvernul sovietic lasă capitalului străin o parte suficient de mare din profit pentru satisfacerea intereselor lui, spre a-l atrage astfel să participe la refacerea economică a Rusiei. Urmînd această linie, guvernul sovietic tinde să încheie acorduri economice cu toate statele, în care scop este necesară. În ultimă analiză, statornicirea unei păci definitive între Rusia și celelalte state. Propunîndu-și această sarcină, Puterea sovietică întîmpină din partea celorlalte state pretenția de a recunoaște vechile datorii contractate de guvernul țarist.

Guvernul sovietic declară ca e ferm convins că nici un popor nu este obligat să plătească costul lanțurilor în care foștii săi stăpînitari l-au ținut timp de veacuri. Dar, în hotărîrea sa nestrămutată de a ajunge la o înțelegere cu celelalte state, guvernul Rusiei este gata să cedeze în această importantă problemă. Procedînd astfel, el vine totodată în întîmpinarea dorinței numeroșilor mici deținători de rente rusești, în special a celor din Franța, pentru care recunoașterea datoriei contractate de guvernul țarist prezintă un interes substanțial. Pornind de la aceste considerente, guvernul Rusiei se declară gata să recunoască obligațiile contractate de guvernul țarist față de alte state și de cetățenii lor prin împrumuturile contractate pînă în 1914, dacă i se vor acorda înlesniri care să-i asigure posibilitatea practică de a îndeplini aceste obligații.

Este de la sine înțeles că o condiție indispensabilă a acestei recunoașteri este aceea ca marile puteri să se oblige concomitent să pună capăt oricăror acțiuni care amenință securitatea republicilor sovietice și înviolabilitatea granițelor lor. Cu alte cuvinte, Republica sovietică își poate asuma aceste obligații numai în cazul în care marile puteri vor încheia cu ea o pace generală și definitivă, iar guvernul ei va fi recunoscut de către celelalte state.

În acest scop, guvernul Rusiei propune să fie convocată cît mai curînd cu putință o conferință internațională care să se ocupe de problemele menționate mai sus, să examineze cererile reciproce ale celorlalte state \vee și ale guvernului rus \wedge și să elaboreze tratatul de pace definitiv între ele. Numai după convocarea acestei conferințe va putea fi instaurată pacea generală. În nici un caz ea nu va fi obținută la Conferința de la Washington, ale cărei hotărîri nu vor fi recunoscute de Republica rusă, care n-a fost invitată să participe la lucrările ei.

La cea de-a patra aniversare a existenței Puterii sovietice, care va avea loc în curînd, toată lumea va fi nevoită să constate că eforturile numeroșilor dușmani externi și interni n-au făcut decît să consolideze în Rusia puterea muncitorească-țărănească, adevăratul apărător și exponent al intereselor maselor muncitoare din Rusia și al neatîrnării ei. Noile planuri de intervenție împotriva Rusiei Sovietice, a căror existență o atestă numeroase declarații apărute în principalele organe de presă din țările Antantei, nu vor face decît să întărească și mai mult legătura indestructibilă dintre masele muncitoare din Rusia și puterea muncitorească-țărănească, exponenta voinței lor, dar orice încercare de a pune în practică aceste planuri ar agrava suferințele maselor mun-

Nr. 2
să facă
o serie de
concesii
substanțiale

Nr. 3
pretențiile
reciproce
unul față
de altul
față de
celelalte state

citoare și ar întârzia refacerea economică a Rusiei, prejudiciind totodată și interesele economice ale tuturor celorlalte popoare.

Prezenta propunere a guvernului Rusiei constituie cea mai bună dovadă a năzuinței sale de a trăi în pace cu toate statele și a stabili cu ele relații economice normale. Acceptarea acestei propuneri corespunde intereselor tuturor țărilor și popoarelor.

Guvernul Rusiei își exprimă speranța că în urma propunerii sale se va ajunge în viitorul apropiat la o reglementare definitivă a relațiilor economice și politice dintre Rusia și celelalte state.

Scris la 24 octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXV*

*Scrisoarea și observațiile
lui V. I. Lenin
se tipăresc după manuscris,
iar proiectul de declarație
după exemplarul dactilografiat*

PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA
PRIVIND ORGANIZAREA CONDUCERII
INDUSTRIEI BUMBACULUI ⁹²

Tov. Bogdanov împreună cu tov. Kamenev vor reface ambele proiecte, înlăturînd din ele toate dispozițiile de natură să genereze birocratismul și urmărind să asigure în întreaga muncă de conducere o operativitate corespunzătoare cerințelor comerciale.

Textele ambelor proiecte vor fi transcrise pe două coloane alăturate și împărțite membrilor Biroului Politic.

Scris la 27 octombrie 1921

*Se tipărește pentru prima oară,
după manuscris*

SCRISOARE CĂTRE V. M. MIHAILOV,
CU UN PROIECT DE TELEGRAMĂ
CĂTRE L. B. KRASIN ⁹³

28/X.

Tov. Mihailov ! Te rog să trimiți de *urgență* tuturor membrilor Biroului Politic acest proiect de telegramă (dacă-l vor aproba, ia legătura cu Bogdanov și cu Cicerin și expediază telegrama chiar astăzi).

Considerînd că este extrem de important ca Krasin să plece în America înainte de deschiderea Conferinței de la Washington ;

— considerînd că e *tot atît* de important să cointeresăm capitalul american în exploatarea petrolului nostru, *propun* să se expedieze *chiar astăzi* lui Krasin următoarea telegramă de răspuns (cifrată bineînțeles) :

„Sîntem de acord să alocăm circa 100 000 de dolari pentru plata lucrărilor de prospecțiuni pe care le va efectua Foundation Company, cu condiția ca la ele să participe lucrători și specialiști de la noi și să ni se furnizeze toate datele referitoare la aceste lucrări. Considerăm că este extrem de important să atragem capitalul american la construirea unei fabrici de parafină și a unei conducte de petrol la Groznîi. Vă rugăm să rezolvați această chestiune cu maximum de energie și operativitate, căci e deosebit de important să ajungeți în America înainte de deschiderea Conferinței de la Washington“.

Lenin

Scris la 28 octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

*A VII-A CONFERINȚĂ A ORGANIZAȚIEI
GUBERNIALE DE PARTID MOSCOVA* ⁹⁴

29—31 OCTOMBRIE 1921

*Publicat la 3 și 4 noiembrie 1921,
în ziarul „Pravda” nr. 248 și 249*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

EXPUNERE
CU PRIVIRE LA NOUA POLITICĂ ECONOMICĂ
29 OCTOMBRIE

Tovarăși ! Țin să încep expunerea cu privire la noua politică economică făcînd o rezervă, și anume că eu concep această temă altfel decît s-ar aștepta mulți din cei prezenți sau, mai exact, că nu pot să tratez decît o mică parte din ea. Se înțelege că ne putem îndrepta cu precădere interesul spre cunoașterea și aprecierea ultimelor legi și hotărîri ale Puterii sovietice cu privire la noua politică economică. Interesul pentru o astfel de temă ar fi cu atît mai îndreptățit cu cît numărul acestor hotărîri este mai mare și cu cît este mai imperioasă necesitatea de a le concretiza, de a le preciza și de a le sistematiza, iar această necesitate, pe cît putem judeca noi de la Consiliul Comisarilor Poporului din cele observate, se face încă de pe acum simțită în mare măsură. Tot atît de îndreptățită ar fi și dorința de a cunoaște faptele și cifrele deja existente în legătură cu rezultatele noii politici economice. Bineînțeles că asemenea fapte confirmate și verificate sînt încă foarte puține, dar ele există totuși. Și pentru a cunoaște noua politică economică este, fără îndoială, absolut necesar să urmărim aceste fapte și să încercăm să le facem bilanțul. Eu nu pot însă să tratez nici una dintre aceste două teme, dar sînt sigur că, dacă veți manifesta interes pentru ele, veți găsi raportori. Pe mine însă mă interesează o altă temă, și anume problema tacticii sau, dacă mă pot exprima astfel, a strategiei revoluționare, pe care am aplicat-o la această cotitură a politicii noastre, și a aprecierii condițiilor, care arată, pe de o parte, în ce măsură această politică co-

respunde modului cum ne-am înțeles cu toții sarcinile și, pe de altă parte, în ce măsură cunoștințele acumulate de partid și conștiința partinică sînt la înălțimea acestei noi politici economice. Iată o problemă specială căreia aș vrea să-i consacru în totalitate expunerea mea.

Mă interesează înainte de toate următoarea problemă : atunci cînd se face o apreciere a noii noastre politici economice, în ce sens se poate afirma că politica economică anterioară a fost greșită, e oare just s-o caracterizăm ca o eroare și, în sfîrșit, dacă o asemenea caracterizare ar fi justă, în ce sens poate fi ea considerată utilă și necesară ?

Această problemă prezintă, cred, importanță cînd este vorba să apreciem în ce măsură sîntem în momentul de față de acord între noi, în cadrul partidului, asupra problemelor fundamentale ale actualei noastre politici economice.

Atenția partidului trebuie îndreptată în momentul de față exclusiv asupra diferitelor probleme concrete legate de această politică economică sau, dimpotrivă, trebuie îndreptată, cel puțin din timp în timp, în direcția aprecierii condițiilor generale ale acestei politici și a faptului dacă conștiința partidului, interesul și atenția lui corespund acestor condiții generale ? Cred că în momentul de față situația este de așa natură încît noua noastră politică economică nu este încă precizată suficient pentru cercurile largi ale partidului și că, fără să înțelegem în mod clar că politica economică anterioară a fost greșită, nu ne-am putea duce la bun sfîrșit munca de creare a bazelor noii noastre politici economice și de precizare totală a orientării ei.

Pentru a ne lămuri această idee și a răspunde la întrebarea în ce sens se poate și trebuie să se afirme, după părerea mea, că politica noastră economică anterioară a fost greșită, îmi voi îngădui să iau unul dintre episoadele războiului ruso-japonez, care ne va ajuta, cred, prin comparație să înțelegem mai bine corelația dintre diversele sisteme și metode politice folosite într-o revoluție ca aceea care are loc la noi. Exemplul la care mă refer este cucerirea Port Arthurului de către generalul japonez Nogi. Principalul lucru care mă interesează în acest exemplu este că cuce-

rirea Port Arthurului a cunoscut două stadii cu totul diferite. În primul stadiu au avut loc asalturi înverșunate care s-au soldat cu un eșec și cu mari pierderi pentru celebrul conducător de oști japonez. În cel de-al doilea stadiu s-a trecut atunci când a trebuit să înceapă un asediu lent și anevoios al fortăreței, după toate regulile artei, iar după trecerea unei perioade de timp sarcina cuceririi fortăreței a fost rezolvată tocmai pe această cale. Examinînd aceste fapte, se naște, firește, întrebarea : în ce sens poate fi considerată greșită prima metodă de acțiune a generalului japonez împotriva fortăreței Port Arthur ? Atacurile frontale împotriva fortăreței au fost ele o greșeală ? Și, dacă au fost o greșeală, în ce condiții trebuia armata japoneză, pentru a-și îndeplini cu succes misiunea, să vorbească de această greșeală și în ce măsură trebuia să-și dea seama de ea ?

La prima vedere, răspunsul la această întrebare pare, desigur, cît se poate de simplu. Dacă o serie întregă de atacuri frontale împotriva Port Arthurului s-au soldat fără nici un rezultat — ceea ce este un fapt — și dacă pierderile suferite cu acest prilej de atacanți au fost masive — ceea ce este iarăși un fapt incontestabil —, de aici rezultă în mod evident că eroarea tacticii asaltului direct împotriva fortăreței Port Arthur nu mai are nevoie de demonstrații. Dar, pe de altă parte, este evident că la rezolvarea unei asemenea probleme, care prezenta multe necunoscute, nu e ușor, fără experiența practică corespunzătoare, să stabilești cu o exactitate absolută sau chiar cu o aproximație destul de mare ce metodă poate fi folosită împotriva fortăreței inamice. Acest lucru nu putea fi stabilit fără a încerca în practică ce forță reprezintă fortăreața : cît de puternice sînt fortificațiile ei, în ce stare se află garnizoana ei etc. Fără toate acestea, problema folosirii unei metode eficace de cucerire a fortăreței nu o putea rezolva nici chiar unul dintre cei mai buni conducători de oști, cum este, fără îndoială, și generalul Nogi. Pe de altă parte, scopul și imperativul terminării cu succes a întregului război cereau soluțiile cele mai rapide cu putință ; totodată părea foarte probabil că chiar și pierderile masive, dacă se vor fi dovedit necesare pentru cucerirea fortăreței prin asalt,

aveau să fie compensate cu prisosință. Ele ar fi eliberat armata japoneză pentru operații pe alte teatre de război, ar fi dus la capăt una dintre sarcinile cele mai esențiale înainte ca inamicul, adică armata rusă, să fi reușit să trimită forțe importante pe un teatru de război îndepărtat, să le pregătească mai bine și, poate, să ajungă mult mai puternică decât armata japoneză.

Dacă vom urmări desfășurarea operației militare în ansamblul ei și condițiile în care a acționat armata japoneză, vom ajunge la concluzia că aceste asalturi împotriva Port Arthurului nu numai că au demonstrat un mare eroism al unei armate care s-a dovedit capabilă de mari jertfe, dar au fost singurul lucru posibil în condițiile din acea perioadă, adică la începutul operațiilor, care era necesar și util, deoarece, fără o verificare a forțelor în îndeplinirea sarcinii practice a cuceririi fortăreței prin asalt, fără a pune la încercare puterea de rezistență, nu existau temeiuri pentru o luptă mai îndelungată și mai grea, luptă care, datorită chiar și caracterului ei de durată, ascundea în sine o serie întreagă de primejdii de altă natură. Din punctul de vedere al operației în ansamblul ei, nu putem să nu considerăm și prima ei parte, care constă în asalturi și atacuri, ca o parte necesară, ca o parte utilă, deoarece, repet, fără această experiență armata japoneză nu putea să cunoască îndeajuns de bine condițiile concrete ale luptei. Care a fost situația acestei armate atunci când ea se afla la sfârșitul perioadei de luptă prin asalturi împotriva fortăreței inamice? Am sacrificat mii și mii de oameni și vom mai sacrifica alte mii, dar fortăreața nu o vom putea cuceri pe această cale; aceasta era situația când o parte sau majoritatea a început să ajungă la concluzia că trebuie să se renunțe la asalt și să se treacă la asediu. Dacă s-a constatat o greșeală în tactică, trebuie să i se pună capăt și să se considere că tot ceea ce este legat de ea constituie un impediment în acțiune care reclamă o schimbare: trebuie să isprăvim cu asaltul și să trecem la asediu, la o altă dispoziție a trupelor, la o nouă repartiziune a materialelor, fără a mai vorbi de diferitele metode și acțiuni. Trebuie să recunoaștem categoric și fără echivoc că tot ce am făcut pînă acum a fost o greșeală,

pentru a evita astfel impedimentele din calea dezvoltării unei noi strategii și a unei noi tactici, a desfășurării unor operații care acum trebuie să decurgă cu totul altfel și care, după cum știm, au fost încununuate de un succes deplin, deși s-au întins pe o perioadă mult mai îndelungată decât s-a presupus.

Cred că am adus un exemplu destul de potrivit pentru a lămuri situația în care se afla revoluția noastră atunci când s-a pus problema rezolvării sarcinilor ei socialiste în domeniul construcției economice. În această privință se disting cît se poate de clar două perioade. Mai întîi, perioada care se întinde aproximativ de la începutul verii lui 1918 pînă în primăvara anului 1921 și apoi perioada în care ne aflăm din primăvara anului 1921.

Dacă vă veți aminti de declarațiile, oficiale și neoficiale, pe care le-a făcut partidul nostru de la sfîrșitul anului 1917 și pînă la începutul anului 1918, veți vedea că și atunci noi ne dădeam seama că dezvoltarea revoluției, dezvoltarea luptei poate avea loc atît pe o cale relativ scurtă, cît și pe una foarte lungă și grea. Însă ori de cîte ori am făcut o apreciere asupra evoluției probabile a evenimentelor, am plecat în cele mai multe cazuri — și nu-mi amintesc să fi existat vreo excepție — de la premisa, poate, nu întotdeauna exprimată direct, dar întotdeauna subînțeleasă în mod tacit, de la premisa trecerii directe la construcția socialistă. Am recitat dinadins ceea ce s-a scris, de pildă, în martie și în aprilie 1918 despre sarcinile revoluției noastre în domeniul construcției socialiste* și m-am convins că într-adevăr de la această premisă porneam.

Era tocmai perioada când fusese deja rezolvată o sarcină esențială și care din punct de vedere politic era în mod necesar o sarcină prealabilă, sarcina cuceririi puterii, a creării sistemului de stat sovietic în locul vechiului sistem burghezo-parlamentar și apoi sarcina ieșirii din războiul imperialist, această ieșire fiind legată, precum se știe, de jertfe grele: încheierea păcii de la Brest, pace umilitoare și care punea condiții aproape imposibile. După încheierea

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 84—89, 175—220, 297—331. — *Nota red.*

acestei păci a urmat o perioadă, din martie și pînă în vara anului 1918, cînd sarcinile de ordin militar păreau rezolvate. Ulterior, evenimentele au arătat că lucrurile nu stăteau chiar așa, că în martie 1918, după ce rezolvaserăm problema războiului imperialist, se apropia începutul războiului civil, care, din vara anului 1918, cînd s-a produs rebeliunea cehoslovacilor, a început să se apropie rapid. Pe atunci, în martie sau aprilie 1918, vorbind despre sarcinile noastre, noi opuneam deja metodelor de trecere treptată mijloace de acțiune, ca metoda de luptă orientată în special spre exproprierea expropriatorilor, spre ceea ce a fost caracteristic îndeosebi primelor luni de revoluție, sfîrșitului anului 1917 și începutului anului 1918. Chiar și atunci a trebuit să recunoaștem că munca noastră în domeniul organizării evidenței și controlului a rămas cu mult în urmă față de munca și activitatea în ceea ce privește exproprierea expropriatorilor. Asta înseamnă că noi am expropriat mult mai mult decît puteam să ținem în evidență, să controlăm, să administrăm etc. și astfel se punea problema trecerii de la sarcina expropriării, a desființării puterii exploatare și expropriatorilor, la aceea de organizare a evidenței și controlului, la sarcinile economice, prozaice — ca să zicem așa — ale construcției directe. Și chiar atunci a trebuit într-o serie întreagă de puncte să batem în retragere. Așa, de pildă, în martie și în aprilie 1918 s-a pus problema remunerării specialiștilor pe baza unor tarife de salarizare care nu corespundeau relațiilor socialiste, ci celor burgheze, adică a unor tarife care nu erau în raport cu dificultatea muncii sau cu condițiile de muncă deosebit de grele, ci în raport cu deprinderile burgheze și cu condițiile societății burgheze. O asemenea remunerare a specialiștilor, foarte ridicată — ridicată în accepția burgheză a cuvîntului —, nu intra inițial în planurile Puterii sovietice și contravenea chiar unei serii de decrete emise la sfîrșitul anului 1917. Dar la începutul anului 1918 partidul nostru a dat directive precise în sensul că aici trebuie să facem un pas înapoi și să acceptăm un anumit „compromis“ (ca să întrebuițez cuvîntul folosit în acea perioadă). Printr-un decret al C.E.C. din Rusia din 29 aprilie 1918

a fost recunoscută necesitatea de a se introduce această schimbare în sistemul general de salarizare⁹⁵.

Munca noastră economică, de construcție, pe care o punem atunci pe primul plan, o priveam sub un singur aspect. Pe atunci se preconiza trecerea directă la socialism fără o perioadă preliminară în care vechea economie să se adapteze celei socialiste. Am crezut că, odată create producția de stat și repartitia pe linie de stat, am pășit direct într-un alt sistem economic de producție și de repartitie, altul față de cel precedent. Am crezut că ambele sisteme — acela al producției și repartitiei pe linie de stat și acela al producției și repartitiei bazate pe comerțul particular — vor angaja lupta între ele în condiții care ne vor permite să organizăm producția și repartitia pe linie de stat, cucerindu-le pas cu pas de la sistemul vrăjmaș. Afirmăm că în clipa de față sarcina noastră nu mai este atât exproprierea expropriatorilor, cât evidența, controlul, creșterea productivității muncii, întărirea disciplinei. Toate acestea le spunem în martie și în aprilie 1918, însă fără să ne punem problema în ce raport se va afla economia noastră față de piață, de comerț. Când, în legătură cu polemica cu o parte dintre tovarăși care se pronunțaseră împotriva păcii de la Brest, noi am pus — bunăoară în primăvara anului 1918 — problema capitalismului de stat, n-am pus-o în sensul că ne vom reîntoarce la capitalismul de stat, ci în sensul că, dacă în Rusia am avea capitalismul de stat ca sector economic predominant, situația noastră ar fi mai ușoară și am rezolva sarcinile socialiste mai rapid. Asupra acestei împrejurări aș vrea să vă atrag în mod deosebit atenția, deoarece mi se pare necesar ca ea să fie luată în considerare, pentru a înțelege în ce a constat schimbarea politicii noastre economice și cum trebuie apreciată această schimbare.

Voi cita un exemplu menit să arate mai concret, mai sugestiv condițiile în care s-a desfășurat lupta noastră. Am avut de curînd prilejul să văd la Moscova o publicație particulară, „Gazeta anunțurilor“⁹⁶. După cei trei ani ai politicii noastre economice anterioare, această „Gazetă a anunțurilor“ mi s-a părut ceva cu totul neobișnuit, cu totul nou, ciudat. Din punctul de vedere al metodelor generale

ale politicii noastre economice însă nu e nimic ciudat aici. Dacă luăm acest mic, dar destul de caracteristic exemplu, trebuie să ne reamintim cum s-a desfășurat lupta, care au fost sarcinile și metodele ei în revoluția noastră în general. Unul dintre primele decrete de la sfârșitul anului 1917 a fost acela cu privire la monopolul de stat asupra anunțurilor. Ce însemna acest decret ? El însemna că proletariatul care a cucerit puterea de stat preconizează o trecere treptată la noile relații social-economice : nu interzicerea presei particulare, ci subordonarea ei unei conduceri de către stat, trecerea ei pe făgașul capitalismului de stat. Decretul prin care se stabilea monopolul de stat asupra anunțurilor presupunea implicit că rămân, ca un fenomen general, ziarele întreprinzătorilor particulari, că rămâne politica economică care necesită anunțuri particulare, rămâne și orînduirea bazată pe proprietatea privată : rămîn o serie întreagă de întreprinderi particulare care au nevoie de reclamă și anunțuri. Acest lucru îl preconiza și numai astfel putea fi interpretat decretul cu privire la monopolizarea anunțurilor particulare. Ceva asemănător avem și în decretul privitoare la bănci, dar nu voi vorbi despre ele spre a nu complica exemplul.

Care a fost soarta decretului cu privire la monopolizarea anunțurilor particulare, în primele săptămîni ale existenței Puterii sovietice ? Curînd după aceea el a fost șters de pe fața pămîntului. Amintindu-ne acum de modul cum s-a dus lupta și de condițiile în care s-a desfășurat ea de atunci încoace, ni se pare ridicol să amintim astăzi, cît de naivi am fost noi că puteam vorbi la sfârșitul anului 1917 despre introducerea monopolului de stat asupra anunțurilor particulare. Despre ce anunțuri particulare mai putea fi vorba într-o perioadă de luptă înverșunată ? Inamicul, adică lumea capitalistă, a răspuns la acest decret al Puterii sovietice continuînd lupta și încordînd-o la maximum, pînă la capăt. Decretul presupunea că Puterea sovietică, dictatura proletariatului, este atît de bine consolidată, încît nu mai poate exista nici o altă economie, că necesitatea de a se subordona ei este atît de evidentă pentru întreaga masă a întreprinzătorilor particulari și pentru diverși patroni, încît

ei vor primi lupta pe terenul pe care noi o vom desfășura ca putere de stat. Vouă, spuneam noi, vă rămân publicațiile particulare, vă rămîne inițiativa particulară, vă rămîne libertatea anunțurilor necesară deservirii acestor întreprinderi ; asupra lor se instituie doar un impozit de stat, se stabilește doar concentrarea lor în mâna statului, iar sistemul anunțurilor particulare nu numai că nu se desființează ca atare, ci, dimpotrivă, vi se oferă unele avantaje legate întotdeauna de o justă concentrare a informării. În realitate însă noi am fost nevoiți să desfășurăm lupta pe un cu totul alt teren. Inamicul, adică clasa capitaliștilor, a răspuns la acest decret al puterii de stat prin negarea totală a acestei puteri de stat. Nu putea fi vorba de nici un fel de anunțuri, întrucît tot ce rămăsese burghezo-capitalist în regimul nostru și-a îndreptat încă de pe atunci toate forțele în vederea luptei pentru înseși bazele puterii. Nouă, care am propus capitaliștilor : „Supuneți-vă reglementării de către stat, supuneți-vă puterii de stat și, în loc să desființăm cu totul condițiile corespunzătoare vechilor interese, deprinderi și concepții ale populației, veți obține schimbarea treptată a tuturor acestor lucruri prin reglementarea de către stat“, ni s-a pus chestiunea existenței noastre însăși. Tactica adoptată de clasa capitaliștilor a constat în a ne împinge la luptă, la o luptă înverșunată și necruțătoare, care ne-a silit să procedăm la o sfârșimare incomparabil mai radicală a vechilor relații decît preconizam noi.

Din decretul cu privire la monopolizarea anunțurilor particulare s-a ales praful ; el a rămas un simplu petec de hîrtie, iar viața, adică rezistența clasei capitaliștilor, a silit puterea noastră de stat să treacă întreaga luptă pe cu totul alt plan, nu pe planul unor mărunțisuri, unor probleme ridicol de minore de care am avut naivitatea să ne ocupăm la sfîrșitul anului 1917, ci pe dilema : a fi sau a nu fi, să înfrîngem sabotajul întregii clase a cinovnicilor, să respingem armata albgardiștilor, care avea sprijinul burgheziei din întreaga lume.

Acest episod particular cu decretul referitor la anunțuri ne dă, cred, indicații folositoare în problema fundamentală dacă vechea tactică a fost sau nu greșită. Desigur că, apreciind astăzi evenimentele din perspectiva dezvoltării isto-

rice ulterioare, nu putem să nu considerăm că acest decret a fost naiv și, într-un anumit sens, greșit ; în același timp însă el a fost just, în sensul că puterea de stat — proletariatul — a făcut încercarea de a înfăptui trecerea la noile relații sociale, adaptându-se, ca să zicem așa, la maximum relațiilor existente, pe cât posibil treptat și fără o răsturnare prea puternică. Dușmanul însă, adică clasa burgheză, a făcut uz de toate mijloacele pentru a ne împinge la o luptă înverșunată, în forma ei extremă. A fost just acest lucru sub raport strategic din punctul de vedere al inamicului ? El a fost just, negreșit, pentru că nu era posibil ca burghezia, fără a-și fi încercat forțele în acest domeniu într-o luptă directă, să se supună dintr-o dată unei puteri absolut noi, care nu existase încă pînă atunci, puterii proletariatului. „Să ne fie cu iertare, stimabililor — ne răspundea burghezia —, în loc să discutăm cu voi despre anunțuri, o să vedem dacă nu se va mai găsi la noi un Vranghel, un Kolceak, un Denikin și dacă nu vor primi ajutor din partea burgheziei internaționale pentru a rezolva cu totul altă problemă decît aceea dacă la voi va exista sau nu Banca de Stat“. În această privință, în legătură cu Banca de Stat, ca și cu privire la anunțuri, s-au scris la noi la sfîrșitul anului 1917 destule lucruri care în mare măsură s-au dovedit simplă maculatură.

Burghezia ne-a răspuns atunci printr-o strategie justă din punctul de vedere al intereselor ei : „Întîi vom duce lupta pentru problema fundamentală : reprezentați voi, în genere, o putere de stat sau aveți numai impresia că e așa, iar această problemă va fi rezolvată, firește, nu prin decrete, ci prin război, prin violență, și acesta va fi, probabil, un război nu numai al nostru, al capitaliștilor izgoniți din Rusia, ci al tuturor celor interesați în menținerea orînduirii capitaliste. Și, dacă se va dovedi că restul lumii este suficient de interesat în asta, noi, capitaliștii ruși, vom fi sprijiniți de burghezia internațională“. Procedînd astfel, burghezia proceda just, în apărarea intereselor ei. Ea nu putea, avînd chiar cît de mici speranțe în rezolvarea problemei fundamentale printr-un mijloc cu efect puternic — și anume printr-un război —, ea nu putea și nici nu trebuia să ac-

cepte concesiile parțiale pe care i le făcea Puterea sovietică în vederea unei treceri mai treptate la noua orînduire. „Nici un fel de trecere la nici o nouă orînduire!“, așa răspundea burghezia.

Iată de ce s-a ajuns la cursul actual al evenimentelor. Pe de o parte, victoria statului proletar și măreția fără asemănare a luptei care a caracterizat întreaga perioadă a anilor 1917 și 1918, în condițiile unui nemaivăzut entuziasm al poporului ; pe de altă parte, încercarea Puterii sovietice de a duce o politică economică care preconiza inițial o serie de transformări treptate, o trecere mai prudentă la noua orînduire, ceea ce și-a găsit expresia, printre altele, în acest mic exemplu menționat de mine. În loc de asta ea a primit drept răspuns din tabăra dușmană hotărîrea de a duce o luptă necruțătoare pentru a se vedea dacă ea, Puterea sovietică, se poate menține ca stat în sistemul relațiilor economice internaționale. Această problemă nu putea fi rezolvată decît printr-un război, care, la rîndul său, ca război civil, a fost un război înverșunat. Cu cît lupta devenea mai grea, cu atît mai puțin loc rămînea pentru o trecere prudentă. În această logică a luptei, burghezia — spuneam eu — a procedat just din punctul ei de vedere. Și ce puteam spune noi ? „Dv., domnilor capitaliști, n-o să ne înspăimîntați pe noi. Vă vom bate și pe acest tărîm, vă vom bate din nou, după ce ați fost bătuți pe tărîm politic împreună cu constituanta voastră“. Noi nu puteam proceda altfel. Orice alt mod de a acționa ar fi însemnat din partea noastră o totală cedare de poziții.

Să ne amintim condițiile în care s-a desfășurat lupta noastră și veți înțelege în ce a constat această schimbare în aparență greșită și accidentală, pentru ce, bazîndu-ne pe entuziasmul general și pe dominația politică asigurată, am putut dizolva cu ușurință constituanta și pentru ce a trebuit în același timp să încercăm o serie de măsuri în vederea trecerii treptate, prudente, la prefaceri economice, pentru ce, în sfîrșit, logica luptei și rezistența burgheziei ne-au determinat să recurgem la mijloacele extreme, cele mai îndrăznețe, trecînd peste orice considerente, ale unei lupte civile care a pustiit Rusia timp de trei ani.

Spre primăvara anului 1921 a devenit evident că am suferit o înfrângere în încercarea noastră de a trece prin metoda „asaltului“, adică pe calea cea mai scurtă, mai rapidă și mai directă, la bazele socialiste ale producției și ale repartiției. Situația politică din primăvara anului 1921 ne-a arătat că într-o serie de probleme economice trebuie să ne retragem inevitabil pe pozițiile capitalismului de stat, să trecem de la „asalt“ la „asediu“.

Dacă această trecere este întâmpinată de unii cu lamentări, descurajare și indignare, trebuie să spunem: nu înfrângerea e atît de periculoasă, cît teama de a-ți recunoaște înfrângerea, teama de a trage din ea toate concluziile. Lupta pe calea armelor e mult mai simplă decît lupta dintre socialism și capitalism, și noi am învins pe alde Kolceak & Co. pentru că nu ne-a fost teamă să ne recunoaștem înfrîngerile, nu ne-a fost teamă să tragem învățăminte din ele, să refacem de multe ori ceea ce era făcut numai pe jumătate sau prost făcut.

La fel trebuie să procedăm și în lupta — mult mai grea și mai complicată — a economiei socialiste împotriva celei capitaliste. Să nu ne fie teamă să ne recunoaștem înfrîngerea. Să învățăm din experiența înfrîngerii. Să refacem cu mai multă grijă, mai prudent, mai sistematic ceea ce a fost prost făcut. Dacă am fi de acord cu părerea că recunoașterea înfrîngerii, echivalînd cu o cedare totală a pozițiilor, provoacă descurajare și slăbirea elanului în luptă, ar trebui să spunem că asemenea revoluționari nu fac două parale.

Iar eu sper că despre bolșevici, căliți de experiența a trei ani de război civil, nu va putea nimeni spune una ca asta, cu excepția cîtorva cazuri izolate. Forța noastră a constat și va consta în aceea că ținem seama cu toată luciditatea de cele mai grele înfrîngeri, învățînd din experiența lor ce trebuie schimbat în activitatea noastră. De aceea trebuie să vorbim deschis. Asta prezintă interes și importanță nu numai în ceea ce privește adevărul teoretic, ci și sub raport practic. Nu putem învăța să rezolvăm prin metode noi sarcinile noastre de astăzi dacă experiența de ieri nu ne-a deschis ochii că vechile metode sînt greșite.

După experiența construcției socialiste directe în condiții nemaipomenit de grele, în condițiile războiului civil, în condițiile când burghezia ne impunea forme de luptă acerbe, în primăvara anului 1921 situația a început să se limpezească, iar sarcina trecerii la noua politică economică a devenit nu construcția socialistă directă, ci retragere spre capitalismul de stat într-o serie întreagă de domenii ale economiei; nu un atac frontal, ci o sarcină foarte anevoioasă și neplăcută, sarcina unui asediu îndelungat, care presupune o serie întreagă de retrageri. Iată ce este necesar pentru a trece la rezolvarea problemei economice, adică pentru a asigura trecerea sub raport economic la bazele socialismului.

Nu vă pot prezenta astăzi cifre, bilanțuri sau fapte prin care să vă demonstrez ce ne-a adus această politică de revenire la capitalismul de stat. Voi da numai un singur mic exemplu. Știți că unul dintre principalele centre ale economiei noastre este bazinul Donețului. Știți că avem acolo foste întreprinderi capitaliste dintre cele mai mari, la nivelul întreprinderilor capitaliste din Europa occidentală. Știți de asemenea că sarcina care ne-a revenit pentru început acolo a fost să refacem marile întreprinderi industriale: ne-a fost ușor să pornim cu un mic număr de muncitori la refacerea industriei din bazinul Donețului. Ce constatăm însă acolo, după cotitura survenită în primăvara aceasta în politică? Observăm acolo un fenomen contrar: o creștere remarcabilă a producției micilor mine țărănești, care au început să fie date în arendă. Observăm dezvoltarea relațiilor capitalismului de stat. Minele țărănești lucrează bine, furnizând statului, cu titlu de arendă, aproximativ 30% din cărbunele extras. Creșterea producției în Donbass vădește o simțitoare îmbunătățire generală față de situația catastrofală din vara anului trecut; un rol important în această îmbunătățire îl joacă îmbunătățirea survenită în producția minelor mici, exploatarea lor pe baza capitalismului de stat. Nu pot să fac aici o analiză a tuturor datelor corespunzătoare, dar pe baza acestui exemplu puteți vedea în mod concret anumite rezultate practice la care s-a ajuns prin schimbarea politicii. Înviorarea vieții economice, de care avem absolută nevoie, creșterea productivității, de

asemenea absolut necesară, toate acestea am început să le obținem datorită revenirii parțiale la sistemul capitalismului de stat. De iscusința noastră de cum vom ști să aplicăm pe viitor în mod just această politică depinde calitatea rezultatelor viitoare.

Revin acum la dezvoltarea ideii mele principale. Această trecere la noua politică economică efectuată în primăvară, această retragere a noastră spre procedeele, metodele, modul de activitate al capitalismului de stat, a fost ea suficientă pentru ca atunci când vom înceta retragerea să începem să ne pregătim de ofensivă? Nu, ea s-a dovedit insuficientă. Și iată de ce. Dacă revenim la comparația pe care am făcut-o la început (asaltul și asediul în război), vedem că n-am terminat încă cu noua dispoziție a trupelor, cu noua repartizare a mijloacelor materiale etc., într-un cuvânt n-am terminat pregătirile în vederea unor noi operații, care, potrivit unei noi strategii și tactici, trebuie să se desfășoare acum altfel. Dacă asistăm astăzi la trecerea la capitalismul de stat, se pune întrebarea dacă nu e cazul să nu fim stînjeniți de metodele de activitate corespunzătoare politicii economice anterioare. E de la sine înțeles — și experiența ne-a dovedit-o — că trebuie să obținem acest lucru. Declaram în primăvară că nu ne vom teme să revenim la capitalismul de stat și vorbeam despre sarcinile noastre tocmai în legătură cu organizarea schimbului de mărfuri. O serie întreagă de decrete și hotărîri, o sumedenie de articole, întreaga propagandă, toate legile din primăvara anului 1921 au fost adaptate dezvoltării schimbului de mărfuri. Care era conținutul acestei noțiuni? Care era planul de construcție pe care, dacă ne putem exprima astfel îl preconizăm prin schimbul de mărfuri? Prin el preconizăm schimbul într-un chip mai mult sau mai puțin socialist, pe scara întregului stat, de produse industriale pe produse agricole și refacerea cu ajutorul acestui schimb de mărfuri a marii industrie, singura bază de organizare socialistă. Și care a fost rezultatul? Am văzut — astăzi știți bine toate acestea din practică, și de altfel ele sînt reflectate de întreaga noastră presă — că schimbul de mărfuri a eșuat: a eșuat în sensul că a luat forma de cumpărare-vînzare. Iar acum ne vedem siliți

să recunoaștem acest lucru dacă nu vrem să ne ascundem capul în nisip, dacă nu vrem să facem impresia unor oameni care nu-și dau seama că au fost înfrinți, care se tem să privească pericolul în față. Trebuie să recunoaștem că nu ne-am retras îndeajuns, că mai trebuie să efectuăm încă o retragere, că va mai trebui să dăm înapoi atunci când vom trece de la capitalismul de stat la reglementarea de către stat a cumpărării-vînzării și a circulației banilor. Din schimbul de mărfuri n-a ieșit nimic, piața particulară s-a dovedit mai tare decît noi, și în locul schimbului de mărfuri a ieșit o simplă cumpărare-vînzare, comerț.

Dați-vă osteneala să vă adaptați comerțului, altfel stihia cumpărării-vînzării, a circulației banilor, vă va copleși !

Iată de ce ne aflăm în situația unor oameni care sînt nevoiți să se retragă încă, pentru ca mai tîrziu să treacă, în sfîrșit, la ofensivă. Iată de ce în momentul de față trebuie să înțelegem cu toții că vechile metode de politică economică sînt greșite. Trebuie să înțelegem acest lucru, pentru ca să ne dăm bine seama care este acum miezul problemei, specificul trecerii în fața căreia ne aflăm. Problemele de ordin extern care stau acum în fața noastră nu sînt probleme urgente. Nu sînt urgente nici problemele de ordin militar. În fața noastră stau astăzi în special probleme de ordin economic, și trebuie să reținem că trecerea următoare nu poate fi o trecere directă la construirea socialismului.

Timp de trei ani noi n-am putut trece la îndeplinirea sarcinii noastre economice. Dată fiind ruina, starea de miserie și de înapoiere culturală în care se afla țara noastră, ne-a fost imposibil să rezolvăm această sarcină într-un termen atît de scurt. În general însă asaltul n-a trecut fără a lăsa urme și fără nici o utilitate.

Am ajuns astăzi într-o situație cînd trebuie să ne mai retragem puțin nu numai spre capitalismul de stat, ci și spre reglementarea de către stat a comerțului și a circulației banilor. Numai pe această cale, mai lungă decît crezusem, putem reface viața economică : restabilirea unui sistem just de relații economice, refacerea micii gospodării țărănești, refacerea și ridicarea prin propriile noastre eforturi a marii industrii. Fără toate acestea nu vom ieși din criză.

O altă ieșire din situație nu există, iar nouă nu ne este încă limpede conștiința necesității acestei politici economice. Când spunem, de pildă, că în fața noastră stă sarcina ca statul să devină un negustor cu ridicata sau să învețe să facă comerț cu ridicata, adică o sarcină de ordin comercial, negustoresc, lucrul pare foarte ciudat, iar unora chiar periculos. „Dacă — spun ei — comuniștii au ajuns pînă acolo încît astăzi pun la ordinea zilei sarcini de ordin comercial, sarcini comerciale obișnuite, dintre cele mai simple, mai vulgare și mai mizerabile, ce mai rămîne din comunism? Așa stînd lucrurile, cum să nu te descurajezi cu totul și să nu spui: de-acum totul e pierdut!“ Asemenea stări de spirit, cred, pot fi observate în jurul nostru; ele sînt extrem de periculoase, deoarece, dacă s-ar extinde prea mult, ar face ca mulți să închidă ochii, ar îngreua înțelegerea clară a sarcinilor noastre imediate. A ne ascunde nouă înșine și a ascunde clasei muncitoare, masei faptul că atît în primăvara anului 1921 cît și acum, în toamna anului 1921 și iarna anului 1922, ne continuăm retragerea în domeniul economic ar însemna să ne condamnăm la o totală inconștiență, ar însemna să nu avem curajul să privim drept în față situația creată. În asemenea condiții, munca și lupta ar fi imposibile.

Dacă o armată, ajungînd la convingerea că nu este în stare să cucerească o cetate prin asalt, ar declara că nu consimte să părăsească vechile poziții, că nu va ocupa poziții noi, că nu va trece la metode noi de rezolvare a sarcinilor, despre o asemenea armată s-ar spune: cine a învățat să înainteze și n-a învățat în anumite condiții grele, adaptîndu-se acestor condiții, să se retragă, acela nu va ieși victorios din război. Războaie care să fi început și să se fi terminat printr-o continuă ofensivă victorioasă n-au existat în istorie sau au existat doar ca excepție. Și asta încă în războaiele obișnuite. Într-un război în care se hotărăște soarta unei întregi clase, în care se rezolvă problema: socialism sau capitalism, există însă temeuri logice pentru a presupune că un popor care rezolvă pentru prima oară o asemenea problemă poate să găsească de la bun început un procedeu care să fie singurul just, fără greș? Ce temeuri avem să presupunem una ca asta? Nici unul! Experiența

ne arată contrarul. Printre problemele de care ne-am ocupat n-a existat nici una de care, ocupându-ne o dată, sa nu fi fost nevoie să revenim din nou asupra ei. După ce sufeream o înfrîngere, ne apucam din nou de treabă, refăceam totul, căutam o rezolvare a problemei, dacă nu o rezolvare justă și definitivă, măcar una satisfăcătoare ; așa am lucrat noi și așa trebuie să lucrăm de azi înainte. Dacă în fața perspectivei care se deschide înaintea noastră n-ar exista unanimitate în rîndurile noastre, ar fi un foarte trist indiciu că în rîndurile partidului a pătruns un spirit defetist foarte periculos. Și, dimpotrivă, dacă nu ne vom teme să spunem deschis adevărul, oricît de amar și de dureros, vom învăța negreșit să biruim toate greutățile, oricît de mari ar fi ele.

Trebuie să ne situăm pe terenul relațiilor capitaliste existente. Ne sperie cumva această sarcină ? Sau vom spunc că ea nu e o sarcină comunistă ? În acest caz ar însemna să nu înțelegem lupta revoluționară, să nu înțelegem caracterul acestei lupte, cît se poate de încordată și legată de schimbările cele mai bruște pe care în nici un caz nu le putem oculi.

Voi căuta să trag acum unele concluzii.

Mă voi referi la o problemă care preocupă pe mulți dintre noi. Dacă acum, în toamna și iarna anului 1921, mai efectuăm o retragere, cînd se va termina cu aceste retrageri ? Această întrebare o auzim destul de des pusă direct sau mai pe ocolite. Ea îmi amintește însă de o întrebare asemănătoare din perioada păcii de la Brest. Cînd am încheiat pacea de la Brest, ni s-a pus întrebarea : „Dacă ați cedat imperialismului german cutare și cutare lucru, cînd se va pune capăt concesiilor și ce garanție avem că într-adevăr li se va pune capăt vreodată ? Și, consimțind la aceste concesi, nu faceți ca situația să devină și mai primejdioasă ?” Desigur, noi facem ca situația să devină și mai primejdioasă, dar nu trebuie să uităm legile fundamentale ale oricărui război. Stihia războiului poartă în sine primejdia. În război nu există clipă în care să nu fii amenințat de primejdii. Dar ce este dictatura proletariului ? Ea este un război, și un război mult mai crîncen, mai îndelungat

și mai dîrz decît oricare dintre războaiele purtate vreodată. Aici primejdia ne pîndește la fiecare pas.

Situația creată de noua noastră politică economică : dezvoltarea micilor întreprinderi comerciale, arendarea unor întreprinderi de stat etc., toate acestea reprezintă o dezvoltare a relațiilor capitaliste, și a nu vedea acest lucru înseamnă a-ți pierde capul cu totul. E de la sine înțeles că întărirea relațiilor capitaliste înseamnă în fond o creștere a primejdiei. Dar arătați-mi o cale în revoluție sau măcar unele procedee și etape ale ei care să nu fie legate de primejdii. Trecerea primejdiei ar însemna sfîrșitul războiului și încetarea dictaturii proletarietului, dar la una ca asta nu se gîndește, desigur, nimeni dintre noi în momentul de față. Orice pas în noua politică economică reprezintă o serie de primejdii. Cînd spuneam astă-primăvară că înlocuim sistemul predării obligatorii a surplusurilor de produse agricole prin impozitul în natură, că decretăm libertatea comerțului cu surplusurile ce rămîn după achitarea impozitului în natură, dădeam astfel capitalismului libertate de dezvoltare. A nu înțelege acest lucru înseamnă a renunța cu totul la înțelegerea relațiilor economice fundamentale și a nu fi în stare să te orientezi și să acționezi cum trebuie. Desigur că, o dată schimbate metodele de luptă, s-au schimbat și condițiile primejdiei. Cînd se hotăra problema puterii Sovietelor, a dizolvării constituantei, ne amenința o primejdie politică. Această primejdie a fost neînsemnată. Cînd a început perioada războiului civil, care a fost susținut de capitaliștii din întreaga lume, a apărut și primejdia militară, care devenise mai amenințătoare. Iar cînd am schimbat politica noastră economică, primejdia a devenit și mai mare, deoarece economia, constînd dintr-o sumedenie de chestiuni economice mărunte, zilnice, cu care lumea îndeobște e obișnuită și pe care nu le observă, ne cere o atenție și o încordare deosebită, ne impune cu stringență să ne însușim metodele juste pentru a înlătura primejdia. Restaurarea capitalismului, dezvoltarea burgheziei, dezvoltarea relațiilor burgheze în domeniul comerțului etc. este primejdia inerentă actualei noastre construcții economice, actualei

noastre treceri treptate la rezolvarea unei probleme mult mai grele decât cele de pînă acum. Aici nu trebuie să fie nici o confuzie.

Trebuie să înțelegem că condițiile concrete de astăzi impun reglementarea de către stat a comerțului și a circulației banilor și că tocmai în acest domeniu trebuie să ne afirmăm noi. În realitatea noastră economică există mai multe contradicții decât erau înainte de introducerea noii politici economice : numai în situația materială a unor pături puțin numeroase a intervenit o îmbunătățire mică, parțială ; la celelalte pături, care constituie majoritatea, există o neconcordanță totală între resursele lor economice și nevoile lor. Contradicțiile s-au înmulțit. Și firește că, atîta timp cît ne aflăm în perioada unei cotituri bruște, nu putem birui dintr-o dată aceste contradicții.

Aș vrea să subliniez în încheiere cele trei teme principale din raportul meu. Prima, o problemă cu caracter general : în ce sens trebuie să considerăm greșită politica economică a partidului nostru în perioada care a precedat noua politică economică ? Pe baza unui exemplu luat din război, am încercat să explic necesitatea trecerii de la asalt la asediu, inevitabilitatea asaltului la început și necesitatea de a înțelege importanța unor noi metode de luptă după eșuarea asaltului.

Mai departe, primul învățămînt și prima etapă care s-a conturat în primăvara anului 1921 este dezvoltarea capitalismului de stat pe o cale nouă. În această direcție au fost obținute unele succese, dar există și o serie de contradicții fără precedent. Acest domeniu n-am ajuns încă să-l stăpînim.

Și, în al treilea rînd, după retragerea pe care am fost siliți s-o efectuăm în primăvara anului 1921 de la construcția socialistă la capitalismul de stat, vedem că la ordinea zilei s-a pus problema reglementării comerțului și a circulației banilor ; oricît de depărtat de comunism ni s-ar părea domeniul comerțului, tocmai în acest domeniu stă în fața noastră o sarcină deosebită. Numai îndeplinind această sarcină vom putea trece la satisfacerea nevoilor economice, absolut urgente, și numai așa vom asigura posibilitatea refacerii marii industrii pe o cale mai lungă, dar mai sigură și singura posibilă pentru noi în momentul de față.

Iată principalele probleme care trebuie să ne fie prezente în minte în domeniul noii politici economice. În vederea rezolvării problemelor legate de această politică trebuie să avem limpezi în minte principalele linii de dezvoltare pentru a ne descurca în haosul aparent pe care-l observăm astăzi în relațiile economice, când alături de distrugerea vechiului avem mlădițele încă firave ale noului, avem adeseori și metode ale activității noastre care nu corespund noilor condiții. Punându-ne ca sarcină dezvoltarea forțelor de producție și refacerea mării industrii, singura bază a societății socialiste, trebuie să acționăm astfel încât să abordăm cum se cuvine această sarcină și s-o îndeplinim cu orice preț.

2

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE

29 octombrie

Tovarăși ! Înainte de a răspunde la observațiile din bilețelele pe care le-am primit, aș vrea să răspund în câteva cuvinte tovarășilor care și-au exprimat aici părerile. În cuvântarea tovarășului Larin trebuie relevată, după părerea mea, o confuzie. Sau eu nu m-am exprimat clar, sau el m-a înțeles greșit când a legat problema reglementării, despre care am vorbit, de problema reglementării industriei. Ceea ce e, evident, greșit. Eu am vorbit despre reglementarea comerțului și a circulației banilor în legătură cu schimbul de mărfuri. Și mai trebuie să adaug : dacă vrem ca în politica noastră, în hotărârile noastre, în propaganda și agitația noastră să procedăm astfel încât să îmbunătățim această propagandă, această agitație și decretele noastre, atunci nu trebuie să desconsiderăm rezultatele experienței noastre recente. Este adevărat că în primăvara anului 1921 vorbeam de schimbul de mărfuri ? Desigur că e adevărat, asta o știți cu toții. Este adevărat că s-a dovedit că schimbul de mărfuri, ca sistem, nu corespunde realității care ne-a impus în locul lui circulația banilor, cumpărarea-vînzarea pe bani ? Și acest lucru e neîndoielnic, după cum ne arată faptele. Prin aceasta răspund și tov. Stukov și Sorin, care au afirmat că noi am născocit greșelile. Iată, aveți un fapt concret, o greșală care nu e născocită, ci e absolut certă.

Experiența politicii noastre economice din ultima perioadă, care a început din primăvară, ne-a arătat că în primăvara anului 1921 nimeni nu a ridicat obiecții împotriva noii politici economice, iar partidul a adoptat-o în unani-

mitate la congrese, la conferințe și în presă. Discuțiile purtate anterior nu au influențat de loc această nouă hotărâre unanimă. Ea pornea de la convingerea că vom fi în stare să înfăptuim pe calea schimbului de mărfuri o trecere mai directă la construcția socialistă. Acum vedem clar că aici este necesară o cale ocolită : comerțul.

Tovarășii Stukov și Sorin s-au plîns că se vorbește despre greșeli, dar nu s-ar putea, spuneau ei, să nu născocim greșeli? Firește că, dacă am născoci greșeli, ar fi un lucru foarte grav. Dar dacă ne-am eschiva de la problemele practice, așa cum face tov. Gonikman, ar fi un lucru greșit. El a ținut aproape un întreg discurs pe tema : „un fenomen istoric nu putea apărea altfel de cum a apărut“. Este un lucru incontestabil, pe care îl știm, desigur, cu toții din abecedarul comunismului, din abecedarul materialismului istoric și al marxismului. Iată un raționament după această metodă. Cuvîntarea tov. Semkov pe tema : este acesta un fenomen istoric? Eu susțin că și acesta este un fenomen istoric. Tocmai faptul că acest fenomen istoric nu putea apărea altfel de cum a apărut dovedește că aici nu este vorba nici de născocire de greșeli, nici de dorința nejustă ca membrii de partid să se descurajeze, să-și piardă cumpătul și să se lase pradă deprimării, nici de faptul că noi lășăm să se întîmple așa ceva. Tovarășii Stukov și Sorin și-au exprimat serioase temeri că, într-un fel sau altul, în întregime sau pe jumătate, direct sau indirect, această recunoaștere a greșelii a adus totuși prejudicii, deoarece a provocat descurajare și a creat o stare de deprimare. Prin exemplele pe care le-am dat am vrut tocmai să arăt că fondul chestiunii este următorul : recunoașterea greșelii are în momentul de față o importanță practică? este cazul să procedăm la o schimbare după cele ce s-au întîmplat și s-au întîmplat în mod inevitabil? La început a fost asaltul și abia apoi am trecut la asediu, asta o știe toată lumea ; în prezent însă înfăptuirea politicii noastre economice este împiedicată de aplicarea greșită a unor metode care în alte condiții ar fi, poate, admirabile, dar care acum sînt dăunătoare. Aproape toți tovarășii care au luat cuvîntul au ocolit cu desăvîrșire această temă ; or, aceasta — și numai aceasta — constituie esențialul. Cel mai bun aliat mi-a fost

aici tocmai tov. Semkov, deoarece el a arătat în mod concret această greșeală. Dacă tov. Semkov ar fi lipsit sau dacă n-ar fi luat astăzi cuvîntul, s-ar fi putut, într-adevăr, crea impresia că Lenin a născocit greșeala. Or, tov. Semkov a spus foarte clar : „Ce tot vorbiți despre comerțul de stat ? În închisori n-am fost învățați să facem comerț“. E adevărat, tovarășe Semkov, că în închisori nu ne-a învățat nimeni să facem comerț ! Dar să facem război ne-a învățat cineva în închisori ? Dar să conducem statul ne-a învățat cineva ? Dar să facem pace între diferite comisariate și să le coordonăm activitatea — lucru cum nu se poate mai neplăcut — ne-a învățat vreodată careva, undeva ? Nu ne-a învățat nimeni nicăieri așa ceva. Nu ne-a învățat nimeni, ci în cel mai bun caz în închisori am învățat singuri marxismul, istoria mișcării revoluționare etc. Din acest punct de vedere, foarte mulți dintre noi nu și-au pierdut vremea de pomană în închisori. Cînd ni se spune : „În închisori nu ne-a învățat nimeni să facem comerț“, asta dovedește că sarcinile practice ale luptei și ale activității de astăzi a partidului sînt greșit înțelese. Și această greșeală constă tocmai în aceea că metodele adecvate „asaltului“ sînt transpuse în perioada de „asiediu“. Tov. Semkov a scos în evidență o greșeală care se manifestă în rîndurile partidului. Această greșeală trebuie recunoscută și îndreptată.

Dacă am putea să ne bazăm pe entuziasmul militar și politic, care fără îndoială a fost o forță istorică uriașă și a jucat un rol deosebit și care se va resimți ani de-a rîndul și în mișcarea muncitorească internațională, dacă acest entuziasm, în cazul cînd ar exista un anumit grad de cultură și în cazul cînd fabricile noastre n-ar fi distruse, ne-ar ajuta să trecem de-a dreptul la construcția socialistă, atunci nu ne-am ocupa de un lucru atît de neplăcut cum este calculul comercial și iscusința de a face negoț. N-am avea nevoie de toate acestea. Acum însă trebuie să ne ocupăm de ele. De ce ? Deoarece noi conducem și trebuie să conducem construcția economică. Construcția economică ne-a adus la o situație în care trebuie să recurgem nu numai la lucruri atît de puțin plăcute ca arenda, dar la un lucru și mai neplăcut cum este comerțul. Era de așteptat ca o situa-

ție atît de neplăcută să provoace descurajare și deprimare. Cine-i vinovat aici ? Nu cumva cel ce se descurajează, cel ce este deprimat ? Dacă, datorită ansamblului condițiilor economice și politice, externe și interne, realitatea noastră economică este de așa natură că circulația banilor, și nu schimbul de mărfuri, a devenit un fapt, dacă sarcina ce ne revine constă în a reglementa comerțul de astăzi, proasta circulație a banilor de astăzi, putem oare noi, comuniștii, să declarăm că asta nu ne privește pe noi ? Dacă am proceda așa, ne-am lăsa pradă celei mai periculoase descurajări, unei totale deprimări, care ar face imposibilă orice activitate.

Condițiile în care lucrăm nu le creăm numai noi : ele depind și de lupta economică și de relațiile cu celelalte țări. Condițiile ce s-au creat sînt de asemenea natură, încît în primăvara acestui an am pus problema arendei, iar acum trebuie să punem atît problema comerțului, cît și a circulației banilor. A încerca să te eschivezi de la această problemă declarînd că „în închisori nu ne-a învățat nimeni să facem comerț“ înseamnă a te lăsa pradă unei descurajări inadmisibile, înseamnă a nu-ți îndeplini sarcina economică. Ar fi fost mult mai plăcut dacă am fi putut lua cu asalt comerțul capitalist, și în anumite condiții (dacă fabricile n-ar fi distruse, dacă economia și cultura ar fi atins un înalt nivel de dezvoltare) încercarea de „a lua cu asalt“, adică de a institui direct schimbul de mărfuri, n-ar fi fost de loc o greșeală. Or, în momentul de față greșeala constă tocmai în faptul că nu vrem să înțelegem că e necesar și inevitabil să abordăm altfel problema. Asta nu-i o greșeală născocită, nu e o greșeală de ordin istoric ; este o lecție pentru a înțelege cum se cuvine ce putem și ce trebuie să facem în momentul de față. Va putea partidul să îndeplinească cu succes sarcina care îi revine dacă o va privi prin prisma raționamentului : „În închisori nu ne-a învățat nimeni să facem comerț“, n-avem nevoie de calcul comercial ? Multe lucruri pe care nu ne-a învățat nimeni în închisori am fost nevoiți să le învățăm după revoluție ; le-am învățat, și le-am învățat foarte bine.

Cred că e de datoria noastră să învățăm să înțelegem relațiile comerciale și comerțul : și începem să învățăm și vom

reuși să învățăm bine atunci cînd începem să vorbim fără ocolișuri despre această sarcină. A trebuit să ne retragem atît de mult, încît problema comerțului a devenit o problemă practică de partid, o problemă de construcție economică. Ce anume determină trecerea la comerț ? Situația ambiantă, condițiile de astăzi. Trecerea este necesară pentru ca marea industrie să se refacă cît mai rapid și să stabilească rapid o legătură cu agricultura, ca să se ajungă la un schimb normal de produse. Într-o țară cu o industrie mai dezvoltată, totul se va petrece mult mai repede ; la noi însă totul merge pe o cale ocolită și lungă, dar pînă la urmă tot ne vom atinge obiectivul urmărit. Și în momentul de față trebuie să ne călăuzim după sarcinile pe care ziua de azi și cea de mîine le pun în fața noastră, a partidului, care trebuie să conducă întreaga economie a statului. Astăzi nu mai poate fi vorba despre un schimb de mărfuri, întrucît, ca teren de luptă, el ne-a fost smuls din mîini. Faptul este incontestabil, oricît de neplăcut ar fi el pentru noi. Și trebuie să spunem în acest caz că nu mai avem nimic de făcut ? Nicidecum. Trebuie să învățăm. Trebuie să învățăm reglementarea de către stat a relațiilor comerciale, o sarcină grea, dar nu imposibilă. Și vom rezolva această sarcină, așa cum am rezolvat sarcini nu mai puțin necesare și grele pentru noi. Comerțul cooperatist este o sarcină grea, dar nu imposibilă ; trebuie numai s-o înțelegem bine și să depunem o muncă serioasă. Tocmai în aceasta consta noua noastră politică. În prezent, într-un mic număr de întreprinderi s-a și introdus calculul comercial, retribuirea muncii muncitorilor se face în aceste întreprinderi la prețurile pieței libere, iar ca bază de calcul se ia aurul. Numărul acestor unități economice este însă infim, în cea mai mare parte a întreprinderilor domnește haosul, neconcordanța dintre cîștig și condițiile de existență este totală ; o parte din întreprinderi nu mai sînt finanțate de către stat, iar o altă parte sînt finanțate incomplet. Care este ieșirea ? Ieșirea este una singură : să învățăm să ne adaptăm, să știm să rezolvăm aceste probleme așa cum trebuie ele rezolvate, adică potrivit condițiilor existente.

Iată răspunsul pe care-l dau tovarășilor care și-au spus părerea în legătură cu discuția de astăzi ; iar acum voi răspunde pe scurt la unele din bilețelele pe care le-am primit.

Într-unul din ele se spune : „Vă referiți la Port Arthur, dar nu vă închipuiți că Port Arthurul putem fi noi, încercuiți de burghezia internațională ?”

Da, tovarăși, eu am mai arătat că stihia războiului conține în sine o primejdie, că nu se poate începe un război fără a ține seama de faptul că poți suferi o înfrângere. Dacă vom suferi o înfrângere, atunci, desigur, vom ajunge în situația tristă a Port Arthurului. În întreaga mea cuvîntare am avut în vedere capitalismul internațional, acest Port Arthur asediat, și asediat nu numai de armata noastră. Înăuntrul fiecărei țări capitaliste cresc rîndurile armatei care asediază acest Port Arthur, capitalismul internațional.

Într-un alt bilețel se pune întrebarea : „Care va fi tactica noastră a doua zi după revoluția socială dacă aceasta va izbucni peste un an sau doi ?” Dacă s-ar putea răspunde la asemenea întrebări, ar fi foarte ușor să faci revoluții, și noi le-am fi făcut cu duiumul. La asemenea întrebări nu se poate însă răspunde, pentru că nu putem spune ce va fi nu numai peste un an sau doi, dar nici măcar peste o jumătate de an. A pune astfel de întrebări e tot atît de inutil ca și a încerca să rezolvi problema care dintre părțile beligerante va ajunge în trista situație a fortăreței Port Arthur. Un singur lucru știm, anume că în cele din urmă Port Arthurul internațional va fi inevitabil cucerit, deoarece în toate țările cresc forțele care îi vor veni de hac. La noi însă problema fundamentală este : cum să facem ca în condițiile extrem de grele în care ne aflăm astăzi să putem reface industria grea. Nu trebuie să fugim de calculul comercial, ci trebuie să înțelegem că numai pe această bază se pot crea condiții acceptabile care să satisfacă pe muncitori atît în ceea ce privește salariul, cît și în ceea ce privește cantitatea de muncă etc. Numai pe baza calculului comercial se poate construi economia. O piedică în această privință o constituie prejudecățile și faptul că ne amintim de ceea ce a fost ieri. Dacă nu vom ține seama de acest

lucru, nu vom putea aplica așa cum trebuie noua politică economică.

Se pun și astfel de întrebări : „Care sînt limitele retragerii ?” Cîteva bilețele conțin întrebări în același sens : pînă cînd ne vom retrage ? Am prevăzut această întrebare și în prima mea cuvîntare am spus cîteva cuvinte în legătură cu ea. Ea este expresia unei anumite stări de descurajare și deprimare și este lipsită de orice temeii. Este aceeași întrebare pe care am auzit-o cu toții în perioada încheierii păcii de la Brest. Ea este pusă în mod greșit, deoarece numai traducerea ulterioară în fapt a cotiturii noastre poate da material pentru a răspunde la această întrebare. Ne vom retrage pînă cînd vom fi învățat, pînă ce ne vom fi pregătit în vederea trecerii la o ofensivă temeinică. Mai mult decît atît nu se poate răspunde la o asemenea întrebare. E foarte neplăcut să te retragi, dar cînd ești bătut nu te întreabă nimeni dacă-ți place sau nu ; trupele se retrag și nimeni nu se miră de asta. Din discuțiile în jurul problemei : cît timp ne vom retrage ? nu poate ieși nimic bun. De ce să născocim dinainte situații din care să nu mai putem ieși ? În loc de aceasta e mai bine să ne apucăm de o muncă concretă. Să examinăm cu atenție condițiile concrete, situația reală, să stabilim de ce ne putem agăța — de un rîu, de un munte, de o mlaștină, de o gară sau alta, — fiindcă numai cînd ne vom putea agăța de ceva vom putea trece la ofensivă. Și nu trebuie să ne lăsăm pradă descurajării, nu trebuie să ocolim problema prin exclamații agitatorice, care au valoare cînd sînt la locul lor, dar care în problema de față nu pot aduce decît prejudicii.

ROLUL AURULUI ACUM ȘI DUPĂ VICTORIA DEPLINĂ A SOCIALISMULUI

Modul cel mai potrivit de a sărbători aniversarea mării revoluții este acela de a ne concentra atenția asupra sarcinilor ei nesoluționate încă. Deosebit de indicat și de necesar este acest chip de a sărbători revoluția atunci când sînt sarcini fundamentale pe care ea nu le-a rezolvat încă, când trebuie să ne însușim ceva nou (din punctul de vedere al celor înfăptuite pînă acum de revoluție) pentru rezolvarea acestor probleme.

Elementul nou pentru revoluția noastră este în momentul de față necesitatea de a recurge, în problemele fundamentale ale construcției economice, la metode de acțiune „reformiste“, prudente și ocolite. Acest „element nou“ naște întrebări, nedumeriri, îndoieli atît de ordin teoretic, cît și de ordin practic.

O întrebare de ordin teoretic : cum se explică faptul că, după o serie întregă de acțiuni cît se poate de revoluționare, am trecut pe același tărîm, în condițiile mersului victorios al revoluției în ansamblu, la acțiuni extrem de „reformiste“ ? Nu înseamnă oare aceasta „o cedare de poziții“, „o declarare de faliment“ sau ceva asemănător ? Dușmanii, începînd cu reacționarii de tip semifeudal și terminînd cu menșevicii sau cu ceilalți cavaleri ai Internaționalei a II^{1/2}, răspund, firește, afirmativ. De aceea și sînt ei dușmani, ca să facă declarații răsunătoare de acest fel cu orice ocazie și chiar fără să li se dea ocazia. Mișcătoarea unitate în această chestiune a tuturor partidelor, de la feudali și pînă la menșevici, nu face decît să

dovedească o dată mai mult că toate aceste partide formează într-adevăr „o singură masă reacționară“ împotriva revoluției proletare (după cum a prevăzut, în paranteză fie zis, Engels în scrisorile sale către Bebel din 1875 și 1884)⁹⁷.

Dar și prietenii au o oarecare... „nedumerire“.

Vom reface marea industrie și vom organiza schimbul direct de produse între ea și mica agricultură țărănească, ajutînd la socializarea acesteia. În vederea refacerii marii industrii vom lua de la țărani pe credit o anumită cantitate de produse alimentare și de materii prime prin sistemul predării obligatorii a surplusurilor de produse agricole. Iată planul (sau metoda, sistemul) pe care l-am aplicat timp de peste trei ani, pînă în primăvara anului 1921. Acesta a fost un mod revoluționar de a aborda sarcina, în sensul distrugerii directe și totale a vechii orînduiri, pentru a o înlocui cu o nouă orînduire social-economică.

Începînd din primăvara anului 1921, în locul acestui mod de abordare, al acestui plan, acestei metode sau acestui sistem de acțiune, noi venim (n-am „venit“ încă, ci abia „venim“, fără a fi însă întru totul conștienți de asta) cu un cu totul alt sistem de acțiune, de tip reformist : să nu *sfărîmăm* vechea orînduire social-economică, comerțul, mica gospodărie agricolă, mica industrie, capitalismul, ci să *înviorăm* comerțul, mica industrie, capitalismul, punînd stăpînire pe ele în mod prudent și treptat sau căpătînd posibilitatea de a le supune reglementării de către stat *numai pe măsura* înviorării lor.

E un mod total diferit de a aborda problema.

În comparație cu metoda anterioară, revoluționară, este o metodă reformistă (revoluția este o transformare care sfărîmă vechiul în tot ce are el mai esențial, care-l distruge din temelii, și nu-l preface cu prudență, încet, treptat, cău-tînd să distrugă cît mai puțin).

Se pune întrebarea : dacă, după ce ați încercat metode revoluționare, ați recunoscut eșecul lor și ați trecut la metode reformiste, nu dovedește asta că socotiți în general revoluția drept o greșeală ? Nu dovedește asta că, în general, nu trebuia să începeți printr-o revoluție, ci prin reforme, și că trebuia să vă limitați la ele ?

Iată ce concluzie trag menșevicii și cei de teapa lor. Dar această concluzie este sau un sofism și o simplă șarlatanie din partea acelor care în politică au trecut „prin ciur și prin dîrmon“, sau o copilărie din partea acelor care „n-au trecut“ prin adevărate încercări. Pentru un adevărat revoluționar, primejdia cea mai mare — poate chiar singura primejdie — este exagerarea în revoluționarism, uitarea limitelor și a condițiilor unei aplicări oportune și victorioase a metodelor revoluționare. Adevărații revoluționari de cele mai multe ori își rupeau gîtul atunci cînd începeau să scrie „revoluție“ cu literă mare, să divinizeze „revoluția“, să-și piardă capul, să-și piardă capacitatea de a raționa cu sînge rece și lucid, de a cîntări, de a controla în ce moment, în ce împrejurări, în ce domeniu trebuie să știi să acționezi în chip revoluționar și în ce moment, în ce împrejurări și în ce domeniu trebuie să știi să treci la o acțiune reformistă. Adevărații revoluționari vor pieri (nu în sensul unei înfrîngerii exterioare, ci în sensul eșuării interne a cauzei lor) numai în cazul — și în acest caz vor pieri cu siguranță — cînd își vor pierde capul și li se va năzări că o revoluție „mare, victorioasă, mondială“ poate și trebuie neapărat să rezolve în mod revoluționar orice fel de probleme, în orice împrejurări, în toate domeniile.

Cui „i se va năzări“ una ca asta este pierdut, deoarece i s-a năzărit o prostie într-o problemă fundamentală, iar într-un război înverșunat (și revoluția este războiul cel mai înverșunat) prostia se pedepsește cu înfrîngerea.

Unde scrie că o revoluție „mare, victorioasă, mondială“ poate și trebuie să folosească numai metode revoluționare? Așa ceva nu scrie nicăieri. Aceasta este fără îndoială cu totul greșit. Caracterul eronat al acestei afirmații este de la sine evident pe baza tezelor pur teoretice. Dacă e să rămînem pe terenul marxismului. Că această afirmație este greșită o confirmă și experiența revoluției noastre. Din punct de vedere teoretic: în timpul revoluției se fac prostii ca și în oricare alt moment, spunea Engels⁹⁸ și spunea un adevăr. Trebuie să te străduiești să faci cît mai puține prostii și să îndrepti cît mai repede pe cele făcute, judecînd cît mai lucid care sarcini — și cînd — pot fi și care nu pot fi rezolvate prin metode revoluționare. Propria noastră

experiență — pacea de la Brest — a fost un exemplu de acțiune care nu era de loc revoluționară, ci reformistă, sau chiar mai rău decât atât, deoarece a fost o acțiune de retragere; or, de regulă, acțiunile reformiste înseamnă o înaintare înceată, prudentă, treptată, dar nu o retragere. Justețea tacticii noastre în perioada încheierii păcii de la Brest este acum atât de evidentă, atât de clară și de unanim recunoscută, încât nu are nici un rost să mai vorbim despre acest lucru.

Complet terminată este numai opera burghezo-democratică a revoluției noastre. Și avem dreptul absolut legitim de a ne mândri cu asta. Opera proletară sau socialistă a acestei revoluții se reduce la trei aspecte principale: 1) ieșirea revoluționară din războiul mondial imperialist; demascarea și zădărnicierea măcelului celor două grupuri mondiale de rechini capitaliști; în ceea ce ne privește, noi am tăcut acest lucru pînă la capăt; numai o revoluție într-o serie de țări înaintate ar putea să desăvîrșească acest lucru sub toate aspectele; 2) crearea regimului sovietic ca formă de realizare a dictaturii proletariatului. Cotitura produsă este de importanță mondială. Epoca parlamentarismului burghezo-democratic a luat sfîrșit. În istoria universală s-a deschis un nou capitol: epoca dictaturii proletariatului. Numai o serie de țări vor reuși să desăvîrșească și să perfecționeze regimul sovietic și variatele forme ale dictaturii proletariatului. La noi există încă în acest domeniu multe, foarte multe lucruri nedesăvîrșite. Ar fi de neiertat să nu ne dăm seama de asta. Va trebui, și nu o dată, să perfecționăm, să refacem, s-o luăm de la început. Fiecare treaptă nouă pe care vom reuși s-o urcăm în dezvoltarea forțelor de producție și a culturii va trebui să fie însoțită de perfecționarea și de prefacerea sistemului nostru sovietic; în ceea ce privește economia și cultura însă, ne aflăm la un nivel foarte scăzut. Vom avea de prefăcut multe și ar fi cea mai mare absurditate (dacă nu mai rău chiar decât o absurditate) să ne „tulbure” acest lucru; 3) construcția economică a bazelor orînduirii socialiste. În acest domeniu nu a fost încă înfăptuit pînă la capăt principalul, esențialul. Or, aceasta este opera noastră cea mai sigură, cea mai sigură și din punct de vedere principal, și din punct de

vedere practic, și din punctul de vedere al R.S.F.S.R. în prezent, și din punct de vedere internațional.

Din moment ce principalul n-a fost încă înfăptuit pînă la capăt în ceea ce privește baza, trebuie să ne îndreptăm toată atenția în această direcție. Și greutatea constă aici în forma trecerii.

„Nu este suficient să fii revoluționar și adept al socialismului sau comunist în general — scriam eu în aprilie 1918 în „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice“. — Trebuie să știi să găsești în fiecare moment dat acea verigă deosebită a lanțului de care trebuie să te prinzi cu toate puterile pentru a ține întregul lanț și a pregăti temeinic trecerea la veriga următoare, iar ordinea în care se succed verigile, forma lor, înlănțuirea lor, deosebiriile dintre ele în lanțul evenimentelor istorice nu sînt atît de simple sau de rudimentare ca într-un lanț obișnuit făcut de un fierar“ *

În momentul de față, în domeniul de activitate despre care este vorba, o asemenea verigă este înviorarea *comerțului* interior prin reglementarea (îndrumarea) lui justă de către stat. Comerțul — iată acea „verigă“ în lanțul istoric al evenimentelor, în formele de trecere ale construcției noastre socialiste din anii 1921—1922, „*de care trebuie să ne prindem cu toate puterile*“ noi, puterea de stat proletară, noi, partidul comunist conducător. Dacă „*ne vom prinde acum*“ destul de tare de această verigă, într-un viitor apropiat vom reuși cu siguranță să stăpînim *întregul* lanț. Altfel nu vom reuși să stăpînim întregul lanț și nu vom reuși să creăm fundamentul relațiilor social-economice socialiste.

Acest lucru pare curios. Comunism și comerț? E ceva absurd, sînt lucruri fără legătură între ele, foarte depărtate unul de altul. Dar, dacă judecăm *din punct de vedere economic*, nu sînt mai depărtate unul de celălalt decît e comunismul de mica agricultură patriarhală, țărănească.

Cînd vom învinge pe plan mondial, vom clădi, cred, din aur closete publice pe străzile cîtorva dintre cele mai mari orașe ale lumii. Această întrebuintare a aurului ar fi cea mai „echitabilă“, mai sugestivă și mai elocventă pentru

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed a doua, p. 217. — Nota trad.

generațiile care n-au uitat cum pentru aur au fost măcelăriți zece milioane de oameni și au fost schilodiți treizeci de milioane în „marele” război „de eliberare” din 1914—1918, război care a fost dus pentru a rezolva importanta problemă : care pace e mai rea, cea de la Brest sau cea de la Versailles ; și cum pentru același aur se pregătește în mod cert măcelărirea a douăzeci de milioane de oameni și schilodirea a șazeci de milioane într-un război care va izbucni în 1925 ori în 1928 fie între Japonia și America, fie între Anglia și America sau așa ceva.

Dar oricît de „echitabilă”, oricît de utilă, oricît de umană ar fi folosirea aurului așa cum am arătat mai sus, vom spune totuși : pentru a ajunge acolo va trebui să mai muncim un deceniu, două cu aceeași încordare și cu același succes cu care am muncit în 1917—1921, dar pe o arenă mult mai vastă. Deocamdată însă trebuie să păstrăm aurul în R.S.F.S.R., să-l vindem cît mai scump, să cumpărăm cu el mărfuri cît mai ieftin. Cine se bagă între lupi trebuie să urle, iar cînd este vorba de exterminarea lupilor, așa cum se cuvine într-o societate omenească rațională, să ne conducem după înțeleapta zicătoare rusească : „Nu te lăuda cînd te duci la război, laudă-te cînd te întorci...”

Comerțul este singura legătură economică posibilă între zecile de milioane de mici agricultori și marea industrie *dacă... dacă* alături de acești agricultori nu există o admirabilă mare industrie mecanizată, cu o rețea de cabluri electrice, o industrie în stare, atît prin capacitatea ei tehnică, cît și prin „suprastructurile” ei organizatorice și fenomenele care o însoțesc, să aprovizioneze pe micii agricultori cu produse mai bune, în cantitate mai mare, mai rapid și mai ieftin decît înainte. Pe plan mondial acest „dacă” este *deja realizat*, această condiție există, dar o singură țară, și încă una dintre cele mai înapoiate țări capitaliste, care a încercat să realizeze, să transpună în viață dintr-o dată și în mod direct, să organizeze în mod practic o *nouă* legătură între industrie și agricultură, n-a putut să îndeplinească această sarcină printr-un „atac frontal” și acum trebuie s-o realizeze printr-o serie de operații „de asediu” încete, gradate și prudente.

Puterea de stat proletară poate să ia în stăpînire comerțul, să-l direcționeze, să-i stabilească anumite limite. Un mic, foarte mic exemplu : în bazinul Donețului a survenit o înviorare economică, o înviorare cu totul și cu totul neînsemnată încă, dar certă, datorită în parte creșterii productivității muncii în marile mine ale statului, în parte însă datorită arendării micilor mine țărănești. Puterea de stat proletară dobîndește astfel o mică cantitate suplimentară de cărbuni la prețul de cost (extrem de mică pentru o țară înaintată, dar destul de importantă în sărăcia noastră), să zicem, de 100%, și-l vinde diferitelor instituții de stat cu 120%, iar persoanelor particulare cu 140%. (Menționez în paranteză că am luat aceste cifre cu totul la întîmplare, în primul rînd, pentru că nu cunosc cifrele exacte și, în al doilea rînd, pentru că, dacă le-aș cunoaște, nu le-aș da publicității acum.) Se pare că *începem* să fim stăpîni, deși în proporții cît se poate de modeste, pe *schimbul* dintre industrie și agricultură, că *începem* să fim stăpîni pe comerțul cu ridicata, să rezolvăm sarcina : să ne ținem de industria existentă, mică și înapoiată, sau de industria mare, dar slăbită și ruinată, să înviorăm comerțul pe baza economică *existentă*, să facem astfel ca țăranul mijlocăș, țăranul de rînd (căci el este omul de rînd, reprezentantul masei, exponentul stihiei), să simtă înviorarea economică, să ne folosim de ea în vederea unei activități mai de succes, mai ample, mai perseverente și mai sistematice pentru **refacerea marii industrii**.

Să nu cădem în „socialismul sentimental“ sau să ajungem la vechea mentalitate patriarhală rusă, semiboierească, semițăărănească, pe care o caracterizează disprețul inconștient față de comerț. Este permis să folosești tot felul de forme economice tranzitorii și *trebuie* să știi să le folosești din moment ce acest lucru este necesar pentru întărirea legăturii dintre țărănime și proletariat, pentru o grabnică înviorare a economiei naționale într-o țară ruinată și sleită, pentru ridicarea industriei, pentru înlesnirea îmfăptuirii unor măsuri ulterioare mai profunde și mai largi, ca electricarea.

Numai marxismul a definit precis și just raportul dintre reformă și revoluție. Marx însă a putut observa acest ra-

port sub un singur aspect, și anume în situația care a premers primei victorii trainice și îndelungate a proletariatului, chiar și într-o singură țară. În această situație, baza unui raport just a fost: reformele sînt un produs accesoriu al luptei de clasă revoluționare a proletariatului. Pentru întreaga lume capitalistă acest raport constituie fundamentul tacticii revoluționare a proletariatului, a.b.c.-ul pe care îl denaturează și îl pun în umbră venalii lideri ai Internaționalei a II-a și cavalerii semipedanți, semiafectați ai Internaționalei a II^{1/2}. După victoria proletariatului chiar și într-o singură țară, în raportul dintre reformă și revoluție apare un element nou. Principial nu se schimbă nimic, dar apare o schimbare de formă, pe care Marx personal nu putea s-o prevadă, dar care poate fi înțeleasă numai plecînd de la filozofia și politica marxistă. De ce am putut aplica în mod just retragerea de la Brest? Pentru că înaintasem atît de mult, încît aveam unde ne retrage. *În cîteva săptămîni*, de la 25 octombrie 1917 pînă la pacea de la Brest, am construit statul sovietic, am ieșit pe cale revoluționară din războiul imperialist, am desăvîrșit revoluția burghezo-democratică, și toate astea le-am făcut cu o iuțeală atît de amețitoare, încît *chiar* și marea mișcare de retragere (pacea de la Brest) ne-a lăsat destule poziții pentru a putea folosi acest „răgaz” și a porni victorios înainte împotriva lui Kolceak, Denikin, Iudenici, Pilsudski și Vranghel.

Pînă la victoria proletariatului reformele sînt un produs accesoriu al luptei de clasă revoluționare. După victorie, ele (rămînînd pe scară mondială același „produs accesoriu”) reprezintă în plus, pentru țara care a repurtat victoria, un răgaz necesar și legitim în cazurile cînd e vădit că forțele, după o maximă încordare, sînt insuficiente pentru înfăptuirea revoluționară a unei treceri sau a alteia. Victoria dă o astfel de „rezervă de forțe”, încît dacă este necesar să te retragi, ai cu ce rezista atît materialicește, cît și moralicește. A rezista materialicește înseamnă a păstra o superioritate de forțe suficientă pentru a nu fi zdrobit total de inamic. A rezista moralicește înseamnă a nu te lăsa demoralizat și a nu te dezorganiza, a-ți păstra capacitatea de a aprecia lucid situația, a-ți păstra vigoarea și tăria morală,

a te retrage chiar mult, dar cu măsură, a te retrage în așa fel, încât să poți opri retragerea la timp și să treci iar la ofensivă.

Noi ne-am retras spre capitalismul de stat. Dar ne-am retras cu măsură. Ne retragem acum spre reglementarea comerțului de către stat. Dar ne vom retrage cu măsură. Sînt indicii că sfîrșitul acestei retrageri nu e departe ; se întrevede posibilitatea de a opri această retragere într-un viitor nu prea îndepărtat. Cu cît vom executa mai conștient, mai unit și cu cît mai puține prejudecăți această retragere necesară, cu atît mai repede o vom putea opri și cu atît mai temeinic, mai rapid și mai larg va fi apoi mersul nostru victorios înainte.

5 noiembrie 1921

„Pravda” nr. 251
din 6—7 noiembrie 1921
Semnat : N. L e n i n

Se tipărește după textul
apărut în ziar

PROIECTE DE HOTĂRÎRI ALE C.C.P.
CU PRIVIRE LA PLANUL FINANCIAR
ȘI LA PLANUL DE EMISIUNE PE 1922⁹⁹

1

1) Comisia financiară va prezenta marți 15.XI o schemă, calculată în ruble-aur, cuprinzând toate veniturile de orice fel, inclusiv impozitul în natură, combustibilul etc. etc.

— va prezenta, calculată în ruble-aur, o schemă de repartizare a bugetului de cheltuieli pe comisariate (în cifre absolute), în comparație cu cifrele analoge din perioada antebelică (media pe 5 sau pe 10 ani) și cu cifrele aproximative pe 1919 și 1920.

2) Se vor prezenta două variante de plan de emisiune : unul în sumă de 240 000 000, iar celălalt în sumă de 300 000 000 de ruble-aur.

3) Se va compara defalcarea bugetului general (material și financiar) pe capitole cu repartizarea rațiilor potrivit planului de aprovizionare al C.M.A.

4) Se vor lua măsuri pentru începerea imediată a lucrărilor de întocmire a bugetului pe baza acestui plan (adoptându-se varianta de plan de emisiune în sumă de 240 000 000 de ruble-aur).

5) Cui să fie încredințată această sarcină : Comisiei de stat a planificării, Direcției centrale de statistică sau unei comisii lărgite ?

6) Termenul : 20. XII.

7) Nu s-ar putea oare ca unele dintre lucrările preliminare ale Comisiei financiare care servesc pentru *fundamentarea* cifrelor bugetului să fie date publicității ?

În special calculul (în mărfuri) al puterii de cumpărare a rublei antebelice etc.

Scris la 5 noiembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

2

1) Comisia financiară și Comisia de stat a planificării vor încheia lucrările de evaluare a veniturilor și cheltuielilor pe baza normelor generale adoptate în prezent de Comisia financiară, precum și întocmirea tabelelor comparative cerute de C.C.P. prin hotărârea sa din 5 noiembrie.

2) Aceste calcule vor fi prezentate sub forma unor referate de sinteză, care vor servi ca date preliminare pentru fundamentarea cifrelor bugetului de stat pe 1922¹⁰⁰.

Scris la 18 noiembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV*

Se tipărește după manuscris

CONVORBIRE CU DELEGAȚIA REPUBLICII POPULARE MONGOLE

5 NOIEMBRIE 1921¹⁰¹

Prima întrebare a delegației mongole : „Cum priviți dv., tovarășe Lenin, crearea partidului popular revoluționar în țara noastră și care este, după părerea dv., sarcina noastră principală ?“

Tovarășul Lenin a explicat delegației noastre care este situația internațională a R.P.M., arătând că, dată fiind situația ei geografică, în caz de război statele imperialiste vor căuta să ne cotopească țara și s-o transforme într-un cap de pod pentru acțiuni militare împotriva unei alte țări. De aceea, a spus tovarășul Lenin, singura cale justă pentru fiecare om al muncii din R.P.M. este calea luptei pentru independență de stat și neatârtnare economică, în alianță cu muncitorii și țăranii din Rusia Sovietică. Cum această luptă nu poate fi dusă izolat, crearea partidului arașilor mongoli constituie o condiție a izbânzii lor.

A doua întrebare a delegației mongole : „Lupta pentru eliberare națională va fi încununată de victorie ?“

Răspunsul tovarășului Lenin :

„Personal, particip de 30 de ani la mișcarea revoluționară și știu din proprie experiență cât de greu e pentru orice popor să se elibereze de asupritorii lui interni și externi. Dar, deși Mongolia e o țară de crescători de vite, iar imensa majoritate a populației ei este formată din păstori nomazi, ea a înregistrat în revoluția sa mari succese și — lucrul cel mai de seamă — a consolidat aceste succese prin crearea unui partid popular revoluționar propriu, a

căruia sarcină este să devină un partid de masă și să se fe-rească de pătrunderea elementelor străine“.

A treia întrebare a delegației mongole : „N-ar trebui oare ca parti-dul popular revoluționar să se transforme în partid comunist ?“

Răspunsul tovarășului Lenin :

„Nu recomand acest lucru, întrucât un partid nu se poate «transforma» în alt partid“. Arătând esența partidului co-munist ca partid al proletariatului, tov. Lenin a spus : „Re-voluționarii mai au încă mult de muncit în domeniul con-strucției de stat, economice și culturale, pînă cînd din elementele păstorești se va forma o masă proletară, care va contribui apoi la «transformarea» partidului popular revoluționar în partid comunist. O simplă schimbare de firmă este dăunătoare și periculoasă“.

Tovarășul Lenin a dezvoltat pe larg în fața delegației noastre ideea posibilității și necesității dezvoltării necapita-liste a Republicii Populare Mongole, adăugînd totodată că principala condiție care asigură trecerea pe calea dezvoltării necapitaliste este intensificarea activității partidului popular revoluționar și a guvernului R.P.M., pentru ca în urma acestei activități și a creșterii influenței partidului și a pu-terii de stat să se dezvolte cooperativele, să apară noi forme de economie și de cultură națională, iar arații să se unească în jurul partidului și guvernului în lupta pentru dezvol-tarea economică și culturală a țării. Numai din insulițele noii formațiuni economice, create sub influența partidului și a guvernului, se va forma noul sistem economic necapi-talist al Mongoliei araților.

*Publicat pentru prima oară în 1934,
în „Congresul al IX-lea al Partidului
popular revoluționar mongol
(28 septembrie—5 octombrie 1934)“,
Ulan-Bator, ed. Mongolia de azi*

*Se tipărește după textul
apărut în volum*

CUVÎNTARE ROSTITĂ
 LA ADUNAREA MUNCITORILOR
 DE LA „PROHOROVSKAIA MANUFATURA“
 CONSACRATĂ CELEI DE-A PATRA ANIVERSĂRI
 A REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE
 6 NOIEMBRIE 1921¹⁰²

SCURTĂ RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(Întreaga asistență se ridică în picioare. Aplauzele nu mai conțenesc.) Aruncând o privire asupra ultimilor patru ani, vedem că nici un proletariat din lume, afară de cel rus, n-a repurtat o victorie deplină asupra burgheziei. Dacă am reușit să obținem o asemenea victorie, asta se datorește numai faptului că țăranii și muncitorii au știut să lupte pentru pământul lor și pentru puterea lor. Războiul cu Denikin, cu Vranghel și cu Kolceak a fost primul război din istorie în care oamenii muncii au câștigat lupta împotriva asupritorilor lor. A doua cauză a victoriei noastre este că Antanta n-a izbutit să arunce împotriva Rusiei destule trupe credincioase ei, deoarece soldații Franței și marinarii Angliei n-au vrut să se ducă să subjuge pe frații lor.

Cei patru ani ne-au dus la înfăptuirea unei minuni cum nu s-a mai văzut: o țară înfometată, sleită, pe jumătate distrusă și-a învins dușmanii, puternicele țări capitaliste.

Noi ne-am câștigat o situație internațională stabilă, nemaiîntâlnită încă și neprevăzută de nimeni. Ne mai rămîne sarcina uriașă să ne organizăm economia. Tot ceea ce am înfăptuit dovedește că noi ne sprijinim pe cea mai miraculoasă forță din lume, forța muncitorilor și țăranilor. Iată ce ne dă convingerea că viitoarea aniversare o vom întâmpina sub semnul victoriei pe frontul muncii.

„Pra da” nr. 252 și „Lectiia C.I.C.
din Rusia” nr. 251
din 9 noiembrie 1921

Se tipărește după textul
apărut în ziarul „Pra da”

CUVÎNTARE ROSTITĂ
 LA ADUNAREA MUNCITORILOR,
 MUNCITOARELOR, OSTAȘILOR ROȘII
 ȘI A TINERETULUI DIN RAIONUL HAMOVNIKI
 CONSACRATĂ CELEI DE-A PATRA ANIVERSĂRI
 A REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE
 7 NOIEMBRIE 1921

(Orchestra intonează „Internaționala“. Întreaga asistență aplaudă.) Tovarăși, eu nu vă pot împărtăși amintiri care să fie pentru voi la fel de interesante și de instructive ca ale tovarășilor care au participat la luptele de la Moscova și au organizat personal o luptă sau alta. Cum nu mă aflam pe atunci la Moscova, mă voi limita la un scurt cuvînt de salut.

Unul dintre tovarășii care au vorbit înaintea mea și-a încheiat cuvîntarea printr-o chemare adresată muncitorilor ca ei înșiși să desfășoare o activitate intensă în cadrul organelor sindicale și sovietice și să nu-și precupețească forțele și eu aș vrea să susțin acest apel.

Tovarăși, în acești patru ani am dus o luptă neasemuit de înverșunată. Și dacă acum patru ani ni s-ar fi spus că muncitorul din străinătate nu-i atît de aproape de revoluția mondială, că va trebui să ducem trei ani încheiați un crîncen război civil, nimeni n-ar fi crezut că vom rezista în acest război. Dar, deși am fost atacați din toate părțile, am rezistat acestui asalt, și am reușit s-o facem nu pentru că s-ar fi întîmplat vreo minune (un om deștept nu crede în minuni), ci pentru că trupele trimise împotriva noastră nu erau trupe sigure. Iar dacă englezii n-ar fi plecat din Arhanghelsk și marinarii francezi nu s-ar fi retras de la Odesa și dacă muncitorul din străinătate care a fost îmbrăcat în manta și trimis împotriva noastră n-ar fi devenit un simpatizant al Puterii sovietice, n-am fi fost scutiți nici acum de eventualii-

tatea unui atac împotriva noastră. Dar asta nu ne înspăimântă, căci știm că avem mulți aliați în fiecare țară. Tovarășul care v-a chemat aici la muncă unită a avut dreptate, și eu îl susțin din toată inima, căci, precum știți, foamea s-a abătut asupra noastră în momentul cel mai greu, iar capitaliștii din întreaga lume caută să profite de situație pentru a ne pune jugul pe grumaz. Dar există masele de muncitori care ne asigură posibilitatea de a lupta împotriva capitaliștilor.

Să luam, de pildă, ajutorul acordat țăranilor în semințe. Știți ca sistemul de predare obligatorie a surplusurilor de cereale a fost înlocuit cu impozitul în natură, și acum puteți urmări cât de bine se desfășoară achitarea impozitului în natură și restituirea împrumutului de semințe.

Zilele trecute a trebuit să discutăm problema ajutorării țăranilor din regiunile înfometate cu semințe pentru însămînțările de primăvară și am constatat că cantitatea de semințe de care dispune statul nu ne ajunge nici pe departe ca să însămînțăm măcar o suprafață egală cu cea din 1921. Statul are nevoie în acest scop de 30 000 000 de puduri de cereale, iar prin impozitul în natură nu vom obține decît 15 000 000 de puduri, restul de 15 000 000 trebuind să-l achiziționăm din străinătate. În ultima vreme vedem că burghezia engleză duce o campanie țintind la ruperea acordului comercial cu Rusia Sovietică, dar muncitorii din Anglia sînt împotriva acestui lucru. Știm că acum sîntem pe cale să încheiem acorduri cu alte țări și vom reuși să achiziționăm 15 000 000 de puduri de cereale, oricît de greu ar fi s-o facem.

În toate statele străine bîntuie crize industriale și șomajul ia proporții catastrofale. Germania, strivită de nerușinatul tratat de la Versailles, a fost scoasă pentru multă vreme din viața internațională. Ea este atît de zdrobită de pacea de la Versailles, încît nu poate face comerț. Țările aliate au încheiat pacea de la Versailles, o pace fără precedent ; cu toate acestea, ele însele se duc de rîpă.

Situația noastră economică se îmbunătățește zi de zi.

Rugămintea mea este să urmați îndemnul tovarășului care a vorbit înainte și să desfășurați o activitate mai bo-

gată pe tot cuprinsul țării noastre. Trebuie să înțelegem cât de necesară este ea, căci noi muncim pentru ridicarea gospodăriei țărănești, iar aici este nevoie de mult mai multă energie decât înainte ; și sîntem convinși că vom reuși. (Aplauze. Orchestra intonează „Internaționala“.)

*Publicat pentru prima oară
în 1950, în ed. a 4-a a Operei
lui V. I. Lenin, vol. 33*

*Se tipărește după copia
dactilografiată a procesului-verbal*

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ADUNAREA
MUNCITORILOR DE LA UZINA „ELEKTROSILA“
NR. 3 (FOSTĂ „DINAMO“) CONSACRATĂ
CELEI DE-A PATRA ANIVERSĂRI
A REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE
7 NOIEMBRIE 1921¹⁰³

SCURTĂ RELATARE APARUTĂ ÎN PRESĂ

Tovarășul Lenin arată, citînd exemple elocvente, că Puterea sovietică capătă pe zi ce trece tot mai multă însemnătate în conștiința oamenilor muncii, care se conving că ea este puterea oamenilor muncii înșiși.

„Omul cu arma, care altădată era în conștiința maselor muncitoare un om care inspira teamă — spune tovarășul Lenin —, astăzi, ca reprezentant al Armatei Roșii, nu le mai inspiră teamă, ci este apărătorul lor“. (Ultimele cuvinte ale tovarășului Lenin sînt acoperite de puternice aplauze.)

„Pravda“ nr. 254
și „Izvestiia C.E.C. din Rusia“
nr. 253 din 11 noiembrie 1921

Se tipărește după textul
apărut în ziarul „Pravda“

PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA

Biroul Politic consideră că rezoluția primei Conferințe generale în problemele muncii cultural-educative a sindicatelor din Rusia nu concordă cu rezoluția Congresului al X-lea al P.C. (b) din Rusia în ceea ce privește Comitetul general pentru educație politică și relațiile dintre acesta și C.C.S. din Rusia (§ 2)¹⁰⁴.

Aprobă în principiu rezoluția congresului comitetelor guverniale pentru educație politică¹⁰⁵ și trasează Comitetului general pentru educație politică sarcina ca de comun acord cu C.C.S. din Rusia să elaboreze în termen de o lună instrucțiuni practice amănunțite care să precizeze cât mai concret formele de „unificare“ a activității celor două instituții și formele în care sindicatele și organele lor „vor folosi“ „aparatură și forțele“ Comitetului general pentru educație politică.

Scris la 8 noiembrie 1921

*Se tipărește pentru prima oară,
după manuscris*

SCRISOARE CĂTRE V. M. MIHAILOV CU UN
PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ¹⁰⁶

Tov *Mihailov*! Rog trimite tuturor membrilor Bi-
roului Politic raportul anexat.

Păreră mea personală : întregul plan al lui V. Miliutin
trebuie *respins* ca necorespunzător și complet neînțe-
meiat.

Propun să fie *respins*.

Lenin

9/XI.

Scris la 9 noiembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE V. M. MIHAILOV
CU UN PROIECT DE HOTĂRÎRE
A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b)
DIN RUSIA PRIVIND ACTIVITATEA
ORGANELOR DE APROVIZIONARE
DIN UCRAINA¹⁰⁷

9/XI.

Tov. Mihailov !

Rog trimite textul proiectului de mai jos tuturor membrilor Biroului Politic, după care îmi va fi restituit.

Propun ca Biroul Politic să adopte o hotărîre cu următorul conținut :

Biroul Politic atrage atenția C.C. al P.C. din Ucraina asupra faptului că realizarea integrală, în proporție de 100%, a planului colectărilor de produse alimentare în Ucraina prezintă o importanță vitală pentru R.S.F.S.R. De asemenea livrarea a 57 000 000 de puduri pentru nevoile ei. Biroul Politic cere să se ia imediat măsuri energice în vederea realizării acestui obiectiv și să i se comunice toate hotărîrile adoptate.

De două ori pe lună se vor comunica telefonic date totalizatoare sumare cu privire la mersul colectărilor și la expedierea de produse alimentare în R.S.F.S.R.

Lenin

Scris la 9 noiembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

REZOLUȚIE PUSĂ PE O SCRISOARE A LUI
G. V. CICERIN¹⁰⁸

Se va trece pe ordinea de zi a *Biroului Politic*.

Cred că propunerea trebuie acceptată, dacă *putem primi* medicamente fără să ni se pună condiții inacceptabile.

12/XI

Lenin

Scris la 12 noiembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

CU PRIVIRE LA RELAȚIILE DINTRE
ORGANELE DE PARTID ȘI CELE JUDICIARE
ȘI DE ANCHETĂ PENALĂ ¹⁰⁹

CATRE V. M. MOLOTOV

1

Tov. Molotov ! Cum se prezintă această problemă ?

§§ 4 și 5 sînt, cred eu, *dăunătoare*.

Rog restituie-mi documentul anexat, împreună cu un scurt aviz din partea d-tale.

Lenin

14/XI.

Scris la 14 noiembrie 1921

2

19. XI. 1921

Tov. Molotov !

Problema va fi supusă Biroului Politic.

Este în genere greșit ca asemenea probleme să fie soluționate de Biroul Organizatoric : este vorba aici de o problemă pur politică, esențialmente politică.

Și ea trebuie soluționată altfel.

Rog cere secretarei să bată la mașină pe o singură foaie de hîrtie rezoluția *veche* și cea *nouă*.

(1) Socot că § 4 trebuie abrogat, iar

(2) responsabilitatea *judiciară* a comuniștilor trebuie mărită.

(3) „Aprecierea” comitetului de partid trebuie să fie admisă *numai* cu condiția sesizării organelor centrale și a *verificării de către C.C.C.*

Lenin

ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE DECRET
„CU PRIVIRE LA PEDEPSIREA
DENUNȚĂRII CALOMNIOASE“¹¹⁰

Propun ca proiectul să fie completat cu dispoziții în sensul majorării pedepsei,

- α) prevăzându-se și minimul pedepsei (un anumit număr de ani);
- β) pentru declarații *scrise* sau răspunsuri vădit mincinoase (sau, în anumite condiții, pentru refuzul de a răspunde), după exemplul delictului de Meineid * în Germania, dar fără Eid **.

Lenin

Scris între 14 și 24 noiembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV*

Se tipărește după manuscris

* — sperjur. — *Nota trad.*

** — jurământ. — *Nota trad.*

OBSERVAȚII PE MARGINEA PROIECTULUI
DE DECRET „CU PRIVIRE LA DESFIINȚAREA
GRATUITĂȚII ZIARELOR“

Trebuie ori completat cu o serie de §§ privind controlul
(*sever*) al gratuității,

ori să se prevadă în acest scop întocmirea unor instruc-
țiuni speciale (un § în acest sens) ¹¹¹.

Lenin

15/XI

Scris la 15 noiembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

PREFAȚĂ LA BROȘURA
„CU PRIVIRE LA PROBLEMA NOII POLITICI
ECONOMICE (DOUĂ ARTICOLE VECHE
ȘI O POSTFAȚĂ ȘI MAI VECHE)“ ¹¹²

În primăvara anului 1919 am avut prilejul să țin un referat în fața muncitorilor din Petrograd. Ca de obicei, referatul a fost stenografiat. Și, ca de obicei, a fost stenografiat foarte prost; sau poate să nu fi fost stenografiat chiar atât de prost, ci eu să fi vorbit prost, ca de obicei. Prost stenografiat sau prost expus, referatul, ca de obicei, a fost publicat.

Știind și simțind prea bine ce va să zică acest „prost“ și ce va să zică acest „ca de obicei“, am trimis imediat tovarășilor din Petrograd următoarea „postfață“ la referatul meu (care a apărut, dacă nu mă înșală memoria, sub titlul „Succesele Puterii sovietice și dificultățile ei“ *):

„POSTFAȚA

Corectînd cu multă trudă stenograma cuvîntării mele, mă văd nevoit să adresez o mare rugămintă tuturor tovarășilor care vor să noteze cuvîntările mele pentru presă.

Rugămintea mea este să nu se bazeze niciodată nici pe înregistrarea stenografică, nici pe vreo altă înregistrare a cuvîntărilor mele, niciodată să nu caute cu tot dinadinsul să le înregistreze, să nu publice niciodată înregistrări ale cuvîntărilor mele.

În loc de înregistrări ale cuvîntărilor mele, sa publice, daca e nevoie, relatări asupra lor. Am văzut în ziare rela-

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, v. 1. 38, București, Editura politică, 1966, ediția a doua, p. 39—73. — Nota red.

tări satisfăcătoare asupra cuvîntărilor mele. Dar n-am văzut niciodată o înregistrare cît de cît satisfăcătoare a lor. N-aș putea spune de ce anume se întîmplă așa : din cauză că vorbesc eu prea repede, din cauză că în cuvîntările mele frazele nu sînt construite corect sau din cine știe ce altă cauză, dar faptul rămîne fapt. N-am văzut niciodată o înregistrare satisfăcătoare a cuvîntărilor mele, nici stenografică, nici de alt fel.

Mai bine o relatare bună asupra unei cuvîntări decît o înregistrare proastă a ei. De aceea rog să nu se publice niciodată înregistrări ale cuvîntărilor mele. 17.IV.1919. *N. Lenin*“.

Această postfață am trimis-o tovarășilor din Petrograd cu următorul postscriptum : „Rog mult pe tovarășii din Petrograd să tipărească cele de mai jos ca *prefață* sau ca *postfață* la cuvîntarea mea, chiar și cu caracterele cele mai mici. 17. IV. *Lenin*“.

Cititorul vede cu cîtă precauție, aproape pe un ton umil, i-am rugat pe tovarășii din Petrograd să tipărească, „chiar și cu caracterele cele mai mici“, aceste cîteva rînduri. Ca de obicei, tovarășii din Petrograd — în frunte cu tov. Zinoviev — ...ca să folosesc o expresie eufemistică ...m-au „păcălit“. Ca de obicei, tovarășilor din Petrograd le place foarte mult să-și afirme cu orice preț autonomia și independența, mergînd pînă într-acolo încît nu îndeplinesc ruga unui autor, ceea ce constituie o obligație pentru toți oame-nii, tovarăși și cetățeni, din toate țările și din toate republicile, chiar și din cele sovietice (cu excepția independentului Petrograd). Văzînd eu că tovarășii din Petrograd nu mi-au ascultat ruga, m-am plîns amar tovarășului Zinoviev, care, ca de obicei, mi-a răspuns : „Faptul e consumat, nu mai putem îndrepta nimic ; în afară de asta, cum să fi publicat o postfață în care dumneata îți *ponegrești* broșura?“. După cum vedeți, la... „independență“ s-a mai adăugat un mic vicleșug, și așa am fost prost de-a binelea.

De curînd istoria cu cuvîntările prost rostite sau (poate că „și“) prost stenografiate s-a repetat iar : este vorba de cuvîntările pe care le-am ținut la cel de-al II-lea Congres general al comitetelor pentru educație politică și la con-

ferința organizației guberniale de partid Moscova *. Avînd o amară experiență, m-am hotărît ca de data asta să fiu mai puțin „servil“. Am găsit în arhiva mea vechea prefață scrisă de mine la 17.IV.1919 și o public ca prefață la cele două articole ale mele. Din motivele mai sus arătate, nu mai retipăresc cele două cuvîntări despre care am vorbit.

Adevărul va triumfa pînă la urmă : mai bine mai tîrziu decît niciodată. Și el va triumfa sub mai multe aspecte : atît în sensul că tovarășii din Petrograd își vor găsi pedeapsa, deși una prea mică, față de vina lor pentru excesul lor de „independență“ și pentru viclenie, cît și în sensul că acum publicul cititor va afla în sfîrșit exact, limpede și concret cît de defectuos se stenografiază cuvîntările mele ; și în sensul că cei pe care îi interesează considerațiile mele într-o problemă din domeniul „noii noastre politici economice“, una dintre cele mai importante probleme ale momentului, vor avea textul exact a ceea ce am vrut să spun în realitate și am și spus.

N. Lenin

16. XI. 1921

*Publicat pentru prima oară în 1930—
1931, în ed. a 2-a și a 3-a ale
Operele lui V. I. Lenin, vol. XXVII*

*Se tipărește după șpaltul
corectat de V. I. Lenin*

* Vezi volumul de față, p. 157—177, 195—214. — *Nota red.*

O CARTE SCRISĂ CU TALENT

Este vorba de cartea „Douăsprezece cuțite în spatele revoluției“, Paris, 1921, a lui Arkadi Avercenko, un alb-gardist cuprins de furie paroxistică. Este interesant de remarcat că ura clocotitoare a născut părți puternice și altele extrem de slabe în această carte, scrisă de altfel cu mult talent. Când autorul tratează în schițele sale teme pe care nu e stăpîn, valoarea lor artistică e scăzută. De pildă, schița în care arată pe Lenin și pe Troțki la ei acasă. E mult venin în ea, numai că nu aduce cu realitatea, prea amabile cetățene Avercenko! Vă asigurăm că Lenin și Troțki au o mulțime de defecte de tot soiul, prin urmare și în viața de familie. Numai că pentru a le descrie cu talent trebuie să le știi. Iar dv. nu le știți.

În schimb, o mare parte a cărții este consacrată unor teme pe care Arkadi Avercenko le cunoaște admirabil, le-a trăit, le-a simțit și a meditat asupra lor. Astfel sînt zugrăvite, cu un talent remarcabil, impresiile și stările sufletești ale unui reprezentant al vechii Rusii, Rusia moșierilor și a fabricanților, Rusia celor avuți, sătui și ghiftuiți. Întocmai așa privesc revoluția reprezentanții claselor conducătoare. Ura înverșunată de care e stăpînit Avercenko face ca unele dintre bucățile sale — ba chiar cea mai mare parte dintre ele — să fie foarte reușite. Găsim în carte schițe pur și simplu excelente, cum este bunăoară „Iarba strivită de cizme“, în care este înfățișată psihologia unor copii care au trăit și trăiesc războiul civil.

Adevăratul patos al autorului se dezvăluie însă numai atunci cînd ne vorbește de mîncare. Cum mîncau bogații în vechea Rusie, ce aperitive consumau ei la Petrograd — ba nu la Petrograd, ci la Petersburg — în schimbul a 14 ruble și jumătate sau a 50 de ruble etc. Toate acestea sînt descrise de el cu multă voluptate, căci sînt lucruri pe care le știe bine, ca unul care le-a trăit și le-a simțit. Aici nu face el nici o greșală. În acest domeniu, el dovedește competență și o sinceritate ieșită din comun.

În ultima bucată, „Cioburile din ceea ce a fost făcut țandări“, apar în Crimeea, la Sevastopol, un fost senator, care altădată „era bogat, generos și avea întinse relații“, iar „acum e salahor la un depozit de artilerie, unde descarcă și sortează obuze“, și fostul director „al unei mari uzine metalurgice, socotită prima în cartierul Vîborg, care acum e vînzător la un magazin de consignație, iar în vremea din urmă a dobîndit chiar o anumită experiență în evaluarea capotelor de damă uzate și a urșilor de pluș depuși la magazin“.

Cei doi bătrîni își amintesc de vremurile de altădată, de serile petersburgheze, de străzile și teatrele orașului și, negreșit, de ce se putea mîncă la „Medved“, „Viena“ și „Malîi Iaroslaveț“ etc. Și ei își întrerup din cînd în cînd firul amintirilor ca să exclame: „Ce le-am făcut? Pe cine n-am lăsat să trăiască?“... „Cu ce îi stinghereau toate acestea?“... „Ce-au avut cu Rusia?“...

Arkadi Avercenko nu poate înțelege ce. Muncitorii și țărani, după cît se vede, înțeleg toate acestea fără nici o greutate și fără să aibă nevoie de explicații.

Unele nuvele, după părerea noastră, merită să fie reproduse. Talentul trebuie încurajat.

CĂTRE COMISIA ECONOMICĂ A C.C.P.

23. XI. 1921

Tovarășului L. B. Kamenev

În copie, tov. Hinciuk

Ieri C.C.P. a transmis comisiei dv. problema contractului cu Steinberg ¹¹³. Astăzi, în „Izvestiia“, Gorski afirmă că la 100 000 kg de zaharină Steinberg va câștiga 194 de *miliarde* de ruble sovietice (pe el kilogramul îl va costa 600 000 de ruble, adică întreaga cantitate de 100 000 kg îl va costa 60 000 de milioane = 60 de *miliarde*, iar profitul va fi de $194 : 60 = 323\%$).

Dacă calculele lui Gorski sînt exacte, profitul e enorm. Dacă nu mă înșel, R.S.F.S.R. are dreptul la o parte din supraprofit, socotind ca atare tot ce depășește 250% profit ?

Nu s-ar putea

(1) să ne mai tocmim cu el, cerîndu-i să ne dea o cotă specială din supraprofit, care poate fi evaluat la 100 sau 200% ?

(2) să asigurăm în mod expres oamenilor noștri (îndeosebi celor de la Uniunea centrală a cooperativelor de consum) posibilitatea de a *învăța* metodele de organizare a comerțului ?

(3) să ne asigurăm în mod expres dreptul de a rezilia contractul cît mai devreme, *în momentul în care noi, nepricepuții, vom fi învățat meșteșugul de la cei pricepuți ?*

Contractul, socot eu, *trebuie* totuși încheiat, după ce ne vom fi tocmit de o sută de ori și vom fi verificat totul de o sută de ori, căci nepriceputul *trebuie* să plătească scump învățătura.

Vă rog să-mi răspundeți.

Președintele C.M.A., *Lenin*

*Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXIV*

Se tipărește după manuscris

PROPUNERI PENTRU BIROUL POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA

Spre a fi supuse la vot (prin consultare succesivă)

26. XI. 1921

Tov. Molotov ! N-ai putea încerca să obții telefonic o hotărîre a Biroului Politic în următoarele două probleme :

1) Sokolnikov să fie numit membru al colegiului Comisariatului poporului pentru finanțe și membru al Comisiei financiare, *cu condiția* ca el să rămînă *președintele Biroului pentru problemele Turkestanului* și să fie obligat să plece acolo ori de cîte ori va fi nevoie pînă la normalizarea situației. (Dacă această propunere nu va întruni majoritatea voturilor, voi fi nevoit s-o pun în discuția întregului Birou Politic.)

2) În ședința de azi a Biroului Politic, după discuții sumare a fost respinsă o propunere făcută de mine¹¹⁴ și eu am consimțit s-o retrag. Acum însă văd că m-am pripit și de aceea o reînnoiesc :

Biroul Politic dispune ca 1) Peatakov, 2) Ruhimovici, 3) Bogdanov (sau adjunctul său Smilga) să-i prezinte în termen de două săptămîni un plan (sau regulament sau teze) pentru reglementarea relațiilor dintre comisiile economice guberniale și marile întreprinderi situate pe teritoriul respectivelor gubernii și direct subordonate forurilor centrale de la Moscova.

[Singuri nu putem elabora un asemenea document. Problema e de interes *general*. Va trebui să consultăm *toate* comisariatele. Trebuie luate măsuri pentru elaborarea lui grabnică. Se va începe cu Comisia economică gubernială Doneț.]

Lenin

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE A. D. ȚIURUPA
CU UN PROIECT DE HOTĂRÎRE A C.E.C.
DIN RUSIA ȘI CU UN BILET ADRESAT
MEMBRILOR BIROULUI POLITIC AL C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA

28/XI.

Tov. Țiurupa ! Am următorul plan :

Pe lângă postul de vicepreședinte al C.M.A., deținut de Rîkov (cu drept de vot deliberativ în C.C.P.), se creează — cu drepturi similare — postul de al doilea vicepreședinte al C.M.A. În acest post va fi numit Țiurupa, care va fi eliberat din funcția de comisar al poporului pentru aprovizionare.

Drepturile acestor doi vicepreședinți : vot deliberativ în C.C.P. și C. M. A. ; în lipsa președintelui prezidează ședința ; ei au de asemenea *toate* drepturile de care dispune președintele C.C.P. în ceea ce privește participarea la ședințele tuturor colegiilor și instituțiilor și (printre altele) dreptul de a da comisarilor poporului și membrilor colegiilor lor etc. (cu știrea celor dinți) indicații cu putere obligatorie în ceea ce privește munca lor practică *pe linia îndrumării și coordonării* activității comisarariatelor economice.

Așa concep eu hotărîrea oficială a C.E.C. din Rusia ¹¹⁵.

Sarcina este aceea de a coordona efectiv, de a ridica și îmbunătăți *activitatea economică* în ANSAMBLU, în special *în legătură cu Banca de stat* (comerțul) și cu *Comisia de stat a planificării și prin intermediul lor*.

Vicepreședinții trebuie să-și propună să cunoască *personal* activitatea și însușirile tuturor comisarilor poporului de la departamentele economice și ale *tuturor membrilor* colegiilor acestora, precum și activitatea și

însușirile unei serii de (10—100) lucrători cu funcții de conducere pe plan local și regional din acest domeniu.

Ei vor participa *personal* la ședințele *importante* ale colegiilor respectivelor comisariate, Comisiei de stat a planificării, Băncii de stat, Uniunii Centrale a cooperativelor de consum *ș.a.m.d.* și vor verifica *personal*, la alegerea lor, activitatea lucrătorilor care dețin funcții *deosebit de importante* sau de un interes deosebit de actual.

Pentru câtă vreme se înființează aceste posturi, „asta rămîne de văzut“ : poate pentru 3—4 ani, poate pentru 30 !

Unul dintre obiectivele urmărite : formarea unor cadre de inspectori-instructori cu înaltă calificare, care să verifice și să *organizeze* întreaga activitate economică în toate instituțiile economice centrale și locale.

Vicepreședinții își desfășoară activitatea *prin intermediul aparatului* comisariatelor existente, avînd ca organ *propriu* numai *secretariatul general* al C.M.A. (4—5 secretari generali ai C.M.A., cu 1—2 adjuncți și 1—2 secretari pentru fiecare adjunct).

Secretarii generali ai C.M.A., adjuncții lor și secretarii formează aparatul unitar și *unic* al C.M.A. și al celor doi vicepreședinți ai C.M.A.

Rog să-mi dai răspuns pînă **MIERCURI** cel mai tîrziu. *Restituie-mi scrisoarea de față.*

Cu salutări comuniste, *Lenin*

Către membrii Biroului Politic : rog pe toți membrii Biroului Politic să citească acest *proiect* de plan, la care și-a dat acordul A. D. Țiurupa. Vreau să-l discutăm mîine, 1.XII., în Biroul Politic.

30. XI. *Lenin*

Scris la 28 și 30 noiembrie 1921

Publicat pentru prima oară,
parțial, în 1933,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXIII

Se tipărește pentru prima oară
în întregime, după manuscris

NOTĂ CĂTRE I. V. STALIN ȘI PROIECT
DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA
CU PRIVIRE LA CONSTITUIREA FEDERAȚIEI
REPUBLICILOR TRANSCAUCAZIENE ¹¹⁶

28/XI.

Tovarășe Stalin ! Sînt de acord cu dv. în punctele principale. Dar cred că trebuie să formulăm puțin altfel.

1) Să se considere că o federație a republicilor transcaucaziene este într-un totu justă din punct de vedere principial și trebuie constituită neapărat, dar este încă prematur ca ea să fie înfăptuită practic imediat, cu alte cuvinte este nevoie de o anumită perioadă de timp pentru a fi discutată, popularizată și înfăptuită de jos prin intermediul Sovietelor ;

2) să se propună Comitetelor Centrale din Gruzia, Armenia și Azerbaigean (prin Biroul din Caucaz) să pună mai pe larg în discuția partidului și a *maselor de muncitori și țărani* problema federației, să desfășoare o propagandă energetică *în favoarea ei* și să *supună* această problemă spre aprobare congreselor Sovietelor din fiecare republică ; în cazul cînd întîmpină o opoziție puternică, să se raporteze precis și la timp Biroului Politic al C.C. al P.C. din Rusia.

Lenin

Scris la 28 noiembrie 1921

Publicat parțial pentru prima oară
în 1923, în „Congresul al XII-lea
al P.C. (b) din Rusia”, 17—25 aprilie 1923.
Procese-verbale, Moscova
ed. R.I.O. a C.E.C. din Rusia

*Se tipărește pentru prima oară
în întregime*

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA PRIMUL CONGRES
AGRICOL DIN GUBERNIA MOSCOVA
29 NOIEMBRIE 1921 ¹¹⁷

Tovarăși, permiteți-mi înainte de toate să aduc congresului dv. salutul Consiliului Comisarilor Poporului. Regret foarte mult că nu am posibilitatea să prezint la acest congres un raport amplu, așa cum s-ar fi convenit, și nici să particip la lucrările lui spre a putea asculta rapoartele, și în special cuvîntul delegaților de pe teren, care lucrează nemijlocit în agricultură, sînt direct interesați în ridicarea ei și au posibilitatea de a da valoroase indicații practice. De aceea va trebui să mă limitez ca pe lîngă acest mesaj de salut să arăt pe scurt importanța deosebită a lucrărilor congresului dv.

Știți cu toții, tovarăși, că problema fundamentală pe care întreaga situație a pus-o printre problemele primordiale ale politicii interne și externe a republicii noastre este aceea a redresării economiei în general și a agriculturii în primul rînd. Sînt toate indiciile că în masa țărănimii se produce acum, după anii grei ai războiului imperialist și ai victoriosului război civil, o cotitură radicală. Conștiința faptului că nu se mai poate gospodări ca mai înainte a pătruns adînc în masele țărănești. În fața noastră stă acum sarcina fundamentală de a face ca realizările obținute pînă acum de un mic număr de țărani, cunoștințele care cu ajutorul științei agronomice, slab dezvoltată la noi, se răspîndesc încă insuficient în masele țărănești să devină cu adevărat bunul a zeci de milioane de țărani. Există o serie întreagă

de indicii că năzuința de a reorganiza gospodăria, de a ridica nivelul agriculturii este astăzi mai profundă, mai larg răspândită și mai vie ca oricând în rîndurile țărănimii, și trebuie să obținem ca congrese agricole cum e cel de față să se țină cît mai des, iar rezultatele lor să aibă urmări practice într-un viitor cît mai apropiat.

Cea mai mare calamitate care s-a abătut asupra noastră în acest an este foametea, care a lovit o serie întreagă de gubernii, este seceta, care, după cît se pare, ne poate amenința iarăși, dacă nu chiar la anul, apoi nu mai departe decît în anii următori. Asta face ca problema fundamentală care se pune nu numai în fața agriculturii, ci și în fața întregii noastre economii să fie aceea de a obține cu orice preț o serioasă și imediată îmbunătățire și redresare efectivă a agriculturii, ceea ce se poate realiza numai în cazul cînd în masa țăranilor va pătrunde conștiința necesității de a redresa agricultura. Pentru a birui foametea și a obține o ridicare reală a gospodăriei țărănești, este necesar ca îmbunătățirile, care au și început să se aplice pe scară largă, să fie extinse în toate guberniile fără excepție. Activitatea unui număr mic de agronomi, care e infim în comparație cu întreaga masă a țărănimii, nu poate fi eficientă dacă nu se apropie de sarcinile practice ale agriculturii. Congrese ca cel de față trebuie să se țină în toate guberniile și să-și exercite înrîurirea asupra maselor țărănești. Aceasta este acum, aș putea spune, o necesitate politică, deoarece, pe măsură ce situația noastră internațională se îmbunătățește, toate problemele politice se orientează într-o singură direcție: ridicarea cu orice preț a productivității muncii în agricultură. Ridicarea productivității muncii în agricultură va avea ca urmare o îmbunătățire a activității industriei și o îmbunătățire a aprovizionării gospodăriei țărănești cu toate obiectele necesare pentru consumul personal, ca și cu unelte de producție, cu mașini, fără care nu se poate asigura traiul maselor muncitorești-țărănești.

Tovarăși, dv. ați ascultat aici raportul tov. Osinski asupra politicii economice generale și, după cum mi s-a comunicat, raportul tov. Meseașev asupra problemelor or-

ganizării teritoriului. Repet încă o dată că deosebit de prețioase vor fi pentru noi propunerile practice pe care le vor face cei ce lucrează direct în agricultură, reprezentanții gospodăriei țărănești. Deosebit de importantă și de prețioasă este pentru noi experiența pe care o aduceți cu dv. și care va fi accesibilă masei celei mai largi. Gubernia Moscova se află în această privință într-o situație aproape excepțională, pentru că țăranilor de aici le este înlesnită posibilitatea de a face schimb de experiență cu reprezentanții instituțiilor centrale și cu agronomii, așa încât lucrările congresului și rezultatele lui vor avea o importanță care va depăși cu mult hotarele acestei gubernii. Cel mai mare pericol ar fi slăbirea legăturilor cu știința agronomică, și de aceea e necesar ca agricultorii din gubernia Moscova, țăranii de aici să vadă în experiența lor și în îmbunătățirile obținute de ei în agricultură doar niște primi pași pe această cale și să le facă cunoscute întregii țărănimii. Iată de ce aș vrea să vă atrag atenția că e necesar nu numai ca experiența dv. și concluziile la care veți ajunge aici să vă ajute să faceți noi pași în gospodăria voastră, ci și ca ele să fie împărtășite țărănimii din cele mai îndepărtate gubernii.

Toate problemele ridicate aici, problema otruburilor *, într-un cuvânt toate problemele legate de organizarea teritoriului, prezintă importanță pentru cercuri mult mai largi, și de aceea este deosebit de prețios, în special pentru noi, reprezentanții centrului, să aflăm părerea dv. asupra lor. Ne propunem să examinăm aceste probleme în lumina experienței practice. Principalul este ca masa noastră țărănească să înțeleagă necesitatea îmbunătățirii gospodăriei țărănești și ca dv. să dezbateți sub toate aspectele realizările practice care au fost obținute. Noi vom lua în considerație tot ce veți spune dv. aici și la adoptarea măsurilor practice vom ține seama de experiența dv. Repet încă o dată că e necesar ca această experiență a dv. să devină cu-

* — *отруб* — lot rănit din pământul obștii și dat în proprietate individuală țăranului. — *Nota trad.*

noscută în guberniile cele mai îndepărtate. Iată ce este deosebit de important în lucrările dv.

În încheiere țin să vă transmit încă o dată salutul Consiliului Comisarilor Poporului și să vă urez mult succes în lucrările congresului dv. (A p l a u z e.)

*O scurtă relatare a apărut
în „Pravda” nr. 270
din 30 noiembrie 1921*

*Se tipărește pentru prima oară
în întregime după stenogramă,
confruntată cu textul apărut în ziari*

AMENDAMENT LA PROPUNERILE DE ÎNFIINȚARE
A UNEI COMISII PENTRU STABILIREA
FONDURILOR DE SALARII ¹¹⁸

Propun următorul amendament :

la § II (1), începutul să fie modificat astfel : „*Comisia tarifară*, înființată prin hotărârea C.C.P. din 10/XI (Kamenev, Șmidt, Preobrajenski), va fi menținută cu însărcinarea de a controla activitatea Comisiei pentru stabilirea fondurilor de salarii... (mai departe urmează textul propus)... Tarifele nu pot fi majorate fără aprobarea *Comisiei tarifare*“.

29/XI.

Lenin

Scris la 29 noiembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

SCIIȚA UNUI PROIECT DE HOTĂRÎRE
A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b)
DIN RUSIA CU PRIVIRE LA CEKA¹¹⁹

- 1 : restrângerea competenței
- 2 : se va restrînge și mai mult dreptul de a aresta
- 3 : termenul < 1 lună
- 4 : se va lărgi competența tribunalelor sau numai ele să aibă competență
- 5 : denumirea
- 6 : se va interveni la C. E. C. pentru adoptarea unui decret cu privire la reducerea considerabilă a pedepselor.

Scris la 1 decembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

PROIECT DE HOTĂRÎRE
A BIROULUI POLITIC AL C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE
LA TACTICA DE FRONT UNIC ¹²⁰

- a) Se aprobă linia preconizată de Zinoviev, Radek și Buharin, și anume ca partidele din Internaționala Comunistă să facă în țările lor propuneri pentru acțiuni comune cu muncitorii din Internaționala a II-a. În termen de două zile, tovarășii de mai sus vor întocmi în acest sens un proiect de rezoluție care va fi trimis membrilor Biroului Politic.
- b) Biroul Politic îl însărcinează pe tov. Buharin să scrie și să-i prezinte un articol care să rezume experiența P.C. din Rusia în ceea ce privește lupta dintre bolșevici și menșevici și acordurile intervenite între ei.

Scris la 1 decembrie 1921

*Se tipăreste pentru prima oară,
dupa manuscris*

NOTE ÎN LEGĂTURĂ CU ISTORIA P.C. DIN RUSIA

SCRISOARE CATRE N. I. BUHARIN

Tov. Buharin !

În legătură cu tema pe care ți-a încredințat-o astăzi C.C., îți trimit notele mele. Reflectînd asupra acestei teme, am schițat următorul plan :

(α) enumerarea *obiectelor* de discuție, de divergență și de sciziune.

(β) perioadele de sciziune alternează cu perioadele de unitate.

(γ) perioadele în care majoritatea o aveau menșevicii au alternat cu perioade în care majoritatea o aveau bolșevicii (n-ar putea fi reprezentate printr-o diagramă ?)

Scrie-mi care este părerea d-tale.

Lenin

1. XII.

Poate le folosești ca o *canava* pe care să-ți alcătuiеști articolul ? Sau ceva în genul acestor puncte ?

ENUMERAREA (CRONOLOGICĂ) A OBIECTELOR DE DIVERGENȚĂ

1903. X. Problema organizatorică : § 1 al Statutului.
 1904. „Campania zemstvelor“.
 1905. V. Atitudinea față de revoluție, față de lupta grevistă, față de insurecția armată.
 1905. VIII. Boicotarea Dumei de stat sau participarea la Dumă ?
 1905. X.
 1905. XII. Insurecția.

1906. I—III. Boicotarea Dumei sau participarea la Dumă ?
1906. IV—V. Atitudinea față de Duma I.
1906. VII. Atitudinea față de insurecția armată.
- „ . IX. „ „ „ lupta de partizani.
- 1907a I—III. Alegerile în Duma a II-a : bloc de stînga sau bloc cu cadeții ?
1907. IV. Duma a II-a.
- 1909—1910. Lichidatorismul.
1911. Plenara C.C.
Unitate sau sciziune ?
1912. Sciziune. (Lichidatorismul.)
1913. „Frenezia grevelor“ etc.
1913. Atitudinea față de Duma a III-a *.
1914. Atitudinea față de războiul imperialist.
1917. II—III. Atitudinea față de revoluția din februarie.
1917. V. Guvernul de coaliție.
1917. VII. Primul congres al Sovietelor **.
1917. IX. Kornilovismul și Consfătuirea democratică.
1917. X.
Puterea sovietică
teroarea
pacea de la Brest
comploturile și războiul civil.
1918. Războiul civil. Atitudinea menșevicilor.
1919. „ „ „ „
- 1920.
- 1921.

Lupta bolșevicilor
împotriva menșevicilor :
(alternarea raportului cifric)

1903. *Congresul* $\frac{20}{24}$ 44 de voturi (partid unic).

* Este vorba, probabil, de Duma a IV-a. — *Nota red.*

** Primul congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților a avut loc la 3—24 iunie (16 iunie—7 iulie) 1917. — *Nota red.*

1905. Două congrese. *Za* (Zirka) (două partide).

1906. Congresul de la Stockholm. Exact (numărul voturilor) un partid *unic*.

1907. Congresul de la Londra. Exact (numărul voturilor) un *partid unic*.

(Frațiunile în Dumele de stat).

1911—1912. *Subscripțiile muncitorești* (din culegerea despre lichidatorism)¹²¹ (unul și două partide).

1917. VI. Primul Congres general al Sovietelor din Rusia.

1917. XI. { $1\frac{1}{2}$ (?) milioane. *Alegerile în Adunarea constituantă*
 { 9 milioane.

$1\frac{1}{2}$ milioane

9 milioane

Scris la 1 decembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1924
 în revista „Bolșevik” nr. 7—8*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE MEMBRII
BIROULUI POLITIC AL C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA

2/XII.

Către membrii Biroului Politic

Acum, după ce am citit în întregime platforma „Noi sîntem adepți ai colectivismului“ (noi, adică vperedistii, bogdanoviștii, proletcultiștii etc.)¹²², am ajuns la concluzia definitivă că e fără doar și poate util și necesar *s-o tipărim* în broșură, într-un tiraj de 2 000—3 000 de exemplare, însoțită de o critică *amănunțită* și de un articol cu privire la atitudinea politică a lui Bogdanov în 1917 etc.

Propun ca această broșură să fie comandată *cîtorva autori* și să apară sub redacția lui Buharin, care va repartiza subiectele între autori, se va îngriji ca manuscrisele să fie gata în termen de două săptămîni și *va prezenta textul în șpalt Biroului Politic*. Broșura este necesară și pentru *străinătate*.)

- 1) Circularele C.C. cu privire la Proletcult.
- 2) „Noi sîntem adepți ai colectivismului“.
- 3) Articolul lui Buharin din „*Pravda*“.
- 4) Alte cîteva articole de analiză a platformei.

Lenin

Scris la 2 decembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

PROIECT DE HOTĂRÎRE A C.M.A.
CU PRIVIRE LA COMISIA
PENTRU FOLOSIREA RESURSELOR MATERIALE ¹²³

a) Proiectul Comisiei de stat a planificării va fi luat drept bază ; în termen de o săptămână, C.S.P. va prezenta proiectul refăcut, cu modificările cerute la §§ 2 și 3, precum și rezultatele lucrărilor prevăzute la § 5.

Scris la 2 decembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, col. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CU PRIVIRE LA FOLOSIREA
„LEGĂTURII VII“¹²⁴

Tovarășilor Enukidze, Karpinski, Dzerjinski, Zaluțki,
Mihailov, Molotov

Dragă tovarășe,

Din practica Biroului de sesizări al Consiliului Comisarilor Poporului reiese că în cazuri deosebit de grave și de urgente este indicat să se recurgă la folosirea „legăturii vii“, adică să se apeleze *personal* la membri de partid cu suficientă autoritate în respectivele localități. Prin aceasta se evită pe cât posibil târăgăneala inerentă obișnuitelor căi ierarhice, iar eficacitatea intervenției forurilor centrale crește.

Drept exemplu poate servi afacerea terorismului „cuibului“ de chiaburi strecurați în organele de stat și în organizațiile de partid din noul județ Elanskoe, gubernia Saratov. Apellând într-un asemenea mod „tovărășesc“ la împuternicitul Cekăi din regiunea Volgăi, am reușit să căpătăm *în termen de 10 zile* o telegramă de răspuns în care se arăta că „s-au luat toate măsurile pentru descoperirea celor vinovați“. Rezultate similare au fost obținute și în alte cazuri.

Dar extinderea aplicării acestei metode presupune o suficientă cunoaștere a cadrelor de lucrători cu munci de răspundere din diferite localități. De aceea vă rog să întocmiți de urgență și să trimiteți pe adresa *Biroului de sesizări al Consiliului Comisarilor Poporului*, Vozdvijenka 4, liste de tovarăși de nădejde dintre cei mai indicați pentru exercitarea unei asemenea „presiuni“, tovarăși cu un stagiul corespunzător dintre membrii comitetelor executive, ai co-

misiilor extraordinare guberniale etc., cîte 1—2 de fiecare gubernie.

Președintele Consiliului Comisarilor Poporului,

V. Ulianov (Lenin)

P.S. Trebuie să avem garanții depline în ceea ce privește onestitatea acestor tovarăși, și anume: să ni se comunice date cît mai amănunțite cu privire la stagiul lor în partid și în organele de stat, iar *cîțiva* vechi membri de partid să garanteze *personal* că sînt oameni de o cinste ireproșabilă.

3 XII. — 21

V. Ulianov (Lenin)

Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXIII

Se tipărește după textul
exemplarului dactilografiat,
semnat de V. I. Lenin

SCRISOARE CĂTRE COMISARIATUL POPORULUI
PENTRU COMERȚUL EXTERIOR,
COMISARIATUL POPORULUI PENTRU FINANȚE,
C.E.S. ȘI COMISARIATUL POPORULUI
PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNTUL PUBLIC

5 decembrie 1921

Către Comisariatul poporului pentru comerțul exterior	— tov. Lejava
Către Comisariatul poporului pentru finanțe	— tov. Alski
Către C.E.S.	— tov. Bogdanov
Către Comisariatul poporului pentru învățămîntul public	— tov. Litkens
tov. Voevodin	

La Moscova a sosit tov. Caroti, comunist, reprezentantul casei italiene de filme Cito-Cinema, cu care reprezentanța noastră din Italia a dus tratative preliminare în legătură cu concesiunea filmării și cumpărării de filme în Rusia în vederea exploatării lor în Italia.

Drept bază pentru aceste tratative cu tov. Caroti poate servi proiectul de contract propus de el, care oferă largi posibilități de a introduce în el modificările necesare.

După cum comunică împluternicitul pentru Italia al Comisariatului comerțului exterior, firma Cito-Cinema este o întreprindere cinematografică italiană serioasă, care e finanțată de Banca de scont a Italiei și în privința căreia trebuie să existe o fișă informativă la Direcția financiară a Comisariatului comerțului exterior.

Consider această chestiune deosebit de importantă și *de urgentă*.

Vă rog să desemnați imediat o comisie care să examineze propunerile tov. Caroti, să elucideze toate aspectele ches-

tiunii și să întocmească în acest sens o hotărâre a Consiliului Muncii și Apărării.

Tov. Voevodin este însărcinat să convoace comisia și să prezinte referatul la C.M.A. în ziua de miercuri 7 decembrie.

Președintele Consiliului Comisarilor Poporului

V. Ulianov (Lenin)

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat, semnat de
V. I. Lenin*

PROPUNERE PENTRU UN PROIECT
DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ¹²⁵

Comisariatul aprovizionării va păstra la conducerea morilor un grup permanent de specialiști (potrivit indicațiilor C.E.S.) și va executa, sub controlul C.E.S., programul reparațiilor necesare la morile mari.

Scris la 5 decembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

OBSERVAȚII PE MARGINEA TEZELOR CU PRIVIRE LA FRONTUL UNIC

Tov. Zinoviev !

Am citit proiectul de teze și nu am obiecții.

Punctul referitor la istoria bolșevismului trebuie completat și în parte modificat. Este greșit să se spună că sciziunea s-a produs abia în 1910. Trebuie arătat că sciziunile formale dintre bolșevici și menșevici din primăvara anului 1905 și din ianuarie 1912 au alternat cu semiunificările și unificările din 1906 și 1907 și apoi din 1910 nu numai datorită necesităților luptei, ci și sub presiunea maselor, care cereau să verifice totul prin propria lor experiență¹²⁶.

Cred că despre aceasta trebuie vorbit, în termeni mai preciși și mai concreți, în cuprinsul unei pagini.

6/XII.

Lenin

Scris la 6 decembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV*

*Se tipărește după copia
dactilografiată*

TEZELE PARTIDULUI COMUNIST FRANCEZ ÎN PROBLEMA AGRARĂ

În legătură *cu tezele în problema agrară*, publicate sub semnătura „C.C. (Le comité directeur) al Partidului Comunist Francez“ în nr. 95 al ziarului „La Voix Paysanne“ din 19. XI. 1921, pot spune următoarele :

Mi se par absolut juste, corespunzând hotărîrilor congresului Internaționalei Comuniste, și reușit exprimate ideile principale ale acestor teze, și anume : (1) necesitatea revoluției pentru evitarea unor noi războaie imperialiste ; (2) falimentul ideologiei pacifiste și wilsoniene ; (3) necesitatea absolută de a elabora în problema agrară „un program de măsuri de trecere“ (un programme transitoire) la comunism, adaptate trecerii *liber consimțite* a țăranilor la socializarea agriculturii și care să ducă în același timp la o îmbunătățire *imediată* a situației majorității covârșitoare a populației rurale, a muncitorilor agricoli și a micilor țărani ; (4) *confiscarea* imediată, adică exproprierea fără despăgubire (sans indemnité), atît a pămînturilor necultivate (les terres arables en friche), cît și a celor cultivate prin munca coloniștilor, a arendașilor sau a muncitorilor agricoli (les terres mises en valeur par les colons, fermiers ou salariés) ; (5) trecerea acestor pămînturi în mîna tuturor muncitorilor care le cultivă în momentul de față, urmînd ca aceștia să formeze „cooperative de producție“ (coopératives de production) în conformitate cu prevederile noii legislații agrare ; (6) asigurarea necondiționată pentru „micii proprietari care-și cultivă singuri pămîntul“ (les petits propriétaires exploitant eux-mêmes) a dreptului de folosință permanentă (și de moștenire) a pămînturilor lor ;

(7) necesitatea de a asigura „continuitatea și mărirea producției“ în agricultură („continuité et augmentation de la production“); (8) necesitatea de a se lua o serie întreagă de măsuri care să contribuie în mod sistematic la „educarea comunistă a țărănimii“ („éducation communiste de la classe paysanne“).

Fiind întru totul de acord cu aceste idei de bază ale tezelor, aș avea de făcut doar următoarele observații pe marginea tezelor în general:

1. Prima parte a tezelor este consacrată problemei „război sau revoluție“. Aici se spune, printre altele și pe bună dreptate, că „ultimele evenimente au ucis ideologia pacifistă și wilsoniană“ („les événements des dernières années ont tué l'idéologie pacifiste et wilsonienne“).

Pentru a spulbera total aceste iluzii pacifiste ar fi trebuit, după părerea mea, să se vorbească nu numai despre război în general, ci și despre caracterul special imperialist atât al războiului din 1914—1918, cât și al războiului care se pregătește astăzi între America și Japonia, cu participarea probabilă a Angliei și a Franței.

Nu încapă îndoială că numai revoluția proletară poate să pună și va pune capăt negreșit oricăror războaie. Dar ar fi o iluzie pacifistă să credem că revoluția victorioasă a proletariatului într-o singură țară, de pildă în Franța, ar pune capăt dintr-o dată și în mod sigur oricăror războaie.

Experiența Rusiei a spulberat în mod concret această iluzie. Această experiență a arătat că numai prin revoluție se poate ieși din războiul imperialist și că muncitorii și țărăniile ruși au câștigat nespuse de mult de pe urma revoluției lor, *cu tot războiul civil* care le-a fost impus de capitaliștii din toate țările. Pe cât de criminale și de nefaste sînt războaiele reacționare, și în special războaiele imperialiste (cum este și din partea Franței războiul din 1914—1918, fapt dovedit în mod cât se poate de concret de pacea de la Versailles), pe atât de juste și de legitime sînt războaiele revoluționare, adică războaiele duse pentru apărarea claselor oprimate împotriva capitaliștilor, pentru apărarea popoarelor oprimate de imperialiștii din câteva țări împotriva opresorilor, pentru apărarea revoluției socialiste împotriva invaziilor străine. Cu cât își vor da mai bine seama de acest

lucru masele de muncitori și de țărani din Franța, cu atât mai puțin probabile și de mai scurtă durată vor fi inevitabilele încercări ale capitaliștilor englezi, francezi și ale altora de a înăbuși prin război revoluția muncitorilor și țăranilor din Franța. În Europa de astăzi, după victoria repurtată de Rusia Sovietică asupra tuturor țărilor capitaliste care au sprijinit pe Denikin, Kolceak, Vranghel, Iudenici și Pilsudski, în Europa de astăzi, când prin pacea de la Versailles Germania este sugrumată cu o nemaipomenită nerușinare, războiul civil al capitaliștilor francezi împotriva revoluției socialiste victorioase din Franța nu poate fi decât de foarte scurtă durată și de o mie de ori mai ușor pentru muncitorii și țăranii francezi decât a fost pentru cei ruși. Este însă absolut necesar să se facă o distincție netă între războaiele imperialiste, războaie duse pentru împărțirea prăzii capitaliste, pentru sugrumarea națiunilor mici și slabe, și războaiele revoluționare, duse pentru apărarea împotriva capitaliștilor contrarevoluționari, pentru scuturarea jugului lor.

Pe baza considerentelor expuse aș socoti mai just ca, în locul celor spuse în tezele cu privire la problema „război sau revoluție“, să se spună cam următoarele :

Evenimentele din ultimii ani au demascat toată minciuna și toată înșelătoria ideologiei pacifiste și wilsoniene. Această minciună trebuie dată în vileag o dată pentru totdeauna. Războiul din 1914—1918 a fost un război imperialist, prădalnic, un război reacționar nu numai din partea Germaniei, ci și din partea Franței ; acest lucru a fost arătat în mod deosebit de concret de pacea de la Versailles, mai barbară și mai umilitoare decât cea de la Brest-Litovsk. În noul război care se pregătește între America și Japonia (sau Anglia) și care este inevitabil în condițiile menținerii capitalismului, Franța capitalistă va fi atrasă și ea în mod sigur, deoarece ea este implicată în toate crimele, atrocitățile și mișeliile imperialiste ale epocii noastre imperialiste. Ori un nou război și o serie de războaie duse pentru „apărarea“ imperialismului francez, ori revoluția socialistă ; altă alegere nu au muncitorii și țăranii din Franța. Și capitaliștii contrarevoluționari nu vor reuși să-i sperie cu spectrul războiului civil pe care tot ei l-au impus Rusiei Sovietice.

Muncitorii și țărani din Franța au știut să ducă un război legitim, just, revoluționar împotriva feudalilor lor atunci când aceștia au încercat să sugrume marea revoluție franceză din secolul al XVIII-lea. Muncitorii și țărani din Franța vor ști să ducă un război tot atât de legitim, de just și de revoluționar împotriva capitaliștilor francezi atunci când aceștia vor emigra și vor organiza o invazie străină împotriva republicii socialiste franceze. Muncitorilor și țăranilor francezi le va fi cu atât mai ușor să zdrobească pe exploatatarii lor, cu cât întreaga Europă, sfîșiată, chinuită și balcanizată de josnica pace de la Versailles, se va situa — direct sau indirect — de partea lor.

2. Socot eronată afirmația făcută în partea următoare a tezelor : „Revoluția care va avea loc în Franța (cette révolution que nous devons faire)... va fi oarecum o revoluție prematură“ (sera en quelque sorte une révolution avant terme), ca și afirmația următoare :

„În agricultură, concentrarea proprietății enunțată de teoreticienii marxismului nu s-a produs cu regularitate“ (La concentration de la propriété annoncée par les théoriciens du marxisme ne s'est pas produite avec régularité dans l'agriculture).

Acest lucru nu-i adevărat. Și acestea nu sînt ideile lui Marx, nu sînt ideile marxismului, ci ale „teoreticienilor“ pseudo-„marxismului“, care au dus Internaționala a II-a la rușinosul ei faliment din 1914. Acestea sînt ideile pseudo-marxiștilor, care în 1914 au trecut de partea „propriei lor“ burghezii naționale și pe care i-a ridiculizat atât de bine, într-un trecut destul de îndepărtat, nimeni altul decît Jules Guesde cînd a scris împotriva lui Millerand că, într-un viitor război pentru împărțirea prăzii capitaliste, viitorii Milleranzi vor fi de partea „propriilor lor“ capitaliști.

Marx nu privea în mod simplist și rectiliniu formele procesului de concentrare în agricultură. Dovadă : volumul al treilea al „Capitalului“. Dovadă : articolul lui Engels, scris în ultimul deceniu al secolului trecut, împotriva programului agrar francez din vremea aceea ¹²⁷. Marx considera că revoluția proletariatului va fi „oportună“ numai după ce va fi fost expropriat ultimul țaran. Să lăsăm o asemenea interpretare a ideilor lui Marx pe seama Hyndmanilor,

Renaudelilor, Vandervelzilor și Südekumilor și a d-lor Turati și Serrati.

Sfatul meu este să se renunțe la aceste afirmații eronate, inutile și compromițătoare pentru comuniștii francezi. Ele nu sînt necesare pentru a demonstra ideea lor fundamentală — importantă și justă din punct de vedere practic și teoretic — potrivit căreia aplicarea imediată (l'application immédiate) a comunismului *integral* la condițiile *micii gospodării țărănești* (și nu numai în Franța, ci în toate țările unde există mica gospodărie țărăneasă) ar constitui o *profundă greșală*.

Ar fi fost mai bine dacă, în locul unor asemenea afirmații greșite, s-ar arăta mai pe larg de ce îmbogățirea țăranilor francezi din timpul războiului nu va dura mult; de ce bănișorii agonisiți de acești țărani în timpul războiului se depreciază; de ce jugul marilor bănci apasă tot mai greu atît asupra muncitorilor, cît și asupra țăranilor din Franța; prin ce se exprimă această înăsprire a jugului etc.

3. În teze se arată în continuare că statistica antebelică a stabilit că în Franța sînt 5 700 000 de gospodării rurale (exploitations rurales), dintre care 4 850 000 de gospodării mici (sub 10 ha) și 850 000 cu peste 10 ha. Aceste cifre, se spune în teze, arată cît de inegal este repartizat pămîntul în Franța. „Aceste cifre însă — se spune în teze — nu ne dau nici un fel de idee precisă („mais ils (ces chiffres) ne fournissent aucune précision“...) despre raportul care există între întinderea pămînturilor lucrate de proprietarii lor și pămînturile care constituie o sursă de profit capitalist“ („...sur le rapport qui existe entre l'étendue des terres travaillées par leurs propriétaires et des terres source de profit capitaliste“).

În primul rînd, și pămînturile lucrate de proprietarii lor constituie în Franța (ca și în orice altă țară capitalistă) „o sursă de profit capitalist“. Ar fi fost mai just din punct de vedere teoretic și mai util din punct de vedere practic ca în tezele Partidului Comunist Francez să se vorbească despre formele acestui profit în loc să se spună că concentrarea proprietății nu s-a produs „cu regularitate“ („avec régularité“) în agricultură.

În al doilea rând, este adevărat că statistica agrară franceză este proastă, mai proastă decît cea germană, cea americană, elvețiană sau daneză, și că nu prezintă date *precise* cu privire la *suprafața* pămînturilor pe care se duce o gospodărie capitalistă. Este adevărat și faptul, menționat mai departe în teze, că uneori muncitori salariați lucrează pămînturile fermelor care au sub 10 ha, iar țăraniii proprietari lucrează uneori pămînturile „fermelor care au 20, 30 ha sau mai mult“ („des fermes de 20, 30 hectares et au-dessus“).

Dar și pe baza statisticii agrare franceze poți să-ți faci o idee, dacă nu exactă măcar *aproximativă*, despre suprafața pămînturilor care se află în exploatare capitalistă. Nu am la îndemîină nici cartea lui Compère-Morel și nici alte izvoare, dar îmi amintesc că statistica franceză prezintă date cu privire la gospodăriile cu 40 ha și peste 40 ha. Ar fi fost cît se poate de util să se fi citat aceste date spre a arăta mai concret micilor țărani francezi ce suprafețe uriașe de pămînt au fost acaparate (de la muncitori și de la ei) de către moșierii și capitaliștii francezi. Se poate arăta (și, după părerea mea, trebuie arătat) în tezele agrare mai concret, chiar pe baza cifrelor oferite de statistica agrară franceză (și pe baza cifrelor date de Compère-Morel pe vremea cînd mai era încă socialist și nu un apărător al capitaliștilor și al războiului lor tîlhăresc din 1914—1918 și al păcii lor tîlhărești de la Versailles), cît de mult ar avea de cîștigat imediat, de pe urma revoluției proletare majoritatea covîrșitoare a populației rurale din Franța.

4. Ultima mea observație se referă la acele capitole din teze în care se vorbește despre necesitatea de a spori producția agricolă, despre importanța pe care o au mașinile moderne (les machines modernes), mai ales mașini ca batozele (les batteuses), pluguri cu tracțiune mecanică (les charrues à tracteur) etc.

Toate aceste indicații din teze sînt, fără îndoială, juste și necesare din punct de vedere practic. Cred numai că nu trebuie să ne limităm la ceea ce este cu totul obișnuit pentru tehnica capitalistă și că ar trebui să facem un pas mai departe. Ar fi trebuit să se spună cîteva cuvinte despre

necesitatea unei electrificări planificate și complete a Franței, despre absoluta imposibilitate de a efectua această operă *în folosul muncitorilor și țăranilor* fără ca puterea burghezii să fi fost răsturnată, fără ca proletariatul să fi cucerit puterea. În literatura franceză există destule date în legătură cu importanța pe care o prezintă electrificarea pentru Franța. Știu doar că o mică parte din aceste date au fost citate într-o lucrare în legătură cu planul de electrificare a Rusiei, editată din însărcinarea guvernului nostru, și că, după război, pregătirea sub aspectul tehnic a problemei electrificării a avansat mult în Franța.

După părerea mea, este extrem de important, atât din punct de vedere teoretic, cât și din punct de vedere practic-agitatoric, să se spună în teze (și în genere să se vorbească mai mult în literatura comunistă) că tehnica modernă avansată reclamă imperios *electrificarea întregii țări — și a unei serii de țări vecine* — după un plan unic ; că în prezent un asemenea lucru este pe deplin realizabil ; că de pe urma acestui lucru ar câștiga cel mai mult agricultura și în special țăranimea ; că, atâta timp cât se menține capitalismul și proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, electrificarea întregii țări și a unei serii de țări nu poate fi, în primul rând, rapidă și planificată ; în al doilea rând, ea *nu poate fi* înfăptuită *în folosul muncitorilor și țăranilor*. În condițiile capitalismului, electrificarea va face în mod inevitabil ca *jugul marilor bănci* să apese și mai greu atât asupra muncitorilor, cât și *asupra țăranilor*. Încă înainte de război, nu un „marxist îngust“ oarecare, ci însuși Lysis, care astăzi se comportă față de capitaliști ca un lacheu patriotard, a demonstrat că Franța este în realitate o *oligarhie financiară*.

Franța are minunate posibilități de electrificare. În condițiile victoriei proletariatului în Franța, de pe urma electrificării efectuate în mod planificat și fără a ține seama de proprietatea privată a marilor latifundiari și a capitaliștilor, va avea *enorm* de câștigat mai ales *mica țăranime*. În condițiile menținerii puterii capitaliștilor, în mod inevitabil electrificarea nu va fi planificată și rapidă, și, dacă în genere

va exista, ea nu va fi decît un nou jug, un nou sistem de înrobire a țăranilor jefuiți de „oligarhia financiară“.

Iată cele cîteva observații pe care le am de făcut pe marginea tezelor franceze în problema agrară, teze, după părerea mea, în general întru totul juste.

N. Lenin

11. XII. 1921

*Publicat pentru prima oară în 1922,
în revista „Kommunističeskii
Internațional“ nr. 20
Semnat: U n c o m u n i s t r u s*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE CONSILIUL DE PROPAGANDĂ ȘI ACȚIUNE AL POPOARELOR DIN ORIENT ¹²⁸

Dragi tovarăși !

Salut din toată inima apropiata apariție a organului dv. de presă. Regret mult că starea sănătății nu-mi permite să scriu articole pentru el. Sper că ziarul dv. va contribui la atragerea mai rapidă și mai largă a celor mai buni reprezentanți ai popoarelor din Orient. De atragerea la viața politică a maselor muncitoare din Orient depinde azi în mare măsură soarta întregii civilizații occidentale.

Cu cele mai bune salutări și urări

Președintele C.C.P al R.S.F.S.R., *Lenin*

*Dictat la telefon după
data de 17 decembrie 1921*

*Publicat pentru prima oară
la 22 aprilie 1957,
în ziarul „Pravda” nr. 112*

*Se tipărește după textul
consemnat de secretară*

SCRISOARE CĂTRE P. A. ZALUȚKI, A. A. SOLȚ
ȘI CĂTRE TOȚI MEMBRII BIROULUI POLITIC
CU PRIVIRE LA CURĂȚIREA
RÎNDURILOR PARTIDULUI ȘI LA CONDIȚIILE
DE PRIMIRE ÎN PARTID ¹²⁹

Către Zaluțki, Solț și toți membrii Biroului Politic

În problema curățirii rîndurilor partidului, am impresia că faptele publicate dovedesc într-un totul marele succes al curățirii în ansamblu, deși s-au comis greșeli individuale destul de numeroase. Ca rezultat al conferinței de partid, trebuie să relevăm, cred, și un aspect, și pe celălalt. După părerea mea, nu este cazul să fixăm un termen în vederea unei noi curățiri, ca să nu ne legăm mîinile.

Aș fi de părere să se stabilească, printr-o hotărîre a conferinței de partid, condiții mai severe la primirea în partid : stagiul de candidat să fie de un an și jumătate pentru muncitori (considerînd muncitor pe cel care a lucrat cel puțin 10 ani din viață ca simplu muncitor salariat în marea industrie, iar astăzi lucrează de cel puțin 2—3 ani), iar pentru toți ceilalți de 3 ani.

Reducerea la jumătate a acestor termene este admisibilă în cazuri speciale, cînd devotamentul față de partid și fermitatea de comunist sînt pe deplin dovedite și cînd aceste însușiri sînt atestate, cu o majoritate de $\frac{4}{5}$, de către toate instanțele de partid care au căderea să rezolve problema.

Să se stabilească aceleași termene la primirea în rîndurile candidaților a celor excluși din partid cu prilejul actualei curățiri, dacă ei nu sînt excluși pe un anumit termen și dacă nu sînt excluși pentru fapte infamante.

Vă rog să arătați această scrisoare a mea tovarășilor celor mai apropiați și, dacă nu va fi greu, să-i comunicați pe scurt Fotievei părerea dv. fie și în felul următor : subliniați în scrisoarea de față punctele cu care sînteți de acord și cele cu care nu sînteți de acord.

Lenin

*Dictat la telefon în ziua de
19 decembrie 1921*

*Publicat pentru prima oară în 1945
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV*

*Se tipărește după textul
consemnat de secretară*

OBSERVAȚII PE MARGINEA PROIECTULUI
DE REZOLUȚIE A CONFERINȚEI A XI-A
A P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE
LA CURĂȚIREA RÎNDURILOR PARTIDULUI ¹³⁰

În legătură cu proiectul de rezoluție cu privire la curățirea rîndurilor partidului, întocmit de Zalučki, aș avea de făcut două observații.

1) La capitolul al 3-lea, § a, Zalučki propune să suspendăm pe timp de 6 luni primirea în partid. Cred că este o propunere greșită. În ce mă privește, aș recomanda să nu suspendăm primirile, ci să stabilim condiții mai stricte, și anume să mărim stagiul de candidat. Dacă se va găsi că pentru muncitorii care lucrează efectiv în producție stagiul de un an și jumătate este prea mare, îl putem reduce, și în genere putem admite reducerea lui la 9 luni sau chiar la 6 luni, cum propune Troțki. Socot însă că pentru termene atît de reduse e necesar să se ceară o majoritate calificată în instanțele de partid care se pronunță asupra cererilor de primire : să se ceară, de pildă, o majoritate de $\frac{4}{5}$ pentru reducerea stagiului de candidat, și aceasta nu numai într-o singură instanță de partid (adică în celula care face primirea), ci în câteva, spre a se asigura astfel o verificare reciprocă (de pildă, în afară de celulă, la comitetul gubernial de partid etc.). N-aș avea nimic de obiectat împotriva înlesnirilor la primirea în partid a muncitorilor adevărați, dar, dacă nu vom stabili cu maximum de precizie cine poate fi considerat muncitor din marea industrie, se va crea o porțiță prin care vor pătrunde iarăși o mulțime de elemente dubioase. Pentru primirea în partid a ostașilor Armatei Roșii trebuie prevăzute, cred eu, condiții mai stricte, deoarece în majoritatea lor ei nu sînt muncitori, ci țărani,

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

ЛИЧНАЯ АНКЕТА

ДЛЯ ДЕЛЕГАТОВ ...ой ВСЕРОССИЙСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ Р. К. П. (большевиков).

- 1. Фамилия, имя, отчество Урицкий (Ленин) Владимир Ильич
- 2. С каким голосом (решающим или совещат.) участвует решающим
- 3. Делегатский билет № 1
- 4. Какой организацией делегирован Ц.К. РКП.
- 5. На каких Всероссийских партконференциях и съездах участвовал с решающим голосом:
на всех кроме 1898 съездах, на всех конференциях.
- 6. Год рождения: 1870 год.
- 7. Национальность Российская
- 8. Образование (нисш., средн., высшее)
- 9. а) Основная профессия и специальность до 1917 г. Школьный учитель
- б) Сколько лет работал по этой профессии: с 1894 до 1917 г. 23 лет.
- 10. а) Основной источник средств к существованию до 1914 г. Содержание семьи и содержание партии
- б) в 1914—1917 г.г. теперь
- в) в 1917—1921 г.г. теперь до 25.8.1917. После 25.8 содержание семьи - содержание
- 11. Какую советскую работу исполняете в настоящее время член ст. сек. и с. т. о.
- 12. Какое участие принимаете в настоящее время:
 - а) в кооперации
 - б) в профработе
 } не принимаю никакого участия
- 13. Какую партийную работу исполняете в настоящее время член Ц.К. РКП.
- 14. Когда вступили в Р. К. П.: в 1895 году.
- 15. Состояли ли раньше в других партиях, когда, каких Нет
- 16. Подвергались ли репрессиям за революционную деятельность (когда) арест и ссылка в 1887 г.; арест и ссылка в Швейцарии (1895-1897) - 1900

Сколько времени провели:

- 1) в тюрьме по Чкал. делу в 1897 и 1900; 14 мес. 1895-1897.
- 2) на каторге не был
- 3) в ссылке три года (Самар. губ., Ульяновск г.)
- 4) в эмиграции 1900-1905 и 1907-1917

Подпись Урицкий (Ленин)

14 числа декабря 1921 г.

Partidul Comunist (bolșevic) din Rusia

Proletari din toate țările, uniți-vă!

CHESTIONAR

PENTRU DELEGAȚII LA CEA DE-A... -A CONFERINȚĂ GENERALĂ A P. C. (b) DIN RUSIA

1. Numele, prenumele, numele după tată Ulianov (Lenin) Vladimir Ilici
 2. Cu ce drept de vot participați (deliberativ sau consultativ) _____
 3. Delegația nr. 1
 4. Delegat din partea organizației C.C. al P.C.(b) din Rusia
 5. La ce conferințe și congrese generale ați participat cu vot deliberativ:
congrese la toate, cu excepția celui din 1898 și a celui din vara anului 1917
conferințe probabil, aproape la toate
 6. Anul nașterii: 1870
 7. Naționalitatea: velicorusă
 8. Studii (elementare, medii, superioare) _____
 9. a) Profesia de bază și specialitatea pînă la 1917: publicist
b) Câți ani ați lucrat în această profesie: din 1894 pînă în 1917, adică 23 de ani
 10. a) Principala sursă de trai pînă în 1914 onorariile de publicist și salariul de la partid
b) în 1914—1917 idem
c) în 1917—1921 idem pînă la 25.X.1917. După 25.X — salariul de la guvernul sovietic
 11. Ce funcție dețineți în prezent pe linie de stat: președinte al C.C.P. și al C.M.A.
 12. Dacă participați în prezent:
a) la cooperatie }
b) la activitatea sindicală } nu particip efectiv
 13. Ce muncă de partid îndepliniți în prezent: membri al C.C. al P.C. din Rusia
 14. Cînd ați intrat în P.C. din Rusia: în 1895
 15. Dacă ați făcut parte și din alte partide, cînd și din care anume: nu
 16. Dacă (și cînd) ați fost supus la măsuri represive pentru activitate revoluționară: _____
arestat și expulzat în 1887; arestat și deportat în Siberia răsăriteană în perioada 1895 (XII) — 1900
- Cît timp ați stat:
- 1) în închisoare cîteva zile în 1887 și 1900; 14 luni în 1895—1897
 - 2) la muncă silnică nu
 - 3) în deportare trei ani (gub. Ienisei, jud. Minusinsk)
 - 4) în emigrație 1900 — 1905 și 1908 — 1917

Semnătura: Vl. Ulianov (Lenin)

și apoi sînt încă prea tineri și mai trebuie să fie verificați în practică.

2) La capitolul al 4-lea, § a, Zaluțki propune revizuirea actualelor planuri de muncă în rîndurile Comsomolului. Cred că la acest punct trebuie prevăzute condiții mai stricte, precum și obligația de a se verifica dacă comsomoliștii care cer să fie primiți în partid dau sau au dat dovadă de seriozitate la învățătură și dacă au reușit să acumuleze un anumit bagaj de cunoștințe, iar în al doilea rînd dacă au un îndelungat stagi de muncă practică serioasă (pe tărîm economic, cultural etc.).

Lenin

*Dictat la telefon în ziua de
22 decembrie 1921*

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

*Se publică după textul
consemnat de secretară
(exemplarul dactilografiat)*

SCRISOARE CĂTRE BIROUL POLITIC
ÎN LEGĂTURĂ CU REZOLUȚIA CELUI
DE-AL IX-LEA CONGRES GENERAL AL
SOVIETELOR DIN RUSIA CU PRIVIRE LA SITUAȚIA
INTERNAȚIONALĂ ¹³¹

Rog să se discute dacă nu este cazul ca congresul Sovietelor să adopte o rezoluție specială împotriva politicii aventuriste pe care o duc Polonia, Finlanda și România (despre Japonia este mai nimerit să nu se vorbească dintr-o serie de motive). În rezoluție se va arăta detaliat că nici un guvern al Rusiei (în afară de guvernul sovietic) n-a recunoscut și nu putea recunoaște caracterul criminal al politicii imperialiste față de regiunile periferice ale fostului Imperiu rus, dusă atît de țarism, cît și de guvernul provizoriu, sprijinit de menșevici și de eseri. Să se arate în mod amănunțit în ce măsură am dovedit noi prin fapte că prețuim atît autodeterminarea națiunilor, cît și relațiile pașnice cu statele care făceau parte mai înainte din Imperiul rus. Să se arate pe larg că noi contăm întru totul pe sentimentele pașnice nu numai ale muncitorilor și țăranilor din toate țările menționate, dar și pe acelea ale multor reprezentanți lucizi ai burgheziei și ai guvernelor. În privința elementelor aventuriere, rezoluția să se încheie prin amenințări severe, punîndu-le în vedere că, dacă nu vor renunța la acțiunile lor aventuriere și vor continua să organizeze bande de genul fostelor bande savinkoviste, dacă vom mai fi stînjeniți în munca noastră pașnică, vom ridica la luptă întregul popor, și cei ce participă la aventuri și la acte de banditism vor fi zdrobiți definitiv.

Troțki și Cicerin vor fi însărcinați cu întocmirea proiectului de rezoluție.

O rezoluție amănunțită a congresului în acest sens este cu atât mai indicată, cu cât am avea posibilitatea s-o edităm în toate limbile și s-o difuzăm în tiraje de masă.

Lenin

*Dictat la telefon în ziua de
22 decembrie 1921*

*Publicat pentru prima oară,
parțial, în 1945, în
„Culegeri din Lenin”, vol. XXXV*

*Publicat pentru prima oară
în întregime în 1950, în ed. a 4-a
a Operele lui V.I. Lenin, vol. 33*

*Se tipărește după textul
consemnat de secretară
(copia dactilografiată)*

*AL IX-LEA CONGRES GENERAL
AL SOVIETELOR DIN RUSIA*

23—28 DECEMBRIE 1921 ***

i

CU PRIVIRE LA POLITICA INTERNĂ ȘI EXTERNĂ A REPUBLICII

RAPORTUL C.E.C. DIN RUSIA
ȘI AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI
23 DECEMBRIE 1921

(Ovații furtunoase. Strigăte de „Ura!“, „Trăiască tovarășul Lenin, conducătorul nostru!“, „Trăiască tovarășul Lenin, conducătorul proletariatului internațional!“ Aplauze care nu conținesc.) Tovarăși! Îmi revine sarcina de a prezenta un raport cu privire la situația externă și internă a republicii noastre. Este pentru prima oară când prezint un asemenea raport în condiții când s-a scurs un an întreg fără nici o invazie — cel puțin una de mari proporții — asupra Puterii noastre sovietice din partea capitaliștilor ruși și străini. Este primul an când am avut, deși într-o măsură cu totul nesatisfăcătoare, dar am avut totuși, un răgaz relativ în urma invaziilor și am putut să ne consacram cât de cât forțele unei sarcini principale, fundamentale pentru noi, și anume refacerii economiei ruinate de pe urma războaielor, vindicării rănilor pricinuite Rusiei de către clasele exploatare dominante, precum și așezării temelii construcției socialiste.

În legătură cu situația internațională a republicii noastre, trebuie să menționez în primul rând un fapt despre care am mai avut prilejul să vorbesc, și anume: în relațiile internaționale s-a creat un anumit echilibru, deși foarte instabil. Acest echilibru îl constatăm cu toții acum. Acelora dintre noi care au trăit începuturile revoluției, care au cunoscut și au văzut îndeaproape câte greutăți am avut de întâmpinat când am spart frontul imperialist li se pare ciudat să vadă ce întorsătură au luat astăzi lucrurile. Probabil că nimeni nu

se aștepta, și nici nu se putea aștepta atunci, ca lucrurile să ia întorsătura pe care au luat-o astăzi.

Noi ne închipuiam (și nu este, poate, de prisos să amintim acum acest lucru, întrucât ne va fi util și nouă și va fi util și pentru concluziile noastre practice în principalele probleme economice) că lucrurile vor evolua într-o formă mai simplă, mai directă de cum s-a întâmplat în realitate. Ne spuneam nouă, spuneam clasei muncitoare, tuturor oamenilor muncii din Rusia și din celelalte țări : nu există altă ieșire din blestematul și criminalul măcel imperialist decât ieșirea revoluționară și, făcînd o spărtură în războiul imperialist printr-o revoluție, deschidem pentru toate popoarele singura cale de ieșire posibilă din acest măcel criminal. Ni se părea atunci, și nici nu putea să ni se pară altfel, că acest drum este un drum clar, drept și cel mai ușor. S-a văzut însă că pe această cale dreaptă, singura pe care pășind ne-am desprins într-adevăr din relațiile imperialiste, din crimele imperialiste și din războiul imperialist care continuă să amenințe tot restul lumii, s-a văzut că pe această cale n-au reușit să pășească și alte popoare sau cel puțin n-au reușit să pășească atît de repede cum ne așteptam noi. Și dacă, cu toate acestea, vedem acum care e rezultatul, vedem o singură Republică sovietică socialistă existînd în încercuirea unei serii întregi de state imperialiste, dușmani ai ei de moarte, ne punem întrebarea : cum de s-a putut întîmpla una ca asta ?

La această întrebare se poate răspunde fără nici o exagerare : s-a întîmplat așa pentru că, în linii generale, noi am înțeles just evenimentele, pentru că, în linii generale, am făcut o apreciere justă a măcelului imperialist și a situației confuze ce s-a creat între statele imperialiste. Numai din această cauză s-a creat situația atît de ciudată, echilibrul atît de instabil, atît de inexplicabil și totuși într-o anumită măsură cert pe care îl constatăm acum și care constă în aceea că, deși sîntem înconjurați din toate părțile de state incomparabil mai puternice decât noi sub raport economic și militar și nutrînd față de noi o dușmănie fățișă, o dușmănie de moarte, vedem totuși că ele n-au reușit să-și realizeze planul pentru a cărei realizare au irosit timp de trei ani atîtea mijloace și forțe, planul de înăbușire directă și

imediată a Rusiei Sovietice. Când ne punem întrebarea cum de s-a ajuns aici, cum de s-a întâmplat ca unul dintre statele incontestabil cele mai înapoiate și extrem de slabe, față de care cele mai puternice state din lume au o atitudine față ostilă, să reziste asaltului pornit împotriva lui, când căutăm să dăm o explicație la această chestiune, ne dăm limpede seama cum stau lucrurile: s-a dovedit că noi am avut dreptate în punctele esențiale. Previziunile și calculele noastre s-au adevărat. S-a văzut că, deși n-am primit din partea maselor muncitoare din lumea întreagă sprijinul rapid și direct pe care contam, pe care-l pusesem la baza întregii noastre politici, am primit un altfel de sprijin, nici direct și nici rapid, dar l-am primit într-o măsură atât de mare, încât tocmai acest sprijin, tocmai simpatia manifestată față de noi de către masele muncitoare — de către masele de muncitori și de către masele de țărani, de agricultori — din întreaga lume, chiar din statele cele mai ostile nouă, acest sprijin și această simpatie au constituit ultima și cea mai hotărâtoare sursă, cauza hotărâtoare care a dus toate invaziile îndreptate împotriva noastră la un eșec, care a consolidat alianța dintre oamenii muncii din toate țările proclamată de noi, iar în cadrul republicii noastre a făcut ca ea să și fie înfăptuită și să-și exercite influența asupra tuturor țărilor. Oricât de șubred este acest reazem atîta timp cît în celelalte țări există capitalismul (lucru pe care trebuie, desigur, să-l vedem clar și să-l recunoaștem deschis), oricât de șubred este, trebuie să spunem că putem conta pe el încă de pe acum. Această simpatie și acest sprijin au avut drept rezultat că o invazie ca aceea care s-a abătut asupra noastră timp de trei ani și care ne-a pricinuit distrugerii și suferințe, că o asemenea invazie este, nu zic imposibilă — aici trebuie să fim foarte precauți și foarte circumspecți —, dar totuși le este, în mare măsură, îngreuiată dușmanilor noștri. Așa se și explică, în ultimă instanță, situația ciudată, inexplicabilă la prima vedere, pe care o constatăm astăzi.

Dacă vom judeca la rece simpatia față de bolșevism și față de revoluția socialistă, dacă vom examina situația internațională numai sub aspectul evaluării forțelor, indiferent dacă aceste forțe sînt în slujba unei cauze drepte sau

nedrepte, sînt de partea clasei exploatatoare sau de partea maselor muncitoare — noi nu ne vom uita la asta, ci vom încerca să evaluăm aceste forțe după cum se grupează ele pe scară internațională —, vom vedea că aceste forțe sînt astfel grupate, încît în linii generale se confirmă previziunile noastre, calculele noastre că capitalismul se descompune și că după războiul care s-a încheiat întîi prin pacea de la Brest-Litovsk, iar apoi prin cea de la Versailles — nu mai știu care din ele e mai rea —, cu cît trece timpul, crește ura și aversiunea față de acest război chiar în țările învingătoare. Și cu cît trece mai mult timp de la terminarea războiului, cu atît devine mai clar nu numai pentru oamenii muncii, dar într-o foarte mare măsură și pentru burghezia din țările învingătoare, că capitalismul se descompune, că criza economică a creat în întreaga lume o situație insuportabilă, că nu există nici o ieșire, cu toate victoriile repurtate. Iată de ce, deși sîntem infinit mai slabi decît toate celelalte state din punct de vedere economic, ca și din punct de vedere politic și din punct de vedere militar, noi sîntem în același timp mai puternici decît ele deoarece știm și apreciem în mod just tot ce rezultă și trebuie să rezulte din acest haos imperialist, din acest ghem însîngerat și din contradicțiile (bunăoară contradicțiile în domeniul valutar, ca să nu mai vorbesc de celelalte) în care s-au încurcat și se încurcă ele tot mai mult, fără nici o posibilitate de ieșire.

Și acum vedem cum se schimbă părerea reprezentanților burgheziei celei mai moderate, care negreșit este departe de orice gînd de socialism — ca să nu mai vorbesc de „bolșevismul ăsta fioros“ —, vedem cum își schimbă părerea pînă și oameni ca vestitul publicist Keynes, a cărui carte a fost tradusă în toate limbile și care a participat el însuși la tratativele de la Versailles, străduindu-se din tot sufletul să vină în ajutorul guvernelor sale, pînă și el a fost nevoit în cele din urmă să părăsească această cale, să renunțe la ea, aruncînd mereu blesteme asupra socialismului. Repet, Keynes nu vorbește despre bolșevism și nici măcar nu vrea să se gîndească la el ; el spune lumii capitaliste : „Ceea ce faceți voi vă va duce la o situație fără ieșire“, propunîndu-i chiar ceva de genul anulării tuturor datoriilor.

Foarte bine, domnilor ! Era de mult timpul să ne urmați exemplul.

Citeam zilele acestea o scurtă știre apărută în ziare în care se spunea că Lloyd George, unul dintre șefii experimentați, extrem de iscusiți și de versați ai unui guvern capitalist, ar fi pe punctul de a propune aceeași măsură și că America ar intenționa să-i răspundă în felul următor : să ne fie cu iertare, dar vrem să primim tot ce ni se cuvine. Atunci noi ne spunem : nu merg prea bine treburile în aceste state avansate și puternice care la atîția ani de la încheierea războiului discută o măsură așa de simplă. Nouă ne-a fost cel mai ușor să facem acest lucru : am biruit noi dificultăți mult mai mari. (A p l a u z e.) Dacă într-o astfel de problemă există o harababură tot mai mare, noi spunem — fără a uita cîtuși de puțin de primejdia care ne amenință din toate părțile, oricît am fi de slabi sub raport economic și militar în comparație cu oricare dintre statele care, toate laolaltă, își dau în vileag la fiecare pas ura ce o nutresc față de noi — că nu ne temem de această propagandă. Cînd însă exprimăm concepții întrucîtva diferite de ale lor cu privire la justețea existenței moșierilor și capitaliștilor, acest lucru nu le place și aceste concepții sînt declarate propagandă criminală. Eu nu pot înțelege de loc acest lucru, deoarece o asemenea propagandă se desfășoară în mod legal în toate statele care nu împărtășesc ideile și concepțiile noastre economice. Dar propaganda pe tema că bolșevismul este un lucru monstruos, criminal, o uzurpare — și nu sînt cuvinte să exprime toată această monstruozitate —, această propagandă este desfășurată fățiș în toate aceste țări. Nu de mult am avut prilejul să discut cu Christiansen, care a candidat la postul de președinte al Statelor Unite din partea partidului muncitoresc-țărănesc de acolo. Această denumire să nu vă inducă în eroare, tovarăși. Acest partid nu seamănă cîtuși de puțin cu ceea ce se numește la noi în Rusia partid muncitoresc-țărănesc. Acolo el este un partid pur burghez, fățiș și categoric ostil oricărui socialism și recunoscut de toate partidele burgheze ca un partid cît se poate de cumsecade. Și iată că acest om, danez de origine, dar devenit american, care a obținut la alegerile prezidențiale aproape un milion de voturi (ceea ce înseamnă totuși ceva

în Statele Unite), mi-a povestit că, atunci cînd în Danemarca, în mijlocul unui public „îmbrăcat așa ca mine” — zicea el, și era bine îmbrăcat, ca un burghez —, a încercat să afirme că bolșevicii nu sînt niște criminali, „erau să mă ucidă”, așa mi-a declarat. I s-a spus că bolșevicii sînt niște monștri, niște uzurpatori, și cum îi poate trece cuiva prin minte să aducă vorba în societatea bună despre astfel de oameni? Iată de ce atmosferă de propagandă sîntem înconjurați.

Și, cu toate acestea, constatăm că s-a creat un anumit echilibru. Aceasta este situația politică obiectivă care nu depinde de victoriile noastre, situație care arată că noi am apreciat just profunzimea contradicțiilor legate de războiul imperialist, mai just ca oricînd, mai just decît alte state, care, cu toate victoriile lor, cu toată forța lor, n-au găsit nici pînă astăzi o ieșire și nici nu o pot găsi. Iată esența situației internaționale, care explică ceea ce constatăm în momentul de față. S-a creat un anumit echilibru, extrem de instabil, totuși un echilibru neîndoielnic, indiscutabil. Nu știu dacă el va dura mult timp, cred că așa ceva nu se poate ști. De aceea trebuie să fim extrem de precauți. Iar primul precept al politicii noastre, primul învățămînt ce se desprinde din întreaga noastră activitate guvernamentală desfășurată în cursul acestui an, învățămînt pe care trebuie să și-l însușească toți muncitorii și țărani, este că trebuie să fim cu ochii în patru, să nu uităm că sîntem înconjurați de oameni, de clase, de guverne care își exprimă față-ura înverșunată împotriva noastră. Nu trebuie să uităm că ne putem aștepta oricînd la o invazie. Vom face tot ce ne stă în puteri pentru a preîntîmpina o asemenea calamitate. Noi am trecut prin asemenea greutăți provocate de războiul imperialist cum n-a trecut, cred, nici un alt popor. Am avut de suportat apoi greutățile războiului civil, pe care ni l-au impus reprezentanții claselor dominante care apărau Rusia emigranților, Rusia moșierilor, Rusia capitaliștilor. Noi știm, și știm prea bine, ce calamități nemaipomenite aduce cu sine războiul pentru muncitori și țărani. De aceea trebuie să tratăm chestiunea în modul cel mai prudent și mai circumspect. Sîntem dispuși să facem cele mai mari concesii și sacrificii, sîntem dispuși să le facem numai să menținem

pacea pe care am obținut-o cu un preț atît de mare. Sîntem dispuși să facem cele mai mari concesii și sacrificii, dar nu de orice natură și nu la infinit ; s-o știe bine acest lucru acei reprezentanți, din fericire puțini la număr, ai partidelor militariste și ai clicilor cotropitoare din Finlanda, Polonia și România care contează pe asta. (A p l a u z e.)

Cine judecă mai cu chibzuință, ca un om politic, va spune că n-a existat și nu poate exista în Rusia un alt guvern în afară de cel sovietic care să fi făcut atîtea concesii și atîtea sacrificii atît față de naționalitățile care au existat în statul nostru, cît și față de cele care au fost înglobate mai tîrziu în Imperiul rus. N-a existat și nu poate exista un alt guvern care să fi recunoscut atît de limpede cum am recunoscut noi și să fi vorbit și să fi declarat atît de categoric în fața tuturor că atitudinea vechii Rusii, a Rusiei țariste, a Rusiei partidelor militariste, că atitudinea ei față de popoarele din Rusia a fost criminală, că o asemenea atitudine este inadmisibilă, că ea a stîrnit protestul cel mai legitim și plin de indignare, a stîrnit revolta naționalităților asuprite. N-a existat și nu poate exista alt guvern care să fi recunoscut atît de deschis această situație, care să fi dus această propagandă, o propagandă antișovină, o propagandă de recunoaștere a caracterului criminal al vechii Rusii, al Rusiei țarismului și al Rusiei lui Kerenski, un guvern care să fi dus propagandă împotriva anexării cu forța la Rusia a altor naționalități. Astea nu-s vorbe, ci un simplu fapt politic, limpede pentru oricine și absolut incontestabil. Atîta timp cît o naționalitate nu urzește împotriva noastră intrigi care să facă din ea o unealtă în mîinile imperialismului și s-o ducă la înrobirea de către acesta, atîta timp cît nu creează o punte ca să ne sugrume, noi nu ne vom formaliza. Nu vom uita că sîntem revoluționari. (A p l a u z e.) Există fapte care dovedesc în mod incontestabil, indiscutabil că, într-o Rusie care a învins pe menșevici și pe socialiștii-revoluționari, cea mai mică naționalitate, cu totul neînarmată, oricît de slabă ar fi ea, poate și trebuie să stea absolut liniștită și să fie sigură că nu avem față de ea decît intenții pașnice, că propaganda noastră cu privire la caracterul criminal al vechii politici practicate de vechile guverne nu slăbește și că dorința noastră de a menține cu

orice preț, cu prețul unor mari jertfe și concesi, pacea cu toate naționalitățile care au făcut parte din vechiul Imperiu rus și n-au dorit să rămână cu noi este fermă. Noi am dovedit-o, și o vom dovedi și de acum înainte, oricît s-ar vărsa blestemele puhoi asupra noastră din toate părțile. Credem că am dovedit de minune acest lucru și vom spune în fața adunării reprezentanților muncitorilor și țăranilor din întreaga Rusie, în fața masei de milioane de muncitori și țărani din Rusia, că vom apăra din răspuneri pacea și de aici înainte, că nu vom ezita să facem mari concesi și sacrificii pentru a o salvarda.

Există însă o limită peste care nu se poate trece. Nu vom permite nimănui să-și bată joc de tratatele de pace, nu vom tolera nici un fel de încercare de a tulbura munca noastră pașnică. Nu vom îngădui în nici un caz acest lucru și ne vom ridica ca un singur om spre a ne apăra ființa. (A p l a u z e.)

Tovarăși, cele spuse de mine acum sînt cît se poate de clare și ușor de înțeles pentru voi și nici nu v-ați fi putut aștepta la altceva de la cineva care dă socoteală în fața voastră de politica dusă de noi. Știați că aceasta și numai aceasta este politica noastră. Din păcate însă, există acum pe glob două lumi : lumea veche — capitalismul —, care s-a încurcat în propriile sale ițe, care nu va bate niciodată în retragere, și lumea nouă, în creștere, care este încă foarte slabă, dar care se va întări, căci este de neînving. Lumea veche își are vechea ei diplomație, căreia nu-i vine a crede că se poate vorbi direct și deschis. Vechea diplomație so-coate : aici neapărat trebuie să fie vreun șiretlic. (A p l a u z e. I l a r i t a t e.) Cînd reprezentantul acestei lumi vechi, atotputernice sub raport economic și militar, a trimis la noi — asta s-a întîmplat mai de mult — pe unul dintre reprezentanții guvernului american, Bullit, cu propunerea să încheiem pace cu Kolceak și cu Denikin, o pace cît se poate de dezavantaioasă pentru noi, și cînd i-am spus că prețuim atît de mult sîngele muncitorilor și țăranilor, care curgea de multă vreme în Rusia, încît, deși pacea este cît se poate de dezavantaioasă pentru noi, sîntem gata s-o încheiem, convinși fiind că forțele lui Kolceak și Denikin se vor descompune lăuntric ; cînd le-am spus asta deschis, făcînd prea puțin uz de un ton diplomatic pretențios, ei au

crezut că sîntem fără îndoială niște mincinoși. Și îndată ce Bullit, care discutase pe un ton binevoitor la aceeași masă cu noi, s-a reîntors în patrie, a fost primit cu ocări și silit să-și dea demisia ; și mă mir cum de imperialiștii nu l-au trimis încă la ocnă pentru simpatii ascunse față de bolșevici, după cum obișnuiesc ei. (I l a r i t a t e. A p l a u z e.) În cele din urmă, noi, care propusesem atunci o pace în condiții mai defavorabile nouă, am obținut pacea în condiții mai bune. Iată o mică lecție. Știu că nu ne vom însuși vechea diplomație, după cum nici nu ne vom schimba, dar lecțiile pe care le-am dat noi în acest timp în materie de diplomație și pe care le-au primit alte state n-au putut rămîne fără urme ; cu siguranță că ele s-au întipărit totuși în memoria cuiva. (I l a r i t a t e.) De aceea declarația noastră directă că muncitorii și țărani din Rusia prețuiesc binefacerile păcii mai mult decît orice, dar că în această privință vor admite să facă concesii numai pînă la o anumită limită a fost înțeleasă în sensul că ei n-au uitat nici un minut, nici o secundă greutățile prin care au trecut în decursul războiului imperialist și al războiului civil. Acest avertisment al nostru, care, sînt convins, va fi confirmat și exprimat de întregul nostru congres, de întreaga masă a muncitorilor și țărănilor, de întreaga Rusie, acest avertisment — oricum ar fi înțeles el, oricît s-ar bănuși, după vechiul obicei diplomatic, că nu este decît un șiretlic diplomatic — nu va rămîne, desigur, fără urme și va juca un anume rol.

Iată, tovarăși, ce consider eu necesar să spun în legătură cu situația noastră internațională. S-a obținut într-o anumită măsură un echilibru instabil. Din punct de vedere material, sub raport economic și militar, noi sîntem peste măsură de slabi, dar din punct de vedere moral —, desigur, nu în sensul unei morale abstracte, ci ca un raport între forțele reale ale tuturor claselor din toate statele — sîntem mai puternici decît toți. Acest lucru a fost verificat în practică, el a fost dovedit nu prin vorbe, ci prin fapte ; el a mai fost dovedit o dată și, dacă eventual roata istoriei se va mai întoarce, va mai fi dovedit, și nu o singură dată. Iată de ce spunem : trecînd la construcția noastră pașnică, vom depune toate eforturile pentru a o continua fără între-

ruperi. În același timp, tovarăși, fiți cu ochii în patru, păstrați ca pe lumina ochilor capacitatea de apărare a țării noastre și capacitatea de luptă a Armatei noastre Roșii și țineți minte că nu ne e permis nici un moment să facem concesii în dauna muncitorilor și țăranilor noștri și a cuceririlor lor. (A p l a u z e.)

Tovarăși, voi trece de la această scurtă expunere a esențialului în situația noastră internațională la felul cum încep să se înfiripe relații economice la noi și în Europa occidentală, în statele capitaliste. Cea mai mare dificultate a constituit-o faptul că, fără anumite relații reciproce între noi și statele capitaliste, noi nu putem avea relații economice trainice. Evenimentele ne arată cât se poate de limpede că nici ele nu pot avea asemenea relații economice. Dar noi nu sîntem acum atît de altruști și ne gîndim mai mult cum ne-am putea continua existența în condițiile unei atitudini ostile față de noi din partea celorlalte state.

Dar se poate concepe în genere ca o republică socialistă să existe în condițiile încercuirii capitaliste? Acest lucru părea de neconceput atît sub raport politic, cît și sub raport militar. Că el este posibil atît sub raport politic, cît și sub raport militar e un lucru dovedit, e un fapt cert. Dar sub raport comercial? Dar sub raportul schimbului economic? Dar legătura, ajutorul, schimbul de servicii între Rusia agricolă înapoiată, ruinată și grupul de state capitaliste bogate, înaintate din punct de vedere industrial, sînt oare posibile? Oare n-am fost amenințați că vom fi înconjurați cu un gard de sîrmă ghimpată și că nu vor exista astfel nici un fel de relații economice cu noi? „Dacă nu s-au speriat de război, le venim noi de hac prin blocadă“.

Tovarăși, în acești patru ani ne-a fost dat să auzim atîtea amenințări, și încă amenințări atît de teribile, încît nu ne mai sperie nici una. În ceea ce privește blocada, experiența a arătat că nu se știe pentru cine este ea mai grea: pentru cei ce sînt supuși blocadei sau pentru cei ce o declară. Experiența a dovedit incontestabil că în decursul acestui an pentru care vă pot prezenta raportul și care este primul an cînd în acetele de violență de-a dreptul bestiale de care s-a făcut uz împotriva noastră a survenit un răgaz

elementar, un răgaz relativ, noi n-am fost recunoscuți, am fost renegați, relațiile cu noi au fost declarate inexistente (n-au decît să le declare inexistente după jurisprudența burgheză), dar ele există totuși. Iată ce mă consider în drept să vă prezint fără nici o exagerare ca unul dintre principalele rezultate ale anului 1921 la care se referă raportul.

Nu știu dacă v-a fost distribuit astăzi sau urmează abia să vă fie distribuit raportul Comisariatului poporului pentru afacerile externe către Congresul al IX-lea al Sovietelor. După părerea mea, acest raport suferă de neajunsul că este prea voluminos, astfel că e greu să-l citești pînă la capăt. Dar poate că asta-i o slăbiciune a mea personală și nu mă îndoiesc că cei mai mulți dintre voi, precum și toți cei ce se interesează de politică, îl vor citi totuși, chiar dacă nu acum. Și chiar dacă nu-l citești în întregime, ci numai îl răsfoiești și te uiți prin el, poți vedea că Rusia a creat în jurul ei o rețea întregă, dacă ne putem exprima astfel, de relații, reprezentanțe, acorduri etc. comerciale, destul de regulate și de durabile. Ce-i drept, nu am fost recunoscuți de jure. Acest lucru își păstrează importanța lui, deoarece pericolul stricării echilibrului instabil, pericolul unor noi încercări de invazie s-a accentuat, lucru despre care v-am vorbit mai înainte, dar faptul rămîne fapt.

În 1921 — primul an de schimburi comerciale cu străinătatea — am făcut un mare pas înainte. Acest lucru este, în parte, legat de problema transporturilor, care reprezintă principala sau una dintre principalele baze ale întregii noastre economii. Acest lucru este legat de import și de export. Permiteți-mi să citesc cîteva cifre sumare în această privință. Toate dificultățile noastre fără precedent, toată povara pe care o purtăm e legată de greutatea pe care le întîmpinăm în problema combustibilului și a aprovizionării : tot acest greu se trage din gospodăria noastră țărănească, din foametea și din năpasta ce s-au abătut asupra noastră. Știm foarte bine că toate acestea sînt legate de problema transporturilor : trebuie să spunem acest lucru și trebuie ca toți tovarășii din organele locale să-l cunoască și să spună și să repete tuturor tovarășilor că este necesar să ne încordăm toate puterile pentru a pune capăt crizei din domeniul aprovizionării și al combustibilului. Din această

cauză continuă să sufere transportul nostru, instrumentul material al legăturilor cu străinătatea.

În cursul acestui an s-au obținut fără îndoială unele îmbunătățiri de ordin organizatoric în domeniul transporturilor. În cursul anului 1921 am transportat cu vasele fluviale o încărcătură mult mai mare decît în cursul anului 1920. Parcursul mediu a fost în 1921 de 1 000 de puduri-verstă, în timp ce în 1920 el era de 800 de puduri-verstă. În domeniul organizatoric a survenit indiscutabil un progres. Trebuie spus că e pentru prima oară cînd primim ajutor din străinătate : am comandat cîteva mii de locomotive, dintre care am și primit pînă acum 13 din Suedia și 37 din Germania. Este un început cît se poate de modest, dar totuși un început. Am comandat sute de cisterne și ne-au și sosit 500 în cursul anului 1921. Toate acestea le plătim scump, nemaipomenit de scump, dar aceasta înseamnă totuși că marea industrie din țările înaintate ne acordă ajutor, înseamnă că marea industrie din țările capitaliste ne dă concursul în opera de refacere a economiei noastre, deși toate aceste țări sînt conduse de capitaliști, care nutresc o ură de moarte față de noi. Ele sînt toate conduse de guverne care continuă să publice fără încetare în presa lor articole în care arată cum stau lucrurile cu recunoașterea de jure a Rusiei Sovietice și fac comentarii pe tema dacă guvernul bolșevic este un guvern legal sau ilegal. Și, după îndelungate cercetări, el se dovedește a fi legal, dar nu poate fi recunoscut. Nu am dreptul să vă ascund tristul adevăr că n-am fost încă recunoscuți ; trebuie să vă spun însă că relațiile noastre comerciale se dezvoltă totuși.

Toate aceste state capitaliste au ajuns în situația să ne jupoaie ; noi le plătim din cale-afară de scump, totuși ele dau ajutor economiei noastre. Cum se poate una ca asta ? Ce le face pe ele să acționeze împotriva voinței lor, împotriva a ceea ce afirmă într-una presa, și doar această presă nici nu se compară cu a noastră în ceea ce privește tirajul, forța și ura de care sînt pătrunse articolele scrise împotriva noastră. Statele capitaliste ne declară criminali și totuși ne ajută. Rezultă că ele sînt legate economiceste de noi. Rezultă, așa cum v-am mai spus, că în linii mari calculele noastre se dovedesc mai juste decît ale lor. Și aceasta nu

pentru că ele n-ar avea oameni care știu să facă calcule juste — dimpotrivă, ele au mai mulți decît noi —, ci pentru că nu poți face calcule juste atunci cînd te afli în pragul pieirii. Iată de ce aș vrea, în completare, să vă fac cunoscute cîteva cifre care atestă dezvoltarea comerțului nostru cu străinătatea. Voi lua pe cele mai simple, care pot fi memorate. Dacă urmărim importul nostru pe o perioadă de trei ani — 1918, 1919 și 1920 — vedem că el depășește cu puțin cifra de 17 000 000 de puduri, în timp ce în 1921 el însumează 50 000 000 de puduri, adică de trei ori mai mult decît în toți cei trei ani precedenți. În primii trei ani luați laolaltă, exportul nostru a fost de 2 500 000 de puduri, iar într-un singur an, în 1921, el a fost de 11 500 000 de puduri. Această cifră e infimă, ridicol de mică și pentru orice om competent ea denotă din capul locului, mizerie. Iată ce dovedesc aceste cifre. Dar acesta este, totuși, un început. Iar noi, împotriva cărora s-a făcut tentativa de a ne înăbuși, noi, care am fost ani de-a rîndul amenințați că atîta timp cît vom rămîne ceea ce sîntem se va face totul ca relațiile cu noi să nu fie admise, vedem totuși că există ceva mai puternic decît aceste amenințări. Vedem totuși că ele n-au înțeles în mod just dezvoltarea economică, pe cîtă vreme noi am înțeles-o în mod just. Începutul a fost făcut. Trebuie să acordăm toată atenția, să depunem toate eforturile, să avem toată grija ca această dezvoltare să nu stagneze, ci să meargă înainte.

Vă voi înfățișa încă un mic tablou pentru a vă arăta cum am pășit înainte în cursul anului 1921. În primul trimestru al anului 1921, importul a fost de circa 3 000 000 de puduri, în trimestrul al doilea de 8 000 000 de puduri, în trimestrul al treilea de 24 000 000 de puduri. Totuși mergem înainte. Aceste cifre sînt infime, totuși ele sînt în continuă creștere. Și, precum vedem, ele cresc în cursul anului 1921, care a fost un an nemaipomenit de greu. Știți cît am pătimit de pe urma unei calamități cum este foametea, cîte rele fără seamăn continuă să pricinuiască ea întregii noastre agriculturi, industriei noastre, întregii noastre vieți. Totuși, deși țara noastră era atît de ruinată de pe urma războiului, deși asupra ei s-au abătut mari calamități de pe urma tuturor războaielor și a dominației țarilor

și capitaliștilor, ne aflăm astăzi pe o cale care ne deschide posibilități de îmbunătățire a situației noastre, în pofida urii neînfrîinate ce se revarsă asupra noastră. Iată care este factorul principal. Iată de ce, după ce am citit nu de mult știrile despre Conferința de la Washington ¹³³ și am aflat că statele ostile nouă vor fi nevoite să convoace la vară o a doua conferință, la care vor fi invitate și Germania și Rusia și la care se vor discuta condițiile unei păci efective, noi declarăm : condițiile noastre sînt clare și precise, noi le-am expus, le-am dat publicității ¹³⁴. Cîtă ostilitate vom întîmpina ? În această privință nu ne putem înșela. Știm însă că situația economică a aceluia care au declarat blocada împotriva noastră s-a dovedit vulnerabilă. Există o forță mai puternică decît dorința, voința și hotărîrea oricărui dintre guvernele sau clasele ostile nouă ; această forță o constituie relațiile economice mondiale generale, care le silesc să pășească pe această cale a stabilirii de legături cu noi. Cu cît vor păși mai departe pe această cale, cu atît mai larg și mai rapid se va contura ceea ce astăzi, în raportul pe anul 1921, vă pot arăta doar în cifre atît de neînsemnate.

Trebuie să trec acum la situația noastră economică internă. Și aici principala problemă asupra căreia trebuie să ne oprim în primul rînd este problema politicii noastre economice. A trece la această nouă politică economică, a efectua primii pași pe această cale, a învăța să-i facem, a adapta legislația și administrația noastră acestui scop — iată în ce a constat principala activitate depusă de noi în cursul anului 1921. Cunoașteți din presă o sumedenie de fapte și de știri care arată că munca depusă în această direcție a luat amploare. Nu-mi veți cere, desigur, să indic aici fapte în plus sau să vin cu o cifră sau alta. Trebuie să stabilim numai principalul factor care ne-a unit cel mai tare, să stabilim ceea ce este mai esențial din punctul de vedere al problemei celei mai esențiale, al problemei fundamentale a întregii noastre revoluții și a tuturor revoluțiilor socialiste viitoare (luate pe scară mondială).

Problema fundamentală, esențială este atitudinea clasei muncitoare față de țărănime, este alianța dintre clasa muncitoare și țărănime, este priceperea muncitorilor înaintați care au trecut prin școala îndelungată, grea, dar și folosi-

toare a marii fabrici, priceperea lor de a organiza treaba în așa fel, încât să atragă de partea lor masa țăranilor oprimați de capitalism, de moșieri, apăsați de vechea lor gospodărie sărăcăcioasă, mizeră, pentru a le arăta că numai în alianță cu muncitorii, oricâte greutăți ar fi să îndure pășind pe această cale — iar greutățile sînt numeroase și nu putem să le nesocotim —, numai în această alianță stă izbăvirea țăranimii de jugul secular al moșierilor și capitaliștilor. Numai în consolidarea alianței dintre muncitori și țărani stă izbăvirea întregii omeniri de calamități ca recentul măcel imperialist, de contradicțiile barbare pe care le observăm acum în lumea capitalistă, în care un număr mic, infim de state foarte bogate se îneacă în bogăție, în timp ce imensa populație a globului trăiește în mizerie, neavînd posibilitatea să beneficieze de roadele civilizației și de bogatele resurse care există, dar care nu pot fi folosite din cauza insuficienței lor circulații.

Șomajul este cea mai mare calamitate pentru țările avansate. Nu există altă ieșire din această situație decît alianța trainică dintre țăranime și clasa muncitoare, care a trecut prin școala grea, dar singura serioasă și temeinică, școala fabricii, a exploatării din fabrică, a unirii din fabrică; altă ieșire nu există. Noi am verificat această alianță politică și militară în anii cei mai grei pentru republica noastră. În 1921 această alianță capătă pentru prima oară forma unei alianțe economice. Noi am organizat încă foarte, foarte prost treaba în această direcție. Trebuie s-o recunoaștem deschis. Trebuie să ne dăm seama de această lipsă, iar nu să prezentăm situația în culori trandafirii; trebuie să depunem toate eforturile pentru a o înlătura și să înțelegem că aici este baza noii noastre politici economice. Pentru stabilirea unor relații juste între clasa muncitoare și țăranime ne putem imagina doar două căi. Dacă marea industrie se află într-o stare înfloritoare, dacă ea poate aproviziona de îndată pe micii țărani cu o cantitate suficientă de produse sau cu o cantitate mai mare decît înainte, stabilind astfel un raport just între surplusurile de produse agricole care vin de la țărani și articolele industriale, atunci țăranimea va fi pe deplin satisfăcută, atunci masa țăranimii, țăranimea fără partid, va recunoaște prin forța lu-

crurilor că această nouă orînduire e mai bună decît orînduirea capitalistă. Dacă este vorba de marea industrie înfloritoare, capabilă să satisfacă de îndată țărănimea cu toate produsele care-i sînt necesare, o asemenea condiție există ; dacă privim problema pe scară mondială, o asemenea mare industrie prosperă, care poate aproviziona lumea cu toate produsele, există pe glob, dar ea nu este pusă în funcție decît pentru a fabrica tunuri, obuze și alte arme, folosite cu atîta succes în 1914—1918. În această perioadă, industria a lucrat pentru război și a aprovizionat din belșug omenirea cu produsele sale, făcînd-o să se aleagă cu cel puțin 10 000 000 de morți și cel puțin 20 000 000 de mutilați. Iată ce ne-a fost dat să vedem, și totuși războiul din secolul al XX-lea nu este ceea ce au fost războaiele anterioare.

Dintre oamenii cei mai ostili socialismului și mai străini de el, dintre dușmanii înverșunați ai celei mai neînsemnate idei socialiste, s-au ridicat după acest război, chiar și în țările învingătoare, numeroase glasuri care declară răspicat că, chiar de n-ar fi pe lume blestemații de bolșevici, și tot nu s-ar mai putea admite încă un război ca ăsta. Și asta o spun reprezentanții țărilor celor mai bogate. Iată pentru ce a lucrat această mare industrie bogată și avansată. Ea a servit la fabricarea de oameni mutilați și nu i-a mai rămas vreme să-i aprovizioneze pe țărani cu produsele sale. Sîntem, totuși, în drept să afirmăm că pe scară mondială există o asemenea industrie. Sînt pe glob țări cu o asemenea mare industrie avansată care poate aproviziona rapid sutele de milioane de țărani înapoiți. Pe această realitate ne bazăm noi în calculele noastre. Voi știți mai bine ca oricine, deoarece vedeți acest lucru în viața de toate zilele, ce ne-a mai rămas din marea noastră industrie, care era și așa destul de slab dezvoltată. De pildă, în Donbass, această principală bază a mării industrii, s-au produs atîtea distrugereri în timpul războiului civil și s-au perindat atîtea guverne imperialiste (cîte de acestea n-a văzut Ucraina !), încît urmarea n-a fost alta decît că aici din marea noastră industrie au rămas doar resturi. Dacă adăugăm aici calamitatea pe care a reprezentat-o seceta din 1921, devine clar că încercarea noastră de a aproviziona țărănimea cu produ-

sele marii industrii, care a trecut în mîna statului, a eşuat. De vreme ce această încercare a eşuat, nu poate exista altă legătură economică între țărani și muncitori, adică între agricultură și industrie, decît schimbul, comerțul. Iată esențialul. Înlocuirea sistemului de predare obligatorie a surplusurilor de produse agricole prin impozitul în natură — iată esența politicii noastre economice; lucrurile sînt cît se poate de simple. Atunci cînd nu există o mare industrie prosperă, capabilă să se organizeze astfel încît să poată satisface imediat țărănimea cu produse, nu poate fi altă soluție în ceea ce privește dezvoltarea treptată a unei puternice alianțe între muncitori și țărani decît calea comerțului și a redresării treptate, sub conducerea și controlul statului muncitoresc, a agriculturii și a industriei, scoțindu-le din starea în care se află acum; altă cale nu există. O necesitate imperioasă ne-a dictat această cale. Și numai aceasta constituie baza și esența noii noastre politici economice.

În perioada în care atenția principală și principalele forțe erau îndreptate spre rezolvarea sarcinilor de ordin politic și militar, nu puteam acționa decît cu maximă rapiditate, pornind înainte cu avangarda, știind că această avangardă va fi sprijinită. În domeniul marilor transformări de ordin politic, al măreței opere pe care am împlinit-o în decurs de trei ani, în război împotriva statelor dominante ale lumii, alianța dintre țărani și muncitori ne-a fost asigurată numai prin avîntul politic și militar, întrucît fiecare țăran știa și simțea că împotriva lui se ridică dușmanul său de veacuri, moșierul, ajutat într-un fel sau altul de reprezentanții celorlalte partide. Iată de ce această alianță a fost atît de trainică și de invincibilă.

În domeniul economic, alianța trebuie să se întemeieze pe altă bază. Aici este necesară schimbarea esenței și a formei de alianță. Dacă cuiva din partidul comunist, din sindicate sau pur și simplu din rîndurile simpatizanților Puterii sovietice i-a scăpat din vedere această schimbare necesară a esenței alianței și a formei ei, cu atît mai rău pentru el. Asemenea scăpări sînt inadmisibile în revoluție. Necesitatea schimbării formei de alianță a fost determinată de faptul că alianța politică și alianța militară nu puteau fi extinse

tot atît de simplu și în domeniul economic atunci cînd nu avem încă o mare industrie, cînd ea este ruinată de pe urma unui război cum n-a mai pomenit nici un alt stat. Se știe că industria nu s-a pus încă pe picioare nici în state mult mai bogate decît al nostru, state care nu au pierdut, ci au cîștigat de pe urma războiului. Schimbarea formei și a esenței alianței dintre muncitori și țărani s-a dovedit necesară. În perioada alianței politice și militare, noi am pășit mult mai departe decît ne permitea alianța economică directă dintre muncitori și țărani. Trebuia s-o facem pentru a-l învinge pe dușman și aveam tot dreptul s-o facem. Și am realizat-o cu succes, căci am învins pe dușmanii noștri pe tărîmul pe care luptam atunci, pe tărîmul politic și militar, dar pe tărîm economic am suferit o serie de înfrîngerii. Și nu trebuie să ne temem s-o recunoaștem, ci, dimpotrivă, vom învăța să învingem numai atunci cînd nu ne va fi teamă să ne recunoaștem înfrîngerile și lipsurile, cînd vom privi în față adevărul cel mai neplăcut. Avem tot dreptul să ne mîndrim cu meritele noastre în primul domeniu, în domeniul militar și politic. Ele au intrat în istorie ca o cucerire pe plan mondial, care se va mai face simțită în toate domeniile. În domeniul economic însă, în cursul anului la care se referă raportul, abia am pășit pe calea noii politici economice și facem un pas înainte în această direcție. În același timp însă noi abia începem să învățăm cîte ceva și facem aici incomparabil mai multe greșeli privind înapoi, lăsîndu-ne atrași de experiența trecutului, care a fost admirabilă, sublimă, măreață, de importanță mondială, dar care n-a putut rezolva sarcina cu caracter economic ce ni se impune acum, în condițiile unei țări în care marea industrie este ruinată, în condiții care ne cer să învățăm înainte de orice să stabilim legătura economică necesară și inevitabilă în momentul de față. Această legătură este comerțul. Este pentru comuniști o descoperire puțin plăcută. Se prea poate ca această descoperire să fie neplăcută, și fără îndoială că așa este, dar, dacă ne vom ghida după ce este plăcut sau nu, vom ajunge la nivelul acelor „cvasisocialiști“ pe care ne-a fost dat să-i vedem în număr destul de mare în timpul guvernului provizoriu al lui Kerenski. E îndoielnic ca „socialiștii“ de acest gen să se mai bucure de pres-

tigiu în republica noastră. Or, forța noastră a stat întotdeauna în capacitatea de a ține seamă de raporturile reale și de a nu ne teme de ele, oricât de neplăcute ar fi pentru noi.

Întrucât există o mare industrie pe plan mondial, este indiscutabil că trecerea directă la socialism este posibilă și nimeni nu o va contesta, așa cum nu va contesta faptul că marea industrie ori se sufocă și generează șomaj în cele mai bogate și mai înfloritoare țări învingătoare, ori nu face decât să fabrice obuze pentru exterminarea oamenilor. Dar dacă în condițiile de înapoiere în care am pășit la revoluție ne lipsește dezvoltarea industrială necesară, ce ne rămîne de făcut : să renunțăm ? să ne dăm bătuți ? Nu, vom trece la această muncă grea, ne aflăm pe calea cea dreaptă. Calea alianței maselor populare este, fără îndoială, singura cale pe care munca țaranului și munca muncitorului va deveni o muncă pentru sine, nu o muncă în folosul exploatatorului. Iar pentru a înlăptui acest lucru în condițiile în care ne aflăm, este necesară legătura prin economie, singura legătură economică posibilă.

Iată cauza retragerii noastre, iată de ce am fost siliți să ne întoarcem la capitalismul de stat, să trecem la concesi, să ne întoarcem la comerț. Fără această retragere în condițiile de dezastru economic în care ne aflăm n-am putea restabili legătura necesară cu țărănimia. Fără această legătură am fi în pericol ca detașamentul de frunte al revoluției s-o ia atît de mult înainte, încît să se rupă de masa țărănimii. Lipsa de legătură strînsă între acest detașament și masa țărănească ar însemna pieirea revoluției. Trebuie să privim acest lucru cît se poate de lucid, deoarece de aici decurge în primul rînd și mai presus de orice ceea ce numim noua noastră politică economică. Iată de ce am declarat cu toții că această politică am adoptat-o pentru mult timp și că o vom aplica cu toată seriozitatea, dar, firește, așa cum s-a mai subliniat pe drept cuvînt, nu pentru vecie. Ea este impusă de ruina și de mizeria în care ne aflăm și de slăbirea totală a mării noastre industrii.

Îmi voi permite să dau aici cîteva cifre cu totul sumare pentru a arăta că, oricît de greu ne-a fost, oricît de multe greșeli am comis (și greșeli am comis destule), totuși treaba

merge. Tovarăși, nu dispun de cifre globale în legătură cu dezvoltarea comerțului nostru interior, așa încît nu am intenția să citez decît datele referitoare la volumul comerțului efectuat de Uniunea centrală a cooperativelor de consum, date calculate pe trei luni. În septembrie, volumul comerțului efectuat de Uniunea centrală a cooperativelor de consum a fost de 1 000 000 de ruble-aur, în octombrie de 3 000 000, în noiembrie de 6 000 000, și totuși, considerate ca cifre absolute, aceste cifre sînt infime : trebuie s-o recunoaștem deschis, căci ar fi mai periculos să ne facem iluzii în această privință. Aceste cifre sînt mici, dar, în ruina în care ne aflăm, ele dovedesc fără doar și poate că un progres există, că ne putem folosi de această bază economică. Oricît de numeroase greșeli am săvîrși — atît sindicatele, cît și partidul comunist, aparatul administrativ —, noi ne convingem totuși că putem evita aceste greșeli, și începem să le evităm, ne convingem că pășim pe o cale pe care vom restabili neapărat legăturile între agricultură și industrie. Trebuie și putem să obținem un avînt al forțelor de producție, fie și pe baza micii gospodării țărănești și deocamdată pe baza micii industriei, de vreme ce refacerea mării industriei este atît de dificilă. Trebuie să obținem succese și începem să le obținem, dar să nu uităm că în acest domeniu ritmul e altul, altele sînt condițiile de muncă, că în acest domeniu victoriile se cîștigă mai greu. Aici nu ne putem atinge țelurile tot atît de repede ca în domeniul politic și militar. Aici nu putem înainta vijelios, în salturi, și nici termenele nu sînt aceleași : ele se socotesc cu deceniile. Iată în ce termene vom putea obține succese în războiul economic și în asemenea condiții nu ne așteptăm la vreun ajutor din partea vecinilor noștri, ci la dușmănie.

Calea noastră este însă calea cea dreaptă, căci ea e calea pe care, mai devreme sau mai tîrziu, vor păși inevitabil și celelalte țări. Noi am pornit-o pe această cale dreaptă. Trebuie să calculăm cu atenție fiecare pas oricît de mic, să ținem seamă de toate greșelile noastre, oricît de mărunte ar fi ele, și așa vom obține, mergînd pe această cale, rezultatele dorite.

S-ar cuveni acum, tovarăși, să spun cîteva cuvinte despre principala noastră ocupație, agricultura, dar cred că în

această problemă vă va fi prezentat un raport mai amplu și mai complet decît aş putea-o face eu, de altfel ca și în problema foametei, despre care va raporta tov. Kalinin.

Știți bine, tovarăși, ce calamitate a fost pentru noi foamea din 1921. Era inevitabil ca această calamitate a vechii Rusii să se abată și asupra noastră, căci singura ieșire din această situație este refacerea forțelor de producție, dar nu pe vechea bază mizeră, îngustă, ci pe o bază nouă, pe baza mării industriei și a electrificării. Numai astfel putem scăpa de mizerie, de foamea cronică, și este ușor de văzut că pentru această treabă nu se potrivesc termenele valabile pentru victoriile noastre politice și militare. Deși încercuți de state dușmane, am reușit totuși să spargem blocada; oricît de mic a fost ajutorul ce ni s-a dat, am primit totuși cîte ceva. Acest ajutor însumează în total 2 500 000 de puduri. Acesta este tot ajutorul pe care l-am primit din străinătate, pe care celelalte state s-au milostivit să-l dea Rusiei înfometate. Am reușit să adunăm prin donații circa 600 000 de ruble-aur. Este o cifră cu totul infimă, care arată atitudinea mercantilă a burgheziei europene față de foamea noastră. Ați citit, probabil, cu toții cum la început, cînd s-au primit știri despre izbucnirea foametei, oamenii de stat influenți au făcut declarații pompoase și solemne că a profita de foamete pentru a pune problema vechilor datorii ar fi un lucru diabolic. Nu știu cu cît o fi diavolul mai înfricoșător decît imperialismul de astăzi. Știu că în realitate, cu toată foamea, s-au făcut încercări de a încasa de la noi vechile datorii în condiții împovărătoare. Nu refuzăm să plătim și declarăm în mod solemn că sîntem gata să discutăm practic chestiunea. Dar să ne lăsăm înrobiți fără nici o socoteală, fără a se lua în considerare pretențiile reciproce, fără a se discuta practic problema, asta — înțelegeți cu toții și nu poate încăpea aici nici o îndoială — n-o vom admite niciodată în nici un caz.

Trebuie să vă comunic că ultimele zile au marcat totuși un succes destul de însemnat în lupta împotriva foametei. Ați citit, probabil, în ziare că în America au fost alocate 20 000 000 de dolari pentru ajutorarea înfometaților din Rusia, probabil în condițiile în care acordă ajutor A.R.A., organizația americană pentru ajutorarea înfometaților. Zi-

lele acestea am primit o telegramă de la Krasin în care ne comunică următoarea propunere a guvernului american : acesta garantează în mod formal că ne va livra în termen de trei luni produse alimentare și semințe în valoare de 20 000 000 de dolari în cazul când am fi de acord să alocăm și noi pentru același lucru 10 000 000 de dolari (20 000 000 de ruble-aur). Ne-am dat imediat consimțământul și am comunicat acest lucru telegrafic. Pe cât se pare, putem spune că în cursul următoarelor trei luni vom asigura, în schimbul sumei de 30 000 000 de dolari, adică 60 000 000 de ruble-aur, produse alimentare și semințe pentru cei înfomețați. Este, desigur, puțin și nu vom reuși în nici un caz să lichidăm cu atât calamitatea îngrozitoare ce s-a abătut asupra-ne. Vă dați cu toții prea bine seama de acest lucru. Este însă în orice caz un ajutor, care-și va îndeplini, fără îndoială, menirea de a ușura cât de cât mizeria și foamea înspăimântătoare. Și dacă în toamnă am reușit să obținem unele succese în domeniul aprovizionării cu semințe a regiunilor înfometate și al lărgirii suprafețelor însămânțate în genere, în primăvară sperăm să obținem un succes și mai mare.

În toamnă au fost însămânțate în guberniile înfometate aproximativ 75% din semănăturile de toamnă ; în guberniile care au suferit parțial de pe urma secetei, suprafața însămânțată este de 102%, în guberniile producătoare de cereale 123%, iar în cele consumatoare 126%. Aceste cifre ne arată în orice caz că, oricât de grele au fost condițiile de la noi, am dat totuși un anumit ajutor țăranimii în ceea ce privește extinderea suprafețelor însămânțate și lupta împotriva foametei. În condițiile create sîntem îndreptățiți să sperăm fără nici un fel de exagerare și fără teamă de a cădea într-o greșeală că la însămînțarea suprafeței destinate culturilor de primăvară vom da țăranimii un ajutor substanțial. Ajutorul, repet, nu va fi în nici un caz complet. Nu vom avea în nici un caz posibilitatea să satisfacem toate necesitățile și trebuie s-o spunem deschis. Și cu atât mai mult trebuie să ne încordăm forțele pentru a extinde acest ajutor.

Trebuie să vă comunic în legătură cu aceasta cifrele de bilanț referitoare la activitatea noastră în domeniul

aprovizionării. Impozitul în natură a adus în general țărănilor în masă, țăranimii în ansamblu, o ușurare. Aici nu mai e nevoie de dovezi. Nu importă numai cantitatea de cereale pe care am luat-o de la țăranime, ci și faptul că țăranul s-a simțit mai asigurat în condițiile impozitului în natură și i-a sporit interesul față de gospodărie. Țăranului harnic, în condițiile dezvoltării forțelor de producție, impozitul în natură i-a deschis perspective mai largi. Rezultatele strîngerii impozitului în natură pe anul la care se referă raportul se prezintă în general astfel încît trebuie să spunem : să ne încordăm toate forțele pentru a nu suferi un eșec.

Iată rezultatele generale, extrem de sumare, pe care vi le pot comunica după ultimele date obținute de la Comisariatul poporului pentru aprovizionare. Noi avem nevoie de minimum 230 000 000 de puduri. Dintre acestea, 12 000 000 de puduri pentru ajutorarea celor înfometați, 37 000 000 pentru semințe și 15 000 000 ca fond de rezervă, iar noi putem obține 109 000 000 prin impozitul în natură, 15 000 000 prin uium, 12 500 000 din restituirea împrumutului de semințe, 13 500 000 prin schimbul de mărfuri, 27 000 000 din Ucraina și 38 000 000 de puduri din străinătate (38 000 000 dacă socotim că vom primi 30 000 000 prin operația despre care v-am vorbit adineauri și vom mai cumpăra în afară de aceasta 8 000 000 de puduri). Total : 215 000 000 de puduri. Așadar, sîntem totuși în deficit și nu avem nici un pud în fondul de rezervă. Și nu se știe dacă vom mai putea cumpăra sau nu din străinătate. Planul nostru de aprovizionare este calculat acum cu multă zgîrcenie, pentru a pune o sarcină cît mai mică pe umerii țăranimii, care a suferit de pe urma foametei. Dacă în 1920 38 000 000 de oameni erau întreținuți de către stat, acum am redus această cifră la 8 000 000. Iată unde am făcut o reducere. Concluzia pe care o putem trage de aici este una singură : impozitul în natură trebuie strîns cu orice preț în proporție de 100%, adică integral. Nu uităm nici o clipă că acest impozit constituie pentru țăranime, care a avut atît de mult de suferit, o grea povară. Îmi dau bine seama că tovarășii care au dus munca pe teren, care au simțit pe pielea lor tot greul muncii de aprovizionare, știu

mai bine decît mine ce înseamnă această sarcină de a strînge acum neapărat impozitul în natură în proporție de 100⁰/. Trebuie să vă declar însă în numele guvernului ca concluzie la darea de seamă asupra activității depuse de noi în cursul anului 1921 : această sarcină trebuie îndeplinită neapărat, tovarăși : trebuie să luăm pieptiș această greutate și s-o învingem. Altfel nu vom asigura ceea ce este cel mai esențial, elementar pentru transporturile și industria noastră, nu va fi asigurat bugetul minim, absolut necesar, fără care nu putem exista în situația în care ne găsim, înconjurați de dușmani, și în condițiile unui echilibru internațional extrem de instabil.

Fără eforturi maxime nu există și nu poate exista ieșire din situația în care ne aflăm noi, cei care am trecut prin suferințele provocate de războiul imperialist și de războiul civil, care am fost hărțuiți de clasele guvernante din toate țările, și de aceea trebuie să spunem răspicat, fără a ne teme de amarul adevăr, tuturor activiștilor de pe teren și să confirmăm în numele congresului : „Tovarăși, întreaga existență a Republicii sovietice, întregul nostru plan foarte modest de refacere a transporturilor și a industriei se bazează pe faptul că vom îndeplini programul general de aprovizionare. De aceea strîngerea impozitului în natură în proporție de 100⁰/% este o necesitate absolută“.

Vorbind despre plan, voi arăta ce situație s-a creat la noi din punct de vedere practic în legătură cu planul de stat. Voi începe cu ceea ce constituie pîinea industriei noastre, baza întregii noastre activități industriale : combustibilul. Ați primit, probabil, astăzi sau veți primi zilele acestea materiale în legătură cu activitatea Gosplanului nostru, a Comisiei de stat a planificării. Veți primi o dare de seamă cu privire la congresul electrotehnicienilor, care a furnizat un material cît se poate de bogat și de precis, o verificare efectuată de către cele mai valoroase forțe tehnice și științifice din Rusia a acestui plan, singurul plan verificat din punct de vedere științific, cel mai concis și mai potrivit plan pentru refacerea mării industrii de la noi, care necesită cel puțin 10—15 ani pentru a fi îndeplinit. Am mai spus-o și voi repeta mereu că termenele cu care avem de-a face în munca noastră practică nu sînt acum

acelea pe care le-am avut în domeniul activității politice și militare. Foarte mulți dintre activiștii cu funcții de conducere din partidul comunist și din sindicate au înțeles acest lucru, dar trebuie să-l înțeleagă toată lumea. De altfel, în broșura tovarășului Krjijanovski, care vă va fi distribuită mâine și care cuprinde raportul de activitate al Comisiei de stat a planificării, veți vedea cum este pusă, din punctul de vedere al gândirii colective a inginerilor și agronomilor, problema planului nostru de stat în general. Veți vedea cum atacă problema inginerii și agronomii, nu sub aspectul general politic sau general economic, obișnuit pentru noi, ci din punctul de vedere al experienței colective, ținând seama, printre altele, de limita pînă la care ne putem retrage. În broșură veți găsi un răspuns la problemă dat de ingineri și agronomi din punctul lor de vedere, și cu atît mai prețios este faptul că veți găsi în ea — ca rezultat al muncii depuse în cursul anului la care se referă raportul alcătuit de instituția noastră de stat a planificării — o analiză a modului cum pune această instanță problema transporturilor și a industriei. Se înțelege că nu vă pot expune aici conținutul acestei lucrări.

Aș vrea numai să mă opresc foarte pe scurt asupra situației planului de combustibil, deoarece aici am suferit la începutul anului 1921, la care se referă raportul, cel mai teribil eșec. Tocmai în acest domeniu, bizuindu-ne pe o îmbunătățire a situației survenite la finele anului 1920, am comis o enormă greșală de calcul și am dus transporturile la criza colosală din primăvara anului 1921, care a fost provocată nu numai de lipsa de mijloace materiale, ci și de faptul că am calculat greșit ritmul de dezvoltare. Încă de pe atunci s-a văzut greșeala, care consta în faptul că am transpus experiența noastră din perioada politică și militară în domeniul sarcinilor economice, o greșală imensă, fundamentală, pe care, tovarăși, am repetat-o pînă acum la fiecare pas. Noi comitem acum numeroase greșeli, și trebuie să spunem că, dacă nu ne vom da seama de ele și nu ne vom strădui să le îndreptăm cu orice preț, nu vom ajunge la o îmbunătățire temeinică în domeniul economiei. După învățămintele cu care ne-am îmbogățit, am întocmit cu multă prudență planul de combustibil pe a doua jumă-

tate a anului 1921, considerînd că aici e inadmisibilă orice exagerare cît de mică și luptînd împotriva ei pe toate căile. Deși incomplete încă, cifrele de la sfîrșitul lunii decembrie comunicate mie de tov. Smilga, care conduce toate instituțiile noastre de colectare a combustibilului, ne arată că în acest domeniu avem un deficit, dar un deficit mic, care dovedește îmbunătățirea structurii interne a bugetului nostru de combustibil, adică ceea ce tehnicienii numesc mineralizarea lui, un mare succes în aprovizionarea Rusiei cu combustibil mineral ; or, numai combustibilul mineral poate constitui o bază trainică pentru marea industrie, capabilă să servească de fundament societății socialiste.

Iată cum a fost întocmit, la începutul celui de-al doilea semestru al anului 1921, planul nostru de combustibil. Dacă vom socoti cei 2 700 000 de stînjeni cubi de lemne în combustibil convențional de 7 000 de calorii, așa cum procedăm întotdeauna și așa cum se face la pagina 40 a broșurii tovarășului Krjijanovski care vă va fi distribuită, putem conta pe 297 000 000 de puduri. În momentul de față, cifrele ne arată că am obținut aproximativ 234 000 000 de puduri. Există un mare deficit asupra căruia trebuie să vă atrag atenția. În cursul anului la care se referă raportul am acordat o deosebită atenție muncii de aprovizionare cu lemne efectuată de instituțiile noastre care se ocupă cu problema combustibilului. Dar tocmai această muncă este legată în cea mai mare măsură de starea gospodăriei țărănești. Toată greutatea apasă asupra țăranului și a calului său. Lipsa de combustibil, de nutreț etc. se resimte puternic asupra muncii. Iată de unde provine deficitul. Iată de ce acum, cînd ne aflăm la începutul campaniei de iarnă a aprovizionării cu combustibil, trebuie să declar încă o dată : tovarăși, popularizați pe teren lozinca încordării tuturor forțelor în acest domeniu. În bugetul nostru de combustibil am prevăzut numai ceea ce este strict necesar pentru redresarea industriei, și asta în proporții minime, dar acest minim trebuie realizat cu orice preț, oricît de grele ar fi condițiile.

Mai departe. În ceea ce privește cărbunele am contat să obținem 143 000 000 de puduri și am obținut 184 000 000 ; aici avem un succes, un progres în direcția mineralizării

combustibilului nostru, un progres realizat de Donbass și de alte întreprinderi, unde o mulțime de tovarăși au muncit cu abnegație, obținând rezultate practice în îmbunătățirea mării industrii. Vă voi cita câteva cifre referitoare la Donbass, pentru că acesta este o bază, un centru important al întregii noastre industrii. Ne-am propus să obținem o producție de 80 000 000 puduri de petrol, ceea ce, socotit în combustibil convențional, reprezintă 120 000 000 de puduri. În privința turbei am contat pe 40 000 000 (19 000 000 de puduri în combustibil convențional) și am obținut 50 000 000 de puduri. Am contat că vom obține în total 579 000 000 de puduri și după toate probabilitățile nu vom reuși să obținem mai mult de 562 000 000 de puduri. În genere, avem un deficit de combustibil. E drept că deficitul nu e prea mare ; el este, poate, doar de 3—4%, dar este totuși un deficit. Va trebui în orice caz să recunoaștem că deficitul înregistrat constituie un pericol direct pentru marea industrie, întrucât o parte din minimul fixat nu va fi realizat. Din acest exemplu rezultă, cred, în primul rând că organele noastre de planificare au lucrat cu folos și că nu e departe ziua în care ne vom îndeplini planurile ; totodată, de aici se vede că abia-abia începem să ne ridicăm, că în această privință situația noastră economică este încă extrem de dificilă și că de aceea principalul îndemn, principala chemare, principala lozincă sub care trebuie să-și desfășoare și să-și încheie lucrările congresul nostru, cu care delegații trebuie să se întoarcă la locurile lor de muncă este : să ne mai încordăm forțele, oricât ne-ar fi de greu, atât în activitatea industrială, cât și în activitatea în agricultură. Nu există altă salvare pentru republică, pentru menținerea și consolidarea puterii muncitorilor și țăranilor decît o muncă încordată în acest domeniu. Că am obținut destule succese ne-a arătat-o în special Donbassul, de pildă, unde au muncit cu un devotament fără seamăn și cu mult succes tovarășii Peatakov în domeniul mării industrii, iar în domeniul micii industrii Rurhimovici, care pentru prima oară a reușit s-o organizeze astfel încît să poată produce ceva. În domeniul mării industrii, productivitatea muncii unui miner la abataj a atins nivelul dinainte de război, ceea ce nu s-a mai întîmplat

pînă acum la noi. În 1920 producția totală a Donbassului a fost de 272 000 000 de puduri, iar în 1921 ea s-a ridicat la 350 000 000 de puduri. Această cifră este mică, foarte mică în comparație cu cifra maximă din perioada dinainte de război: 1 700 000 000 de puduri. Dar ea reprezintă totuși ceva. Ea dovedește că se face un serios pas înainte. Este totuși un pas înainte în opera de refacere a mării industrii, și nu trebuie să precupețim nimic, nici un fel de sacrificiu cînd este vorba de refacerea mării industrii.

Încă cîteva cuvinte despre metalurgie. Situația noastră în acest domeniu este deosebit de grea. Producem cam 6% din ceea ce produceam înainte de război. Iată la ce stare de ruină, de mizerie au adus Rusia războiul imperialist și războiul civil! Nu încape îndoială însă că sîntem pe cale de a ne redresa. La noi se creează centre ca Iugostal¹³⁵, unde muncește de asemenea cu mult devotament tov. Mej-lauk. Oricît de grea ar fi situația noastră, se observă în această privință un succes considerabil. În prima jumătate a anului 1921 producția lunară de fontă era de 70 000 de puduri, în octombrie de 130 000, în noiembrie de 270 000, adică de aproape patru ori mai mare. Nu avem, prin urmare, nici un motiv să cădem în panică. Noi nu ascundem cîtuși de puțin că cifrele de mai sus denotă un nivel sărăcicios, dar prin ele putem dovedi totuși că, oricît de greu a fost anul 1921, oricît de mari au fost dificultățile pe care le-au avut de suportat clasa muncitoare și țărănimea, totuși ne redresăm, sîntem pe calea cea dreaptă și avem toate motivele să sperăm că, încordîndu-ne toate forțele, ne vom redresa și mai mult.

Aș vrea să vă mai comunic unele date în legătură cu succesele obținute în domeniul electrificării. Din păcate, pînă în prezent nu am înregistrat succese importante. Speram să pot felicita Congresul al IX-lea cu prilejul punerii în funcțiune a celei de-a doua mari centrale electrice construite de Puterea sovietică: prima e cea de la Șatura, iar cea de-a doua — o nouă centrală — e cea de la Kașira, pe care nădăjduiam s-o inaugurăm în decembrie¹³⁶. Ea ne-ar furniza — și ne poate furniza — 6 000 kWh în prima etapă a construcției, ceea ce ar constitui un ajutor substanțial, ținînd seama de cei 18 000 kWh pe care-i avem

la Moscova. Dar, fiindcă am întâmpinat o serie de dificultăți centrala n-a putut fi inaugurată în decembrie 1921. Ea va fi pusă în funcțiune în scurt timp, cel mai târziu peste câteva săptămîni. Ați acordat, cred, toată atenția raportului publicat zilele acestea în revista „*Ekonomiceskaia Jizn*” și semnat de inginerul Levi, unul dintre cei mai mari specialiști care au luat parte la cel de-al VIII-lea Congres general al electrotehnicienilor și, în genere, unul dintre specialiștii noștri cei mai de seamă. Vă voi cita câteva cifre foarte sumare din acest raport : în 1918 și 1919 la noi au fost puse în funcțiune 51 de uzine electrice cu o putere instalată de 3 500 kWh. În 1920 și 1921 au fost puse în funcțiune 221 de uzine electrice cu o putere de 12 000 kWh. În comparație cu ceea ce se realizează în Europa occidentală, aceste cifre vor părea cu totul neînsemnate, mizere chiar. Dar ele ne arată că o operă poate progresa chiar cînd sînt dificultăți pe care nici o altă țară nu le-a cunoscut. Un rol destul de important a jucat extinderea construcției de mici uzine electrice la sate. Trebuie să spunem deschis că aici s-a făcut de multe ori risipă. Dar această risipă a adus și ea unele foloase. Prin aceste mici uzine electrice au fost create la sate centre ale marii industrii noi, moderne. Deși numărul lor este infim, ele arată totuși țărănilor că Rusia nu se va opri la munca manuală, nu va rămîne la primitivul său plug de lemn, ci va păși înainte în alte vremuri. Și în masele țărănești pătrunde încetul cu încetul ideea că trebuie și putem să organizăm Rusia pe alte baze. Termenele se măsoară în acest domeniu, după cum am mai spus, cu deceniile, dar munca a și fost începută, nivelul de conștiință crește în rîndurile maselor țărănești, și asta în parte datorită tocmai faptului că numărul uzinelor electrice mici se înmulțește la noi mai rapid decît cel al marilor centrale. Dar dacă în 1921 am întârziat cu inaugurarea unei centrale electrice mari, în schimb la începutul anului 1922 vor funcționa două centrale : cea de la Kașira, de lângă Moscova, și cea de la Utkina Zavod, de lângă Petrograd¹⁸⁷. Aici am pășit în orice caz pe o cale pe care avem asigurat mersul înainte dacă ne vom încorda tot așa ca și pînă acum forțele pentru a ne îndeplini sarcinile.

Și acum două cuvinte despre încă un succes, succesul pe care l-am obținut în extracția de turbă. Producția noastră de turbă s-a ridicat în 1920 la 93 000 000 de puduri, iar în 1921 la 139 000 000; este, poate, singurul domeniu în care am depășit considerabil nivelul dinainte de război. În ceea ce privește turba, avem bogății imense, cum nu are nici o altă țară din lume. Aici au existat însă și mai există încă și astăzi dificultăți uriașe, în sensul că această muncă, în genere grea, a fost deosebit de grea în Rusia. Procedul hidraulic de extracție a turbei — o invenție nouă la care au lucrat, la Direcția generală a turbei, tovarășii Radcenko, Menșikov și Morozov — ușurează mult munca. În 1921 au lucrat numai două pompe de turbă — aparate pentru extragerea turbei printr-un procedeu hidraulic ce scutește pe muncitori de munca de ocnaș pe care o prestau pînă acum cei de la extracția turbei. Acum au fost comandate în Germania și sînt asigurate pentru anul 1922 20 de asemenea aparate. Se realizează astfel un început de colaborare cu o țară înaintată din Europa. Și avem astăzi posibilitatea de a extinde această colaborare, care nu poate fi trecută cu vederea. Rusia abundă în mlaștini și în zăcăminte de turbă ca nici o altă țară, și astăzi a devenit posibilă transformarea acestei munci dintr-o muncă de ocnaș, la care nu se angajau și nu se puteau angaja decît un mic număr de muncitori, într-o muncă mai normală. S-a ajuns la o colaborare practică cu un stat modern înaintat, Germania, de vreme ce în uzinele de acolo se fabrică aparate care înlesnesc această muncă și care în mod cert vor fi puse în funcțiune în 1922. Aici trebuie să ne îndreptăm toată atenția. Putem face multe în acest domeniu dacă vom înțelege și vom răspîndi cu toții ideea că, încordîndu-și forțele și realizînd mecanizarea muncii, Rusia are mai multe posibilități decît oricare alt stat să iasă din criza economică.

Referitor la domeniul politicii noastre economice aș vrea să subliniez încă un aspect al chestiunii. Cînd facem o apreciere a noii noastre politici economice, nu e de ajuns să ne îndreptăm atenția la ceea ce poate fi deosebit de important. Esența noii politici economice o constituie, desigur, alianța dintre proletariat și țărănime, legătura strînsă dintre avangardă, proletariat și masele largi ale țărănimii.

Dezvoltarea forțelor de producție, imediat și cu orice preț, a început datorită noii politici economice. Dar mai există încă un aspect al noii politici economice : necesitatea de a învăța. Noua politică economică este forma în cadrul căreia vom începe să învățăm să gospodărim cum trebuie ; iar în acest domeniu noi am lucrat pînă acum cît se poate de prost. Unui conducător comunist, unui conducător sindical al maselor muncitoare îi este, firește, greu să înțeleagă că comerțul este astăzi cheia vieții noastre economice, singura alianță posibilă între detașamentul înaintat al proletariatului și țărănime, singura legătură posibilă pentru a porni în front comun lupta pentru avîntul economic. Dacă luăm pe orice negustor care face comerț sub controlul statului și al justiției (justiția este la noi proletară și ea va și să vegheze asupra fiecăruia dintre întreprinzătorii particulari astfel ca legile să nu fie pentru ei așa cum sînt în statele burgheze ; nu de mult am avut la Moscova un asemenea exemplu¹³⁸ și știți bine cu toții că vom face ca numărul acestor exemple să sporească, pedepsind cu toată asprimea orice tentative ale domnilor întreprinzători particulari de a încălca legile noastre), vom vedea că acest negustor, acest întreprinzător particular va ști, totuși, pentru un câștig de sută la sută să facă treabă bună, bunăoară să obțină materii prime pentru industrie, așa cum în majoritatea cazurilor nu vor ști să facă așa ceva nici un comunist și nici un sindicalist. Și tocmai aici e importanța noii politici economice. Învățați. Această învățătură este un lucru foarte serios ; trebuie însă să ne-o însușim cu toții. Ea este extrem de grea. Aici este vorba de altceva decît de predarea unor lecții ca la școală și de susținerea unor examene. Aceasta este o problemă legată de o luptă economică grea și înverșunată, dusă în condițiile unei mizerii și ale unor dificultăți fără seamăn, cînd pîinea lipsește, cînd e foamete și frig ; ea este însă o adevărată școală, prin care trebuie să trecem neapărat. Orice încercare de a ne eschiva de la această sarcină, orice încercare de a închide ochii, spunînd că asta nu ne privește, înseamnă cea mai criminală și mai periculoasă îngîmfare : îngîmfarea comunistă și sindicală. De acest păcat, tovarăși, suferim acut toți cei ce conducem Rusia So-

vietică, și trebuie să recunoaștem acest lucru cu toată sinceritatea ca să lichidăm această deficiență.

Noi pornim la rezolvarea sarcinii construcției noastre economice pe baza experienței noastre de ieri: tocmai aceasta este greșeala noastră fundamentală. Vă voi aminti de un proverb francez care spune că de obicei defectele oamenilor sînt legate de calitățile lor. Defectele unui om sînt într-un fel o continuare a calităților lui. Dacă calitățile ajung să fie exagerate, dacă ele se manifestă unde și cînd nu trebuie, ele devin defecte. Acest lucru, pe care l-a observat, desigur, aproape fiecare dintre voi atît în viața lui particulară, cît și în general, îl observăm și noi acum de-a lungul întregii desfășurări a revoluției noastre, a dezvoltării partidului nostru și a sindicatelor noastre, care constituie cel mai important sprijin al partidului; acest defect, care a apărut într-un fel ca o continuare a calităților noastre, îl observăm în întregul aparat care conduce Rusia Sovietică. O mare calitate a fost faptul că în domeniul politic și militar am făcut un pas de importanță mondială, care a intrat în istoria omenirii, marcînd înlocuirea unei epoci prin alta. Prin oricîte chinuri ar mai fi să trecem, acest lucru nu ni-l va putea lua nimeni. Am ieșit din războiul imperialist și am scăpat de calamitățile care s-au abătut asupra noastră numai datorită revoluției proletare, numai datorită faptului că orînduirea sovietică a venit să ia locul vechii orînduiri. Acest lucru nu poate fi anihilat; el este un merit incontestabil, absolut și inalienabil, care nu ne poate fi contestat prin nici un fel de eforturi și asalturi ale dușmanilor noștri, dar care, în caz că se manifestă acolo unde nu trebuie, devine unul dintre cele mai dăunătoare defecte.

Sarcinile politice și militare au putut fi rezolvate printr-o explozie de entuziasm pe o anumită treaptă a conștiinței muncitorilor și țăranilor. Ei au înțeles cu toții că războiul imperialist fi sugrumă; n-a fost nevoie să se ridice pe o nouă treaptă de conștiință, pe o nouă treaptă de organizare pentru a înțelege acest lucru. Entuziasmul, asaltul, eroismul, care au rămas și vor rămîne pentru totdeauna ca un monument a ceea ce face și a putut să facă revoluția, ne-au ajutat să rezolvăm aceste sarcini. Iată datorită căruia

fapt am obținut succesele noastre politice și militare, iar această calitate devine acum cel mai periculos defect al nostru. Noi privim înapoi și credem că tot așa putem rezolva și sarcinile economice. Dar tocmai aici e greșeala noastră : când situația s-a schimbat și trebuie să rezolvăm sarcini de altă natură, nu avem voie să privim înapoi și să încercăm să rezolvăm lucrurile prin metodele folosite ieri. Nu încercați să le rezolvați așa, căci nu veți reuși ! Trebuie să vă dați seama de greșeală. Activiștii comuniști și sindicalii care în cele mai multe cazuri, fie în calitate de lucrători sovietici, fie în calitate de luptători de ieri, se dau deoparte, se degajează de munca economică, muncă grea, anevoioasă, de lungă durată, care cere tărie, presupune încercări grele, eforturi permanente, punctualitate și perseverență, invocând mărețele fapte pe care le-au săvârșit ieri, îmi amintesc de gîștele din fabulă care se făleau că „am scăpat odată la Roma Capitolul“ și cărora țăranul le-a răspuns arătîndu-le nuiăua : „Strămoașele ! Se știe, dar vorba e de voi ; nu-mi spuneți ce foloase aduceți astăzi voi“*. Faptul că în 1917—1918—1919—1920 am îndeplinit sarcinile noastre politice și militare cu eroismul, cu succesul cu care am inaugurat o nouă epocă în istoria mondială nu-l contestă nimeni. Este un merit al nostru, și nimeni, nici din partid și nici din sindicat, nu încearcă să ni-l conteste ; dar în fața lucrătorilor sovietici și a activiștilor sindicalii stă astăzi o altă sarcină.

Sînteți încercuiți astăzi de state capitaliste, care nu vă vor ajuta, ci vă vor pune piedici, acum munciți în condiții de mizerie, de ruină economică, de foamete și îndurînd suferințe fără seamăn. Sau veți învăța să munciți în alt ritm, avînd în vedere că nu este vorba de o muncă de cîteva luni, ci de una de decenii, mergînd mîna în mîna cu masa care este sfîrșită de puteri și care nu poate lucra într-un ritm revoluționar, eroic, în munca de fiecare zi, — sau veți învăța acest lucru, sau vi se va spune, pe bună dreptate, că sînteți aidoma gîștelor din fabulă. Cînd un activist pe tărîm sindical sau pe tărîm politic rostește o frază generală afirmînd că noi syndicatele, noi partidul comunist

* Vezi fabula lui Krilov „Gîștele“ (*I. A. Krilov. „Fabule“, în talmăcirea lui Tudor Arghezi, Editura Cartea rusa, 1953, p. 54).* — *Nota trad.*

conducem, asta e bine. În domeniul politic și militar am făcut acest lucru foarte bine, dar în domeniul economic îl facem prost. Trebuie să ne dăm seama de asta și să muncim mai bine. Oricărui sindicat care pune în linii generale problema dacă sindicatele trebuie sau nu să participe la producție îi voi spune: terminați cu pălăvrăgeala (a p l a u z e), mai bine mi-ați răspunde în mod practic la întrebare și mi-ați spune (dacă ocupați un post de răspundere, răspunde-mi ca un om cu autoritate, ca activist al partidului comunist sau al sindicatului) : unde ați organizat bine producția, câți ani a durat această organizare, câți oameni aveți în subordine : o mie sau zece mii, dați-mi lista celor pe care i-ați antrenat într-o muncă economică pe care ați dus-o pînă la capăt, în loc să vă apucați de 20 de treburi deodată, pentru ca pe urmă, din lipsă de timp, să nu duceți nici una pînă la capăt. La noi, după obiceiurile noastre sovietice, nu prea se întîmplă să duci o muncă economică pînă la capăt, să poți spune după cîtiva ani că ai obținut un succes, să nu te temi a învăța de la negustorul care realizează un câștig de 100% și mai ia și ceva pe deasupra, ci se scrie o frumoasă rezoluție despre materiile prime și se declară că noi, vezi doamne, sîntem reprezentanți ai partidului comunist, ai sindicatului, ai proletariatului. Să ne fie cu iertare, dar ce se cheamă proletariat ? Clasa care muncește în industria grea. Care industrie grea ? Ce fel de proletariat este acesta ? Unde-i industria voastră ? De ce nu lucrează ? Fiindcă lipsesc materiile prime ? Dar ați fost în stare să le procurați ? Nu. Scrieți o rezoluție în care cereți ca ele să fie procurate și vă veți trezi cu un eșec, și se va spune că ați făcut o boacăna și, prin urmare, semănați cu gîștele ale căror strămoașe au scăpat Roma.

Istoria a pus astăzi pe umerii noștri sarcina de a desăvîrși marea revoluție politică printr-o muncă economică lentă, anevoioasă, care va necesita, desigur, mult timp. În istorie, marile revoluții politice au necesitat întotdeauna o cale lungă pentru a fi digerate. Toate revoluțiile politice mari au fost săvîrșite prin entuziasmul detașamentelor înaintate, care au fost urmate în mod spontan, semiconștient de mase. Altfel nici nu se putea produce dezvoltarea într-o societate oprimată de țari, moșieri, capitaliști. Și

această parte a muncii, revoluția politică, a fost îndeplinită de noi în așa fel, încît importanța ei istorică mondială e incontestabilă. Dar după marea revoluție politică se pune o altă sarcină, care trebuie înțeleasă : această revoluție trebuie mistuită, transpusă în faptă fără a se pretexta că orînduirea sovietică nu este bună și că trebuie reorganizată. La noi sînt grozav de mulți amatori de reorganizări de tot felul, iar de pe urma acestor reorganizări ne alegem cu niște buclucuri cum n-am mai pomenit în viața mea. Că sînt la noi lipsuri în aparatul de organizare a maselor o știu foarte bine și la fiecare zece lipsuri pe care mi le va arăta oricare dintre dv. îi voi arăta pe loc încă o sută. Dar aici nu este vorba de îmbunătățirea acestui aparat printr-o reorganizare rapidă ; ceea ce importă e ca această transformare politică să fie mistuită pentru a se ajunge la un nivel economic și cultural mai înalt. Iată miezul problemei. Nu-i vorba de a reorganiza, ci dimpotrivă, de a ajuta la lichidarea numeroaselor lipsuri care persistă în orînduirea sovietică și în întregul sistem de conducere, pentru a veni astfel în ajutorul a zeci și milioane de oameni. Trebuie ca întreaga masă a țărănimii să ne ajute să mistuim marea cucerire politică pe care am obținut-o. Aici trebuie să fii lucid și să-ți dai seama că această cucerire a fost obținută, dar ea nu a pătruns adînc în carnea și în sîngele economiei concrete și în condițiile de existență a maselor. Este vorba de o muncă de decenii care ne va cere eforturi uriașe. Ea nu poate fi dusă în același ritm, tot atît de rapid și în aceleași condiții ca munca în domeniul militar.

Înainte de a încheia îmi voi îngădui să extind această învățătură — că defectele sînt uneori o continuare a calităților noastre — asupra uneia dintre instituțiile noastre, și anume asupra Cekăi. Tovarăși, știți, desigur, cu toții cîtă ură sălbatică inspiră această instituție emigranților ruși și numeroșilor reprezentanți ai claselor guvernante din țările imperialiste între care se învîrtesc acești emigranți ruși. Cred și eu ! — este doar vorba de o instituție care a fost arma noastră nimicitoare împotriva nenumăratelor comploturi, a nenumăratelor atentate îndreptate împotriva Puterii sovietice de oameni care erau infinit mai puternici decît noi. În mîinile lor, ale capitaliștilor și moșierilor, au rămas toate

legăturile internaționale, ei au tot sprijinul internațional, sprijinul unor state incomparabil mai puternice decât al nostru. Știți din istoria acestor comploturi cum acționau acești oameni. Știți că nu se putea răspunde la aceste acțiuni decât printr-o represiune necruțătoare, rapidă, imediată, bazată pe simpatia muncitorilor și țăranilor. Acesta este un merit al Cekaî noastre. Vom sublinia acest lucru ori de câte ori vom auzi, direct sau indirect — cum auzim adeseori din străinătate —, țipetele acelora dintre reprezentanții ruși care știu să folosească în toate limbile cuvântul „Ceka“ și să-l prezinte drept imaginea, drept forma tipică a barbariei ruse.

Domnilor capitaliști ruși și străini ! Noi știm că n-o să îndrăgiți vreodată această instituție. E și firesc de altfel ! Căci ea a știut mai bine ca oricine să facă inofensive intrigile și uneltirile voastre atunci când voi ne sugrumați, când ne împresurați cu invaziile voastre, când puneți la cale comploturi interne și nu vă dădeți în lături de la nici o crimă pentru a zădărnici munca noastră pașnică. La toate astea noi nu puteam da un alt răspuns decât creînd o instituție care să cunoască fiecare pas al complotiștilor și care să știe nu să convingă, ci să sancționeze prompt. Puterea oamenilor muncii nu poate exista fără o astfel de instituție atîta timp cît vor fi pe lumea asta exploatații, care nu sînt dispuși să servească pe tavă muncitorilor și țăranilor drepturile lor de moșieri, drepturile lor de capitaliști. Acest lucru îl știm perfect de bine, dar știm totodată că calitățile unui om se pot transforma în defecte și mai știm că situația care s-a creat la noi ne cere în mod imperios să limităm această instituție la o sferă pur politică, să concentrăm activitatea ei asupra sarcinilor a căror îndeplinire să-i fie înlesnită de situația și de condițiile existente. Dacă încercările contrarevoluției vor fi aceleași ca și pînă acum — și nu avem nici un fel de dovezi, nici un fel de motive să presupunem că psihologia adversarilor noștri ar fi suferit vreo schimbare în această privință —, vom ști să ripostăm astfel încît în riposta noastră să se vadă ceva serios. Statul sovietic admite să vină pe teritoriul său reprezentanți străini sub pretextul acordării de ajutor, iar acești reprezentanți ajută la răsturnarea Puterii sovietice ;

exemple de astea avem destule. Statul nostru nu va ajunge acolo, datorită faptului că vom prețui și vom folosi o instituție cum e Ceka. Asta o putem garanta oricui. În același timp însă afirmăm în mod categoric că e necesar să reorganizăm Ceka, să precizăm funcțiile și sfera ei de competență, să limităm activitatea ei la sarcinile politice. În fața noastră stă acum sarcina de a dezvolta schimbul civil; acest lucru este reclamat de noua politică economică, iar aici se cere o mai mare legalitate revoluționară. Bineînțeles că, dacă am fi pus această sarcină pe primul plan în condițiile ofensivei militare, când Puterii sovietice i se pusese mâna în beregată, am fi fost niște pedanți, ne-am fi jucat de-a revoluția și n-am fi făcut revoluție. Cu cât se statornicesc mai temeinic condițiile unei puteri ferme, cu cât capătă o mai mare dezvoltare schimbul civil, cu atât devine mai imperioasă necesitatea de a lansa lozincă fermă a realizării unei mai mari legalități revoluționare și cu atât mai îngustă devine sfera de activitate a instituției care la fiecare lovitură a complotiștilor răspunde printr-o contralovitură. Iată rezultatul experienței, al observațiilor și al reflectărilor la care a ajuns guvernul în anul la care se referă raportul.

În încheiere trebuie să spun, tovarăși, că sarcina pe care o rezolvăm anul acesta și pe care am rezolvat-o atât de prost pînă acum — unirea muncitorilor și țăranilor într-o trainică alianță economică, chiar în condițiile celei mai mari mizerii și ruini — este pusă acum just de noi; am adoptat o linie justă, în această privință nu poate exista nici o îndoială. Și sarcina aceasta nu se pune numai pe scara Rusiei, ci și pe plan mondial. (Aplauze furtive și prelungite.)

Sarcina pe care o rezolvăm acum, deocamdată — pentru un timp — de unul singur, pare a fi o sarcină pur rusească; în realitate însă este o sarcină care se va pune tuturor socialiștilor. Capitalismul este pe cale de a pieri; în agonia sa, el mai poate pricinui zecilor și sutelor de milioane de oameni suferințe nemaipomenite, dar nici o forță nu-l poate scăpa de prăbușire. Noua societate, care va fi întemeiată pe alianța dintre muncitori și țărani, este inevitabilă. Mai devreme sau mai târziu, cu două zeci de ani

mai devreme sau cu douăzeci de ani mai târziu, ea va veni, și pentru ea, pentru această societate, ajutăm noi la stabilirea formelor de alianță dintre muncitori și țărani când ne străduim să rezolvăm noua noastră politică economică. Noi vom rezolva această sarcină și vom crea o alianță între muncitori și țărani, o alianță atît de trainică, încît nici o forță din lume nu o va putea desface. (Aplauze furtunoase, care nu mai conținesc multă vreme.)

*Publicat la 23 decembrie 1921,
în buletinul „Congresul al IX-lea
al Sovietelor. Darea de seamă
stenografiată nr. 1*

*Se tipărește după textul volumului
„Al nouălea Congres general al
Sovietelor de deputați ai muncitorilor,
țăranilor, ostașilor roșii și cazacilor
din Rusia. Darea de seamă stenografiată”,
Moscova, Editura C.E.C. din Rusia,
1922, confruntat cu stenograma*

2

INTERVENȚII LA CONSFĂTUIREA
DELEGAȚILOR FĂRĂ PARTID
26 DECEMBRIE¹³⁹

1

Tovarăși ! Deoarece s-a hotărît să continuăm dezbaterile — cred că în această privință nu încapă nici o îndoială —, aș vrea să vă spun doar că acum e aproape 8 și jumătate, iar noi putem sta pînă la 9 și jumătate și chiar ceva mai tîrziu. Trebuie să luăm în discuție problema care ne interesează cel mai mult. Întrucît unul dintre tovarășii prezenți a afirmat că aceasta e problema pămîntului, eu mă consider dator să vă propun să repartizăm timpul pe problemele care ne interesează cel mai mult. Aici sarcina mea, așa cum o înțeleg eu, e mai mult să ascult și să-mi fac însemnări. Ce am avut de spus, am spus la congres. Mă străduiesc să notez din ce județe și gubernii sînt plîngerile și de ce vă plîngeți mai mult. Cred că timpul trebuie împărțit în așa fel, încît, după ce vom fi epuizat problema prestației de muncă cu atelajele, să vedem ce alte probleme vi se par a fi esențiale și să ne asigurăm posibilitatea ca și în privința lor să se pronunțe delegați din diferite gubernii. Eu am venit să notez totul cît mai amănunțit, ca să știu ce au spus aici tovarășii fără partid. Oricare ar fi problemele ce se vor ridica aici, îmi va fi foarte greu să dau răspuns acum, pe loc, fără a mă informa în prealabil. De aceea propun să alegem problemele care se consideră a fi mai importante și să dăm tovarășilor delegați posibilitatea de a se pronunța asupra lor, așa cum s-au pronunțat în privința prestației de muncă cu brațele și cu atelajele, iar eu voi însemna tot ce spun tovarășii delegați.

Tovarăși, mi-e foarte greu să vă spun ceva referitor la această problemă, pentru că eu notez toate întrebările care se pun aici, menționînd totodată și gubernia pe care o reprezintă respectivul delegat, dar fără informații precise din partea instituției în cauză nu pot să dau răspuns la aceste întrebări. Tovarășului care a vorbit adineauri din partea Comisariatului muncii i-a fost ușor să dea răspuns, fiindcă are în față legea promulgată și lămuririle în care se arată ce înlesniri va aduce aplicarea acestei legi. Eu însă, fără să mă informez la departamentul respectiv, nu pot da nici un răspuns precis la diferitele întrebări care s-au pus aici.

S-au primit aici și alte bilețele. Într-unul din ele, trimis de un tovarăș din Kiev, sînt întreat de ce n-am fost încă pînă acum în Ucraina? Ucraina e departe. E greu să întreprinzi o asemenea călătorie.

Un alt tovarăș mă întreată cine va plăti caii căzuți în timpul executării prestației de muncă cu atelajele. Mi-am notat întrebarea. În linii generale s-a și răspuns la ea.

În alte două bilețele se pun întrebări în legătură cu impozitul în natură și cu imposibilitatea pentru țaranul neavut de a-și cumpăra produsele textile de care are nevoie. E îndeobște cunoscut că în toate guberniile țaranii au de înfruntat numeroase dificultăți de acest gen. Fără informații din partea instituției respective, mi-e cu neputință să dau răspuns acum la o asemenea întrebare.

Putem noi oare — și în ce măsură putem — acorda ajutor? Repet, nu pot răspunde pe loc. Cred că din tot ce-am auzit aici în legătură cu prestația de muncă cu atelajele — o spun după ce am aruncat o privire fugitivă asupra însemnărilor mele (și eu am notat pe scurt spusele fiecăruia dintre tovarășii care au luat cuvîntul aici) — lucrul cel mai de seamă este, cred eu, acela că comitetele feroviare pentru asigurarea combustibilului¹⁴⁰ comit abuzuri și greșeli. Cei mai mulți s-au plîns că lucrările programate de aceste comitete sînt grele, că oamenii sînt puși sa muncească peste puterile lor, că se comit prea multe greșeli în programarea și repartizarea lucrărilor, mai ales în perioade cînd

ele sînt de-a dreptul stînjenoare pentru gospodăria țărănească. Toate aceste plîngeri eu le-am însemnat, notînd totodată că la ultima campanie de 3 săptămîni toți tovarășii de la centru au fost trimiși pe teren. Am cerut să se adune date precise cu privire la toate greșelile și abuzurile comise în organizarea și repartizarea lucrărilor pentru asigurarea combustibilului necesar ; am cerut de asemenea și o serie de referate în această privință. Au și început să sosească scrisori în legătură cu aceasta, dar trebuie să vă spun că în ultima vreme, împiedicat fiind de boală, care și la congres m-a obligat să mă limitez la un raport cu caracter general, nu am fost în stare să cercetez personal aceste răspunsuri. Această sarcină va fi încredințată unui alt tovarăș, care mă înlocuiește temporar, așa încît toate aceste date care au fost strînse în timpul ultimei campanii de trei săptămîni vor fi neapărat cercetate. Consider că, în linii generale, plîngerile împotriva abuzurilor și greșelilor comise de comitetele feroviare pentru asigurarea combustibilului sînt, fără îndoială, întemeiate. Unul dintre principalele motive care ne-au determinat să introducem impozitul în muncă cu brațele și cu atelajele, despre care v-a vorbit tovarășul de la Comisariatul muncii, este că fără o justă reglementare a cuantumului muncii (o asemenea încercare se face fixîndu-se prin lege că durata ei va fi de 6 zile de muncă), fără o asemenea reglementare justă prin lege sînt inevitabile abuzurile din partea comitetelor silvice guberniale și a comitetelor feroviare pentru asigurarea combustibilului, iar combaterea unor astfel de abuzuri e deosebit de dificilă. Dar cînd legea va arăta cu precizie, cum se arată acum, cîte zile de muncă trebuie prestate, cînd se vor cunoaște normele care stabilesc felul și cuantumul lucrărilor care trebuie efectuate în aceste zile, lupta împotriva abuzurilor va fi mult înlesnită. Desigur că în guberniile și județele în care există comitete silvice și comitete feroviare pentru asigurarea combustibilului, mai ales acolo unde în aceste instituții s-au strecurat, așa cum a arătat un tovarăș, mulți vechi funcționari, mulți foști moșieri și foști antreprenori silvici, lupta împotriva abuzurilor este foarte dificilă. E nevoie de o mai strictă supraveghere din partea organelor locale, iar nouă aici ne

trebuie ca în C.E.C. să fie mai mulți tovarăși țărani nemembri de partid, cărora să li se poată adresa oamenii atunci cînd plîngerile lor nu ajung la destinație și care să se facă aici, în ședința Comitetului Executiv Central, ecoul acestor plîngeri și să ceară anchetarea ilegalităților. Nu mă îndoiesc că aceste măsuri vor fi adoptate la congresul de față. După cum mi-au comunicat toți tovarășii care participă la congres, numărul membrilor C.E.C. dintre țăranii nemembri de partid va fi, fără doar și poate, sporit. Procedînd astfel, lupta împotriva abuzurilor comitetelor ferroviare pentru asigurarea combustibilului va fi cu atît mai eficientă și mai lesnicioasă, cu cît numărul țărănilor nemembri de partid membri ai C.E.C. va fi mai mare. Repet : eu îmi însemnez toate sesizările care se fac aici și fiecare dintre ele va fi comunicată respectivului comisariat sau consiliu economic ca să se ia măsurile de rigoare. Dar să răspund la fiecare întrebare în parte, fără a mă informa la comisariatul respectiv, mi-e, firește, cu neputință acum.

3

Rog pe tovarășul Kalinin să-mi acorde două minute pentru a preveni o eventuală răstălmăcire a spuselor sale. Sînt convins că n-a fost în intenția lui să afirme că aș fi propus vreodată arderea cărților de rugăciuni. E de la sine înțeles că n-am propus niciodată și nici nu puteam propune așa ceva. Știți că Constituția noastră, legea fundamentală a republicii noastre, garantează fiecărui cetățean deplina libertate a convingerilor religioase.

Numai două cuvinte aș vrea să-i spun tovarășului care a vorbit despre situația extrem de grea din unele județe ale guberniei Veatka. Aceste județe fac parte din regiunea lovită de secetă. Acum punem mari speranțe în acordul propus de guvernul american și pe care îl vom încheia zilele acestea. Prin acest acord, guvernul american ne oferă 20 000 000 de dolari. Vom da și noi 10 000 000 de dolari ; în total vom avea deci 30 000 000 de dolari, adică 60 000 000 de ruble-aur, ceea ce reprezintă o sumă consi-

derabilă. Așa vom reuși să însămînțăm o mare parte din suprafața destinată culturilor de primăvară, dacă nu chiar întreaga suprafață. În afară de aceasta, ne vom adresa și Canadei. Credem că din fondul de aur vom putea alocă o sumă suplimentară pentru procurare de sămînță. Problema cea mai importantă este azi, fără îndoială, foametea, lipsa de nutreț. Însămînțările de primăvară trebuie efectuate pe suprafețe cît mai mari. În acest scop vor fi depuse toate eforturile. (A p l a u z e.)

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXIII*

*Se tipărește după textul
stenoграmei*

3

DIRECTIVE
ÎN PROBLEMELE ACTIVITĂȚII ECONOMICE
ADOPTATE DE CEL DE-AL IX-LEA
CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR
28 DECEMBRIE 1921 ¹⁴¹

Al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, examinând rapoartele și dările de seamă ale comisariatelor în legătură cu activitatea economică pe anul în curs, dă, ca o completare și ca o generalizare a hotărârilor adoptate de congresul Sovietelor în unele probleme ale activității economice, următoarele directive, care urmează a fi aplicate întocmai de către toate instituțiile sovietice centrale și locale :

1. Congresul Sovietelor hotărăște că toate organele economice trebuie să-și pună ca sarcină principală și imediată a activității lor obținerea cu orice preț și în termenul cel mai scurt a unor temeinice succese practice în domeniul aprovizionării țărănimii cu o cantitate însemnată de mărfuri necesare pentru redresarea agriculturii și îmbunătățirea condițiilor de viață ale masei muncitoare a țărănimii.

2. Acest țel principal trebuie să-l urmărească toate organele de conducere ale industriei, bineînțeles fără să neglijeze cîtuși de puțin sarcina de a aproviziona în proporție de 100% Armata Roșie cu cele necesare, sarcină care trebuie să figureze pe primul plan pentru a putea menține capacitatea de apărare a Republicii sovietice.

3. Aceluiași țel trebuie să-i fie subordonată îmbunătățirea situației muncitorilor, în sensul că toate organizațiile muncitorești (și în primul rînd sindicatele) au obligația de a se îngriji să se ajungă la un grad de organizare a industriei care să satisfacă rapid și total nevoile țărănimii, întrucît de succesele obținute în această privință trebuie să depindă

în mod direct majorarea salariilor și îmbunătățirea traiului muncitorilor industriali.

4. Aceluiași țel trebuie să-i fie subordonată activitatea Comisariatului pentru finanțe, căruia Congresul al IX-lea al Sovietelor i-a trasat sarcina de a ajunge, încordându-și la maximum forțele, cât mai rapid la reducerea și ulterior la sistarea emisiunii de monedă, precum și la restabilirea unei juste circulații a banilor pe bază de acoperire în aur. Trebuie să se treacă ferm la înlocuirea emisiunii prin impozite, fără a permite cea mai mică tărăgăneală.

5. Același scop trebuie să și-l pună în primul rând toate organele și instituțiile în a căror competență cade comerțul interior și exterior, adică Uniunea centrală a cooperativelor de consum, Comisariatul pentru comerțul exterior etc. Numai pe baza rezultatelor practice rapide obținute în domeniul dezvoltării schimbului dintre agricultură și industrie va aprecia congresul Sovietelor — și el însărcinează organele conducătoare ale Puterii sovietice să aprecieze — succesele acestor instituții. Congresul Sovietelor recomandă, printre altele, să se recurgă pe o scară cât mai largă la întreprinderile particulare în vederea colectării de materii prime, a transportării lor și a dezvoltării comerțului pe toate căile, urmînd ca organele de stat să aibă în această direcție o funcție de control și de îndrumare și să lupte fără cruțare împotriva oricărei tărăgăneli și birocratismului care ar împiedica munca vie.

6. Congresul al IX-lea al Sovietelor cere tuturor organelor și instituțiilor care au în atribuția lor probleme de ordin economic să acorde mult mai multă atenție și să acționeze mult mai energic decît pînă acum în vederea atragerii la munca de stat, în domeniul respectiv, a tuturor elementelor care se remarcă dintre muncitorii și țărani fără partid.

Congresul constată că noi am rămas în urmă în această privință; că aici lipsește o preocupare sistematică; că este absolut și imperios necesară lărgirea cercului de lucrători în domeniul economic și pe linie de stat; că orice succes în activitatea pentru obținerea unui avînt al economiei trebuie, între altele, să fie răsplătit mai regulat atît cu ordinul Steagul Muncii, cît și prin premii în bani.

Congresul Sovietelor atrage atenția tuturor organelor economice și diferitelor organizații de clasă care nu sînt propriu-zis guvernamentale asupra necesității imperioase de a desfășura o muncă și mai susținută de atragere a specialiștilor la opera de construcție economică, înțelegînd prin specialiști atît pe reprezentanții științei și tehnicii, cît și pe cei care în activitatea lor practică au acumulat experiență și cunoștințe în domeniul comerțului, al organizării de întreprinderi mari, al controlului operațiilor economice etc. Îmbunătățirea situației specialiștilor și instruirea, sub conducerea lor a unui larg cerc de muncitori și țărani, trebuie să constituie o preocupare permanentă a instituțiilor centrale și locale din R.S.F.S.R.

7. Congresul al IX-lea al Sovietelor cere Comisariatului pentru justiție să acționeze mult mai energic în două direcții :

În primul rînd, tribunalele populare ale republicilor să urmărească cu strictețe activitatea comercianților și a întreprinzătorilor particulari fără a permite cîtuși de puțin ca ei să fie stînjiți, pedepsind totodată cu cea mai mare severitate cea mai mică încercare de a se abate de la respectarea întocmai a legilor republicii și educînd masele largi de muncitori și țărani pentru a participa direct, rapid și concret la supravegherea respectării legalității ;

În al doilea rînd, tribunalele populare să acorde mai multă atenție urmării pe cale judiciară a birocratismului, a tărăgănelii, a lipsei de operativitate în domeniul economic. Procesele de acest gen sînt necesare atît ca să mărească responsabilitatea pentru un rău împotriva căruia e atît de greu să lupți în condițiile de la noi, cît și să se atragă atenția maselor de muncitori și de țărani asupra acestei probleme importante și să se atingă astfel un scop practic : mai multe succese economice.

Congresul al IX-lea consideră că în această nouă perioadă sarcina Comisariatului pentru învățămînt este de a forma în cel mai scurt timp, din rîndurile țăranilor și ale muncitorilor, cadre de specialiști în toate domeniile și cere să se întărească încontinuu legătura dintre procesul de învățămînt, activitatea extrașcolară și sarcinile economice actuale atît ale întregii republici, cît și ale fiecărei regiuni

și ale fiecărei localități în parte. Îndeosebi Congresul al IX-lea al Sovietelor constată că în ceea ce privește îndeplinirea hotărîrii Congresului al VIII-lea al Sovietelor cu privire la popularizarea planului de electrificare a Rusiei nu s-a făcut nici pe departe ceea ce era necesar și cere ca pe lângă fiecare centrală electrică să fie organizate în mod regulat, antrenînd toate forțele capabile de aceasta, convorbiri, conferințe, activități practice, pentru ca muncitorii și țărani să capete noțiuni de electricitate, să cunoască importanța acesteia și planul de electrificare ; în județele în care nu există încă nici o centrală electrică trebuie construite cît mai repede centrale electrice mici, care să devină centrul local al acestei munci de popularizare, de instruire și de stimulare a tot felul de inițiative în acest domeniu.

Scris la 25 decembrie 1921

*Publicat la 30 decembrie 1921,
în ziarul „Izvestiia C.E.C
din Rusia” nr. 295*

Se tipărește după manuscris

POLITICA PARTIDULUI LABURIST ENGLEZ

(Către tovarășul Cicerin, în copie tovarășului Radek și tuturor membrilor Biroului Politic)

Telegrama referitoare la Partidul laburist englez dovedește o mare naivitate din partea lui Krasin. După părerea mea, trebuie să luăm acum măsuri de două feluri : 1) să se publice în presă o serie de articole, sub diferite semnături, în care să fie ridiculizate opiniile așa-zisei democrații europene asupra problemei gruzine ; 2) un ziarist caustic să primească de îndată sarcina de a scrie proiectul unei ultrapoliticoase note de răspuns a lui Cicerin către Partidul laburist englez. În această notă să se arate cât se poate de insistent că propunerea de a ne retrage trupele din Gruzia și de a organiza acolo un referendum ar fi cu totul judicioasă și ar putea fi considerată ca venind din partea unor oameni care nu și-au pierdut mințile și nu sînt cumpărați de Antantă dacă ea s-ar extinde asupra tuturor popoarelor de pe glob ; printre altele, pentru a sugera conducătorilor Partidului laburist englez ideea să reflecteze la semnificația actualelor relații imperialiste în politica internațională, să li se propună să aibă bunătatea de a examina : în primul rînd, problema retragerii trupelor engleze din Irlanda și a organizării unui referendum ; în al doilea rînd, același lucru cu privire la India ; în al treilea rînd, la fel în ceea ce privește trupele japoneze din Coreea ; în al patrulea rînd, același lucru cu privire la toate țările în care se află trupe ale unei mari puteri imperialiste. În notă să fie exprimată, într-o formă ultrapoliticoasă, ideea că cei ce-și vor da osteneala să mediteze la aceste propuneri ale noastre și la sistemul relațiilor imperialiste în politica internațională vor fi în stare să în-

teleagă cît de „interesante“ sînt propunerile făcute nouă de Partidul laburist englez. Proiectul de notă va trebui să fie în genere o ridiculizare, într-o formă reverențioasă și totodată cît se poate de accesibilă (la nivelul de înțelegere al unui copil de 10 ani), a idioșilor de lideri ai Partidului laburist englez.

Propun Biroului Politic să discute dacă nu e cazul să trimitem o copie a acestei scrisori lui Krasin. Eu sînt pentru.

Lenin

*Dictat la telefon în ziua de
27 decembrie 1921*

*Publicat pentru prima oară
la 21 ianuarie 1930,
în ziarul „Pravda“ nr. 21*

*Se tipărește după textul
consemnat de secretară
(copia dactilografiată)*

PROIECT DE TEZE CU PRIVIRE LA ROLUL ȘI LA SARCINILE SINDICATELOR ÎN CONDIȚIILE NOII POLITICI ECONOMICE ¹⁴²

Plenara C.C. al P.C. din Rusia din 28. XII. 1921 a examinat rolul și sarcinile sindicatelor în legătură cu noua politică economică. Au fost ascultate rapoartele tovarășilor Rudzutak, Andreev, Șleapnikov (raportul tovarășului Lutovinov nu a putut fi ascultat, deoarece raportorul nu a putut fi chemat la vreme). În urma unui schimb de păreri s-a hotărât ca tezele preliminare ale tovarășilor Rudzutak și Andreev să fie încredințate unei comisii formate din acești doi tovarăși și din tovarășul Lenin, căreia să i se încredințeze sarcina de a întocmi un proiect de teze care urmează a fi supus spre aprobare Biroului Politic.

(Aici se vor adăuga încă câteva rînduri *după* aprobarea proiectului de către comisie, iar apoi și de către Biroul Politic.)

PROIECT

1. NOUA POLITICĂ ECONOMICĂ ȘI SINDICATELE

Noua politică economică aduce o serie de schimbări esențiale în situația proletariatului și, prin urmare, în a sindicatelor. Aceste schimbări sînt determinate de faptul că, în întreaga politică de trecere de la capitalism la socialism, partidul comunist și Puterea sovietică folosesc acum metode speciale de înfăptuire a acestei treceri, acționează într-o serie întreagă de direcții cu alte mijloace decît pînă acum, cuceresc o serie de poziții, ca să spun așa, printr-o „nouă manevră de învăluire“, efectuează o retragere pentru a porni iarăși, mai bine pregătiți, ofensiva împotriva

capitalismului. În speță, au fost îngăduite și se dezvoltă acum comerțul liber și capitalismul, care sînt reglementate de către stat, iar pe de altă parte în întreprinderile de stat se introduce așa-zisul hozrasciot, adică aceste întreprinderi încep să funcționeze în mare măsură pe principii comerciale și capitaliste.

2. CAPITALISMUL DE STAT ÎN STATUL PROLETAR ȘI SINDICATELE

Statul proletar, fără a-și schimba esența, poate admite libertatea comerțului și dezvoltarea capitalismului numai într-o anumită măsură și numai cu condiția reglementării (supravegherii, controlului, stabilirii formelor, a regulilor etc.) comerțului particular și a capitalismului privat de către stat. Succesul unei asemenea reglementări depinde nu numai de puterea de stat, ci într-o măsură și mai mare de gradul de maturitate la care au ajuns proletariatul și masele muncitoare în general, apoi de nivelul cultural etc. Dar, chiar și în condițiile unei reușite depline a acestei reglementări, opoziția dintre interesele de clasă ale muncii și ale capitalului rămîne fără îndoială în picioare. De aceea una dintre principalele sarcini care stă în fața sindicatelor este apărarea pe toate planurile, prin orice mijloace, a intereselor de clasă ale proletariatului în lupta sa împotriva capitalismului. Această sarcină trebuie pusă față pe primul plan, aparatul sindicatelor trebuie reorganizat, modificat sau completat în mod corespunzător, trebuie create — sau, mai bine zis, create pentru un timp — fonduri de grevă, ș.a.m.d.

3. ÎNTREPRINDERILE DE STAT CARE TREC LA AȘA-NUMITUL HOZRASCIOT ȘI SINDICATELE

Trecerea întreprinderilor de stat la așa-numitul hozrasciot este în mod necesar și indisolubil legată de noua politică economică, iar acest tip va deveni într-un viitor foarte apropiat în mod inevitabil un tip predominant, dacă nu exclusiv. În condițiile în care este admis și se dezvoltă comerțul liber, aceasta înseamnă de fapt în mare măsură tre-

cerea întreprinderilor de stat pe baze comerciale. Această împrejurare, datorită necesității imperioase de a ridica productivitatea muncii, de a obține ca fiecare întreprindere de stat să lucreze fără pierderi și să aducă beneficii, datorită totodată inevitabilelor interese, precum și excesului de zel departamental, dă naștere în mod inevitabil la o anumită opoziție de interese între masa muncitorească și directorii care conduc întreprinderile de stat sau departamentele de care țin aceste întreprinderi. De aceea, în întreprinderile de stat, sindicatele au obligația indiscutabilă de a apăra interesele proletariatului și ale maselor de oameni ai muncii față de întreprinzătorii lor.

4. DEOSEBIREA ESENȚIALĂ DINTRE LUPTA DE CLASĂ A PROLETARIATULUI ÎNTR-UN STAT CARE RECUNOAȘTE PROPRIETATEA PARTICULARĂ ASUPRA PĂMINTULUI, FABRICILOR ETC. ȘI ÎN CARE PUTEREA POLITICĂ ESTE DEȚINUTĂ DE CLASA CAPITALIȘTILOR ȘI LUPTA DE CLASĂ A PROLETARIATULUI ÎNTR-UN STAT CARE NU RECUNOAȘTE PROPRIETATEA PARTICULARĂ ASUPRA PĂMINTULUI ȘI ASUPRA MAJORITĂȚII ÎNTEPRINDERILOR MARI, ÎNTR-UN STAT ÎN CARE PUTEREA POLITICĂ ESTE DEȚINUTĂ DE PROLETARIAT

Atâta timp cât există clase, lupta de clasă este inevitabilă. În perioada de trecere de la capitalism la socialism, existența claselor este inevitabilă, iar în programul P.C. din Rusia se arată cât se poate de precis că noi facem abia primii pași pe calea trecerii de la capitalism la socialism. De aceea atât partidul comunist și Puterea sovietică cât și sindicatele trebuie să recunoască deschis existența luptei de clasă și inevitabilitatea ei atâta timp cât electrificarea industriei și a agriculturii nu se va fi încheiat măcar în linii mari, atâta timp cât mica gospodărie și dominația pieței nu vor fi fost dezrădăcinate.

De aici rezultă că în momentul de față noi nu putem interzice în nici un caz lupta grevistă și nu putem admite din principiu o lege care să înlocuiască grevele prin mijlocirea obligatorie a statului.

Pe de altă parte, este evident că scopul final al luptei greviste în capitalism este distrugerea aparatului de stat, răsturnarea puterii de stat existente, care este o putere a

dominației de clasă. Într-un stat proletar de tip tranzitoriu, cum este însă statul nostru, scopul final al oricărei lupte greviste a clasei muncitoare nu poate fi decît consolidarea statului proletar și a puterii de stat a clasei proletare prin lupta împotriva denaturărilor birocratice ale acestui stat, împotriva greșelilor și slăbiciunilor lui, împotriva poftelor de clasă ale capitaliștilor, care scapă de sub controlul lui etc. De aceea nici partidul comunist, nici Puterea sovietică și nici sindicatele nu pot în nici un caz să uite și nu trebuie să ascundă muncitorilor și maselor muncitoare faptul că folosirea luptei greviste într-un stat în care puterea de stat se află în mîna proletariatului poate fi explicată și justificată numai prin denaturările birocratice suferite de statul proletar și prin rămășițe de tot felul ale trecutului capitalist în instituțiile sale, pe de o parte, și prin nivelul politic scăzut și prin starea de înapoiere culturală a maselor muncitoare, pe de altă parte. Atunci cînd organele judecătorești și toate celelalte organe de stat sînt create pe o bază de clasă de către oamenii muncii înșiși, burghezia fiind exclusă de la dreptul de vot, oamenii muncii se vor adresa direct organelor de stat, iar aceasta va deveni tot mai frecvent modalitatea normală de rezolvare a conflictelor dintre muncă și capital, dintre salariați și întreprinzători.

5. REVENIREA LA ÎNSCRIEREA LIBER CONSIMȚITĂ ÎN SINDICATE

Înscrierea cu forța în sindicate a tuturor muncitorilor s-a dovedit necorespunzătoare atît gradului real de socializare a industriei, cît și nivelului de dezvoltare a maselor. În afară de aceasta, ea a dus la o anume denaturare birocratică și în sindicate. De aceea este necesar să ne reîntoarcem hotărît pentru o perioadă destul de lungă la înscrierea liber consimțită în sindicate. În nici un caz nu trebuie să se ceară membrilor de sindicat să aibă concepții politice bine definite; în această privință, ca și în problema atitudinii față de religie, sindicatele trebuie să fie organizații fără partid. Într-un stat proletar, ceea ce trebuie să se ceară membrilor de sindicat este să înțeleagă disciplina tovără-

șească și necesitatea unirii forțelor muncitorești în vederea apărării intereselor oamenilor muncii, precum și loialitate față de puterea de stat a oamenilor muncii, Puterea sovietică. Statul proletar trebuie să încurajeze unirea muncitorilor în syndicate atât sub raport juridic, cât și sub raport material. Dar syndicatele nu pot avea drepturi fără să aibă și datorii.

6. SINDICATELE ȘI CONDUCEREA ÎNTREPRINDERILOR

Interesul principal și fundamental al proletariatului după ce a cucerit puterea de stat este de a mări cantitatea de produse, de a spori în proporții uriașe forțele de producție ale societății. Această sarcină, clar formulată în programul P.C. din Rusia, a devenit deosebit de acută astăzi la noi, din cauza ruinei, foametei și dezorganizării economice de după război. De aceea un succes cât mai grabnic și mai trăinic în refacerea marii industrii constituie o condiție fără care este de neconceput succesul întregii cauze a eliberării muncii de sub jugul capitalului, este de neconceput victoria socialismului și, la rîndul său, un astfel de succes în condițiile actuale din Rusia necesită neapărat concentrarea întregii puteri în mîna direcțiilor uzinelor. Aceste direcții, organizate de regulă pe principiul conducerii unice, trebuie să aibă în competența lor atât fixarea salariilor, cât și repartizarea sumelor de bani, a rațiilor de alimente, a hainelor de protecție și a produselor de tot felul, pe baza și în limitele contractelor colective încheiate cu syndicatele, păstrîndu-și însă libertatea maximă de a manevra, verificînd cu cea mai mare strictețe succesele reale obținute în ridicarea producției, în asigurarea funcționării întreprinderii fără pierderi și a rentabilității ei, alegînd cu cea mai mare atenție pe administratorii cei mai destoinici și mai pricepuți etc.

În aceste condiții, orice amestec direct al syndicatelor în conducerea întreprinderilor trebuie considerat întru totul dăunător și inadmisibil.

Ar fi însă cu totul greșit ca acest adevăr indiscutabil să fie interpretat în sensul negării participării syndicatelor la

organizarea socialistă a industriei și la conducerea industriei de stat. Această participare este necesară în forme rigurose stabilite, pe care le vom indica mai jos.

7. ROLUL ȘI PARTICIPAREA SINDICATELOR ÎN ORGANELE ECONOMICE ȘI DE STAT ALE STATULUI PROLETAR

Proletariatul constituie baza de clasă a statului care înfăptuiește trecerea de la capitalism la socialism. Într-o țară în care micii țărani formează majoritatea covârșitoare a populației, proletariatul poate să îndeplinească cu succes această sarcină numai dacă va realiza, cu multă pricepere, cu prudență și treptat, o alianță cu marea majoritate a țăranimii. Sindicatele trebuie să fie colaboratorul permanent și cel mai apropiat al puterii de stat, care în întreaga ei activitate politică și economică este condusă de avangarda conștientă a clasei muncitoare, partidul comunist. Fiind în genere o școală a comunismului, sindicatele trebuie să fie în special o școală de conducere a industriei socialiste (iar apoi, treptat, și a agriculturii) pentru întreaga masă a muncitorilor, iar apoi pentru toți oamenii muncii.

Pornind de la aceste teze principale, trebuie să stabilim următoarele forme fundamentale de participare a sindicatelor în organele economice și de stat ale statului proletar :

(1) Sindicatele participă la constituirea tuturor organelor economice și a tuturor organelor de stat din domeniul economiei ; propunând candidații proprii și având vot consultativ, sindicatele participă în aceste organe, dar nu indirect, ci prin membrii pe care îi promovează și care sînt aprobați de partidul comunist și de Puterea sovietică în instituțiile centrale de stat, în colegiile comisariatelor economice, în conducerea uzinelor (acolo unde e posibilă conducerea prin colegii), prin administratori sau locțiitori ai lor etc.

(2) Una dintre cele mai importante sarcini ale sindicatelor este aceea de a promova și a pregăti administratori din rîndurile muncitorilor și ale maselor muncitoare. Dacă în industrie avem acum zeci de asemenea administratori buni și alte sute de administratori mai mult sau mai puțin buni, în scurt timp vom avea ne-

voie de sute de administratori din prima categorie și de mii din cea de-a doua. Evidența sistematică a tuturor muncitorilor și țăranilor capabili de asemenea muncă și verificarea temeinică, multilaterală, practică a rezultatelor obținute în pregătirea lor pentru munca de conducere trebuie să fie efectuată de sindicate mult mai minuțios și mai perseverent decît pînă acum.

(3) Nu mai puțin importantă este participarea sindicatelor în toate organele de planificare ale statului proletar. Paralel cu participarea sindicatelor la întreaga muncă cultural-educativă și la propaganda pe linie de producție, această activitate a sindicatelor trebuie să antreneze cît mai larg și mai în profunzime clasa muncitoare și masele muncitoare la întreaga operă de construire a economiei de stat, familiarizîndu-le cu întreaga sferă a vieții economice, cu întreaga sferă a activității industriale, începînd cu aprovizionarea cu materii prime și terminînd cu realizarea produsului, și dîndu-le o idee tot mai concretă atît despre planul de stat unic al economiei socialiste, cît și despre cointeresarea practică a muncitorului și țăranului în realizarea lui.

(4) Fixarea tarifelor și a normelor de aprovizionare etc. constituie una dintre componentele necesare ale activității sindicatelor în opera de construire a socialismului și ale participării lor la conducerea industriei. În special comisiile de disciplină trebuie să întărească neîncetat disciplina în muncă și formele civilizate de luptă pentru disciplină și pentru creșterea productivității, fără a se amesteca cu nimic în atribuțiile tribunalelor populare în general și în atribuțiile direcției.

Această enumerare a principalelor funcții ale sindicatelor în opera de construire a economiei socialiste trebuie să fie, bineînțeles, detaliată cu grijă de către organele corespunzătoare ale sindicatelor și ale Puterii sovietice. Esențialul este ca sindicatele, lichidînd greșelile intervenției directe, nechibzuite, necompetente și lipsite de răspundere în munca de conducere, greșeli care au pricinuit mult rău,

să treacă în mod conștient și cu hotărîre la o muncă perseverentă, eficientă, calculată pe un lung șir de ani, în scopul *pregătirii practice* a muncitorilor și a tuturor oamenilor muncii pentru a conduce economia țării întregi.

8. LEGĂTURA CU MASA — CONDIȚIE ESENȚIALĂ A ORICĂREI ACTIVITĂȚI A SINDICATELOR

Legătura cu masa, cu imensa majoritate a muncitorilor (și apoi a tuturor oamenilor muncii) constituie condiția cea mai importantă, esențială a succesului oricărui activități a sindicatelor. În organizația sindicatelor și în aparatul lor, de la bază și pînă la vîrf, trebuie creat și verificat în practică, pe baza experienței acumulate într-un lung șir de ani, un întreg sistem format din tovarăși de răspundere — recrutați neapărat nu numai dintre comuniști — care trebuie să trăiască viața muncitorilor, s-o cunoască sub toate aspectele, să știe să stabilească fără greș, în orice chestiune și în orice moment, care este starea de spirit a masei, care sînt năzuințele, nevoile, gîndurile ei reale, să știe să stabilească fără nici o falsă idealizare care este gradul de conștiință al masei și forța influenței exercitate de anumite prejudecăți și rămășițe ale trecutului, să știe să cîștige încrederea fără margini a masei printr-o atitudine tovarășească față de ea, printr-o satisfacere atentă a nevoilor ei. Una dintre primejdiile cele mai mari și mai de temut pentru un partid comunist cu un număr redus de membri, care, în calitate de avangardă a clasei muncitoare, conduce o țară uriașă ce înfăptuiește (deocamdată fără sprijinul direct al țărilor mai avansate) trecerea la socialism, este primejdia de a se rupe de mase, primejdia ca avangarda s-o ia prea mult înainte fără „a fi îndreptat linia frontului“, fără a păstra o legătură trainică cu întregă armată a muncii, cu imensa majoritate a masei muncitorești și țărănești. Așa cum cea mai bună fabrică înzestrată cu un motor excelent și cu mașini de prim rang nu funcționează dacă mecanismul de transmisie de la motor la mașini este defect, tot așa de inevitabilă va fi năruirea construcției noastre socialiste dacă este defectuos construit sau dacă nu funcționează cum

trebuie mecanismul de transmisie de la partidul comunist la mase : sindicatele. Nu este de ajuns să explici, să amintești, să confirmi acest adevăr ; el trebuie consfințit pe plan organizatoric în întreaga structură a sindicatelor și în munca lor de zi cu zi.

9. CONTRADICȚIILE ÎN ÎNSĂȘI SITUAȚIA SINDICATELOR ÎN CONDIȚIILE DICTATURII PROLETARIATULUI

Din cele expuse mai sus rezultă o serie de contradicții între diferitele sarcini ale sindicatelor. Pe de o parte, principala lor metodă de acțiune este convingerea, educația ; pe de altă parte, ca participante la puterea de stat, ele nu pot renunța la aplicarea constrîngerii. Pe de o parte, sarcina lor principală este de a apăra interesele maselor muncitoare în sensul direct și strict al cuvîntului ; pe de o altă parte, ca participante la puterea de stat și în calitate de constructori ai economiei naționale în ansamblu, ele nu pot renunța la exercitarea unei presiuni. Pe de o parte, ele trebuie să folosească metode militare, deoarece dictatura proletariatului este cel mai înverșunat, cel mai dîrz și mai crîncen război între clase ; pe de altă parte, tocmai sindicatelor li se potrivesc cel mai puțin metodele de muncă specific militare. Pe de o parte, ele trebuie să știe să se adapteze masei, nivelului ei la un moment dat ; pe de altă parte, ele nu trebuie în nici un caz să tolereze prejudecățile și starea de înapoiere a masei, ci s-o ajute să-și ridice neîncetat nivelul etc.

Aceste contradicții nu sînt accidentale, ci vor fi de neînălțurat decenii întregi. În primul rînd, ele sînt contradicții specifice oricărei școli. Iar sindicatele sînt o școală a comunismului. Abia după trecerea cîtorva decenii se va putea considera că majoritatea oamenilor muncii au atins nivelul cel mai ridicat de dezvoltare și că nu vor rămîne nici urmele și nici amintirea unei „școli“ pentru adulți. În al doilea rînd, atîta timp cît există rămășițe ale capitalismului și ale micii producții, contradicțiile dintre aceste rămășițe și mladițele socialismului sînt inevitabile în întreaga orînduire socială.

De aici se trag două concluzii practice. Prima : pentru ca sindicatele să poată activa cu succes, nu este de ajuns ca ele să-și înțeleagă cum trebuie sarcinile, nu este de ajuns ca ele să aibă o bună organizare ; se mai cere și un tact deosebit, priceperea de a se apropia de mase în fiecare caz concret, realizând cu minimum de fricțiuni ridicarea acestei mase cu încă o treaptă pe plan cultural, economic, politic.

A doua concluzie : contradicțiile arătate mai sus vor genera inevitabil conflicte, dezacorduri, fricțiuni etc. E nevoie de o instanță supremă, care să aibă destulă autoritate pentru a le rezolva imediat. O asemenea instanță este partidul comunist și uniunea internațională a partidelor comuniste din toate țările : Internaționala Comunistă.

10. SINDICATELE ȘI SPECIALIȘTII

Tezele esențiale în această problemă sînt expuse în programul P.C. din Rusia. Ele vor rămîne însă pe hîrtie dacă nu vom atrage tot timpul atenția asupra unor fapte care arată în ce măsură aceste teze sînt traduse în viață. Asemenea fapte intervenite în ultima vreme sînt : în primul rînd, cazuri de ucidere a unor ingineri de către muncitorii din minele socializate nu numai în Ural, dar și în bazinul Donețului ; în al doilea rînd, sinuciderea inginerului-șef V. V. Oldenborgher de la uzina de apă din Moscova*.

Vina pentru aceste fenomene cade într-o măsură mult mai mare asupra partidului comunist și asupra Puterii sovietice în ansamblu decît asupra sindicatelor. Dar acum nu este vorba să stabilim gradul de vinovăție politică, ci să tragem anumite concluzii politice. Dacă toate instituțiile noastre conducătoare, adică partidul comunist, Puterea sovietică și sindicatele, nu vor ajunge să se îngrijească de fiecare specialist care muncește conștiincios, care-și cunoaște meseria și lucrează cu tragere de inimă ca de ochii

* Comunicatul în legătură cu aceasta a apărut în „Pravda” din 3.I.1922 : (se va reproduce textul integral al acestui comunicat din „Cronică”, p. 4) 144.

din cap, chiar dacă el este cu totul străin ideologiceste de comunism, nici nu poate fi vorba de succese serioase în construcția socialistă. Noi nu vom putea ajunge atît de curînd, dar va trebui să ajungem cu orice preț la situația în care specialiștii, ca o categorie socială aparte care va rămîne așa pînă în momentul cînd se va ajunge pe cea mai înaltă treaptă de dezvoltare a societății comuniste, să trăiască în orînduirea socialistă în condiții mai bune decît în orînduirea capitalistă, atît din punct de vedere material, cît și sub raportul drepturilor, atît sub raportul colaborării tovărășești cu muncitorii și țărani, cît și sub raport ideologic, adică să aibă satisfacții de pe urma muncii lor și să fie pătrunși de conștiința utilității ei sociale, ca unii care nu sînt la cheremul intereselor egoiste ale clasei capitaliștilor. Nimeni nu va fi de acord că un departament în care nu se duce o activitate sistematică și care nu dă rezultate practice în direcția asigurării specialiștilor pe toate planurile, a stimulării celor mai buni dintre ei, a apărării și ocrotirii intereselor lor etc. poate fi considerat drept bine organizat. Sindicatele trebuie să-și desfășoare întreaga lor activitate sub toate aceste aspecte (sau să participe sistematic la munca respectivă în toate departamentele) nu din punctul de vedere al intereselor departamentului respectiv, ci din punctul de vedere al intereselor muncii și ale economiei naționale în ansamblul ei. Sindicatele au de dus o muncă anevoioasă în ceea ce privește specialiștii : să înrîurească zi de zi masele cele mai largi ale oamenilor muncii pentru a se stabili relații juste între ele și specialiști. Numai o astfel de muncă poate da rezultate practice cu adevărat remarcabile.

11. SINDICATELE ȘI INFLUENȚA MIC-BURGHEZA ASUPRA CLASEI MUNCITOARE

Sindicatele sînt reale numai atunci cînd grupează pături foarte largi ale muncitorilor fără partid. De aici rezultă în mod inevitabil, mai ales într-o țară în care țărănimea pre-

cumpănește, persistența relativă tocmai în sindicate a influențelor politice care sînt un element suprapus rămășițelor capitalismului și micii producții de mărfuri. Acestea sînt influențe mic-burgheze : pe de o parte influențe esero-menșevice (varietate rusă a partidelor Internaționalelor a II-a și a II^{1/2}), iar pe de altă parte influențe anarhiste ; numai în cadrul acestor curente a mai rămas un număr ceva mai mare de oameni care apără capitalismul nu din motive egoiste de clasă, ci din considerente ideologice, continuînd să creadă că „democrația“, „egalitatea“, „libertatea“ în general propovăduite de ei nu ar avea o semnificație de clasă.

Tocmai prin cauza social-economică arătată mai sus și nu prin rolul unor grupuri, și cu atît mai puțin al unor persoane, trebuie explicată existența acestor rămășițe de idei mic-burgheze (și uneori reînvierea lor) în sindicatele noastre. De aceea partidul comunist, instituțiile sovietice care duc activitate cultural-educativă și toți comuniștii din sindicate trebuie să acorde mult mai multă atenție luptei ideologice împotriva influențelor, curentelor și devierilor mic-burgheze din sindicate, cu atît mai mult cu cît noua politică economică duce în mod firesc la o oarecare întărire a capitalismului. O contracarare a acestui fenomen prin intensificarea luptei împotriva influenței mic-burgheze asupra clasei muncitoare este absolut necesară.

S f î r ș i t

Vom dezbate proiectul o dată cu tezele.

Acest proiect va fi dat tov. Molotov, **fără a fi transcris**.

Aici se termină tezele care vor fi date publicității sau proiectul de teze care va fi depus la comisie și apoi la Biroul Politic.

Cer ca hotărîrea cuprinsă în proiectul tov. Rudzutak, în redactarea de mai jos, să fie adoptată ca hotărîre specială a Biroului Politic.

Nu
se va
da
publi-
cității

Biroul Politic însărcinează Biroul Organizatoric al C.C. să creeze o comisie specială pe lângă acest birou pentru verificarea și înnoirea cadrelor de conducere (și, după posibilități, a tuturor activiștilor comuniști) din mișcarea sindicală în sensul intensificării luptei împotriva influențelor și devierilor mic-burgheze, esero-menșevice și anarhiste. Această comisie trebuie să-și încheie (cel puțin în linii mari) activitatea până la Congresul al XI-lea al P.C. din Rusia și să prezinte un raport de activitate congresului de partid¹⁴⁴.

4. I. 1922. *Lenin*

*Scris la 30 decembrie 1921—
4 ianuarie 1922*

*Publicat cu unele modificări
la 17 ianuarie 1922,
în ziarul „Pravda” nr. 12*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV,
PENTRU BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b)
DIN RUSIA, CU PROIECTE DE HOTĂRÎRI

Către tov. *M o l o t o v*, pentru Biroul Politic

Deoarece nota apărută în „Pravda“ din 3.I.1922 cu privire la sinuciderea lui *Oldenborgher* și ancheta efectuată în legătură cu acest caz sînt cu totul incomplete (sau trec sub tăcere unele lucruri ?),

propun Biroului Politic să adopte următoarea hotărîre :

1) Sovietul din Moscova va interveni pe lîngă Prezidiul C.E.C. ca toate persoanele indicate în avizul comisiei să fie deferite *justiției* ;

2) Prezidiul C.E.C. din Rusia este rugat să satisfacă imediat această cerere și

3) să dea acestei măsuri o largă publicitate în *întreaga* presă sovietică ;

4) Comisariatul justiției va organiza cu toată grija, în mod exemplar, desfășurarea acestui proces (pe răspunderea personală a tov. Kurski și a unui acuzator public anume desemnat) ;

5) Biroul Organizatoric va numi pe linie de partid o comisie specială de judecată, căreia îi va fi deferită *întreaga celulă comunistă* de la uzina de apă (o parte dintre membrii acestei celule vor fi excluși din partid pentru totdeauna sau pe diferite termene, iar ceilalți vor fi sancționați cu mustrare severă, în funcție de gravitatea culpei lor). Judecarea ior va fi organizată în mod exemplar, în ședință publică.

+6) „Izvestiia“ și „Pravda“ vor publica în legătură cu acest caz revoltător o serie de articole vehemente.

Lenin

4. I. 1922

Încă un proiect de hotărâre :

Toate cazurile de ucidere de ingineri (și specialiști) în întreprinderile sovietice vor fi aduse la cunoștința Biroului Politic împreună cu rezultatele cercetărilor ((C.E.S., C.C.S. din Rusia etc., prin C.M.A.))¹⁴⁵.

P. S. E un caz revoltător ; trebuie să dăm alarma.

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

PROIECT
DE DIRECTIVĂ A BIROULUI POLITIC
ÎN LEGĂTURĂ CU NOUA POLITICĂ ECONOMICĂ¹⁴⁶

Proiect

Biroul Politic atrage atenția tuturor organelor economice că acum, după conferința de partid din decembrie 1921¹⁴⁷ și după Congresul al IX-lea al Sovietelor, noua politică economică este definită destul de clar și de precis.

De aceea este necesar să depunem toate eforturile spre a o pune cât mai repede în practică și pe scară cât mai largă. Toate raționamentele de ordin general, teoretizările și verbalismul noii politici economice trebuie să treacă în cluburile de discuții și în presă. Ele trebuie înlăturate fără cruțare din C.C.P., C.M.A. și din toate organele economice. Comisiile vor fi reduse la minimum, înlocuindu-se munca în comisii prin obligația tuturor departamentelor interesate de a prezenta în termenul cel mai scurt (1—2 zile) amendamente în scris sau contraproiecte. Comisia economică superioară va deveni exclusiv un organ de codificare și de unificare a actelor guvernamentale economice, înlăturându-se pe cât posibil cu totul așa-numitele „discuții în comisii“. Ea trebuie să accelereze, iar nu să frâneze munca.

Biroul Politic cere Comisariatului poporului pentru finanțe să-și concentreze toate eforturile în vederea sporirii cât mai rapide a categoriilor de impozite și a creșterii procentajului de încasări, precum și în vederea adoptării unor corective concrete, practice la bugetul general. Toate discuțiile referitoare la problemele politicii financiare, la înlocuirea impozitului în natură prin impozite în bani etc. trebuie să treacă în cluburile de discuții, ca și în presă.

Biroul Politic cere în mod insistent tuturor comisarilor operativitate maximă și multă energie, le cere să înlătore

birocratismul și tărăgăneala la punerea în practică a noii politici economice; Biroul Politic cere în mod categoric premierea unui număr cât mai mare de lucrători cu munci de răspundere care au dat dovadă de operativitate și au obținut o sporire a producției și a comerțului, atât a celui interior, cât și a celui exterior. Această cerință privește în primul rând Comisariatul pentru comerțul exterior și Banca de Stat (în special secția comercială a acesteia), Uniunea centrală a cooperativelor de consum și Consiliul economic superior.

După adoptarea acestui proiect de către Biroul Politic, el va fi adus la cunoștința tuturor membrilor colegiilor din toate comisariatele și tuturor membrilor Prezidiului C.E.C. din Rusia.

Scris între 9 și 12 ianuarie 1922

*Publicat pentru prima oară în 1942,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXIV*

*Se tipărește după manuscris
și după exemplarul
dactilografiat*

PROPUNERE ADRESATĂ BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE
LA ALOCAREA DE FONDURI
PENTRU LABORATORUL DE RADIO
DIN NIJNI NOVGOROD ¹⁴⁸

(În legătură cu cererea lui Dvoglevski de a se aloca o sumă de 50 000 de ruble-aur pentru nevoile laboratorului de radio din Nijni Novgorod.)

Susțin cererea și rog pe tov. Molotov s-o supună spre aprobare Biroului Politic. Rog pe membrii Biroului Politic să aibă în vedere importanța excepțională a laboratorului de radio din Nijni Novgorod, imensele servicii pe care le-a adus pînă acum și marile foloase pe care le poate aduce în viitorul apropiat atît în domeniul militar, cît și în domeniul propagandei.

Lenin

*Dictat la telefon în ziua
de 12 ianuarie 1922*

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

*Se tipărește după textul
consemnat de secretară
(exemplarul dactilografiat)*

CĂTRE OAMENII MUNCII DIN DAGHESTAN ¹⁴⁹

Primesc cu recunoștință darul, rezultat al inițiativei crea-
toare a maselor muncitoare din Daghestan.

Vă doresc succes în opera grea de refacere economică
a Daghestanului.

Președintele Consiliului Comisarilor
Poporului al R.S.F.S.R.,

Lenin

*Dictat la telefon în ziua de
12 ianuarie 1922*

*Publicat la 14 ianuarie 1922,
în „Izvestia C.E.C. din Rusia” nr. 10*

*Se tipărește după textul
consemnat de secretara
copie dactilografiate*

DIRECTIVE ÎN PROBLEMA CINEMATOGRAFIEI ¹⁵⁰

Comisariatul poporului pentru învățămîntul public trebuie să organizeze supravegherea tuturor spectacolelor și să sistematizeze activitatea în acest domeniu. Toate filmele care se prezintă în R.S.F.S.R. trebuie să fie înregistrate și numerotate la acest comisariat. Fiecare program de reprezentare cinematografică trebuie să cuprindă într-o anumită proporție :

a) filme distractive, rulate special pentru reclamă și pentru încasări (bineînțeles fără pornografie și fără conținut contrarevoluționar) și

b) sub titlul „Din viața popoarelor de pretutindeni“ — filme speciale de propagandă, avînd ca temă : politica colonială a Angliei în India, lucrările Ligii Națiunilor, Berlinul înfometat etc. etc. Programele trebuie să cuprindă nu numai filme, ci și proiectarea de imagini cu caracter propagandistic, însoțite de texte explicative. Este necesar ca cinematografele aflate în mîinile particularilor să aducă statului venituri suficiente cu titlu de arendă, în care scop se va acorda întreprinzătorilor dreptul de a lărgi programele, dar cu cenzura obligatorie a Comisariatului pentru învățămînt și cu condiția de a păstra proporția între filmele distractive și cele cu caracter propagandistic care rulează sub titlul „Din viața popoarelor de pretutindeni“, astfel încît producătorii să fie interesați în crearea și producerea de noi filme. În limita acestor dispoziții trebuie să li se lase largi posibilitați de inițiativă. Filmele cu caracter propagandistic și educativ să fie supuse unui control prealabil din partea unor vechi marxiști și publiciști, spre a se

evita repetarea cazurilor regretabile în care propaganda a dat rezultate contrare celor scontate. Se va acorda o atenție specială organizării de cinematografe la sate și în partea de est a țării, unde ele reprezintă o noutate și de aceea propaganda noastră va fi acolo deosebit de fructuoasă.

Dictat la 17 ianuarie 1922

*Publicat pentru prima oară în 1925,
în revista „Kinonedelea” nr. 4*

*Se tipărește după textul
consemnat de N. P. Gorbunov
(exemplarul dactilografiat)*

SCRISORI CĂTRE V. M. MOLOTOV,
 PENTRU BIROUL POLITIC
 AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA,
 ÎN LEGĂTURĂ CU CONCESIUNEA ȘTEINBERG

1

17. I. 1922

Catre tov. Molotov, pentru Biroul Politic

Anexez referatul lui Lejava în legătură cu concesiunea Șteinberg.

Rog ca această chestiune să fie pusă în discuția *Biroului Politic* joi, pentru ca vineri hotărârea C.C.¹⁵¹ să poată fi aprobată de C.C.P. pe linie de stat.

Pentru ședința Biroului Politic vor fi desemnați 2 raportori în această problemă : A. D. Țiurupa și un reprezentant al majorității C.C.P.

E o chestiune importantă și tare mă tem că (împotriva propunerii lui Țiurupa) majoritatea C.C.P. va face iarăși o greșală în spiritul „înfumurării comuniste“ : temându-se să ofere posibilități de câștig unui negustor priceput, ei *nu se îngrijesc* decît de un singur lucru ; să asigure majoritatea de voturi unor comuniști care sînt în cea mai mare parte ageamii, dar în schimb nu pun în gură nici o picătură *.

Țin să atrag atenția asupra § 5 : *trei comuniști* (ageamii în materie de comerț ? Cunosc numai doi comuniști care s-au arătat pricepuți în comerț : *Belov* (de la Magazinul universal de stat) și *Serghei Malîșev*) o să-i *învețe* pe doi negustori *cum se face comerț*.

Mă tem că această „majoritate“ va semăna cu moașele lui Șcedrin.

Poate că § 5 ar trebui modificat astfel : Șteinberg, în calitate de administrator-delegat, are dreptul de a decide

* Aluzie la fabula „Muzicanții“ de Krîlov. — *Nota trad*

singur în toate chestiunile, iar majoritatea consiliului de administrație nu are decât dreptul *de a ști totul* și de a face contestație împotriva hotărîrilor lui Șteinberg *fără a le suspenda* (formal adică majoritatea de 3 contra 2 își păstrează dreptul de a anula hotărîrile lui Șteinberg, dar noi îi vom spune că fără o hotărîre specială a C.M.A. nu le vom anula).

Iar pe acești 3 comuniști îi vom obliga, printr-o hotărîre specială a Comitetului Central, să învețe și în termen de trei ani să-și însușească cunoștințele necesare pentru a face comerț, altfel îi vom destitui pentru incapacitate.

Lenin

Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

2

Către tov. Molotov (pentru membrii Biroului Politic)

Către tov. Țiurupa și tov. Lejava, cu rugămintea
de a-și da avizul

Astăzi are loc o ședință plenară a C.M.A. Ca să nu mai amînăm lucrurile, ar trebui, poate, să adoptăm prin consultare telefonică următoarea propunere în legătură cu concesiunea Șteinberg (o hotărîre a Biroului Politic, obligatorie pentru C.M.A.) : „Propunerea comisiei Lejava se adoptă cu următoarea completare : Șteinberg, ca administrator-delegat, are dreptul de a decide singur, iar hotărîrile majorității consiliului de administrație (3 membri ai acestui consiliu, 1 — Șteinberg, 1 — celălalt capitalist), fără a suspenda dispozițiile date de Șteinberg, pot fi doar supuse spre examinare Consiliului Muncii și Apărării”¹⁵².

Acest adaos trebuie să fie adoptat de C.M.A. fără a fi introdus în statutele societății. Aducînd la cunoștința lui Șteinberg conținutul acestei hotărîri, pe de o parte îi vom crea unui om care cunoaște comerțul nu din broșuri comuniste posibilitatea de a lucra în spiritul regulilor cu ade-vărat comerciale, iar pe de alta parte, în cazul cînd el ar

comite vreo încălcare de lege, ne asigurăm posibilitatea de a anula hotărîrea de mai sus prin C.M.A., fără a aduce vreo modificare statutelor societății. Cred că această garanție e întru totul suficientă.

Lenin

*Dictat la telefon
în ziua de 23 ianuarie 1922*

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

*Se tipărește după textul
consemnat de secretari*

CU PRIVIRE LA REORGANIZAREA ACTIVITĂȚII C.C.P., A C.M.A. ȘI A MICULUI C.C.P.

SCRISORI CĂTRE A. D. ȚIURUPA ¹⁵³

1

24. I. 1922

Tov. Țiurupa !

În legătură cu convorbirea noastră telefonică de ieri și cu promisiunea d-tale de a respecta cu strictete regimul prescris, este necesar să discutăm amănunțit întregul sistem de muncă și să-l chibzuim temeinic.

Cea mai mare deficiență a C.C.P. și a C.M.A. este lipsa controlului executării. *Ne împotmolim* în blestemata mlaștină birocratică a hârțogăriei, a vorbăriei în jurul decretelor și a scrierii lor ; în acest ocean de hîrtii se îneacă orice activitate vie.

Sabotorii abili ne atrag într-adins în această mlaștină de hârțoage. Majoritatea comisarilor poporului și a celorlalți demnitari nici nu-și dau seama că „își vîră capul în ștreang“.

Regimul medical sever care ți-a fost prescris trebuie să-l folosești ca prilej pentru a te smulge *cu orice preț* din vîltoarea agitației cotidiene, din zarva comisiilor, a discutării și scrierii de hârțoage, să te smulgi din această zarvă, să *chibzuiesti* temeinic sistemul de muncă și să-l *modifici radical*.

Principalul obiectiv al activității d-tale trebuie să fie tocmai restructurarea activității noastre oribil de birocratice, combaterea birocratismului și a tărăgănelii, *controlul executării*.

Controlul executării, verificarea a ceea ce rezultă în realitate — iată sarcina d-tale principală și esențială ; pentru aceasta trebuie sa-ți creezi un aparat restrîns (4—6 oameni), format din ajutoari încercați și verificați (un secretar general, adjuncții lui, un secretar etc.).

Eu socot că în acest scop este necesar ca :

1) C.C.P. și C.M.A. să fie despovărate de toate problemele mărunte, care urmează a fi soluționate de Micul C.C.P. și în ședințele operative ale C.M.A.

Această practică a și fost introdusă. Dar, cu blestematele noastre deprinderi oblomoviste, în două săptămîni se va reveni la vechile practici, dacă nu vom veghea cu strictețe, dacă nu vom fi exigenți, dacă nu vom controla și nu vom fi necruțători față de orice tentativă de abatere.

Secretarul general trebuie deprins (ca și secretariatul C.C.P. și al C.M.A.) să vegheze cu strictețe ca problemele mărunte să nu ajungă la C.C.P. și C.M.A. și ca, în genere, toate problemele să treacă mai întîi printr-o triplă filtrare (cerere de relații de la comisariatele respective ; răspuns urgent din partea lor ; idem din partea secției codificare etc. etc.).

Împreună cu Gorbunov * trebuie să întocmiți un *regulament* scris cu privire la prezentarea și procedura de rezolvare a diverselor lucrări, iar d-ta să verifichi personal *cel puțin* o dată pe lună dacă regulamentul se respectă, dacă el își atinge scopul, adică dacă se obține o împușinare a hîrțogăriei și birocrațismului, o mai bună chibzuire a măsurilor, o creștere a simțului de răspundere al comisariilor poporului și dacă *în locul fabricării în pripă a decretelor se ajunge la exercitarea permanentă a unui control atent și practic al îndeplinirii hotărîrilor și la verificarea experienței*, la stabilirea răspunderii personale (în organele de sus, în comisariate, în secțiile acestor comisariate domnește o totală lipsă de răspundere, pe care sabotorii o folosesc cu multă abilitate ; de aici oblomovismul care paralizează activitatea).

Știu că e o sarcină *foarte* grea. Dar tocmai de aceea este necesar să i te consacri în *î n t r e g i m e*.

De aceea

2) Cît mai puține ședințe. Norma să fie : 1 pe săptămîină la C.C.P. + 1 la C.M.A., de cîte două ore fiecare.

3) Comisia economică superioară. *Toate* subcomisiile ei să fie desființate, cerîndu-se totodată tuturor comisarilor

*★ un codificator + un reprezentant al Micului C.C.P.

poporului ca, în fiecare comisariat lucrători cu funcții de *răspundere* să se ocupe cu întocmirea proiectelor, pe care comisarul să le aprobe, să le pună de acord în termenul *cel mai scurt*, cu toate comisariatele „interesate”, iar apoi să le prezinte la C.M.A. și la C.C.P.

Comisia economică superioară trebuie să existe *numai* pentru coordonare (*codificare*) și pentru o sumară verificare (*și parafare*) din partea d-tale și a lui Kamenev.

Numai pentru asta.

Nu pentru flecăreală.

Nici pentru discuții.

4) D-ta să nu faci parte din nici o comisie, din absolut nici una, în afară de Comisia economică superioară.

5) E nevoie de măsuri energice împotriva scandaloasei avalanșe de comisii, care trebuie înlocuite prin cererea formală a unor *avize scrise*, date în termenul cel mai scurt.

6) În felul acesta trebuie să te eliberezi de zarva agitației cotidiene, care *ne omoară pe toți*, și să-ți asiguri posibilitatea de a reflecta în liniște asupra activității *în ansamblu* —

— — — și, principalul, să te concentrezi asupra controlului executării hotărârilor, asupra luptei împotriva birocratismului și a tărăgănelii.

Te rog să reflectezi asupra tuturor acestor chestiuni și să-mi scrii.

Cu salutări comuniste, *Lenin*

*Publicat pentru prima oară
parțial la 16 ianuarie 1927,
în „Krasnaia Gazeta” nr. 14*

*Publicat pentru prima oară
în întregime în 1928, în
„Culegeri din Lenin”, vol. VIII*

Se tipărește după manuscris

2

15 februarie 1922

Tov. Țiurupa !

Cred că ai dreptate.

Trebuie să obținem consimțământul Biroului Politic și să începem „comprimarea”¹⁵⁴,

- Cu titlu
aproximativ
- 1) componența : cei *cinci* oameni indicați de d-ta, plus 2 extradepartamentali (Belov + ?) = 7.
 - 2) toate problemele referitoare la alocări prevăzute în bugetul de stat se rezolvă mai întâi la Comisariatul finanțelor și la Rabkrin ;
- Micul C.C.P. va fi sesizat numai în caz de contestație ; restul, ca la d-ta.

Te rog să expui în scris, după ce le vei fi chibzuit încă o dată, aceste principii care urmează să stea la *baza restrîngerii* Micului C.C.P., să obții avizul președintelui Micului C.C.P., să le supui spre aprobare Biroului Politic și, după ce acesta le va fi aprobat, să întocmești repede pe *baza* lor un nou regulament de funcționare.

Poate că ar trebui să restrîngem și mai mult comisiile ? să sporim rolul organelor de verificare practică ? iar *întreaga* activitate să fie direct subordonată vicepreședinților C.M.A. ?

Cu salutări comuniste,

Lenin

Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV

Se tipărește după manuscris

3

20. II

Tov. Țiurupa,

Revin la tema reorganizării muncii într-un chip nou. Încerc să formulez programul acestei reorganizări în felul următor :

(1) să despovăram la maximum C.C.P. și C.M.A., interzicînd comisarilor poporului să aducă în fața lor problemele mărunte și obligîndu-i să le rezolve singuri și să *răspundă* singuri pentru ele ;

(2) aparatul secretarului general al C.C.P. (care în momentul de față este pe trei sferturi inactiv) să *răspundă* pentru respectarea acestei dispoziții și să ia măsuri pentru îndeplinirea ei ;

(3) același lucru în ceea ce privește Micul C.C.P.; în plus, numărul membrilor lui va fi redus la *minimumul strict* necesar ;

(4) o parte dintre membrii Micului C.C.P. și din aparatul lui, precum și o parte din aparatul secretarului general al C.C.P., să treacă sub comanda d-tale personală pentru *controlul executării efective* (îl însărcinezi pe cutare : du-te la fața locului, vezi ce se face acolo, citește, verifică, să știi că răspunzi dacă controlul tău se va dovedi a fi superficial).

(5) D-ta (și Rîkov) trebuie să consacrați *în primul rînd* o oră sau, dacă starea sănătății îți va permite, două ore pe zi pentru a controla personal munca : chemați la voi nu demnitari, ci membri ai colegiilor și lucrători din subordinea lor, oameni care fac muncă practică în departamentul X, Y, Z și controlați-le activitatea, cercetați fondul lucrurilor, instruiți-i, dăscăliți-i, ocăriți-i. Căutați să cunoașteți cadrele, găsiți lucrători *pricepuți*. Asta-i totul acum ; fără asta toate hotărârile și deciziile nu sînt decît maculatură bună de aruncat ia coș.

Aștept răspunsul d-tale. Să chibzuim bine lucrurile, să ne sfătuim cu membrii C.C. și să *ad o p t a m* cît mai curînd un asemenea program (sau altul).

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Briuhanov nu-i bun. Trebuie să căutăm pe altcineva : deocamdată trebuie să creăm acolo un „grup de trei“ cît mai puternic.

Scris la 20 februarie 1922

*Publicat pentru prima oară în 1928,
în „Culegeri din Lenin“, vol. VIII*

Se tipărește după manuscris

4

Tov. Țiurupa ! Îți trimit completarea mea. Te sfătuiesc ca pînă joi să obții scurte avize din partea *tuturor* comisarilor poporului și a *tuturor* membrilor Micului C.C.P

Al d-tale, *Lenin*

Să se arate printr-o hotărâre specială :

Principala sarcină a Micului C.C.P. este aceea de a veghea cu strictețe ca toate comisariatele poporului : 1) să respecte legile ; 2) să nu se eschiveze de răspundere supunând spre rezolvare Micului C.C.P., fără să fie nevoie, o mulțime de probleme secundare, ci să le rezolve singure, pe propria lor răspundere sau de comun acord cu alte comisariate ; 3) tot în sarcina lui intră controlul asupra legalității, utilității și operativității deciziilor și dispozițiilor diferitelor comisariate ; lupta împotriva birocratismului și a tărăgănelii prin exercitarea unui asemenea control și prin reducerea continuă a numărului funcționarilor ¹⁵⁵.

Scris la 20—21 februarie 1922

*Publicat pentru prima oară în 1928,
in „Culegeri din Lenin“, vol. VIII*

Se tipărește după manuscris

5

Tov. Țiurupa ! Se pare că între noi persistă o divergență esențială ¹⁵⁶. După părerea mea, principalul e să mutăm centrul de greutate de la scrierea de decrete și dispoziții (în acest domeniu sîntem de o prostie care frizează idioțenia) la *alegerea oamenilor și controlul executării*. În aceasta constă esențialul.

Micul C.C.P. nu-i bun de așa ceva ? Să admitem. În cazul acesta, este necesar ca *d-ta și Rîkov* să consacre acestei probleme ⁹/₁₀ din timp (căci ar fi ridicol ca de la secretarul general și de la Rabkrin să ne așteptăm la ceva mai mult decît îndeplinirea unor *simple* însărcinări). Totul s-a împotmolit la noi în afurisita de mlaștină birocratică a „departamentelor“. Lupta de zi cu zi împotriva acestui rău cere multă autoritate, o minte ageră și o mîină de fier. Departamentele nu fac doi bani ; decretele nici atît. Trebuie să căutăm oameni, să controlăm munca, aici e totul. Dacă d-ta + Rîkov vă veți apuca de această treabă și-i veți consacra ⁹/₁₀ din timp, recurgînd totodată la aju-

torul secretarului general (iar uneori și la ajutorul membrilor Micului C.C.P.), ar mai fi cum ar fi.

Mai trimite-mi o dată proiectul referitor la Micul C.C.P.

Lenin

Scris la 21 februarie 1922

*Publicat pentru prima oară în 1928,
în „Culegeri din Lenin”, vol. VIII*

Se tipărește după manuscris

6

Către A. D. Țiurupa

Proiect de directivă privind activitatea C.M.A.
și a C.C.P., precum și a Micului C.C.P.

Principala deficiență în activitatea numitelor instituții este aceea că sînt împovărate cu chestiuni mărunte. De aceea ele se împotmolesc în mlaștina birocratismului în loc să lupte împotriva lui.

Cauzele acestui rău sînt : 1) slăbiciunile manifestate de secretarul general ; 2) nepriceperea șefilor de departamente de a ieși din mocirla chestiunilor mărunte și a detaliilor birocratice ; 3) dorința lor (iar într-o măsură și mai mare a birocratilor din respectivele departamente care-i împing la aceasta) de a se scutura de răspundere și a o arunca asupra C.C.P. ; 4) ultima și cea mai importantă : faptul că lucrătorii cu munci de răspundere nu înțeleg că la ordinea zilei se pune acum lupta împotriva hîrțogăriei, neîncrederea față de ea și față de veșnicile „reorganizări”, că sarcina primordială a momentului nu e întocmirea decretelor sau efectuarea de reorganizări, ci *alegerea oamenilor, stabilirea răspunderii individuale pentru ceea ce se face în realitate; controlul activității practice*. Altfel nu vom reuși să ne smulgem din mlaștina birocratismului care ne sufocă.

Micul C.C.P., C.M.A. și C.C.P. trebuie să depună toate eforturile pentru a se debarasa de toate aceste mărunțișuri, deprinzînd comisariatele să-și rezolve singure chestiunile mărunte și să răspundă strict de ele.

Aparatul secretarului general al C.C.P. trebuie să-și pună ca sarcină principală realizarea efectivă a următoarelor obiective : să reducă numărul problemelor care se prezintă spre soluționare Micului C.C.P., C.M.A. și C.C.P., să obțină ca șefii de departamente (separat sau în colaborare) să rezolve un număr mai mare de chestiuni și să răspundă de aceasta ; să mute centrul de greutate pe controlul îndeplinirii efective a hotărârilor.

În același scop, vicepreședinții C.C.P., tov. Țiurupa și Rîkov, trebuie să facă tot posibilul pentru a se despovăra de problemele mărunte și de activitatea în comisii ; să nu se lase atrași la soluționarea unor chestiuni care sînt de competența comisarilor poporului ; să rezerve minimum 2—3 ore pe zi cunoașterii personale a lucrătorilor cu munci de răspundere (nu a demnitarilor) din comisariatele mai importante (iar apoi și din celelalte comisariate) în scopul verificării și alegerii oamenilor ; să folosească aparatul secretarului general al C.C.P. și o parte dintre membrii Micului C.C.P., precum și Rabkrinul, pentru a controla activitatea practică și eficiența ei ; într-un cuvînt, să devină instructori practici în domeniul activității de stat, instructori de care ducem atîta lipsă.

Neîncredere în decrete, instituții, „reorganizări“ și demnitari, în special demnitari comuniști ; combaterea birocratismului și a tărăgănelii prin verificarea oamenilor și controlul activității practice ; izgonirea necruțătoare a funcționarilor de prisos, reducerea statelor, destituirea comunistilor care nu se străduiesc să învețe arta conducerii — iată care trebuie să fie linia comisarilor poporului, a C.C.P., a președintelui și a vicepreședinților lui.

Lenin

27. II.

Scris la 27 februarie 1922

*Publicat pentru prima oară în 1928,
în „Culegeri din Lenin“, vol. VIII*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE G. V. CICERIN

Tov. Cicerin,

1. Te rog să-mi trimiți, dacă e posibil, textul oficial al propunerilor lui Bonomi în limba în care le-ai primit d-ta (mă interesează punctele care conțin textul condițiilor formulate de ei) ¹⁵⁷.

2. Nu cumva a fost tipărit în vreun ziar influent din țările Antantei textul punctului 1 al acestor condiții, așa cum a apărut el inițial în ziarele noastre, adică cu expresia „sistem de proprietate“ și nu „sistem“ pur și simplu, cum figurează, pare-mi-se, în textul oficial trimis de Bonomi ¹⁵⁸ ?

Te-aș ruga, dacă e posibil, să ceri secției externe a agenției Rosta să verifice dacă expresia „sistem de proprietate“ nu figurează în vreo publicație străină, iar în caz afirmativ rog să mi se trimită numărul respectiv.

Lenin

*Dictat la telefon
în ziua de 26 ianuarie 1922*

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI*

*Se tipărește după textul
consemnat de secretară
(copia dactilografiată)*

PROPUNERE CĂTRE BIROUL POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA
PRIVIND TRIMITEREA LUI M. I. KALININ
ÎN UCRAINA ¹⁵⁹

Către tovarășul Molotov,
pentru toți membrii Biroului Politic

Rog să se pună la vot în Biroul Politic următoarea propunere : tov. Kalinin să plece imediat în Ucraina pentru a vizita toate guberniile ei cerealiere în vederea strîngerii unui fond de ajutorare a populației din regiunile înfometate. Vizita să fie pregătită cu grijă, astfel ca el să plece înarmat cu fotografii, filme, să ia cu el martori oculari, oameni din regiunile înfometate, spre a putea desfășura o agitație eficientă pentru strîngerea unui asemenea fond. De organizarea efectivă a întregii vizite trebuie să răspundă :

- 1) Kalinin, pentru latura politică,
- 2) un tovarăș practician, special numit și aprobat de Biroul Politic, care să știe să organizeze cum se cuvine latura practică a acestei vizite.

Kalinin împreună cu toți însoțitorii săi sînt obligați să plece cel mai tîrziu peste trei zile.

Lenin

*Dictat la telefon
în ziua de 27 ianuarie 1922*

*Publicat pentru prima oară în 1945.
în „Culegeri din Lenin”, vol XXXV*

*Se tipărește după textul
consemnat de secretară*

PROPUNERE CĂTRE BIROUL POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA

Către tovarășul Molotov,
pentru toți membrii Biroului Politic

Consider că articolul apărut astăzi în „Pravda“ sub semnătura : „Un tovarăș fără partid“ conține un plan întru totul just și binevenit ¹⁶⁰.

Propun ca Biroul Politic să instituie o comisie pentru elaborarea imediată și aplicarea neîntârziată a acestui plan. Comisia să aibă aproximativ următoarea componență : Molotov (cu dreptul de a fi înlocuit printr-o altă persoană, numită de Secretariatul C.C. sau de Biroul Organizatoric), apoi Iakovenko, Teodorovici și acest „Tovarăș fără partid“.

Lenin

*Dictat la telefon
în ziua de 27 ianuarie 1922*

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI*

*Se tipărește după textul
consemnat de secretară*

PROIECT DE DIRECTIVĂ
PENTRU VICEPREȘEDINTELE ȘI MEMBRII
DELEGAȚIEI LA CONFERINȚA DE LA GENOVA ¹⁶¹

1. II. 1922

Către tov. Molotov, pentru membrii Biroului Politic

Propun ca Biroul Politic să aprobe următoarea directivă pentru vicepreședintele și membrii delegației la Conferința de la Genova :

1. Toți membrii delegației trebuie să se pregătească în general în toate problemele politice și financiare care se vor discuta sau care se pot pune la conferință. În afară de aceasta, fiecare membru al delegației trebuie să se pregătească în mod special, cât mai temeinic și mai amănunțit, în câte una dintre problemele diplomatice și problemele financiare importante.

Cicerin și Litvinov vor repartiza aceste probleme între toți membrii delegației (exceptând pe cei bolnavi, ca Rudzutak etc.)

2. Fiecare membru al delegației va pregăti pentru desfășurarea din 22. II (cu Biroul Politic al C.C.) o expunere foarte sumară (maximum 2—3 pagini în stil telegrafic) a programului său de vederi și a politicii de urmat în toate problemele diplomatice și financiare importante.

3. Cicerin și Litvinov vor lua, pe răspunderea lor, măsurile necesare pentru ca membrii delegației să capete în timp util literatura respectivă în diferite limbi, precum și o culegere de documente în limba rusă.

4. Dată fiind importanța și complexitatea deosebită a problemelor financiare, Cicerin și Litvinov vor întocmi, de comun acord cu Comisariatul finanțelor, Comisia de stat a planificării și A. D. Țiurupa, o listă de experți financieri și

un plan de repartizare a lucrărilor între aceștia ; termen de executare : 1 săptămână.

5. Toți membrii delegației trebuie să cunoască temeinic cartea lui Keynes („Consecințele economice ale păcii“) și alte cărți și *capitole* din cărți burgheze și burghezo-pacifiste de același gen (Lansing despre caracterul „imperialist“ al războiului și al păcii din 1918 etc.). Pregătindu-se pentru conferință, ei trebuie să-și propună ca în cuvântările și în declarațiile lor să facă o expunere sumară a punctului de vedere *comunist*, specificînd însă totodată că, deși sînt comuniști, deși au cutare vederi comuniste, totuși pentru auditoriul de față nu vor să citeze autori comuniști, ci se limitează să pună problema necesității anulării tuturor datoriilor etc. chiar din punct de vedere burghez (v. 6 și 7).

6. Toate cuvântările și declarațiile delegațiilor noștri la conferință trebuie dinainte concepute în așa fel, încît, oricare ar fi desfășurarea și deznodămîntul conferinței (chiar și în cazul unui eșec rapid, pe care noi, firește, ne vom strădui să-l împiedicăm), să rezulte o expunere sumară, dar clară a ansamblului vederilor comuniste (în problemele economice și ale relațiilor internaționale), precum și o expunere detaliată a vederilor burgheze și burghezo-pacifiste asupra contradicțiilor ireconciliabile ale lumii imperialiste (atît ale lumii, cît și ale păcii imperialiste *).

7. E foarte probabil, ba chiar neîndoielnic, că toți delegații burghezi la conferință vor forma din capul locului un bloc tacit, dar trainic, pentru a ne ataca în problema Gruziei și pentru a debita împotriva noastră toate acuzațiile pe care ni le aduc în mod curent diplomația și democrația burgheză și mic-burgheză. Trebuie să fim dinainte pregătiți pentru aceasta și să trecem neapărat primii la atac (fără a uita că sarcina noastră fundamentală este aceea de a dezbina țările capitaliste, de a provoca disensiuni între ele). Trecînd primii la atac, trebuie de cele mai multe ori s-o facem într-o formă camuflată, de pildă prin „aluzii“ (sau prin citate din lucrări burgheze) referitoare la punctele cele mai nevralgice și la aspectele cele mai rușinoase ale relațiilor imperialiste (Coreea ; Amritsar ; biciuirea publică

* Joc de cuvinte ; în limba rusă cuvîntul „mir“ înseamnă atît „lume“, cît și „pace“. — *Nota trad.*

a revoluționarilor în India ; discursul lui Lloyd George împotriva lui Briand la Cannes, în care-i face „asasini“ etc. etc.).

8. Dată fiind tendința, frecvent dovedită, a specialiștilor noștri și în special a celor menșevizanți, de a ne trage chiu-lul (ceea ce adesea le reușește de minune), transformând călătoriile în străinătate în concedii și în prilejuri de întărire a legăturilor cu albardiștii, C.C. recomandă delegației să se limiteze la minimumul strict necesar de experți dintre cei mai siguri, care trebuie să prezinte recomandări scrise atât de la respectivul comisar al poporului, cât și de la câțiva comuniști. În nici un caz numărul lor nu trebuie să treacă de 45. Lista experților și a tuturor membrilor delegației va fi supusă spre aprobare Comitetului Central peste 10 zile. Pentru cele prevăzute la § de față răspund personal tovarășii Litvinov, Ioffe și Cicerin. Tot ei răspund de alegerea unui secretar care să organizeze munca în așa fel, încît membrii delegației să nu fie nevoiți să lucreze în timpul nopții și să facă alte asemenea lucruri dăunătoare.

La proiectul de directivă pentru delegația la Conferința de la Genova propun următorul adaos :

9. În cuvântările și declarațiile lor, delegații noștri se vor referi cât mai des la § 1 din condițiile de la Cannes, citîndu-l în primul rînd exclusiv în formularea apărută în „Le Petit Parisien“, adică cu cuvintele „sistem de proprietate“ și nu „sistem“ pur și simplu ; în al doilea rînd, dînd acestor cuvinte și acestui § interpretarea cea mai extensivă, în sensul că ele cuprind recunoașterea inevitabilității înlocuirii sistemului capitalist de proprietate prin sistemul comunist și că singura problemă litigioasă „între noi“ a mai rămas acum aceea a termenului și a căii acestei înlocuiri, adică dacă ea se va face după metoda rusească din 1917—1920 sau după metoda „revoluției trunchiate“, folosită de Lloyd George în Irlanda în 1921 sau în Egipt în 1922 ¹⁶².

Lenin

*Se tipărește pentru prima oară,
după manuscris*

SCRISOARE CĂTRE N. I. BUHARIN ȘI G. E. ZINOVIEV

Către tovarășii Buharin și Zinoviev

Trebuie să ne gândim din timp ce oameni mai colțoși să trimitem ca reprezentanți ai Internaționalei Comuniste la conferința cu Internaționalele a II-a și a II^{1/2} ¹⁶³. De asemenea să ne gândim din timp la principalele probleme de strategie și tactică la această conferință.

Lista problemelor care urmează să fie dezbătute la conferință trebuie chibzuită din vreme și întocmită numai de comun acord cu fiecare dintre părțile participante. În ce ne privește, vom propune pe listă numai probleme direct legate de organizarea unor acțiuni practice comune ale maselor muncitorești în domenii care, în declarațiile oficiale făcute în presa celor trei părți participante, sînt considerate a nu fi litigioase. Trebuie să motivăm temeinic de ce în interesul frontului unic ne limităm la asemenea probleme. Dacă domnii galbeni vor ridica probleme politice litigioase, cum e, de pildă, atitudinea față de menșevici, problema Gruziei etc., va trebui să adoptăm următoarea tactică : 1) vom declara că lista problemelor poate fi întocmită numai cu consimțămîntul celor trei părți participante ; 2) vom declara că noi am întocmit această listă ghidîndu-ne exclusiv după necesitatea unității de acțiune a maselor muncitorești, unitate care ar putea fi realizată imediat, chiar dacă există divergențe în probleme politice fundamentale ; 3) vom declara, de asemenea, că sîntem întru totul de acord să discutăm problema atitudinii față de menșevici, problema Gruziei și orice alte probleme propuse de Internaționalele a II-a și a II^{1/2}, cu condiția ca

acestea din urmă să consimtă să discute : 1) renegarea Manifestului de la Basel de către partidele Internaționalelor a II-a și a II^{1/2}, 2) participarea acelorași partide la asasinarea Rosei Luxemburg, a lui Karl Liebknecht și a altor comuniști din Germania prin intermediul guvernelor burgheze pe care ele le sprijină, 3) atitudinea similară a acestor partide față de asasinarea revoluționarilor din colonii de către aceleași partide burgheze, pe care Internaționalele a II-a și a II^{1/2} le sprijină etc. etc. Trebuie să pregătim din timp lista acestor probleme și a altora de același gen, pregătind totodată teze și referenți în câteva probleme importante de acest fel.

Trebuie să găsim prilejul pentru a declara oficial că, din punctul nostru de vedere, Internaționalele a II-a și a II^{1/2} nu sînt decît niște aliați nehotărîți și șovăielnici ai burgheziei contrarevoluționare mondiale și că, venind la conferința pentru realizarea frontului unic, o facem numai în scopul de a obține o eventuală unitate practică în acțiunile directe ale maselor și în interesul demascării caracterului eronat al întregii poziții politice a Internaționalelor a II-a și a II^{1/2}, după cum și ele vin la conferință cu noi tot în scopul realizării unității practice în acțiunile directe ale maselor și în dorința de a demonstra că poziția noastră e politicește greșită.

Lenin

*Dictat la telefon
în ziua de 1 februarie 1922*

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

*Se tipărește după textul
consemnat de secretară
(copia dactilografiată)*

ÎN LEGĂTURĂ CU LUPTA ÎMPOTRIVA RĂZBOIULUI

Către tovarășii Buharin, Zinoviev și Molotov
(pentru membrii Biroului Politic)

În legătură cu știrea transmisă ieri din Hanovra că Uniunea internațională a muncitorilor metalurgiști pune la ordinea zilei problema luptei împotriva războiului, adoptând în acest sens o rezoluție în care declară că la război trebuie să se răspundă prin grevă¹⁰¹, propun ca :

1. Ziarele „Pravda“ și „Izvestiia“ să publice o serie de articole în care să se arate ce soartă a avut Manifestul de la Basel și să se explice pe larg ce naivitate puerilă sau ce gravă social-trădare repetă astăzi metalurgiștii.

2. La prima ședință lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste să se pună problema luptei împotriva războiului și să se adopte rezoluții amănunțite în care să se arate că numai un partid revoluționar încercat, făurit din timp și dispunând de un bun aparat ilegal, poate duce cu succes lupta împotriva războiului, folosind ca metodă de luptă nu greva împotriva războiului, ci formarea de celule revoluționare în cadrul armatelor beligerante și pregătirea lor pentru înfăptuirea revoluției.

Lenin

*Dictat la telefon
în zina de 4 februarie 1922*

*Publicat pentru prima oară
la 20 ianuarie 1929,
în ziarul „Pravda“ nr. 17*

*Se tipărește
după copia dactilografiată*

PROIECT DE
HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA
ÎN LEGĂTURĂ CU CONFERINȚA DE LA GENOVA

Către tov. Molotov (pentru membrii Biroului Politic)

Țiñ să atrag atenția asupra articolului „Conferința de la Genova“, semnat de I. Kliucinikov în „Smena Veh“¹⁶⁵, nr. 13 ; propun :

1. Să discutăm împreună cu membrii delegației noastre posibilitatea de a-l include pe Kliucinikov în calitate de expert.

2. Să stabilim că delegația e datoare să se îngrijească de publicarea în presa noastră a cîtorva articole pe aceeași temă, adică pe tema dezbătută de Kliucinikov, dar care să fie mai ample și mai amănunțite și să dezbată problema sub toate aspectele ei.

3. Să stabilim că fiecare dintre cei care doresc să plece în calitate de experți din partea Rusiei sau care sînt propuși pentru această misiune e dator să pregătească în termen de 10 zile un articol în care să expună amănunțit problema relațiilor dintre Rusia și celelalte țări în domeniul care constituie specialitatea sa. Articolele (sau părțile de articol) care nu vor conține date secrete se vor publica imediat în presa noastră.

4. Cicerin și Litvinov se vor îngriji ca în termen de o săptămîină repartizarea temelor de articole și numele autorilor, conform pct. 1 și 2, să fie comunicate Biroului Politic.

Lenin

*Dictat la telefon
în ziua de 4 februarie 1922*

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI*

*Se tipărește după textul
consemnat de secretară
(exemplarul dactilografiat)*

ÎN LEGĂTURĂ CU PUBLICAREA
UNEI TELEGRAME ÎN CARE ERA EXPUS
CONȚINUTUL UNEI BROȘURI A LUI PARVUS ¹⁶⁶

1

Către tov. Molotov
(pentru membrii Biroului Politic)

Propun să se instituie o anchetă în scopul de a stabili cine a publicat zilele trecute în ziare telegrama în care era expusă mîzgăleala lui Parvus.

După ce va fi găsit vinovatul, propun ca respectivul șef de secție de la Rosta să primească o muștrare severă, iar ziaristul direct vinovat să fie destituit, căci numai un idiot incorigibil sau un albgardist putea să transforme ziarele noastre într-un mijloc de reclamă pentru un nemernic ca Parvus.

Lenin

*Dictat la telefon
în ziua de 4 februarie 1922*

*Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV*

*Se tipărește după textul
consemnat de secretară
(exemplarul dactilografiat)*

2

HOTĂRIRE
A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA
11 MARTIE 1922

Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia consideră că publicarea unei asemenea telegramă este contraindicată, întrucît poate fi interpretată ca o reclamă făcută lui Parvus. Redacțiile ziarelor de partid și sovietice se vor abține pe viitor de la publicarea unor asemenea telegramă.

*Se tipărește pentru prima oară
după exemplarul dactilografiat
al procesului-verbal*

PROIECT DE DIRECTIVĂ
A C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA PENTRU
DELEGAȚIA SOVIETICĂ LA CONFERINȚA
DE LA GENOVA ¹⁶⁷

Propun următorul proiect de directivă a C.C. :

Fără a aproba lista de experți, C.C. cere candidaților trecuți pe ea ca în termen de o săptămână să prezinte o expunere sumară a *programului și tacticii* de urmat *în tot cursul* Conferinței de la Genova (în problemele care intră în competența respectivului expert). Toți șefii de departamente sînt obligați să prezinte *în scris*, în termen de 2 zile, referințe și garanții pentru experții propuși de ei. Dacă experții se vor compromite în Europa, vor răspunde atît ei cît și respectivii comisari ai poporului.

În completarea și dezvoltarea directivelor pentru delegația la Conferința de la Genova, *propun următoarele* :

1. Fără a anticipa asupra formei și momentului respectivei luări de poziție a delegației noastre, C.C. consideră că aceasta din urmă este incontestabil obligată să expună acolo un program complet, independent și unitar în toate problemele fundamentale.

2. Acest program trebuie să fie un program burghezopacifist, dar delegația noastră va preciza la momentul potrivit că noi nu venim aici cu un program comunist (se va face o sumară expunere a acestuia), singurul care corespunde vederilor noastre, ci ne limităm să supunem atenției celorlalte delegații, care se situează pe poziții principial diferite de ale noastre, o serie de paliative și de măsuri de tip reformist, care în parte au mai fost propuse, în Anglia și în alte țări capitaliste, de oameni care împărtășesc concep-

țiile burgheze. În anumite condiții, acest program de paliative ar putea totuși să ușureze situația grea de astăzi (din care nu se poate ieși altfel decât rupînd definitiv cu toate bazele proprietății capitaliste).

3. Enumerarea aproximativă a punctelor principale ale acestui program :

(1) anularea tuturor datoriilor ;
(2) aplicarea soluției „irlandeze“ tuturor coloniilor, precum și tuturor țărilor și națiunilor dependente ;

(3) revizuirea radicală a tratatului de la Versailles ;
(4) acordarea de împrumuturi în condiții lesnicioase țărilor care au suferit cele mai mari distrugereri de pe urma războiului și care sînt totodată mai slabe în sensul posibilității de a se redresa fără ajutor din afară și mai importante pentru economia mondială, ca eventuali furnizori de mari cantități de produse alimentare și de materii prime ;

(5) stabilirea unui etalon-aur internațional unic pentru sistemele monetare ale diverselor țări și luarea de măsuri pentru introducerea acestui etalon ;

(6) încheierea unui acord internațional cu privire la măsurile pentru combaterea inflației și a devalorizării monedei (se vor indica unele dintre aceste măsuri) ;

(7) încheierea unui acord internațional pentru combaterea crizei de combustibil și pentru folosirea mai rațională și mai economicoasă a resurselor de energie, pe baza coordonării măsurilor de planificare a electrificării ;

(8) același lucru în ceea ce privește măsurile cele mai urgente pentru reorganizarea și îmbunătățirea transporturilor internaționale, în vederea sporirii posibilităților de transportare a materiilor prime și a produselor alimentare.

Ș.a.m.d.

4. Un asemenea program va fi expus în cadrul cuvîntărilor ; în caz de imposibilitate de a-l expune, el va fi tipărit în 3—4 limbi europene și distribuit delegaților și presei (fie și sub formă de conspect). (El trebuie tipărit în orice caz.)

5. Nu vor fi admiși ca experți decît oameni capabili să dezvolte, să fundamenteze, să apere (o parte sau alta) din acest program și care *și-au demonstrat această capacitate*. Pentru Europa, experții își vor tipări *sub semnătură proprie* programele și planurile. ((O serie de articole care vor apărea în presa Internațională a III-a se vor face ecoul acestui program, arătîndu-se totodată ca această încercare de „a convinge“ nu strică, dar e mai mult sau mai puțin inutilă, căci *e nevoie de revoluție*; vor apărea articole și în presa Internaționalelor a II-a și a II^{1/2}: să vedem ce vor zice ei.))

Scris la 6 februarie 1922

*Publicat parțial pentru prima oară
la 24 aprilie 1962, în ziarul „Pravda“
nr. 114*

*Se tipărește pentru prima oară
în întregime, după manuscris*

SCRISOARE
CĂTRE G.V. CICERIN ÎN LEGĂTURĂ
CU DIRECTIVELE C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA
PENTRU DELEGAȚIA SOVIETICĂ
LA CONFERINȚA DE LA GENOVA

7/II.

Tov. Cicerin !

Numeroasele d-tale presupuneri sînt, cred eu, lipsite de orice temeii și se datoresc, ca să spun așa, zelului d-tale polemic¹⁶⁸.

În directive nu se spune că noi nu vom accepta nici o formă de *acoperire* a pretențiilor adversarului nostru cu contrapretenții formulate de noi.

Președintele delegației (iar în cazul de față și vicepreședintele ei) are, pare-se, numeroase drepturi care îi dau puteri aproape autocratice.

Scrisoarea d-tale (și, într-o măsură și mai mare, cea a lui Krasin) denotă, sau, mai bine zis, denota, un început de panică. Nimic nu poate fi mai periculos. Noi nu ne temem cîtuși de puțin de un eșec : mâine vom fi invitați să participăm la o conferință în condiții și mai bune. Cu izolarea și cu blocada nu ne mai poate speria nimeni acum, nici cu intervenția.

Noi propunem o largă ordine de zi și ne referim la programul nostru „paliativ” de măsuri comune.

Îl vor respinge ?

N-au decît ! (noi ne vom tipări programul larg, eventual în numele unui membru al delegației, care ar putea să-și dea chiar demisia (firește cu asentimentul C.C.)).

Nu vreți un program larg, poftiți unul mai restrîns :
Wir nehmen auch Abschlagszahlung ! *

Vom accepta orice program, oricît de restrîns ar fi el, dar nu vom consimți la nimic care să fie în dezavantajul

* — aici în sensul : deocamdată ne mulțumim și cu mai puțin. — *Nota trad.*

nostru. Nu acceptăm cereri ultimative. Dacă vreți numai „negustorie”, poftim, dar noi nu cumpărăm mîța-n sac și n-o să încheiem tîrgul decît după ce vom fi calculat „pretențiile” *pînă la ultima copeică.*

Asta-i tot.

Trebuie să pregătim și să instalăm pe poziție toată artileria noastră ; apoi vom avea tot timpul să hotărîm care piese să fie folosite pentru acțiuni demonstrative, cu care să tragem efectiv și cînd anume.

Cu salutări comuniste,

Lenin

Scris la 7 februarie 1922

*Publicat pentru prima oară parțial
în 1960, în V.I. Lenin. „Biografie”*

*Se tipărește pentru prima oară
în întregime, după manuscris*

SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV, CU
PROPUNERI PENTRU BIROUL POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA

Tov. Molotov !

Te rog să pui la vot prin telefon următoarele două propuneri pentru Biroul Politic :

1) Hotărîrea Biroului Politic cu privire la cifra impozitului unic în cereale nu va fi dată publicităţii înainte de a se adopta o hotărîre nouă în baza calculelor definitive ce vor fi prezentate de Comisia de stat a planificării.

(Ieri Krijjanovski mi s-a plîns amarnic că au mult de lucru cu aceste calcule şi că l-aţi obligat să sisteze lucrările fără a asculta cel puţin obiecţiile lui. Rog să i se dea 3—4 zile şi să nu se publice nimic pînă atunci.)

2) Ziarul „*Kooperativnoe Delo*” se desfiinţează¹⁶⁹. În ceea ce priveşte folosirea materialelor trebuie stabilită o înţelegere cu „*Ekonomiceskaia Jizn*”.

Lenin

Scris la 11 februarie 1922

Publicat pentru prima oară în 1945
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV

Se tipăreşte după manuscris

SCRISOARE CĂTRE G. K. ORDJONIKIDZE
 CU PRIVIRE LA ÎNTĂRIREA ARMATEI ROȘII
 DIN GRUZIA ¹⁷⁰

Tov. Sergo !

Este absolut necesar ca la Congresul Sovietelor din Gruzia să se adopte o hotărîre cu privire la necesitatea întăririi Armatei Roșii din *Gruzia* și ca această hotărîre să fie *efectiv îndeplinită*.

Dacă țărani sînt împotriva unei asemenea hotărîri, trebuie adoptată o hotărîre, formulată fie și în termenii cei mai generali, în sensul că se consideră „necesară întărirea Armatei Roșii din Gruzia și se face apel la toate organele de stat și la masele muncitoare să activeze în această direcție“ etc.

În fapt însă, Armata Roșie din Gruzia trebuie mărită și întărită *imediat* și cu orice preț. Să se înceapă fie și cu 1 brigadă sau chiar cu mai puțin. Este absolut necesar să aveți 2 000—3 000 de elevi de școală militară, dintre care 1 500 de comuniști, pentru ca, *atunci cînd va fi nevoie*, acești elevi (devenind cadre calificate) să poată alcătui nucleul unei armate.

Stalin va adăuga, poate, unele sugestii de amănunt în ceea ce privește mijloacele tehnice-militare pentru îndeplinirea acestei hotărîri ¹⁷¹.

Eu mă limitez la latura politică a chestiunii : pentru neîndeplinirea acestei sarcini vom exclude din partid *fără nici un fel de menajamente*. Aici nu-i de glumit. Acest lucru este absolut necesar din punct de vedere politic, iar d-ța

personal și întregul C.C. din Gruzia veți răspunde în fața întregului partid.

Aștept răspuns.

Al d-talc, *Lenin*

13/II.

Scrisoarea de față e adresată atît tov. Sergo, cît și tuturor membrilor C.C. al Partidului Comunist din Gruzia.

Scris la 13 februarie 1922

*Publicat pentru prima oară în 1925,
în M. D. Orabelașvili. „Lenin și
Republica Sovietică Federativă Socialistă
Transcaucaziană (Materiale)”,
Tiflis, ed. „Caucazul Sovietic”*

*Se tipărește
după exemplarul dactilografiat,
completat și semnat
de V. I. Lenin*

ÎNSEMNĂRI PE MARGINEA
UNEI SCRISORI A LUI N. L. MEȘCEREAKOV
ȘI PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI
POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA

...Și acum despre ziarul „Kooperativnoe Delo“.

?? 1) Conducerea Uniunii centrale a cooperativelor de consum, formată exclusiv din comuniști, declară că ziarul este necesar ca organ de presă care ajută cooperăția să-și îndeplinească noua și greaua ei muncă organizatorică, precum și sarcinile ce i-au fost încredințate în domeniul comerțului.

2) Redacția ziarului e formată numai din comunisti : eu, Sarabeanov, Șvețov, Kutuzov-Ilinski și alții.

?? 3) Este așteptată să sosească în Rusia o delegație de cooperatori din Apus. Desființarea ziarului va fi folosită de vechii cooperatori și va îngreuija activitatea cooperativei.

ha-ha !! 4) Desființarea ziarului va fi folosită împotriva noastră la Conferința de la Genova.

5) Pînă în prezent, ziarul nu a publicat nimic ostil Puterii sovietice sau comunismului...

11 februarie 1922

N. Meșcereakov

Tov. Molotov, pentru *Biroul Politic* :

dat fiind că argumentele tov. Meșcereakov sînt vădit inconsistente, propun să se adopte o hotărîre în sensul că :

1) în locul cotidianului „Kooperativnoe Delo“, conducerea Uniunii centrale a cooperativelor de consum va scoate o publicație săptămînală ;

2) forțele și fondurile devenite astfel disponibile vor fi în întregime folosite pentru îmbunătățirea activității organelor centrale pe linia controlului și a sprijinirii desfășurării unui comerț cooperatist normal ;

3) se vor prezenta Biroului Politic rapoarte lunare cu privire la îndeplinirea celor prevăzute la § 2 ;

4) se vor lua măsuri pentru intensificarea colaborării la „Ekonomiceskaia Jizn“¹⁷².

14/II.

Lenin

Scris la 14 februarie 1922

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV ÎN LEGĂTURĂ
CU MUNCA SECȚIEI DE STATISTICĂ
ȘI A SECȚIEI EVIDENȚĂ ȘI REPARTIZARE
ALE C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA

14. II. 1922

Tov. Molotov !

Completînd noua foaie sau fișă de evidență personală a membrilor P.C. din Rusia ¹⁷³, am ajuns la convingerea fermă că la C.C. statistica (și, probabil, întreaga muncă de evidență și repartizare) este foarte prost organizată.

Ori acolo la voi statistica este condusă de un zezec, ori undeva în aceste „secții“ (dacă așa se cheamă aceste instituții de pe lîngă C.C.) s-au aciuat în posturi importante niște zezeci și niște pedanți, iar d-ta, probabil, n-ai cînd să-i controlezi.

1. Șeful secției de statistică trebuie destituit.

2. Această secție, precum și secția evidență-repartizare trebuie scuturate *în lege*.

Altfel va însemna că noi înșine („luptînd împotriva birocrației...“) tolerăm sub nasul nostru cel mai scandalos și mai nătîng birocrație.

C.C. are multă putere și dispune de mari posibilități. Repartizăm în muncă 200 000—400 000 de activiști de partid și prin intermediul lor mii și mii de lucrători fără partid.

Și toată această uriașă operă comunistă este pîngărită de cel mai nătîng birocrație !

Toate recensămintele trebuie terminate în decurs de o lună.

Prelucrarea lor trebuie redusă la minimum, astfel încît nici ea să nu dureze mai mult de o lună.

După aceea trebuie scoși din posturi ⁹/₁₀ dintre lucrătorii secției de statistică și ai secției evidență-repartizare ale C.C., urmînd ca acestea din urmă să fie radical reorganizate.

D-ta trebuie să te debarasezi de mărunțișuri (să le dai în seama ajutorilor și a ajutorilor de băgători de seamă) și să te consacri exclusiv activității d-tale de *secretar politic* și de *îndrumător* al muncii de organizare, evidență etc.

A fost efectuată înregistrarea „activiștilor cu munci de răspundere?”. Rezultatul e, probabil, nul; ba poate chiar mai rău, e negativ.

Scrie-mi câteva rînduri sau cheamă-mă la telefon și vom discuta lucrurile mai amănunțit.

E nevoie (pentru început) de câteva sute de fișe personale pentru activiștii de partid cu munci de mare răspundere, cu clasificarea lor în propagandiști, administratori, agitatori, lectori etc. și cu *aprecieri* despre activitatea lor (în ultimele cinci funcții, să zicem) date de *cutare* (4—6) tovarăși. Noi însă alergăm după mii și sute de mii, jucându-ne de-a birocrăția și *fără a învăța* cum să repartizăm cadrele.

Cu salutări comuniste, *Lenin*

Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE G. V. CICERIN

15. II. 1922

Tov. Cicerin !

În telegrama trimisă de Krasin la 13. II (înreg. sub nr. 1 466/s) se spune (Lloyd George) : „Un refuz al guvernului sovietic de a recunoaște rezoluțiile de la Cannes *ar amenința* să ducă la torpilarea conferinței și *în orice caz* i-ar înlesni lui Poincaré retragerea“...

O formulare mai mult „amenințătoare“ decît exactă !

Se știe doar că, potrivit știrilor apărute în ziarele noastre, întreaga presă engleză a declarat în repetate rînduri că invitarea la Conferința de la Genova *nu este și nici n-a fost* vreodată condiționată de recunoașterea *prealabilă* a condițiilor de la Cannes și că părerea contrară susținută de francezi este greșită.

Trebuie să adunăm toate materialele, pentru a putea stabili *cu precizie și în mod formal* faptele incontestabile.

Mie mi se par incontestabile trei fapte :

(1) atunci cînd am fost invitați, *nu* ni s-a cerut o declarație categorică, clară și formală în sensul că *recunoaștem* condițiile de la Cannes.

(2) noi *nu* am declarat așa ceva în răspunsul nostru. Și *nu ni s-a comunicat* că răspunsul nostru *ar fi incomplet*.

(3) *întreaga* presă burgheză din Anglia, polemizînd cu francezii, *a recunoscut* că nu este obligatorie recunoașterea prealabilă a condițiilor de la Cannes.

Cu salutări comuniste, *Lenin*

SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV,
PENTRU MEMBRII BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA,
ÎN LEGĂTURĂ CU CREDITELE
PENTRU TRUSTUL OVĂZULUI DIN ȘATILOVO ¹⁷⁴

Tov. Molotov, pentru membrii Biroului Politic ;
în copie, tov. Osinski

Tovarășul Osinski îmi scrie că Biroul Politic anulează orice credite acordate peste prevederile bugetului inițial ; printre altele, a fost anulat și creditul pentru Trustul ovăzului din Șatilovo. Cunosc în oarecare măsură ce se face acolo și, după informațiile mele, este vorba de ceva extrem de important, care, cu titlu de excepție, trebuie sprijinit cu orice preț. Din păcate, Osinski nu indică cifra creditului. Te rog să ceri lui Osinski, Sokolnikov și Țiurupa să prezinte pînă mîine dimineață o scurtă comunicare cu privire la această chestiune, astfel încît Biroul Politic s-o poată reexamina în ședința de mîine, chemîndu-l și pe Osinski în cazul cînd datele prezentate de tovarășii Țiurupa și Sokolnikov nu vor oferi toate elementele necesare pentru soluționarea ei.

Lenin

*Dictat la telefon în ziua
de 17 februarie 1922*

*Publicat pentru prima oară în 1959.
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

*Se tipărește după textul
consemnat de secretară
(exemplarul dactilografiat)*

CU PRIVIRE LA SARCINILE
COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU JUSTIȚIE
ÎN CONDIȚIILE NOII POLITICI ECONOMICE ¹⁷⁵

SCRISOARE CATRE D. I. KURSKI

- În copie : 1) lui Molotov, pentru membrii Biroului
Politic
2) lui A. D. Țiurupa
3) lui Rîkov (cînd va sosi)
4) tov. Enukidze, pentru membrii Pre-
zidiului C.E.C. din Rusia

Cu rugămintea expresă : să nu fie multiplicată, ci numai arătată sub semnătură ; să se ia măsuri pentru a împiedica divulgarea ei, să nu se vorbească despre ea în fața dușmanilor.

20/II. 1922.

Tov. Kurski,

Activitatea Comisariatului justiției este încă, pare-se, de parte de a fi adaptată noii politici economice.

Pînă acum principalele organe combative ale Puterii sovietice au fost, în primul rînd, Comisariatul pentru problemele militare și Ceka. Acum Comisariatului justiției îi revine un rol *deosebit* de combativ ; din păcate însă nu se observă din partea conducătorilor și a principalilor lucrători ai acestui comisariat o dovadă de înțelegere a acestui rol.

Intensificarea măsurilor represive împotriva dușmanilor politici ai Puterii sovietice și împotriva agenților burgheziei (*în special* împotriva menșevicilor și eserilor) ;

aplicarea rapidă și *revoluționar-eficientă* a acestor măsuri represive de către tribunalele revoluționare și de către cele populare ; organizarea obligatorie a unor procese politice *demonstrative* (în ceea ce privește promptitudinea și vigoarea represiunii, *lămurirea* maselor populare, prin intermediul dezbaterilor judiciare și al presei, asupra importanței acestor procese) la Moscova, Petrograd, Harkov și în alte câteva centre importante ; măsuri pe linie de partid pentru înrîurirea membrilor tribunalelor populare și ai celor revoluționare în scopul îmbunătățirii activității acestora și al intensificării represiunilor ; — toate acestea trebuie făcute sistematic, cu perseverență, cu obligația de a prezenta dări de seamă (cît mai scurte, în stil telegrafic, dar concrete și precise, o statistică obligatorie din care să se vadă cum pedepsește Comisariatul justiției și cum învață el să pedepsească acea canalie „comunistă“, atît de frecventă la noi, care știe să pălăvrăgească și să-și dea importanță, dar nu știe să lucreze).

Nu mai puțin important este rolul combativ al Comisariatului justiției în domeniul *n.e.p.-ului*, și cu atît mai revoltătoare e slăbiciunea și pasivitatea lui în acest domeniu. Nimic nu arată că el ar fi înțeles că noi am recunoscut și vom recunoaște și pe viitor numai capitalismul *de stat*, iar statul sîntem noi, noi muncitorii conștienți, noi comuniștii. De aceea trebuie considerați proști comuniștii aceia dintre ei care nu și-au înțeles sarcina de a îngrădi, de a ține în frîu, de a controla, de a prinde în flagrant delict, de a pedepsi exemplar *orice capitalism care iese din cadrul capitalismului de stat, așa cum înțelegem noi noțiunea de stat și sarcinile lui*.

Tocmai Comisariatului justiției și tribunalelor populare le revine aici o sarcină deosebit de importantă și de mare răspundere. Nimic nu arată că ar fi înțeles-o. În ziare se face zarvă pe tema abuzurilor prilejuite de *n.e.p.* Aceste abuzuri sînt fără număr.

Dar de ce nu se aude nimic despre *procesele demonstrative* împotriva nemernicilor care abuzează de noua politică economică ? Nu se aude nimic fiindcă nu există asemenea procese. Comisariatul justiției „a uitat“ că asta-i treaba lui, că e de datoria lui să știe să mobilizeze, să țină din scurt,

„să scuture“ tribunalele și să le învețe să *aplice prompt pedepse aspre, inclusiv pedeapsa capitală*, celor ce abuzează de noua politică economică. El este cel care răspunde pentru asta. Din partea Comisariatului justiției nu se vede în acest domeniu nici cea mai mică urmă de activitate vie, pentru că așa ceva nu există.

Rolul educativ al tribunalelor este imens. Unde se vede la noi o preocupare în această direcție? Unde este evidența rezultatelor reale? Așa ceva nu există, cu toate că este vorba de lucruri elementare pentru întreaga activitate judiciară.

Ceva tot atât de elementar e că comuniștii trebuie să fie pedepsiți de trei ori mai aspru decât cei fără partid. Dar Comisariatul justiției manifestă și aici aceeași nepăsare.

Sub țar, procurorii erau avansați sau retrogradați în funcție de procentul de procese câștigate de ei. Noi am preluat de la Rusia țaristă ce a avut ea mai rău, birocra-tismul și oblomovismul, care ne sufocă pur și simplu, dar n-am știut să preluăm lucrurile *bune*. Fiecare membru al colegiului Comisariatului justiției și fiecare lucrător din acest departament trebuie apreciat pe statele de serviciu în funcție de răspunsul la următoarele întrebări: câți comuniști ai vîrît în închisoare pe termene de trei ori mai lungi decât cele la care au fost condamnați pentru infracțiuni similare oameni fără partid? câți birocrați ai băgat la ră-coare pentru birocra-tism și tărăgăneală? câți negustori ai trimis în fața plutonului de execuție pentru faptul că au abuzat de *n.e.p.* sau ce alte pedepse aspre și nu derizorii (așa cum se întîmplă în mod curent la Moscova, chiar sub nasul Comisariatului justiției) ai obținut să li se aplice? N-ai ce să răspunzi la aceste întrebări? Înseamnă că ești un pierde-vară și trebuie să fii alungat din partid pentru „flecăreală comunistă“ și pentru „înfumurare comunistă“.

Acum se pregătește o nouă legislație civilă. Comisariatul justiției se lasă „dus de curent“; văd bine asta. Or, el este obligat să meargă *împotriva* curentului, să nu preia (mai bine zis să nu se lase dus de nas de vechii și de mărginiții juriști burghezi, care preiau) noțiunea veche, burgheză, de drept civil, ci să creeze una nouă; să nu se lase influențat de cei de la Comisariatul afacerilor externe, care sînt „din

oficiu“ înclinați să promoveze linia „adaptării la Europa“, ci *să lupte* împotriva acestei linii, să elaboreze un *nou* drept civil, o nouă atitudine față de contractele „de drept privat“ etc. Noi nu recunoaștem nimic „privat“, pentru noi *tot* ce privește economia ține de domeniul *dreptului public* și nu de cel al dreptului privat. Noi nu admitem *decît* capitalismul de stat, iar statul, așa cum am arătat mai sus, sîntem noi. De aici rezultă că trebuie să extindem imixtiunea statului în relațiile de „drept privat“, să extindem dreptul statului de a anula contractele de „drept privat“, să aplicăm în „relațiile de drept civil“ nu corpus juris romani, ci *conștiința noastră de drept revoluționară*; să arătăm în mod sistematic, stăruitor, perseverent, printr-o serie de procese demonstrative *cum* se face asta în mod energic și cu cap; prin intermediul partidului să înfierăm și să alungăm pe acei membri ai tribunalelor revoluționare și populare care nu vor să priceapă și să învețe cum se face asta.

Comisariatul justiției se va face definitiv de rîs în fața Genovei (și în fața lumii întregi) dacă nu se va trezi imediat din amorțeală și nu va lua măsuri energice pentru a se trece la muncă pe un făgaș nou, de luptă activă.

Îți recomand

1) să citești scrisoarea mea în fața tuturor membrilor colegiului Comisariatului justiției;

2) idem într-o adunare de 100—200 de persoane, exclusiv comuniști care lucrează practic în domeniul dreptului civil, penal și de stat;

3) să interzici, sub sancțiunea răspunderii pe linie de partid, orice pălăvrăgeală pe tema acestei scrisori, căci ar fi o prostie să dezvăluim dușmanului strategia noastră;

4) să pui cîțiva comuniști care lucrează la departamentul justiției sau în organele ei și care sînt de acord cu spiritul acestei scrisori să scrie în presă articole și să țină referate publice pe această temă;

5) să repartizezi între toți membrii colegiului (iar dacă-i posibil și între alți comuniști de vază din departamentul justiției) *răspunderea*:

(a) pentru diferitele capitole ale noii legislații *civile* (care *e deosebit* de importantă și chiar *cea mai* importantă)

- (b) idem pentru legislația penală
 (c) idem pentru legislația în do-
 meniul dreptului de stat și } mai puțin urgent
 și pentru cea politică
 (d) pentru organizarea în centrele sus-arătate a unor
 răsunătoare procese demonstrative *cu caracter edu-*
cativ
 (e) pentru instituirea unui control efectiv și nu numai
 pe hîrtie asupra activității tribunalelor populare și
 a celor revoluționare, astfel încît să se ajungă la o
intensificare a represiunilor atît împotriva dușma-
 nilor politici ai Puterii sovietice (Comisariatul justi-
 ției va fi *principalul vinovat* dacă aceste represiuni
 nu vor fi intensificate), cît și împotriva celor care
abuzează de n.e.p.

Exercită-ți negoțul, îmbogățește-te, noi ți-o îngăduim,
 dar te considerăm *triplu* obligat să fii cinstit, să pre-
 zinți bilanțuri reale și exacte, să ții seama nu numai de
 litera, ci și de *spiritul* legislației noastre comuniste, să nu
 comiți *nici cea mai mică* abatere de la legile
 noastre — iată care trebuie să fie principala regulă a
 Comisariatului justiției în ceea ce privește *n.e.p.-ul*. Dacă
 departamentul justiției nu va reuși să facă din capitalismul
 nostru un capitalism „bine dresat“, „civilizat“, dacă nu va
 dovedi printr-o serie de procese demonstrative *că știe* să
 prindă pe cei ce încalcă această regulă și *să-i pedepsească*
 nu cu amenzi ridicol de prostești, „comunist-stupide“ de
 100 000 000—200 000 000 de ruble, ci cu *împușcarea*, în-
 seamnă că nu e bun de nimic și voi considera de datoria
 mea să cer Comitetului Central înlocuirea tuturor lucră-
 torilor cu munci de răspundere din acest departament.

Te rog să-mi comunici cît mai curînd cum au fost re-
 partizate sarcinile de mai sus între membrii colegiului Co-
 misariatului justiției, ca să pot cunoaște cu precizie cine
 anume (în afară de șeful departamentului, care răspunde
 de *tot*) răspunde de diferitele capitole ale codului *civil*
 (iar apoi și ale celui penal etc.), de procesele demonstrative
 (fiecare membru al colegiului trebuie să arate *cum știe el*
 să organizeze și să ducă pînă la capăt *cîteva* procese de-
 monstrative), de controlul efectiv asupra activității tri-

bunalelor revoluționare și populare, a organelor de anchetă penală etc. din cutare gubernie sau din cutare sector al Moscovei.

Nu repartizarea „capitolelor” și nici o birocratică auto-mulțumire cu această repartizare, ci responsabilitatea personală a fiecărui *comunist* care face parte din colegiu pentru cutare sau cutare activitate revoluționară vie — iată ce este obligat și trebuie să dovedească că știe să asigure șeful departamentului.

Președintele C.C.P., *V. Ulianov (Lenin)*

P. S. Nu trebuie să se pomenească nimic în presă de scrisoarea mea. Cine vrea n-are decît să scrie sub semnătură proprie, fără să menționeze numele meu și dînd cît mai multe date concrete !

*Publicat pentru prima oară parțial
în 1924, în „Congresul al V-lea
al lucrătorilor justiției sovietice.
Dare de seamă stenografică”, Moscova,
Ediț. juridică a Comisariatului
justiției al R.S.F.S.R.*

*Se tipărește pentru prima oară
în întregime, după manuscris*

SCRISOARE CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ
CU CODUL CIVIL AL R.S.F.S.R.

Tov. Molotov, pentru membrii Biroului Politic

Vă atrag atenția că, după cum îmi comunică tov. Gorbunov, ieri la Consiliul Comisarilor Poporului au stricat de tot Codul civil. Nu s-a ținut seama de avertizările mele din scrisoarea către Kurski *. Se va recomanda prezidiului C.E.C. să examineze chestiunea în spiritul celor arătate de mine în acea scrisoare. În nici un caz codul nu trebuie aprobat înainte de a fi prezentat a doua oară Biroului Politic, cu avizul meu prealabil. Trebuie creată imediat o comisie din trei juriști de care se poate garanta că înțeleg just problema și că vor ști să formuleze amendamentele și completările necesare, dându-i-se însărcinarea de a prezenta Biroului Politic, într-un termen scurt, un proiect de modificări și completări. Sarcina principală a comisiei : să asigure pe deplin interesele statului proletar în ce privește posibilitatea de a controla (printr-un control subsecvent) toate întreprinderile particulare, fără excepție, și de a anula toate contractele și tranzacțiile particulare care contravin atât literii legii, cât și intereselor masei muncitorești și țărănești. Nu o imitare servilă a dreptului civil burghez, ci o serie de dispoziții care să-l limiteze în spiritul legilor noastre, fără a stânjeni activitatea economică sau comercială.

Lenin

22. II. 22.

*Publicat pentru prima oară în 1937,
în revista „Bolșevik”, nr. 2*

*Se tipărește după copia
dactilografiată*

* Vezi volumul de față, p. 401—406. — *Nota red.*

SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV,
CU O PROPUNERE PENTRU BIROUL POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA

Către tov. Molotov

Am citit în ultimul proces-verbal că Biroul Politic a respins cererea Comisiei de stat a planificării de a se acorda fonduri pentru trimiterea în străinătate a profesorului Ramzin. Consider absolut necesar să propun revizuirea acestei hotărâri și satisfacerea cererii Comisiei de stat a planificării. Ramzin este la noi cel mai bun specialist în materie de combustibili. Activitatea sa mi-e bine cunoscută nu numai din literatură, ci și din rapoartele lui Krjijanovski și Smilga. Printre altele, acesta din urmă mi-a comunicat confidențial că, în timpul unei călătorii comune la Baku, Ramzin i-a relatat conținutul unor declarații sabotoare făcute de specialiști eminenți. Toate aceste fapte îmi dau certitudinea deplină că Ramzin e la noi, în primul rând, un savant eminent într-o specialitate (termotehnica) în care, după Kirș, n-am mai avut pe nimeni și care prezintă o imensă importanță pentru întreaga economie națională, iar în al doilea rând un om care lucrează, fără doar și poate, cinstit pentru Puterea sovietică. El este grav bolnav, și a precupeți mijloacele necesare pentru o însănătoșire rapidă și deplină ar fi, după părerea mea, nu numai o greșeală, ci chiar o crimă.

Propun Biroului Politic să adopte următoarea rezoluție : cererea Comisiei de stat a planificării de a se acorda fonduri pentru trimiterea în străinătate a profesorului Ramzin atât pentru tratament, cât și pentru tratative în legătură cu industria petrolului se aprobă în întregime ; imediat după

primirea avizului medicilor din Berlin, Krestinski va raporta dacă suma acordată e suficientă pentru vindecarea deplină a profesorului ¹⁷⁶.

Lenin

*Dictat la telefon
în ziua de 23 februarie 1922*

*Publicat pentru prima oară în 1959.
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

*Se tipărește după textul
consemnat de secretară*

SCRISOARE
 CĂTRE MEMBRII BIROULUI POLITIC
 AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA,
 CU OBSERVAȚII LA PROIECTUL DE REZOLUȚIE
 A PRIMEI PLENARE LĂRGITE
 A COMITETULUI EXECUTIV
 AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE
 PRIVIND PARTICIPAREA LA O CONFERINȚĂ
 A CELOR TREI INTERNAȚIONALE ¹⁷⁷

Către tov. Molotov
 (pentru membrii Biroului Politic)

Propun următoarele modificări în proiectul de rezoluție privind participarea Internaționalei Comuniste la proiectata conferință a tuturor partidelor muncitorești din lume, proiect pe care l-am primit de la Zinoviev. După cuvintele : „unitatea de acțiune a maselor muncitorești, care poate fi realizată imediat, cu toate divergențele politice fundamentale existente“, să fie scoase frazele care urmează, pînă la cuvintele : „că masele muncitorești cer unitate de acțiune“. Fraza care începe cu aceste din urmă cuvinte să fie refăcută astfel : „Muncitorii conștienți, înțelegînd foarte bine aceste divergențe de ordin politic, vor și cer totuși, alături de imensa majoritate a muncitorilor, unitate de acțiune în problemele practice actuale și de interes imediat pentru muncitori. Nici un om de bună-credință nu se poate îndoii azi de acest lucru“ etc.

Cea de-a doua propunere de modificare pe care o fac este ca fraza care începe cu cuvintele : „scoțînd de pe ordinea de zi toate problemele litigioase și lăsînd pe cele nelitigioase“ să fie modificată și completată astfel : „amî-nînd pentru un anumit timp discutarea problemelor celor mai litigioase și lăsînd pe cele mai puțin litigioase, ambele părți, sau, mai bine zis, fiecare din cele trei uniuni internaționale participante la conferință contează, firește, pe triumful final al concepțiilor ei“.

Modificarea cea mai importantă pe care o propun este aceea de a se scoate alineatul în care liderii Internaționalelor a II-a și a II^{1/2} sînt calificați drept complici ai burgheziei internaționale. E ca și cum am întrebuița cuvîntul „gînsac” *. N-ar fi înțelept să riscăm a zădărnici o acțiune practică deosebit de importantă numai pentru că vrem să ne oferim o dată în plus satisfacția de a înjura niște canalii pe care le înjurăm și le vom mai înjura de o mie de ori cu alte prilejuri. Dacă la plenara lărgită a Comitetului Executiv se mai găsesc oameni care nu pricep că tactica frontului unic ne va ajuta să-i doborîm pe liderii Internaționalelor a II-a și a II^{1/2}, n-ar strica să organizăm pentru lămurirea acestor oameni un număr suplimentar de prelegeri și convorbiri de popularizare. Va trebui, poate, să scriem pentru ei o broșură extrem de populară și s-o edităm în limba franceză, de pildă, dacă francezii nu și-au însușit încă tactica marxistă. În sfîrșit, e mai bine ca rezoluția de față să fie adoptată nu în unanimitate, ci cu majoritate de voturi (pe cei care vor vota împotriva o să-i dăscălim noi pe urmă în mod special, temeinic și cît mai pe înțelesul lor), decît să riscăm eșuarea unei importante acțiuni practice de dragul cîtorva novici în ale politicii, care mîine se vor vindeca de boala lor infantilă.

Lenin

*Dictat la telefon
în ziua de 23 februarie 1922*

*Se tipărește pentru prima oară.
după textul consemnat de secretară
(exemplarul dactilografiat)*

* Aluzie la nuvela lui Gogol „Cum s-a certat Ivan Ivanovici cu Ivan Nichiforovici”. — *Nota trad.*

PROIECT DE HOTĂRÎRE A C.C. AL P.C. (b)
DIN RUSIA CU PRIVIRE LA SARCINILE
DELEGAȚIEI SOVIETICE LA GENOVA ¹⁷⁸

Numai pentru membrii B.P.

Proiect de hotărîre a C.C.

1. C.C. consideră întru totul justă aprecierea situației și a sarcinilor (delegației noastre la Genova) așa cum a fost făcută în tezele tov. Litvinov.

2. C.C. acordă vicepreședintelui tov. Cicerin toate drepturile președintelui delegației.

3. În caz de îmbolnăvire sau de plecare a tov. Cicerin, drepturile sale vor fi exercitate pe rînd de unul din următoarele două grupuri de trei : a) Litvinov, Krasin, Rascovski ; b) Litvinov, Ioffe, Vorovski.

4. Delegația noastră se va strădui să evite problema recunoașterii condițiilor de la Cannes. Dacă nu va reuși și dacă va fi pusă în fața unui ultimatum direct, va încerca să propună formula lui Krasin : „Toate țările își recunosc datoria publică și se obligă să repare prejudiciul și daunele pricinuite de acțiunile guvernelor lor“.

Dacă nici asta nu va reuși, trebuie să ne decidem pentru ruptură, declarînd totodată categoric că sîntem gata să recunoaștem datoriile particulare, dar că, nedorind să ne jucăm de-a v-ați ascunselea, considerăm că ele, ca și întreaga sumă a obligațiilor noastre în genere, se acoperă prin contrapretențiile noastre. Nu admitem nici un supra-arbitru între noi și toate țările burgheze, deoarece este vorba de un litigiu între două sisteme de proprietate.

În caz de ruptură, trebuie să evidențiem cît mai clar cauza unică și fundamentală a acesteia : rapacitatea unui pumn de capitaliști privați, a lui Urquhart etc., în al căror serviciu se află aceste guverne.

Ca maximum de concesiie trebuie să le mai oferim acestor capitaliști dreptul de preferință la acordarea concesiunilor (adică, în caz de concesiionare totală sau parțială a fostelor lor proprietăți, ne obligăm ca în condiții similare să dăm prioritate respectivilor foști proprietari).

5. Deoarece s-ar putea ca burghezii să încerce să nu ne lase să ne expunem pe larg programul, trebuie depuse toate eforturile ca încă în prima cuvîntare acest program să fie, dacă nu dezvoltat în amănunțime, apoi cel puțin expus sau trasat sau, în orice caz, schițat în linii generale (și publicat imediat pe larg).

6. Programul nostru este următorul : fără a ne ascunde concepțiile comuniste, ne limităm să le indicăm în termeni cît mai sumari și mai generali (de pildă într-o propunere adițională), declarînd deschis că nu considerăm indicat să ne propagăm aici concepțiile, căci am venit pentru a încheia un acord comercial și pentru a încerca să ajungem la *un acord* cu partea pacifistă din cealaltă tabără (tabăra burgheză).

Prin partea pacifistă a celeilalte tabere (sau printr-o altă expresie politicoasă anume aleasă) noi înțelegem — și numim ca atare — democrația mic-burgheză, pacifistă și semipacifistă, de tipul Internaționalelor a II-a și a II ¹/₂, apoi de tipul lui Keynes etc.

Una dintre principalele, dacă nu chiar principala noastră sarcină politică la Genova este aceea de a separa această aripă a taberei burgheze de tot restul taberei lor, de a căuta s-o măgulim și de a declara că din punctul nostru de vedere e admisibil și de dorit nu numai un acord comercial, ci și unul politic (ca una dintre puținele șanse de evoluție pașnică a capitalismului spre noua orînduire, lucru în care noi, în calitate de comuniști, nu prea credem, dar în calitate de reprezentanți ai unui stat aflat în fața unei majorității de state ostile consimțim și ne considerăm datori să ajutăm pe cei ce vor să-l încerce).

Trebuie făcut tot posibilul și cîte ceva din ceea ce e imposibil pentru a întări aripa pacifistă a burgheziei și a-i spori cît de cît șansele de victorie în alegeri, asta în primul rînd, iar în al doilea rînd pentru a dezbină toate țările burgheze coalizate împotriva noastră la Genova — iată

care e dubla noastră sarcină politică la această conferință. În nici un caz nu urmărim să propagăm acolo ideile comunismului.

7. Delegația noastră se va strădui să expună cît mai amănunțit și să dea publicității cît mai pe larg (în presă dacă nu se va putea în cuvîntări) planul nostru de refacere economică a Rusiei și a Europei în spiritul lucrărilor Comisiei de stat a planificării și pe baza acestor lucrări.

8. Dacă tabăra burgheză de la Genova ne va cere în termeni ultimativi să nu atingem problema pacifismului, ci să ne limităm la teme strict comerciale, va trebui să ne exprimăm regretul, dar să ne supunem ultimatumului, declarînd că avem două țeluri la această conferință : unul pacifist și altul comercial. Rămîne numai unul dintre ele.

9. Elaborarea amănunțită a modului în care trebuie făcută expunerea programului pacifist este lăsată de C.C. pe seama delegației, el limitîndu-se să-i dea următoarea directivă generală : să caute să-l expună cît mai pe larg, pentru a provoca o sciziune cît mai profundă între aripa pacifistă a burgheziei internaționale și aripa ei brutal-burgheză, agresiv-burgheză, reacționar-burgheză.

10. În problema comerțului și a concesiunilor (inclusiv cea a împrumuturilor) oferim ca principală garanție pădurile din nord etc. Nu vom accepta nici o știrbire a drepturilor statului nostru. Nu se vor încheia acorduri fără a se cere telegrafic consimțămîntul special al C.C.

Lenin

Scris la 24 februarie 1922

*Se tipărește pentru prima oară,
după manuscris*

SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV,
PENTRU MEMBRII BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA,
ȘI PROIECT DE HOTĂRÎRE ÎN LEGĂTURĂ
CU TRIMITEREA UNEI NOTE ITALIEI

Tov. Molotov, pentru membrii Biroului Politic

Socot că, după memoriile prezentate de Cicerin, Ioffe, Krasin și Litvinov, problema Genovei este clară.

Propun mai jos un proiect de hotărîre.

Planul : toți membrii B.P. încearcă să se înțeleagă *în scris*. Dacă nu reușesc, se întrunesc cu toții și timp de 1 oră țin ședință *singuri* (și fără secretar).

Va urma o ședință de 1—2 ore cu delegația și cu asta basta.

24. II. *Lenin*

Propun să se adopte următoarea hotărîre : Biroul Politic însărcinează pe tov. Cicerin să trimită Italiei o notă cât mai amănunțită, concepută în termeni cât mai politicoși, dar plină de înțepături ironice pe tema că nu noi sîntem aceia care încalcă una dintre primele „condiții“, convocarea la 8.III, și că propunem : 1) confirmarea datei de 8.III ; iar dacă (2) majoritatea se pronunță împotriva, protestăm și propunem 15.III. ¹⁷⁹

Lenin

Scris la 24 februarie 1922

Se tipărește pentru prima oară,
după manuscris

SCRISORI CĂTRE I. V. STALIN
ȘI L. B. KAMENEV, CU PROPUNERI
PENTRU BIROUL POLITIC AL C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA

1

Către tov. Stalin și Kamenev

Vă rog să scrieți chiar pe prezenta :

1. Dacă sînteți de acord cu Cicerin în ceea ce privește plata imediată a celor promise turcilor ¹⁸⁰.

2. Am citit propunerea lui Cicerin în privința prezidiului delegației la Conferința de la Genova. Sînt categoric împotriva și îmi mențin propunerea anterioară ¹⁸¹.

Vă rog să scrieți chiar pe prezenta, spre a-mi fi transmisă prin secretară, părerea dv. în ambele chestiuni.

Lenin

2

Către tov. Stalin și Kamenev

Am citit azi în ziare declarația Italiei cu privire la amînarea Conferinței de la Genova.

Susțin cu toată energia propunerea trimisă ieri : Cicerin să trimită cît mai curînd o notă cît se poate de usturătoare, cu propunerea de a se fixa data definitivă la 15 martie *. Proiectul de notă va fi în prealabil arătat membrilor Biroului Politic.

Aștept răspuns prin secretară.

Lenin

*Dictat la telefon
în ziua de 25 februarie 1922*

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

*Se tipărește după textul
consemnat de secretară
(copia dactilografiată)*

* Vezi volumul de față, p. 415. — *Nota red.*

SCRISOARE CĂTRE D. I. KURSKI,
CU OBSERVAȚII PE MARGINEA
PROIECTULUI DE COD CIVIL

28/II. 1922

Tov. Kurski !

În legătură cu scrisoarea d-tale de răspuns din 23/II (nr. 255) la scrisoarea mea*.

Voi căuta să ne vedem, dar nu promit, deoarece stau prost cu sănătatea.

Sper că, *după* adunarea pe care o vei ține cu lucrătorii cu munci de răspundere în legătură cu scrisoarea mea, îmi vei mai scrie despre rezultatele ei practice. Deosebit de important e să se instituie un control efectiv în scopul de a stabili: ce se face *în practică*? care sînt rezultatele efective? ce realizări au obținut tribunalele populare și cele revoluționare? cum să organizăm evidența acestor realizări și verificarea lor?

Numărul proceselor intentate împotriva celor care abuzează de *n.e.p.*?

Numărul sentințelor de condamnare și ce pedepse au fost aplicate (în ansamblu, iar nu în cazuri izolate)?

etc.

Cu salutări comuniste, *Lenin*

Deosebit de urgent și de important :

P. S. *În legătură cu Codul civil* : nu pot aprofunda formularea fiecărui articol. Nu-mi permite sănătatea.

Trebuie să mă limitez la următoarele :

1) Șeful departamentului justiției trebuie să urmărească și să controleze *personal* cine anume răspunde pentru fiecare capitol important din Codul civil.

* Vezi volumul de față, p. 401—406. — *Nota red.*

2) Să se ia neapărat tot ce există în literatura și în experiența țărilor vest-europene *în favoarea* oamenilor muncii.

3) Să nu ne mulțumim cu atîta (acesta e lucrul cel mai important). Să nu urmăm orbește Comisariatul afacerilor externe. *Să nu căutăm să facem pe placul „Europei”,* ci să mergem mai departe pe linia *intensificării imixtiunii statului în „relațiile de drept privat”, în afacerile civile.* Nu pot spune cum anume trebuie făcut acest lucru, căci nu sînt în stare nici să studiez problema, nici să aprofundez măcar un cod oarecare. Dar mi-e cît se poate de clar că acest lucru trebuie făcut, după cum tot atît de clar îmi este că în momentul de față ne paște mai curînd primejdia de a *face prea puțin* (decît aceea de a face „prea mult”) în acest domeniu. Trebuie să avem grijă ca tocmai acum, în ajunul Conferinței de la Genova, să nu facem vreo prostie, să nu dăm dovadă de nehotărîre, să nu lăsăm să ne scape nici cea mai mică posibilitate *de a lărgi imixtiunea statului în relațiile „civile”.*

Lenin

Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV

Se tipărește după manuscris

ÎNSEMĂNĂRI PE MARGINEA PROIECTULUI
DE HOTĂRIRE A C.E.C. DIN RUSIA
PRIVIND COMISARIATUL POPORULUI
PENTRU INSPECȚIA
MUNCITOREASCĂ-ȚĂRĂNEASCĂ
ȘI SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN ¹⁸²

Proiect

HOTĂRIRE A COMITETULUI EXECUTIV CENTRAL DIN RUSIA

C.E.C. din Rusia hotărăște :

Comisariatului poporului pentru inspecția muncitorească-țărănească

1)

îi revine sarcina de a controla și supraveghea activitatea tuturor organizațiilor, întreprinderilor și instituțiilor obștești și particulare fără excepție, în ceea ce privește îndeplinirea obligațiilor pe care ele și le-au asumat față de organele de stat.

2)

În vederea îndeplinirii acestor sarcini, Comisariatului poporului pentru inspecția muncitorească-țărănească i se acordă dreptul :

1. De a controla folosirea tuturor mijloacelor materiale și bănești

3)

acordate de stat numitelor organizații, întreprinderi și instituții pe linia finanțării, subvenționării și creditării lor sau în baza contractelor încheiate cu el, precum și de a verifica toate operațiile decurgând din aceste obligații...

Tov. Stalin

Nu merge.

1) Nu trebuie spus că „îi revine sarcina“, ci i se vor *lămuri* legile în vigoare, arătându-se totodată că sînt incomplete în cutare sens.

2) Nu numai din acest punct de vedere, ci și din punctul de vedere al legalității, al strîngerii de materiale pentru noi legi, ca și din multe alte puncte de vedere.

**Foarte
urgent!!**

3) Nu numai cele „acordate de stat“. Trebuie refăcut încă o dată, chibzuind cu întreită grijă fiecare cuvânt. E nevoie de un decret mult mai detaliat, care trebuie formulat în așa fel, încât să nu sune ca un decret nou, ci ca o interpretare și sintetizare a celor *vechi*. El va fi supus aprobării C.C.P., iar în caz de contestație și aprobării C.E.C. din Rusia.

Urgent ! U r g e n t ! !

După ce va fi refăcut, rog să mi se trimită *atît* proiectul de față, cît și noul proiect.

Lenin

*Scris între 28 februarie
și 16 martie 1922*

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

ÎNSEMĂRILE UNUI PUBLICIST

ASCENSIUNEA PE PISCURI ÎNALTE, PERICOLUL ÎNFURĂRII,
FOLOSUL COMERTULUI, ATITUDINEA FAȚA DE MENȘEVICI ETC. 191

I

ÎN LOC DE EXEMPLU

Să ne închipuim un om care face o ascensiune pe niște munți foarte înalți, abrupti și încă neexplorați. Să presupunem că, învingînd greutăți și primejdii nemaivăzute, reușește să urce mult mai sus decît se urcase cineva pînă la el, dar totuși n-a ajuns pînă în vîrf. El se află în situația cînd înaintarea în direcția și pe drumul ce și l-a ales devine nu anevoioasă și primejdioasă, ci de-a dreptul imposibilă. Astfel este nevoit să se întoarcă înapoi, să coboare, să caute alte căi, mai lungi chiar, dar care îl fac să întrezărească posibilitatea de a ajunge pînă în vîrf. Coborîrea de pe înălțimea nemaiatinsă încă la care s-a urcat drumetuțul nostru imaginar prezintă primejdii și greutăți, poate, mai mari chiar decît ascensiunea : aici poți face mai ușor un pas greșit ; nu e atît de comod să observi unde pui piciorul ; nu mai ești în excelenta dispoziție pe care ți-o crea înaintarea directă în sus, drept la țintă etc. Trebuie să te legi cu o coardă, să pierzi ore întregi săpînd trepte cu pioletul sau un loc unde să poți lega bine coarda, să te miști cu o înțetinală de melc și, de fapt s-o iei înapoi, în jos, îndepăr-tîndu-te de țintă, și tot să nu vezi dacă se termină această extrem de periculoasă și chinuitoare coborîre, dacă există vreun ocol sigur pe care să te poți întoarce iarași, cu mai mult curaj, mai repede, mai drept, în sus, spre vîrf.

Este, cred, cum nu se poate mai normal să presupunem că un om care a ajuns într-o asemenea situație să aibă, deși

s-a urcat la o nemaicunoscută înălțime, momente de descurajare. Și aceste momente ar fi, probabil, și mai numeroase, mai dese și mai grele dacă el ar putea auzi de jos vocile celor care de departe, la adăpost de orice primejdie, urmăresc cu luneta acest primejdios coborîș, care nu poate fi numit (după exemplul „smenovehiștilor“) „coborîre pe frîne“, deoarece frîna presupune un vehicul construit pe baza unor calcule bine determinate, un vehicul deja încercat, un drum dinainte amenajat și mecanisme în prealabil experimentate. Or, în cazul de față nu avem nici vehicul, nici drum, în genere nimic, absolut nimic, care să fi fost încercat în prealabil !

Iar de jos răsună glasuri triumfătoare. Unii nu-și ascund satisfacția răutăcioasă, strigă, huiduiesc : acuși o să cadă, așa-i trebuie, să nu mai facă pe nebunul ! Alții încearcă să și-o ascundă făcînd pe Iudușka Golovliev și ridică îndurerați ochii la cer. Din păcate, temerile noastre se adevăresc ! Oare noi, care ne-am consacrat întreaga viață pregătirii unui plan chibzuit de ascensiune pe acest munte, n-am cerut amînarea ascensiunii pînă va fi terminată elaborarea planului nostru ? Și dacă am luptat cu atîta zel împotriva alegerii drumului pe care-l părăsește acum pînă și acest smintit (uite, uite cum s-a întors înapoi, cum coboară, cum stă ore întregi ca să-și creeze posibilitatea de a coborî măcar cu un metru, iar pe noi ne gratifica cu expresiile cele mai triviale atunci cînd îi ceream tot timpul moderație și acurateță !), dacă am condamnat cu atîta vehemență pe acest bezmetic și am avertizat pe toți să nu-l imite și să nu-l ajute, am făcut-o numai și numai din dragoste pentru mărețul plan de ascensiune pe acest munte, pentru ca acest plan măreț să nu fie în general compromis !

Din fericire, drumețul nostru imaginar, în exemplul luat de noi, n-are cum să audă vocile acestor „adevărați prieteni“ ai ideii ascensiunii ; altminteri s-ar putea să-i vină greață. Iar greața, pe cît se spune, nu face să ți se limpezească capul și nici nu-ți dă putere în picioare, mai ales la înălțimi mari.

II

FĂRĂ METAFORE

Exemplul nu este o dovadă. Orice comparație șchioapătă. Nu strică să reamintim aceste adevăruri incontestabile și îndeobște cunoscute, pentru a arăta mai concret limitele valabilității oricărei comparații.

În revoluția sa, proletariatul din Rusia s-a ridicat la o înălțime imensă nu numai față de 1789 și 1793, dar chiar și față de 1871. Trebuie să ne dăm cât mai lucid, mai limpede și mai concret seama ce anume „am desăvârșit“ și ce n-am desăvârșit încă : atunci capul ni se va limpezi, ne va trece greața, vom scăpa de iluzii și nu ne vom lăsa pradă descurajării.

Noi „am desăvârșit“ revoluția burghezo-democratică atât de „bine“, cum n-a mai fost desăvârșită încă pe lume. Este o imensă cucerire pe care nici o forță din lume nu ne-o va putea răpi.

Am desăvârșit ieșirea pe cale revoluționară din cel mai reacționar război imperialist. Este și aceasta o cucerire pe care nici o forță din lume nu ne-o va putea răpi, o cucerire cu atât mai prețioasă cu cât măcelurile imperialiste reacționare sînt inevitabile în viitorul apropiat dacă se va menține capitalismul, iar oamenii secolului al XX-lea nu se vor mulțumi atât de ușor pentru a doua oară cu „manifestele de la Basel“, cu care renegații, eroii Internaționalei a II-a și ai Internaționalei a II¹/₂, în anii 1912 și 1914—1918, s-au înșelat ei înșiși și au înșelat și pe muncitori.

Noi am creat tipul de stat sovietic, inaugurînd astfel o nouă epocă în istoria universală, epocă de dominație politică a proletariatului, care a luat locul epocii de dominație a burgheziei. Nici acest lucru nu ne mai poate fi răpit, deși tipul de stat sovietic urmează a fi „desăvârșit“ prin experiența practică a clasei muncitoare din cîteva țări.

Dar noi n-am desăvârșit nici măcar fundamentul economiei socialiste. Pe acesta ni-l mai pot răpi forțele capitalismului muribund, ostile nouă. Trebuie să ne dăm bine

seama de asta și s-o recunoaștem deschis, căci nu-i nimic mai periculos decât iluziile (și amețeala mai cu seamă la mari înălțimi). Și nu-i absolut nimic „grav“, nimic care să justifice cea mai mică descurajare în recunoașterea acestui adevăr amar, căci noi am afirmat întotdeauna și am repetat un adevăr elementar al marxismului, anume că pentru victoria socialismului este nevoie de eforturile comune ale muncitorilor din câteva țări înaintate. Iar noi, deocamdată încă singuri, într-o țară înapoiată, într-o țară mai ruinată decât celelalte, am făcut extraordinar de mult. Mai mult decât atât : noi am păstrat „armata“ de forțe proletare revoluționare, i-am păstrat „capacitatea de manevrare“, ne-am păstrat capul limpede, ceea ce ne permite să vedem lucid unde, când și cu cât trebuie să ne retragem (ca să facem un salt mai puternic) ; unde, când și cum anume trebuie să ne apucăm de refacerea a ceea ce n-a fost desăvârșit. I-am considera iremediabil pierduți pe comuniștii care și-ar închipui că fără greșeli, fără retrageri, fără a reface de nenumărate ori ceea ce n-a fost desăvârșit sau a fost făcut greșit se poate isprăvi o „acțiune“ de importanță istorică mondială cum este desăvârșirea fundamentului economiei socialiste (mai ales într-o țară de mici țărani). Nu sînt (și, foarte probabil, nici nu vor fi) pierduți acei comuniști care nu se lasă nici legănați de iluzii, nici pradă descurajării, ci-și păstrează forța și elasticitatea organismului ca s-o ia „de la început“ pentru a doua oară, abordînd o sarcină dintre cele mai grele.

Și cu atât mai puțin ne este îngăduit să ne lăsăm pradă unei descurajări cît de mici, cu atât mai puține motive avem, cu cât noi, cu toată ruina, mizeria, înapoierea și foametea, *am început să pășim înainte* în domeniul economiei care pregătește socialismul, în timp ce alături de noi, în întreaga lume, țări mai înaintate, de o mie de ori mai bogate și mai puternice sub raport militar decât noi, *continuă să meargă îndărăt* în domeniul economiei „lor“ capitaliste, pe care o ridică în slăvi, o cunosc și au experimentat-o secole de-a rîndul.

III

CUM SE FACE VINATUL VULPILOR ; DESPRE LEVI ;
DESPRE SERRATI

Se spune că modul cel mai sigur de a vîna vulpile este următorul : vulpile urmărite sînt înconjurate la o anumită distanță cu o frînghie cu fanioane roșii ridicate la o mică înălțime de la zăpadă ; temîndu-se de această construcție vădit artificială, „omenească“, vulpea iese numai atunci și numai acolo unde există o deschidere în această „îngrăditură“ de stegulețe ; și tocmai acolo o așteaptă vînătorul. S-ar părea că, pentru o fiară pe care toată lumea o încolțește, prudența este o însușire cît se poate de pozitivă. Dar și aici „o însușire dusă prea departe“ se dovedește un neajuns. Vulpea cade în cursă tocmai datorită prudenței ei excesive.

Trebuie să mărturisesc o greșeală pe care am comis-o la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste tot dintr-o excesivă prudență. La acest congres m-am situat în flancul de extremă dreaptă. Sînt convins că a fost singura poziție justă, căci un grup foarte numeros (și „influent“) de delegați, în frunte cu numeroși tovarăși germani, unguri și italieni, se plasaseră pe o poziție „de stînga“ exagerată și în același timp eronată, agitînd prea adeseori stegulețe roșii, în loc să ia în considerare cu luciditate condițiile nu tocmai favorabile pentru o acțiune revoluționară imediată și directă. Din precauție, de teamă ca această deviere, incontestabil eronată, spre stîngism să nu imprime o orientare greșită întregii tactici a Internaționalei Comuniste, eu l-am apărat pe Levi în fel și chip, exprimîndu-mi presupunerea că el și-a pierdut capul (n-am contestat că și-a pierdut capul), poate, din cauză că s-a temut din cale-afară de greșelile stîngii și că au fost cazuri cînd comuniștii care și-au pierdut capul și l-au „regăsit“ după aceea. Admițînd chiar, sub presiunea „stîngii“ că Levi e menșevic, am arătat că nici măcar această ipoteză nu este hotărîtoare. De pildă, întreaga istorie de 15 ani a luptei dintre menșevici și bolșevici din Rusia (1903—1917) dovedește, după cum o dovedesc și cele trei revoluții ruse, că, fără îndoială, menșevicii în genere n-au avut dreptate și că ei au fost de fapt niște

agenți ai burgheziei în sînul mișcării muncitorești. Acesta este un fapt incontestabil. Dar un fapt incontestabil care nu infirmă că în unele cazuri menșevicii au avut dreptate, de pildă atunci cînd au combătut pe bolșevici în legătură cu boicotarea Dumei lui Stolîpin în 1907.

S-au scurs 8 luni de la Congresul al III-lea al Internaționalei a III-a. Controversa noastră de atunci cu cei „de stînga” nu mai este, evident, actuală, căci viața a rezolvat-o. S-a văzut că ne-am înșelat în privința lui Levi, care a dovedit că a luat calea menșevismului nu întîmplător, nu temporar, nu fiindcă ar fi „sărit peste cal” în fața unei greșeli dintre cele mai periculoase a celor „de stînga”, ci temeinic, pentru multă vreme. Întreaga lui fire l-a adus aici : în loc ca după Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste să recunoască cinstit necesitatea de a cere să fie reprimat în partid, așa cum ar fi trebuit să procedeze un om care, iritat de unele greșeli ale celor de stînga, și-a pierdut la un moment dat capul, Levi s-a apucat să facă mici mizerii partidului și să-l lovească de după colț, adică să aducă servicii reale agenților burgheziei din Internaționalele a II-a și a II^{1/2}. Comuniștii germani au răspuns la toate acestea excluzînd recent din partidul lor pe încă cîțiva domni care îl sprijină în secret pe Paul Levi în această nobilă îndeletnicire și au avut, firește, perfectă dreptate s-o facă.

Dezvoltarea Partidului Comunist German și a Partidului Comunist Italian după Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste dovedește că aceste partide au ținut seama de greșeala comisă de cei de stînga la congres și că o îndreaptă încet, treptat, dar ferm ; ei aplică în mod loial hotărîrile congresului. Transformarea unui partid de tip vechi din Europa, partid parlamentar, în fond reformist și numai dat pe deasupra cu o culoare revoluționară, într-un partid de *tip* nou, cu adevărat revoluționar, cu adevărat comunist, este un lucru extrem de dificil. Exemplul Franței dă, poate, dovada cea mai concretă în această privință. A transforma zi cu zi *tipul* muncii de partid, a aduce schimbări în prozaismul vieții cotidiene, a face ca partidul să devină avangarda proletariatului fără să se îndepărteze de mase, ci, dimpotrivă, apropiindu-se din ce în ce mai mult

de ele, ridicându-le la conștiința revoluționară și la lupta revoluționară — iată lucrul cel mai greu, dar și cel mai important. Dacă nu vor folosi intervalul (probabil foarte scurt) dintre perioadele de o deosebită acuitate a luptelor revoluționare prin care au trecut numeroase țări capitaliste din Europa și din America în 1921 și la începutul anului 1922 pentru o asemenea transformare radicală, profundă, internă a întregii activități a partidelor lor, comuniștii din Europa vor comite cea mai mare crimă. Din fericire, nu avem motive să ne temem de așa ceva. În Europa și în America a început și se desfășoară fără zgomot, fără pompă, fără reclamă o muncă lentă, dar profundă de creare a unor adevărate partide comuniste, a unor adevărate avangărzi revoluționare ale proletariatului.

Învățămintele politice care se trag pînă și din observarea unei banale vînători de vulpi se dovedesc a nu fi lipsite de utilitate. Pe de o parte, o excesivă precauție duce la greșeli. Pe de altă parte, nu trebuie scăpat din vedere că, dacă în loc să apreciezi lucid situația te ghidezi numai după „starea de spirit“ sau nu faci decît să agiți fanioane roșii, poți comite o greșeală ireparabilă : poți pieri în condiții în care, deși dificultățile sînt mari, pieirea nu este de loc inevitabilă.

Paul Levi urmărește acum să-și cîștige merite deosebite în fața burgheziei și, *prin urmare*, în fața Internaționalelor a II-a și a II ¹/₂, care sînt agenții acesteia, reeditînd din Rosa Luxemburg tocmai scrierile în care ea a greșit. Vom răspunde la aceasta citînd cîteva versuri dintr-o fabulă rusească : Dar dacă pot vulturii mai jos să se coboare/ Decît chiar și găina, — poți, cloșcă, dacă zbori/ Să te ridici din curte cu mine pînă-n nori ? Rosa Luxemburg a greșit în problema independenței Poloniei ; a greșit în 1903 în aprecierea menșevismului ; a greșit în teoria acumulării capitalului ; a greșit susținînd în iulie 1914, alături de Plehanov, Vandervelde, Kautsky și alții, unirea bolșevicilor cu menșevicii ; a greșit în scrierile din închisoare din 1918 (de altfel, după ce s-a eliberat din închisoare, a îndreptat ea însăși la sfîrșitul anului 1918 și începutul anului 1919 o mare parte dintre aceste greșeli). Dar, cu toate greșelile ei, ea a fost și va rămîne vultur, și nu numai amintirea ei le va fi întot-

deauna scumpă comuniștilor din întreaga lume, dar biografia ei și operele ei *complete* (a căror publicare o întârzie în mod nepermis comuniștii germani, pe care jertfele grele aduse de ei în luptă nu-i scuză decît în parte) vor fi un izvor de învățăminte cît se poate de utile pentru educarea multor generații de comuniști din întreaga lume. „Social-democrația germană de după 4 august 1914 este un hoit împutit“ — iată sentința care va face ca numele Rosei Luxemburg să intre în istoria mișcării muncitorești mondiale. Iar în ograda din spate a mișcării muncitorești, între grămezile de gunoaie, niște găini ca alde Paul Levi, Scheidemann, Kautsky și toată tagma lor își vor manifesta negreșit marea lor admirație față de greșelile acestei mari comuniste. Fiecare face ce poate !

În ceea ce-l privește pe Serrati, el seamănă cu un ou clocit, care crapă cu zgomot și emană o aromă cît se poate de picantă. Să adopți la congresul „tău“ o rezoluție în sensul că ești gata să te supui hotărîrii congresului Internaționalei Comuniste, să trimiți apoi la acest congres pe bătrînul Lazzari și să tragi pe sfoară pînă la urmă pe muncitori printr-un șiretlic de geambaș e culmea. Comuniștii italieni, întemeind un adevărat partid al proletariatului revoluționar din Italia, vor avea acum pentru a oferi masei muncitoare un exemplu concret de escrocherie politicianistă și de menșevism. Efectul *respingător* și util al acestei mostre se va face simțit nu din capul locului, nu fără numeroase și repetate lecții concrete, dar se va face simțit fără îndoială. Dacă ei nu se vor rupe de mase și nu-și vor pierde răbdarea în acțiunea dificilă, de demascare practică, în fața muncitorului, a tuturor coțcăriilor lui Serrati ; dacă nu se vor lăsa antrenați la adoptarea unei hotărîri din caleafară de simpliste și de periculoase : acolo unde Serrati spune „a“, ei să spună „minus a“ ; dacă vor educa neconținut masele în spiritul concepției revoluționare despre lume și al acțiunii revoluționare ; dacă vor folosi în practică și în mod concret admirabilele (deși prea costisitoare) învățăminte palpabile ale fascismului, victoria comunismului italian va fi asigurată.

Levi și Serrati nu sînt caracteristici ca atare, ci prin faptul că reprezintă modelul actual al aripii de extremă stîngă

a democrației burgheze din lagărul „lor“, lagărul capitaliștilor internaționali, împotriva lagărului nostru. Întreg lagărul „lor“, de la Gompers pînă la Serrati, jubilează sau varsă lacrimi de crocodil în legătură cu retragerea noastră, cu acest „coborîș“ al nostru care este noua noastră politică economică. Jubileze cît or pofti! Facă-și exhibițiile lor de clovni. Fiecare face ce poate! Noi nici nu ne vom lăsa legănați de iluzii și nici nu vom cădea pradă descurajării. Să nu ne temem să ne recunoaștem greșelile, să nu ne fie teamă să reluăm încă și încă o dată munca în vederea îndreptării lor și vom ajunge în vîrf. Cauza blocului internațional, de la Gompers la Serrati, este o cauză pierdută.

Scris la sfîrșitul lunii februarie 1922

*Publicat pentru prima oară parțial
în 1924, în revista „Kommunisticeskii
Internațional“ nr. 2*

Se tipărește după manuscris

*Publicat pentru prima oară integral
la 16 aprilie 1924, în ziarele
„Pravda“ nr. 87 și „Izvestiia C.E.C.
din Rusia“ nr. 88*

NOTE LA ARTICOLUL „INSEMNARILE UNUI PUBLICIST“

La pagina 10 acum : 1) comuniștii germani au în totul dreptate, cu excepția adepților lui Levi. 2) cei de stînga din Germania și din Italia au procedat just, ținînd cont de greșelile comise de ei la Congresul al III-lea. 3) ΣΣ = lecțiile vulpii. 4) Levi și Rosa Luxemburg. 5) Serrati = o vulpe, o dihanie și atît. 6) 2 și 2 ¹/₂.

Scris la sfîrșitul lunii februarie 1922

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE A. D. ȚIURUPA,
CU O PROPUNERE PENTRU BIROUL POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA
ȘI PREZIDIUL C.E.C. DIN RUSIA

1/III. 1922

Tov. Țiurupa,

În ceea ce privește Codul civil, după ce i-am citit *principalele* prevederi, consider că ar fi mai bine și mai prudent :

să ne limităm acum la o declarație specială, urmînd ca textul lui să fie supus unei redactări mai minuțioase.

Te rog să faci demersurile necesare pentru ca această propunere să fie aprobată atît de Prezidiul C.E.C., cît și de Biroul Politic¹⁸⁴.

Președintele C.M.A.,

Lenin

Publicat pentru prima oară în 1945.
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV

Se tiparește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE BIROUL POLITIC
AL P.C. (b) DIN RUSIA, CU OBSERVAȚII
LA TEZELE COMISARIATULUI FINANȚELOR

Tov. Molotov, pentru membrii Biroului Politic

3 martie 1922

Socot că tezele lui Sokolnikov („Principiile fundamentale ale programului financiar“) nu sînt rele, dar sînt prea abstracte.

Un punct (începutul § 12) va fi analizat aparte și despre el îți voi scrie separat.

În rest propun : să fie trimise spre avizare Comisiei de stat a planificării, lui Preobrajenski și lui Krasnoșcekov. Apoi să fie tipărite cu unele tăieturi (să se taie *deocamdată* partea referitoare la înlocuirea impozitului în natură printr-un impozit în bani etc.).

Cît privește fondul, consider că esențiale sînt două lucruri :

1) cum să găsim oameni aprigi și deștepți care să știe să *țină sub presiune* toate comisariatele (plus Societele din Petrograd și Moscova) : reduceți efectiv și fără cruțare schemele de salarizare ;

2) cum să învățăm organizațiile noastre birocrato-„comerciale“ (Comisariatul poporului pentru comerțul exterior, O.C.L. Moscova, O.C.L. Petrograd etc. etc.) să facă negustorie și nu birocrație.

Mă întreb dacă n-ar trebui să cerem Prezidiului C.E.C. din Rusia să adopte o hotărîre în sensul că :

Toate departamentele plus Sovietul din Moscova și Sovietul din Petrograd sînt obligate să prezinte în termen de o săptămîină un proiect de hotărîre în care să se prevadă că toți funcționarii din domeniul economic vor fi salariați în raport cu cifra vînzărilor și cu beneficiul realizat, prevăzîndu-se totodată sancțiuni aspre pentru gestiune

deficitară, indolență sau neglijență și minimum 5 ani de închisoare pentru încălcarea obligației de a răspunde în 3—6 ore la orice cerere de aviz în materie comercială.

Pentru cel mai bun proiect de hotărîre se va institui un premiu de 100 000 de ruble-aur, plătitibil după un an de experimentare a *eficacității* acestei hotărîri, și anume în raport direct cu *procentul de eficacitate* (100% eficacitate = 100% premiu, 1% eficacitate = 1% din premiu).

Lenin

*Publicat pentru prima oară în 1942
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXIV*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE L. B. KAMENEV ¹⁸⁵

3. III. 1922

Tov. Kamenev,

Am reflectat îndelung asupra celor discutate (cu d-ta, cu Stalin și Zinoviev) în legătură cu Comisariatul pentru comerțul exterior și cu linia lui Krasin și cea a lui Sokolnikov.

Am ajuns la concluzia că dreptatea e, fără doar și poate, de partea lui Krasin. În momentul de față nu putem admite la monopolul comerțului exterior alte derogări decît cele pe care le-a propus și le propune Lejava în tezele sale. Altfel străinii vor acapara și vor scoate din țară tot ce-i de preț.

Sokolnikov comite și aici, ca și în întreaga sa activitate, o greșală enormă, care ne va fi, fără îndoială, funestă dacă C.C. nu-i va corija la timp linia și nu va obține aplicarea efectivă a acestei linii corijate. Greșeala lui constă în aceea că se lasă captivat de formule abstracte, schematice (lucru de care a păcătuit întotdeauna Sokolnikov ca ziarist talentat și ca om politic lipsit de simțul realității). Un exemplu : Sokolnikov propune un proiect de decret cu privire la importul de produse alimentare în Rusia. În treacăt se spune în acest decret : cît privește „garanțiile“, ele vor forma obiectul unei reglementări speciale (adică garanții în sensul că valorile scoase din Rusia, chipurile, în schimbul produselor alimentare vor fi într-adevăr folosite exclusiv pentru achiziționarea de astfel de produse).

Dar asta-i curată copilărie !

Tot miezul problemei îl constituie garanțiile, iar Sokolnikov „amîină“ reglementarea fondului ei, limitîndu-se la o frază sau la un deziderat pios.

Care pot fi garanțiile reale ?

Gajul ?

Gîndiți-vă ce înseamnă asta :

1) vrînd să cumpăr din străinătate produse alimentare în valoare de 100 000 de ruble-aur, eu depun la Banca de stat drept cauțiune *această sumă*.

Atunci posibilitățile de tărăgănare (dacă nu-i vom „dezvăța“ de birocratism pe cei de la comerțul exterior) vor fi aceleași ca și pînă acum.

Mai departe. Ce „garanții“ avem că, transferînd în străinătate 100 000 de ruble-aur, 20 000 din această sumă nu se transferă fără contraechivalent ? Controlul prețurilor ? Cine-l face ? Și cum ? Utopie birocratică !

Proiectul lui Sokolnikov dovedește că bunul, talentatul și arhivalorosul nostru tovarăș nu se pricepe de loc în materie de practică comercială. Și ne va duce de rîpă dacă-i dăm mîna liberă.

Ar fi cît se poate de greșit să se creadă că *n.e.p.-ul* a pus capăt terorii. Ne vom mai întoarce la teroare, dar de astă dată la teroare economică.

Încă de pe acum străinii mituiesc pe cinovnicii noștri și „cară ce-a mai rămas din Rusia“. Și vor reuși să care.

Monopolul este un avertisment dat în termeni politicoși : domnii mei, va veni un timp cînd pentru așa ceva vă vom trimite la spînzurătoare.

Străinii știu că cu bolșevicii nu-i de glumit și o să ia lucrurile în serios.

De aceea

1) în nici un caz nu trebuie să subminăm bazele monopolului comerțului exterior ;

2) trebuie să adoptăm chiar mîne tezele lui Lejava ;

3) trebuie să publicăm imediat (s-a și pierdut o groază de timp), în numele Prezidiului C.E.C., o declarație drastică și categorică, concepută în termeni glaciali, în care să se spună că nu mai facem nici un pas înapoi în domeniul economiei și că cei care vor încerca să ne tragă pe sfoară (sau să eludeze monopolul etc.) se vor lovi de teroare ; acest cuvînt trebuie evitat, dar se va face la el „o aluzie fină, în termeni politicoși“.

Dacă nu e recomandabil s-o publicăm în numele Prezidiului C.E.C., se poate publica în alt mod (o scrisoare din

partea mea ? ar fi mai rău !), dar lucrul *trebuie* făcut, și cât mai repede. Și acum să-ți dau un exemplu.

Comisia economică gubernială Moscova propune să se cumpere conserve (sau în genere alimente) pe ruble sovietice. De două săptămîni se discută cu Comisariatul poporului pentru comerțul exterior. Acesta se opune.

Tranzacția a eșuat.

Concluzia ?

Să acordăm drepturi comisiilor economice guberniale ? Ar însemna să „dublăm“ departamentul comerțului exterior, care lucrează prost, creînd paralel cu el minuscule organizații de comerț exterior care vor lucra la fel de prost, cu deosebirea că 90% dintre ele vor fi *cumpărate* de capitaliști.

Concluzia este alta : să sfîrșim cu jocul de-a decretele (*faza propagandei prin decrete* a fost necesară pentru a se asigura reușita revoluției ; *din această fază am ieșit*).

Nici un pic de încredere în decrete și în instituții. Unicul mijloc : să controlăm activitatea practică și să *muștrulim* pentru birocratism.

Numai cu treaba asta trebuie să se ocupe oamenii deștepți. La celelalte trebuie puși... *ceilalți*.

Aș propune : să se ceară Prezidiului C.E.C. din Rusia să adopte imediat următoarea hotărîre :

Data fiind tărăgăneala scandaloaasă de care s-a dat dovadă în (cutare) operație de achiziționare de alimente pe ruble sovietice, C.E.C. dispune ca Direcția politică de stat (*trebuie să băgăm frica în ei!*) să ia măsuri pentru găsirea celor vinovați de această tărăgăneală și să întemnițeze pe timp de 6 ore pe aceia dintre ei care lucrează la Comisia economică gubernială Moscova și pe timp de 36 de ore pe cei care lucrează la Comisariatul comerțului exterior (exceptînd, firește, pe membrii C.E.C. din Rusia, că doar avem și noi un fel de imunitate parlamentară).

Apoi să se ceară presei să-i ia în zeflema și pe unii, și pe alții și *să-i facă de rîsul lumii*. Căci partea rușinoasă e tocmai că membrii Comisiei economice guberniale Moscova n-au fost în stare să lupte împotriva birocratismului (la ei, la Moscova !). Pentru asta merită o chelfăneală zdravănă.

„Nu i-a dus capul“ să dea o telefonogramă :

„tranzacție avantajoasă urgentă. Cerem Comisariatului poporului pentru comerțul exterior să ne răspundă în termen de 3 ore. În copie lui Molotov pentru C.C., lui Țiurupa și Enukidze pentru C.C.P. și C.E.C. din Rusia“.

Nu s-a primit răspuns în termen de 3 ore? O scurtă reclamație telefonică.

În loc de a proceda astfel, idioții ăștia umblă și discută două săptămîni în șir! Pentru așa ceva trebuie *să-i băgăm la pușcărie*, nu să le admitem derogări. Pentru prostie, membrii Comisiei economice guberniale Moscova trebuie băgați la zdup pe timp de 6 ore, iar cei de la comerțul exterior pe timp de 36 de ore pentru prostie plus „responsabilitate de organ central“.

Așa și numai așa o să-i *învățăm minte*. Altfel lucrătorii sovietici din organele locale și centrale nu vor învăța să lucreze cum se cuvine. Nu putem admite libertatea comerțului; asta ar însemna pieirea Rusiei.

Putem însă să-i trecem pe birocrații noștri la un sistem de salarizare în raport cu volumul operațiilor și nu ne îndoim că vom învăța s-o facem: de la fiecare operație capeți cutare procent (sau fracție de procent), dar pentru indolență pedeapsa cu închisoarea.

Și să-i înlocuim pe cei de la departamentul comerțului exterior. Același lucru la trusturile noastre de stat, unde stau „în frunte“ sfințișori de la C.E.C. și comuniști „vesțiți“, pe care-i duc de nas afaceriștii.

Ordin către Comisariatul finanțelor: ori dovedești că prin intermediul Băncii de Stat ești în stare să alungi pe acești sfințișori comuniști de la trusturile de stat (nu-ți dau credite și te mai dau și în judecată pentru neplată la termen, pentru lipsă de operativitate etc.), ori tot comisariatul tău, inclusiv Banca de Stat, nu-s bune de nimic, toată activitatea lor reducîndu-se la pălăvrăgeală și la jocul de-a hîrțiile.

Așa trebuie să reorganizăm activitatea C.C.P. și a C.M.A. (eu i-am scris deja lui Țiurupa și am elaborat în acest sens un proiect de directivă *) și a *Biroului Politic*; altfel ne așteaptă pieirea.

* Vezi volumul de față, p. 374—375. — *Nota red.*

Te rog insistent să dai *confidențial* spre citire membrilor Biroului Politic și lui Molotov scrisoarea de față și să mi-o înapoiezi cu câte o observație cât de scurtă de la fiecare.

Al d-tale,
Lenin

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV,
PENTRU MEMBRII BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA

3 martie 1922

Tov. Molotov, pentru membrii Biroului Politic

În copie : tov. Peatakov și Sokolnikov

Îți trimit procesul-verbal al consfătuirii în problemele finanțării industriei, convocată din însărcinarea tov. Țiurupa, vicepreședintele C.C.P., la 3 martie crt.

Te rog să-l trimiți tuturor membrilor Biroului Politic și să pui de urgență în discuția Biroului Politic problema finanțării industriei.

Raportori vor fi numiți tovarășii Peatakov și Sokolnikov¹⁸⁶.

Președintele Consiliului Comisarilor Poporului,

V. Ulianov (Lenin)

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

*Se tipărește după copia
dactilografiată*

CĂTRE MEMBRII BIROULUI POLITIC
AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ¹⁸⁷

Către membrii Biroului Politic

Sokolnikov greșește ținta. Ce garanții avem că nu *vor scoate din țară* tot ce-i mai de preț?

Nici una.

Acum se fură; e adevărat; *să învățăm să-i prindem* pe hoți, iar nu să înlesnim bogătașilor din străinătate posibilitatea de a fura.

5/III.

Lenin

Scris la 5 martie 1922

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

MATERIALE
PREGĂTITOARE

*MATERIALE PENTRU CONGRESUL AL III-LEA
AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE*

1

OBSERVAȚII PRELIMINARE
PE MARGINEA TEZELOR CU PRIVIRE
LA TACTICA INTERNAȚIONALEI COMUNISTE¹⁸⁸

- 1) Cucerirea majorității muncitorilor
- 2) categoric pentru „Offener Brief“*
- 3) trebuie insistat asupra lozincii cuceririi majorității în sindicate (împotriva celor de stînga)
- 4) lupta *muncitorilor agricoli* [nu alături de micii țărani, ca la Radek, ci în fruntea lor]
- 5) răspuns la provocări?

Scris nu mai tîrziu de 10 iunie 1921

*Se tipărește pentru prima oară,
după manuscris*

* — „scrisoare deschisă“. — Nota trad.

2

ÎNSEMNĂRI ȘI PLANURI
DE INTERVENȚII LA CONGRESUL AL III-LEA
AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE

1

- 1) Tatsachen? Veröffentlichung?
- 2) „Links“? Nein. { Ungarische Emigranten?
 „linke“
 „grosse Verdienste“
- 3) Argumente? }
 Methode der Agitation? }
- 4) Kreibich?
- 5) 3 links }
 + 1 rechts }
- 6) militärische
- 7) Ernährungspolitik
- 8) Antrag von *Zinoviev*

2

- 1) Legal Party
 „Anticapitalistic Party“?
 „Society of friends of soviet System“?
 α) only constitutional methods
 β) what difference with
 communist?

2

ÎNSEMNĂRI ȘI PLANURI
DE INTERVENȚII LA CONGRESUL AL III-LEA
AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE

1

- 1) Fapte? Publicare?
- 2) „pe poziții de stînga“? Nu. { Emigranții unguri?
„stînga“
„mari servicii“
- 3) Argumente? }
Metoda de agitație? }
- 4) Kreibich?
- 5) 3 pași la stînga }}
+ 1 la dreapta }}
- 6) militaristă
- 7) politica de aprovizionare
- 8) propunerea lui *Zinoviev*

2

- 1) Partid legal
„Partid anticapitalist“?
„Societatea prietenilor sistemului sovietic“?
α) numai metode constituționale
β) care-i deosebirea față de
comuniști?

2) $\frac{4}{5}$ majority for accepting new membres

exploited, mass, rank and file

3) „Stagiaires“

Roland-Holst

„die Russen stehen *links*“(?)

in Blut und Fleisch

?

3

1) Das Buch von Šmeral.

2) Haltung Šmerals gegenüber der ungarischen Revolution.

3) IX. 1920. Rede Šmerals auf dem Kongress.

In XII. 1920 am oprit *in mod conștient* mișcarea.
Lucram (la Praga) într-un subsol.

6. III. 1921 Gegenkampf

15. V. 1921 congresul

58 ausgeschlossenen Zentristen nach dem Parteitage.

4

KAPD despre referatul meu

Partidul nu poate rămine
neinfluențat de baza eco-
nomică

atît în interiorul țării
cît și în afara ei

Planul cuvintării mele

Was ist ihr Vorschlag?
keine Konzessionen ? kein
Handel? kein Bestehen auf
der vorsichtigeren
Vorbereitung?

2) Majoritate de $\frac{4}{5}$ pentru primirea de noi membri

cei exploatați, masa și oamenii de rînd

3) „Stagiari“

R o l a n d - H o l s t

„rușii se situează *l a s t î n g a*“ (?)

în carne și oase

?

3

1) Cartea lui Šmeral.

2) Poziția lui Šmeral față de revoluția din Ungaria.

3) IX. 1920. Cuvîntarea lui Šmeral la congres.

În XII. 1920 am oprit *în mod conștient* mișcarea.
Lucram (la Praga) într-un subsol.

6. III. 1921 Luptă pentru combatere

15. V. 1921 congresul

58 de centriști excluși după congres.

4

P.M.C.G. despre referatul
meu

Partidul nu poate rămîne
neinfluențat de baza econo-
mică

atît în interiorul țării
cît și în afara ei

Planul cuvîntării mele

Ce propuneți voi? nici
un fel de concesiuni? nici un
fel de comerț? să nu insis-
tăm asupra unei pregătiri
mai prudente?

Stärkung des Kapitalismus, in West-Europa (durch Konzessionen)

Kontrekarrerien dies durch die Politik des Kongresses (jetzigen) unmöglich.

Unsere Opportunisten sagen werden: keine Streiks *um der Russischen Revolution willen.*

Von den Interessen der russischen *Staatspolitik* hängt die internationale Politik zu viel...

ANTWORT AN DEN GENOSSEN:

- 1) 17 Milliarden Rubel Gold
6 Milliarden Konzessionen: 10 = 600 MILLIONEN
- 2) Staatsinteresse spielt zu viel Rolle?

... „gründlichere Vorbereitung, vorsichtigere Vorbereitung der „Revolution“...

„der reine Begriff“
des Staatskapitalismus

III. was schlagen sie vor?*

I. das Eine und
das Andere

să facem comert
și să infăptuim
revoluția

II. „links“?

wir stehen [1907]

IV. gründlichere und vorsichtigere Vorbereitungs als?
deutsche es gemacht haben
italiener es meinen

tschecho-slovenen { 3 links
Schritt
1 rechts

* — In manuscris, aceasta propoziție a fost tălătată de V.I. Lenin. — Nota red.

■ Întărirea capitalismului în Europa occidentală (datorită concesiunilor)

Politica congresului (de față) nu oferă posibilitatea de a contracara această întărire.

Oportuniștii noștri vor zice: nici un fel de greve în *sprijinul* revoluției ruse.

Politica internațională depinde în prea mare măsură de interesele *politicii de stat* a Rusiei...

RĂSPUNS TOVARĂȘILOR:

- 1) 17 miliarde de ruble-aur
6 miliarde concesiuni:
10 = 600 DE MILIOANE
- 2) Interesul de stat joacă un rol exagerat de mare?

... o pregătire *mai temeinică, mai prudentă* a revoluției“...

„conceptul pur“
al capitalismului de stat

III: ce propuneți voi?*

I. Și una, și alta

să facem comerț
și să înfăptuim
revoluția

II. „pe poziții de stînga“?
ne situăm noi [1907]

IV. o pregătire mai temeinică și mai prudentă decît?
aceea pe care au făcut-o germanii
pe care o au în vedere italienii

ceho- } 3 pași la
slovacii } stînga
 } 1 la
 } dreapta

* — În manuscris, această propoziție a fost tăiată de V.I. Lenin. —
Nota red.

5

- 1-te Stufe: Los von den zentristischen Führer *und* Elementen.
 2-te Stufe: *Lernen* die Anwendung der marxistischen Taktik.
 3-te Stufe: Siege.

Nicht pedantisch, nicht straff gedacht

Was ist „Masse“?
 (α) Einige Tausend
 (β) Die Mehrheit

Es gibt einzelne Fälle, wo die Menschewisten Recht haben	?
--	---

Auch die Mehrheit *noch nicht* genügend.

„Vorsichtige, zögernde“ Taktik ein Vorwurf?

Nicht so, wie in Russland...

Gewinnen die Mehrheit —

6

*Pe marginea cuvîntării
lui Lazzari*

La conference des reformistes

(Turati & Co) à Reggio-Emilia — — — X. (octobre)
1920

Le congrès de Livorne

15. I (janvier)
1921

mii

13%	{	14 { reformistes	18 mill.	}}
		98 { unitaires	120 mill.	
		58 { communistes	58 mill.*	

$\frac{14}{58}$ $\frac{72}{72}$	nu e momentul pentru o sciziune la Livorno
---------------------------------	---

* In manuscris, cifrele coloanei din dreapta au fost tălate de V.I. Lenin. —
Nota red.

- 1te Stufe: Ros vord. Zentr. Körpern in Ebene
 2te Stufe: Lernen die Anordn. der
 nervösen Zellen
 3te Stufe: Siege.
 nichts pedantisch, nichts streng
 gedacht

Was ist "Klasse" ?
 (A) einige Tausend
 (B) Die Mehrheit....

Es gibt eine
 Telle, wo die kleinen
 schweren Rechte
 haben

Aber die Mehrheit nicht genügend

"vorsichtige, zögernde" Taktik
 "ein Verwurf"?

nicht so, wie in Russland....

Gewinnen die Mehrheit ...

5

- Treapta 1: Să rupem cu liderii și cu elementele
centriste.
Treapta a 2-a: *Să învățăm* să aplicăm tactica
marxistă.
Treapta a 3-a: Victorii.

Fără pedantism, fără excese

Ce este „masa“?

(α) Cîteva mii

(β) Majoritatea...

Sînt cazuri
în care menșevicii
au dreptate

?

Nici majoritatea *nu este încă* suficientă.

O tactică „prudentă, de expectativă“ — un reproș?

Nu ca în Rusia...

Să cucerim majoritatea —

6

*Pe marginea cuvîntării
lui Lazzari*

Conferința reformiștilor

(Turati & Co) la Reggio-Emilia — — — X. (octombrie)
1920

Congresul de la Livorno

15.I. (ianuarie)
1921

mii

13%	}	14	}	18 mii
		98		120 mii
		58		58 mii*

<table border="1"> <tr><td>14</td></tr> <tr><td>58</td></tr> <tr><td>72</td></tr> </table>	14	58	72	nu e momentul pentru o sciziune la Livorno
14				
58				
72				

* În manuscris, cifrele coloanei din dreapta au fost tăiate de V.I. Lenin.
— Nota red.

„nos proletaires ne comprendront pas“... il (Lazzari) est content de nos thèses de tactique.

N.B.

nous serons toujours, nous russes, „souples et sages“ (frază dintr-un articol al lui Frossard).

7

Der Klassenkampf

(Halle)

vom 16.III.

17

18

19

Aufrufe der Unterbezirksleitung

Mansfeld

und *Halle*

Die beiden *warnen* die Arbeiter: „Genossen, lassen Sie sich nicht provozieren“, jedenfalls dem Sinne nach.

Ob in der „Rote Fahne“ wiederholt, nicht bekannt. (von *Koenen* mitgeteilt.)

8

1. 05

Radek:

Troțki

Martov (*citează!!*)

Destrămarea Internaționalei a II¹/₂

și Internaționala a III-a

„*noțiunea* de luptă îndelungată poate avea conținut diferit“ (?)

în ordinea în care au fost enumerate de orator

Rezoluția Internaționalei a II¹/₂ bis 1.30 „Einleitende Bemerkung“.

Anglia

||

Italia

||

Cehia

||

Germania

||

„proletarii noștri nu vor înțelege“... el (Lazzari) este mulțumit de tezele noastre cu privire la tactică

N.B.

noi, rușii, vom fi întotdeauna pentru o tactică „elastică și înțeleaptă“ (frază dintr-un articol al lui Frossard).

7

Lupta de clasă
(Halle) de la 16.III.
17
18
19

Apelul conducerii subraionale
din *Mansfeld*
și din *Halle*

Ambele pun în gardă pe muncitori: „Tovarăși, nu vă lăsați provocați“, în orice caz, acesta e sensul apelului lor.

Nu se știe dacă a fost repetat și în „Die Rote Fahne“.
(Comunicat de *Koenen.*)

8

1.05

Radek:

Troțki

Martov (*citează!!*)

Destrămarea Internaționalei a II^{1/2}
și Internaționala a III-a

„noțiunea de luptă îndelungată poate avea conținut diferit“ (?)

în ordinea în care au fost enumerate de autor

Rezoluția Internaționalei a II^{1/2}
până la 1.30 „Observații preliminare“.

Anglia		}
Italia		
Cehia		
Germania		

Concluzia: passive Politik, $\frac{1}{2}$ zentristisch — liderii mișcării *italiene* și *cehoslovaçe*.

„Exemplul *invers*, greșeli *diametral opuse*: acțiunea din martie“.

Istoria Vereinigte Kommunistische
Partei Deutschlands
teama de puciuri
Kapp-Putsch = *p̄ a s i v i t a t e a*
K.P.D.

E greșit să te limitezi numai la
agitație, trebuie să acționezi,
să conduci...

Citează? o carte?
teze?
condiții

{{ stînga unbeholfen
{{ dreapta (birocrății) „teamă de activizare“

{{ Problema italiană și *desprinderea dreptei*
cei de stînga au rămas singuri, — și *grundlegender Fehler* al lor.

Hauptfehler — trecerea bruscă de la agitația „curentă“
la un asalt nepregătit.

Dreapta greșește în toate privințele,
stînga își teoretizează greșeala (Offensive)...

9

N.B.

R o v i o (Petrograd). Să procurăm jucării
(7 ani)

Reichenberg: ...verhindern den Aufbau der kapitalisti-
schen Wirtschaft (!?)
...„die Schwüle durchbrochen“
Offensive und muss sein...
(unsere Pflicht war auch am 20. VIII. 1920
O f f e n s i v e zu beginnen).

Concluzia: politică pasivă, semicentristă — liderii mișcării *italiene* și *cehoslovace*.

„Exemplul *invers*, greșeli *diametral opuse*: acțiunea din martie“.

Istoria Partidului comunist
unit din Germania
teamă de puciuri
Puciul lui Kapp = *pasivitatea*
P.C.G.

E greșit să te limitezi numai la
agitație, trebuie să acționezi,
să conduci...

Citează? o carte?
teze?
condiții

{{ stînga e neajutorată
{{ dreapta (birocrației) „teamă de activizare“

{{ Problema italiană și *desprinderea dreptei*
cei de stînga au rămas singuri, — și *greșeala* lor *fundamentală*.

Principala greșeală — trecerea bruscă de la agitația „curentă“ la un asalt nepregătit.

Dreapta greșește în toate privințele,
stînga își teoretizează greșeala (ofensiva)...

9

N.B.

Rovio (Petrograd). Să procurăm jucării
(7 ani)

Reichenberg: ...să împiedicăm redresarea economiei capitaliste (!?)

..., „atmosfera s-a destins“

Ofensivă și trebuie să fie...

(era de datoria noastră să pornim *ofensiva* și la 20. VIII. 1920).

Der Offene Brief —
opportunistisch (!!)

Absterben der Arbeitermasse **deshalb!**
„Sturz der Ordnung“ !!!

((Béla Kun)) **N.B.**

Béla Kun despre „*Scrisoarea deschisă*“

Vorbereitung der Partei zu Revolution

für grundsätze
Mehrheit (Terracini?)

În *Cehoslovacia*

„400 000“

să atragem *m a -*
s e l e?

S. 7 din tezele germanilor

în Rusia *a u î n v i n s* avînd un
p a r t i d mic...

((Terracini))

((ofensiva...))

t e o r i a { „tendința }
 { „dinamică“ }

{ „trecerea de la pasivitate la }
activitate“... }

Scris între 22 iunie și 12 iulie
1921

Se tipărește pentru prima oară,
după manuscris

Scrisoarea deschisă —
oportunistă (!!)

Stingerea elanului
maselor muncitorești
din cauza asta! „Răs-
turnarea ordinii“!!!

((Béla Kun)) **N.B.**

Béla Kun despre „*Scrisoarea des-
chisă*“

Pregătirea partidului în vederea
revoluției pentru principiile fun-
damentale

majoritatea (Terracini?)

În *Cehoslovacia*

„400 000“

să atragem *ma -
sele?*

p. 7 din tezele germanilor

în Rusia *au învins* avînd un
partid mic...

((Terracini))

((ofensiva...))

teoria { „tendința }
 { „dinamică“ }

{ „treccerea de la pasivitate la }
activitate“... }

3

PLANUL CUVÎNTĂRII ÎN PROBLEMA ITALIANĂ*

Planul cuvîntării:

- 1) „Căutați fapte, nu vorbe“...
cu pizmă (invidia?)
(envie)
- 2)
 - a) povestea bernsteiniadei }
1899—1900 }
 - b) conferința de la Reggio-Emilia?
(X.1920)?

fraction parti

- 3) partidul a fost bun?

— — — |nu a fost mai bun decît social-democrația
germană|

- 4) numai problema momentului? |alors?| **

- 5) „souples et sages“***

Frossard

rezoluțiile noastre (proiectele) cu privire la tactică
sînt bune: împotriva „devierilor anarhiste“

* Vezi volumul de față, p. 16 22. — *Nota red.*

** — atunci? — *Nota trad.*

*** — „maleabili și înțelepți“. — *Nota trad.*

- Lazzari: }
 „perioade }
 prepara- }
 toire“...* }
 6) la Livorno majoritatea a fost la ei atît împotriva reformiștilor, cît și împotriva comuniștilor
 7) envie — vrea „să imite“, **d a r n u o r - b e ș t e**
 8) comuniștii să învețe să fie *souples et sages*, să înțeleagă *particularitățile* mișcării din Italia**

Scris la 23 iunie 1921

Publicat pentru prima oară în 1959,
 în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

* — „perioadă de pregătire“. — Nota trad.
 ** — În manuscris, punctele 7 și 8 au fost tăiate de V.I. Lenin. —
 Nota red.

4

ÎNSEMNĂRI PENTRU UN ARTICOL
DESPRE CONGRESUL AL III-LEA
AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE¹⁸⁹

Pentru un articol despre Congresul al III-lea

- α) expectativă (pentru o singură țară?). *Nu cum va
pentru Cehia?*
β) pregătirea Generalangriffs* (mai temeinică)
? că Lenin ne va *a j u t a* (Šmeral)

*E greu să te retragi, dar numai când te limitezi
la retragere !!*

*oare am reușit să risipesc temerile
tov. Šmeral?*

- (1) 3 pași la dreapta pentru Šmeral
1 pas la stînga pentru *Kreibich*¹⁹⁰
(2) „să ajutăm“?
(3) „temerile“
(4) greșeli la stînga
t r ă d a r e la dreapta.

Scris nu mai tîrziu de 11 iulie 1921

Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI

Se lipărește după manuscris
Traducere din limba germană

* — ofensivei generale. — Nota trad.

5

PLANURILE INTERVENȚIILOR
LA CONSĂTUIREA MEMBRILOR DELEGAȚIILOR
GERMANĂ, POLONEZĂ, CEHOSLOVACĂ,
UNGARĂ ȘI ITALIANĂ LA CONGRESUL
AL III-LEA AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE*

1

Planul intervenției

1. Temeliile economice ale „Europei centrale“.
„Balcanizarea Europei“.
+ Considerente de ordin militar pentru coordonarea revoluției în câteva țări din Europa centrală (Etwa** : Germania + Cehoslovacia + Italia)
Dificultatea coordonării și mărimea „mizei“.
2. > o mai temeinică pregătire = **esența** Congresului al III-lea al *Internaționalei Comuniste*.
Există partide comuniste. Dar încă nu astăzi. Să nu facem „prostii stângiste“. Să ne pregătim mai temeinic.
Greșelile din martie 1921 din *Germania*
3. Cu cât mai „oportunistă“ va fi strategia noastră astăzi, cu atât mai sigur e că mâine vom reuși să atragem (*iarăși* sau într-o măsură și mai mare) masele.
4. De ce așa?

}	III. 1921 în Germania
	Cehoslovacia
	Italia
5. Comparație cu Rusia
4. IV. 1917
21. IV. 1917

* Vezi volumul de față, p. 55-59. — *Nota red.*** — Aproximativ. — *Nota trad.*

Rezoluția C.C. cu privire la demonstrația din 21. IV. 1917.

6. Să nu ne temem să declarăm că de la Moscova ne-am întors *alți* oameni, mai precauți, mai înțelepți, mai oportuniști, mai „de dreapta“.

Aceasta = singura strategie justă

7. Mișcarea de la Roma

(7. VII)

grevele salariaților din întreprinderile comunale
ale orașului Berlin Drei

greva textiliștilor din Lille Tatsachen*

8. Il faut reculer pour mieux sauter**.

9. Poate chiar *mîine*. Poate peste 2—3 luni.

Poate peste 2—3 ani.

10. „Prostii stingiste“ și *trădare* mîine.

11. Să nu dăm dovadă de nervozitate, să nu ne temem că „întîrziem“. Absurditatea acestei temeri și caracterul ei dăunător.

N.B.: remarca subtilă a lui *B é l a K u n*.

Se poate „frîna“ cînd este vorba de a se decide dacă „acțiunea“ trebuie pornită într-un moment sau altul, dar trebuie să fim *intransigenți* în propaganda revoluționară.

12. Să se dea ajutor R.S.F.S.R.?

Das Element des Krieges ist die Gefahr***

Primejdia politică	}	<i>l a</i> <i>n o i</i>
„ militară		
„ economică		

Ce „ajutor“ ni se poate da nouă?

13. Concluzii:

- (1) (α) Să declarăm cu toții: *e ca și cum am lua-o de la început*, vom proceda într-un chip nou
- (2) (β) *mai multă prudență în ceea ce privește masele*
- (3) (γ) pregătire mai temeinică

* — *trei fapte*. În manuscris, aceste cuvînte au fost tăiate de V.I. Lenin.
— *Nota red.* ■

** — Trebuie să faci un pas înapoi ca să poți sări mai bine. — *Nota trad.*

*** — Stîhia războiului e primejdia. — *Nota trad.*

- (4) (δ) coordonarea acțiunilor în câteva state din Europa centrală. Etwa 3: *Germania + Cehoslovacia + Italia*
- (ε) Să sesizăm greșelile stângiste și să nu ne temem să le recunoaștem, pentru ca *mîine* să evităm *trădarea* și pentru a *învinge sigur* mîine!!

2

Planul intervenției:

1) Cu cît veți fi mai „oportuniști“, cu atît mai repede veți strînge *iarăși* (respectiv, *într-o măsură și mai mare*) masele în jurul vostru.

2) De ce așa? (martie 1921 în *Germania, Cehoslovacia, Italia*).

3) Comparație cu Rusia 4. IV. 1917 și 21. IV. 1917.

Rezoluția C.C. cu privire la demonstrația din 21. IV. 1917.

4) Să nu ne temem să declarăm că de la Moscova (după Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste) ne-am întors *cu toții* mai precauți, mai înțelepți, mai rezonabili, mai „de dreapta“. *Așa e just din punct de vedere strategic.*

5) Cu cît mai de dreapta sintem azi, cu atît mai sigur va fi succesul mîine: il faut reculer pour mieux sauter. „Ueber Nacht“ möglich, aber auch 2—3 Jahre möglich“. Să nu dăm dovadă de nervozitate.

5 *b i s*) Coordonarea acțiunii în *cîteva* state din „Europa centrală“ este necesară.

Considerente de ordin economic pentru crearea „Europei centrale“.

Balcanizarea Europei.

Germania + Cehoslovacia + Italia.
Etwa

5 ter) O mică greșeală a „prostiei stângiste“ și o mare *trădare*.

* Poate chiar „mîine“, poate peste 2—3 ani. — *Nota trad.*

6) Să se dea ajutor R.S.F.S.R.?

ΣΣ 7) Să declarăm cu toții: *e ca și cum am lua-o de la început* în acțiunea de atragere a muncitorilor. Mai multă prudență. Cu atit mai puternic va fi asaltul. Să coordonăm. *Cu cît pregătirea va fi mai temeinică*, cu atit victoria va fi mai sigură.

Scris nu mai târziu de 11 iulie 1921

Publicat pentru prima oară
în 1958, în revista
„Voprosi Istorii KPSS” nr. 5

Se tipărește după manuscris

6

ÎNSEMNĂRI FĂCUTE ÎN TIMPUL CONSFĂȚUIRII
MEMBRILOR DELEGAȚIILOR GERMANĂ, POLO-
NEZĂ, CEHOSLOVACĂ, UNGARĂ ȘI ITALIANĂ
LA CONGRESUL AL III-LEA
AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE

- 1) retragere strategică — acum (pe scară internațională)
ca și în Rusia în aprilie 1917.
- 2) Recunoaștere?
noi în aprilie 1917
(puțin caricatural?) ...„interpretare
(Cred că Radek nu are dreptate) bună“...
- 3) Coordonare
— (α) în sensul de așteptare? nu
— + (β) „ „ d „ „statistică“? Într-o anumită
privință d a
+ (γ) în sensul de imitare *cit mai bună, mai gene-
rală și m a i r a p i d ă* a exemplelor bune:
d e p i l d ă, a exemplului muncitorilor
din Roma.

Scris la 11 iulie 1921

Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

PLANUL UNEI BROȘURI DESPRE „DECLASARE”¹⁹¹

- 1) Tomski.
- 2) Șleapnikov.
Goltzman.
- 3) Kosior,
Andreev.
- 4) Paniușkin.
- 5) Scrisoarea „întemeietorului”...
- 6) „S-a lăsat păgubaș de toate”. Nu cred pe nimeni.
- 7) Proletariatul sau intelectualitatea mic-burgheză?
- 8) { „Sistemul” protecționismului
sprijinirea pe specialiști, care
sint elemente nesigure
etc.
- 9) Legăturile fostei „oposiții muncitorești” cu menșevicii (Dan) și cu eserii (Petrogradul; referirile lui Zinoviev în ședința din 31.V.1921 a Comitetului Central).
- 10) Sistemul „unipartid” și lupta prin descompunerea lui.
- 11) Bulkin ca exemplu
- 12) „Bursa politică” a Moscovei.

Scris în iunie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

CALCULUL PRELIMINAR AL POSIBILITĂȚILOR DE APROVIZIONARE

(1921)

Moscova poate primi:

	fără Ucraina	Ucraina	Total
Impozit.....	170—180	30—40 (60 pentru ea)	200—220
Uium	20—25	17—20	37—45
Schimb de mărfuri ...	10—20	10—20	20—40
		<u> </u>	
		Total	<u> </u> <u> </u> 257—305

Ce obiecții aveți, tov. Briuhanov?

În total, minimum (după *reducerile* făcute de Briuhanov și de Racovski) = 257 milioane. Să scădem încă 10% pentru orice eventualitate: $257 - 26 = 231$ milioane de puduri.

Și tot vom reuși să facem față

$231 : 12 = 19$ milioane pe lună.

	fără Ucraina	Ucraina
Impozit.....	180	40 (+60 pentru ea)
	180	
Uium	25	17
	25	
Schimb de mărfuri.....	10(?)	10(?)
	10	
	<u> </u>	
	215	+ <u> </u>
	<u> </u>	67 = 282
	215	+ <u> </u>
		67 = 282

Scris în septembrie 1921

Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV

Se tipărește după manuscris

ÎNSEMNĂRI CU PRIVIRE LA IUGOSTAL¹⁹²

Numărul muncitorilor în aceste 3 întreprinderi (miniere și siderurgice) este (vara) de minimum 21 000 (aproximativ).

1. X. circa 3 0 0 0 0

Comuniști, aproximativ 5 0 0

Salariul lunar actual: 216 000

+ 200 000 în cărbuni

+ 200 000 pentru ore suplimentare

lunar (12 ore) = 616 000 ruble

Un muncitor care lucrează în abataj = între 900 000 și 1 500 000

un specialist (maximum) = 2 500 000—3 000 000

+ vreo 10 milioane din ceea ce fură sau din cadouri

1 rublă-aur = 40 000
75 ruble-aur = 3 milioane ruble sovietice

Pe data de 1. I. 1922 salariul unui specialist să fie mărit la:

maximum 4 0 milioane

= 1 000 de ruble-aur lunar.

„Directorul comercial“ =

la *direcția generală* a celor 3 întreprinderi
(Iugostal)

= subdirector...

(un mare comerciant)

((să fie echivalat cu un specialist de înaltă,))
(de cea mai înaltă calificare)

Realizarea pe piață = sarcina lui principală.

Scriș după 11 octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXIII*

Se tipărește după manuscris

PLANUL ARTICOLULUI
„CU PRILEJUL CELEI DE-A PATRA ANIVERSĂRI
A REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE“*

Planul articolului:

Nu există o linie de hotar
între revoluția burgheză și revoluția proletară...

revoluția burgheză	{	5. religia 4. dinastia 1. <i>feudalii</i> 3. familia 2. <i>pământul</i>
-----------------------	---	---

revoluția proletară	{	Puterea sovietică „forțele“ clasei muncitoare și ale țărănilor folosirea aparatului puterii de stat războiul civil (învățăminte, „învățatură“) Internaționala Comunistă...
------------------------	---	--

„Das Element des Krieges ist die Gefahr“**.

Capitalismul de stat va uni mica burghezie (căreia îi lipsește *n u m a i* unirea) și va răsturna dictatura proletară.

...„Armata va uni“?...

Ceea ce construim noi e (numai) fundamentul economiei socialiste.

Scris înainte de 14 octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

* Vezi volumul de față, p. 145-154. — *Nota red.*

** — „Stihia războiului e primejdia“. — *Nota trad.*

PLANUL EXPUNERII FĂCUTE LA CEL
DE-AL DOILEA CONGRES GENERAL
AL COMITETELOR PENTRU EDUCAȚIE POLITICĂ*

*Noua politică economică și sarcinile comitetelor pentru
educație politică*

1. Nu direct **în** chip comunist, ci „cu învăluire pe flanc și cu pregătirea asaltului“.
2. Întindere și retragere — — în vederea unei noi ofensive.
3. Cine va reuși să se folosească mai repede, capitaliștii sau noi?
4. „Cointeresare personală“... Țăranii, muncitorii, specialiștii, nenumărate prostii în privința lor.
5. *Să învățăm* de la arendași și capitaliști. Învățătură temeinică, *aspră*.
6. *Ridicarea producției* cu orice preț.

Sinteți în afara oricăror instituții? Mai bine așa.

7. *Știință de carte*. Lichidarea analfabetismului, dar pe baza unor planuri realiste, și lichidarea comisiei pentru lichidarea analfabetismului. 19.VII.1920.
Lista rușinoasă a guberniilor și județelor care au rămas în urmă în ceea ce privește lichidarea analfabetismului.
8. *Ridicarea nivelului de cultură*
(după fiecare mare revoluție politică urmează o lungă perioadă de „digerare“, de „asimilare“, de instruire a maselor cum să folosească cuceririle ei, de finisare a edificiului - inițial grosolan, lucrat din topor).

* Vezi volumul de față, p. 157-177. — *Nota red.*

9. Întărirea legalității... să învățăm oamenii să lupte *civilizat* pentru legalitate, fără a pierde din vedere limitele legalității în timp de revoluție. Nu acesta este *acum* răul, ci *de z m ă ț u l* ilegalității.
10. *Corupția* în special. Cine ce a făcut pentru combaterea corupției?
- 10 bis. Birocratismul și târăgăneala.
11. Propaganda pe linie de producție, popularizarea succeselor care au fost obținute în domeniul economiei și care sînt îndată *accesibile* țaranului; priceperea de a populariza, de a propaga, de a urmări succesele.
12. *Succesele practice în construcția economică* — — — iată esențialul. Verifică totul prin aceste succese.

Patru reguli de conduită:

13. ΣΣ
<p><i>Trei dușmani:</i>
<i>îngîmfarea</i> co-
munistă — iată
dușmanul</p>	}	(1) Nu face pe deșteptul, nu te grozăvi cu comunismul, nu camufla cu vorbe mari indolența, inactivitatea, oblomovismul, înapoierea;
analfabetismul	}	(2) lichidează analfabetismul;
corupția	}	(3) luptă contra corupției;
ΣΣ	}	(4) pentru ca vorbele să nu rămînă vorbe, verifică-ți întreaga activitate prin realizările <i>practice</i> în construcția economică.
ΣΣ	}	

Scris înainte de 17 octombrie 1921

Publicat pentru prima oară în 1924,
în revista

„*Molodaia Gvardia*“ nr. 2-3

Se tipărește după manuscris

ÎNSEMNĂRI FĂCUTE ÎN CURSUL
UNEI CONVORBIRI CU A. M. GORKI

Jerome Davis	(Gorki)
profesor la	29 000 de coli de tipar
Universitatea din Baltimore	Lucrări științifice din timpul războiului:
	1 milion de dolari

- 1) Grum-Grjmailto, specialist în domeniul combustibililor
- 2) Combustibil, descompunere cu ajutorul apei
- 3) Vernadski, structura scoarței terestre
- 4) Anomaliile magnetice de la Kursk și din Crimeea

De redactare trebuie să ne ocupăm noi:

(economie) Osadci
(științe naturale) Pinkevici
(matematică) Steklov
(astronomie) Ivanov
(anatomie) Tonkov
Chirurgie?

Pinkevici, trebuie primit (până sîmbătă e aici, la Moscova).

*Poate fi găsit prin intermediul lui Gorki*¹⁹³.

Scris înainte de 17 octombrie 1921

Publicat pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXIII

Se tipărește după manuscris

ATLAS DE DIAGRAME PENTRU C.M.A.

(De regulă aceste diagrame trebuie să fie lunare.
Derogările se stabilesc de la caz la caz.)

1. aprovizionarea
2. comerțul interior
Uniunea centrală a cooperativelor de consum
3. comerțul particular
4. industria
5. cărbunele
6. petrolul
7. cheresteaua
8. șisturile
- 9—14. principalele ramuri industriale 6—12
- 9—20. recolta
- 6—12. specii de cereale sau principalele dintre ele
- 4—6. de 2—3 ori pe an
- 4—6. perspective, rezultate

Transporturile

- 1 lungimea rețelei de cale ferată
- 1 numărul de locomotive
- 1 „ „ vagoane
- 1 călători-verste
- 1 puduri-verste
- 1 transportul fluvial și maritim; numărul
navelor
puduri-
verste
- 1 „ „ „ „
- 1 transportul auto

- 1 numărul autovehiculelor
1 „ de puduri-verste
- 20—38
- comerțul exterior
 - 6—12
 - sovhozurile
 - 6—12
 - colhozurile
 - 6—12
 - activitatea bancară
 - 4—8
 - circulația banilor
 - 4—8
 - serviciul de muncă obligatorie
 - 6—12
 - sindicatelor
 - 4—8
 - numărul membrilor etc.
 - învățământul public
- 20—40

56—104

- Poșta, telegraful și telefoanele
- 6—12
- Comisariatul poporului pentru ocrotirea
sănătății
- 6—12
- Prevederile sociale
- 6—12
- Comisariatul poporului pentru problemele
militare
- 6—12
- Rabkrinul
- 4—8
- Comisariatul justiției
- 6—12

Comisariatul poporului pentru problemele
naționalităților

6—12

Comisariatul afacerilor interne

4—8

congresele Sovietelor

alte congrese

40—88

{	9—20
	20—38
	40—88
	56—104

$\Sigma = 125—250$

Scris la 21 octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXIII*

Se tipărește după manuscris

PLANUL EXPUNERII
 CU PRIVIRE LA NOUA POLITICĂ ECONOMICĂ,
 PREZENTATĂ LA CEA DE-A VII-A
 CONFERINȚĂ A ORGANIZAȚIEI GUBERNIALE
 DE PARTID MOȘCOVA*

Tema convorbirii: *nu* noua politică economică, *ci* aprecierea tacticii și strategiei noastre revoluționare, care și-au găsit expresia în cotitura spre noua politică economică.

Politica noastră economică dinainte de trecerea la cea „nouă“ a fost greșită? Da sau nu? Dacă da, în ce și de ce anume? Și apoi: problema recunoașterii greșelii are vreo importanță practică?

Exemplu: Noghi la Port Arthur.

Asaltul și asediul.

În ce sens se poate spune că asaltul a fost o greșală? (Exclude aceasta oare eroismul celor care au asaltat? *utilitatea asaltului*? Nu, greșelile sînt folositoare dacă înveți din ele, dacă ele te călesc.)

Cînd anume și în ce condiții a fost util (ba chiar necesar) să spunem că asaltul ar fi o greșală?

11. III. 1918

și 29. IV. 1918 Cîteva citate.

Un mic exemplu: anunțurile de ziar.

Noi știam, vedeam și spuneam: trebuie „să învățăm“ de la „neamț“ organizarea, disciplina, metodele de sporire a productivității muncii.

* Vezi volumul de față, p. 195-214. — *Nota red.*

Ce nu știam noi? Pe ce *bază* social-economică trebuie desfășurată această activitate? *Pe baza* pieței, a comerțului sau în luptă *împotriva* acestei baze?

Primăvara anului 1921: înapoi la capitalismul de stat.

Și — — — „schimbul de mărfuri“.

Dacă luăm arendarea ca exemplu de „capitalism de stat“, avem, fără îndoială, succese. (Dar s-au comis, firește, și numeroase greșeli parțiale, precum și abuzuri.)

Exemplu: micile mine din bazinul Donețului (30% statului).

Dar schimbul de mărfuri presupunea (fie și în mod *tacit*, dar presupunea totuși) o trecere directă *fără* comerț, un pas spre schimbul socialist de produse.

S-a văzut însă că viața a *înlăturat* schimbul de mărfuri și a pus în locul lui *vinzarea-cumpărarea*.

Ce înseamnă aceasta din punctul de vedere al tacticii și strategiei revoluționare în războiul pentru construirea socialismului?

Încă un pas înapoi, încă o retragere.

Și nu e încă terminată; ba nici măcar nu e îndeajuns de bine înțeleasă (de toată lumea).

Iată utilitatea și *necesitatea* recunoașterii „greșelii“! Iată de ce e util și necesar să vorbim despre stat ca comerciant cu ridicata, să avertizăm împotriva „îngimfării“ „comuniste“.

Cît timp ne vom mai retrage?

Nu se știe. N-avem cum s-o știm.

Nu cumva e primejdioasă această retragere? Nu-l întărește ea pe dușman?

„Das Element des Krieges ist die Gefahr“*. Da, e primejdioasă. Da, îl întărește pe dușman. Dar orice altă

* — „Stihia războiului e primejdia“. — *Nota trad.*

strategie nu numai că l-ar întări pe dușman, ci *i-ar aduce și victoria.*

Nu trebuie să ne temem de repetatele refaceri și de recunoașterea greșelilor noastre: „deprimare“? „cedare de poziții“?

În fumurare!

asimilare (pe plan economic și cultural) a rezultatelor marilor răsturnări politice și militare.

Participarea sindicatelor la organizarea producției și la opera de conducere?

Da sau nu?

Da!

În maniera veche?

Nu.

Meșterul și omul care nu se pricepe să minuiască unealta...

Patru concluzii finale.

Trei teme:

(la început le voi indica și la sfârșit le voi repeta)

α) Noțiunea de „greșeală“ când este vorba de o schimbare de tactică (asalt și asediu; ofensivă și retragere).

β) De la construirea directă a socialismului la capitalism de stat.

γ) De la capitalism de stat la reglementarea de către stat a comerțului și a circulației banilor.

ε ? δ) O serie de concluzii în același spirit: a doua oară să refacem mai inteligent, mai prudent, mai treptat ceea ce am făcut prost prima dată, de pildă în ceea ce privește participarea sindicatelor la organizarea producției și la opera de conducere. Fără infumurare comunistă!

8 2 || ε) După mari răsturnări politice și militare e nevoie de o perioadă îndelungată pentru asimilarea rezultatelor lor pe plan economic și cultural. Nous y sommes*.

Scris înainte de 29] octombrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXIII*

Se tipărește după manuscris

* — În fața acestei sarcini ne aflăm. — *Nota trad.*

PLANUL UNUI ARTICOL DESPRE
„RENTABILIZAREA ACTIVITĂȚII ECONOMICE“¹⁹⁴

Planul unui articol despre
„Rentabilizarea activității economice“

Merge asta ca lozincă?

„Rentabilitate“? = capitalism.

(α) „Capitalismul de stat“. Avantajele lui.

(β) Starea de război excludea „rentabilitatea“.

(γ) De foarte multe ori trecerea la „comunism“ s-a făcut (atît din considerente de ordin militar cît și din cauza sărăciei cumplite; precum și dintr-o greșeală, dintr-o serie de greșeli) fără treptele intermediare ale socialismului (comunismul *versus* socialismul).

(δ) „Evidență și control“?

(ε) *Activitatea economică trebuie să fie rentabilă.*

$$\left\langle \begin{array}{l} c + v + m \\ m - \text{acumulare} \\ \quad - \text{întreținerea aparatului de stat} \end{array} \right\rangle \begin{array}{l} \text{Allgemein} \\ \text{Theoretisches}^* \end{array}$$

„Războiul“ = dictatura proletariatului.

(α) Politica 25. X. 1917 — 5. I. 1918

(β) Weltpolitik. Brester Frieden**.

(γ) Războiul civil.

(δ) Războiul împotriva „crizei economice“, *adică* împotriva stihiei mic-burgheze? împotriva dezmațului de după război? împotriva dezagregării? a nepriceperii?

* — Considerente de ordin teoretic general. — *Nota trad.*

** — Politica mondială. Pacea de la Brest. — *Nota trad.*

Condiția victoriei în război: încordarea tuturor forțelor.

Rentabilizarea activității economice =

= încordarea tuturor forțelor

= reducerea la minimum a numărului de întreprinderi, concentrarea lor

= controlul rezultatelor

= „spirit gospodăresc“.

Sau — sau:

aut* 100 000 + 500 000

16 o. $\frac{1}{4}$ f. țăranului?¹⁹⁵

aut încordarea tuturor forțelor, reducere, „presiune“ (?)

Lumea s-a săturat de lene, de indolență, de speculă mărunță, de hoție, de dezmăț.

{	De ce nu „spirit gospodă-	— libertatea comerțului
	resc“?	— capitalismul de stat
		— sistemul monetar.

Scris în octombrie sau noiembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

* — sau. — Nota trad.

DOUĂ SCHIȚE DE PLAN
PENTRU UN ARTICOL SAU CUVÎNTARE¹⁹⁶

1

- 1) Noua politică economică și necesitatea de a învăța serios (arta de a gospodări)
- 2) — — „a muștrului“ „cu nuiăua“; cu disciplină *de fier*; „cu asprime“
 comparație cu războiul
 „ cu 29. IV. 1918
- 3) „ne-am retras“ — armatele învinse învață
- 4) capitalistul și comerciantul vor uni mica burghezie?
 „Das Element des Krieges ist die Gefahr“*.

2

Cucerirea *posibilității* unei treceri „reformiste“ sau, cu alte cuvinte, a *posibilității* de a porni pe calea pregătirii prealabile a asaltului, pe podețe și trepte care duc spre țel.

(Atacul frontal s-ar fi putut solda cu un succes deplin sau cu unul parțial = cucerirea unei *posibilități* sigure de a pregăti asaltul și de a efectua trecerea, de a face „reforme“, de a ține în friu burghezia etc.)

„*Comerciant cu ridicata*“, „*capitalism de stat*“.

* — „Stihia războiului e primejdia“. — Nota trad.

Deservirea pieței țărănești, a consumatorului țăran; să-l găsim pe consumator; să-i satisfacem cerințele; să calculăm; să tragem foloase; calculul rentabilității. ΣΣ = „învățătură“ serioasă, adică prin verificare în practică, prin rezultate.

„Atacul frontal“ — greșeală sau sondarea terenului și curățirea lui? Și una și alta dacă privim din punct de vedere istoric lucrurile.

Astăzi însă, cînd renunțăm la atacul frontal și trecem la altă metodă, este important să subliniem rolul lui, greșelile.

Revoluția politică și asimilarea rezultatelor ei pe plan cultural (economic).

Scris în octombrie-decembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXIII*

Se tipărește după manuscris

OBSERVAȚII PE MARGINEA TEZELOR C.E.S.
„CU PRIVIRE LA POLITICA ECONOMICĂ”¹⁹⁷

C I O R N Ă

TEZE CU PRIVIRE LA POLITICA ECONOMICĂ

1) Primele rezultate ale activității practice pe baza noii politici economice ne permit să distingem clar o serie de probleme esențiale care stau în fața economiei naționale ruse și necesită o soluționare urgentă.

INDUSTRIA DE STAT

2) Stabilirea de relații juste între întreprinderile și uniunile industriale și organele economice, de o parte, și organele bugetare și de aprovizionare, de alta, este problema fundamentală de a cărei soluționare depinde succesul sau insuccesul activității industriei de stat. Stăpîn deplin pe întreprinderi și pe întreaga producție, statul trebuie să se sprijine pe întreprinderi și pe uniuni înzestrate cu puteri depline în domeniul producției, în limita programelor aprobate, și dispunînd de largi drepturi în ceea ce privește realizarea producției proprii în funcție de volumul aprovizionării de stat. Un regim bugetar rigid și formalist într-o perioadă de rapidă schimbare a formelor ar frîna considerabil dezvoltarea economiei noastre și nu ar duce decît la instaurarea bunului plac al birocraților sovietici în industrie. Singura soluție: stimularea și dezvoltarea inițiativei și autonomiei conducătorilor industriei de stat.

Există deja o rezoluție (din V.1921?) cu privire la lărgirea autonomiei „marilor întreprinderi”²¹⁹⁸. Asta e mai precis. Trebuie concretizat, ținîndu-se seama de *experiența practică*.

Pe cînd textul de față al § 2 este prea general. E lipsit de conținut concret.

Și § 3 este prea general și lipsit de conținut.

Să se adauge: În special, problema vânzării de către arendași a bunurilor de stat.

N. B.

la §§ 5 și 6 în special.

3) Sarcinile principale care stau în fața industriei de stat sînt: sporirea producției și reducerea prețului de cost. Îndeplinirea lor reclamă o bună gospodărire a întreprinderilor, o evidență exactă a tuturor elementelor producției și raționalizarea administrației (reducerea drastică a aparatelor umflate, o mai bună retribuire a celor rămași, renunțarea la sistemul birocratic de muncă etc.).

APROVIZIONAREA INDUSTRIEI

4) Experiența ne-a demonstrat că numai atunci cînd dispun de rezerve alimentare întreprinderile pot trece la noi forme de gospodărire. De aceea este necesar să se ia măsuri nu numai pentru crearea de rezerve alimentare pe timp de două luni, ci și pentru asigurarea principalelor ramuri ale economiei noastre pînă la noua recoltă. Același lucru și în ceea ce privește finanțarea întreprinderilor. Întreprinderea trebuie să știe de ce fonduri lunare dispune, pentru a putea lua din timp măsuri împotriva întreruperilor în muncă.

5) Insuficiența aprovizionării de stat și existența pieței obligă întreprinderile să treacă la sistemul aprovizionării mixte: din resurse de stat și cu produse procurate de pe piață. Raportul dintre aceste două forme de aprovizionare este în funcție de importanța ramurii industriale în ansamblul economiei naționale și de posibilitatea de a se aproviziona din resursele de stat. Este necesar ca ramurile industriale a căror producție prezintă pentru stat un interes deosebit (combustibilii minerali, industria de război etc.) să continue a fi în întregime aprovizionate de către stat. În același timp, întreprinderile și consiliile economice trebuie să-și creeze aparate proprii pentru comerțul cu ridicata, ținînd seama de sensul strict al legii impozitului în natură (reducerea treptată a acestuia din urmă).

Într-o anumită corelație cu Uniunea centrală a cooperativelor de consum?

CENTRUL ȘI ORGANELE LOCALE

6) Înviorarea industriei și trecerea ei la principiile gospodării chibzuite schimbă esențial datele problemei relațiilor dintre centru și organele locale, dintre întreprinderi și organele economice. Numai noua politică economică a creat o bază traicică pentru înlăturarea birocratismului organelor centrale (a tutelei mărunte exercitată de stat și a verticalizării excesive). În atribuția organelor centrale rămâne planul, programul de producție, aprovizionarea și finanțarea de către stat, reglementarea și controlul. Administrarea, cu toate funcțiile ei, trece în atribuția organelor locale. Relații analoge se creează între consiliul economic gubernial și întreprinderile situate pe teritoriul respectivei gubernii. Întreprinderile subordonate direct centrului sau birourilor industriale își vor duce activitatea coordonând-o cu consiliul economic gubernial respectiv.

SINDICATELE

7) Paralel cu sarcina participării la conducerea industriei împreună cu organele economice, a dezbaterii programelor de producție, a completării locurilor vacante în instituțiile economice, a soluționării problemelor tarifar etc., viața pune în fața sindicatelor o serie de sarcini noi. În condițiile schimbului, procesul circulației mărfurilor capătă o importanță deosebită. Bunăstarea maselor muncitorești depinde în bună măsură de faptul dacă statul va ști să ia în mînile sale comerțul sau va fi nevoit să cedeze această poziție capitalului privat. De aceea sindicatele trebuie să-și întărească legăturile cu cooperația. Muncitorul trebuie să învețe să facă comerț în folosul lui și al statului. O altă sarcină nouă, importantă pe care viața o pune în fața sindicatelor este participarea organizată a clasei muncitoare la rezolvarea problemelor financiare. Introducerea impozitelor, instituirea monopolurilor de stat nu pot și nu trebuie să se facă fără participarea sindicatelor.

8) Pericolul stihiei mic-burgheze reclamă imperios ca sindicatele și organele economice să acționeze în front comun de luptă și să pună capăt retragerii. În acest scop este necesar să intensificăm pe cît posibil munca de masă pe terenul unor probleme concrete, pe înțelesul fiecărui muncitor.

Aceste sarcini „vechi” trebuie expuse mai detaliat. *Formele de participare. Vot consultativ. Liste de candidaturi. O mai atentă verificare a lor. Să învățăm arta de a conduce etc.*

Cooperativele muncitorești trebuie etc.

Formele de participare: votul consultativ. Verificarea. Candidaturile.

COOPERAȚIA

§ b.

ce vrea să
spună??

9) În scopul luptei împotriva valului crescând al comerțului particular, precum și în scopul monopolizării comerțului cu amănuntul în mâinile cooperăției de consum, este necesar să fie înlăturate toate elementele care, pe căi economice sau psihologice, frinează inițiativa și crearea de mijloace circulante — necesare pentru operații comerciale — sub forma de părți sociale sau aporturi cu destinație specială și împiedică cooperăția să realizeze beneficii comerciale pe seama burgheziei prin vânzarea de către cooperativele de gradul I a obiectelor de lux (hotărîrea conducerii Uniunii centrale a cooperativei de consum prin care se interzice cooperativei de gradul I să vîndă mărfuri altor persoane decît membrilor lor). În acest scop este necesar:

a) Să fie abrogate dispozițiile referitoare la intrarea obligatorie în cooperative, care nu mai are nici o rațiune din momentul în care statul a renunțat la aprovizionarea *întregii populații* în cadrul operațiilor de distribuire, mărește în mod artificial reprezentarea în organele cooperăției a unor țărani de fapt necooperativizați, împiedică intrarea conștientă a populației în cooperative și crearea de cadre de lucrători, constituie principala cauză a neîncrederii în aparatul cooperăției de consum și a nedepunerii părților sociale, menținîndu-se principiul că pe fiecare unitate de teritoriu poate exista numai o singură cooperativă de consum, ceea ce constituie o garanție împotriva organizării de cooperative în scopuri de speculă și înlesnește posibilitățile de conducere, supraveghere și control.

b) Să fie abrogate toate hotărîrile organelor de stat și cooperatiste care într-o măsură sau alta limitează drepturile cooperăției (de toate gradele) în domeniul operațiilor comerciale în comparație cu cele acordate particularilor.

COMERȚUL EXTERIOR

10) Comisariatul comerțului exterior trebuie să devină un organ care să se ocupe exclusiv cu dirijarea comerțului exterior

E puțin probabil
să fie așa || ?? ||

al R.S.F.S.R., cu controlul importului și exportului, cu stabilirea și cu aplicarea politicii vamale a republicii. Direcțiile generale și celelalte organe economice centrale, Uniunea centrală a cooperativelor de consum și uniunile guberniale ale cooperativelor de consum, cu consimțământul acesteia din urmă, trebuie să capete ieșire liberă pe piața străină. Pentru coordonarea operațiilor direcțiilor generale și ale trusturilor pe piața internațională pot fi create societăți pe acțiuni la care să participe organizațiile numite mai sus și care să lucreze pe baze comerciale.

Comisariatul poporului pentru comerțul exterior este categoric contra. Există o *nouă* rezoluție a Uniunii centrale a cooperativelor de consum din

27 sau 28. XI¹⁹⁹.

Se va ține seama de ea.

FINANȚELE

11) Asanarea circulației noastre monetare trece în centrul problemelor economice. În condițiile unei valute care înregistrează scăderi catastrofale, nu se poate vorbi de o conducere rațională a economiei, de rentabilitate, de un buget echilibrat. Interesele industriei reclamă imperios măsuri rapide și energice în acest domeniu. Numai o devalorizare poate asigura circulația noastră monetară și de aceea trebuie să trecem imediat la pregătirea acestei măsuri.

12) În scopul normalizării și dezvoltării operațiilor de credit este necesar să fie admisă înființarea de bănci cooperatiste și particulare. Rolul Băncii de Stat se va reduce atunci la acela de bancă a băncilor, ceea ce corespunde întru totul situației actuale. Orice întârziere în aplicarea acestor măsuri duce la apariția unor forme monstruoase de credit speculativ, funeste pentru economia națională.

Poate că ar trebui să se adauge ceva:

αα) despre agricultură.

Despre necesitatea de a sprijini mai activ inițiativa economică a țăranilor.

ββ) Despre necesitatea de a se acorda mai multă atenție acțiunilor menite să ajute țăranimea săracă să se organizeze atit în cadrul unor uniuni „afiliate la sindicate“, cit și în cadrul unor forme speciale de cooperație etc.

Scris la 29 noiembrie 1921

Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXIII

Se tipărește după manuscris

OBSERVAȚII PE MARGINEA UNUI RAPORT
AL PREȘEDINTELUI COMISIEI PENTRU
FOLOSIREA RESURSELOR MATERIALE ²⁰⁰

Împotriva hotăririlor Comisiei pentru folosirea resurselor materiale s-au primit la *C.M.A.* puține contestații: probabil sub 1%.

Comisia de stat a planificării propune *lichidarea* Comisiei pentru folosirea resurselor materiale (propunerea e sprijinită de comisariatele interesate, care speră să scape astfel de control) și nu trecerea acesteia la Comisia de stat a planificării. În acest din urmă caz ar cădea toate obiectivele, cu excepția celei de la § 2, iar în plus ar trebui ca *o parte* din Comisariatul finanțelor (repartizarea semnelor monetare etc.) să treacă la Comisia de stat a planificării.

(În momentul de față, aparatul Comisiei pentru folosirea resurselor materiale numără circa 500 de lucrători. Schema este aprobată pentru 800. În cazul trecerii la Comisariatul finanțelor, aparatul ar rămâne același.) (Schema e întocmită în așa fel, încît nu poate fi redusă.)

(Comisia financiară a dat un aviz pozitiv, adică în favoarea acestui plan.)

Scris la 30 noiembrie 1921

Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXV

Se tipărește după manuscris

AMENDAMENTE LA PROIECTUL DE REZOLUȚIE
A CONFERINȚEI A XI-A A P.C. (b)
DIN RUSIA CU PRIVIRE LA ÎNTĂRIREA
RÎNDURILOR PARTIDULUI ²⁰¹

Capitolul III § a)

Nu suspendarea primirilor în partid, ci *înăsprirea* condițiilor de primire;

durata stagiului să fie sau $1\frac{1}{2}$ și 3 ani sau $\frac{3}{4}$ și $1\frac{1}{2}$ ani, cu condiția de a se cere o majoritate de $\frac{4}{5} = 80\%$ din voturile la o serie de instanțe de partid care se pronunță asupra cererilor de primire.

Capitolul IV, a)

Sporirea exigențelor

- 1) în ceea ce privește îndatorirea de a învăța
- 2) în ceea ce privește îndatorirea de a face un stagiu de activitate practică într-o serie întreagă de munci practice și îndeletniciri de interes general și pe linie de producție (precum și în domeniul politic și cetățenesc).

*Scris nu mai devreme
de 19 decembrie 1921*

*Publicat pentru prima oară în 1932,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XX*

Se tipărește după manuscris

PLANUL RAPORTULUI
ASUPRA POLITICII INTERNE ȘI EXTERNE
PREZENTAT LA CEL DE-AL IX-LEA
CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR DIN RUSIA*

Raportul de activitate al guvernului

- α 1. Tema: Situația internă și externă a R.S.F.S.R., bilanțul de activitate pe anul care expiră și sarcinile pe anul care vine.
- N.B.:**
- β + Primul an *fără invazie, fără război.*
- γ 2. Situația internațională: instabilă, dar există un oarecare echilibru (tezele mele la Congresul al III-lea al *Internaționalei Comuniste***).
3. Ceea ce era de necrezut a devenit fapt: o republică socialistă în încercuire capitalistă.
Calea revoluției internaționale e mai lungă, mai întortocheată, dar e *o cale sigură*, altfel n-am fi avut ceea ce avem în prezent (o republică socialistă în încercuire capitalistă).
- I 4. Elementele acestui echilibru:
α) noi am rezistat împotriva tuturor
- II 5. β) forța solidarității noastre cu muncitorii și cu *oamenii muncii* din toate țările s-a dovedit a fi mai mare, mai trainică, mai puternică decât solidaritatea, *cîrdășia* țărilor capitaliste.
- III 6. γ) *Urmările războiului: descompunerea capitalismului se extinde și se adîncește* atît pe plan intern (criza

* Vezi volumul de față, p. 295-332. — *Nota red.*

** Vezi volumul de față, p. 3-12. — *Nota red.*

economică, *valuta*), cit și „în exterior“, ca să zicem așa, adică presiunea pe care o exercită popoarele asuprite de imperialism, care reprezintă circa $\frac{5}{7}$ din populația globului: 1 0 0 0 de milioane de locuitori din colonii și semicolonii; *în plus*, $\frac{1}{4}$ miliard de locuitori din țările învinse și strivite sub povara păcii de la Versailles.

ΣΣ = sîntem mai slabi decît toți (din punct de vedere material și militar; astăzi) și totuși *mai tari decît toți*. De ce așa? Pentru că întreaga dezvoltare economică și politică postbelică pe plan mondial are loc *așa cum am prevăzut-o noi*.

7. Pericole iminente de zdruncinare a echilibrului:

α) *Polonia* {partide militariste} γ) **Finlanda**
 β) *România*

Statele		Conferința de la Washington	(coaliția celor 4 state imperialiste)
Unite	100				
Anglia	40				
Franța	40				
Japonia	60				
<hr/> 240		circa $\frac{1}{4}$ miliard = $\frac{1}{7}$ din populația globului			

8. O serie de tratate comerciale sau relații comerciale în curs de dezvoltare:

- cu Anglia
- Suedia
- Germania
- Norvegia
- ș.a.

Importul de noi locomotive în 1921?

În legătură cu transporturile:

Locomotive comandate

în străinătate 1 000 în Suedia
 + 700 în Germania.

S-au primit în cursul anului 1921 13 din Suedia + 37 din Germania.

S-au comandat *cisterne*: 500 în Canada +
 + 1 000 în Anglia.
 În drum spre Novorossiisk și deja primite: 196 +
 + 304 = 500

S-au comandat piese de schimb etc. pentru o sumă
 de 15 500 000 de ruble-aur.

S-au primit 60 %, în sumă de 9 milioane de ruble.

Transporturile:

în transporturi: lipsă de *combustibil* și de
produse alimentare.

Se îmbunătățește organizarea:

1920 — 833 000 de puduri-verste pe zi la

1921 — 1 014 000 1 locomotivă

1920: 567 000 000 puduri transportate pe li-
 niile de navigație fluvială

1921: 606 000 000

9. Relațiile și *legăturile* comerciale cu *străi-
 nătatea* = redresarea mării noastre industrii.
 Trecere la problemele situației *interne*.

Comerțul exterior al Rusiei:

	<i>import</i> milioane de puduri	export milioane de puduri
Comerțul exterior pe		
3 ani (1918, 1919, 1920) =	17.3	2.5
1 an 1921 (11 luni) =	50.0	11.6
trim. I 1921...	2.9	0.5
trim. II „	8.4	2.1
trim. III „	24.2	2.9

10. Situația internă. Trecerea la *așa-numita* „nouă
 politică economică“.
11. Noi, ca să zicem așa, o luasem înainte, avangarda
 risca să se rupă de mase. Refacerea mării industrii
 întârziase.

12. Din moment ce avem o masă numeroasă de mici țărani, trecerea unei asemenea țări la socialism reclamă ori refacerea cit mai rapidă a mării industrii sau aducerea ei într-o stare atit de înfloritoare, încit să poată satisface cererea de produse industriale a țăranilor,
ori *alianță, legătură, unire economică* între statul proletar și masa micilor țărani prin intermediul *comerțului*.
13. Am încercat să realizăm prima alternativă, dar n-am fost în stare. Ar fi o greșeală să negăm acest lucru, să-l cocoloșim, să ne temem a-l recunoaște.
Din cauza războiului și a sărăciei am fost nevoiți să încercăm calea cea mai revoluționară, cu minimum de comerț, cu predarea obligatorie a surplusurilor agricole, repartizarea prin intermediul statului a unei părți cit mai mari din produsul social; altfel n-am fi biruit în război și n-am fi „zădărnicit“ boicotul și „provocările“ burgheziei. Acum, cînd le-am zădărnicit, cînd am reușit *să silim clasele exploatare să se supună*, putem și trebuie să realizăm o *trecere mai treptată*.
14. Noi am mers fără a avea suficient sprijin *economic* din partea țăranimii; trainiceii alianțe militare și politice dintre muncitori și țărani *nu-i corespundea* o alianță economică îndeajuns de trainică între ei.
Acum efectuăm o *retragere strategică*, care ne va asigura în viitorul apropiat un front mai larg de ofensivă, o foarte trainică *alianță* economică cu milioanele de mici țărani, cu masa țăranimii, și va face ca *alianța noastră, alianța muncitorilor și țăranilor, temelia întregii noastre revoluții sovietice*, a întregii noastre republici sovietice, să devină *invincibilă*.
15. Ne retragem (să nu ne temem s-o recunoaștem; nu retragerea este de temut, de temut sînt iluziile și autoînșelarea, nefastă este frica de adevăr)
— — — încotro?

spre capitalism de stat (concesiuni) { N. B. }
 spre capitalism cooperatist { și spre }
 spre capitalism privat { comerț }

16. Obiectivele esențiale ale acestei retrageri: *alianța* cu gospodăria țărănească, *satisfacerea* nevoilor ei economice imediate, *crearea unei alianțe economice trainice*, *creșterea forțelor de producție* în primul rînd, *refacerea mării industrii*.

Comerțul, asigurarea (sub controlul statului) a schimburilor dintre industrie și agricultură.

17. Uniunea centrală a cooperativelor de consum și volumul operațiilor ei comerciale în ultimele trei luni.

Uniunea centrală a cooperativelor de consum.
 Dezvoltarea comerțului interior:

Volumul operațiilor comerciale ale U.C.C.C.	milioane ruble-aur	% (tuturor) cheltuielilor față de volumul operațiilor comerciale	colectările de cereale și furaje în milioane de puduri
1921 IX. — 36 mlrd. ruble	1		VIII.—0.5
X.—116 „ „	3	23 ¹ / ₄ %	IX.—2.3
XI.—227 „ „	6	13%	X.—1.5
		12%	XI.—2.7
			10 zile XII.—1.1

18. *Foamea și lupta împotriva ei.*

Sarcina de a procura semințe pentru însămînțările de toamnă din 1921 a fost relativ bine îndeplinită.

A.R.A., ajutorul muncitorilor din alte țări.

||| Rapoarte amănunțite prezente de

||| *Kalinin,*
 ||| *Kamenev,*
 ||| *Osinski.*

S-au primit 2.6 milioane de puduri, circa 630 000 de ruble-aur

Kalinin.

18 bis Ridicarea gospodăriei țărănești. N.B.

Semințe de soi în pepinierele înființate de stat

1921 — 60 000 de puduri

pe 1922 — 300 000 de puduri

S-a distribuit sămință în

15 gubernii înfometate .. 12 000 000 de puduri

S-au semănat (in acestea?) 3 600 000 de deseatine

= 75% din suprafața destinată culturilor de toamnă în 1920.

Regiunea parțial lovită de

secetă 102%

producătoare 123% din suprafața desti-

consumatoare 126% nată culturilor de toamnă

18 ter. Rezultatele introducerii impozitului în natură.

Deficit. Cumpărăm din străinătate și totuși avem un deficit.

Să depunem toate eforturile, să facem tot posibilul...

19. Indicii de învioreare, slabe, neînsemnate, există totuși:

Combustibilul:

	mil. puduri	Total	În bazinul Donețului la 1 muncitor în abataj
Bazinul	1920—272. ₆	466	Semestrul I
Donețului	1921—350. ₀		1921—1 631 pud.
		536	XI. 1921—3 400 „
			Transportat pe Volga
Petrol	233 milioane puduri 1920		103
	255 milioane puduri 1921		166. ₉
Turbă	1920: 93 milioane puduri		
	1921: 139	”	”
Lemne de foc			

Direcția exploatării hidraulice a turbei: 1921 — 2¹/₂ agregate — 1 100 000 puduri de turbă

{	Radcenko	α) 1922 — 20 agregate — circa 10 000 000 puduri
	Morozov	(10 au fost comandate în Germania)
	Menșikov	β) la Direcția exploatării hidraulice a turbei a fost pus la punct un procedeu de <i>deshidratare artificială a turbei</i> în decurs de câteva ore.
	Klasson Kirpicinikov	

A fost comandat în *Germania* utilajul unei instalații pentru deshidratarea turbei și fabricarea *prafului de turbă*, „care are același coeficient de randament ca și cel mai bun dintre combustibili, petrolul“.

20. Metalurgia ? Iugostal.

fontă	Milioane de puduri	Iugostal:	Mii de puduri
înainte de război257	— fontă , media	
19206. ₂	lunară în semestrul I 1921 69. ₇
19217. ₄		X.....131. ₉
			XI.....270. ₈

Întreprinderile Rutgers?

Uzina Nadejdin (dublu??)
+ cărbunele din Siberia

Uralul (ajutorul lui Hammer și
concesiunea ce i-a fost
acordată) ? { cereale
1 000 000 puduri,
din care 900 000
pentru Ural }

21. <i>Industria textilă?*</i>	mii de puduri	
Fire de bumbac.....	1920: 825	$\left(\begin{array}{l} = 6,1\% \text{ din} \\ \text{producția} \\ \text{antebelică} \end{array} \right)$
	1921: 1 080	

22. <i>Direcția generală a întreprinderilor agricole?</i>	<u>1919</u>	<u>1922</u>	
numărul sovhozurilor			
producătoare de materii prime pentru industrie	233	1 080	
suprafața de pământ în aceste sovhozuri	44 000 des.	202 000 des.	
arătură	5 000 des.	130 000 des.	de 26 de ori
% de pământ necultivabil	<u>74%</u>	<u>21%</u>	

23. *Electrificarea.* Darea de seamă asupra lucrărilor celui de-al VIII-lea congres al electrotehnicienilor, broșură redactată de Krjijanovski²⁰²; apropiata încheiere în primăvara anului 1922 a lucrărilor de construcție la *Kașira* și la *Utkina Zavod*

Date publicate în „*E k o n o m i c e s k a i a J i z n*“²⁰³

	centrale electrice	mii kWh
1918 și 1919.....	51	centrale 3.8
1920 și 1921.....	221	„ 12.3
	centrale electrice	mii kWh
1920:	136	— 9.5
1921:	85	— 2.8

24. Încă un aspect foarte important al „noii politici economice“: *însușirea cunoștințelor necesare pentru a putea gospodări* — „calculul economic“ — rapoarturi mai juste între conducerile întreprinderilor și sindicate.

* În manuscris, acest punct a fost tăiat de V.I. Lenin. — *Nota red.*

Sindicatelor pot și trebuie să-și însușească aceste cunoștințe: dar oamenii învață nu numai apucându-se îndată de orice muncă, ci și privind cu atenție cum lucrează alții, cîntărind și analizînd rezultatele obținute.

Noi am început să învățăm mai temeinic, noi toți, partidul, organele de stat, sindicatelor, învățăm fără zarvă, dar mai atent, mai temeinic, cum să organizăm economia, cum să conducem întreprinderile economice, cum să refacem și să conducem marea industrie, cum să statornicim relații juste între statul proletar și țărănime.

negustorul
și
||| înfumurarea
sindicatelor
și
partidul
comunist

on a le défaut
de ses
qualités*

25. După o revoluție politică, *asimilarea* cuceririlor ei necesită o perioadă îndelungată (cu atît mai îndelungată cu cît sînt mai numeroși micii producători, cu cît sînt mai mulți analfabeți).

Activitatea culturală și cea economică.

„Treburi mărunte“? Da, *acum* ele constituie esențialul.

Trecerea de la cel mai mare avînt *politic* cunoscut în lume

{ desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice
ieșirea din războiul imperialist
Puterea sovietică }

× la cea mai mare cucerire *economică* din lume.

{ Setea de învățătură
învățătură în școală și în afara ei
și învățătura necesară pentru a putea reface economia. }

× *Asta necesită un deceniu.*

* defectele omului nu sînt decît reversul calităților sale. — *Nota trad.*

Creșterea setei de învățatură își găsește o expresie foarte aproximativă și neprecisă în următoarele cifre:

	<u>1920</u>	<u>1921</u>
case de citit	34 000	37 (+10%)
numărul elevilor din școlile profesionale tehnice	47 000	95 000 (+100%)
facultățile muncitorești (numărul studenților)	17 000	41 000 (+143%)

N. B. Ceka:

25 bis. Întărirea legalității în activitatea Ceka și reforma acesteia

26. Concluzii. A c o l o.

Sarcini a căror îndeplinire necesită săptămâni, luni.

Sarcina noastră = sarcină mondială: marea industrie (minoritatea populației) și sute de milioane de mici țărani înapoiați.

Noi *v o m î n d e p l i n i* această *s a r c i n ă*: victoria definitivă a socialismului în lume.

*Scris nu mai târziu
de 23 decembrie 1921*

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXIII*

Se tipărește după manuscris

PLANURILE TEZELOR „CU PRIVIRE LA ROLUL
ȘI LA SARCINILE SINDICATELOR
ÎN CONDIȚIILE NOII POLITICI ECONOMICE“*

1

1. Noua politică economică, însemnând o fază nouă (și o nouă cotitură) în dezvoltarea și în activitatea Puterii sovietice, care înfăptuiește trecerea de la capitalism la socialism, reclamă o reexaminare a rolului și sarcinilor sindicatelor și luarea în considerare a unei serii de noi împrejurări în legătură cu această chestiune.
 - (1) apariția capitalismului și tolerarea lui
 - (2) întreprinderi de stat pe baze noi
 - (3) întreaga trecere se efectuează în alt ritm, pe alte căi, printr-o „nouă învăluire pe flanc“.
2. 2. Întreprinderi economice capitaliste, particulare. Apărarea intereselor clasei muncitoare.
5. 3. Apărarea nu în primul rînd prin greve (fără a se renunța cîtuși de puțin la acest mijloc de luptă), ci făcîndu-se apel la organele statului muncitoresc.
3. 4. Întreprinderile de stat trebuie „*să lucreze fără pierderi*“, „*să fie rentabile*“. Idem apărarea intereselor clasei muncitoare.
4. 5. Deosebirea fundamentală dintre lupta de clasă (care există și va continua să existe cît timp vor exista clase) într-un stat în care puterea politică aparține burgheziei și lupta de clasă într-un stat în care puterea aparține proletariatului (grevele și rolul lor).

* Vezi volumul de față, p. 344—356. — *Nota red.*

6. În problema conducerii $\left\{ \left\{ \begin{array}{l} \text{puteri} \\ \text{depline} \end{array} \right\} \right\}$
 = întreprinderilor.
 Conducere unică și
 neimixtiune.

ad 6. Succesul reclamă puteri depline.

= Prin direcția întreprinderii —
 atât echipamentul de protecție
 cât și aprovizionarea de orice
 fel, ca și semnele monetare și
 stabilirea mărimii alocațiilor
 în natură.
 Tipul — conducere unică.
 Neimixtiune.

7. Să învățăm arta de a conduce.

= Aceasta este sarcina centrală:

- (α) Participarea la + propaganda
 diverse organe. pe linie de
 producție
- (β) *Vot consultativ.*
- (γ) Informare com- + munca de
 pletă și dezba- planificare
 tere.
- (δ) desemnarea + de la apro-
 candidaților, vizionarea
 evidența, apre- cu materie
 cierea și promo- primă pînă
 varea lor. la desface-
 rea produ-
 sului

(N.B. ||

- + (ε) A învăța din
 observarea și a-
 precierea acti-
 vității *între-*
prin zăto-
rilor parti-
culari.
- + *comisii de*
disciplină.

ad 7 repartizarea alocațiilor în
 natură
 stabilirea (participarea la + Nu declarații
 stabilirea) normelor + nu „politică
 discutarea dării în arendă. înaltă“

ad 7: Rolul sindicatelor în organele economice și de
 stat ale statului proletar.

- 1 { (1) Participare la *stabilirea componentei* organelor economice și de stat
 (discutarea candidaturilor;)
 (vot consultativ)
- (2) și la activitatea acestor (membri ai colegiilor,)
 organe (ajutori pe lângă specialiști și viceversa)
2. (3) formare de administratori din rândurile muncitorilor
 { zeci de administratori și sute de adminis-
 buni tratori acceptabili }
 { sute de administra- și mii de adminis-
 tori excelenți tratori acceptabili }
- (4) Evidență sistematică și ținerea listelor de
 candidaturi.
3. (5) în special, participare la activitatea organelor
 de planificare.
- (6) Participare la discutarea în organele de stat
 a tuturor problemelor industriei și conducerii
 industriei.
4. (7) Propaganda pe linie de producție.
5. (8) Informarea sistematică asupra întregului ciclu
 al muncii industriale, începînd cu aprovizio-
 narea cu materie primă și terminînd cu reali-
 zarea produsului.
6. (9) în special:
 elaborarea tarifelor, a normelor de aprovizio-
 nare;
 comisii de disciplină, cu condiția ca sfera lor

de activitate să fie efectiv delimitată de sfera administrației, de sfera de activitate a partidului comunist și a Puterii sovietice...

ad 6 (10) comisiile de disciplină nu trebuie să se transforme în instanțe ordinare.

7. (α) proletariatul = baza de clasă a statului care trece de la *capitalism* la *socialism*.

(β) sindicatele = colaborator al puterii de stat, a cărei activitate economică e *în întregime* îndrumată de partidul comunist.

(γ) școală a comunismului și în special *școală a conducerii*

ΣΣ A învăța arta de a conduce. Centrul de greutate nu trebuie să-l constituie politica generală sau politica înaltă (pentru asta avem *partidul comunist și Puterea sovietică*), ci activitatea practică, concretă, care *învață* masele să conducă.

8. Îmbinarea inevitabilă a două funcții contradictorii:

ad 14? { convingere și constrângere
apărare și presiune

{ și metode militare }
{ și metode nemilitare }

O contradicție a vieții reale: ea constituie esențialul.

8. 9. *Legătura cu masele.*

A trăi în *mijlocul maselor*.

A le cunoaște *starea de spirit*.

A cunoaște *totul*.

A ști să înțelegi masele.

A ști să te faci înțeles de ele.

A cuceri încrederea lor **absolută**.

Conducătorii nu trebuie să se rupă de masa pe care o conduc, avangarda nu trebuie să se rupă de întreaga armată a muncii.

ad 8? 10. A ști să îmbini convingerea cu constrângerea.

ad 14?

5 bis? 11. Trecerea la înscriere *benevolă* în sindicate.

Drepturi și datorii.

Școală a comunismului:

treaptă de tranziție între starea de inapoiere totală și partid.

12. Atitudinea față de specialiști.

Trebuie evitate cele două extreme.

Cazurile de ucidere și sinuciderea (lui *Oldenborgher?*).

Exemplu. Rușine.

ad 14? 13. Să nu ne tirăm în coada masei, dar nici să nu ne rupem de ea.

14. Unire, — soluționarea conflictelor — rezolvarea contradicțiilor:

{ partidul comunist }
{ + Internaționala Comunistă }

15. Împrospătarea păturii conducătoare, transferarea în alte ramuri a cadrelor necorespunzătoare...

9: (1) convingere și constringere...

(2) apărare și presiune...

(3) a ține seama de prejudecăți și de starea de inapoiere nu înseamnă să te tirăști în coada masei, să cauți s-o măgulești, ci să te străduiești s-o ridici...

(4) și metode militare, și metode nemilitare...

αα) contradicții inerente oricărei școli (școală a comunismului)

ββ) „ ale perioadei de trecere.

Două concluzii practice: (1) tact (2) Internaționala Comunistă.

10: *Sindicatelor și specialiștii.*

(1) Cazurile de ucidere a unor ingineri în Ural și în bazinul Donețului.

(2) Sinuciderea lui Oldenborgher.

(3) Vina e mai mult a partidului comunist și a Puterii sovietice decât a sindicatelor.

(4) Nu de stabilirea vinei e vorba aici.

Sindicatelor le revine sarcina de a desfășura o activitate deosebit de anevoioasă, o activitate de zi cu zi.

(5) Ca lumina ochilor, altfel 0.

11: Rolul exclusiv al democrației mic-burgheze (*eserii, menșevicii și anarhiștii*), ultimii apărători *ideologici* ai capitalismului în mișcarea sindicală.

Principalul teren de luptă împotriva lor, *înlăturarea* lor.

2

1. Noua politică economică și sindicatele.

2. Capitalismul de stat și sindicatele.

3. Gospodărirea chibzuită a întreprinderilor de stat și sindicatele.

4. Deosebirea esențială dintre lupta de clasă în statul capitalist și în statul proletar.

5. Modul de apărare a intereselor de clasă ale proletariatului.

5. Trecerea la înscrierea benevolă în sindicate.

6. Relațiile dintre sindicate și conducerile întreprinderilor.

7. Rolul sindicatelor în activitatea economică a statului proletar.

8. Legătura cu masa proletariatului — sarcina principală și temelia sindicatelor „școală a comunismului“.

9. Aspecte contradictorii ale sarcinii sindicatelor în perioada de trecere de la capitalism la socialism.

(8 + 10 + 13)

9. *Contradicții în însăși situația sindicatelor în condițiile dictaturii proletariatului.*

ad 9. 10. Căile de rezolvare a acestor contradicții.

10. 11. Sindicatele și „specialiștii“.

11. 12. Sarcina îmborsării cadrelor de conducere ale sindicatelor.

Scris între 28 și 30 decembrie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1958,
în revista „Kommunist“, nr. 6*

Se tipărește după manuscris

PLANURILE ARTICOLULUI
„ÎNSEMNĂRILE UNUI PUBLICIST“*

1

Planul articolului²⁰⁴

a Un „alpinist“ în... Himalaia.

b Levi și Serrati + 2 și 2¹/₂.

c Fără metafore.

d „Înfumurare comunistă“.

| Exces de zel administrativ.

| Un citat din Todorski, p. 61—62²⁰⁵

Rezoluția cu privire la sindicate. Faza propagandei prin decrete

e „Frontul unic“ al proletariatului vest-european și
alegerile din Anglia.

Atitudinea față de menșevici.

6 În Σ**, punctul de vedere *comunist*
pe scurt

și burghezia și inițiativa burgheză
pe larg.

7 Fapte rușinoase (Coreea) și probleme nevralgice,
dat fiind că e posibil și chiar probabil că ei ne vor „ataca“
în problema Gruziei, și e de importanță principială.
8***

Scris în ianuarie 1922

Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

* Vezi volumul de față, p. 421—429. — *Nota red.*

** — În concluzie. — *Nota trad.*

*** În manuscris, întregul plan a fost tăiat de V.I. Lenin. — *Nota red.*

I. și II. 1922

Planul și începutul articolului „Însemnările unui publicist“:

§ I: Ascensiune pe piscuri înalte*. „În loc de exemplu“ (1—4)²⁰⁶.

§ II: „Fără metafore“ (4—8). Orice comparație șchioapătă**.

Mai sus decît toate celelalte revoluții. Κτῆμα ἐς ἀεί***

<p>α)) Revoluția burghezo-democratică („divorțul și iobăgîstul P. A. Sorokin“). „Economist“ Nr. 1****</p>

β)) ieșirea din războiul imperialist*****.

γ)) Statul sovietic.

Să adaug în titlu:

Conferința de la Genova, evacuarea trupelor ruse din Gruzia, legalizarea menșevicilor, vînatul vulpilor etc.

§ „democrații puri, în realitate iobăgîști“ (tot dialectica).

§ „O trinitate ideală“: Martov, Cernov și anarhiștii. „Ideală“ pentru capitaliști: ideal de pură, -- proastă, — pedantă, — găunoasă, — doctrinară, — comodă, — influentă (ideală pentru propagarea ideilor burgheziei în rîndurile clasei muncitoare), — neputincioasă, — fleacă etc.

N. B.:

Cînd fundamentul economiei socialiste poate fi considerat pus? Cînd este asigurat schimbul de produse cu țărănimea. Cînd țăranul e satisfăcut *economiceste!*

N.B. |

* În manuscris, această frază a fost tăiată de V.I. Lenin. — *Nota red.*

** În manuscris, alineatul de față și cel următor au fost tăiate de V. I. Lenin. — *Nota red.*

*** Cucerire pentru veșnicie. — *Nota trad.*

**** Vezi V.I. Lenin. Opere, vol. 33, E.S.P.L.P. 1957, p. 225—228. — *Nota red.*

***** În manuscris, punctul de față și cel următor au fost tăiate de V.I. Lenin. — *Nota red.*

Retragere

Spre comerț: Quid est economiquement parlant?*
Legătura.

Spre capitalismul de stat.
(cf. IV. 1918).

(IX.) (X.) (XI.) (XII.)

NB: **Uniunea centrală a cooperativelor de consum 1-3-6-16**** = „economie pregătitoare pentru socialism“ ...

NB: *beneficii* de sute de milioane de ruble-aur
Nici chiar „trinitatea ideală“ (Martov + Cernov + Gldm²⁰⁷) nu va putea zădărnici.

Instanțele noastre judecătorești și „capitalismul de stat (N.B.)“. Nu 150 000 000 de ruble,
+ ei închisoare
+ și expulzare.

Un § *despre noțiunea de capitalism de stat*; folosirea dialectică a acestei noțiuni.

III: Levi și Serrati: cei mai de stînga dintre cei care se află „de cealaltă parte a baricadei“.

§ IV:

acum:
situația din partid:
I.N. Smirnov
Club de discuții
Posse
poet
 în interior
iar în exterior: Levi și
Serrati.

IV: Îngîmfarea sau înfumurarea comunistă.

Limba rusă face progrese în direcția „anglicizării“. N.e.p, — com, — prof, — sov, — rabcoop, etc. Executantul (inteligent, cinstit, priceput etc.) versus îngîmfarea comunistă

* — Ce înseamnă aceasta economiceste vorbind? — *Nota trad.*

** Vezi volumul de față, p. 502. — *Nota red.*

(cf. IV. 1918).

§ *cu ale cui mâini vom construi comunismul?*

Citat din Todorski, p. 61—62.

|| O sută de burghezi versus ||
|| 100 de comuniști. ||

„...Acela care a dat dovadă (la noi, majoritatea dă) de exces de zel administra- (dovadă de *prea puțin*)
tiv...” (zel administrativ).

Rezoluția cu privire la sindicate, „spiritul” ei și atitudinea de „înfumurare comunistă” față de ea.

Faza propagandei prin decrete și cealaltă fază.

Activitatea culturală, „*culturalismul*” și *treburile mărunte*... deceniul al nouălea al secolului al XIX-lea?

...partidelor sau curentelor democrației mic-burgheze...

V: Atitudinea față de menșevici (+ față de eseri și *anarhiști*) și frontul unic.

§ 1. Bonomi și Irlanda + Gruzia.

Proiectul nostru de lege, dar la voi, în Germania, d-lor social-democrați? și celelalte partide burgheze?	}	Nu mai puțin de 5 ani; expulzare; străinătate, pedeapsa cu moartea prin împușcare.
---	---	--

Două fronturi mondiale și „*linia de mijloc*”, „*semibolșevicii*”, cf. *hindusul* — tolstoian.

Alegerile din Anglia

luptă intransigentă... și... *bloc!*!

Etwa*:

- (α) Pericolul descurajării și folosul comerțului.
- (β) Fundamentul economiei socialiste.
- (γ) Exemplul Vesiegonskului.
- (δ) „Trinitatea ideală”.
- (ε) Democrații puri, în realitate iobăgiști.
- (ζ) Gruzia și Conferința de la Genova.
- (η) Noțiunea de capitalism de stat.
- (θ) Frontul unic. Alegerile din Anglia.
- (ι) Faza propagandei prin decrete.
- (κ) Oblomovismul.
- (λ) Culturalismul și treburile mărunte.
- (μ) „Îngîmfarea și înfumurarea comunistă”. Executantul.
- (ν) Două fronturi și linia de mijloc; hindusul-tolstoian.
- (ξ) Politică și metode administrative.
- (ο) Atitudinea față de menșevici. Legalizarea lor.

*Publicat pentru prima oară parțial
în 1930—1931, în edițiile a 2-a
și a 3-a ale Opereilor
lui V.I. Lenin, vol. XXVII*

*Publicat pentru prima oară
în întregime în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

OBSERVAȚII ȘI AMENDAMENTE LA PROIECTUL DE HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA MICUL C.C.P.

nu se poate spune
așa

nu se poate spune
așa; ar fi *mai bine*
să se spună: *adminis-*
trative sau cu
character ad-
ministrativ.

.....
10. Toate hotărârile decisive ale Mi-
cului C.C.P., adică acelea care rezolvă
problema în fond, cu excepția celor prevă-
zute de art. 5, se trimit la Consiliul Co-
misarilor Poporului. Cît privește hotă-
rârile în cazuri particulare, hotărârile cu
caracter incidental, ca diverse anchete,
strîngerea de materiale, trimiterea lucră-
rilor la forurile de resort, răspunsuri la
cererile pe care departamentele le adre-
sează Micului C.C.P., precum și proble-
mele de administrație și gospodărie in-
ternă ale C.C.P., toate sînt de competența
Micului C.C.P., care le soluționează defi-
nitiv, fără a le mai supune Marelui
C.C.P.

+ Vă recomand să adăugați: Chemarea obligatorie a
unui reprezentant al Sovietului de deputați din Moscova
în toate problemele care privesc acest Soviet.

+ chemarea obligatorie a *tuturor* comisariatelor
interesate.

Scris în februarie 1922

Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV

Se tipărește după manuscris

ANEXĂ

RECENSĂMÎNTUL MEMBRILOR P.C. (b) DIN RUSIA

Chestionar

13 februarie 1922

C.C. AL P.C. DIN
RUSIA

SECȚIA
STATISTICĂ
FORMULAR „A”
nr. 38

RECENSĂMÎNTUL

MEMBRILOR PARTIDULUI
COMUNIST (b) DIN RUSIA
1922

*Proletari din
toate țările,
uniți-vă!*

1. Sediul celulei: orașul județul
 satul Moscova plasa
Raionul Zamoskvorecie, secția 1 Kremlin.
2. Denumirea întreprinderii (instituției, unității militare) pe
lingă care e organizată celula: Consiliul Comisarilor
Poporului, carnet de partid nr. 224 332.
3. Denumirea organizației de partid care a eliberat carnetul:
Comitetul raional Zamoskvorecie.
4. Numele de familie: Ulianov (Lenin) 5. Prenumele, nu-
mele după tată: Vladimir Ilici
6. Sexul: masculin 7. Vîrsta: născut în 1870; numărul
anilor împliniți: 52.
8. Limba vorbită: rusă 9. Ce alte limbi vorbește în mod
curent: Curent, nici una.
10. a) Profesați vreo credință religioasă (sau aveți convingeri
religioase)? (da, nu) care anume: Nu.
- b) Dacă sînteți ateu, de la ce vîrstă: de la vîrsta de 16 ani.

11. Numărul membrilor de familie care locuiesc împreună cu dv.:
 în întreținerea dv.: doi
 în câmpul muncii: doi
12. Studii: a) știință de carte (da, nu): Da. b) dacă ați urmat sau urmați o școală, indicați: —

Tabelul I. Studii

Tipul instituțiilor de învățămînt (școală primară rurală (2 cl.); școală primară urbană (4 cl.); școală profesională tehnică, cursuri serale auto; cursuri de navigație aeriană; liceu, universitate, școală de partid). Pentru studii extrașcolare se notează: „autodidact“.	Numărul anilor de studiu	Dacă ați absolvit școala (da, nu, m-am retras din cutare clasă, studiez în continuare)
13	14	15
a. Am absolvit liceul clasic în 1887	8 ani (la liceu)	Am absolvit liceul. Licențiat al facultății de drept, ale cărei cursuri le-am urmat fără frecvență.
b. și am dat examenele de licență		
c. în 1891 la facultatea de drept, ale cărei cursuri le-am urmat fără frecvență		
16. Dacă doriți să învățați, și ce anume (știință de carte, discipline științifice, arte, meserii, și care anume):		

Tabelul II. Originea socială și naționalitatea

Gradul de rudenie a persoanei respective	Profesiunea sau ocupația de bază, funcția, titlul	Poziția deținută în respectiva ramură de activitate (patron care folosește muncă salariată; om al muncii care nu folosește salariat; muncitor salariat; „liber“ profesionist; proprietar de imobil; gospodină)	Naționalitatea
17	18	19	20
1 Bunicul (pe linie paternă)	nu știu director al învățămîntului primar		
2 Tatăl			
3 Mama.....			

21. De la ce vîrstă vă cîștigați singur existența: de la 27 de ani (aproximativ); ca salariat sau în gospodăria proprie (subliniați): publicist.
22. a) Profesiunea de bază și specialitatea înainte de 1917: publicist.
 b) Cîți ani ați lucrat în această profesiune: circa 20 de ani (1898—1917).
23. Principala sursă de existență înainte de 1914: activitatea publicistică, salariul de la partid. În 1914—1917: idem.

Tabelul III. Stagiul de muncă din 1917 și pînă în prezent

Perioada	Locul de muncă		Felul ocupației	Ca salariat, ca deținător al unei funcții electiv, prin numire	Durata activității			
	Denumirea întreprinderii (instituției, unității militare) în care ați lucrat cel puțin 3 luni și a celei în care lucrați în prezent	Orașul sau gubernia			De cînd și pînă cînd		În total	
					Luna anul	Luna anul	Ani	Luni
24	25	26	27	28	29	30	31	32
A. Din 1917 pînă în momentul ocupării funcției actuale	a
	b
	c
	d
	e
B. În prezent	a. din octombrie 1917, președinte al C.C.P.	Moscova	Prin numire	de la 25 octombrie 1917	4	3
	b

33. Cîștigul (în bani) din ultima lună: tariful, categoria: 17, salariu de bază..... ruble, cîștigul total: 4 700 000 ruble²⁰⁸.

Tabelul IV. Stagiul de partid

Denumirea partidului și a fracțiunii	În ce calitate ați făcut parte din organizație („revoluționar de profesie”, membru al unui comitet de partid, secretar al unui comitet de partid, organizator, agitator, propagandist, membru al unei organizații de luptă, activist în aparatul tehnic, membru de rând)	Localitatea în care ați activat (orașul, gubernia)	Vechime în partid		
			Intrat (anul, luna)	Ieșit (anul, luna)	Total vechime în partid (în ani și luni)
34	35	36	37	38	39
P.C.(b) din Rusia	revoluționar de profesie, membru al C.C.	Moscova	1895 (efectiv)	—	circa 27 de ani

Tabelul V. Stagiul revoluționar

Dacă ați participat	De cite ori
40	41
1. La greve economice -----	—
2. „ „ politice -----	—
T o t a l -----	—
3. La demonstrații politice de stradă -----	—
4. La mișcări studentești -----	(1887)
5. La activitatea unor cercuri ilegale -----	de multe ori
6. La mitinguri și întruniri ilegale -----	de multe ori
7. La întruniri ilegale de 1 Mai -----	
8. La insurecții armate și acțiuni de partizani	
9. La conferințele partidului -----	} Aproape la toate
10. La congresele partidului -----	
42. Dacă ați fost condamnat la detențiune: a) am stat la închisoare: 1 an și 2 luni; în deportare administrativă: 3 ani — luni, în deportare — ani — luni; emigrant politic: circa 10 ani.... luni; numărul evadărilor: —	

43. a) Ce ziare și reviste ați citit în 1921 (enumerați-le): diverse
 b) Regulat, ocazional: niciodată neregulat.
 c) Dacă nu citiți niciodată, care e cauza (n-aveți ziare, n-aveți timp, nu vă interesează?) —
 d) Dacă citiți, indicați unde anume (acasă, la serviciu, în bibliotecă, într-o sală de lectură, pe panouri): acasă.
44. a) De când sînteți membru de sindicat?: din 19...
 b) Dacă în momentul de față participați la activitatea sindicală (da, nu): nu.
 c) Dacă da, ce fel de muncă sindicală îndepliniți?

Tabelul VI. Stagiul în armată, ca militar sau comisar politic

În ce armată	Arma și specialitatea militară (infanterie, cavalerie, artilerie, pionieri, geniu)	Cel mai înalt grad și rang avut în armată (soldat, comandant de companie)	Anii de serviciu în armată				Numărul cazurilor				
			De cînd și pînă cînd		Total ani de serviciu		De participare		De rănire		Distincții primite
			Luna Anul	Luna Anul	Ani	Luni	La schimburi de focuri	La lupte corp la corp	Cu arme de foc	Cu arme albe	
			48	49	50	51	52	53	54	55	
45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56
1. În armata țaristă	Nu										
2. În armata albgardistă											
3. În armata verde											
4. În Armata Roșie											

57. Dacă n-ați făcut serviciul militar, arătați dacă ați făcut instrucție militară obligatorie (da, nu): Nu.

58. Data demobilizării: — luna..... 19.....

59. a) Dacă sînteți orășean sau muncitor, arătați dacă ați păstrat vreo legătură cu satul (da, nu) — —
- b) Cel fel de legătură (posed, singur sau împreună cu alte persoane, o gospodărie cu culturi de cîmp, de legume, o stupărie etc.). — —
- c) În ce constă participarea dv. la această gospodărie (în muncă, în sprijin bănesc) — —

Observații:

Or. *Moscova* 13 februarie 1922

V. Ulianov (Lenin)

*Publicat pentru prima oară parțial
(în facsimil, prima pagină)
în 1924, în revista „Ogoniok” nr. 7*

*Publicat în întregime (în facsimil)
în 1926, în: I. G. Lazian. „Cartea
de evidență personală a membrului
P.C.(b) R. V. I. Ulianov (Lenin)”.*

*Moscova—Leningrad,
editura „Moskovskii rabocii”*

*Se tipărește după formularul
completat de V. I. Lenin*

LISTA DOCUMENTELOR
LA A CĂROR REDACTARE
A PARTICIPAT
V. I. LENIN

—
ADNOTĂRI

—
INDICI

—
DATE DIN
VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI
V. I. LENIN

LISTA DOCUMENTELOR
LA A CĂROR REDACTARE A PARTICIPAT
V. I. LENIN*

DOCUMENTE ALE COMINTERNULUI

„TEZE CU PRIVIRE LA CONSTRUCȚIA ORGANIZATORICĂ,
METODELE DE ACȚIUNE ȘI CONȚINUTUL ACTIVITĂȚII
PARTIDELOR COMUNISTE“, ADOPTATE DE CONGRESUL
AL III-LEA AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE

V.I. Lenin a citit de două ori (la 10 iunie și la 9 iulie 1921) proiectul de „Teze“ și a trimis observațiile sale autorilor — O. W. Kuusinen și W. Koenen (vezi volumul de față, p. 13—15, 54). „Tezele“ au fost discutate în comisie și, cu mici modificări, au fost adoptate de Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste în ziua de 12 iulie.

„TEZE CU PRIVIRE LA TACTICĂ“
ADOPTATE DE CONGRESUL AL III-LEA
AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE

V.I. Lenin a citit proiectul de „Teze“ și nu mai târziu de 10 iulie 1921 a trimis observațiile sale comisiei pentru problemele tacticii, desemnată de Congresul al III-lea al Cominternului (vezi volumul de față, p. 443). Propunerile lui V.I. Lenin au fost adoptate de comisie și de congres.

TEZELE CU PRIVIRE LA FRONTUL UNIC,
ADOPTATE DE COMITETUL EXECUTIV
AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE ÎN DECEMBRIE 1921

Tezele cu privire la frontul unic au fost citite de V.I. Lenin în ziua de 6 decembrie 1921, când a făcut și observațiile pe marginea lor (vezi volumul de față, p. 276). Tezele au fost refăcute în conformitate cu indicațiile lui.

* Deoarece lista lucrărilor negăsite pînă în prezent conține numai scrisori, ea va fi dată în respectivele volume de corespondență. — *Nota red.*

REZOLUȚIA
CU PRIVIRE LA PARTICIPAREA INTERNAȚIONALEI
COMUNISTE LA O PROIECTATĂ CONFERINȚĂ
A TUTUROR ORGANIZAȚIILOR MUNCITOREȘTI DIN LUME

V.I. Lenin a citit proiectul de rezoluție și a trimis propunerile sale de modificări membrilor Biroului Politic al C.C. în ziua de 23 februarie 1921 (vezi volumul de față, p. 410—411). Propunerile lui V.I. Lenin au fost luate în considerație la redactarea definitivă a rezoluției, care a fost adoptată la 4 martie de prima plenară lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.

REZOLUȚII
ALE CELEI DE-A XI-A CONFERINȚE GENERALE
A P.C.(b) DIN RUSIA

CU PRIVIRE LA TACTICA COMINTERNULUI

Tezele cu privire la frontul unic, elaborate de Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste și pe marginea cărora V.I. Lenin și-a făcut observațiile (vezi volumul de față, p. 276), au fost modificate în conformitate cu aceste observații și adoptate de Conferința a XI-a a P.C.(b) din Rusia. Observațiile lui V.I. Lenin au fost incluse în punctul 19 al rezoluției.

CU PRIVIRE LA ÎNTĂRIREA PARTIDULUI,
ÎN LEGĂTURĂ CU EXPERIENȚA VERIFICĂRII
MEMBRILOR LUI

V.I. Lenin a citit proiectul acestei rezoluții și a făcut observații pe marginea lui în ziua de 22 decembrie 1921 (vezi volumul de față, p. 288—289). Rezoluția a fost refăcută în spiritul indicațiilor lui V.I. Lenin.

HOTĂRÎRI ALE BIROULUI POLITIC ȘI ALE
PLENARELOR C.C. AL P.C.(b) DIN RUSIA

CONCLUZIILE LUI F. E. DZERJINSKI
CU PRIVIRE LA STAREA TRANSPORTURILOR

Problema stării transporturilor a fost discutată de plenara C.C. al P.C.(b) din Rusia la 8 august 1921. Plenara a aprobat concluziile lui F.E. Dzerjinski cu privire la starea transporturilor, cu modificările propuse de V.I. Lenin (vezi volumul de față, p. 82).

CU PRIVIRE LA DIRECTIVELE
PENTRU COMISARIATUL APROVIZIONĂRII

Completarea la această hotărîre a Biroului Politic al C.C. a P.C.(b) din Rusia a fost scrisă de V.I. Lenin la 5 sau la 6 septembrie 1921 (vezi volumul de față, p. 117). Hotărîrea, dictată de acute dificultăți de aprovizionare, a fost adoptată de Biroul Politic la 6 septembrie, cu completările făcute de V.I. Lenin.

CU PRIVIRE LA EVIDENȚA LUCRĂTORILOR
CU MUNCI DE RĂSPUNDERE
ȘI LA NORMELE PENTRU REPARTIZAREA LOR

Completarea propusă de V.I. Lenin la 8 octombrie 1921 a fost inclusă în textul hotărîrii plenarei C.C. al P.C.(b) din Rusia (vezi volumul de față, p. 135).

CU PRIVIRE LA CLAUZELE
ACORDULUI CU GRUPUL RUTGERS

V.I. Lenin a scris o serie de propuneri, care au stat la baza acestei hotărîri a Biroului Politic al C.C. al P.C.(b) din Rusia, adoptată la 15 octombrie 1921 (vezi volumul de față, p. 144). Amendamentele lui V.I. Lenin la această hotărîre se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.

CU PRIVIRE LA CREAREA COMISIEI
PENTRU STABILIREA FONDURILOR DE SALARII

Modificarea făcută de V.I. Lenin în ziua de 29 noiembrie 1921 la proiectul de rezoluție al comisiei C.C. al P.C.(b) din Rusia, care propusese desființarea Comisiei tarifare, a fost adoptată de Biroul Politic la 1 decembrie (vezi volumul de față, p. 263).

CIRCULARA C.C. AL P.C.(b) DIN RUSIA
„CU PRIVIRE LA RELAȚIILE DINTRE COMITETELE
DE PARTID ȘI COMISIILE DE ANCHETĂ JUDICIARĂ“

Observațiile cu privire la deficiențele circularei C.C. din 16 iunie 1921 referitoare la relațiile dintre instituțiile de partid și cele de anchetă judiciară au fost expuse de V.I. Lenin în două scrisori adresate lui V.M. Molotov (vezi volumul de față, p. 244).

Observațiile lui V.I. Lenin au fost luate în considerație de comisia de redactare numită de Biroul Politic al C.C. la 8 decembrie 1921. Circulara nouă, publicată la începutul lunii ianuarie 1922, a subliniat necesitatea indiscutabilă de a mări răspunderea judiciară a membrilor de partid.

**„DIRECTIVELE C.C.P.
CU PRIVIRE LA APLICAREA ÎN PRACTICĂ
A PRINCIPIILOR NOII POLITICI ECONOMICE“**

„Directivele C.C.P. cu privire la aplicarea în practică a principiilor noii politici economice“ au fost elaborate în iulie 1921 sub conducerea directă a lui V.I. Lenin (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XX, p. 101—116; vol. XXXVI, p. 276—278). Modificările făcute de V.I. Lenin la „Tezele cu privire la aplicarea în practică a politicii economice“, modificări ce se publică în volumul de față (p. 71), au fost incluse în textul „Directivelor“ adoptate de plenary C.C. al P.C.(b) din Rusia și aprobate în ședința din 9 august a Consiliului Comisarilor Poporului.

**„HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA MĂSURILE
PENTRU ÎNTĂRIREA ȘI DEZVOLTAREA AGRICULTURII“,
ADOPTATĂ DE CEL DE-AL IX-LEA CONGRES GENERAL
AL SOVIETELOR DIN RUSIA**

Referitor la redactarea acestei hotărâri, V.I. Lenin i-a scris lui V.M. Molotov la 25 decembrie 1921: „Am citit-o, am făcut *m i c i* modificări (cu cerneală roșie)“ („Culegeri din Lenin“, vol. XXXV, p. 300). Rezoluția a fost adoptată de congres la 26 decembrie. La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează acest proiect de rezoluție cu modificările făcute de V.I. Lenin.

CODUL CIVIL AL R.S.F.S.R.

Lucrările de elaborare a codului civil al R.S.F.S.R. s-au desfășurat sub îndrumarea directă a lui V.I. Lenin, care a făcut o serie de observații cu caracter principial și a obținut ca la întocmirea codului civil să se țină seama de aceste observații (vezi volumul de față, p. 401—406, 407). Aprecierea codului civil al R.S.F.S.R. a fost făcută de V.I. Lenin la sesiunea a IV-a a C.E.C. din Rusia în cea de-a IX-a legislatură, la 31 octombrie 1922 (vezi Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 384—385).

**DECLARAȚIA CU PRIVIRE LA RECUNOAȘTEREA
DATORIIILOR (NOTA GUVERNULUI R.S.F.S.R.
CĂTRE GUVERNELE MARII BRITANII,
FRANȚEI, ITALIEI, JAPONIEI ȘI S.U.A.)**

V.I. Lenin a citit proiectul de notă, iar în scrisoarea sa din 24 octombrie 1921 către G.V. Cicerin a făcut pe marginea lui o serie de observații (vezi volumul de față, p. 187—190). Observațiile lui V.I. Lenin au fost luate în considerație la redactarea definitivă a notei.

DECRETE ȘI HOTĂRÎRI ALE C.E.C. DIN RUSIA,
C.C.P. ȘI C.M.A.

DECRETUL C.C.P. CU PRIVIRE LA NORMELE PENTRU DAREA ÎN ARENDĂ A ÎNTREPRINDERILOR SUBORDONATE C.E.S. 5 iulie 1921.

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA RETRIBUIREA COLECTIVĂ A FUNCȚIONARILOR DIN INSTITUȚIILE SOVIETICE. 8 iulie 1921.

DECRETUL C.C.P. CU PRIVIRE LA MĂSURILE PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA APROVIZIONĂRII ȘCOLILOR ȘI A ALTOR INSTITUȚII DE CULTURĂ. 15 septembrie 1921.

HOTĂRÎREA ADOPTATĂ DE C.M.A. LA RAPORTUL DIRECTIEI GENERALE A ÎNTREPRINDERILOR AGRICOLE C.E.S. PRIVIND ÎMBUNĂTĂȚIRILE FUNCiare ÎN SOVHOZURILE GUBERNIEI MOSCOVA. 30 septembrie 1921.

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA CLAUZELE ACORDULUI CU GRUPUL RUTGERS. 17 octombrie 1921.

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA LIBERA REALIZARE A PRODUCȚIEI ÎNTREPRINDERILOR NEAPROVIZIONATE DE STAT. 21 octombrie 1921.

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA NUMIREA LUI P.A. MESEATEV ÎN FUNCȚIA DE RAPORTOR AL COMISARIATULUI AGRICULTURII LA C.C.P. ȘI C.M.A. 1 noiembrie 1921.

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA OBLIGAȚIA TUTUROR DEPARTAMENTELOR DE A PREZENTA LUNAR DATE STATISTICE ȘI DIAGrame PENTRU C.M.A. 2 noiembrie 1921.

HOTĂRÎREA ADOPTATĂ DE C.M.A. ÎN LEGĂTURĂ CU FAPTUL CĂ UNELE COMISARIE ALE POPORULUI NU PREZINTĂ ÎN TERMEN BUGETELE LOR DE MATERIALE LA COMISIA PENTRU FOLOSIREA RESURSELOR MATERIALE. 4 noiembrie 1921.

ACORDUL DINTRE C.M.A. ȘI GRUPUL DE ORGANIZARE AL MUNCITORILOR AMERICANI. 22 noiembrie 1921.

DECRETUL C.C.P. „CU PRIVIRE LA PEDEPSIREA DENUNȚĂRII CALOMNIOASE“. 24 noiembrie 1921.

DECRETUL C.C.P. „CU PRIVIRE LA DESFIINȚAREA GRATUITĂȚII ZIARELOR“. 28 noiembrie 1921.

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA APROVIZIONAREA URALULUI CU CEREALE DE IMPORT. 2 decembrie 1921.

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează proiectele și originalele sus-menționatele hotărâri, cu completările, observațiile și modificările făcute de V.I. Lenin. O mare parte din modificările la aceste hotărâri au fost publicate (vezi volumul de față, p. 60, 142—143, 144, 244, 245, 246; „Culegeri din Lenin“, vol. XX, p. 199, 331; vol. XXXV, p. 284—287; vol. XXXVI, p. 331, 342—343, 363).

G.M. KRJIJANOVSKI. „CRITICILOR NOȘTRI“

Prima variantă a acestui articol a fost citită de V.I. Lenin la 2 iulie 1921. El și-a formulat observațiile la această variantă în scrisoarea sa din 2 iulie către G.M. Krjijanovski (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI, p. 269—270).

„PRINCIPII FUNDAMENTALE ÎN PROBLEMA TARIFARĂ“

Respectivele teze au fost elaborate de A.S. Kiselev, A.A. Belov și I.K. Ghindin, membri ai Micului C.C.P. V.I. Lenin a citit aceste teze la 4 septembrie și a făcut în textul lor o serie de modificări și completări (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XXIII, p. 258—260).

TEZELE C.E.S. „CU PRIVIRE LA POLITICA ECONOMICĂ“

V.I. Lenin a citit tezele C.E.S. și a făcut pe marginea lor o serie de observații în ziua de 29 noiembrie 1921 (vezi volumul de față, p. 487—491). După cum reiese din scrisoarea însoțitoare cu care aceste teze au fost înaintate de autorul lor — I.T. Smilga, ele urmau să fie discutate de lucrători ai C.E.S., C.S.P., C.C.S. din Rusia și U.C.C.C.

REGULAMENTUL DE FUNCȚIONARE A MICULUI C.C.P.

Întocmirea proiectului de regulament de funcționare a Micului C.C.P. a fost începută din inițiativa lui V.I. Lenin, exprimată în scrisoarea sa din 15 februarie 1922 către A.D. Țiurupa (vezi volumul de față, p. 370—371). În cursul lucrărilor, proiectul de regulament de funcționare a Micului C.C.P. a fost radical refăcut de V.I. Lenin (vezi volumul de față, p. 371—375).

TEZELE COMISARIATULUI POPORULUI
PENTRU FINANȚE (PRINCIPIILE FUNDAMENTALE
ALE PROGRAMULUI FINANCIAR)

V.I. Lenin a citit aceste teze și a făcut pe marginea lor o serie de observații în ziua de 3 martie 1922 (vezi volumul de față, p. 431—432).

TELEGRAME

TELEGRAMĂ CĂTRE C.C.P. AL UCRAINEI. 28 iunie 1921.

TELEGRAMĂ CĂTRE TOATE COMITETELE EXECUTIVE GUBERNIALE. Între 19 și 21 septembrie 1921.

TELEGRAMĂ CĂTRE I.N. SMIRNOV. 24 septembrie 1921.

TELEGRAMĂ CĂTRE TOATE CONSILIILE ECONOMICE GUBERNIALE ȘI DE ȚINUT, CĂTRE TOATE COMITETELE EXECUTIVE REGIONALE, GUBERNIALE ȘI JUDEȚENE, COMITETELE FEROVIARE GUBERNIALE ȘI DIRECȚIILE REGIONALE ALE CĂILOR FERATE. 27 septembrie 1921.

TELEGRAMĂ PRIN CARE S-AU CERUT DATE CU PRIVIRE LA DESFĂȘURAREA CAMPANIEI DE ÎNSĂMÎNȚĂRI. 4 octombrie 1921.

TELEGRAMĂ CĂTRE TOATE COMITETELE SILVICE ȘI CĂTRE TOATE COMISIILE EXTRAORDINARE GUBERNIALE. 13 octombrie 1921.

TELEGRAMĂ CIRCULARĂ CĂTRE TOTI COMISARIII GUBERNIALI DE APROVIZIONARE ȘI CĂTRE TOATE SECȚIILE AGRARE GUBERNIALE. 20 sau 21 octombrie 1921.

TELEGRAMĂ CĂTRE TOATE COMISIILE ECONOMICE REGIONALE ȘI GUBERNIALE. 22 octombrie 1921.

TELEGRAMĂ CĂTRE V. V. STARKOV. 31 octombrie 1921.

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.Ū.S. se păstrează originalele și copiile susmenționatele telegrame, cu adăugirile, inserțiunile și completările făcute de V.I. Lenin. O mare parte din aceste materiale au fost publicate (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XX, p. 273; vol. XXIII, p. 94—95, 99—100, 103, 104, 114, 174).

ADNOTARI

1 *Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste* a avut loc la Moscova între 22 iunie și 12 iulie 1921. La lucrările congresului au participat 605 delegați (291 cu vot deliberativ și 314 cu vot consultativ), reprezentând 103 organizații din 52 de țări, printre care : 48 partide comuniste, 8 partide socialiste, 28 uniuni de tineret, 4 organizații sindicaliste, 2 partide comuniste de opoziție (Partidul muncitoresc comunist din Germania și Partidul comunist muncitoresc din Spania) și alte 13 organizații. Partidul Comunist (bolșevic) din Rusia a fost reprezentat la congres printr-o delegație formată din 72 de membri, în frunte cu V. I. Lenin.

Congresul a discutat problemele privind criza economică mondială și sarcinile noi ale Internaționalei Comuniste, raportul de activitate al C.E.I.C. etc.

Toate lucrările pregătitoare în vederea congresului și înseși lucrările congresului s-au desfășurat sub conducerea lui V. I. Lenin. — 1.

2 *Internaționala a II^{1/2}* (denumirea oficială : „Uniunea internațională a partidelor socialiste“) — organizația internațională a partidelor și grupurilor socialiste centriste care, sub presiunea maselor revoluționare, se retrăseseră din Internaționala a II-a ; a luat ființă la o conferință care s-a ținut la Viena în februarie 1921. Criticând în vorbe Internaționala a II-a, în fapt liderii Internaționalei a II^{1/2} duceau în toate problemele de bază ale mișcării proletare o politică oportunistă, de scindare a clasei muncitoare și căutau să folosească această organizație ca mijloc de contracarare a influenței crescînde a comuniștilor în rîndurile maselor muncitorești. „Domnii din Internaționala a II^{1/2}, care își zic revoluționari, în fiecare situație serioasă dovedesc că sînt de fapt niște contrarevoluționari, căci ei se tem de distrugerea prin violență a vechiului aparat de stat și n-au încredere în forțele clasei muncitoare (vezi volumul de față, p. 102—103).

În mai 1923 Internaționalele a II-a și a II^{1/2} au fuzionat, formînd așa-numita Internațională Socialistă Muncitorească. — 3,

- 3 La 13 aprilie 1919, în oraşul Amritsar, important centru industrial al Punjabului, trupele engleze au deschis focul asupra participanţilor la un mare miting de protest împotriva terorii exercitate de colonialişti. Au fost ucişi circa 1 000 de oameni şi răniţi alţi 2 000. Ca răspuns la măcelul de la Amritsar a izbucnit în Pendjab o răscoală populară; tulburări s-au produs şi în alte regiuni ale Indiei. Răscoala din Punjab a fost crâncen reprimată de colonialiştii englezi. — 5.
- 4 În ceea ce priveşte Congresul general al electrotehnicienilor din Rusia, vezi adnotarea 70. — 10.
- 5 „*Poslednie Novosti*” — cotidian editat de emigranţi albi, organ al partidului contrarevoluţionar al cadeţilor; a apărut la Paris din aprilie 1920 pînă în iulie 1940; redactorul ziarului a fost P. N. Miliukov. — 11.
- 6 „*Kommunisticeskii Trud*” — cotidian, organ al Comitetului organizaţiei din Moscova a P.C. (b) din Rusia şi al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ţăranilor din Moscova. A început să apară la 18 martie 1920; între 7 februarie 1922 şi 1 martie 1939 a apărut sub denumirea de „*Raboceaia Moskva*”; între 1 martie 1939 şi 19 februarie 1950 — sub denumirea de „*Moskovskii Bolşevik*”, iar de la 19 februarie 1950 apare sub denumirea de „*Moskovskaia Pravda*”. — 12.
- 7 Marx—Engels, *Ausgewählte Briefe*, Dietz Verlag, Berlin, 1953, S. 453—454. — 12.
- 8 *Proiectul de „Teze cu privire la construcţia organizatorică, metodele de acţiune şi conţinutul activităţii partidelor comuniste”*, care urma să fie prezentat la Congresul al III-lea al Internaţionalei Comuniste, a fost elaborat de O. W. Kuusinen. La 6 iunie 1921 el i-a trimis lui V. I. Lenin o parte dintr-un articol în problema organizatorică, scris de el, împreună cu tezele care au stat la baza acestui articol. Pe baza indicaţiilor date de Lenin, autorul a refăcut tezele şi la 17 iunie le-a trimis din nou lui V. I. Lenin (fără §§ 25—29, referitoare la presa de partid). La 21 iunie a fost trimis restul tezelor (§§ 25—29). După cît se pare, Lenin a recitit această nouă variantă a tezelor. La 27 iunie O. W. Kuusinen i-a trimis lui V. I. Lenin a treia variantă a tezelor în problema organizatorică, refăcute în spiritul observaţiilor acestuia din urmă. La redactarea definitivă a tezelor a participat şi comunistul german W. Koenen. La 9 iulie V. I. Lenin a aprobat tezele şi a făcut ultimele sale observaţii şi completări la textul lor (vezi volumul de faţă, p. 54). După ce au fost dezbătute în comisie, la 12 iulie 1921 tezele au fost adoptate, cu unele modificări, de către Congresul al III-lea al Internaţionalei Comuniste (vezi „*Internaţionala Comunistă în documente. Hotărârile, tezele şi chemările congreselor Internaţionalei Comuniste şi ale plenarelor C.E.I.C. 1919—1932*”, Moscova 1933, p. 201—225). — 13.

- 9 La Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste, raportul cu privire la problema organizatorică a fost citit de comunistul german W. Koenen la 10 iulie 1921. — 13.
- 10 „*Internaționala Comunistă*” — revistă, organul de presă al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste; apăsarea în limbile rusă, germană, franceză, engleză, spaniolă și chineză. Primul număr a apărut la 1 mai 1919. În coloanele acestei reviste se publicau articole teoretice și documente ale Internaționalei Comuniste; aici au fost publicate o serie de articole ale lui Lenin („Internaționala a III-a și locul ei în istorie”, „Despre sarcinile Internaționalei a III-a (Ramsay MacDonald despre Internaționala a III-a)”, „Salut comuniștilor italieni, francezi și germani”, „Aleggerile pentru Adunarea constituantă și dictatura proletariatului”, „Insemnările unui publicist” și altele). Redacția revistei era formată din reprezentanți ai tuturor partidelor care făceau parte din Internaționala a III-a. Revista trata problemele de bază ale teoriei marxist-leniniste în legătură cu problemele mișcării muncitorești și comuniste internaționale, populariza experiența construirii socialismului în Uniunea Sovietică, combătea diferitele curente antileniniste. Și-a încetat apariția în 1943, ca urmare a hotărârii Prezidiului C.E.I.C. din 15 mai 1943 cu privire la autodizolvarea Internaționalei Comuniste. — 15.
- 11 *Problema italiană* a fost pusă în discuția Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste în urma contestației făcute de Partidul socialist italian împotriva hotărârii C.E.I.C. cu privire la excluderea din Internațională a acestui partid și recunoașterea Partidului Comunist Italian drept singura secție a Cominternului în Italia.
- Partidul socialist italian a aderat la Internaționala Comunistă în octombrie 1919. Reprezentanții P.S.I. au participat la lucrările Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste, la care șeful delegației P.S.I., G. M. Serrati, a adoptat o poziție greșită într-o serie de probleme. După congres, Serrati s-a pronunțat împotriva rupturii cu reformiștii; conducerea centristă a partidului, prin lipsa ei de hotărâre și prin ezitățile ei, prin atitudinea ei împăciuitoare față de reformiști, dezorganiza și dezorienta proletariatul angajat în luptă.
- La Congresul de la Livorno al P.S.I., care a avut loc între 15 și 21 ianuarie 1921, rezoluția în care cei de stînga au cerut acceptarea fără rezervă a celor 21 de condiții de primire în Internaționala Comunistă și excluderea din partid a reformiștilor nu a întrunit majoritatea de voturi. La 21 ianuarie, după anunțarea rezultatelor scrutinului, cei de stînga au declarat că se retrag din partidul socialist. În aceeași zi, întrunindu-se în altă sală, ei au ținut un congres separat — congresul de constituire a Partidului Comunist Italian — și au adoptat o hotărâre prin care au acceptat fără rezerve cele 21 de condiții de primire în Internaționala Comunistă.

Sciziunea din Partidul socialist italian a căpătat o semnificație internațională, deoarece unii reprezentanți ai curentelor de dreapta dintr-o serie de partide comuniste (P. Levi în Partidul comunist unificat din Germania, J. Strasser în Partidul comunist din Austria și alții) s-au pronunțat pentru politica centristă a lui Serrati, împotriva scindării P.S.I. și deci împotriva creării Partidului Comunist Italian.

Combătînd hotărîrea C.E.I.C. cu privire la excluderea sa, P.S.I. a trimis la Congresul al III-lea o delegație din care făceau parte C. Lazzari, F. Muffi și E. Ribaldi.

La 29 iunie 1921, Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste a adoptat următoarea hotărîre cu privire la P.S.I. : „Atîta timp cît Partidul socialist italian nu va exclude din rîndurile sale pe participanții la conferința reformistă de la Reggio-Emilia și pe sprijinitorii lor, el nu va putea să facă parte din Internaționala Comunistă.

În caz de îndeplinire a acestei cereri ultimative, al III-lea Congres mondial va însărcina Comitetul Executiv să facă demersurile necesare pentru fuzionarea Partidului socialist italian, epurat de elementele reformiste și centriste, cu Partidul Comunist Italian și pentru transformarea lor în secția italiană unică a Internaționalei Comuniste“ („Internaționala Comunistă în documente. Hotărîrile, tezele și chemările congreselor Internaționalei Comuniste și plenarelor C.E.I.C. 1919—1932“, Moscova, 1933, p. 164). Această hotărîre a Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste nu a fost realizată în practică.

În primăvara anului 1923 s-a format în Partidul socialist italian o fracțiune de stînga, fracțiunea „adeptilor Internaționalei a III-a“ (G. M. Serrati, F. Muffi și alții), care se pronunța pentru fuzionarea cu Partidul Comunist Italian. În august 1924, „adeptii Internaționalei a III-a“ au intrat în P.C.I. — 16.

- 12 Este vorba de conferința aripii reformiste a Partidului socialist italian, a așa-zisei fracțiuni a „concentrării socialiste“, care a avut loc la Reggio-Emilia în zilele de 10 și 11 octombrie 1920. Conferința s-a declarat împotriva acceptării fără rezerve a celor 21 de condiții de primire în Internaționala Comunistă și a adoptat o rezoluție care nega necesitatea cuceririi revoluționare a puterii, a instaurării dictaturii proletariatului și a puterii Sovietelor. Aprecierea amănunțită a lucrărilor conferinței de la Reggio-Emilia a fost făcută de V. I. Lenin în lucrarea „Despre lupta dinăuntru Partidului socialist italian“ (Opere complete, vol. 41, Editura politică, București, 1966, ed. a doua, p. 409—428).

Darea de seamă asupra lucrărilor conferinței de la Reggio-Emilia la care se referă V. I. Lenin a fost publicată în ziarele „Corriere della Sera“ nr. 244 și 245 din 11 și 12 octombrie 1920 și „Avanti!“ nr. 245 din 13 octombrie 1920. — 16.

- 13 „La Stampa“ — ziar burghez italian ; apare la Torino cu începere din 1867. — 16,

- 14 „*Corriere della Sera*” — influent ziar burghez italian ; apare la Milano cu începere din 1876. — 16.
- 15 „*Avanti!*” — cotidian, organ central al Partidului socialist italian : a fost fundat în decembrie 1896 la Roma. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții inconsecvent internaționaliste și nu a rupt legăturile cu reformiștii. În 1926 a fost interzis de guvernul fascist Mussolini, dar a continuat să apară în străinătate. Din 1943 apare din nou în Italia. — 16.
- 16 V. I. Lenin se referă, probabil, la conferința fracțiunii „unitare” (G. M. Serrati, A. Baratonio ș.a.) care a avut loc la Florența în zilele de 20 și 21 noiembrie 1920. Conferința s-a pronunțat împotriva unei rupturi cu reformiștii și pentru acceptarea cu această rezervă a celor 21 de condiții de primire în Internaționala Comunistă. — 17.
- 17 În ianuarie 1919, guvernul german Ebert—Scheidemann i-a provocat la acțiune pe muncitorii berlinezi, demitându-l pe șeful poliției berlineze, independentul de stînga Eichhorn, care se bucura de mare popularitate în rîndurile muncitorimii. Demonstrația de protest a muncitorilor, care a avut loc la 4 ianuarie, a doua zi după destituirea lui Eichhorn, s-a transformat în grevă generală și apoi în insurecție armată sub lozinca răsturnării guvernului Ebert—Scheidemann. Insurecția a fost condusă de un comitet revoluționar de acțiune, din care au făcut parte reprezentanți ai independenților, precum și K. Liebknecht și W. Pieck din partea Partidului Comunist din Germania. Deși partidul comunist considera prematură insurecția, el a hotărît să sprijine pe toate căile acțiunea revoluționară a maselor. Sub influența evenimentelor de la Berlin au pornit la luptă revoluționară muncitorii din Regiunea renană, Ruhr, Bremen și din alte părți ale Germaniei.
- Speriat de amploarea mișcării, C.C. al Partidului social-democrat independent din Germania a angajat tratative cu guvernul, care n-a întîrziat să profite de aceasta pentru a pregăti o ofensivă contrarevoluționară împotriva muncitorilor. La 11 ianuarie, guvernul a aruncat asupra muncitorilor forțe contrarevoluționare conduse de Noske, care au înecat în sînge insurecția proletariatului. În toul terorii albe, la 15 ianuarie 1919, au fost arestați și uciși conducătorii clasei muncitoare germane : K. Liebknecht și R. Luxemburg. După aceasta au fost crîncen reprimare acțiunile inițiate de muncitori în restul țării. — 18.
- 18 În septembrie 1920, în timpul unui conflict iscat între sindicatul muncitorilor din industria metalurgică și asociația industriașilor din Italia, la îndemnul organizației lor sindicale muncitorii metalurgiști au ocupat întreprinderile. Începută la Torino și la Milano, mișcarea s-a extins în întregul Piemont, cuprinzînd apoi

Italia de nord și, în cele din urmă, întreaga țară. Exemplul muncitorilor din întreprinderile metalurgice și de construcții mecanice a fost urmat de muncitorii din alte ramuri industriale; țărani din Sicilia și din alte regiuni au început să ocupe pământurile. Mișcarea luase o mare amploare și era clar că ea se poate dezvolta mai departe și poate să ducă la răsturnarea clasei capitaliste. Dar, speriați de caracterul politic al mișcării, liderii reformiști ai Partidului socialist italian și ai sindicatelor au adoptat o hotărâre în sensul că mișcarea nu trebuie extinsă și transferată pe plan revoluționar, ci trebuie limitată la cadrul pur sindical; în același timp ei au hotărât să inițieze tratative cu asociația patronală.

Această hotărâre a dat o puternică lovitură mișcării muncitorilor italieni și a scos la iveală discordanța totală dintre forța reală a maselor și incapacitatea liderilor de a conduce lupta lor.

După eșecul mișcării pentru ocuparea întreprinderilor, fascismul, profitând de dezorientarea din rândurile clasei muncitoare, și-a început ofensiva armată în Italia. — 19.

- 19 Este vorba de amendamentele propuse de delegațiile germană, austriacă și italiană la proiectul de teze cu privire la tactică, prezentat de delegația rusă la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste. Aceste amendamente au fost publicate în limba germană în ziarul „Moskau“, organul de presă al acestui congres. — 23.
- 20 *P.M.C.G.* — Partidul muncitoresc comunist german; a luat ființă în aprilie 1920, format fiind din comuniștii „de stînga“ excluși din *P.C.G.* la Congresul de la Heidelberg din 1919. În noiembrie 1920, pentru înlesnirea unirii tuturor forțelor comuniste din Germania și satisfacerea aspirațiilor celor mai bune elemente proletare din *P.M.C.G.*, acesta a fost primit în mod provizoriu în Internaționala Comunistă, cu titlul de membru simpatizant. În același timp însă, *C.E.I.C.* a declarat că în Germania singurul partid recunoscut ca secție a Internaționalei Comuniste este Partidul comunist unificat din Germania. La primirea în Internaționala Comunistă, reprezentanților *P.M.C.G.* li s-a pus condiția să fuzioneze cu Partidul comunist unificat din Germania și să-l sprijine în toate acțiunile lui. Conducerea *P.M.C.G.* nu s-a conformat indicațiilor date de *C.E.I.C.* Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste, în dorința de a păstra în rândurile ei elementele muncitorești care mai urmau *P.M.C.G.*, a hotărât să-i acorde acestuia un termen de 2—3 luni înăuntrul căruia era obligat să convoace congresul și să adopte o hotărâre în problema unificării. În caz de respingere a propunerii de unificare, se spunea în hotărârea Congresului al III-lea, *P.M.C.G.* va fi considerat exclus din Internaționala Comunistă. În numele Congresului al III-lea, *C.E.I.C.* a adresat o chemare „Către membrii Partidului muncitoresc comunist din Germania“, în care a expus hotărârea congresului și a subliniat că *P.M.C.G.* trebuie să renunțe la atitudinea sa sectară și să fuzioneze cu *P.C.U.G.* Conducerea

P.M.C.G. nu a îndeplinit hotărîrea Congresului al III-lea și a continuat să-și desfășoare activitatea scizionistă; de aceea C.E.I.C. a fost nevoit să rupă relațiile cu acest partid. P.M.C.G. a rămas în afara Internaționalei Comuniste. Ulterior el a degenerat, transformându-se într-o neînsemnată grupare sectară, lipsită de orice sprijin în masele proletare și ostilă clasei muncitoare germane. — 24.

- 21 Este vorba de „Scrisoarea deschisă“ („Offener Brief“) pe care Comitetul Central al Partidului comunist unificat din Germania a adresat-o la 8 ianuarie 1921, în ziarul „Die Rote Fahne“, Partidului socialist din Germania, Partidului social-democrat independent din Germania, Partidului muncitoresc comunist din Germania și tuturor organizațiilor sindicale din țară. În această scrisoare, P.C.U.G. chema pe toți muncitorii, toate organizațiile sindicale și socialiste la luptă comună împotriva reacțiunii în creștere și a ofensivei capitalului asupra drepturilor vitale ale oamenilor muncii. Programul de acțiuni comune propus de comuniști prevedea acțiuni de luptă pentru majorarea pensiilor invalizilor de război, lichidarea șomajului, asanarea finanțelor țării în detrimentul monopolurilor, dreptul de control al comitetelor de întreprindere asupra tuturor resurselor alimentare, de materie primă și de combustibil, redeschiderea tuturor întreprinderilor care și-au închis porțile, dreptul de control al consiliilor țărănești, împreună cu organizațiile de muncitori agricoli, asupra însămintării, colectării și vânzării tuturor produselor agricole, dezarmarea și dizolvarea imediată a tuturor organizațiilor paramilitare burgeze, crearea unei autoapărări muncitorești, amnistierea tuturor deținuților politici, restabilirea imediată a relațiilor diplomatice și comerciale cu Rusia Sovietică. Lenin a acordat o înaltă apreciere „Scrisorii deschise“ (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI, p. 221).

Conducerile de dreapta ale organizațiilor cărora le-a fost adresată „Scrisoarea deschisă“ au respins propunerea de acțiuni comune cu comunistii, în pofida faptului că muncitorii se pronunțaseră pentru crearea unui front unic al proletariatului. — 25.

- 22 În esență, *teoria luptei ofensive*, sau „teoria ofensivei“, proclamată în decembrie 1920 la Congresul de unificare al Partidului Comunist din Germania și al aripii de stînga a Partidului social-democrat independent din Germania, se rezumă la ideea că partidul trebuie să aplice o tactică ofensivă, indiferent dacă există sau nu premisele obiective necesare pentru o acțiune revoluționară și independent de faptul că masele largi muncitoare sprijină sau nu partidul comunist. „Teoria ofensivei“ a avut adepți și în rîndurile „celor de stînga“ din Ungaria, Cehoslovacia, Italia, Austria și Franța; ea a stat la originea înfrîngerii suferite de proletariatul german în luptele din martie 1921 și a fost una dintre cauzele ei. După înfrîngerea suferită în aceste lupte, „cei de stînga“ au căutat să justifice greșelile C.C. al P.C.U.G.; în tezele cu privire

la acțiunea din martie, adoptate de C.C. al P.C.U.G. la 8 aprilie 1921, se spunea că P.C.U.G. trebuie „să urmeze întotdeauna linia de ofensivă revoluționară“ care stă la baza acțiunii din martie, că acțiunile ofensive, „chiar cînd eşuează, constituie premisa victoriei viitoare și unicul mijloc prin care un partid revoluționar poate cucerii masele...“. La Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste, partizanii „teoriei ofensivei“ au cerut ca aceasta din urmă să fie pusă la baza hotărîrilor cu privire la tactică ale Internaționalei Comuniste. În cuvîntările și intervențiile sale la congres, Lenin a subliniat caracterul greșit și aventurist al acestei „teorii“; congresul a aprobat propunerile leniniste cu privire la necesitatea pentru partidele comuniste de a se pregăti cu răbdare și de a atrage de partea lor majoritatea clasei muncitoare. — 27.

- 23 Este vorba de acțiunea armată din martie 1921 a proletariatului german.

Speriată de creșterea influenței comuniștilor în mase, burghesia germană a hotărît să provoace avangarda revoluționară a clasei muncitoare la declanșarea unei acțiuni armate premature și nepregătite și să-și asigure astfel posibilitatea de a distruge organizațiile proletare revoluționare. La 16 martie, sub pretextul luptei împotriva elementelor infractoare care, chipurile, incită la grevă, șeful poliției prusiene, social-democratul Hørsing, a ordonat ca în întreprinderile din Germania centrală să fie introduse detașamente polițienești. Măsurile provocatoare ale autorităților au stîrnit un val de indignare în rîndurile muncitorilor; au început să se producă ciocniri cu poliția.

Majoritatea de stînga a C.C. al P.C.U.G., pornind de la așa-zisa „teorie a ofensivei“, împingea proletariatul pe calea unei insurecții premature. La 17 martie, C.C. al P.C.U.G. a adoptat o hotărîre în care se spunea că „proletariatul e dator să pornească lupta“ și care conținea o chemare la grevă generală în sprijinul muncitorilor din Germania centrală. Dar majoritatea clasei muncitoare nu era pregătită de acțiune și nu a participat la luptă; numai în Germania centrală acțiunea muncitorimii a luat caracterul unei lupte armate. În timpul luptelor din martie, tînărul Partid Comunist din Germania a comis o serie de greșeli.

Cu tot eroismul de care au dat dovadă muncitorii, acțiunea din martie a fost înăbușită; partidul comunist și clasa muncitoare au primit o grea lovitură. Una dintre principalele cauze ale înfrîngerii insurecției a fost politica trădătoare de scindare și de fărîmițare a forțelor, pe care au dus-o social-democrații și liderii sindicatelor reformiste. Mult rău a pricinuit insurecției și partidului comunist Paul Levi.

Luptele din martie au însemnat un jalon important în dezvoltarea mișcării muncitorești revoluționare din Germania.

Dezbaterile în jurul acțiunii din martie au ocupat un loc important în lucrările Congresului al III-lea. Subliniind o serie de greșeli comise de comuniști în această mare bătălie, rezoluția con-

gresului a constatat totodată că „acțiunea din martie este un pas înainte. În cursul ei sute de mii de muncitori au luptat eroic împotriva burgheziei. Iar Partidul comunist unit din Germania, asumându-și conducerea apărării muncitorilor din Germania centrală, a demonstrat că e partidul proletariatului revoluționar german“ („Internaționala Comunistă în documente. Hotărârile, tezele și chemările congreselor Internaționalei Comuniste și ale plenarelor C.E.I.C. 1919—1932“, Moscova, 1933, p. 194). — 28.

- 24 Este vorba de greva minerilor englezi din aprilie—iunie 1921. La 24 martie 1921, guvernul englez a adoptat o decizie prin care a fost desființat controlul statului asupra industriei miniere, instituit în anii războiului; la o săptămână după aceasta, în ziua de 31 martie, proprietarii de mine, amenințând cu lock-outul, au prezentat muncitorilor un ultimatum care se rezuma la reducerea salariilor cu 30%, iar în unele regiuni pînă la 50%. La 1 aprilie muncitorii au încetat lucrul; la grevă au participat peste 1 000 000 de oameni. Chiar din prima zi de grevă a fost instituită starea excepțională în toată țara, iar în districtele miniere au fost trimise trupe.

Muncitorii din principalele ramuri ale industriei și transporturilor au hotărît să declare la 15 aprilie o grevă de solidaritate. Dar liderii reformiști ai sindicatelor au revocat ordinul de grevă. Ziua în care liderii sindicali reacționari au zădărnicit această grevă a fost numită de muncitorii englezi „vinerea neagră“. Minerii au continuat lupta încă timp de nouă săptămîni, dar, în cele din urmă, la sfîrșitul lunii iunie au fost nevoiți să capituleze. — 31.

- 25 Este vorba de rezoluția Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste „Situația mondială și sarcinile noastre“ (vezi „Internaționala Comunistă în documente. Hotărârile, tezele și chemările congreselor Internaționalei Comuniste și ale plenarelor C.E.I.C. 1919—1932“, Moscova, 1933, p. 165—180). — 34.

- 26 La 26 mai 1921, albgardiștii din Vladivostok, sprijiniți de intervenționistii japonezi, au răsturnat conducerea regională din Primorie, Republica Extremului Orient, și au pus la conducerea regiunii reprezentanți ai mării burghezii în frunte cu industriașii frații Merkulov. În Primorie a fost instaurat un regim de dictatură burgheză și teroare albă: partea de sud a regiunii a fost transformată într-o bază de atac pentru continuarea intervenției imperialiste în Extremul Orient.

Armata populară revoluționară a Republicii Extremului Orient, comandată de V. K. Blücher, iar apoi de I. P. Uborevici, i-a înfrînt pe albgardiști (la 14 februarie 1922 a fost eliberat Haborovskul, iar la 25 octombrie Vladivostokul). Japonia a fost nevoită să-și evacueze trupele din Extremul Orient. La 14 noiembrie 1922, Adunarea populară a R.E.O. a adoptat o hotărîre cu privire la crearea Comitetului Revoluționar al Extremului Orient, căruia i-a transmis întreaga putere, însărcinîndu-l totodată să realizeze unirea Extremului Orient cu Rusia Sovietică. La 15 noiembrie 1922,

Prezidiul C.E.C. din Rusia a dat un decret prin care Republica Extremului Orient a fost proclamată parte integrantă a R.S.F.S.R. — 35.

- 27 Vezi F. Engels. „Poate oare Europa să dezarmeze?“ (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 391). — 40.
- 28 *Congresul partidului cehoslovac* — congresul Partidului social-democrat (de stînga) din Cehoslovacia care a devenit Congresul de constituire al Partidului Comunist din Cehoslovacia. S-a ținut la Praga în zilele de 14—16 mai 1921; la lucrările lui au participat 569 de delegați, reprezentînd peste 350 000 de membri de partid. În aplauzele îndelungate și furtunoase ale delegaților, congresul a adoptat o rezoluție de afiliere la Internaționala a III-a. Principalul raportor la congres a fost B. Šmeral.
- Lenin a studiat cu minuțiozitate materialele Congresului de constituire al Partidului Comunist din Cehoslovacia (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI, p. 288, 289 și 311).
- „Vorwärts“ — organ de presă al social-democraților de stînga din Austria; a început să apară în mai 1911, la Reichenberg. Din 1921 a devenit organ de presă al Partidului Comunist din Cehoslovacia (secția germană). — 44.
- 29 În textul stenogramei urmează cuvintele: „als Glied der Weltwirtschaft“ (Lenin a vorbit în germană); în traducerea franceză a stenogramei: „comme membre de l'économie mondiale“; în cea engleză: „as a member of the world's economy“ („ca membru al economiei mondiale“). În textul raportului apărut în ziarul „Pravda“ din 9 iulie 1921, cuvintele de mai sus au fost omise. În volum, pasajul de față se dă după textul apărut în „Pravda“. — 48.
- 30 Vezi Marx-Engels, *Ausgewählte Briefe*, Dietz Verlag, Berlin, 1953, S. 453—454. — 50.
- 31 Este vorba de rebeliunea contrarevoluționară de la Kronstadt din martie 1921. — 51.
- 32 Raportul lui B. Šmeral la Congresul de constituire al Partidului Comunist din Cehoslovacia a fost în parte publicat în ziarul „Vorwärts“, în jurul căruia se grupau „cei de stînga“ din Cehoslovacia, în frunte cu K. Kreibich.
- Propunerile lui V. I. Lenin au fost adoptate de comisia pentru problemele tacticii. În „Tezele cu privire la tactică“, capitolul referitor la Cehoslovacia a fost redactat în concordanță cu propunerile lui. — 53.
- 33 O. W. Kuusinen și W. Koenen au ținut seama de aceste observații ale lui V. I. Lenin (vezi „Internaționala Comunistă în documente. Hotărârile, tezele și chemările congreselor Internaționalei Comu-

- niste și ale plenarelor C.E.I.C. 1919—1932", Moscova, 1933, p. 221 și 223—224). — 54.
- 34 La începutul lunii iulie 1921, muncitorii și funcționarii întreprinderilor comunale din Berlin hotărâseră să declare grevă în sprinjinul cererii lor privind majorarea salariilor. Pentru declararea grevei se pronunțase majoritatea muncitorilor (circa 80 000 de oameni). Dar reformiștii au reușit să preîntâmpine greva: în urma tratativelor duse de reprezentanții salariaților cu consiliul municipal, în majoritate format din social-democrați, a fost obținută o ușoară sporire a salariilor muncitorilor și funcționarilor. — 57.
- 35 În primele zile ale lunii iulie 1921, muncitorii filaturilor și țesătoriilor de bumbac din Lille (Franța) au declarat o grevă de protest împotriva hotărârii fabricanților de a le reduce salariile. Greva a cuprins departamentele Nord și Vosges; numărul greviștilor a ajuns la 60 000. În prima jumătate a lunii septembrie au declarat grevă generală muncitorii din Regiunea de nord a țării; lor li s-au alăturat și muncitorii din alte regiuni, declarând grevă pe timp limitat. Guvernul a trimis trupe în Regiunea de nord, intervenind totodată ca mediator în tratativele dintre muncitori și patroni. Cu toată dârzenia muncitorilor, care au rezistat timp de două luni, greva a fost înfrântă din cauza tacticii reformiste a liderilor sindicali, precum și din cauza condițiilor economice defavorabile. — 57.
- 36 O relatare amănunțită cu privire la mitingul de masă al muncitorilor din Roma, care a avut loc la 8 iulie 1921, a apărut în nr. 149 din 10 iulie 1921 al ziarului „Pravda”. — 57.
- 37 *Proiectul de hotărâre privind retribuirea colectivă a funcționarilor din întreprinderile de stat* a fost discutat în ședințele din 14, 21, 24, 28 iunie și 8 iulie 1921 ale C.C.P. În esență, sistemul de aprovizionare colectivă însemna desființarea aprovizionării individuale pe bază de cartele, liste și prime în natură. Aprovizionarea muncitorilor și a membrilor familiilor lor se efectua exclusiv sub formă de salariu, a cărui mărime se stabilea global pentru fiecare întreprindere, adică colectiv pentru toți muncitorii și funcționarii ei. La 18 iunie 1921 C.M.A. a semnat o hotărâre „Cu privire la aprovizionarea colectivă a muncitorilor și funcționarilor din unele întreprinderi de stat”. La 24 iunie, C.C.P. a adoptat o hotărâre care prevedea trecerea la retribuirea colectivă a funcționarilor din instituțiile sovietice de la Moscova și Petrograd cu începere de la 1 iulie, iar în celelalte localități nu mai devreme de 1 septembrie; totodată se crea o comisie care urma „să stabilească cu precizie, fie și pe baza unor sumare date aproximative, cîți funcționari de stat vor rămîne după reducerea numărului lor și care va fi retribuția lor în bani și în natură. Procentul de reducere la care ar trebui să ajungă comisia e de minimum 50%; dacă e posibil, reducerea trebuie să fie de $\frac{2}{3}$. Principala obiectiv al lucrărilor comisiei trebuie să fie acela de

- a asigura în instituțiile sovietice un nivel satisfăcător al productivității muncii“. La 28 iunie 1921, C.C.P. a adoptat, în baza unui referat întocmit de A. B. Halatov și L. I. Ghinzburg, proiectul de hotărâre cu privire la retribuirea colectivă a funcționarilor din instituțiile de stat, cu modificările propuse de Lenin la punctul „A“ și cu punctul „D“ așa cum a fost formulat de el. În redactarea sa definitivă, textul hotărârii a fost adoptat de C.C.P. la 8 iulie 1921. — 60.
- 38 Propunerea lui V. I. Lenin cu privire la premiarea întreprinderilor a fost scrisă în legătură cu hotărârea adoptată la 7 iulie 1921 de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la raportul „Cu privire la accelerarea trecerii întreprinderilor și instituțiilor la gestiune fără pierderi“, prezentat de A. S. Kiselev. În această hotărâre a Biroului Politic se spunea: „Se vor lua măsuri energice pentru accelerarea trecerii atât a diferitelor întreprinderi, cât și a instituțiilor sovietice la gestiune fără pierderi“. — 64.
- 39 În legătură cu foametea care se abătuse în 1921 asupra regiunii Volgăi și sudului Ucrainei, Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a adoptat la 9 iulie 1921 o hotărâre cu privire la necesitatea de a transfera cât mai mulți comuniști la muncă în organele de aprovizionare. „Insemnările cu privire la măsurile pentru ajutorarea gubernurilor lovite de foamete și la intensificarea activității economice“ par a fi fost scrise de Lenin în cadrul pregătirilor pentru discutarea acestei probleme în ședința Biroului Politic. — 65.
- 40 *Congresul delegaților Uniunii centrale a cooperativelor de consum* a avut loc la Moscova între 16 și 23 iulie 1921. La lucrările lui au participat 384 de delegați (250 cu vot deliberativ și 134 cu vot consultativ) din diferite regiuni ale țării. Congresul a discutat rapoartele prezentate și a adoptat hotărâri cu privire la activitatea U.C.C.C. și perspectivele cooperației de consum, activitatea U.C.C.C. în domeniul comerțului și al schimbului de mărfuri pe produse agricole, cooperația muncitorească, situația și perspectivele comerțului exterior al țării și rolul cooperației în acest comerț, ajutorul pe care-l poate da cooperația regiunilor lovite de secetă ș.a. V. I. Lenin a fost ales președinte de onoare al congresului. Mesajul său de salut a fost citit la 16 iulie, în prima ședință plenară a congresului. — 68.
- 41 *Primul Congres internațional al sindicatelor revoluționare* a avut loc la Moscova în zilele de 3—19 iulie 1921. La congres au participat 380 de delegați din 41 de țări ale Europei, Americii și Asiei (Rusia, Anglia, Italia, Spania, Franța, Bulgaria, Iugoslavia, Germania, Cehoslovacia, Austria, Polonia, Finlanda, Coreea, China, Africa de sud și altele). Ordinea de zi a congresului: 1) Raportul Consiliului internațional provizoriu al sindicatelor, creat în iulie 1920; 2) Criza economică mondială, sarcinile și tactica sindicatelor; 3) Sindicatele, partidele, Internaționala

Sindicală Roșie și Internaționala Comunistă ; 4) Sindicatele, comitetele de întreprindere și delegații de întreprindere ; 5) Sindicatele și controlul muncitoresc asupra producției ; 6) Șomajul ; 7) Uniunile sindicale internaționale pe ramuri de producție ; 8) Probleme organizatorice ; 9) Femeile în producție și în sindicate. La acest congres a fost constituită Internaționala Sindicală Roșie, care a existat pînă în 1937 și a avut un rol important în istoria mișcării sindicale internaționale. Congresul a adoptat statutul Internaționalei Sindicale Roșii și o serie de rezoluții în problemele de pe ordinea de zi. Pentru exercitarea conducerii permanente a activității organizațiilor sindicale a fost creat Consiliul Central al Internaționalei Sindicale Roșii. I.S.R. a militat pentru unitatea mișcării sindicale pe baza luptei revoluționare pentru apărarea intereselor clasei muncitoare, împotriva fascismului și a pericolului de război.

Mesajul de salut al lui V. I. Lenin a fost răspunsul său la rugămintea de a participa la lucrările congresului pe care i-o adresaseră o serie de delegații și a fost citit la 19 iulie, în cea de-a 17-a ședință a congresului. — 70.

- 42 Cea de-a X-a Conferință generală a P.C. (b) din Rusia, făcînd primul bilanț al rezultatelor obținute în aplicarea noii politici economice, a trasat organelor de partid și organelor economice sarcina de a lua măsuri mai energice pentru restructurarea întregii lor activități pe baze noi.

La 6 iulie 1921, prezidiul C.E.S. a adoptat o hotărîre în care se prevedeau măsuri pentru reorganizarea conducerii politicii economice. La 10 iulie, V. I. Lenin a redactat această hotărîre (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XX, p. 102—106) și a trimis-o spre examinare unui număr de tovarăși (G. M. Krjijanovski, N. P. Briuhanov, A. M. Lejava și alții), aducîndu-i totodată următoarea completare : „Prezidiul C.E.S. roagă C.C. al P.C. din Rusia să examineze și sa aprobe această hotărîre în termenul cel mai scurt cu putință“ (ibidem, p. 106). La 11 iulie, prezidiul C.E.S. a aprobat acest proiect, cu modificările propuse de Lenin.

La 12 iulie 1921, tezele C.E.S. au fost discutate în C.C.P., iar la 16 iulie în Biroul Politic (vezi în „Culegeri din Lenin“, vol. XX, p. 106—107, și vol. XXXVI, p. 276—278, corespondența lui Lenin în legătură cu această chestiune). Insemnările făcute de Lenin pe marginea hotărîrii din 11 iulie a C.E.S. și cele făcute în timpul discutării ei în ședința Biroului Politic au fost publicate în „Culegeri din Lenin“, vol. XX, p. 107—111.

Biroul Politic a adoptat în principiu tezele propuse și a numit o comisie pentru redactarea lor. Comisia a prezentat o nouă variantă de teze, în care V. I. Lenin a făcut modificările de față. Vezi în „Culegeri din Lenin“, vol. XX, p. 112—116, textul tezelor comisiei C.C. cu privire la aplicarea practică a noii politici economice. Proiectul de teze elaborat de comisia C.C. al P.C. (b) din Rusia a fost discutat la 23 iulie în cadrul unei adunări a fracțiunilor comuniste din toate comitetele centrale ale sindicate-

lor, a prezidiului Consiliului sindical orășenesc Moscova și a reprezentanților sindicatelor din Petrograd. Adunarea a adoptat în principiu tezele prezentate și a numit o comisie care, împreună cu comisia C.C., să le dea redactarea definitivă. La 9 august, tezele au fost adoptate de plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia și în aceeași zi au fost aprobate în ședința C.C.P. ca „Directive ale C.C.P. cu privire la aplicarea practică a principiilor noii politici economice“ (vezi „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 176 din 11 august 1921).

Modificările de față au intrat și în textul „Directivelor C.C.P.“. — 71.

- 43 *Propunerea adresată C.C. al P.C. (b) din Rusia* a fost scrisă în legătură cu tezele Biroului din Siberia al C.C. al P.C. (b) din Rusia și ale Comitetului Revoluționar din Siberia „Cu privire la formele de organizare a instituțiilor de stat și a organizațiilor de partid din Siberia“. În aceste teze se arăta că în Siberia trebuie să existe un centru regional de stat cu respectivele secții economice și militare, o reprezentanță a conducerii centrale a Cekaï, precum și un centru regional de partid. După părerea Biroului din Siberia și a Comitetului Revoluționar din Siberia, ambele centre urmau să fie alcătuite pe baza principiului numărării de sus.

Într-un memoriu anexat la aceste teze se arăta că problema creării acestor centre va fi discutată în curînd la cea de-a IV-a Conferință a organizației regionale de partid Siberia, la care vor lua cuvîntul exponenții următoarelor două curente: unul care contestă necesitatea existenței unor centre regionale în Siberia și altul care recunoaște necesitatea creării lor pe baza principiului electiv. La 29 iulie 1921, Biroul Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia a aprobat în principiu tezele Biroului din Siberia.

În manuscris, punctele 4 și 5 au fost tăiate de V. I. Lenin. — 72.

- 44 *Apelul lui V. I. Lenin către proletariatul internațional în legătură cu foametea care se abătuse asupra unei populații de 33 000 000 de locuitori din regiunea Volgăi și din sudul Ucrainei* a avut un larg răsănet în masele muncitoare din toate țările. În august 1921, din inițiativa Internaționalei Comuniste a fost organizat în străinătate un „Comitet provizoriu pentru ajutorarea Rusiei“. În Franța, sindicatele revoluționare au chemat pe muncitori să doneze pentru fondul de ajutorare a înfometaților din Rusia salarii pe o zi: un rol deosebit de mare în organizarea ajutorului au avut Henri Barbusse și Anatole France, acesta din urmă donînd pentru fondul de ajutorare a înfometaților premiul Nobel care-i fusese decernat în 1921. În total s-au strîns în Franța circa 1 000 000 de franci. O largă campanie de strîngere de fonduri a fost desfășurată și în rîndurile muncitorilor și țărănilor din alte țări. În Cehoslovacia s-au strîns 7 500 000 de coroane în numerar, precum și produse în valoare de 2 000 000 de coroane;

Partidul Comunist din Germania a strâns 1 300 000 de mărci în numerar și produse în valoare de 1 000 000 de mărci, comuniștii olandezi 100 000 de guldeni, comuniștii italieni circa 1 000 000 de lire, cei din Norvegia 100 000 de coroane norvegiene, în Austria 3 000 000 de mărci austriece, în Spania 50 000 de mărci, în Polonia 9 000 000 de mărci poloneze, în Danemarca 500 000 de mărci etc. De la începutul campaniei de strângere de fonduri și pînă la 20 decembrie 1921, organizațiile comuniste au achiziționat 312 000 de puduri de produse alimentare și au strâns în numerar 1 000 000 de ruble-aur. Organizațiile afiliate la Internaționala de la Amsterdam au achiziționat 85 625 de puduri de produse alimentare și au strâns în numerar 485 000 de ruble-aur. — 73.

- 45 Scrisoarea de față a fost scrisă de V. I. Lenin în legătură cu memoriul prezentat de G. I. Measnikov Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia, cu articolul său „Probleme spinoase“, precum și cu o serie de cuvîntări rostite de el în organizațiile de partid din Petrograd și Perm. Measnikov organizase în raionul Motoviliha, gubernia Perm, un grup antipartinic, care desfășura o activitate îndreptată împotriva politicii partidului. Biroul Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia, discutînd la 29 iulie 1921 tezele cuvîntărilor rostite de Measnikov în cadrul organizației de partid din Perm, articolul său de mai sus și memoriul prezentat Comitetului Central, le-a declarat antipartinice și a numit o comisie (formată din N. I. Buharin, P. A. Zaluțki și A. A. Solț) care să cerceteze activitatea lui Measnikov. La 22 august, Biroul Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia a stabilit că tezele expuse în articolele lui Measnikov contravin intereselor partidului și, ca atare, l-a obligat să se abțină de la propagarea acestor teze la adunările oficiale de partid, rechemîndu-l totodată din organizația Perm și lăsîndu-l la dispoziția C.C. Measnikov nu s-a supus hotărîrii C.C. și, întorcîndu-se la Motoviliha, și-a continuat activitatea antipartinică. În același timp, Measnikov a încercat să organizeze un grup antipartinic la Petrograd. Comisia numită de C.C. al P.C. (b) din Rusia, după ce a cercetat activitatea desfășurată de Measnikov, a propus ca el să fie sancționat cu excluderea din partid pentru faptul că a încălcat de repetate ori disciplina de partid și că, în pofida hotărîrii Congresului al X-lea cu privire la unitatea partidului, a organizat un grup aparte în scopul de a lupta împotriva partidului. La 20 februarie 1922, hotărîrea de excludere din partid a lui Measnikov a fost confirmată de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Vezi și „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI, p. 299 și 308. — 76.

- 46 C.C.C. (Comisia centrală de control) — organ superior al controlului de partid. Hotărîrea pentru crearea ei a fost adoptată la cea de-a IX-a Conferință generală a P.C. (b) din Rusia, care a avut loc în zilele de 22—25 septembrie 1920. În rezoluția „Cu privire la sarcinile imediate ale construcției de partid“, adoptată

de conferință, paralel cu alte măsuri practice pentru lărgirea democrației interne de partid și întărirea unității partidului și a disciplinei în rândurile sale, a fost declarată necesară crearea unei comisii de control, aleasă de congresul partidului, și a unor comisii de partid pe lângă comitetele guberniale ale P.C. (b) din Rusia. În această rezoluție a fost inclusă, cu mici modificări, propunerea lui Lenin cu privire la componența Comisiei de control (vezi Opere complete, vol. 41, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 294). Comisiile de control urmau să fie formate din comuniștii cei mai imparțiali, care se bucură de încredere unanimă. În concepția lui Lenin, Comisia de control urma să devină „un adevărat organ al conștiinței de partid și proletare“; el a recomandat ca membrilor acestei comisii să li se indice în mod special că trebuie să aibă o atitudine atentă față de tovarășii ale căror dosare le vin spre examinare (ibidem, p. 394). Prima Comisie centrală de control a fost aleasă la Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia, care a avut loc între 8 și 16 martie 1921.

La propunerea lui V. I. Lenin, formulată în articolele „Cum să reorganizăm Rabkrinul“ și „Mai bine mai puțin, dar mai bine“, scrise în vederea Congresului al XII-lea al partidului (17—25 aprilie 1923), Congresul al XII-lea a creat un organ unic de control de partid și de stat, și anume C.C.C.-I.M.Ț.; la activitatea C.C.C.-I.M.Ț. și a organelor ei locale au participat masele largi ale oamenilor muncii. — 80.

- 47 Plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia, discutând la 8 august 1921 starea transporturilor, a aprobat concluziile lui F. E. Dzerjinski, cu modificările propuse de V. I. Lenin.

La punctul 1 al concluziilor se arăta că toate organele de partid și de stat trebuie să fie preocupate de elaborarea unor măsuri pentru redresarea transporturilor și ajutorarea lor.

În punctele 2—4 se vorbea despre necesitatea întăririi cadrelor de comisari de la departamentul căilor de comunicație, a înțocmirii și trimiterii unei circulare către toate comitetele guberniale de partid privind situația din transporturi, recomandându-se totodată ca în cadrul secției organizatorice și de instructaj a C.C. al P.C. (b) din Rusia să fie creată o subsecție pentru conducerea muncii de partid în transporturi.

Pct. 5 prevedea că întreprinderile care lucrează pentru nevoile transporturilor urmează să fie trecute în subordinea departamentului căilor de comunicație. — 82.

- 48 *Partidul Comunist din Anglia* a fost creat la Congresul de constituire, care a avut loc în zilele de 31 iulie și 1 august 1920; în rândurile lui au intrat aripa stângă a Partidului socialist britanic, majoritatea membrilor Partidului muncitoresc socialist din Scoția, socialiștii irlandezi, grupul unității comuniste din Partidul muncitoresc socialist, Consiliul comunist din Wales-ul de sud, precum și o serie de mici grupuri socialiste. În ianuarie 1921, la Congresul de unificare de la Leeds, au aderat la el Partidul muncitoresc

comunist, în majoritate format din participanții la mișcarea delegaților de întreprindere din Scoția (în frunte cu W. Gallacher), și Federația socialistă muncitorească. În primăvara anului 1921 a aderat la el aripa stîngă a Partidului laburist independent (în frunte cu P. Dutt), și în felul acesta a fost definitivată crearea Partidului Comunist din Anglia. — 83.

- 49 *V.K.P.D.* (Vereinigte Kommunistische Partei Deutschlands) — Partidul comunist unit din Germania a luat ființă la Congresul de unificare al Partidului Comunist din Germania și al aripii de stînga a Partidului social-democrat independent din Germania, care a avut loc la Berlin între 4 și 7 decembrie 1920. Această unificare s-a produs după scindarea Partidului social-democrat independent din Germania la Congresul de la Halle (octombrie 1920), la care majoritatea delegaților ceruseră afilierea imediată la Internaționala a III-a și acceptarea fără rezervă a celor 21 de condiții de primire în Internaționala Comunistă, elaborate de Congresul al II-lea al acesteia din urmă. Aripa de dreapta a acestui partid s-a retras de la congres și a format un partid separat, care sub vechea denumire a dăinuit pînă în septembrie 1922, cînd a fuzionat cu Partidul social-democrat.

Fuzionarea aripii de stînga a Partidului social-democrat independent din Germania cu partidul comunist a constituit un jalon important pe calea dezvoltării mișcării revoluționare din Germania. În urma acestei fuzionări, P.C.G. a devenit, după P.C. (b) din Rusia, cea mai puternică secție a Internaționalei Comuniste. Împreună cu aripa de stînga a P.S.D.I.G. a intrat în P.C.G. cel mai popular conducător al proletariatului german, E. Thälmann, care a reușit să determine o trecere în masă a independenților de stînga în rîndul P.C.G.

Congresul Partidului comunist unit din Germania (Congresul al II-lea al P.C.G.), căruia îi fusese adresată scrisoarea de față a lui V. I. Lenin, a avut loc la Jena între 22 și 26 august 1921. Congresul a discutat rapoartele cu privire la : Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste, sarcinile imediate ale partidului, activitatea în cadrul sindicatelor, situația din Rusia Sovietică și măsurile pentru ajutorarea ei etc. Unul dintre președinții congresului a fost W. Pieck. Într-o rezoluție adoptată cu mare majoritate de voturi, congresul a aprobat hotărârile Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste și a recunoscut justetea criticii făcute de congres greșelilor comise de C.C. al P.C.U.G. în timpul luptelor din martie 1921. Congresul a hotărît ca partidul să-și reia vechea denumire : Partidul Comunist din Germania. — 86.

- 50 *Manifestul de la Basel din 1912* — manifestul cu privire la război adoptat de Congresul socialist internațional extraordinar care s-a ținut la Basel în zilele de 24 și 25 noiembrie 1912. Manifestul pune în gardă popoarele împotriva pericolului iminent al războiului imperialist mondial, dezvăluia scopurile de jaf ale acestui război și chema pe muncitorii din toate țările să ducă o luptă

- energetică pentru pace, să opună „imperialismului capitalist forța solidarității internaționale a proletariatului”. În Manifestul de la Basel a fost inclus punctul din rezoluția Congresului de la Stuttgart (1907), formulat de V. I. Lenin, în care se spunea că, în cazul izbucnirii unui război imperialist, socialiștii trebuie să tolosească criza economică și politică provocată de război pentru a grăbi căderea dominației de clasă a burgheziei și a desfășura lupta pentru revoluția socialistă. — 87.
- 51 „*Sowiet*” — revistă lunară ; a apărut la Berlin, sub redacția lui P. Levi, din 1919 pînă la 1 iulie 1921, cu participarea lui H. Roland-Holst, P. Fröhlich, A. Maslov, K. Geyer ș.a. De la 1 iulie 1921, după excluderea din P.C.U.G. a lui P. Levi, revista, schimbîndu-și orientarea, a început să apară sub altă denumire („*Unser Weg*”). Și-a încetat apariția la sfîrșitul anului 1922. — 88.
- 52 „*Die Rote Fahne*” — ziar fundat de K. Liebknecht și R. Luxemburg, ca organ central al „Uniunii Spartacus” ; ulterior organul central al Partidului Comunist din Germania ; a apărut la Berlin cu începere de la 9 noiembrie 1918 și a fost de repetate ori suspendat și interzis de autoritățile germane.
„*Die Rote Fahne*” a avut un rol important în lupta pentru transformarea P.C.G. într-un partid proletar revoluționar de masă și curățirea lui de elementele oportuniste. El a desfășurat o luptă energetică împotriva militarizării țării și a militat pentru unitatea de acțiune a clasei muncitoare în lupta contra fascismului. La acest ziar a colaborat activ E. Thälmann, președintele Comitetului Central al Partidului Comunist din Germania. Interzis după instaurarea dictaturii fasciste în Germania, ziarul a continuat să apară ilegal. În 1935 editarea ziarului a fost mutată la Praga ; din octombrie 1936 pînă în toamna anului 1939 a apărut la Bruxelles. — 89.
- 53 „*Moskau*”, „*Moskow*”, „*Moscou*” — ziar, organul de presă al Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste ; a apărut la Moscova în limbile germană (nr. 1—50), franceză (nr. 1—44) și engleză (nr. 1—41). — 94.
- 54 Propunerea adresată Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia în problema trimeriei în judecată a baronului Unghern a fost scrisă în legătură cu telegrama din 26 august a lui I. N. Smirnov, președintele Comitetului Revoluționar din Siberia, către V. I. Lenin, președintele C.C.P. ; în această telegramă se spunea : „Baronul Unghern a fost încercuit de avangărzile noastre la 22 august și luat prizonier împreună cu statul său major. Sub pază puternică, Unghern a fost trimis la Novonikolaevsk (azi Novosibirsk. — *Nota red.*), unde intenționăm să-l deferim justiției, în fața secției din Siberia a Tribunalului suprem al C.E.C. din Rusia, sub acuzația de trădare. Procesul va avea o mare importanță politică. Așteptăm avizul dv.” (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.)

Propunerea lui V. I. Lenin a fost adoptată de Biroul Politic la 29 august 1921.

Procesul baronului Unghern a avut loc la 15 septembrie. Acuzarea a fost susținută de E. M. Iaroslavski ; apărarea inculpatului a fost încredințată fostului avocat Bogoliubov. În cursul dezbaterilor au fost date la iveală o serie întreagă de crime săvârșite de Unghern și de acoliții săi : ocupînd orașul Urga (azi Ulan-Bator), el a ordonat să fie împușcați toți salariații din localitate ai Uniunii centrale a cooperativelor de consum și ai primăriei orașului ; din ordinul lui au fost jefuiți și împușcați numeroși locuitori pașnici, iar orașul a fost incendiat. La proces au fost scoase la iveală legăturile baronului Unghern cu militariștii chinezi (Cian Tzo-lin) și cu intervenționiștii japonezi. Nu trînd planuri de restabilire a monarhiei în frunte cu Mihail Romanov, baronul Unghern, după cum reiese din materialele procesului, conta pe ajutorul japonezilor, care îi promisese să ocupe Cita, dar a fost prins după intrarea sa pe teritoriul Siberiei sovietice.

Baronul Unghern a fost condamnat la moarte prin împușcare. — 108.

- 55 *Micul C.C.P.* a fost creat în decembrie 1917, cu misiunea de a se ocupa de rezolvarea problemelor mărunte și de a descongestiona astfel ordinea de zi a C.C.P. ; a funcționat în calitate de comisie a C.C.P. Hotărârile adoptate în unanimitate de către Micul C.C.P. erau prezentate spre semnarea lui V. I. Lenin și, învestite cu semnătura lui, dobîndeau puterea de hotărîri ale Consiliului Comisarilor Poporului ; în caz de divergență, problema în discuție se aducea în fața C.C.P.

Gratuitatea serviciilor a fost desființată printr-o serie de măsuri succesive cu începere din iulie 1921. Spre deosebire de practica serviciilor gratuite (transportul, inclusiv cel comunal, locuința, trîmterile poștale, ziare etc.), care se statornicise în perioada comunismului de război, la 9 iulie a fost desființată gratuitatea transportului pe căile ferate și pe căile maritime și fluviale, la 18 iulie gratuitatea serviciilor poștale, la 5 august a fost introdusă plata pentru mărfuri, inclusiv cele alimentare, iar la 25 august plata pentru servicii comunale.

În a doua jumătate a anului 1921, C.C.P. a adoptat o serie de măsuri pentru îmbunătățirea situației materiale a muncitorilor : au fost introduse noi principii de retribuire după cantitatea și calitatea muncii, s-a trecut la plata în bani în locul plății în natură, s-au luat măsuri pentru retribuirea garantată a muncii (în ruble-marfă) etc. Ca urmare, chiar la sfîrșitul anului 1921 salariul real al muncitorilor a înregistrat o ușoară creștere. — 109.

- 56 „*Ekonomiceskaia Jizn*” — cotidian ; a apărut la Moscova din noiembrie 1918 pînă în noiembrie 1937 ; la început a fost organul de presă al C.E.S. și al celorlalte comisariate economice, iar din iulie 1921 organul de presă al Consiliului Muncii și

Apărării, Comisiei de stat a planificării, Băncii de Stat și Comisariatului finanțelor.

În 1928, la cea de-a zecea aniversare a apariției ziarului, C.C. al P.C. (b) din Rusia a subliniat că „Ekonomiceskaia Jizn” a reușit să ocupe locul de ziar economic de frunte, care apără cu fermitate pozițiile principiale ale leninismului și aduce o contribuție importantă la rezolvarea problemelor practice ale construcției economice. Reorganizat ca publicație pentru probleme financiare, ziarul a continuat să apară, cu începere de la 16 noiembrie 1937, sub denumirea de „Finansovaia Gazeta”; și-a încetat apariția în iunie 1941. — 110.

57 C.M.A. — Consiliul Muncii și Apărării; cu începere din decembrie 1920 a funcționat în calitate de comisie permanentă a C.C.P.; a dăinuit pînă în 1937. A fost creat în aprilie 1920, prin reorganizarea Consiliului Apărării Muncitorești și Țărănești, care fusese înființat printr-un decret din 30 noiembrie 1918 al C.E.C. din Rusia, în scopul mobilizării forțelor și resurselor pentru apărarea țării. Consiliul Apărării și Consiliul Muncii și Apărării au fost prezidate de V. I. Lenin. — 110.

58 Hotărîrea propusă de V. I. Lenin a fost adoptată de Biroul Politic la 2 septembrie 1921. A doua zi, la 3 septembrie, Lenin a adresat secretarului C.E.I.C. o scrisoare în care se spunea: „Este extrem de important să primim regulat date precise cu privire la mersul colectelor de fonduri donate de muncitorii din străinătate pentru ajutorarea populației înfometate din Rusia... Cred că ar trebui să numiți persoane responsabile pentru fiecare țară sau pe grupuri de țări, care să urmărească presa muncitorească a diferitelor partide și să extragă cifre precise, limitîndu-se, bineînțeles, la: 1) cifra totală a donațiilor, 2) indicarea precisă a monedei în care au fost făcute respectivele donații; 3) menționarea datei colectării fondurilor; 4) denumirile ziarelor din care au fost extrase datele, denumirea partidului sau organizației care a efectuat colectele de fonduri.

Hotărîrile adoptate de partide și sindicate cu privire la donarea salariului pe 1 zi se vor înregistra separat.

Vă rog stăruitor să-mi comunicați ce măsuri a luat Comitetul Executiv și cînd putem spera să căpătăm primele date globale” („Culegeri din Lenin”, vol. XXXIV, p. 422—423). În ceea ce privește publicarea în presa sovietică a cifrelor totalizatoare privind colectele de fonduri bănești donate de proletariatul internațional pentru ajutorarea populației înfometate, vezi de asemenea „Culegeri din Lenin”, vol. XXIII, p. 160. — 114.

59 Sub pretextul ajutorării populației înfometate din Rusia, imperialiștii creaseră o „comisie internațională” în frunte cu Noulens, fost ambasador al Franței în Rusia și unul dintre principalii organizatori ai comploturilor contrarevoluționare și ai intervenției militare împotriva Țării Sovietelor; din această comisie făceau

parte foști diplomați francezi, englezi și belgieni, precum și mari proprietari străini de întreprinderi naționalizate din Rusia. La 4 septembrie, comisia Noulens a cerut telegrafic Comisariatului afacerilor externe să acorde unui număr de 30 de experți viză de intrare în țară pentru a face cercetări la fața locului potrivit unui program special, care în fond prevedea strângerea de informații cu caracter secret.

La 6 septembrie 1921, Biroul Politic a aprobat, cu unele modificări, proiectul de notă către Noulens, întocmit în conformitate cu indicațiile lui V. I. Lenin. În nota de răspuns a Comisariatului poporului pentru afacerile externe, publicată la 8 septembrie în „Izvestiia C.E.C. din Rusia“, se arată că, „sub pretextul ajutorării populației înfometate, comisia d-lui Noulens își propune în realitate să strângă informații cu privire la situația internă a Rusiei Sovietice..., și acest lucru urmează a fi făcut sub conducerea aceluia care s-au mai ocupat cu asemenea studiere în scopul necamuflat al organizării de rebeliuni și înlesnirii înaintării unor armate străine pe teritoriul Republicii Sovietice“ („Documente referitoare la politica externă a U.R.S.S.“, vol. 4, Moscova, 1960, p. 309—310). Guvernul sovietic a refuzat categoric să aprobe intrarea în țară a membrilor comisiei Noulens. — 116.

60 În legătură cu dificultățile de aprovizionare, cu recolta proastă din 1921 și cu necesitatea de a se veni în ajutorul populației înfometate, Biroul Politic a adoptat la 6 septembrie 1921 o hotărîre cu privire la directivele pentru Comisariatul aprovizionării. Directivele prevedeau reducerea din octombrie 1921 a numărului de rații alimentare acordate de stat și crearea unui fond de cereale. — 117.

61 Proiectul lui V. I. Lenin a fost adoptat de Biroul Politic la 13 septembrie 1921. Punctul 4 a fost scos de autor și n-a intrat în textul hotărîrii Biroului Politic.

La 15 octombrie, problema vînzării cărților a fost din nou discutată în Biroul Politic. Confirmînd hotărîrea adoptată la 13 septembrie, Biroul Politic a trasat o serie de măsuri practice concrete pentru aplicarea ei, și în special pentru prevenirea pătrunderii diferitelor publicații antisovietice pe piața cărților. — 119.

62 Proiectul a fost adoptat de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la 14 septembrie 1921. — 120.

63 Curățirea rîndurilor partidului a fost efectuată pe baza rezoluției Congresului al X-lea al P.C. (b) din Rusia „În problemele construcției de partid“, în care se spunea: „Devine absolut necesar să întoarcem cu hotărîre pîrghia politicii partidului în direcția recrutării de muncitori și a curățirii rîndurilor partidului de elementele necomuniste“ („Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, E.P.L.P. 1954, p. 537). Curățirea rîndurilor partidului a fost precedată de îndelungate și minuțioase pregătiri.

La 21 iunie 1921, C.C. și C.C.C. au adoptat o „Hotărîre cu privire la verificarea membrilor partidului și curățirea rîndurilor lui“ (vezi „Pravda“ nr. 146 din 30 iunie 1921), în care se stabileau data începerii lucrărilor comisiilor de verificare și data încheierii lor (1 august și 1 octombrie 1921), normele pentru crearea comisiilor locale de verificare, precizîndu-se totodată că verificarea unui membru de partid nu poate fi făcută decît după ce respectiva comisie va fi aflat cum este el apreciat în rîndurile oamenilor muncii, membri și nemembri de partid. Pînă la încheierea lucrărilor de verificare au fost suspendate toate primirile în partid, cu excepția cazurilor în care era vorba de muncitori sau de țărani care nu exploatează munca altuia. La 7 iulie, Biroul Politic a aprobat componența Comisiei centrale pentru verificarea membrilor de partid; în organizațiile locale au fost create comisii locale de verificare.

Comitetul Central al partidului a adresat organizațiilor locale o scrisoare intitulată „Către toate organizațiile de partid. Cu privire la curățirea rîndurilor partidului“ (vezi „Pravda“ nr. 163 din 27 iulie 1921), în care se arăta care sînt sarcinile verificării și metodele pentru efectuarea ei. C.C. recomandă comisiilor de verificare să se călăuzească după următoarele norme: față de muncitori să fie mai puțin exigente în ceea ce privește prezentarea de acte scrise, referințe etc.; la verificarea țăranilor membri de partid să facă distincție netă între elementele chiaburești și țărani muncitori cinstiți; mai multă rigurozitate la verificarea celor cărora „li s-a urcat la cap șefia“, a deținătorilor de posturi legate de privilegiul de un fel sau altul; verificare specială pentru foștii cinovnici și pentru elementele provenite din rîndurile intelectualității burgheze; deosebit de minuțioasă trebuie să fie verificarea elementelor provenite din alte partide, în special din rîndurile menșevicilor și ale eserilor.

Data începerii lucrărilor de verificare a fost amînată pentru 15 august 1921; curățirea rîndurilor partidului a continuat pînă la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia. Un prim bilanț al verificării membrilor de partid a fost făcut de cea de-a XI-a Conferință generală a P.C. (b) din Rusia (vezi volumul de față, p. 286—287, 288—289); bilanțul definitiv al acestor lucrări a fost făcut de Congresul al XI-lea al partidului. În urma curățirii rîndurilor partidului au fost excluși din organizațiile lui 159 355 de oameni (24,1%) (această cifră nu cuprinde datele referitoare la guberniile Breansk și Astrahan și la Partidul Comunist din Turkestan). Pe categorii sociale, cei excluși din partid sau care au încetat să facă parte din el se repartizau astfel: muncitori 20,4%, țărani 44,8%, funcționari și liber-profesioniști 23,8%, alte categorii 11,0%. Curățirea rîndurilor partidului a dus la o îmbunătățire a compoziției lui sociale, a contribuit la întărirea disciplinei, la creșterea prestigiului partidului în rîndurile maselor muncitorești și țărănești fără partid, a debarasat partidul de elementele

care-l discreditau. A crescut coeziunea ideologică și organizatorică a partidului. — 121.

- 64 De această indicație a lui V.I. Lenin s-a ținut seama în hotărârile C.C. privind dreptul de a da recomandări. În „Darea de seamă a Comitetului Central“ pe luna septembrie 1921 se arată că C.C. a adoptat două hotărâri cu privire la recomandările ce se dau membrilor de partid în timpul verificării. În prima se spune: „Au dreptul de a da recomandări numai tovarășii care-l cunosc pe cel recomandat dintr-o activitate comună de cel puțin 12 luni în cadrul aceleiași organizații de partid“. În cea de-a doua se vorbea de răspunderea pe care o are membrul de partid pentru recomandările date („Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia“ nr. 35 din 1 decembrie 1921). — 121.
- 65 Ideea convocării unui așa-numit „congres muncitoresc“, lansată de P. B. Akselrod și sprijinită și de alți menșevici, consta în convocarea unui congres al reprezentanților diferitelor organizații muncitorești în scopul înființării unui „larg partid muncitoresc“ legal, din care urmau să facă parte social-democrații, eserii și anarhiștii. Acest lucru ar fi însemnat în fapt lichidarea P.M.S.D.R. și înlocuirea lui printr-o organizație fara partid. Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. a condamnat cu hotărâre ideea menșevică a „congresului muncitoresc“ și a calificat agitația pentru acest congres drept o agitație dăunătoare pentru dezvoltarea conștiinței de clasă a proletariatului. Ideea menșevică a „congresului muncitoresc“ a fost criticată de Lenin în lucrările: „Filistinism în mediul revoluționar“, „Criza menșevismului“, „Luptătorii intelectuali împotriva dominației intelectualilor“, „Dezorientarea unora care s-au supărat (în jurul problemei congresului muncitoresc)“ (Opere complete, vol. 14, Editura politică, 1963, ediția a doua, p. 44—45 și 152—176; vol. 15, p. 173—177 și 178—191). — 123.
- 66 În 1921, mai multe grupuri de muncitori americani care se uniseră în jurul „Asociației pentru acordare de ajutor tehnic Rusiei Sovietice“ și-au exprimat dorința de a veni în Țara Sovietelor pentru a participa la construcția economică. În bună parte, aceste grupuri erau formate din emigranți ruși care plecaseră în America înainte de Revoluția din Octombrie. Problema venirii muncitorilor americani în Rusia Sovietică a fost pusă de L. K. Martens (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XX, p. 200). Consiliul Muncii și Apărării, luând în discuție la 22 iunie 1921 propunerea făcută de Martens, a stabilit că „ar fi de dorit ca unele întreprinderi sau grupuri de întreprinderi industriale să fie dezvoltate prin darea lor în arendă unor grupuri de muncitori americani și țărani americani cu calificare industrială, în condiții contractuale care să le asigure un anumit grad de autonomie economică“ (ibidem, p. 202). C.M.A. a stabilit totodată că e necesar să se ia măsuri pentru reglementarea imigrației muncitorilor străini. La 11 august 1921 a fost trimisă „Asociației pentru acordare de ajutor tehnic Rusiei

Sovietice“ o telegramă, semnată de V. I. Lenin și de G. V. Cicerin, în care se arată că „e necesar să se țină scama de greutatele existente în Rusia, greutatea alimentară etc., care trebuie biruite. Oamenii care vin în Rusia trebuie să fie hotărâți să le înfrunte... Ar fi de dorit să se trimită mai întâi delegați care să viziteze la tașa locului terenurile pe care urmează să se stabilească imigranții, sectoarele silvice, minele, fabricile etc. ce li se vor da în arendă“.

În a doua jumătate a anului 1921, un grup de muncitori americani, în frunte cu inginerul comunist olandez S. Rutgers, W. D. Haywood, militant de seamă al mișcării muncitorești americane, și muncitorul american H. S. Callwert, a dus cu guvernul sovietic tratative cu privire la luarea în exploatare a unei părți din bazinul carbonifer Kuznețk și organizarea unei colonii industriale pe teritoriul lui.

La 19 septembrie, V. I. Lenin a primit pe reprezentanții coloniei de muncitori americani și a stat de vorbă cu ei. S-au păstrat însemnările făcute de Lenin în timpul acestor convorbiri (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XXIII, p. 39). „Proiectul de angajament“ a fost scris de Lenin în legătură cu aceasta convorbire. Vezi în adnotarea 75 amănunte cu privire la încheierea contractului cu grupul de organizare al muncitorilor americani (grupul Rutgers). — 125.

- 67 Scrisoarea intitulată „Cu privire la sarcinile Rabkrinului, la înțelegerea și la îndeplinirea lor“ i-a fost adresată lui I. V. Stalin, pe atunci conducătorul Comisariatului poporului pentru inspecția muncitorească-țărănească, în legătura cu raportul preliminar asupra situației aprovizionării cu combustibil și activității instituțiilor însărcinate cu pregătirea și distribuirea lui, înaintat de Loninoy, șeful Secției combustibil a sectorului tehnic-industrial al I.M.Ț.

Ideile enunțate de Lenin în această scrisoare în ceea ce privește sarcinile Rabkrinului au fost dezvoltate ulterior într-o serie de documente, inclusiv articolele „Cum să reorganizăm Rabkrinul“ și „Mai bine mai puțin, dar mai bine“ (vezi V. I. Lenin. Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 476—481 și 482—492). — 127.

- 68 Într-o scrisoare adresată Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la 7 octombrie 1921, G. V. Cicerin, comisarul poporului pentru afacerile externe, a comunicat că guvernul Republicii Extremului Orient (R.E.O.) cere avizul Biroului Politic asupra următoarelor chestiuni: 1) dacă este de dorit să se obțină recunoașterea R.E.O. de către Japonia și S.U.A. în condiții când acestea refuză să recunoască concomitent R.S.F.S.R.; 2) dacă pot fi acceptate propunerile unor străini de a acorda împrumuturi de stat R.E.O.; 3) dacă R.E.O. este numai în mod formal independentă de R.S.F.S.R. sau și în mod real. După părerea Comisariatului afacerilor externe, la aceste întrebări trebuie să se dea următorul răspuns: 1) recunoașterea R.E.O. este de dorit,

dar fără a se consfinți prin tratat structura R.E.O.; 2) împrumuturile externe sînt utile dacă se acordă fără vreo știrbire a drepturilor suverane ale R.E.O.; 3) se consideră că R.E.O. e numai în mod formal independentă de R.S.F.S.R.

Propunerea lui V. I. Lenin a fost adoptată de Biroul Politic la 8 octombrie 1921.

Proiectul de directivă cu privire la Republica Extremului Orient, propus de G. V. Cicerin, a fost aprobat de Biroul Politic la 10 octombrie 1921. — 134.

- 69 Propunerea de față a lui V. I. Lenin a intrat în hotărîrea adoptată de plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia la 8 octombrie 1921 pe baza raportului lui V. M. Molotov privind organizarea evidenței lucrătorilor cu munci de răspundere și normele referitoare la repartizarea lor. — 135.

- 70 *Al VIII-lea Congres general al electrotehnicienilor din Rusia* a avut loc la Moscova între 1 și 9 octombrie 1921. Congresul a fost convocat din inițiativa lui V. I. Lenin, printr-o hotărîre specială din 8 februarie 1921 a C.C.P., adoptată în îndeplinirea prevederilor rezoluției Congresului al VIII-lea al Sovietelor, „în vederea discutării problemelor tehnice-economice legate de realizarea planului de electrificare a Rusiei, precum și în vederea atragerii maselor largi populare la opera de electrificare a economiei naționale“. La lucrările congresului au participat 893 de delegați din 102 orașe ale Rusiei, precum și 475 de invitați: oameni de știință, lucrători din domeniul economiei, specialiști, numeroși reprezentanți ai muncitorilor din întreprinderile electrotehnice.

Lenin a fost ales președinte de onoare al congresului. În propunerea făcută în acest scop și care a fost întîmpinată cu aplauze, se spunea: „Date fiind marile servicii aduse de președintele C.C.P., V. I. Lenin-Ulianov, și sprijinul fierbinte pe care el l-a acordat Comisiei de stat pentru electrificarea Rusiei și tuturor lucrărilor din domeniul electrotehnicii, propunem ca acest mult stimat și mare luptător al revoluției mondiale să fie ales președinte de onoare al congresului“.

Congresul a ascultat, în ședințele sale plenare și în comisii, numeroase rapoarte, printre care: raportul lui G. M. Krijjanovski cu privire la activitatea Comisiei de stat pentru electrificarea Rusiei, referatul lui A. F. Ioffe cu privire la structura materiei, referatul lui M. V. Șuleikin cu privire la dezvoltarea radiotelegrafiei și radiotelefoniei, raportul lui L. K. Ramzin în problema aprovizionării cu combustibil a Rusiei, referatul lui G. O. Graftio asupra electrificării căilor ferate etc. Congresul a adoptat rezoluții cu privire la planul general de electrificare a R.S.F.S.R., cu privire la electrificarea diferitelor regiuni ale țării, alimentarea cu energie electrică a satelor, sarcinile industriei metalurgice din Rusia, redresarea industriei petrolului prin electrificarea ei,

răspîndirea cunoștințelor de electrotehnică, precum și alte rezoluții. Recomandările congresului electrotehnicienilor au fost luate în considerație la concretizarea planului GOELRO și în procesul înfăptuirii lui practice.

Mesajul de salut adresat de V. I. Lenin congresului a fost citit în ședința acestuia din dimineața zilei de 9 octombrie. Documentul poartă următoarea notiță adresată lui G. M. Krijanovski : „Dacă sînteți de acord cu conținutul lui, vă rog să mi-l restituiți, ca să-l dau la dactilografie, iar după aceea îl voi trimite (cui? dv.?). Mă îndoiesc dacă face să-l trimit. Nu vi se pare că ar fi ceva *prea* „ostentativ“? Ar aduce oare vreun folos *real*? („Culegeri din Lenin“, vol. XXIII, p. 13). — 136.

- 71 Proiectul de directive propus de V. I. Lenin a fost adoptat de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la 10 octombrie 1921, în baza unui raport prezentat de C. Racovski, V. I. Ciubar și G. I. Petrovski. „În felul acesta — se spune în raportul pe octombrie-noiembrie 1921 al C.C. — s-a dat în această problemă o îndrumare generală, în sensul că e nevoie de o atitudine cît mai grijulie față de nevoile țărănimii și de maximum de prudență și atenție în acțiunea de atragere a acestora la sprijinirea statului“ („Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia“ nr. 36 din 15 decembrie 1921). — 138.
- 72 Acest proiect de hotărîre a fost adoptat de Biroul Politic al P.C. (b) din Rusia la 10 octombrie 1921. La 15 noiembrie, Consiliul Comisarilor Poporului a aprobat decretul „Cu privire la asigurările sociale ale tuturor categoriilor de salariați“ (vezi „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 263 din 23 noiembrie 1921). Documentul poartă următoarea mențiune făcută de V. I. Lenin : „La C.C.P.“. — 139.
- 73 Scrisoarea către A. I. Kiselev, cu un proiect de hotărîre a C.C.P., a fost scrisă de V. I. Lenin în legătură cu memoriul primit de el la 10 octombrie 1921 din partea președintelui Comitetului executiv gubernial Ivanovo-Voznesensk. În ședința C.C.P., problema alocării a 40 000 de rații alimentare și a unui fond lunar de 4 miliarde de ruble pentru textiliștii din Ivanovo-Voznesensk a fost luată în discuție la 11 octombrie și soluționată pozitiv (cu condiția îndeplinirii programului de producție stabilit). — 140.
- 74 Acest document a fost scris pe o scrisoare adresată la 10 octombrie 1921 de G. V. Cicerin Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care acesta din urmă era rugat să urgenteze numirea unui delegat pentru tratativele cu China în problema căii ferate din China de est, arătîndu-se totodată că întîrzierea numirii delegatului pentru tratativele cu China ar putea oferi apropiatei Conferințe de la Washington (vezi adnotarea 133) un pretext pentru internaționalizarea acestei linii de cale ferată. Comisariatul afacerilor externe propunea ca delegat la aceste tratative

să fie numit I. I. Marchlevski. Cicerin comunica totodată că Japonia a consimțit ea la discutarea unora dintre problemele de pe ordinea de zi a Conferinței de la Dairen a reprezentanților Republicii Extremului Orient și Japoniei să participe și un reprezentant al R.S.F.S.R. (conferința a avut loc între 26 august 1921 și 16 aprilie 1922) și propunea ca A. K. Paikes să fie numit delegat la această conferință. În același timp el propunea ca E. M. Iaroslavski și N. L. Meșcereakov să reprezinte Republica Extremului Orient la Conferința de la Washington.

Propunerea lui V. I. Lenin a fost adoptată de Biroul Politic chiar în aceeași zi.

La 13 octombrie 1921, printr-o hotărâre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, reprezentant al Republicii Extremului Orient la Conferința de la Washington a fost numit A. A. Iazîkov. — 141.

- 75 Acest proiect de hotărâre a fost scris în cadrul pregătirii materialelor necesare pentru a discuta în ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia problema încheierii unui acord cu grupul de muncitori și ingineri americani care, în frunte cu S. Rutgers, veniseră în Rusia la finele lunii august 1921 (vezi adnotarea 66).

Consiliul Muncii și Apărării, discutînd la 23 septembrie 1921 propunerea grupului Rutgers de a i se da în arendă uzina Nadeinski și o serie de întreprinderi din bazinul carbonifer Kuznețk, a stabilit că, din punctul de vedere al guvernului sovietic, încheierea contractului este de dorit și a însărcinat o comisie, formată din reprezentanți ai Consiliului economic superior, Comisariatului muncii și Comisariatului agriculturii, să elaboreze textul definitiv al acestui contract. V. I. Lenin a participat la tratativele cu grupul Rutgers și a făcut o serie de propuneri în ceea ce privește clauzele contractului (vezi volumul de față, p. 179, și „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI, p. 331 și 349). Acordul cu grupul de organizare al muncitorilor americani (grupul Rutgers), semnat la 20 octombrie, a fost aprobat de C.M.A. la 21 octombrie și de C.C.P. la 25 octombrie. În noiembrie, guvernul sovietic a încheiat contractul cu acest grup.

Prin acest contract, muncitorii americani și-au asumat obligația de a aduce în Rusia Sovietică unelte de producție, materiale și produse alimentare, în timp ce guvernul sovietic s-a angajat să aloce 300 000 de dolari pentru achiziționarea de mașini și utilaje în străinătate. În conformitate cu prevederile contractuale, pe o parte din teritoriul bazinului carbonifer Kuznețk a fost creată „Colonia industrială autonomă «Kuzbass»“, care era direct subordonată Consiliului Muncii și Apărării. Vezi și volumul de față, p. 125—126, 144. — 142.

- 76 Aceste propuneri au stat la baza hotărârii din 15 octombrie 1921 a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la pro-

punerile lui S. Rutgers, precum și a hotărârii C.M.A. din 17 octombrie 1921 „Cu privire la acordul cu grupul Rutgers“. — 144.

- 77 Propus de V. I. Lenin, proiectul de hotărâre privind trimiterea lui A. G. Șleapnikov la muncă în organele de aprovizionare a fost adoptat în ședința din 14 octombrie 1921 a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. Luînd cunoștință de avizul C.C.C. și al Comisiei centrale de verificare în problema trimiterii lui A. G. Șleapnikov la muncă în organele de aprovizionare, la 27 octombrie Biroul Politic a hotărât : „Durata detașării tov. Șleapnikov la muncă în organele de aprovizionare va fi de două luni cu începere din ziua plecării sale la noul loc de muncă“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

Comisia centrală de verificare, formată din 5 membri, a fost instituită, pe toată durata acțiunii de curățire a rîndurilor partidului, ca organ însărcinat cu conducerea activității comisiilor locale de verificare (vezi „Pravda“ nr. 146 din 30 iunie 1921). Pentru a fi numit membru al acestei comisii se cerea un stagiu de cel puțin șapte ani. La 7 iulie 1921, Biroul Politic a aprobat următoarea listă de membri ai acestei comisii : P. A. Zaluțki, A. G. Șleapnikov, M. I. Celîșev, A. A. Solț și M. F. Șkireatov. Ca membri supleanți ai Comisiei centrale de verificare au fost numiți V. M. Molotov, E. A. Preobrajenski și N. I. Lebedev. Ulterior au mai fost numiți membri supleanți S. P. Medvedev și N. K. Antipov. Comisia centrală de verificare a prezentat în două rînduri (o dată Conferinței a XI-a și a doua oară Congresului al XI-lea al P.C. (b) din Rusia) dări de seamă asupra rezultatelor verificării membrilor de partid. — 155.

- 78 În legătură cu divergențele ivite între activiștii organizației de partid din Baku, de o parte, și lucrătorii organizațiilor centrale din Azerbaidjan, de altă parte, în problema aplicării politicii naționale, C.C. al P.C. (b) din Rusia a cerut activiștilor de partid din Azerbaidjan și din Baku să aibă o atitudine cît mai atentă față de specificul profilului spiritual al populației musulmane și față de obiceiurile ei, recomandînd totodată tuturor activiștilor Partidului Comunist din Azerbaidjan, precum și din Gruzia și Armenia, să țină seama de acest lucru în întreaga lor activitate, să caute să lucreze în bună înțelegere și armonie, fără a admite formarea oricăror fracțiuni în organizația de partid. Propunerile lui V. I. Lenin au fost incluse în textul hotărârii din 15 octombrie 1921 a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Proiectul de directivă către Partidul Comunist din Azerbaidjan cu privire la aplicarea politicii naționale, amintit mai jos, a fost întocmit de I. V. Stalin și aprobat la 17 octombrie de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia.

La pct. 6 este vorba de hotărîrea din 3 octombrie 1921 a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la inadmisibilitatea oricărei încălcări a politicii guvernului sovietic față

de Persia (Iran) din partea lucrătorilor de partid și de stat din Baku. — 156.

- 79 *Congresul al II-lea al comitetelor pentru educație politică* a avut loc la Moscova între 17 și 22 octombrie 1921. Au participat 307 delegați, dintre care 193 cu vot deliberativ și 114 cu vot consultativ. Printre delegații la congres au fost 281 de comuniști și 26 de delegați fără partid.

Congresul a fost deschis de N. K. Krupskaja, președinta Comitetului general pentru educație politică. V. I. Lenin a fost ales președinte de onoare al congresului. A. V. Lunacearski (din partea Comisariatului poporului pentru învățământul public) și Ozerevski (din partea Comitetului general pentru educație politică al Ucrainei) au rostit cuvântări de salut.

Principalele probleme de pe ordinea de zi au fost: discutarea și aprobarea planului de activitate pe 1922 și elaborarea formelor și metodelor muncii de agitație de masă în condițiile noii politici economice. Congresul a ascultat o serie de rapoarte și a adoptat următoarele hotărâri: 1) Cu privire la rapoartele Comitetului general pentru educație politică; 2) Cu privire la munca de agitație; 3) Sarcinile actuale ale propagandei în noile condiții; 4) Munca de educație politică în Armata Roșie; 5) Problemele finanțării și ale aprovizionării în noile condiții economice; 6) Lichidarea analfabetismului etc.

Întâmpinat cu vii aplauze, V. I. Lenin a luat cuvântul în ședința din seara zilei de 17 octombrie. — 157.

- 80 *Comitetele pentru educație politică* au fost înființate prin decretul din 23 februarie 1920 pe lângă secțiile locale (de plasă, județene și guberniale) de învățământ public. Activitatea comitetelor locale era îndrumată de Comitetul general pentru educație politică, care funcționa pe lângă Comisariatul învățământului public. — 157.
- 81 Este vorba de hotărârea Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia, adoptată în ziua de 29 aprilie 1918 la raportul lui V. I. Lenin cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice (vezi *Opere complete*, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 251—290). Cu o covârșitoare majoritate de voturi a fost adoptată următoarea rezoluție la raportul prezentat de V. I. Lenin: „Comitetul Executiv Central, ascultînd raportul tov. Lenin cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice, aprobă în întregime principiile fundamentale expuse în acest raport. C.E.C. însărcinează prezidiul ca împreună cu raportorul să redacteze sub formă de teze concise principiile fundamentale expuse în raport și să le publice ca sarcini fundamentale ale Puterii sovietice“ („Izvestia C.E.C. din Rusia“ nr. 86 din 30 aprilie 1918). În îndeplinirea acestei hotărâri, V. I. Lenin a scris „Șase teze despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice“, care au fost publicate în 1918 în broșura intitulată „Sarcinile imediate ale

Puterii sovietice“ (vezi Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 291—294). — 158.

- 82 Este vorba de *Comisia extraordinară pentru lichidarea analfabetismului în Rusia*, instituită prin decretul din 19 iulie 1920 al Consiliului Comisarilor Poporului. „În scopul înlăturării prevederilor decretului din 26 decembrie 1919 al C.C.P. cu privire la lichidarea analfabetismului în Rusia — se spunea în acest document — se instituie pe lângă Comisariatul poporului pentru învățământul public o Comisie extraordinară pentru lichidarea analfabetismului în Rusia, formată din 5 persoane numite de C.C.P. la propunerea Comisariatului poporului pentru învățământul public“. Pe lângă această Comisie extraordinară a fost creat un for permanent, format din reprezentanți a două secții ale C.C. al P.C. (b) din Rusia (secția pentru munca la sate și secția pentru munca în rândurile femeilor), reprezentanți ai C.C. al Comsomolului, ai C.C.S. din Rusia etc.

După cum s-a arătat în raportul de activitate prezentat de L. R. Menjinskaia, președinta comisiei, în perioada care a trecut pînă la întrunirea celui de-al II-lea Congres general al comitetelor pentru educație politică din Rusia au fost alfabetizate 4 800 000 de persoane. În Armata Roșie, procentul de analfabeți a fost redus la 5% (în armata țaristă acest procent era de 65%), iar în flotă neștiința de carte a fost complet lichidată. În toată țara funcționau 88 534 de centre de lichidare a analfabetismului, 427 de cursuri guberniale și 21 370 de cursuri județene de diferite feluri. Din cauza foametei și a ruinei economice, precum și datorită trecerii la finanțare din bugetele locale, numărul școlilor pentru lichidarea analfabetismului scăzuse întrucîtva, dar începînd din 1923, după apariția articolului lui Lenin „Pagini de jurnal“, s-a produs un reviriment total în activitatea organelor însărcinate cu lichidarea neștiinței de carte. — 164.

- 83 *Comisiile economice guberniale* — organe locale ale Consiliului Muncii și Apărării, create în baza hotărîrii celui de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia (decembrie 1920) „Cu privire la organele locale de conducere economică“. Comisiile economice guberniale funcționau pe lângă comitetele executive guberniale și aveau ca sarcină coordonarea activității organelor locale ale comisariatelor economice: C.E.S., Comisariatul agriculturii, Comisariatul aprovizionării, Comisariatul muncii și Comisariatul finanțelor; din ele făceau parte: președintele consiliului economic gubernial, comisarul gubernial al aprovizionării, șefii secțiilor financiară și agricolă ale comitetului executiv gubernial, șeful secției pentru problemele muncii și președintele consiliului gubernial al sindicatelor. În fruntea comisiei economice guberniale se afla președintele comitetului executiv gubernial. — 174.
- 84 Această problemă a fost discutată de Biroul Politic al C.C.

- al P.C. (b) din Rusia la 17 octombrie 1921. Proiectul de hotărîre propus de V. I. Lenin a fost adoptat. — 178.
- 85 Proiectul de hotărîre scris de V. I. Lenin a fost adoptat de Biroul Politic la 20 octombrie 1921. Propunerile lui Lenin au fost incluse în acordul semnat cu grupul Rutgers. Vezi în volumul de față, p. 125—126, 142—144, amănunte în legătură cu tratativele care au precedat încheierea acordului. — 179.
- 86 *A.R.A. (American Relief Administration)* — Administrația ajutorului american; a fost creată în 1919 în vederea ajutorării populației care a avut de suferit de pe urma primului război mondial. Președinte al A.R.A. a fost H. Hoover, mare capitalist, care înainte de 1917 avusese strînse legături cu capitalul rus. În activitatea lor, unii dintre colaboratorii A.R.A. erau sincer animați de intenția de a veni în ajutorul sinistraților de război; în ansamblu însă A.R.A. n-a fost decît un instrument pentru extinderea influenței imperialismului american și pentru desfacerea stocurilor de mărfuri nevandabile.
- Guvernul sovietic, acceptînd ajutorul A.R.A. ca mijloc pentru atenuarea urmărilor foametei care se abătuse în 1921 asupra regiunii Volgăi și a sudului Ucrainei, a respins însă încercările acestei administrații de a se amesteca în treburile interne ale Republicii Sovietice și a instituit un control asupra activității aparatului A.R.A. După cum s-a văzut mai târziu, acest aparat, format în special din ofițeri ai armatei americane, se ocupa cu spionajul și sprijinea elementele contrarevoluționare. În iunie 1923 s-a pus capăt activității A.R.A. în U.R.S.S.
- La 18 octombrie 1921, proiectul de acord cu A.R.A. privind organizarea trimeriei de colete alimentare în Rusia a fost trimis membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, cu rugămintea de a se pronunța asupra acceptării sau respingerii lui. Pe adresa însoțitoare figurează semnăturile membrilor Biroului Politic, precum și o propunere în sensul ca Statul sovietic să stipuleze plata taxelor convenite pentru transportarea coletelor de la frontieră la depozitele de distribuție și pentru folosirea acestora din urmă, întrucît se considera că în speță este vorba de comerț, și nu de filantropie. Remarca pe care Lenin a făcut-o în paranteză se referă la această propunere. Proiectul de acord cu A.R.A. a fost aprobat de Biroul Politic la 19 octombrie 1921. — 181.
- 87 Acest proiect de hotărîre a fost scris de V. I. Lenin în legătură cu discutarea în Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, la 20 octombrie 1921, a cererii Comisariatului finanțelor ca în C.M.A. și în comisiile economice regionale și guberniale să fie incluși, cu drept de vot deliberativ, reprezentanți ai acestui comisariat. Biroul Politic a respins cererea Comisariatului finanțelor și a adoptat propunerea lui V. I. Lenin. În manuscris, ultima frază e tăiată și n-a fost inclusă în textul hotărîrii.

Comisia financiară a C.C. al P.C. (b) din Rusia și a Consiliului Comisarilor Poporului a fost creată din inițiativa lui V. I. Lenin, curînd după Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia, cu însărcinarea de a se ocupa de elaborarea problemelor politicii financiare în legătură cu trecerea la noua politică economică. — 184.

- 88 Problema fabricării plugurilor sistem Fowler a fost de repetate ori discutată în Consiliul Muncii și Apărării. Colegiul secției metalurgice a C.E.S., căreia i se dăduse în mai 1920 sarcina de a organiza fabricarea acestor pluguri, întocmise respectivul plan de producție fără a ține seama de resursele existente de metal și combustibil. La rîndul ei, comisia specială de trei, în frunte cu inginerul M. I. Unksov, care fusese creată în scopul de a coordona producția de pluguri, s-a limitat să întocmească rapoarte și să tacă corespondența cu diferite departamente și n-a adus la cunoștința C.M.A. și a C.C.P. situația reală a producției de pluguri. Găsiți culpabili de birocrațism, mai mulți lucrători ai C.E.S. și ai Comisariatului agriculturii au fost trimiși în judecata Tribunalului militar din Moscova, care, examinînd la începutul lunii ianuarie 1922 acuzațiile formulate împotriva lor, a stabilit că inculpații au dat dovadă de insuficientă seriozitate în îndeplinirea îndatoririlor ce le reveneau, dar că, ținînd seamă de meritele acestor tovarăși în opera de refacere a economiei, el consideră că nu este cazul să le aplice pedepse penale. La propunerea tribunalului, C.M.A. a pus în vedere prezidiului C.E.S. și colegiului Comisariatului agriculturii că au dat dovadă de insuficientă seriozitate în problema organizării producției de pluguri sistem Fowler. Vezi, de asemenea, scrisoarea lui V. I. Lenin din 23 decembrie 1921 către P. A. Bogdanov (Opere, vol. 36, București, Editura politică, 1958, p. 523—525). — 185.
- 89 După ce Prezidiul C.E.C. din Rusia a aprobat la 30 iunie 1921 „Instrucțiunile ale C.M.A. către instituțiile sovietice locale“ (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 43, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 271—298), la 21 iulie V. I. Lenin a adresat redacțiilor ziarelor „Pravda“, „Izvestiia“, „Ekonomiceskaia Jizn“ și ale altor ziare o scrisoare în care se arăta că „ele trebuie să publice materiale în care să explice amanunțit importanța principală pe care comisiile economice locale și dările de seamă ce se publică spre cunoștința generală o au atît pentru aplicarea noii politici economice în general, cît și pentru buna desfășurare a construcției economice“ („Culegeri din Lenin“, vol. XXXV, p. 257). În amintirile lui V. A. Smoleaninov (vezi „Amintiri despre V. I. Lenin“, partea a 3-a, Moscova, 1961, p. 365) se arata că V. I. Lenin a acordat o mare importanță întocmirii dărilor de seamă ale comisiilor economice în conformitate cu „Instrucțiunile C.M.A.“.

După ce au început să sosească dările de seamă ale comisiilor economice locale, Lenin a pus problema studierii și folosirii acestor materiale. În ședința din 21 octombrie 1921 a Consiliului

Muncii și Apărării, V. I. Lenin a prezentat un referat asupra dărilor de seamă și diagramelor pentru C.M.A. și a propus prezentul proiect de hotărâre. — 186.

- 90 După cum rezultă din amintirile lui V. A. Smoleaninov, lucrările comisiei s-au prelungit. „Vladimir Ilici se interesa deosebit de activitatea comisiei noastre. La propunerea lui a fost elaborat un proiect de hotărâre, care la 21 noiembrie 1921 a fost aprobat de Consiliul Muncii și Apărării. În textul acestui proiect au fost incluse toate indicațiile lui Vladimir Ilici, care considera deosebit de important ca în comisariatele poporului și în alte instituții să existe oameni care să se intereseze efectiv de studierea dărilor de seamă ale comisiilor locale și să înțeleagă importanța acestei studieri“ („Amintiri despre V. I. Lenin“, partea a 3-a, Moscova, 1961, p. 367). În biblioteca personală a lui V. I. Lenin s-au păstrat zeci de dări de seamă ale comisiilor economice guberniale. — 186.

- 91 Problema achitării datoriilor vechi ale Rusiei a fost ridicată la Conferința de la Bruxelles, care s-a ținut între 6 și 8 octombrie 1921 și la care au participat 19 țări, printre care Belgia, Anglia, Franța, Germania, Italia, Spania, Elveția, Danemarca, Olanda, România, China și altele, precum și reprezentanți ai Crucii Roșii Internaționale și ai A.R.A. (Administrația ajutorului american).

Conferința a recomandat guvernelor să acorde Rusiei credite pentru combaterea foametei, dar numai cu condiția ca ea să recunoască datoriile contractate de vechile guverne și să accepte ca distribuția produselor să se facă sub controlul unei comisii străine. În același timp însă, rezoluția conferinței sublinia că „nici o soluție economică care depinde de acțiunile guvernelor nu va fi posibilă atît timp cît în Rusia nu se vor statornici condiții normale de viață economică“, înțelegîndu-se prin aceasta restaurarea rînduielilor capitaliste. Organizatorii Conferinței de la Bruxelles își propuseseră să constrîngă guvernul sovietic să capituleze și în acest scop au convocat ei Conferința de la Bruxelles. Într-o chemare adresată la 7 octombrie 1921 „tovarășilor muncitori-pescari de pe țărmul Marii Aral“, V. I. Lenin scria că nu se poate conta pe un ajutor din partea bogătașilor capitaliști. „Capitaliștii care se află azi în fruntea celor mai puternice state din lume — Anglia, S.U.A., Franța — sînt de acord să dea ajutor țărănimii noastre înfometate numai „în condiții care înseamnă trecerea în mâinile lor a întregii puteri asupra republicii noastre muncitorești-țărănești“ („Culegeri din Lenin“, vol. XXXIV, p. 425).

La 27 octombrie, problema recunoașterii datoriilor contractate de vechile guverne a fost discutată în Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. Biroul Politic a hotărît „să adopte în principiu textul propus de tov. Cicerin, cu modificările aduse de tov. Lenin, și să-l autorizeze pe tov. Cicerin să publice acest text sub semnătura sa“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.). Declarația guvernului sovietic cu privire la recunoașterea datoriilor vechi, cu

modificările aduse de V. I. Lenin, a fost trimisă la 28 octombrie 1921 guvernelor Marii Britanii, Franței, Italiei, Japoniei și S.U.A. (vezi „Pravda“ nr. 243 din 29 octombrie 1921). Textul declarației oficiale prezintă unele deosebiri de formulare față de proiectul ce se publică în volumul de față. — 187.

92 În ședința sa din 27 octombrie 1921, Biroul Politic a discutat problema organizării conducerii industriei textile (raportori: P. A. Bogdanov, N. I. Lebedev, G. N. Melniceanski și I. I. Kutuzov). Biroul Politic a adoptat proiectul de hotărâre propus de V. I. Lenin. După ce a fost definitiv redactat, proiectul de regulament pentru organizarea conducerii industriei textile a fost aprobat în ședința din 3 noiembrie a Biroului Politic. — 191.

93 Într-o telegramă trimisă din Londra la 19 octombrie 1921, L. B. Krasin a comunicat că a inițiat negocieri cu firma constructoare americană „Foundation Company“, care deservea marile societăți producătoare de produse petroliere. Reprezentantul acestei firme declarase că întreprinderea sa se oferă să construiască o fabrică de parafină la Groznii și o conductă de petrol Groznii-Marea Neagră cu condiția ca lucrările de prospectare să fie efectuate de inginerii companiei. Krasin propunea să se aloce fondurile necesare în acest scop. Prezentul proiect de telegramă către L. B. Krasin a fost aprobat de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la 28 octombrie 1921. Vezi și „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI, p. 357—358. — 192.

94 *A VII-a Conferință a organizației guberniale de partid Moscova* a avut loc între 29 și 31 octombrie 1921. Au participat 637 de delegați, dintre care 353 cu vot deliberativ și 284 cu vot consultativ.

Ordinea de zi a conferinței: 1) Situația internațională și cea internă; 2) Raportul comisiei economice guberniale; 3) Raportul de activitate al Comitetului organizației de partid Moscova; 4) Raportul comisiei de revizie; 5) Raportul comisiei de control. Conferința a ascultat și un raport asupra rezultatelor verificării membrilor de partid din orașul și gubernia Moscova și a discutat o serie de alte probleme.

Raportul lui V. I. Lenin asupra noii politici economice a fost ascultat la începutul lucrărilor conferinței, în prima ei ședință, din 29 octombrie. În rezoluția adoptată la acest raport se spunea: „Considerând că trecerea la noua politică economică a fost întru totul oportună și că justețea acestei politici e pe deplin confirmată atât de mersul colectărilor în cadrul impozitului în natură, cât și de începutul înviorării vieții economice, conferința aprobă în întregime noua politică economică“ („Lucrările celei de-a VII-a Conferințe a organizației guberniale de partid Moscova. 29—31 octombrie 1921“, Moscova, 1921, p. 35). — 193.

95 V. I. Lenin se referă la cele „Șase teze despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice“, care au fost adoptate printr-o rezoluție a

- C.E.C. din Rusia. În teza a 4-a se spune că „în anumite cazuri Puterea sovietică a trebuit să facă un pas înapoi sau să ajungă la un compromis cu tendințele burgheze. Un asemenea pas înapoi și o asemenea abatere de la principiile Comunei din Paris a fost, de pildă, introducerea unor lefuri mari pentru o serie de specialiști burghezi“ (Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 293). — 201.
- 96 „Gazeta anunțurilor“ („Listok Obeavlenii“) — publicație editată de un grup de întreprinzători privați; a apărut la Moscova din octombrie 1921 până în februarie 1922. — 201.
- 97 Vezi F. Engels. Scrisorile din 18—28 martie 1875 și din 11 decembrie 1884 către A. Bebel (K. Marx. Critica programului de la Gotha, București, Editura politică, 1959, p. 38; Marx-Engels, Ausgewählte Briefe, Dietz-Verlag, Berlin, 1953, S. 453). — 223.
- 98 F. Engels. „Literatura din emigrație“ (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 18, București, Editura politică, 1964, p. 532). — 224.
- 99 Proiectul planului financiar și al planului de emisiune pe 1922 a fost discutat în ședința C.C.P. din 5 noiembrie 1921. Propunerile lui V. I. Lenin au stat la baza hotărârii adoptate de C.C.P. în legătură cu această problemă. Punctele 2, 4, 5 și 6 au fost tăiate în manuscris și n-au fost incluse în textul hotărârii. — 231.
- 100 Proiectul scris de V. I. Lenin a fost inclus în textul hotărârii adoptate de C.C.P. la 18 noiembrie 1921 în legătură cu această problemă. Prin această hotărâre, C.C.P. a aprobat „în mod provizoriu cifrele prezentate de comisia financiară în ceea ce privește bugetul de cheltuieli și repartizarea lui pe departamente“, recomandând totodată tuturor departamentelor „să accelereze lucrările de definitivare a bugetelor lor spre a le putea încheia cel mai târziu la 1 decembrie“. Comisia financiară și Comisia de stat a planificării au fost însărcinate ca „în termen de o săptămână să încheie lucrările de evaluare a veniturilor statului, atât a veniturilor bănești, cât și a celor în natură“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.). — 232.
- 101 *Convorbirea lui V. I. Lenin cu delegația Republicii Populare Mongole* a avut loc la Kremlin în ziua de 5 noiembrie 1921. Delegația sosise la Moscova în ziua de 2 noiembrie 1921. Din ea făceau parte: Danzan, ministru de finanțe și președintele C.C. al Partidului popular revoluționar mongol, în calitate de președinte al delegației; Suhe-Bator, comandantul-șef al Armatei populare revoluționare și ministru de război; B. Terendorj, adjunct al ministrului afacerilor externe; Cijon-Van-Șirmin-Dandin, reprezentantul cercurilor religioase și membru neoficial al delegației; Batuhan, consilier și translator-șef. Conținutul convor-

birii a fost pentru prima oară publicat în procesele-verbale ale Congresului al IX-lea al P.P.R.M., care a avut loc între 28 septembrie și 5 octombrie 1934, după ce a fost reconstituit pe baza amintirilor lui B. Șumeațki și B. Țerendorj. În amintirile sale, Țerendorj scria : „Lenin a discutat mult timp cu membrii delegației. El a ascultat cu atenție relatarile noastre, a manifestat un viu interes pentru cele mai variate aspecte ale vicții Mongoliei populare și ne-a dat sfaturi prețioase. Printre altele, Vladimir Ilici a atras atenția asupra necesității de a ridica nivelul de cultură al poporului mongol, subliniind totodată că trebuie să dezvoltăm pe toate căile propria noastră economie în scopul de a satisface toate nevoile poporului“ („Despre Lenin. Amintiri ale unor contemporani de peste hotare“, Moscova, 1960, p. 461).

Într-un bilet adresat la 3 noiembrie 1921 președintelui Micului C.C.P., Lenin l-a rugat să treacă pe ordinea de zi discutarea acordului cu Republica Populară Mongolă. Micul C.C.P., după ce a examinat acordul, și-a dat avizul pentru semnarea lui (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XXXV, p. 289—290).

La 5 noiembrie 1921 a avut loc semnarea acordului dintre R.S.F.S.R. și R.P.M. Prin acest acord, părțile contractante se angajau să nu îngăduie pe teritoriul lor prezența sau formarea unor grupări ostile părții celeilalte, reglementau procedura numirii reprezentanților diplomatici și consulari, a stabilirii frontierei de stat; totodată au fost formulate principiile fundamentale ale politicii vamale. Guvernul sovietic a cedat R.P.M. instalațiile telefonice existente în Mongolia și care aparțineau R.S.F.S.R. — 233.

- 102 Adunarea muncitorilor de la „Prohorovskaia manufaktura“ (azi „Trehgornaia manufaktura Dzerjinski“), la care au participat 2 000 de persoane și care era închinată sărbătoririi celei de a IV-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, fusese organizată ca o seară de amintiri. La această adunare, care a fost deschisă de A. M. Kollontai, au luat cuvântul muncitori de la această manufactură și din alte întreprinderi.

V. I. Lenin a luat cuvântul în calitate de deputat în Sovietul din Moscova, ales de muncitorii de la această întreprindere. — 235.

- 103 La 4 noiembrie 1921, muncitorii de la uzina „Elektrosila“ nr. 3 (fostă „Dinamo“, azi uzina „S. M. Kirov“) i-au trimis lui V. I. Lenin următorul mesaj de salut : „Cu prilejul celei de-a IV-a aniversări a Revoluției din Octombrie, adunarea generală a muncitorilor și funcționarilor uzinei «Elektrosila» nr. 3... nu poate să nu-și amintească de omul care, cu neștrămutată sa încredere în forțele clasei muncitoare, a condus-o pe aceasta la asaltul citadellei capitaliste.

Îți trimitem, scumpe Vladimir Ilici, salutul nostru proletar și declarăm că la asediul lumii capitaliste vom fi în primele rânduri participând la el prin contribuția noastră la electrificarea țării.

Trăiască Vladimir Ilici !

Trăiască cea de-a IV-a aniversare a Revoluției din Octombrie !“ („Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 250 din 6 noiembrie 1921). În corespondențele apărute în ziarele „Pravda“ și „Izvestiia“ se subliniază interesul deosebit cu care asistența a ascultat cuvîntarea lui V. I Lenin. — 239.

- 104 *Prima Conferință generală în problemele muncii cultural-educative a sindicatelor din Rusia* a avut loc la Moscova între 26 septembrie și 1 octombrie 1921. Au participat 173 de delegați (122 cu vot deliberativ și 51 cu vot consultativ). Printre delegați au fost 119 comuniști, 51 fără partid, 1 menșevic, 1 eser, 1 socialist fără partid.

Pe ordinea de zi a conferinței au figurat 13 probleme, printre care: rapoartele de activitate ale secției culturale a C.C.S. din Rusia, Comisariatului învățămîntului public și direcțiilor aferente, Proletcultului; rapoartele organelor locale (bazinul Donețului, Petrograd, Baku): noua politică economică și învățămîntul; munca cultural-educativă a sindicatelor; munca culturală în rîndurile tineretului etc.

Conferința a trasat căile pentru îmbunătățirea muncii cultural-educative a sindicatelor, a stabilit noi forme și metode de muncă devenite necesare în legătură cu noua politică economică (munca culturală în întreprinderile particulare și în cele arendate etc.).

Conferința a adoptat o poziție greșită în problema relațiilor cu Comitetul general pentru educație politică. Rezoluția ei („Rolul și sarcinile muncii culturale a sindicatelor“) era pătrunsă de ideea că activitatea culturală a sindicatelor trebuie scoasă de sub influența Comitetului general pentru educație politică. „Activitatea culturală a sindicatelor — se spunea în această rezoluție — este o parte organică a mișcării sindicale și conducerea ei se exercită pe cale sindicală obișnuită, de către respectivele organe sindicale... Trebuie respinse cu hotărîre tendințele și încercările de a substitui principiului reprezentativ principiul folosirii așa-zişilor specialiști din respectivele domenii de activitate a Comisariatului poporului pentru învățămîntul public“ („Buletinul primei Conferințe generale în problemele muncii cultural-educative a sindicatelor din Rusia“ nr. 5 din 5 octombrie 1921).

Această linie contravenea rezoluției Congresului al X-lea al P.C. (b) din Rusia „Cu privire la Comitetul general pentru educație politică și la sarcinile partidului în domeniul propagandei și agitației“ (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, E.P.L.P. 1954, p. 567).

Problema relațiilor dintre secțiile culturale ale sindicatelor și comitetele pentru educație politică a fost de două ori discutată în Biroul Politic. La 27 octombrie 1921, examinînd această problemă la cererea Nadejdei Konstantinovna Krupskaia, Biroul Politic a hotărît: „În termen de patru zile, C.C.S. din Rusia va încheia

elaborarea tezelor și va lua măsuri ca textul lor să fie distribuit persoanelor în drept, astfel încît joia viitoare (3 noiembrie a.c.) problema să poată fi definitiv soluționată de către Biroul Politic“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.). La 8 noiembrie 1921, Biroul Politic a hotărît să adopte în principiu rezoluția propusă de V. I. Lenin.
— 240.

- 105 V. I. Lenin se referă la rezoluția adoptată de Congresul al II-lea al comitetelor pentru educație politică la rapoartele Comitetului general pentru educație politică, rezoluție care definea relațiile dintre aceste comitete și secțiile culturale ale sindicatelor, atît la centru, cît și în organele locale. „Sindicatul — se spunea în această rezoluție — se situează mereu pe punctul de vedere complet greșit că munca culturală, sub toate formele ei, trebuie să revină exclusiv sindicatelor, că acestea din urmă vor ști să înfăptuiască opera de culturalizare mai bine decît organele Comisariatului poporului pentru învățămîntul public.

Acest punct de vedere e greșit și decurge dintr-o greșită înțelegere a sarcinilor care revin sindicatelor. Pornind de la acest punct de vedere, ar trebui să conchidem că toate funcțiile statului, sarcinile tuturor departamentelor trebuie să fie transmise sindicatelor“ („Al II-lea Congres general al comitetelor pentru educație politică din Rusia. Buletinul congresului“ nr. 7 din 24 octombrie 1921).

Rezoluția congresului comitetelor pentru educație politică a trasat măsuri concrete pentru coordonarea activității politice-ideologice și cultural-educative a Comitetului general pentru educație politică și a secției culturale a C.C.S. din Rusia: șeful secției culturale (sau un membru al colegiului ei) face parte din colegiul Comitetului general pentru educație politică, iar președintele acestuia din urmă face parte din colegiul secției culturale a C.C.S. din Rusia; Comitetul general pentru educație politică elaborează împreună cu secția culturală a C.C.S. din Rusia planul de activitate politică-educativă în rîndurile muncitorilor membri de sindicat; în scopul folosirii optime a forțelor și mijloacelor și al înlăturării oricărui paralelism în muncă, se va crea o rețea unică de instituții politice-educative pentru deservirea muncitorilor organizați în sindicate; în activitatea lor, comisiile culturale trebuie să se călăuzească după directivele comitetelor pentru educație politică și să poarte răspundere nu numai în fața secției culturale a C.C.S. din Rusia, ci și în fața respectivelor comitete pentru educație politică.

Pe baza propunerii lui V. I. Lenin, adoptată de Biroul Politic, au fost elaborate norme pentru unificarea activității politice-educative a secției culturale a C.C.S. din Rusia și a Comitetului general pentru educație politică. — 240.

- 106 Documentul de față a fost scris pe o scrisoare în care G. V. Cicerin comunica Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia că

la Conferința economică a țărilor din zona Mării Baltice, care a avut loc la Riga între 28 și 31 octombrie 1921, a fost ridicată problema desființării monopolului comerțului exterior în Rusia Sovietică. V. P. Miliutin, președintele delegației R.S.F.S.R. la această conferință, prezentase în legătură cu această problemă un referat, care a fost trimis Biroului Politic. Planul lui Miliutin se reducea la desființarea monopolului comerțului exterior. La propunerea lui V. I. Lenin, Biroul Politic a adoptat la 10 noiembrie o hotărâre prin care a respins planul lui Miliutin. Ulterior, la sfârșitul anului 1921 și în tot cursul anului 1922, s-au desfășurat în cercurile conducătoare ale partidului ample discuții în legătură cu problema monopolului comerțului exterior (vezi volumul de față, p. 433—437, și Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 366—369 și 449—453). — 241.

- 107 Proiectul de hotărâre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia privind activitatea organelor de aprovizionare din Ucraina, propus de V. I. Lenin, a fost adoptat de Biroul Politic la 10 noiembrie 1921. — 242.
- 108 În scrisoarea sa către Biroul Politic, G. V. Cicerin, arătând că Comisariatul poporului pentru ocrotirea sănătății și cel al comerțului exterior întreaba ce să răspundă la propunerea Ligii Națiunilor de a trimite în Rusia medicamente și alte mijloace pentru combaterea epidemiilor, ruga Biroul Politic să decidă în principiu dacă e admisibil ca organe sovietice să intre în relații cu vreo comisie a Ligii Națiunilor, din care R.S.F.S.R. nu face parte. La 17 noiembrie 1921, Biroul Politic l-a autorizat pe G. V. Cicerin să accepte propunerea comisiei antiepidemice a Ligii Națiunilor, întocmind în acest scop o declarație redactată în așa fel, încât să nu poată fi interpretată ca un act de recunoaștere juridică a Ligii Națiunilor. — 243.
- 109 Primul bilet a fost scris în legătură cu obiecțiile formulate de Comisariatul justiției împotriva circularei din 16 iunie 1921 a C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la relațiile dintre organele de partid și cele judiciare și de anchetă penală, circulară în care se prevedea că membrii partidului comunist nu pot fi trași la răspundere în fața justiției fără avizul comitetelor locale de partid. Comisariatul justiției cerea ca §§ 4 și 5 să fie scoase din textul circularei.
- § 4 stabilea că organele judiciare sînt obligate să dispună eliberarea provizorie a inculpaților comuniști pe cautiunea morală a unor persoane anume înputernicite de comitetele de partid. § 5 obliga comitetul de partid ca în termen de trei zile de la informarea lui asupra acțiunii publice deschise împotriva unor membri de partid să se pronunțe asupra fondului acuzațiilor, astfel încît aprecierea lui să constituie pentru tribunal o directivă de partid și să determine cu anticipație sentința judecătorească.
- Ca răspuns la primul său bilet, V. I. Lenin a primit textul unei hotărâri a Biroului Organizatoric al C.C. din 11 decembrie 1921 cu privire la aprobarea circularei, precum și o scrisoare

din partea lui V. M. Molotov în care se arată că circulara a fost modificată și că chestiunea poate fi considerată închisă.

Dat fiind că aceste modificări nu afectau principala deficiență a circularei, V. I. Lenin a scris un al doilea bilet în legătură cu aceeași problemă.

Problema relațiilor dintre organele administrative și judiciare, de o parte, și comitetele de partid, de alta, a fost discutată în ședința Biroului Politic din 24 noiembrie, la care a participat și V. I. Lenin. Biroul Politic l-a însărcinat pe D. I. Kurški ca în termen de o săptămână să revizuiască întregul text al circularei și să-l modifice în sensul sporirii responsabilității membrilor de partid inculpați în procese penale pentru infracțiuni de drept comun și „al excluderii oricărei posibilități de a folosi situația de membru al partidului de guvernământ ca mijloc pentru atenuarea responsabilității“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.). La 8 decembrie 1921, Biroul Politic a adoptat în principiu propunerea lui D. I. Kurški și a numit o comisie pentru redactarea definitivă a circularei. La începutul lunii ianuarie 1922, C.C. al P.C. (b) din Rusia a publicat circulara „Cu privire la relațiile dintre comitetele de partid și comisiile judiciare și de anchetă penală“, prin care a fost abrogată circulara din 16 iunie. În noua circulară se sublinia necesitatea de a mări responsabilitatea membrilor de partid în cazul că vor săvârși infracțiuni care intră în competența instanțelor ordinare sau a tribunalului revoluționar (vezi „Îndreptarul activistului de partid“, partea a II-a, 1922, p. 177). — 244.

- 110 Documentul de față a fost scris în legatură cu lucrările de întocmire a decretului „Cu privire la pedepsirea denunțării calomnioase“. Decretul a fost semnat de V. I. Lenin la 24 noiembrie 1921 și publicat în „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ la 1 decembrie același an. Completările propuse de V. I. Lenin au fost introduse în textul acestui decret (vezi „Colecția de hotărâri și dispoziții ale guvernului muncitoresc-țărănesc“, 1921, nr. 77, p. 787). — 245.
- 111 Decretul „Cu privire la desființarea gratuității ziarelor“ a fost aprobat de C.C.P. la 28 noiembrie 1921. Potrivit decretului, abonamentele la ziar se faceau numai contra plată, indiferent dacă abonatul este persoană fizică, instituție sau organizație obștească, instituție sau întreprindere de stat. Propunerea lui V. I. Lenin a stat la baza articolului 8 din decret, care prevedea că în termen de două săptămâni Comisariatul învățământului public va întocmi și publica instrucțiuni cu privire la controlul justei repartizări a ziarelor pe rețeaua instituțiilor cultural-educative și al distribuirii ziarelor în rândurile maselor muncitoare (vezi „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 275 din 7 decembrie 1921). — 246.
- 112 Acest text, pe care Lenin intenționa să-l publice ca prefață la lucrarea sa „Cu privire la noua politică economică (Două articole vechi și o postfață și mai veche)“, nu a văzut lumina tiparului. În 1921 a apărut (fără această prefață) broșura „N. Lenin. Cu

- privire la noua politică economică. Două articole vechi“ (supliment la „Vestnik aghitații i propagandii“ nr. 22—23). În această broșură au intrat articolele „Cu prilejul celei de-a IV-a aniversări a Revoluției din Octombrie“ și „Despre rolul aurului acum și după victoria deplină a socialismului“. Corectura în șpalt a acestei prefețe a fost făcută de V. I. Lenin. Pe document figurează următoarea însemnare : „Rog culegeți modificările și trimiteți-mi *in cã* o perie. 16. XI. Lenin“. — 247.
- 113 La 21 noiembrie 1921, C.E.S. a prezentat spre aprobare C.C.P. „Contractul de concesiune a dreptului de a colecta și comercializa pieile crude“, care urma să fie încheiat cu P. B. Șteinberg. După repetate discuții, la 10 ianuarie 1922, C.C.P. a respins propunerea de concesiune și a numit o comisie specială care să elaboreze o hotărâre pentru organizarea în țară a colectărilor de piei crude prin intermediul unei societăți pe acțiuni, cu eventuala participare a lui Șteinberg. Vezi și volumul de față, p. 365—367. — 252.
- 114 V. I. Lenin se referă la propunerea făcută de el în legătură cu discutarea în ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a divergențelor ivite între lucrătorii din bazinul Donețului.
Propunerile lui V. I. Lenin în legătură cu prima și cu cea de-a doua problemă au fost adoptate de Biroul Politic la 27 noiembrie 1921. — 254.
- 115 Această parte din scrisoarea de față reprezenta textul unui proiect de hotărâre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. Într-o hotărâre adoptată de Biroul Politic la 1 decembrie 1921 pe baza referatului lui V. I. Lenin, se spunea : „Tov. Țiurupa este eliberat din postul său de comisar al poporului pentru aprovizionare și numit în postul de al doilea vicepreședinte al C.M.A. cu drept de vot deliberativ în C.M.A. și C.C.P., sub rezerva confirmării lui în acest post de către C.E.C. din Rusia (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.). Într-o formulare similară a fost adoptată la 2 decembrie și hotărârea C.E.C. din Rusia cu privire la numirea lui A. D. Țiurupa în postul de al doilea vicepreședinte al C.M.A. (vezi „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 272 din 3 decembrie 1921). — 256.
- 116 Crearea Federației transcaucaziene era determinată de cerințele dezvoltării economice a popoarelor din Transcaucazia și de sarcina întăririi prieteniei dintre ele. V. I. Lenin arăta încă în primele luni ale anului 1921 că trebuie luate măsuri pentru încheierea unui acord economic între republicile transcaucaziene și crearea unui organ economic regional pentru întreaga Transcaucazie. În scrisoarea „Către tovarășii comuniști din Azerbaidjan, Gruzia, Armenia și Republica muntenilor din Caucaz“, el a subliniat cât de importantă e faurirea unei strânse uniuni a republicilor sovietice din Transcaucazia (Opere complete, vol. 43, Editura politică, București, 1966, ed. a doua, p. 200—202).

În aprilie 1921, comitetele centrale ale partidelor comuniste din republicile transcaucaziene au aprobat proiectul de unificare a tuturor liniilor de cale ferată din Transcauzazia, iar în iunie a fost semnat un acord pentru crearea unui Comisariat unificat al comerțului exterior. În august, Biroul din Caucaz al C.C. al P.C. (b) din Rusia a adoptat o hotărâre cu privire la crearea unui Birou economic al Caucazului. La 2 noiembrie 1921, plenara Biroului din Caucaz al C.C. al P.C. (b) din Rusia a hotărât crearea unei federații.

Măsurile Biroului din Caucaz al C.C. al P.C. (b) din Rusia, orientate spre unirea republicilor transcaucaziene, au întâmpinat împotrivire din partea unora dintre lucrătorii cu munci de conducere din Gruzia (B. Mdivani și alții), precum și din Azerbaidjan. Recunoscând în vorbe necesitatea federației, în fapt însă ei căutau să frâneze unirea republicilor transcaucaziene. Unele greșeli în această problemă au fost comise și de Biroul din Caucaz al C.C. al P.C. (b) din Rusia, care grăbise prea mult crearea acestei federații: hotărârea de federalizare a republicilor transcaucaziene a fost adoptată fără o discuție prealabilă a acestei probleme în comitetele centrale ale partidelor comuniste din respectivele republici, fără o muncă pregătitoare desfășurată în acest scop în rîndurile maselor.

La 29 noiembrie 1921, proiectul lui V. I. Lenin, cu o modificare propusă de I. V. Stalin, a fost adoptat de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. — 258.

- 117 *Primul congres agricol din gubernia Moscova* a avut loc la Moscova (în Sala Coloanelor din Casa Sindicatelor) în zilele de 28—30 noiembrie 1921. La lucrările lui au participat 300 de delegați — țărani și lucrători ai organelor agricole.

Congresul a ascultat raportul cu privire la aplicarea noii politici economice în domeniul agriculturii, prezentat de N. Osinski, (V. V. Obolenski), adjunct al comisarului poporului pentru agricultură, și raportul cu privire la formele de organizare a teritoriului în legătură cu noua politică economică, prezentat de P. A. Meseațev. Ambele rapoarte au stîrnit dezbateri însuflețite.

În edițiile precedente ale Operelor lui V. I. Lenin, cuvîntarea rostită de el la congres s-a tipărit după scurta relatare apărută în nr. 270 din 30 noiembrie 1921 al ziarului „Pravda”. În ediția de față, această cuvîntare se publică după textul stenogramei. — 259.

- 118 Amendamentul de față se referă la proiectul întocmit de comisia instituită prin hotărîrea din 26 noiembrie 1921 a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, comisie care fusese însărcinată să examineze propunerea Comisariatului aprovizionării privind mărirea rațiilor și să elucideze problema necesității de a se crea o comisie pentru stabilirea fondurilor de salarii. Comisia a propus să fie desființata Comisia tarifară, urmînd ca în locul ei să se creeze pe lângă C.M.A. un Comitet al fondurilor de salarii. La 1 decembrie 1921, proiectul comisiei, cu modificarea

propusă de V. I. Lenin, a fost adoptat de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Dintr-o scăpare de condei, în manuscris data înființării Comisiei tarifare este indicată a fi 10 noiembrie, și nu 1 noiembrie 1921, când a fost adoptată respectiva hotărîre. — 263.

- 119 *Comisia extraordinară* (Ceka) din Rusia a fost creată la 7 (20) decembrie 1917, printr-o hotărîre a Consiliului Comisarilor Poporului, ca organ de luptă împotriva contrarevoluției, sabotajului și a speculei. A fost unul dintre principalele organe ale dictaturii proletariatului. În anii războiului civil și ai intervenției militare străine, Ceka a avut un rol deosebit de important în lupta împotriva activității contrarevoluționare subversive și pentru apărarea securității de stat a Republicii Sovietice.

În legătură cu trecerea la construcția economică pasnică, la 1 decembrie 1921 V. I. Lenin a propus o reorganizare a Cekăi, în sensul restrîngerii sferei ei de activitate. Respectivul proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a fost adoptat la 1 decembrie 1921. O comisie alcătuită din L. B. Kamenev, D. I. Kurski și F. E. Dzerjinski a fost însărcinată să examineze această problemă în termen de 5 zile și să facă propuneri concrete pentru „a) restrîngerea competenței organelor Cekăi ; b) restrîngerea dreptului de a aresta ; c) obligarea organelor Cekăi de a soluționa în termen de o lună cazurile aflate în cercetarea lor ; d) lărgirea competenței tribunalelor ; e) schimbarea denumirii Cekai ; f) adoptarea de către C.E.C. din Rusia a unui decret pentru reducerea considerabilă a pedepselor“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.). Într-o rezoluție a celei de-a XI-a Conferințe generale a P.C. (b) din Rusia, se arăta : „Noile forme de relații create în procesul revoluției și pe baza politicii economice promovate de stat trebuie să-și gasească expresia în lege și apărare pe cale judiciară... Instanțele judiciare ale Republicii Sovietice trebuie să fie ridicate la înălțimea cuvenită. Competența și sfera de activitate a Comisiei extraordinare din Rusia și a organelor ei trebuie să fie restrînse în mod corespunzător, iar comisia însăși trebuie reorganizată („Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenurilor C.C.“, partea I, București, E.P.L.P. 1954, p. 611). Ideile lui Lenin și-au găsit expresia și în „Hotărîrea cu privire la Comisia extraordinară din Rusia“, adoptată la 27 decembrie 1921 de către cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia ; congresul a însărcinat Prezidiul C.E.C. „să revizuiască Hotărîrea cu privire la Comisia extraordinară din Rusia și organele ei în direcția reorganizării lor, restrîngerii competenței lor și întaririi bazelor legalității revoluționare“ („Al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. Dare de seamă stenografică“, 1922, p. 300). La 23 ianuarie 1922, examinînd problema reorganizării Cekai, Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a stabilit sarcinile fundamentale și funcțiile Direcției politice de stat de pe lângă Comisariatul poporului

pentru afacerile interne. La 6 februarie 1922, Prezidiul C.E.C. din Rusia a adoptat o hotărîre cu privire la reorganizarea Comisiei extraordinare (Ceka) din Rusia (vezi „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 30 din 8 februarie 1922).

În punctul 3 al schiței este vorba de termenul de soluționare a cazurilor aflate în cercetarea organelor Cekăi. — 264.

- 120 Acest proiect de hotărîre a fost scris în legătură cu discutarea problemei tacticii de front unic muncitoresc de către Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia în ziua de 1 decembrie 1921. Propunerile lui V. I. Lenin au fost adoptate. Ele au stat la baza tezelor „Cu privire la frontul unic muncitoresc și la atitudinea față de muncitorii din Internaționalele a II-a și a II-a^{1/2} și de la Amsterdam, precum și față de muncitorii care sprijină organizații anarhosindicaliste“, elaborate de C.E.I.C. (și publicate în revista „Internaționala Comunistă“ nr. 20 din 1921). A XI-a Conferință generală a P.C. (b) din Rusia (19—21 decembrie 1921) a aderat la aceste teze. Ele au fost discutate și aprobate de prima plenară lărgită a C.E.I.C. (21 februarie—4 martie 1922) și de Congresul al IV-lea al Internaționalei Comuniste.

În legătură cu însărcinarea dată lui N. I. Buharin de a scrie un articol despre experiența P.C. (b) din Rusia, V. I. Lenin a scris „Note în legătură cu istoria P.C. din Rusia“ (vezi volumul de față, p. 266—268). — 265.

- 121 V. I. Lenin se referă la culegerea „Marxism și lichidatorism“, apărută în 1914, care conține date referitoare la colectele făcute în diferite scopuri printre muncitorii partizani ai bolșevicilor și muncitorii partizani ai menșevicilor (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 25, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 243—252).

Cifrele : 1^{1/2} și 9, menționate la sfîrșitul „Notelor“, reprezintă numărul voturilor obținute respectiv de menșevici și de bolșevici în alegerile pentru Adunarea constituantă din noiembrie 1917. Despre această chestiune V. I. Lenin vorbește mai amănunțit în articolul său „Alegerile pentru Adunarea constituantă și dictatura proletariatului“ (vezi Opere complete, vol. 40, Editura politică, București, 1966, ed. a doua, p. 1—25). — 268.

- 122 *Platforma intitulată „Sîntem adepți ai colectivismului“* — document anonim care exprima vederile unora dintre reprezentanții intelectualității; a fost publicată ca material pentru Congresul al II-lea al Proletcultului, care a avut loc la Moscova în noiembrie 1921. Autorii platformei puneau la îndoială caracterul socialist al Revoluției din Octombrie, se pronunțau împotriva politicii partidului comunist și a guvernului sovietic; în domeniul filozofiei ei susțineau „teoriile“ machiste, bogdanoviste, iar în problemele politicii se solidarizau cu vederile grupului oportunist al „opозиției muncitorești“. Frațiunea comunistă a Congresului al II-lea al Proletcultului s-a declarat împotriva platformei „adeptilor colectivismului“ și s-a delimitat de ei.

Proletcultul (organizație cultural-educativă) a luat ființă în septembrie 1917, ca organizație muncitorească autonomă. Aflat sub conducerea lui A. Bogdanov și a adepților săi, *Proletcultul* a continuat să-și apere „autonomia” și după Revoluția din Octombrie, contrapunându-se astfel partidului comunist și statului proletar. Ca urmare a acestui fapt au pătruns în *Proletcult* intelectuali burhezi, care au început să exercite o influență decisivă asupra poziției lui. *Proletcultiștii* negau de fapt importanța moștenirii culturale a trecutului, căutau să se delimiteze de sarcinile muncii cultural-educative de masă și să creeze prin „metode de laborator” o „cultură proletară” aparte, ruptă de viață. Recunoscând în vorbe marxismul, A. Bogdanov (A. A. Malinovski), principalul ideolog al *Proletcultului*, propaga în fapt o filozofie idealistă subiectivă, machistă. *Proletcultul* n-a fost o organizație omogenă. Pe lângă intelectuali burhezi, care aveau un rol conducător în numeroase organizații ale *Proletcultului*, acesta din urmă avea în rândurile sale și tineret muncitoresc, care era animat de dorința sinceră de a participa la opera de construcție culturală. Într-o serie de lucrări, V. I. Lenin a supus unei critici necruțătoare linia greșită a *Proletcultului*. Organizațiile proletcultiste au ajuns la apogeul dezvoltării lor în 1919; la începutul deceniului 1920—1930 au intrat în declin; în 1932 *Proletcultul* și-a încetat existența.

Propunerea lui V. I. Lenin cu privire la editarea unor broșuri care să demaște platforma „adeptilor colectivismului” a fost adoptată de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la 3 decembrie 1921.

„Circularele C.C.” menționate în text sînt: scrisoarea C.C. al P.C. (b) din Rusia „Cu privire la *Proletcult*” (vezi „*Pravda*” nr. 270 din 1 decembrie 1920) și hotărîrea din 22 noiembrie 1921 a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la *Proletcult*, ambele publicate în „*Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia*” nr. 36 din 1921. — 269.

- 123 Este vorba de proiectul de hotărîre a C.M.A. cu privire la desființarea Comisiei pentru folosirea resurselor materiale de pe lângă C.M.A., proiect elaborat de Comisia de stat a planificării.

În §§ 2 și 3 ale acestui proiect se arată că întocmirea planurilor de repartizare a producției întreprinderilor industriale de stat și a resurselor de produse alimentare revine respectiv comisiilor de planificare ale C.E.S. și Comisariatului aprovizionării, iar Comisia de stat a planificării este însărcinată cu sintetizarea acestor planuri în planul general de repartizare a resurselor materiale și cu prezentarea lui la C.M.A. În § 5 se stabileau termenele și modalitățile lichidării Comisiei pentru folosirea resurselor materiale.

Propunerea lui V. I. Lenin a fost adoptată în ședința din 2 decembrie 1921 a C.M.A. După ce a fost refăcut de Comisia de stat a planificării, proiectul de hotărîre cu privire la Comisia pentru folosirea resurselor materiale a fost aprobat de C.M.A. la 16 decembrie 1921. — 270.

- 124 În agenda de birou în care secretarele lui V. I. Lenin își înscriau zilnic însărcinările primite de la el, pe fila datată 5 decembrie 1921 figurează o însemnare cu următorul conținut: „Tov. Enukidze, Karpinski, Dzerjinski, Zaluțki, Mihailov, Molotov (prin Divilkovski).
Cu rugămintea de a întocmi o listă de oameni apți pentru folosirea «legăturii vii» în cazurile în care e nevoie de o cercetare mai atentă și mai temeinică“.
- Tot acolo, pe fila datată 4 ianuarie 1922, scrie: „De această chestiune se ocupă N. P. Gorbunov. Listele se întocmesc“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.). — 271.
- 125 Propunerea de față a fost scrisă în legătură cu discutarea, în ședința din 5 decembrie 1921 a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, a contestației făcute de C.E.S. împotriva hotărârii C.M.A. cu privire la trecerea morilor din subordinea C.E.S. în cea a Comisariatului aprovizionării. Biroul Politic a confirmat hotărârea C.M.A. și a recomandat Mîcului C.C.P. să adopte proiectul de hotărîre adițională propus de V. I. Lenin. — 275.
- 126 Punctul respectiv, al 19-lea, din tezele C.E.I.C. în problema frontului unic muncitoresc a fost modificat în conformitate cu indicațiile lui V. I. Lenin (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, E.P.L.P. 1954, p. 603—604). Vezi și volumul de față, p. 265 și 266—268. — 276.
- 127 Lenin se referă la articolul lui F. Engels „Problema țărănească în Franța și în Germania“, publicat în revista „Die Neue Zeit“, Bd. I, nr. 10, 1894—1895 (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 429—501). — 280.
- 128 *Consiliul de propagandă și acțiune al popoarelor din Orient* a fost ales la primul Congres al popoarelor din Orient, care a avut loc la Baku în septembrie 1920. Sarcina Consiliului era aceea de a sprijini și coordona mișcarea de eliberare a popoarelor din Orient. — 285.
- 129 „*Scrisoarea către P. A. Zaluțki, A. A. Solț și către toți membrii Biroului Politic cu privire la curățirea rîndurilor partidului și condițiile de primire în partid*“ a fost scrisă de V. I. Lenin cu prilejul întocmirii rezoluției care urma să fie prezentată în această problemă la cea de-a XI-a Conferință generală a P.C. (b) din Rusia. Din cauză de boală, V. I. Lenin nu a putut participa la această conferință. Propunerile lui V. I. Lenin pentru înăsprirea condițiilor de primire în partid au fost adoptate de conferință (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, E.P.L.P. 1954, p. 613). — 286.

- 130 *A XI-a Conferință generală a P.C. (b) din Rusia* a avut loc în zilele de 19—22 decembrie 1921. La lucrările ei au participat 125 de delegați cu vot deliberativ și 116 cu vot consultativ. Conferința a discutat și a adoptat rezoluții cu privire la următoarele probleme: 1) Sarcinile imediate ale partidului în legătură cu refacerea economiei; 2) Industria; 3) Agricultură; 4) Cooperația; 5) Rezultatele preliminare ale acțiunii de curățire a rîndurilor partidului; 6) Probleme ale Internaționalei Comuniste. Conferința a constatat că trecerea la noua politică economică a fost făcută la momentul potrivit și că justetea acestei politici a fost confirmată de învierea vieții economice a țării.

Examinînd rezultatele acțiunii de curățire a rîndurilor partidului, conferința a adoptat o rezoluție „Cu privire la întărirea partidului, în legătură cu experiența verificării membrilor lui“, care a fost apoi definitiv elaborată la o consfătuire a comitetelor și birourilor regionale și a comitetelor guberniale ale P.C. (b) din Rusia, aprobată de C.C. și de Congresul al XI-lea al partidului. Conferința a aderat la tezele C.E.I.C. cu privire la frontul unic muncitoresc.

Observațiile pe marginea proiectului de rezoluție a Conferinței a XI-a a P.C. (b) din Rusia în problema curățirii rîndurilor partidului au fost luate în considerație de comisia însărcinată cu elaborarea acestei rezoluții (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, E.P.L.P. 1954, p. 615). — 288.

- 131 Propunerea lui V. I. Lenin ca cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia să adopte o rezoluție specială, îndreptată împotriva politicii aventuriste a guvernelor burgheze din Polonia, Finlanda și România, a fost adoptată de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia în ședința sa din 22 decembrie 1921. — 290.
- 132 *Al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia* a avut loc la Moscova în zilele de 23—28 decembrie 1921. La lucrările lui au participat 1 993 de delegați, din care 1 631 cu vot deliberativ și 362 cu vot consultativ. Printre delegați au fost 1 850 de comuniști (1 522 cu vot deliberativ și 328 cu vot consultativ), 139 de delegați fără partid (109 cu vot deliberativ și 30 cu vot consultativ) și cîte 1 delegat cu vot consultativ din partea eserilor, anarhiștilor-universaliști, Partidului muncitoresc social-democrat evreiesc „Poale-Sion“ și comunităților de sectanți molokani.
- Congresul a discutat rapoartele prezentate și a adoptat următoarele documente: 1) Hotărîrea la raportul C.E.C. din Rusia și al C.C.P. cu privire la politica externă și internă a republicii; 2) Declarația cu privire la situația internațională a R.S.F.S.R.; 3) Hotărîrea cu privire la organizarea Armatei și Flotei Roșii; 4) Hotărîrea cu privire la ajutorarea populației înfometate; 5) Apelul pentru strîngerea impozitului în natură; 6) Directive în problemele activității economice; 7) Hotărîre cu privire la rezultatele preliminare ale noii politici economice și la industria

republicii ; 8) Hotărîrea cu privire la măsurile pentru întărirea și dezvoltarea agriculturii ; 9) Hotărîrea cu privire la cooperăția agricolă ; 10) Hotărîrea cu privire la finanțe și buget ; 11) Hotărîrea C.C.P. cu privire la electrificare, aprobată de Congresul al IX-lea al Sovietelor ; 12) Hotărîrea cu privire la construcția de stat ; 13) Hotărîrea cu privire la Comisia extraordinară (Ceka) din Rusia.

Congresul al IX-lea al Sovietelor a făcut primul bilanț al muncii în condițiile noii politici economice, aprobînd în întregime activitatea guvernului muncitoresc-țărănesc în domeniul politicii interne și externe. În „Declarația cu privire la situația internațională a R.S.F.S.R.“, congresul a propus guvernelor țărilor vecine și ale tuturor celorlalte țări să pună la baza politicii lor externe principiul coexistenței pașnice, al „conviețuirii pașnice și prietenești cu republicile sovietice“ („Congresul al IX-lea al Sovietelor din Rusia. Dare de seamă stenografică“, Moscova, 1922, p. 271).

În centrul atenției congresului a stat problema refacerii cît mai grabnice a agriculturii, ca condiție necesară pentru redresarea întregii economii naționale. Congresul a hotărît să instituie pe lîngă C.E.C. din Rusia o comisie agricolă investită cu împuterniciri extraordinare, iar pe lîngă comitetele executive gubernale și județene comitete agricole însărcinate cu organizarea și îndrumarea campaniei agricole din 1922. Congresul a acordat o deosebită atenție măsurilor pentru combaterea foametei, chemînd pe muncitori și țărani să depună toate eforturile pentru a veni în ajutorul populației înfometate din regiunea Volgăi, și îndeosebi al copiilor de acolo. Congresul a exprimat „recunoștință fierbinte muncitorilor din străinătate care au venit în ajutorul guberniilor înfometate din Rusia Sovietică“ (ibidem, p. 275).

În hotărîrile congresului s-a arătat că refacerea și dezvoltarea marii industrii „este, paralel cu refacerea agriculturii, sarcina fundamentală a republicii“ (ibidem, p. 281).

V. I. Lenin a participat intens la pregătirea Congresului al IX-lea al Sovietelor și a îndrumat lucrările lui ; el a pregătit raportul de activitate al C.E.C. din Rusia și al C.C.P., a luat de trei ori cuvîntul la consfătuirea delegaților fără partid. În cadrul pregătirii raportului de activitate, el a cerut de la 11 comisariate și departamente (comisariatele afacerilor externe, al comerțului exterior, al agriculturii, al căilor de comunicație, al învățămîntului public, al aprovizionării, Consiliul militar-revoluționar al republicii, Uniunea centrală a cooperativelor de consum, Comisia de stat a planificării, Direcția generală a combustibilului, Direcția exploatării hidraulice a turbei) să i se comunice „date sumare (2—3 cifre) și într-atît de precise (sau menționîndu-se gradul de aproximație), încît să merite a fi introduse în raportul meu la congresul Sovietelor“ („Culegeri din Lenin“, vol. XXIII, p. 277).

Lenin a scris „Directivele în problemele activității economice“, care au fost adoptate de congres (vezi volumul de față, p. 338—341), precum și o serie de documente care au stat la baza hotărîrilor congresului. „Scrisoarea către Biroul Politic în legătură cu rezo-

luția celui de-al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia cu privire la situația internațională" (vezi volumul de față, p. 290—291) a stat la baza „Declarației cu privire la situația internațională a R.S.F.S.R.” „Schița unui proiect de hotărâre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la Ceka” (vezi volumul de față, p. 264) a stat la baza „Hotărârii cu privire la Comisia extraordinară (Ceka) din Rusia”. V. I. Lenin a revăzut proiectul de hotărâre cu privire la refacerea agriculturii și i-a adus o serie de modificări (vezi „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV, p. 300).

Al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia a ales un nou Comitet Executiv Central, format din 386 de membri și 127 de membri supleanți. — 293.

- 133 *Conferința de la Washington* — conferință pentru limitarea înarmărilor navale și pentru problemele țărilor din zona Oceanului Pacific și din Extremul Orient — a fost convocată din inițiativa Statelor Unite și s-a ținut la Washington în perioada 12 noiembrie 1921—6 februarie 1922. La lucrările ei au participat S.U.A., Anglia, Japonia, Franța, Italia, China, Belgia, Portugalia și Olanda. Rusia Sovietică nu a fost invitată la conferință; nu a fost invitată nici Republica Extremului Orient. La această conferință au fost discutate, în absența Republicii Sovietice, o serie de probleme care o priveau direct pe aceasta din urmă. În legătură cu aceasta, Comisariatul poporului pentru afacerile externe a trimis de două ori guvernelor în cauză, la 19 iulie și la 2 noiembrie 1921, note de protest în care declara că nu va recunoaște nici un fel de hotărâri adoptate de conferință fără participarea uneia dintre principalele părți interesate. La 8 decembrie 1921, Comisariatul afacerilor externe a protestat împotriva faptului că Conferința de la Washington a luat în discuție problema Căii ferate din China de Est, care privea exclusiv Rusia și China.

Hotărârile Conferinței de la Washington au fost o completare a tratatului de la Versailles; sub presiunea S.U.A. și a Angliei, Japonia a fost nevoită să cedeze o serie de poziții pe care le cucerise în China, dar în același timp ea și-a întărit dominația în Manciuria de sud. — 308.

- 134 V. I. Lenin pare a se referi la „Declarația cu privire la recunoașterea datoriilor” din 28 octombrie 1921, publicată în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 243 din 29 octombrie. Călăuzit de principiul coexistenței pașnice a statelor cu orînduirii social-economice diferite, guvernul sovietic se declara gata să discute pretențiile reciproce și recunoașterea datoriilor antebelice, cu condiția ca celelalte țări să încheie pace cu Rusia, s-o recunoască de jure și să înceteze necondiționat orice acțiuni care amenință securitatea republicilor sovietice și a R.E.O. Guvernul sovietic a reamintit cu acest prilej că unul dintre țelurile fundamentale ale politicii sale externe a fost întotdeauna colaborarea economică cu celelalte state (vezi volumul de față, p. 187—190). — 308.

- 135 *Iugostal* — trust minier și siderurgic ; a fost creat în septembrie 1921. Din el făceau parte uzinele Petrovski, Makeevka și Iuzovka, împreună cu toate minele aferente, precum și o serie de alte mari întreprinderi siderurgice din Ucraina, Caucazul de nord și Crimeea. Trustul a avut un rol important în refacerea industriei siderurgice a țării ; a existat pînă în 1929. — 322.
- 136 Punerea în funcțiune a primei părți a centralei electrice regionale de stat de la Șatura, a carei construcție fusese începută în 1918, a avut loc la 25 iulie 1920 (puterea instalată a primei părți a fost de 5 000 kW). Construirea centralei a fost terminată în 1925 ; ea poartă numele lui V. I. Lenin.
- Construirea centralei electrice de la Kașira a fost începută în februarie 1919 și, potrivit planului, urma să fie terminată pe la sfîrșitul anului 1921, înainte de deschiderea lucrărilor celui de-al IX-lea Congres general al Sovietelor. Lenin acorda o mare importanță construirii centralei electrice de la Kașira, care urma să furnizeze energie electrică pentru marile fabrici și uzine din Moscova și era unul dintre primele obiective prevăzute în planul de electrificare a Rusiei. El a urmărit cu multă atenție mersul lucrărilor de construcție, a participat personal la rezolvarea tuturor problemelor și a controlat dacă șantierul e în permanență asigurat cu materiale de construcție, combustibil, utilaj și forță de muncă (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XX, p. 211—215 ; vol. XXIII, p. 14—29).
- Prima parte a centralei electrice regionale de stat de la Kașira (12 000 kW) a fost pusă în funcțiune la 4 iunie 1922. — 322.
- 137 *Utkina Zavod de lângă Petrograd* — centrala electrică „Krasnii Okteabr“ ; prima ei parte, cu o putere instalată de 10 000 kW, a fost dată în exploatare la 8 octombrie 1922. — 323.
- 138 Este vorba de procesul care a avut loc la Moscova între 15 și 18 decembrie 1921 și în care au fost implicați 35 de patoni, proprietari de ceainării și ospătării, brutării, ateliere de cizmărie etc. Inculpații se făcuseră vinovați de încălcarea Codului muncii, exploatarea unor copii, adolescenți și femei, prelungirea duratei zilei de muncă etc. Acuzarea a fost susținută de muncitori, membri de partid și nemembri de partid, din marile întreprinderi. Tribunalul a condamnat peste 10 patroni la plata unor mari amenzi și la muncă forțată, fără pierderea libertății. — 325.
- 139 *Consfătuirea delegaților fără partid*, care a avut loc în seara zilei de 26 decembrie 1921, a discutat două probleme : impozitul în muncă cu brațele și cu atelajele (raportor Lemberg, reprezentantul Comisariatului muncii) și problema pămîntului. Consfătuirea a fost condusă de M. I. Kalinin.
- Primele două intervenții au fost făcute de V. I. Lenin în cursul discutării problemei impozitului în muncă cu brațele și cu atelajele, cea de-a doua fiind prilejuită de rugămîntea unuia

dintre delegați ca V. I. Lenin să spună cîteva cuvinte „despre deservirea instituțiilor sovietice“.

Intervenția a treia a fost făcută de V. I. Lenin în cadrul discutării problemei pămîntului, după M. I. Kalinin, care în cuvîntarea sa declarase că în C.E.C. din Rusia vor fi aleși acum 20 de țărani fără partid, și nu 5 ca pînă în prezent, iar apoi a continuat: „Unii tovarăși spun că noi alegem pe cei cu barbă. Adevărul însă este că pentru țărani barba are o însemnătate deosebită. Ea denotă un anumit fel de a vedea lucrurile, un anumit mod de a gândi. Să vă dau un exemplu. Alături de mine șade aici țăranul Petrușkin; dacă l-ar auzi pe tovarășul Lenin spunînd: «Aruncați în foc toate cărțile de rugăciuni», iar eu, în dorința de a cunoaște părerea unui țăran fără partid, l-aș întreba pe Petrușkin care va fi atitudinea țăranilor față de un asemenea îndemn, sînt sigur că ar răspunde: «La naiba! Aruncați-le în foc!» El e om tînăr, dar dacă aș pune aceeași întrebare unui țăran cu barbă, mi-ar spune că trebuie să mai așteptăm. Pentru noi asta are o importanță deosebit de mare“ (Istoricul Arhiv“ nr. 2, 1962, p. 76).

Începutul intervenției lui V. I. Lenin constituie un răspuns la aceste cuvinte ale lui M. I. Kalinin. În timpul consfătuirii, Lenin și-a notat pe scurt conținutul cuvîntărilor rostite de delegați (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XXIII, p. 292—294, 297—298). — 333.

- 140 *Comitetele feroviare pentru asigurarea combustibilului* — comitete însărcinate cu asigurarea lemnului de foc pentru nevoile întreprinderilor industriale și ale căilor ferate; în sarcina lor intra conducerea lucrărilor de pregătire a lemnului de foc și asigurarea transportării lor la stațiile de cale ferată. — 334.
- 141 Pe prima pagină a manuscrisului acestui document figurează următoarea însemnare făcută de V. I. Lenin: „Fotievei sau secretarei de serviciu. Rog transcrieți în 7 exemplare și trimiteți câte 1 exemplar: 1) lui Molotov, 2—6) tuturor membrilor Biroului Politic și 7) lui Kalinin, ca proiect de rezoluție a Congresului al IX-lea. Rog pe Molotov sa ceară de asemenea avizul respectivilor comisari ai poporului. 25/XII“.

La 26 decembrie 1921, „Directivele în problemele activității economice“ au fost aprobate de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. — 338.

- 142 La întocmirea „Proiectului de teze cu privire la rolul și la sarcinile sindicatelor în condițiile noii politici economice“, V. I. Lenin a început să lucreze îndată după plenara din 28 decembrie 1921 a C.C. al P.C. (b) din Rusia, propunîndu-și să-l prezinte spre aprobare Biroului Politic în ziua de 31 decembrie. Într-o comunicare telefonică scrisă, adresată la 30 decembrie lui I. E. Rudzutak, A. A. Andreev și V. M. Molotov, V. I. Lenin arată că a întocmit un plan amanunțit pentru 12 teze, dar că a scris deocamdată numai patru, deoarece treaba merge foarte încet. Dată fiind

complexitatea lucrării. Lenin îi ruga să amîne pentru cîteva zile discutarea problemei în Biroul Politic, deoarece, scria el, „cred că nu e cazul să ne pripim și că e de dorit să discutăm lucrurile mai temeinic. Peste 3—4 zile sau poate chiar mai devreme, de îndată ce voi termina primul proiect, îl voi trimite membrilor comisiei și împreună cu ei vom stabili dacă e cazul să ne întîlnim cu toții“ („Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI, p. 391—392).

„Proiectul de teze cu privire la rolul și la sarcinile sindicatelor în condițiile noii politici economice“ a fost discutat de membrii comisiei (A. A. Andreev și I. E. Rudzutak) și de membrii Biroului Politic; în cursul discuțiilor i-au fost aduse modificări și completări. La 12 ianuarie 1922, proiectul de teze a fost discutat în ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, care a hotărît: „Biroul Politic aprobă în principiu textul tezelor prezentate de tov. Lenin... Împreună cu toate modificările, aceste teze vor fi transmise spre redactare definitivă unei comisii formate din tovarășii Lenin, Zinoviev, Andreev și Buharin, care le vor publica în numele C.C. al P.C. (b) din Rusia, cu mențiunea că sînt sprijinite de biroul fracțiunii comuniste a C.C.S. din Rusia“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

La 17 ianuarie 1922, textul definitiv al tezelor a fost publicat în „Pravda“, ca hotarîre a C.C. al P.C. (b) din Rusia, care, la rîndul ei, a fost prezentată la Congresul al XI-lea al partidului ca proiect de teze al C.C. în problema sindicatelor. Congresul al XI-lea a adoptat în principiu tezele propuse de C.C.; în cursul discutării lor în comisie, le-au fost aduse unele modificări (vezi „Rezoluțiile și hotarîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, E.P.L.P. 1954, p. 621—631).

Spre deosebire de edițiile anterioare, în ediția de față se publică proiectul de teze întocmit de V. I. Lenin și nu hotărîrea adoptată de C.C. al P.C. (b) din Rusia pe baza acestui proiect. — 344.

- 143 În numărul din 3 ianuarie 1922 al ziarului „Pravda“, la rubrica „Cronica zilei“, sub titlul „În legătură cu sinuciderea inginerului Oldenborgher“ a fost publicată o notă în care se spunea: „Sovietul din Moscova, de comun acord cu Comitetul organizației orașenești de partid Moscova, a numit o comisie specială pentru cercetarea cauzelor sinuciderii lui Oldenborgher, inginerul-șef al Uzinei de apă din Moscova. Comisia a ajuns la convingerea că defunctul a fost nu numai un lucrător cu înaltă calificare, ci și foarte devotat muncii sale. Sinuciderea lui Oldenborgher se datorește faptului că el a fost pus în condiții care stînjeau munca lui de fiecare zi. O parte din membrii Comisiei extraordinare de trei de la uzina de apă, în loc să ajute la îmbunătățirea situației din această uzină, au luat măsuri care nu făceau decît să îngreueze și să complice activitatea ei curentă; inginerul Semenov, inspector-șef la Comisariatul I.M.Ț. și membru al Comisiei extraordinare de trei, a avut față de Oldenborgher o atitudine grosolană, șicanatoare și birocratică; un alt inspector-șef

de la același comisariat, și anume Makarov-Zemleanski, fost funcționar de birou la uzina de apă, l-a persecutat în permanență pe Oldenborgher, iar muncitorii Elaghin și Merkulov de la pompa Alekseevski l-au învinuit pe nedrept de a fi răspunzător pentru degradarea tehnică a uzinei de apă și pentru atitudinea negativă a funcționarilor față de celula comunistă. Toate acestea l-au adus pe Oldenborgher într-o stare de adîncă deprimare. Comisia consideră inadmisibilă nu numai rămînerea lui Makarov-Zemleanski în postul său de lucrător al Inspecției muncitorești-țărănești, ci și în genere menținerea lui în serviciul statului, întrucît s-a dovedit a fi un element nedemn de încrederea acordată de Puterea sovietică, un intrigant, care printru salariații uzinei de apă are reputația de om necinstit. Comisia consideră de asemenea inadmisibilă menținerea inginerului Semenov în postul său de inspector-șef la Inspecția muncitorească-țărănească și orice amestec din partea lui în treburile uzinei de apă, declarînd totodată necesară transferarea muncitorilor Elaghin și Merkulov la altă întreprindere“. Vezi în legătură cu aceasta și volumul de față, p. 357—358. — 353.

- 144 Propunerea lui Lenin de a se institui o comisie pentru verificarea și înnoirea cadrelor de conducere ale sindicatelor a fost dictată de faptul că în organele sindicale conducătoare se strecuraseră multe elemente provenite din rîndurile menșevicilor și ale eserilor, precum și de necesitatea de a mări stagiul de partid cerut cadrelor de conducere ale sindicatelor în conformitate cu rezoluția celei de-a XI-a Conferințe generale a P.C. (b) din Rusia „Cu privire la întărirea partidului, în legătură cu experiența verificării membrilor lui“ (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, E.P.L.P. 1954, p. 614).

Propunerea lui V. I. Lenin a fost adoptată de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; la 20 ianuarie 1922 a fost instituită o comisie formată din M. P. Tomski, A. A. Andreev și S. I. Sîrțov. Ascultînd la 23 februarie un referat prezentat de această comisie, Biroul Politic i-a recomandat „să-și continue activitatea, cu obligația de a prezenta un raport la Congresul al XI-lea al partidului (înfățișîndu-l în prealabil Biroului Politic peste două săptămîni)“. În raportul prezentat la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia, comisia a expus rezultatele activității sale (vezi „Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia. Dare de seamă stenografică“, Moscova, 1961, p. 246—252).

Propunerea lui V. I. Lenin cu privire la verificarea și înnoirea cadrelor de conducere ale sindicatelor a fost publicată pentru prima oară, sub titlul „Adaos la teze“, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXV, p. 311. — 356.

- 145 Proiectele de hotărîri, scrise de V. I. Lenin, au fost adoptate de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia în ședința sa din 5 ianuarie 1922.

Procesul celor vinovați de sinuciderea lui Oldenborgher a fost

- judecat de Tribunalul suprem de pe lângă C.E.C. din Rusia în zilele de 8—14 martie 1922. Inculpații au fost condamnați la diferite pedepse. — 358.
- 146 La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează două variante ale proiectului de directivă a Biroului Politic cu privire la noua politică economică, scris de V. I. Lenin : manuscrisul publicat în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXIV, p. 429—430, și copia unei scrisori către A. D. Ţiurupa și L. B. Kamenev, dictată la telefon în ziua de 9 ianuarie 1922 și dactilografiată pe o hîrtie cu antetul președintelui C.C.P., scrisoare al cărei text a fost publicat în volumul 33, ediția a 4-a (vezi Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 186—187). În prima variantă lipsește directiva dată Comisariatului finanțelor, pe care Lenin a formulat-o după data de 9 ianuarie într-o scrisoare către L. B. Kamenev. „Vă rog — scria V. I. Lenin — să adăugați următoarea frază specială ca directivă pentru Comisariatul finanțelor... În formularea acestei directive mă bazez pe fapte precis stabilite care arată că în comisiile de stat ale acestui comisariat se face multă vorbărie, al cărei loc e în cluburile de discuții“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.). Copia dactilografiată conține pasajul referitor la Comisariatul finanțelor.
- Proiectul de directivă cu privire la noua politică economică a fost discutat de Biroul Politic la 12 ianuarie și adoptat în principiu ; el a fost definitiv aprobat în ședința din 16 ianuarie 1922 a Biroului Politic. — 359.
- 147 Este vorba de cea de-a XI-a Conferință generală a P.C. (b) din Rusia. — 359.
- 148 Problema sporirii creditelor pentru dezvoltarea radiofoniei a fost discutată de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia în ședința sa din 20 ianuarie 1922. Acceptînd propunerea lui V. I. Lenin, Biroul Politic a aprobat avizul dat de Comisariatul finanțelor în legătură cu această problemă. — 361.
- 149 Mesajul de salut al lui V. I. Lenin „Către oamenii muncii din Daghestan“ a fost trimis ca răspuns la o scrisoare primită de la Karkmasov, președintele C.C.P. al Republicii Sovietice Socialiste Daghestan, în care acesta i-a adus la cunoștință că a fost începută exploatarea bogățiilor minerale ale republicii. Primele două puduri de mercur extrase au fost oferite în dar lui V. I. Lenin. — 362.
- 150 La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează două variante ale acestui document, și anume : textul inițial, dictat lui N. P. Gorbunov, directorul treburilor C.C.P., la 17 ianuarie 1922, și textul definitiv, dictat tot lui Gorbunov sub formă de directivă pentru Comisariatul învățămîntului public, de care ținea pe atunci secția fotocinematografiei. Prima variantă a fost publicată în 1925, în cartea „Lenin și cinematografia“ de G. Bolteanski. Cea de-a doua

a apărut în același an în nr. 4 al revistei „Kinonedlea”. Această a doua variantă, mai completă, se publică în volumul de față

Sub semnătura directorului treburilor C.C.P., documentul a fost trimis la 27 ianuarie 1922 Comisariatului poporului pentru învățămîntul public. În acest document se spune: „Vă comunic spre conformare următoarele directive ale lui V. I. Lenin în problema cinematografeiei”. Comisariatului învățămîntului public i se cerea ca: „1) Pe baza acestei directive să întocmească un program de activitate și să-l comunice imediat Direcției treburilor C.C.P., spre a putea fi prezentat lui Vladimir Ilici. 2) Să prezinte Direcției treburilor C.C.P. peste o luna un raport în care să se arate ce s-a făcut efectiv în executarea acestor directive și care sînt rezultatele obținute. 3) Să comunice de îndată ce atribuții au rămas Comisariatului învățămîntului public după publicarea ultimei hotărîri a C.M.A. cu privire la cinematografie și cine anume poarta răspunderea directă pentru îndeplinirea acestor atribuții” (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

Într-o convorbire avută cu A. V. Lunacearski în februarie 1922. V. I. Lenin „a subliniat înca o dată că e necesar să se stabilească o anumită proporție între filmele distractive și cele științifice”. Vladimir Ilici, scrie în amintirile sale A. V. Lunacearski, mi-a spus ca producția de filme noi, pătrunse de ideile comunismului și oglindind realitatea sovietică, trebuie să înceapă cu jurnalul de actualități, că, după părerea lui, poate n-a venit încă timpul pentru producerea unor asemenea filme. „Dacă veți avea un bun jurnal de actualități, dacă veți avea filme serioase și instructive, nu importă dacă pentru atragerea publicului se vor da și filme nefolositoare, de factura mai mult sau mai puțin obișnuită. Firește, cenzura e totuși necesară. Filmele contrarevoluționare și cele imorale nu trebuie admise”. La aceasta, Vladimir Ilici a adăugat: „Pe măsură ce veți prinde puteri datorită unei juste îndrumări a activității în acest domeniu, iar între timp, cînd situația generală a țării se va îmbunătăți, veți obține în acest scop anumite alocații, va trebui să lărgiți producția, punînd accentul mai ales pe difuzarea filmului bun în masa populației atît la orașe, cît și, într-o măsură și mai mare, la sate... În nici un caz nu trebuie să uitați că dintre toate artele cea mai importantă e pentru noi cinematografia” („Sovetskoe Kino” nr. 1—2, 1933, p. 10). — 363.

151 Scrisoarea lui V. I. Lenin din 17 ianuarie 1922 către Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a fost discutată în ședința din 20 ianuarie. Biroul Politic a hotărît ca problema acordării concesiunii cerute de Șteinberg să fie definitiv soluționată de Consiliul Comisarilor Poporului (vezi și volumul de față, p. 252—253). — 365.

152 Propunerea lui V. I. Lenin a fost adoptată în aceeași zi printr-o hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. La

24 ianuarie. Consiliul Comisarilor Poporului a aprobat în principiu statutele „Societății anonime pentru comerțul interior și exterior de piei crude“, ai căror fondatori au fost : Comisariatul comerțului exterior, C.E.S., Uniunea centrală a cooperativelor de consum, precum și capitaliștii P. B. Șteinberg și V. I. Tomingas. La 1 februarie, C.M.A. a aprobat statutele societății și acordul dintre fondatorii acesteia. — 366.

- 153 La 1 decembrie 1921, Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, după ce a ascultat comunicarea făcută de V. I. Lenin cu privire la munca lui A. D. Țiurupa, a hotărât să confirme numirea lui în postul de al doilea vicepreședinte al C.M.A., iar la 5 decembrie l-a numit vicepreședinte al Consiliului Comisarilor Poporului.

Trecerea la construcția economică pașnică a determinat necesitatea unei perfecționări și reorganizari a activității întregului aparat de stat. Programul acestei reorganizări este expus în scrisorile către A. D. Țiurupa. În scrisoarea sa din 3 martie 1922 către L. B. Kamenev, Lenin scria : „Așa trebuie să reorganizăm activitatea C.C.P. și a C.M.A. (eu i-am scris deja lui Țiurupa și am elaborat în acest sens un proiect de directivă), *ca și cea a Biroului Politic* (volumul de față, p. 436). Într-o scrisoare adresată lui V. M. Molotov în legătură cu planul raportului politic la Congresul al XI-lea al partidului, V. I. Lenin scrie : „Îți recomand să relevi rolul celor doi vicepreședinți ai C.C.P. și C.M.A., referindu-te totodată la schimbul de scrisori pe care l-am avut cu A. D. Țiurupa în legătura cu aceasta la sfârșitul lunii ianuarie 1922“ (Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 243). Despre același lucru a scris el și în „Planul raportului politic la Congresul al XI-lea al partidului“ (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XIII, p. 14), precum și în „Planul cuvintării rostite la 27. III. 1922“, în care se spune : „C.C.P. și C.M.A. Locuitorii mei... Corespondența din ianuarie 1922. Controlul executării, sporirea exigenței, *curățire de sus*... 6. Micul C.C.P. Trebuie despovărat și el de problemele mărunte. Va fi depus un proiect de directive (din însărcinarea C.C.)“ (Opere, vol. 36, București, Editura politică, 1958, p. 588). — 368.

- 154 Acest document a fost scris în legătură cu o scrisoare primită de la A. D. Țiurupa în care acesta arată deficiențele existente în activitatea Micului C.C.P. În prezent, scria el, Micul C.C.P. are 22 de membri, dintre care 15 reprezentanți de departamente și 7 extradepartamentali. Dintr-o comisie pe lângă C.C.P., el a crescut și s-a transformat într-un organ de sine statător, cu ședințe plene și operative, cu fel de fel de comisii, în fața căruia comisarii poporului sînt chemați să prezinte rapoarte etc.

A. D. Țiurupa recomanda ca numărul membrilor Micului C.C.P. să fie redus la 5 : un președinte și 4 reprezentanți de departamente (Comisariatul justiției, Comisariatul finanțelor, C.E.S. și Inspekția muncitorească-țărănească). Toate problemele referi-

toare la alocări prevăzute în bugetul de stat trec la Comisariatul finanțelor, urmînd ca Micul C.C.P. să fie sesizat numai în caz de contestație împotriva hotărîrilor acestui Comisariat. În competența Micului C.C.P. rămîn problemele prevăzute în instrucțiuni. — 370.

- 155 Acest document a fost scris pe proiectul de directivă pentru Micul C.C.P., refăcut de A. D. Țiurupa în conformitate cu indicațiile date de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 15 februarie 1922.

Intr-o scrisoare din 20 februarie către V. I. Lenin, A. D. Țiurupa i-a comunicat că intenționează să prezinte proiectul de directivă în ședința de joi a Biroului Politic. Problema reorganizării Micului C.C.P. a fost discutată de Biroul Politic în ședința din 4 martie 1922, fără a se ajunge însă la o hotărîre definitivă (vezi adnotarea 156). — 373.

- 156 Este vorba de obiecțiile lui A. D. Țiurupa la propunerea făcută de V. I. Lenin în legătură cu proiectul de directivă pentru Micul C.C.P. (vezi documentul precedent). Ca răspuns la această propunere a lui V. I. Lenin, A. D. Țiurupa scria : „Vladimir Ilici ! Mi se pare că amendamentul (completarea) dv. la proiectul de directivă cu privire la Micul C.C.P. va reduce la zero toată inițiativa noastră. Dacă îi vom încredința lui sarcina de a veghea la respectarea legilor de către comisariatele poporului și de a controla legalitatea, eficiența și operativitatea acțiunilor lor, el le va frîna inițiativa, va întoarce totul pe dos și va paraliza pur și simplu întreaga activitate. Gîndiți-vă numai cîte cereri de relații va trimite el, cîte răspunsuri, rapoarte, dari de seamă etc. vor trebui să i se dea ! Asta îi va deschide un vast «cîmp de activitate». Cred că prin imixtiunea sa el va face ca întreaga mașină de stat (a cărei funcționare mai lasă mult de dorit) să lucreze pur și simplu în gol. Supravegherea și controlul sînt necesare, dar ele nu trebuie date în atribuția Micului C.C.P.“ Indicațiile lui V. I. Lenin cu privire la reorganizarea Micului C.C.P. au stat la baza noului regulament de funcționare a Micului C.C.P., aprobat în ședința Marelui C.C.P. din 31 octombrie 1922. — 373.

- 157 Este vorba de radiograma din 13 ianuarie 1922 a președintelui Consiliului de Miniștri al Italiei, Ivanoe Bonomi, în care acesta, pe baza unei hotărîri a Conferinței de la Cannes din 6—13 ianuarie 1922 a Consiliului Suprem al Antantei, invita în numele Consiliului Suprem o delegație a guvernului sovietic la lucrările Conferinței economice și financiare internaționale care urma să se întrunească la începutul lunii martie 1922 în orașul Genova (vezi volumul de față, adnotarea 161). O dată cu radiograma se comunica și textul rezoluției adoptate la Cannes în ziua de 6 ianuarie, în care se arătau condițiile esențiale care, după părerea Consiliului Suprem, erau necesare pentru a se asigura succesul lucrărilor conferinței. Primul punct din aceste condiții se reducea la următoarele : nici o națiune nu poate dicta alteia principiile care trebuie să stea la baza reglementării regimului de proprie-

tate, a vieții economice și a sistemului de guvernământ din țara ei; fiecare țară are dreptul să-și aleagă sistemul pe care-l preferă. Condițiile prevedeau, de asemenea, garantarea intangibilității și a profiturilor capitalului străin folosit pentru ajutorarea unei țări sau alteia, recunoașterea tuturor datoriilor și angajamentelor care au fost sau vor fi contractate sau garantate de guvernele diferitelor țări, recunoașterea obligației de a restabili și reintegra în drepturi interesele străine sau de a le despăgubi pentru toate pierderile și daunele pricinuite prin confiscări sau sechestrări de bunuri; ele stabileau obligația națiunilor de a se abține de la orice propagandă îndreptată spre răsturnarea ordinii și a sistemului politic din alte țări, precum și de la orice acțiuni ostile statelor aliate. În încheiere, puterile aliate declarau că vor putea recunoaște guvernul sovietic numai după ce acesta va fi acceptat toate condițiile enumerate mai sus.

În timpul pregătirii Conferinței de la Genova, cercurile guvernante din Franța și guvernul Angliei au căutat să obțină ca invitarea guvernului sovietic la această conferință să fie condiționată de acceptarea prealabilă a condițiilor formulate în rezoluția de la Cannes. Vezi în legătură cu aceasta și volumul de față, p. 399. — 376.

- 158 În textul punctului 1 al rezoluției de la Cannes publicată în presa sovietică, se spunea: „Nici un stat nu-și poate aroga dreptul de a dicta unui alt stat principiile care trebuie să stea la baza reglementării sistemului de proprietate, a vieții economice interne și a sistemului de guvernământ din țara lui” („Izvestia C.E.C. din Rusia” nr. 6 din 10 ianuarie 1922). Acest text corespundea textului rezoluției apărute în nr. 16 385 din 8 ianuarie 1922 al ziarului „Le Petit Parisien”. Trimițând lui V. I. Lenin acest număr de ziar, G. V. Cicerin scria la 26 ianuarie: „Vă trimit numărul din «Le Petit Parisien» cu textul rezoluției de la Cannes, precum și copia lui Bonomi. Acesta din urmă a omis cuvintele «Système de propriété»”.

Lenin atribuia o mare importanță formulării cuprinse în § 1 al condițiilor de la Cannes, văzând în conținutul lui o recunoaștere indirectă a falimentului sistemului capitalist de proprietate și a inevitabilității existenței sistemului comunist de proprietate alături de cel capitalist. Lenin arăta că celelalte paragrafe ale rezoluției de la Cannes, care urmăreau aservirea Rusiei Sovietice față de capitalul străin, erau în vădită contradicție cu textul § 1 (vezi Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 347—348). — 376.

- 159 Propunerea lui V. I. Lenin privind trimiterea lui M. I. Kalinin în Ucraina a fost adoptată de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia în ziua de 28 ianuarie 1922. Vizitarea Ucrainei a avut loc în zilele de 7—18 februarie și 5—18 martie 1922, cu următorul itinerar: Poltava—Mirgorod—Kiev—Belaia Terkov—Kremenciug—Odesa—Jmerinka—Kameneț-Podolsk—Vinița—Berdicev—Jitomir. — 377.

160 E vorba de articolul „Congresul al IX-lea al Sovietelor și țărănimea”, apărut în numărul din 27 ianuarie 1922 al ziarului „Pravda” sub semnătura „Un tovarăș fără partid”. Autorul articolului expunea un plan de măsuri pentru popularizarea în rândurile țăranilor a hotărârilor adoptate de Congresul al IX-lea al Sovietelor în problemele țăranimii. Proiectul propus de V. I. Lenin a fost adoptat în ședința din 28 ianuarie 1922 a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. — 378.

161 *Conferința economică și financiară internațională* a avut loc la Genova (Italia). Inițiativa convocării unei conferințe care să examineze toate problemele legate de instaurarea păcii și a colaborării economice în Europa, inclusiv problema datoriilor ruse, aparținea guvernului sovietic, care la 28 octombrie 1921 trimisese Angliei, Franței, Italiei, S.U.A. și Japoniei o nota în legătură cu această problemă (vezi volumul de față, p. 187—190). Hotărârea cu privire la convocarea conferinței a fost adoptată de Consiliul Suprem al țărilor Antantei în ziua de 6 ianuarie 1922, în cadrul unei conferințe ținute la Cannes (Franța).

Hotărînd să invite Rusia Sovietică să participe la lucrările conferinței, țările aliate sperau că vor reuși să constrîngă guvernul sovietic să facă o serie de concesiuni politice și economice și vor stabili totodată relații economice cu țara Sovietelor.

La 27 ianuarie, sesiunea extraordinară a C.E.C din Rusia a stabilit componența delegației sovietice la Conferința de la Genova. Președinte al delegației a fost numit V. I. Lenin, locțiitor al său G. V. Cicerin, „cu toate drepturile de președinte, în cazul cînd împrejurările vor face imposibilă plecarea tov. Lenin la conferință”. Ca membri ai delegației au fost numiți L. B. Krasin, M. M. Litvinov, N. N. Narimanov, V. V. Vorovski, I. E. Rudzutak și alții. Problema plecării lui V. I. Lenin la Conferința de la Genova a fost amplu discutată de oamenii muncii din republicile sovietice. În numeroase scrisori ei și-au exprimat îngrijorarea pentru securitatea și viața lui V. I. Lenin și s-au pronunțat împotriva plecării lui. C.C. al P.C. (b) din Rusia a adoptat în această problemă o hotărîre specială, în virtutea căreia V. I. Lenin a transmis lui G. V. Cicerin împuternicirile sale de președinte al delegației.

Lenin a îndrumat activitatea delegației, a întocmit directivele C.C. pentru delegația sovietică și alte documente importante legate de participarea Rusiei Sovietice la lucrările Conferinței de la Genova (vezi volumul de față, p. 385, 387—389, 390—391, 399, 412—414, 415).

Conferința de la Genova a avut loc între 10 aprilie și 19 mai 1922. La lucrările ei au participat reprezentanții a 29 de țări. Delegația sovietică a proclamat aici din nou necesitatea coexistenței pașnice a statelor cu orînduiri social-economice diferite. În declarația ei, care fusese aprobată de V. I. Lenin și sancționată de C.C.P. se spunea: „Rămînînd pe terenul principiilor comunismului, delegația Rusiei consideră că în actuala epocă istorică, care

face posibilă existența paralelă a vechiului sistem social și a celui nou în curs de apariție, colaborarea economică între statele aparținând celor două sisteme de proprietate este imperios necesară pentru refacerea economică a tuturor țărilor“ („Materialele Conferinței de la Genova. Dare de seamă stenografică“, Moscova, 1922, p. 78).

Conferința de la Genova nu a soluționat problemele pentru a căror rezolvare fusese convocată. Delegația sovietică a respins cu hotărâre încercările puterilor imperialiste de a impune Rusiei Sovietice un regim colonial (instaurarea unui control asupra finanțelor țării etc.). Propunând participanților la conferință să ia în discuție problema reducerii generale a armamentelor și a interzicerii celor mai barbare arme de luptă (gaze toxice, aviație militară), delegația sovietică a demonstrat în fața lumii întregi caracterul pașnic al politicii externe leniniste a Republicii Sovietice. — 379.

- 162 Lenin se referă la politica de mici concesiuni pe care guvernul englez prezidat de Lloyd George a promovat-o la începutul deceniului al treilea al secolului nostru în scopul de a înăbuși mișcarea revoluționară de eliberare națională din Irlanda și din Egipt.

Tratatul anglo-irlandez a fost încheiat la 6 decembrie 1920, în urma unei îndelungate și înverșunate lupte a poporului irlandez pentru independență națională. Tratatul prevedea crearea „Statului liber al Irlandei“, ca dominion al Imperiului britanic. Șase comitate din nord-estul țării (Ulsterul), care erau cele mai dezvoltate din punct de vedere industrial, au fost dezlipite de ea și au rămas în continuare o parte a Marii Britanii.

După ce a înăbușit în decembrie 1921 răscoala poporului egiptean împotriva dominației engleze, în februarie 1922 guvernul englez a fost nevoit să desființeze protectoratul asupra Egiptului și să declare Egiptul „regat independent“. Dar „independența“ Egiptului s-a dovedit a fi pur formală, căci întreaga țară continuă să rămână sub ocupație engleză, zona Canalului Suez sub control englez, Sudanul anglo-egiptean sub dominație engleză etc. — 381.

- 163 Este vorba de o proiectată conferință a celor trei Internaționale (a II, a II $\frac{1}{2}$ și a III-a, Comunistă).

Lupta activă a Internaționalei a III-a pentru crearea frontului unic muncitoresc împotriva ofensivei burgheziei și năzuința maselor muncitorești spre unitate de acțiune au silit conducerea Internaționalei a II $\frac{1}{2}$ să trimită la 19 ianuarie 1922 Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste propunerea de a convoca în primăvara anului 1922 o conferință internațională care să examineze problemele legate de situația economică a Europei și de acțiunile clasei muncitoare împotriva ofensivei reacțiunii. În vederea discutării chestiunii convocării unui congres mondial al partidelor muncitorești, între 2 și 5 aprilie 1922 a avut loc la Berlin o conferință a reprezentanților comitetelor executive ale celor trei Internaționale.

La conferință s-a desfășurat o luptă aprigă între reprezentanții

Internaționalelor a II-a și a II¹/₂, de o parte, și reprezentanții Internaționalei Comuniste, de alta. Delegația Cominternului a propus convocarea unui congres mondial la care să participe sindicatele și celelalte organizații muncitorești și care să discute problemele privind lupta împotriva ofensivei capitalului, împotriva reacțiunii, împotriva pregătirii unor noi războaie imperialiste, ajutorarea Rusiei Sovietice în opera de refacere a economiei sale, tratatul de la Versailles și refacerea regiunilor distruse de război. Cu sprijinul indirect al delegației Internaționalei a II¹/₂, reprezentanții Internaționalei a II-a au căutat să impună delegației Cominternului o serie de condiții inacceptabile: despărțirea Gruziei de statul sovietic, renunțarea la tactica creării de celule comuniste în organizațiile muncitorești de masă, eliberarea infractorilor politici. Delegația Cominternului (N. I. Buharin, K. Radek și C. Zetkin), în dorința de a se ajunge la un acord cu privire la unitatea de acțiune, a acceptat să facă unele concesii serioase, cum e, de pildă, aceea că Puterea sovietică nu va aplica pedeapsa capitală în procesul eserilor de dreapta și va permite unor reprezentanți ai Internaționalelor a II-a și a II¹/₂ să asiste la proces. În articolul său „Am plătit prea scump“, V. I. Lenin a criticat cu asprime aceste concesii făcute de reprezentanții Cominternului la Conferința de la Berlin, considerându-le greșite (vezi Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 321—325).

La Conferința de la Berlin a fost adoptată o declarație generală în care se arăta că există posibilitatea de a convoca consfătuiri comune și de a acționa în comun în probleme concrete. Declarația chema pe toți oamenii muncii să organizeze în timpul Conferinței de la Genova demonstrații de masă pentru ziua de muncă de 8 ore, împotriva șomajului, pentru unirea proletariatului în lupta împotriva ofensivei capitalului, pentru apărarea revoluției ruse, ajutorarea populației înfometate din Rusia, reluarea relațiilor politice și economice cu Rusia Sovietică, refacerea frontului unic proletar în toate țările, pe scară națională și internațională. Conferința s-a pronunțat pentru convocarea grabnică a unui congres mondial și a creat o comisie de organizare, formată din 9 membri (cîte trei reprezentanți din partea fiecărei Internaționale), care să pregătească viitoarele conferințe și congresul. Dar conducerile reformiste ale Internaționalelor a II-a și a II¹/₂, care acceptaseră acordul sub presiunea maselor largi ale oamenilor muncii, au căutat să saboteze și să zădărnicească lupta unită a clasei muncitoare. La 21 mai 1922, o serie de partide din Internaționalele a II-a și a II¹/₂ au adoptat hotărîrea de a convoca la Haga un congres mondial la care să nu participe comuniștii. Prin aceasta, liderii reformiști au zădărnicit definitiv lupta pentru crearea frontului unic muncitoresc. Ca urmare, în ședința din 23 mai 1922 a comisiei celor nouă, delegația Cominternului a declarat că se retrage din comisie. — 382.

164 Lenin se referă la următoarea telegramă, apărută în ziarele „Pravda“ și „Izvestiia“ din 3 februarie 1922: „Hanovra, 31 ia-

nuarie (prin radio). Uniunea internațională a muncitorilor metalurgiști a prezentat comisiei pentru convocarea congresului muncitoresc internațional, care urmează să se întrunească la Roma în ziua de 21 aprilie, propunerea ca în caz de război masele muncitorești organizate să declare grevă generală. Uniunea metalurgiștilor a desemnat o comisie specială pentru propagarea energică a acestei propuneri“. Hotărîrea de a prezenta această propunere fusese adoptată de conferința de la Viena a Comitetului executiv al Uniunii internaționale a muncitorilor metalurgiști, afiliată la Internaționala sindicală reformistă de la Amsterdam (1919—1945). — 384.

165 „*Smena Veh*“ — săptămînal editat la Paris de un grup de intelectuali din rîndurile emigranților albgardiști în perioada octombrie 1921—martie 1922. În iulie 1921, același grup editase la Praga o culegere cu același titlu. În jurul culegerii și al săptămînalului „*Smena Veh*“ s-a creat un curent social-politic care a căpătat denumirea de smenovehism (ideologii lui au fost : I. V. Kliucinikov, N. V. Ustrealov, S. S. Lukianov, A. V. Bobrișcev-Pușkin, S. S. Ceahotin, I. N. Potehin și alții). Baza socială pe care a apărut smenovehismul a fost relativa înviorare a elementelor capitaliste în Rusia Sovietică în urma introducerii n.e.p.-ului. Convingîndu-se de imposibilitatea răsturnării Puterii sovietice printr-o intervenție militară din afară, smenovehiștii s-au pronunțat pentru colaborare cu ea, în speranța că statul sovietic va degenera și se va transforma într-unul burghez. Ei vedeau în n.e.p. un proces de evoluție în direcția restaurării capitalismului în Rusia. O parte dintre smenovehiști s-a declarat gata să colaboreze cîstit cu Puterea sovietică și să sprijine refacerea economică a țării.

Pornind de la faptul că în rîndurile intelectualității smenovehiste s-a conturat un proces de diferențiere, în rezoluția „Cu privire la partidele și curentele antisovietice“, Conferința a XII-a a P.C. (b) din Rusia (4—7 august 1922) a constatat : „Așa-numitul curent smenovehist a jucat pînă acum și mai poate juca un rol obiectiv-progresist. El a grupat și continuă să grupeze acele grupuri de emigranți și de intelectuali ruși care «s-au împăcat» cu Puterea sovietică și sînt gata să lucreze cu ea pentru renașterea țării. *Sub acest raport*, curentul smenovehist a meritat și merită o atitudine pozitivă față de el. În același timp însă nu trebuie să uităm nici un moment că în curentul smenovehist sînt puternice tendințele de restaurare a rîndușelilor burgheze, că, asemenea menșevicilor și eserilor, smenovehiștii nutresc speranța că după *concesiile* economice vor urma concesiile politice în direcția democrației burgheze etc.“ („Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, E.P.L.P. 1954, p. 693). Ulterior, majoritatea smenovehiștilor au trecut pe poziții fățiș contrarevoluționare. Caracterizarea smenovehismului a fost făcută de V. I. Lenin în raportul politic prezentat la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia (vezi Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 277—279). — 385.

- 166 Scrisoarea către Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a fost scrisă în legătură cu faptul că la 2 februarie 1922 a apărut în „Izvestia C.E.C. din Rusia” o telegramă din Varșovia în care se reda pe scurt conținutul unei broșuri a lui Parvus, intitulată „Calea salvării economice”. În această broșură, Parvus sprijinea planurile expansioniste ale imperialismului german în est, planurile de înrobire colonială a popoarelor Rusiei Sovietice. Acolo, în estul Europei, scria el, „e deschisă calea spre expansiunea Germaniei, spre atotputernicia ei, spre afirmarea spiritului gospodăresc al germanilor”.
- Propunerea lui V. I. Lenin a fost adoptată la 8 februarie. După efectuarea anchetei, Biroul Politic a adoptat în această privință hotărîrea sa din 11 martie 1922 (vezi documentul următor). — 386.
- 167 Completările la directivele C.C. pentru delegația sovietică la Conferința de la Genova, cuprinse în documentul de față, au fost adoptate de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la 8 februarie 1922. — 387.
- 168 În scrisoarea sa către V. I. Lenin, G. V. Cicerin expusese o serie de motive care-l făceau să se îndoiască de succesul Conferinței de la Genova și de posibilitatea de a se ajunge în cadrul ei la un acord cu cercurile capitaliste. — 390.
- 169 „*Kooperativnoe Delo*” — cotidian social-economic pentru problemele cooperăției și ale comerțului, organ al Uniunii centrale a cooperativelor de consum. Redactor-șef al acestei publicații a fost N. L. Meșcereakov. A apărut de la 1 februarie pînă la mijlocul lunii mai 1922, cînd a fost transformată în săptămînal.
- Propunerea lui V. I. Lenin cu privire la desființarea acestui ziar a fost discutată în ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia din 9 februarie, dar din cauza neprezentării lui N. L. Meșcereakov soluționarea chestiunii a fost amînată (vezi volumul de față, p. 395—396). — 392.
- 170 „*Scrisoarea către G. K. Ordjonikidze cu privire la întărirea Armatei Roșii din Gruzia*” a fost scrisă în preajma primului Congres al Sovietelor din Gruzia, care a avut loc între 25 februarie și 3 martie 1922.
- Propunerea lui V. I. Lenin cu privire la întărirea Armatei Roșii din Gruzia a fost determinată de poziția agresivă a imperialiștilor englezi, de campania de calomnii pe care ziarele reacționare, împreună cu liderii Internaționalelor a II-a și a II^{1/2} și cu menșevicii gruzini, o dezlănțuiseră împotriva Republicii Sovietelor. Urmarind să înlănească dezlipirea Gruziei de Rusia Sovietică și aservirea ei imperialiștilor străini, ei cereau ca Armata Roșie să fie retrasă de pe teritoriul Gruziei.
- Primul Congres al Sovietelor din Gruzia a adoptat un apel intitulat „Cu privire la Armata Roșie”, în care arăta că una dintre sarcinile fundamentale este întărirea nucleului existent al

Armatei Roșii din Gruzia și ruga guvernul Republicii Sovietice Ruse să nu retragă de pe teritoriul Gruziei unitățile Armatei Roșii care erau cantonate acolo.

Propunerca lui V. I. Lenin cu privire la întărirea Armatei Roșii din Gruzia a fost adoptată de Biroul Politic la 25 februarie 1922. — 393.

- 171 I. V. Stalin a făcut o mențiune cu următorul conținut : „Nu am nimic de adăugat la cele spuse de tov. Lenin. Cred că Sergo și C.C. al Partidului Comunist din Gruzia înțeleg toată însemnătatea măsurii propuse de tov. Lenin. Cît privește latura «tehnică-militară» a problemei, o cunoașteți mai bine decît mine și decît ceilalți tovarăși din Moscova“. — 393.
- 172 Propunerca lui V. I. Lenin a fost discutată în ședința din 15 februarie 1922 a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. A fost adoptată următoarea hotărîre : „Redacția ziarului «Koope-rativnoe Delo» va prezenta Biroului Politic în termen de 3 zile un memoriu cu privire la editarea acestui ziar, caracterul lui, componența redacției și lista colaboratorilor“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). Pentru a doua oară această problemă a fost discutată la 22 februarie, cînd s-a hotărît ca desființarea ziarului să fie amînată pe termen de două săptămîni. Hotărîrea definitivă a fost adoptată în mai : „Koope-rativnoe Delo“ a fost transformat în săptămînal. — 396.
- 173 Este vorba de recensămîntul membrilor P.C. (b) din Rusia, efectuat la începutul anului 1922. Recensămîntul avea drept obiectiv stabilirea efectivului P.C. (b) din Rusia și evidența exactă a membrilor lui. La Moscova, recensămîntul a fost efectuat cu începere de la 6 februarie 1922. Vezi în „Anexa“ la volumul de față (p. 519—524) fișa completată de V. I. Lenin în cadrul recensămîntului membrilor P.C. (b) din Rusia.
- Recensămîntul activiștilor cu munci de răspundere, menționat în scrisoare, a fost efectuat în iulie 1921 în scopul de a se stabili componența numerică și calitativă a cadrelor conducătoare de partid în centrele guberniale și județene, repartizarea lor teritorială și justațea folosirii lor. — 397.
- 174 V. I. Lenin acorda o mare importanță lucrărilor Trustului ova-lui din Șatilovo pentru ameliorarea culturii plantelor, considerînd că aceste lucrări constituie o parte din ansamblul măsurilor pentru sporirea productivității muncii în agricultură. Pe baza propunerii lui V. I. Lenin, la 18 februarie 1922 Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a reexaminat problema acordării unui împrumut pe termen lung Trustului ova-lui din Șatilovo și a hotărît să-i acorde sprijin financiar. Printr-o hotărîre adoptată la 4 martie același an, Biroul Politic a stabilit ca Comisariatul finanțelor să aloce Comisariatului poporului pentru agricultură fondurile necesare în acest scop.

Trustul fusese creat pe baza Stațiunii experimentale agricole Șatilovo, înființată în 1896. În prezent, Stațiunea experimentală agricolă de stat din Orel este una dintre instituțiile de cercetări științifice ale Ministerului agriculturii al R.S.F.S.R. — 400.

175 În edițiile a 2-a și a 3-a ale Operelor lui V. I. Lenin, scrisoarea de față a fost publicată parțial sub titlul „Bilet către D. I. Kurski”. În ediția de față, scrisoarea lui V. I. Lenin se publică pentru prima oară în întregime. — 401.

176 La 23 februarie 1922, Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a aprobat această propunere a lui V. I. Lenin, iar la 30 martie a adoptat o hotărâre cu privire la acordarea unei alocații suplimentare pentru plecarea în străinătate a lui L. K. Ramzin. — 409.

177 Prima plenară lărgită a C.E.I.C. a avut loc la Moscova între 21 februarie și 4 martie 1922. La lucrările plenarei au participat 105 delegați din 36 de țări. Problema centrală discutată de plenară a fost aceea a tacticii de front unic. Plenara a ascultat de asemenea un raport asupra situației din diferitele secții ale Cominternului etc.

Plenara a adoptat tezele cu privire la lupta împotriva războiului și a primejdiei de război, tezele cu privire la noua politică economică, hotărârea cu privire la tactica de front unic, rezoluția cu privire la participarea Cominternului la proiectata conferință a celor trei Internaționale, precum și o serie de alte documente.

Fiind bolnav, Lenin nu a putut participa la lucrările plenarei, dar a luat parte activă la pregătirea ei și a elaborat tactica delegației Cominternului la conferința celor trei Internaționale (vezi volumul de față, p. 382—383).

Modificările propuse de V. I. Lenin la proiectul de rezoluție cu privire la participarea la conferința celor trei Internaționale au fost adoptate de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la 23 februarie 1922.

Rezoluția referitoare la participarea la conferința celor trei Internaționale a fost adoptată de prima plenară lărgită a Comitetului executiv al Cominternului în ziua de 4 martie 1922. — 410.

178 Proiectul de hotărâre propus de V. I. Lenin a fost adoptat de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la 28 februarie 1922, cu următoarea completare făcută de I. V. Stalin: „1. Problema *recunoașterii Puterii sovietice* se va pune nu la începutul conferinței, ci la sfârșitul ei (după ce se vor fi întreprins încercări pentru realizarea unui acord economic), dar fără a o formula ca o cerere ultimativă. 2. Să nu fie incluse, ca participante la conferință din partea Rusiei, *Uniunea centrală a cooperativelor de consum, cooperativele agricole* etc. (cum propune Krasin), ci să

- se aibă în vedere că participă numai statul rus" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.). — 412.
- 179 În aceeași zi, propunerea lui V. I. Lenin a fost adoptată de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, iar G. V. Cicerin a trimis ministrului de externe al Italiei o radiogramă cu privire la data convocării Conferinței de la Genova (vezi „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 47 din 28 februarie 1922). — 415.
- 180 Este vorba de suma care urma să fie achitată Turciei la data de 16 martie 1922, în conformitate cu prevederile respectivului tratat. La 27 februarie, Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a adoptat propunerea lui V. I. Lenin cu privire la achitarea în termen a sumei datorate Turciei. — 416.
- 181 Lenin se referă la propunerea sa, adoptată de Biroul Politic, ca G. V. Cicerin, vicepreședintele delegației sovietice la Conferința de la Genova, să aibă toate drepturile președintelui delegației și ca, în caz de îmbolnăvire sau de plecare, drepturile lui să fie exercitate alternativ de următoarele două grupuri de trei: a) Litvinov, Krasin, Racovski; b) Litvinov, Ioffe, Vorovski (vezi volumul de față, p. 412). — 416.
- 182 Observațiile lui V. I. Lenin pe marginea proiectului de hotărîre a C.E.C. din Rusia privind sarcinile Comisariatului poporului pentru inspecția muncitorească-tărănească în condițiile noii politici economice au fost luate în considerație la redactarea definitivă a acestei hotărîri (vezi „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 67 din 24 martie 1922). Vezi în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXV, p. 324—329, corespondența lui V. I. Lenin în problema controlului I.M.Ț. asupra activității întreprinderilor particulare. — 419.
- 183 Articolul „*Insemnările unui publicist. Ascensiunea pe piscuri înalte, pericolul descurajării, folosul comerțului, atitudinea tața de menșevici etc.*“ a rămas neterminat. — 421.
- 184 Propunerea lui V. I. Lenin a fost adoptată în ședința din 2 martie 1922 a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia.
Codul civil al R.S.F.S.R. a fost adoptat în sesiunea a IV-a a C.E.C. din Rusia în cea de-a IX-a legislatură (octombrie 1922) și a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1923. În legătură cu Codul civil, vezi cuvîntarea rostită de V. I. Lenin în ziua de 31 octombrie 1922 la sesiunea a IV-a a C.E.C. din Rusia în cea de-a IX-a legislatură (Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 382—388). — 430.
- 185 Scrisoarea de față a fost scrisă de V. I. Lenin în legătură cu discuțiile purtate în cercurile conducătoare ale P.C. (b) din Rusia, la sfîrșitul anului 1921 și în tot cursul anului 1922, în jurul problemei monopolului comerțului exterior.
Monopolul comerțului exterior, instituit prin decretul C.C.P

din 22 aprilie 1918, a fost de repetate ori confirmat printr-o serie de hotărâri ale guvernului sovietic. Trecerea la noua politică economică și extinderea legăturilor comerciale cu străinătatea au determinat necesitatea unor completări la actele normative care reglementau comerțul exterior. În „Tezele cu privire la comerțul exterior“, întocmite din însărcinarea lui V. I. Lenin de către A. M. Lejava, adjunct al comisariatului poporului pentru comerțul exterior, se sublinia necesitatea întăririi monopolului comerțului exterior și se precizau condițiile în care se efectuează importul și exportul de mărfuri în noile împrejurări. Tezele au fost aprobate de V. I. Lenin și adoptate la 4 ianuarie 1922 de Comisia economică superioară a C.C.P. Împotriva menținerii monopolului comerțului exterior s-au pronunțat G. I. Sokolnikov, N. I. Buharin și G. L. Peatakov. Sokolnikov propunea ca monopolul absolut al comerțului exterior să fie desființat și înlocuit printr-un regim de concesiuni comerciale. Pentru atenuarea acestui monopol s-au pronunțat G. E. Zinoviev, L. B. Kamenev și alții.

La 4 martie 1922, Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a adoptat, cu unele modificări, „Tezele cu privire la comerțul exterior“, aprobate de V. I. Lenin. În forma lor definitivă, tezele au fost aprobate la 10 martie 1922. Pe baza acestor teze, Preziidiul C.E.C. din Rusia a adoptat la 13 martie o hotărâre „Cu privire la comerțul exterior“, care a fost publicată în nr. 60 din 15 martie 1922 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia“.

Fără a ține seamă de hotărârile din 4 și 10 martie ale Biroului Politic, Sokolnikov a prezentat din nou un plan care prevedea ca să se acorde trusturilor, cooperativelor etc. dreptul de a achiziționa în străinătate produse alimentare; pentru atenuarea monopolului comerțului exterior s-a pronunțat și M. I. Frumkin, adjunct al comisariatului poporului pentru comerțul exterior, propunând ca în mâinile statului să rămână monopolizată numai comerțul angro la 4—5 categorii de mărfuri. Lupta internă de partid desfășurată în jurul problemei monopolului comerțului exterior influența negativ tratativele economice cu capitaliștii străini. În legătură cu aceasta, la 15 mai 1922 V. I. Lenin a propus Biroului Politic următoarea directivă, pe care acesta a adoptat-o șapte zile mai târziu: „C.C. confirmă necesitatea monopolului comerțului exterior și cere forurilor de resort să sisteze lucrările pregătitoare în problema fuzionării C.E.S. cu C.P.C.E.“ („Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI, p. 484).

Lupta însă n-a încetat. La 6 octombrie 1922, plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia, în lipsa lui Lenin, care era bolnav, a adoptat, la propunerea lui G. E. Zinoviev și pe baza tezelor lui Sokolnikov, o hotărâre prin care se admitea libertatea importului și a exportului unor categorii de mărfuri sau prin anumite puncte de frontieră. La 11 octombrie, L. B. Krasin a trimis Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia o scrisoare în care cerea abrogarea hotărârii din 6 octombrie, precum și „Teze ale Comisariatului poporului pentru comerțul exterior cu privire la regimul comerțului exterior“, în care se arăta ce urmări poate avea libertatea

importului sau a exportului unor categorii de mărfuri sau prin anumite puncte de frontieră. Lenin a sprijinit cererea lui Krasin și s-a pronunțat pentru revizuirea hotărârii plenarei C.C., arătând că ea înseamnă în fapt subminarea monopolului comerțului exterior și propunând ca rezolvarea acestei probleme să fie amânată până la viitoarea plenară a C.C., care urma să aibă loc în decembrie 1922 (vezi Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 366—368). Împotriva scrisorii lui V. I. Lenin și a tezelor lui Krasin a luat atitudine N. I. Buharin.

Atribuind o mare importanță păstrării neștirbite a monopolului comerțului exterior și dat fiind că starea sănătății nu-i îngăduia să participe la lucrările plenarei C.C. din 18 decembrie 1922, Lenin i-a adresat acesteia la 13 decembrie o scrisoare în care a condamnat cu asprime poziția lui Buharin. Plenara C.C., respingând punctul de vedere al lui Buharin și Sokolnikov, a abrogat hotărârea C.C. din 6 octombrie și a confirmat necesitatea păstrării neștirbite a monopolului comerțului exterior, fără a se admite vreo derogare de la principiile lui. Congresul al XII-lea al P.C. (b) din Rusia, care a avut loc între 17 și 25 aprilie 1923 și la ale cărui lucrări V. I. Lenin, bolnav fiind, de asemenea nu a putut participa, a hotărât: „Congresul confirmă categoric necesitatea păstrării neștirbite a monopolului comerțului exterior și inadmisibilitatea oricăror încercări de a-l eluda și a oricăror ezitări în aplicarea lui, însărcinând totodată noul C.C. să ia măsuri sistematice pentru întărirea și dezvoltarea acestui monopol” („Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, E.S.P.L.P. 1954, p. 703). 433.

186 Problema finanțării industriei a fost discutată în ședințele din 9 și 13 martie 1922 ale Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. Biroul Politic a hotărât ca departamentul finanțelor să asigure C.E.S. mijloacele necesare pentru finanțarea industriei. — 438.

187 Acest document a fost scris pe o scrisoare pe care G. I. Sokolnikov i-o trimisese lui V. I. Lenin ca răspuns la scrisoarea acestuia din 28 februarie (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI, p. 438, și volumul de față, p. 433—437).

În scrisoarea sa, G. I. Sokolnikov propunea să se acorde trusturilor, cooperativelor etc. dreptul de a cumpăra în străinătate produse alimentare. Garanția că nu se vor scoate din țară valori de prisos și că în schimbul celor scoase se vor importa produse alimentare și nu alte mărfuri o constituiau, după părerea lui Sokolnikov, nevoia acută de produse alimentare a acestor organizații și controlul Comisariatului comerțului exterior și al Băncii de Stat, prin intermediul cărora urmau să se facă toate operațiile. — 439.

188 Documentul de față a fost scris pe plicul în care K. B. Radek îi trimisese lui V. I. Lenin, la 1 iunie 1921, proiectul de teze cu

- privire la tactică, elaborat de el din însărcinarea delegației ruse, cu modificările introduse la propunerea lui A. Thalheimer și B. Kun, precum și tezele întocmite de aceștia din urmă — 443.
- 189 Articolul, după cât se pare, n-a mai fost scris. — 462.
- 190 Aici pare să fie o scăpare de condei. Criticînd poziția lui B. Smeral și K. Kreibich în perioada Congresului al III-lea al Internaționalii Comuniste, V. I. Lenin îl stătuse pe Smeral să facă 3 pași la stînga, iar pe Kreibich 1 pas la dreapta. — 462.
- 191 Broșura, după cât se pare, n-a mai fost scrisă.
„Scrisoarea «întemeietorului»” — este vorba de scrisoarea pe care I. H. Lutovinov („întemeietorul opoziției muncitorești”, cum se intitula el însuși) i-o trimisese lui V. I. Lenin la 20 mai 1921. Vezi în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI, p. 246—250, răspunsul lui V. I. Lenin la această scrisoare. — 468.
- 192 Însemnări făcute de V. I. Lenin pe marginile ziarului „Iujnii Metallurg” (Enakievo) nr. 1 din 11 octombrie 1921. În colțul din stînga sus al ziarului figurează următoarea însemnare făcută de V. I. Lenin: „O parte uzinei din Iuzovka și o parte celei din Debalțevo”. — 470.
- 193 Convorbirea dintre V. I. Lenin și A. M. Gorki, pe atunci președinte al Comitetului pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale oamenilor de știință, s-a referit la problema editării lucrărilor oamenilor de știință din Petrograd.
Însemnarea privitoare la suma de 1 000 000 de dolari se referă la Jerome Davis, care participase activ la campania de strîngere de alimente și bani în S.U.A. pentru ajutorarea populației înfometate din regiunea Volgăi. J. Davis venise la Petrograd în legătură cu această acțiune de ajutorare și se întîlnise cu A. M. Gorki cu cîteva zile înainte de convorbirea acestuia cu V. I. Lenin.
A. P. Pinkevici a trecut în fruntea Comitetului pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale oamenilor de știință după plecarea lui A. M. Gorki în străinătate. Pe una din filele agendei de birou a secretarilor lui V. I. Lenin figureaza o însemnare cu privire la primirea în audiență a lui Pinkevici. În ziua de 19 octombrie 1921 în problema situației instituțiilor de învățămînt superior din Petrograd. — 475.
- 194 Un articol cu asemenea titlu nu a fost scris. — 483.
- 195 Nu s-a putut stabili la ce anume se referă aceste cifre. — 484.
- 196 Unele teze din prima schiță au fost incluse în planul expunerii făcute de V. I. Lenin la cel de-al II-lea Congres general al comitetelor pentru educație politică din Rusia și dezvoltate în cursul acestei expunerii (vezi volumul de față, p. 157—177). Temele din cea de-a doua schiță de plan și-au găsit o expresie deosebit de pregnantă în articolul „Rolul aurului acum și după victoria deplină a socialismului” (vezi volumul de față, p. 222—230). — 485.

197 Tezele „Cu privire la politica economică“ au fost scrise de I. T. Smilga, vicepreședinte al Consiliului economic superior, și, după cum reiese din adresa însoțitoare, urmau să fie discutate de lucrătorii C.E.S., ai Comisiei de stat a planificării, ai C.C.S. din Rusia și ai Uniunii centrale a cooperativelor de consum. Pe acest document figurează următoarea însemnare făcută de V. I. Lenin: „Tov. Smilga! Îți trimit observațiile mele, făcute după o lectură fugitivă a materialului. Transmite-le lui L. B. Kamenev spre a-mi fi restituite“ („Culegeri din Lenin“, vol. XXIII, p. 275). — 487.

198 V. I. Lenin se referă la rezoluția Conferinței a X-a a P.C. (b) din Rusia „Cu privire la politica economică“, în care se spunea: „Lărgirea autonomiei și inițiativei fiecărei întreprinderi mari în ceea ce privește dreptul de a dispune de mijloacele financiare și de resursele materiale. În acest scop se va prezenta spre aprobare Consiliului Comisarilor Poporului o hotărâre corespunzătoare, redactată în termeni cât mai preciși“.

În conformitate cu prevederile acestei rezoluții, Consiliul Muncii și Apărării a adoptat la 12 august 1921 o hotărâre intitulată „Principii fundamentale privind măsurile pentru refacerea marii industrii, pentru redresarea și dezvoltarea producției“. Potrivit acestei hotărâri, întreprinderile mai mari, bine utilizate din punct de vedere tehnic și în mod corespunzător situate, se grupau în uniuni industriale de sine stătătoare pe baza principiului gospodăririi chibzuite. Pe baza aceluiași principiu urmau să fie reorganizate și o serie de mari întreprinderi. În nr. 199 din 8 septembrie 1921 al ziarului „Izvestiia C.E.C.“ a fost publicat decretul C.C.P. „Cu privire la lărgirea drepturilor întreprinderilor de stat în domeniul finanțării și al folosirii resurselor materiale“. — 487.

199 Este vorba, probabil, de rezoluția sesiunii a IV-a a Consiliului U.C.C.C. (15—21 noiembrie 1921): „Cu privire la construcția organizatorică, activitatea de colectare și situația financiară a Uniunii centrale a cooperativelor de consum“ (vezi „Sesiunea a IV-a a Consiliului Uniunii centrale a cooperativelor de consum (Dare de seamă stenografică)“, Moscova, 1921). — 491.

200 În raportul său, L. N. Krișman, președintele Comisiei pentru folosirea resurselor materiale de pe lângă C.M.A., expusese două variante de plan pentru reorganizarea acestei comisii: 1) trecerea ei la Comisia de stat a planificării și 2) trecerea ei la Comisariatul finanțelor.

În § 2 se spunea că această comisie nu poate fi trecută la Comisia de stat a planificării, întrucât „Comisia de stat a planificării este un organ consultativ și nu poate (și nici nu trebuie) să adopte hotărâri definitive“.

Fraza finală, cuprinsă în paranteză, se referă la a doua variantă de plan pentru reorganizarea sus-numiței comisii (trecerea

- ci la Comisariatul finanțelor) (vezi și volumul de față, p. 270, precum și „Culegeri din Lenin“, vol. XXIV, p. 243—244). — 492.
- 201 „Amendamentele la proiectul de rezoluție a Conferinței a XI-a a P.C. (b) din Rusia cu privire la întărirea rîndurilor partidului“ constituie, pe cît se pare, ciorna „Observațiilor pe marginea proiectului de rezoluție a Conferinței a XI-a a P.C. (b) din Rusia cu privire la curățirea rîndurilor partidului“ (vezi volumul de față, p. 288—289). — 493.
- 202 Este vorba de darea de seamă asupra lucrărilor celui de-al VIII-lea Congres al electrotehnicienilor. Darea de seamă a aparut sub îngrîjirea lui G. M. Krijjanovski. — 501.
- 203 V. I. Lenin se referă la articolul inginerului V. Levi „Producția de energie electrică în Rusia (Privire generală)“, apărut la 8 decembrie 1921 în nr. 276 al ziarului „Ekonomiceskaia Jizn“. Articolul cuprinde o serie de date privind producția de energie electrică în Rusia din 1917 pînă la mijlocul anului 1921. Aceste date au fost folosite de Lenin în raportul sau la cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. — 501.
- 204 Deoarece articolul „Însemnările unui publicist“ a rămas neteninat (nu s-au scris decît trei capitole), planurile lui n-au fost folosite în întregime la scrierea acestui articol. Multe idei schițate în aceste planuri au fost utilizate de V. I. Lenin în raportul prezentat la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia. O serie de teze au fost dezvoltate în articolul „Despre însemnătatea materialismului militant“ (vezi Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 255—300 și 218—228). — 511.
- 205 Este vorba de cartea lui A. Todorski „Un an de luptă cu arma și cu plugul“ (Vesiegonsk, 1918). Un pasaj din această carte a fost citat de V. I. Lenin în articolul „Un mic tablou pentru lămurirea unor mari probleme“ (vezi Opere complete, vol. 37, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 423). — 511.
- 206 Cifrele din paranteză indică paginile de manuscris ale articolului. — 512.
- 207 Este vorba, probabil, de M. I. Goldman. — 513.
- 208 În anii aceia rubla sovietică nu era stabilizată; salariile se exprimau pe atunci în cifre enorme: un muncitor industrial, de pîidă, primea pe lună, în medie, 3 421 000 de ruble. — 527.
-

INDICE DE LUCRĂRI ȘI IZVOARE
CITATE SAU MENȚIONATE
DE V. I. LENIN

- Adoratski, V. V. Marx și Engels despre democrație.* — „Kommunisticeskii Trud“, Moscova, 1921, nr. 360, 9 iunie, p. 2—3. — 11—12.
- „*Al II-lea Congres general al comitetelor pentru educație politică. Buletinul congresului*“, Moscova, 1921, nr. 1, 18 octombrie, p. 3—4. — 172.
- 1921, nr. 2, 19 octombrie, p. 1—3. — 248, 249.
- 1921, nr. 7, 24 octombrie, p. 1—2. — 240.
- Al III-lea Congres mondial al Internaționalei Comuniste. Dare de seamă stenografică.* Petrograd, Gosizdat, 1922. 500 p. — 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29—31, 32, 37, 443—459, 460—461.
- Aminarea Conferinței de la Genova.* De la Comisariatul poporului pentru afacerile externe. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1922, nr. 45 (1484), 25 februarie, p. 1, la rubrica : În legătură cu convocarea conferinței internaționale. — 416.
- Avercenko, A. T. Cioburile rămase din ceea ce a fost prefăcut în țandari.* — În : Avercenko, A. T. Douăsprezece cușite în spinarea revoluției. 12 schițe noi. Paris, Bibliothèque universelle, 1921, p. 56—60. — 251.
- *Douăsprezece cușite în spinarea revoluției.* 12 schițe noi. Paris, Bibliothèque universelle, 1921, 63 p. — 250—251.
- *Iarbă strivită de cizmă.* — În : Avercenko, A. T. Douăsprezece cușite în spinarea revoluției. 12 schițe noi. Paris, Bibliothèque universelle, 1921, p. 19—22. — 250.
- *Regii la ei acasă.* — În : Avercenko, A. T. Douăsprezece cușite în spinarea revoluției. 12 schițe noi. Paris, Bibliothèque universelle, 1921, p. 36—39. — 250.

- Banii jos!* — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova”, 1921, nr. 285 (1 428), 18 decembrie, p. 2. Sub titlul comun: Conferința de la Washington. — 298—299.
- Bazinul carbonifer de lângă Moscova în iulie.* — „Ekonomiceskaiia Jizn”, Moscova, 1921, nr. 188, 26 august, p. 1. Semnat: A. V. — 110.
- [*Buharin, N. I.*] *În atenția tuturor tovarășilor muncitori.* (Ce-i sfătuiește pe contrarevoluționarii d-l Miliukov). — „Pravda”, Moscova, 1921, nr. 64, 25 martie, p. 1. — 11.
- *În legătură cu congresul Proletcultului.* — „Pravda”, Moscova, 1921, nr. 263, 22 noiembrie, p. 1—2. — 269.
- „*Buletinul Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste*”, Moscova, 1921, nr. 8, 4 iulie, p. 165—168. — 460—461.
- 1921, nr. 17, 14 iulie, p. 357—367. — 447.
- Candidați la putere* [Articol de fond]. — „Poslednie Novosti”, Paris, 1921, nr. 273, 11 martie, p. 1. — 11, 51.
- Către Comitetul Central și către toți membrii Partidului socialist italian.* Către toți proletarii revoluționari din Italia. — „Internaționala Comunistă”, Moscova-Petrograd, 1920, nr. 13, 28 septembrie, coloanele 2 605—2 612. — 16—17.
- Către Partidul Comunist din Italia.* Tovarășilor Bombacci, Bordiga, Terracini ș.a. — „Internaționala Comunistă”, Moscova-Petrograd, 1921, nr. 16, 31 martie, coloana 3 807. — 17, 19.
- Condițiile de la Cannes* — vezi Rezoluția Consiliului Suprem.
- Condițiile de primire în Internaționala Comunistă.* — „Internaționala Comunistă”, Moscova-Petrograd, 1920, nr. 13, 28 septembrie, coloanele 2 387—2 392. — 94.
- Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste.* Dare de seamă stenografică. Petrograd, editura Internaționalei Comuniste, 1921. 682 p. — 18, 20, 21, 29—30.
- Congresul al IX-lea al Sovietelor și țăranimea.* — „Pravda”, Moscova, 1922, nr. 20, 27 ianuarie, p. 1. Semnat: Un tovarăș fără partid. — 378.
- Constituția (Legea fundamentală) a Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse.* Publicată în „Izvestiia Comitetului Executiv Central din Rusia” nr. 151 din 19 iulie 1918. Moscova, Gosizdat, 1919. 16 p. (R.S.F.S.R.). — 336.
- Cu privire la Comitetul general pentru educație politică și sarcinile partidului în domeniul propagandei și agitației.* [Rezoluție

adoptată în ședința din 15 martie 1921 a Congresului al X-lea al P.C. (b) din Rusia]. — În : Congresul al zecelea al Partidului Comunist din Rusia. Dare de seamă stenografică (8—16 martie 1921). Moscova, Gosizdat, 1921, p. 320—322. — 240.

Cu privire la crearea unui fond de export. [Rezoluție adoptată la sesiunea a IV-a a Consiliului Uniunii centrale a cooperativelor de consum la 20 noiembrie 1921]. — În : Sesiunea a IV-a a Consiliului Uniunii centrale a cooperativelor de consum. (Dare de seamă stenografică). [Moscova, 1921], p. 186. Sub titlul comun : Rezoluțiile sesiunii a IV-a a Consiliului Uniunii centrale a cooperativelor de consum. — 491.

Cu privire la Proletcult. Scrisoarea C.C. al P.C. din Rusia. — „Pravda”, Moscova, 1920, nr. 270, 1 decembrie, p. 1. — 269.

De la Comisariatul poporului pentru afacerile externe. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova”, 1922, nr. 47 (1 486), 28 februarie, p. 1. Sub titlul comun : În legătură cu convocarea conferinței internaționale. — 416.

Declarație cu privire la recunoașterea datoriilor. De la Comisariatul poporului pentru afacerile externe. Traducere după nota pe care comisarul poporului pentru afacerile externe a adresat-o la 28 octombrie 1921 guvernelor Marii Britanii, Franței, Italiei, Japoniei și Statelor Unite ale Americii. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova”, 1921, nr. 243 (1 386), 29 octombrie p. 1. — 308.

Decretul Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la efectuarea periodică a prestațiilor în cadrul impozitului în muncă cu brațele și cu atelajele. 22 noiembrie 1921. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova”, 1921, nr. 269 (1 412), 30 noiembrie, p. 3, la rubrica : Acte și dispoziții ale guvernului. — 334, 335.

Decretul Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la instituirea Comisiei extraordinare pentru lichidarea analfabetismului în Rusia [19 iulie 1920]. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova”, 1920, nr. 162 (1 009), 24 iulie, p. 2, la rubrica : Acte și dispoziții ale guvernului. — 171, 473.

Decretul [C.C.P.] cu privire la introducerea monopolului de stat asupra anumitor. — „Gazeta Vremennogo Rabocego i Krestians-

- kogo Pravitelstva", Petrograd, 1917, nr. 6, 8 (21) noiembrie, p. 1, la rubrica : Actele guvernului. — 201—204.
- Dezbaterile pe marginea raportului prezentat de tov. Lenin [la cea de-a VII-a Conferință a organizației guberniale de partid Moscova. 29 octombrie 1921].* — „Pravda”, Moscova, 1921, nr. 249, 4 noiembrie, p. 1. Sub titlul comun : Conferința organizației guberniale de partid Moscova. — 215—220.
- „*Drang nach Osten*” — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova”, 1922, nr. 25 (1464), 2 februarie, p. 1. Sub titlul comun : Germania. — 386.
- „*Ekonomiceskaia Jizn*”, Moscova. — 110—113, 392, 396.
— 1921, nr. 188, 26 august, p. 1. — 110.
— 1921, nr. 190, 28 august, p. 2. — 110—111.
— 1921, nr. 252, 10 noiembrie, p. 1. — 322, 501.
- „*Ekonomist*”, Petrograd, 1922, nr. 1, p. 77—107. — 512.
- Engels, F. Literatura din emigrație.* Mai 1874—aprilie 1875. — 224.
— *Poate oare Europa să dezarmeze ?* Februarie 1893. — 39—40.
— *Problema țărănească în Franța și în Germania.* 15—22 noiembrie 1894. — 280.
— *Scrisoare către A. Bebel [în legătură cu Programul de la Gotha].* 18—28 martie 1875. — 222—223.
— *Scrisoare către A. Bebel.* 11 decembrie 1884. — 11—12, 50, 222—223.
- „*Gazeta anunțurilor*”, Moscova. — 201.
- „*Gazeta Vremennogo Rabocego i Krestianskogo Pravitelstva*”, Petrograd, 1917, nr. 6, 8 (21) noiembrie, p. 1. — 201—205.
- Gogol, N. V. Cum s-a certat Ivan Ivanovici cu Ivan Nikiforovici.* — 411.
- Gorski, B. Când grecii fac daruri.* — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova”, 1921, nr. 263 (1406), 23 noiembrie, p. 2. — 252.
- Griboedov, A. S. Prea multă minte strică.* — 79.

- Greva generală.* — „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 149, 10 iulie, p. 2, la rubrica : Telegramme. Sub titlul comun : Franța. — 55, 57, 464.
- Grevă generală în caz de război.* Hanovra, 31 ianuarie. (Prin radio). — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1922, nr. 26 (1465), 3 februarie, p. 1, la rubrica : De peste hotare. Sub titlul comun : Italia. — 384.
- Hinciuk, L. Cooperația de consum.* (Pe marginea tezelor pentru raport). — „Soiuz Potrebitelei“, Moscova, 1921, nr. 25—26, 20 decembrie, p. 3—4. — 498.
- Hotărâre cu privire la Comisia de stat a planificării.* [22 februarie 1921]. — „Colecția de hotărâri și dispoziții ale guvernului muncitoresc-țărănesc“, Moscova, 1921, nr. 17, 16 martie, p. 102—103. — 62.
- [*Hotărârea Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la Proletcult.* 22 noiembrie 1921]. — „Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia“, Moscova, 1921, nr. 36, 15 decembrie, p. 4, în articolul : Raportul de activitate al Comitetului Central pe lunile octombrie—noiembrie 1921. — 269.
- Hotărârea Consiliului Muncii și Apărării cu privire la normele de prestare a impozitului în muncă cu brațele și cu atelajele la tăierea și transportarea lemnului.* 2 decembrie 1921. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1921, nr. 278 (1421), 10 decembrie, p. 2, la rubrica : Acte și dispoziții ale guvernului. — 334, 335.
- Instrucțiunile Consiliului Muncii și Apărării către comisiile economice regionale și guberniale cu privire la normele potrivit cărora populația rurală urmează să presteze impozitul în muncă cu brațele și cu atelajele.* 2 decembrie 1921. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1921, nr. 281 (1424), 14 decembrie, p. 3, la rubrica : Acte și dispoziții ale guvernului. — 334, 335.
- Invitarea Rusiei Sovietice la Conferința de la Genova.* De la Comisariatul poporului pentru afacerile externe. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1922, nr. 15 (1454), 21 ianuarie, p. 1. — 376, 399.

Internaționala. — 166.

„*Internaționala Comunistă*”, Moscova-Petrograd. — 15.

— 1920, nr. 13, 28 septembrie, coloanele 2 387—2 392, 2 605—2 612.
— 16—17, 94.

— 1921, nr. 16, 31 martie, coloana 3 807. — 17, 19.

— 1921, nr. 17, 7 iunie, coloana 4 297. — 29, 88, 92.

„*Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia*”, Moscova, 1921, nr. 32, 6 august, p. 6—7. — 487.

— 1921, nr. 36, 15 decembrie, p. 4. — 269.

„*Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova*”. — 357, 384.

— 1920, nr. 162 (1 009), 24 iulie, p. 2. — 171, 473.

— 1921, nr. 243 (1 386), 29 octombrie, p. 1. — 308.

— 1921, nr. 263 (1 406), 23 noiembrie, p. 2. — 252.

— 1921, nr. 269 (1 412), 30 noiembrie, p. 3. — 334, 335.

— 1921, nr. 278 (1 421), 10 decembrie, p. 2. — 334, 335.

— 1921, nr. 281 (1 424), 14 decembrie, p. 3. — 334, 335.

— 1921, nr. 283 (1 426), 16 decembrie, p. 1. — 299.

— 1921, nr. 285 (1 428), 18 decembrie, p. 2. — 299.

— 1922, nr. 6 (1 445), 10 ianuarie, p. 1. — 376, 399, 412.

— 1922, nr. 15 (1 454), 21 ianuarie, p. 1. — 376, 399.

— 1922, nr. 25 (1 464), 2 februarie, p. 1. — 386.

— 1922, nr. 26 (1 465), 3 februarie, p. 1. — 384.

— 1922, nr. 45 (1 484), 25 februarie, p. 1. — 416.

— 1922, nr. 47 (1 486), 28 februarie, p. 1. — 416.

Impotriva războiului. Hanovra, 31 ianuarie. (Prin radio). — „*Pravda*”, Moscova, 1922, nr. 26, 3 februarie, p. 2, la rubrica : Din străinătate. Sub titlul comun : Știri diverse. — 384.

In ajun de grevă. — „*Pravda*”, Moscova, 1921, nr. 149, 10 iulie, p. 2, la rubrica : Telegramme. Sub titlul comun : Germania. — 55, 57, 464.

In legătură cu sinuciderea inginerului Oldenborgher. — „*Pravda*”, Moscova, 1922, nr. 2, 3 ianuarie, p. 4, la rubrica : Cronica zilei. — 353, 357.

- Inarmarea poporului — cheazășia victoriei lui.* — „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 149, 10 iulie, p. 2, la rubrica : *Telegrame*. Sub titlul comun : *Italia*. — 55, 57, 464.
- [*Kalinin, M. I. Raport cu privire la ajutorarea înfometaiilor, prezentat la cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia.* 24 decembrie 1921]. — „Al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. Dare de seama stenografică“. Moscova, 1921, nr. 2, 24 decembrie, p. 1—13. — 315.
- Kliucinikov, I. V. Conferința de la Genova.* — „Smena Veh“, Paris, 1922, nr. 13, 21 ianuarie, p. 1—8. — 385.
- „*Kommunisticeskii Trud*“, Moscova, 1921, nr. 360, 9 iunie, p. 2—3. — 11—12.
- „*Kooperativnoe Delo*“, Moscova. — 392, 395.
- Krîlov, S. A. Gîștele.* — 327, 328.
— *Muzicanții.* — 365.
— *Vulturul și găinile.* — 427, 428.
- Kriijanovski, G. M. Problemele economice ale R.S.F.S.R. și lucrările Comisiei de stat a planificării (Gosplan).* Partea 1. Moscova, decembrie 1921, 112 p. ; 4 file cu schițe și hărți. — 318—319, 320, 501.
- [*Krupskaia, N. K.*] *Raportul prezentat de tov. Ulianova-Krupskaia, președinta Comitetului general pentru educație politică [la cel de-al II-lea Congres general al comitetelor pentru educație politică din Rusia, 17 octombrie 1921].* — „Al 2-lea congres general al comitetelor pentru educație politică din Rusia“, Moscova, 1921, nr. 1, 18 octombrie, p. 3—4. — 172.
- „*La stînga*“ sau „*la dreapta*“. [Articol de fond]. — „Poslednie Novosti“, Paris, 1921, nr. 318, 3 mai, p. 1. — 11.
- [*Lenin, V. I.*] *Cu prilejul celei de-a patra aniversări a Revoluției din Octombrie.* 14 octombrie 1921. — 249.
— *Cu privire la planul economic unic.* — „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 39, 22 februarie, p. 1. Semnat : *N. Lenin*. — 136.
— *Cu privire la politica internă și externă a republicii. Raportul C.E.C. din Rusia și al C.C.P., prezentat la 23 decembrie — vezi Lenin, V. I. Raportul prezentat de tov. Lenin la cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia.* 23 decembrie 1921.
— *Cu privire la reorganizarea activității C.C.P., C.M.A. și a Micului C.C.P.* Scrisori către *A. D. Țiurupa*. 24 ianuarie—27 februarie 1922. — 436.

- [*Lenin, V. I.*] *Cu privire la sarcinile Comisariatului justiției în condițiile noii politici economice.* Scrisoare către D. I. Kurski. [20 ianuarie 1922]. — 407, 417.
- [*Cuvîntare în legătură cu problema italiană, rostită la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste.* 28 iunie 1921]. — „Buletinul Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste“, Moscova, 1921, nr. 8, 4 iulie, p. 165—168. — 460—461.
- *Cuvîntare rostită de tov. Lenin în ședința din 12 martie a Sovietului din Petrograd.* — „Severnaia Kommuna“, Petrograd, 1919, nr. 58 (251), 14 martie, p. 1. — 247.
- *Cuvîntare rostită de tov. Lenin la Conferința organizației guberniale de partid Moscova.* Ședința din 29 octombrie 1921. — „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 248, 3 noiembrie, p. 2—4. — 215, 216, 220, 221, 248, 249.
- *Cuvîntul de încheiere rostit de tov. Lenin [la cea de-a VII-a Conferință a organizației guberniale de partid Moscova.* 29 octombrie 1921]. — „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 249, 4 noiembrie, p. 1. Sub titlul comun : Conferința organizației guberniale de partid Moscova. — 248, 249.
- *Despre dualitatea puterii.* — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 28, 9 aprilie, p. 2. Semnat : N. Lenin. În ziar figurează greșit nr. 58. — 56.
- *Despre impozitul în natură.* (Însemnătatea noii politici și condițiile ei). Moscova, Gosizdat, 1921. 32 p. (R.S.F.S.R.) Înaintea titlului autor : N. Lenin. — 34.
- *Despre rolul aurului acum și după victoria deplină a socialismului.* 5 noiembrie 1921. — 249.
- *Despre sarcinile proletariatului în actuala revoluție.* — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 26, 7 aprilie, p. 1—2. Semnat : N. Lenin. — 56.
- *Despre „stîngismul“ copilăros și despre spiritul mic-burghez.* — În : [*Lenin, V. I.*] *Principala sarcină a zilelor noastre.* Moscova, „Priboi“, 1918, p. 11—47. Înaintea titlului autor : N. Lenin. — 199—200, 201.
- *Expunerea tov. Lenin cu privire la noua politică economică și sarcinile comitetelor pentru educație politică.* — „Al II-lea Congres general al comitetelor pentru educație politică. Buletinul congresului“, Moscova, 1921, nr. 2, 19 octombrie, p. 1—3. — 248, 249.
- *Instrucțiuni ale Consiliului Muncii și Apărării către instituțiile sovietice locale.* Proiect. [Moscova, 1921]. 20 p. Sub titlul : Proiect. Instrucțiuni (ale Consiliului Muncii și Apărării) către instituțiile sovietice locale. Fără copertă exterioară și interioară. — 136.

- *Insemnările unui publicist* Ascensiunea pe piscuri înalte, pericolul descurajării, folosul comerțului, atitudinea față de menșevici etc. Sfârșitul lunii februarie 1922. — 429.
- *Noua politică economică și sarcinile comitetelor pentru educație politică. Expunere făcută la cel de-al II-lea Congres general al comitetelor pentru educație politică din Rusia. 17 octombrie 1921* — vezi Lenin V. I. Expunerea tov. Lenin cu privire la noua politică economică și sarcinile comitetelor pentru educație politică.
- *Principala sarcină a zilelor noastre.* Moscova, „Priboi“, 1918. 47 p. Înaintea titlului autor : N. Lenin. — 199—200, 201, 479.
- *Proiect de hotărâre a C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la sarcinile delegației sovietice la Genova.* 24 februarie 1922. — 416.
- *[Raport asupra tacticii P.C. din Rusia, prezentat la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste. 5 iulie 1921].* — „Buletinul Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste“, Moscova, 1921, nr. 17, 14 iulie, p. 357—367. — 447.
- *Raport cu privire la noua politică economică, prezentat la cea de-a VII-a Conferință a organizației guberniale de partid Moscova. 29 octombrie 1921* — vezi Lenin, V. I. Cuvântare rostită de tov. Lenin la Conferința organizației guberniale de partid Moscova.
- *Raport cu privire la politica externă și internă a Consiliului Comisarilor Poporului, prezentat în ședința Sovietului din Petrograd la 12 martie 1919* — vezi Lenin, V. I. Cuvântarea rostită de tov. Lenin în ședința Sovietului din Petrograd la 12 martie.
- *Raport cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice, [prezentat la ședința din 29 aprilie 1918 a C.E.C. din Rusia].* — 158—159.
- *[Raportul C.E.C. din Rusia și al C.C.P. cu privire la politica externă și internă prezentat la al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. 22 decembrie 1920].* — În : Al VIII-lea Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țărănilor, ostașilor roșii și cazacilor din Rusia. Dare de seamă stenografică. (22—29 decembrie 1920). Moscova, Gosizdat, 1921, p. 8—32. (R.S.F.S.R.). — 136.
- *Raportul tov. Lenin [prezentat la cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. 23 decembrie 1921].* — „Al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. Dare de seamă stenografică“, Moscova, 1921, nr. 1, 23 decembrie, p. 3—26. — 333, 335.
- *Rezoluția Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia adoptată la 21 aprilie 1917.* — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 38, 5 mai (22 aprilie), p. 1. — 56, 463, 465.

- [*Lenin, V. I.*] *Rezoluția Comitetului Central al P.M.S.D.R. adoptată în dimineața zilei de 22 aprilie.* — „Pravda”, Petrograd, 1917, nr. 39, 6 mai (23 aprilie), p. 1. — 56—57.
- *— *Sarcinile imediate ale Puterii sovietice.* Moscova, editura C.E.C. din Rusia, 1918. 30 p. Înaintea titlului autor: N. Lenin. — 158—159, 160—161, 199—200, 201, 479.
- *Scrisoare către G. E. Zinoviev.* 11 iunie 1921. — 13.
- *Succesele Puterii sovietice și dificultățile ei.* Cuvîntare rostită la un miting care a avut loc la Petersburg în ziua de 13 martie 1919. Petrograd, editura Sovietului din Petrograd, 1919. 32 p. Înaintea titlului autor: N. Lenin. — 247—248.
- *— [*Șase teze despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice*]. — În: Lenin, V. I. *Sarcinile imediate ale Puterii sovietice.* Moscova, editura C.E.C. din Rusia, 1918, p. 28—30, în scrisoarea circulară a Prezidiului C.E.C. din Rusia „Către toate Societetele guberniale, județene și de plasă”. Înaintea titlului autor: N. Lenin. — 158—159, 161, 200—201.
- *Tezele raportului asupra tacticii P.C. din Rusia [prezentat la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste].* 13 iunie 1921. — 34, 36—37, 41, 49—50, 494.
- Lenin, V. I. și alții. Marxism și lichidatorism.* Culegere de articole cu privire la problemele fundamentale ale mișcării muncitorești contemporane. Partea a II-a, Petersburg, editura „Priboi”, 1914. IV, 214 p. Înaintea titlului autor: G. Zinoviev, N. Ilin, I. Kamenev. — 268.
- Levi, V. L. Concluzii pe marginea lucrărilor celui de-al VIII-lea Congres general al electrotehnicienilor din Rusia.* — „*Ekonomiceskaia Jizn*”, Moscova, 1921, nr. 252, 10 noiembrie, p. 1. — 323, 501.
- Lucrările celui de-al VIII-lea Congres general al electrotehnicienilor din Rusia, care a avut loc la Moscova între 1 și 10 octombrie 1921.* Partea 1—2. Moscova, Comisia de stat a planificării, 1921, 2 volume. — 318—319, 501.
- Manifestul de la Basel* — vezi Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage.
- Marx, K. Capitalul.* Critica economiei politice, vol. III, partea 1—2. 1894. — 280.
- Measnikov, G. I. Către Comitetul Central al P.C. (b) din Rusia.* Memoriu. — În: „Material de discuție” (Tezele tov. Measnikov,

* Cu asterisc sînt notate cărțile, ziarele, articolele și documentele pe care se află însemnări făcute de V. I. Lenin și care se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.

scrisoarea tov. Lenin, răspunsul la această scrisoare, hotărârea Biroului Organizatoric al C.C. și rezoluția tovarășilor de la Motoviliha). Numai pentru membrii de partid. Moscova, 1921, p. 3—15. — 76—81.

— *Probleme spinoase*. — Ibidem, p. 15—26. — 76—81.

[Nota adresată de guvernul provizoriu puterilor aliate. 18 aprilie 1917]. — „Vestnik Vremennogo Pravitelstva“, Petrograd, 1917, nr. 35 (81), 20 aprilie (3 mai), p. 2, la rubrica Petrograd. — 56.

Pe marginea rapoartelor Comitetului general pentru educație politică. [Rezoluție adoptată la cel de-al II-lea Congres general al comitetelor pentru educație politică. 22 octombrie 1921]. — „Al II-lea Congres general al comitetelor pentru educație politică. Buletinul congresului“, Moscova, 1921, nr. 7, 24 octombrie, p. 1—2, sub titlul comun : Rezoluții adoptate de cel de-al II-lea Congres general al comitetelor pentru educație politică din Rusia. — 240.

Pe marginea raportului prezentat de tov. Krjijanovski în problema electrificării țării. [Rezoluție adoptată la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. 1920]. — În : Al optulea Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăraniilor, ostașilor roșii și cazacilor din Rusia. Dare de seamă stenografică. (22—29 decembrie 1920). Moscova, Gosizdat, 1921, p. 271—272. (R.S.F.S.R.). — 9, 340—341.

**Planul de electrificare a Rusiei*. Raportul Comisiei de stat pentru electrificarea Rusiei prezentat la Congresul al 8-lea al Sovietelor. Moscova, Gostehizdat, 1920. 669 p., cu paginatie pe secțiuni ; 14 file cu scheme și hărți. (R.S.F.S.R. Secția tehnică-științifică a C.E.S.). — 9, 136, 283.

„*Poslednie Novosti*“, Paris. — 11.

— 1921, nr. 273, 11 martie, p. 1. — 11, 51.

— 1921, nr. 318, 3 mai, p. 1. — 11.

„*Pravda*“, Petrograd-Moscova. — 80, 357, 384.

„*Pravda*“, Petrograd, 1917, nr. 26, 7 aprilie, p. 1—2. — 56.

— 1917, nr. 28, 9 aprilie, p. 2. Pe ziar e indicat greșit nr. 58. — 56.

— 1917, nr. 38, 5 mai (22 aprilie), p. 1. — 56, 463, 465.

— 1917, nr. 39, 6 mai (23 aprilie), p. 1. — 57.

— Moscova, 1920, nr. 270, 1 decembrie, p. 1. — 269.

— 1921, nr. 39, 22 februarie, p. 1. — 136.

- 1921, nr. 64, 25 martie, p. 1. — 11.
- 1921, nr. 139, 29 iunie, p. 1; nr. 140, 30 iunie, p. 1. — 28.
- 1921, nr. 149, 10 iulie, p. 2. — 55, 57, 464.
- 1921, nr. 248, 3 noiembrie, p. 2—4. — 215, 216, 220, 221, 248, 249.
- 1921, nr. 249, 4 noiembrie, p. 1. — 215—220, 248, 249.
- 1921, nr. 263, 22 noiembrie, p. 1—2. — 269.
- 1922, nr. 2, 3 ianuarie, p. 4. — 353, 357.
- 1922, nr. 20, 27 ianuarie, p. 1. — 378.
- 1922, nr. 26, 3 februarie, p. 2. — 384.

**Programul Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia.* Adoptat la Congresul al VIII-lea al partidului, 18—23 martie 1919. Moscova—Petrograd, „Kommunist“, 1919. 24 p. (P.C. (b) din Rusia). — 161, 346, 348, 353.

Radek, K. Max Hölz. — „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 139, 29 iunie, p. 1; nr. 140, 30 iunie, p. 1. — 28.

Raportul anual al C.P.A.E. pentru Congresul al IX-lea al Sovietelor (1920—1921). Moscova, 1921. 192 p. (R.S.F.S.R. Cu titlu de manuscris). — 305.

[*Rezoluția Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste cu privire la excluderea lui P. Levi*]. — „Internaționala Comunistă“, Petrograd, 1921, nr. 17, 7 iunie, coloana 4 297, la rubrica: Activitatea Internaționalei Comuniste. Sub titlul comun: Din procesele-verbale ale Comitetului Executiv. Ședința din 29 aprilie 1921. — 28, 88, 92.

Rezoluția Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste cu privire la recunoașterea Partidului Comunist din Italia drept unica secție a Cominternului în Italia — vezi Către Partidul Comunist din Italia.

Rezoluția Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor și cazacilor din Rusia adoptată în ședința din 29 aprilie 1918 la raportul tov. Lenin „Cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice“. — În: Lenin, V. I. Sarcinile imediate ale Puterii sovietice. Moscova, editura C.E.C. din Rusia, 1918, p. 27. Înaintea titlului autor: N. Lenin. — 158—159, 161, 200—201.

Rezoluția Consiliului Suprem. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1922, nr. 6 (1 445), 10 ianuarie, p. 1. Sub

titlul comun : În legătură cu recunoașterea Puterii sovietice. — 376, 399, 412.

Rezoluție cu privire la evenimentele din martie și în problema Partidului Comunist Unit din Germania, adoptată în ședința a 21-a, din 9 iulie 1921 [a Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste]. — În : Tezele și rezoluțiile Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste. Moscova, 1921, p. 57. — 88—89.

Rezoluție cu privire la organizarea Internaționalei, adoptată în ședința a 24-a, din 12 iulie 1921 [a Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste]. — În : Tezele și rezoluțiile Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste. Moscova, 1921, p. 55—56. — 93—94.

Rezoluție cu privire la organizarea și activitatea partidului, adoptată la Congresul al III-lea — vezi Teze cu privire la structura organizatorică, metodele de acțiune și conținutul activității partidelor comuniste.

Rezoluție cu privire la politica economică [adoptată la Conferința a X-a a P.C. (b) din Rusia. 1921]. — „Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia“, Moscova, 1921, nr. 32, 6 august, p. 6—7, sub titlul comun : Rezoluțiile și materialele conferinței de partid din mai. — 487.

Rezoluție la raportul Comitetului Executiv. Adoptată în ședința a 9-a, din 29 iunie 1921 [a Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste]. — În : Tezele și rezoluțiile Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste, Moscova, 1921, p. 33—34. — 17, 19.

Rolul și sarcinile muncii culturale a sindicatelor. [Rezoluție adoptată la prima Conferință generală pentru problemele muncii cultural-educative a sindicatelor din Rusia. 1 octombrie 1921]. — „Buletinul primei Conferințe generale pentru problemele muncii cultural-educative a sindicatelor din Rusia“, Moscova, 1921, nr. 5, 5 octombrie, p. 1—2. — 240.

Saltîkov-Șcedrin, M. E. Domnii tașkentieni. — 365.

„*Severnaia Kommuna*“, Petrograd, 1919, nr. 58 (251), 14 martie, p. 1. — 247.

Situația mondială și sarcinile noastre. [Rezoluție adoptată în ziua de 4 iulie 1921 la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste]. — În : Tezele și rezoluțiile Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste, Moscova, 1921, p. 3—14. — 34.

„*Smena Veb*“, Paris, 1922, nr. 13, 21 ianuarie p. 1—8. — 385.

„*Soiuz Potrebitelei*“, Moscova, 1921, nr. 25—26, 20 decembrie, p. 3—4. — 498.

- Sorokin, P. A. Influența războiului asupra componenței, însușirilor și organizării sociale a populației.* — „*Ekonomist*“, Petrograd, 1922, nr. 1, p. 77—107. — 512.
- Statutul de organizare al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia adoptat la Congresul al II-lea al partidului.* — În: Congresul al II-lea ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Genève, tip. partidului, [1904], p. 7—9. (P.M.S.D.R.). — 266.
- Teze cu privire la construcția organizatorică, metodele de acțiune și conținutul activității partidelor comuniste, adoptate în ședința a 24-a, din 12 iulie 1921 [a Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste].* — În: Tezele și rezoluțiile Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste. Moscova, 1921, p. 35—54. — 84, 93—94, 97.
- Teze cu privire la tactică.* Moscova, 1921. 19 p. — 23—33, 53, 57, 94—95, 455, 460.
- Teze cu privire la tactică, adoptate în ședința a 24-a, din 12 iulie 1921, [a Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste].* — În: Tezele și rezoluțiile Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste. Moscova, 1921, p. 15—32. — 93—94, 95—96.
- Tezele și rezoluțiile Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste.* Moscova, 1921. 95 p. — 17, 19, 34, 84, 88—89, 92, 93, 94, 95—96, 97, 426.
- Todorski, A. Un an de luptă cu arma și cu plugul.* 1917 ^{7 noiembrie}/_{25 octombrie} 1918. Vesiegonk, Comitetul executiv județean Vesiegonk, 25 octombrie 1918. 79 p. — 511, 514.
- Transporturile.* — „*Ekonomiceskaia Jizn*“, Moscova, 1921, nr. 190, 28 august, p. 2. — 110—112.
- Un proiect pentru anularea datoriilor.* — „*Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova*“, 1921, nr. 283 (1426), 16 decembrie, p. 1, la rubrica: De peste hotare. Sub titlul comun: Antanta. — 298—299.
- Ustrealov, N. V. Patriotica.* — În: *Smena Vch. Culegere de articole scrise de I. V. Kliucnikov, N. V. Ustrealov și alții.* Iulie 1921. Praga, tip. „*Politika*“, 1921, p. 52—71. — 422.
- „*Vestnik Vremennogo Pravitelstva*“, Petrograd, 1917, nr. 35 (81), 20 aprilie (3 mai), p. 2. — 56.
- *Abänderungsvorschläge der deutschen, österreichischen und italienischen Delegation zu den von der russischen Delegation vor-*

- gelegten Thesen über die Taktik.* — „Moskau“, 1921, Nr. 30, 1. Juli, S. 4. — 23—33, 94.
- Amendements proposés par les délégations allemande, autrichienne et italienne aux thèses de la délégation Russe sur la tactique.* — „Moscou“, 1921, N. 33, 5 juillet, p. 4. — 94.
- „*Avanti!*“, Milano, 1920, N. 244, 12 ottobre, p. 1—2. — 16.
- Ballod, K. Der Zukunftsstaat.* Produktion und Konsum im Sozialstaat. 2. vollst. umgearb. Aufl. Stuttgart, Dietz, 1919. 240 S. — 49
- Clausewitz, K. Hinterlassene Werke über Krieg und Kriegführung.* Bd. 1, T. 1. Vom Kriege. Berlin, Dümmler, 1832. XXVIII, 371 S. — 58, 464, 472, 480, 485.
- Compère-Morel. La question agraire et le socialisme en France.* Paris, Rivière, 1912. 455 p. — 281—282.
- Il Congresso socialista di Reggio Emilia.* Vigorosa affermazione dei „centristi“ contro il massimalismo. — „Corriera della Sera“, Milano, 1920, N. 245, 12 ottobre, p. 1—2. Semnat : C. S. — 16.
- Il Convegno di Reggio Emilia.* La concentrazione socialista in cerca di un programma. — „Avanti!“ , Milano, 1920, N. 244, 12 ottobre, p. 1—2. — 16.
- „*Corriera della Sera*“, Milano. — 16.
- 1920, N. 244, 11 ottobre, p. 1. — 16.
- 1920, N. 245, 12 ottobre, p. 1—2. — 16.
- Il XVII Congresso del Partito Socialista Italiano...* [Rezoluție cu privire la atitudinea față de Internaționala a III-a, adoptată la Congresul al XVII-lea al Partidului socialist italian]. — În : Resoconto stenografico del XVII Congresso Nazionale del Partito Socialista Italiano. Livorno 15—16—17—18—19—20 gennaio 1921. Roma, 1921, p. 294—295. (Direzione del Partito Socialista Italiano). — 428.
- **Engels, F. Politisches Vermächtnis.* Aus unveröffentlichten Briefen. Mit einem Bild. Hrsg. vom Exekutivkomitee der Kommunistischen Jugendinternationale. Berlin, Jugendinternationale, 1920. 30 S (Internationale Jugendbibliothek. Nr. 12). — 11—12.
- [*Die Erklärung der Redaktion der Zeitschrift „Unser Weg (Sowjet)“*]. — „Unser Weg (Sowjet)“, Berlin, 1921, Hft. 6, 15. Juli, S. 165. — 92—93.
- Frossard, L.-O. Les Congrès de Moscou.* — „L'Internationale“, Paris, 1921, N 61, 8 juin, p. 1. — 18, 455, 460.

- Guesde, J. En garde! Contre les Contrefaçons, les Mirages et la Fausse Monnaie des Réformes bourgeoises. Polémiques.* Paris, Rouff, 1911. 477 p. — 280—281.
- „*L'Internationale*“, Paris, 1921, N 61, 8 juin, p. 1. — 18, 455, 460.
- Keynes, J. M. The Economic Consequences of the Peace.* London, Macmillan, 1920. VII, 279 p. — 298—299, 380.
- **Der Kongress der tschechischen Linken.* Der Beitritt zur Dritten Internationale mit 562 gegen 7 Stimmen beschlossen. — Ein Referat Šmerals gegen die Dritte Internationale. — „Vorwärts“, Reichenberg, 1921, Nr. 114, 17. Mai. Abendsausgabe. Beilage zu Nr. 114, S. 1—4. — 44, 53.
- Lansing, R. The Peace Negotiations. A personal Narrative. With Illustrations.* Boston and New York, Mifflin, 1921. 328 p. — 380.
- Lénine, V. I. L'impôt alimentaire. (La nouvelle politique, sa nature et ses conditions).* Pg., Internationale Communiste, 1921. 56 p. Înaintea titlului autor: N. Lénine. — 34.
- *— *Die Naturalsteuer.* (Die Bedeutung der neuen Politik und ihre Vorbedingungen). M., Kommunistische Internationale, 1921. 37 S. Înaintea titlului autor: N. Lenin. — 34.
- **Levi, P. Unser Weg.* Wider den Putschismus. Mit einem Artikel von K. Radek als Anhang. Berlin, Seehof, 1921. 56 S. — 90.
- *— *Was ist das Verbrechen?* Die Märzaktion oder die Kritik daran? Rede auf der Sitzung des Zentralaussschusses der VKPD am 4. Mai 1921. Berlin, Seehof, 1921. 45 S. — 90—91.
- Lysis. Contre l'Oligarchie financière en France.* Préf. de J. Finot. 5-me ed. Paris. „La Revue“, 1908. XI, 260 p. — 283.
- Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage, [angenommen auf dem Ausserordentlichen Internationalen Sozialistenkongress zu Basel].* — In: Ausserordentlicher Internationaler Sozialistenkongress zu Basel am 24. und 25. November 1912. Berlin, Buchh. „Vorwärts“, 1912, S. 23—27. — 87, 151, 383, 384, 423.
- „*Moskau*“. In limbile germană, franceză și engleză. — 94.
- *„*Moskau*“, 1921, Nr. 30, 1. Juli, S. 4. — 23—33, 94.
- „*Moscou*“, 1921, N 33, 5 juillet, p. 4. — 94.
- Offener Brief [der Zentrale der Vereinigten Kommunistischen Partei Deutschlands].* — „Die Rote Fahne“, Berlin, 1921, Nr. 11, 8. Januar. Morgenausgabe, S. 1. — 25, 443, 459.

- La participation du gouvernement soviétique reste subordonnée aux garanties que la France a toujours réclamées.* — „Le Petit Parisien“, 1922, N 16385, 8 janvier, p. 1. Sub titlul comun : La conférence décidée à Cannes pour la reconstitution de l'Europe se tiendra à Gênes dans la première quinzaine de mars. — 381.
- Parvus. Der wirtschaftliche Rettungsweg.* Berlin, Verl. für Sozialwissenschaft, 1921. 39 S. — 386.
- „Le Petit Parisien“, 1922, N 16385, 8 janvier, p. 1. — 381.
- Le programme agricole du Parti.* [1894]. — „Le Socialiste“, Paris, 1894, N 205, 22 septembre, p. 2. Sub titlul comun : 12e Congrès national du Parti ouvrier. — 280.
- La question agraire.* — „La Voix Paysanne“, Paris, 1921, N 95, 19 novembre. — 277—284.
- Radek, K. Der 3. Weltkongress über die Märzaktion und die weitere Taktik.* — „Die Rote Fahne“, Berlin, 1921, Nr. 317, 14. Juli. Morgenausgabe, S. 1—2 ; Nr. 319, 15. Juli. Morgenausgabe, Beilage, S. 1. — 89—90.
- „Die Rote Fahne“, Berlin. — 89, 455.
- 1921, Nr. 11, 8. Januar. Morgenausgabe, S. 1. — 25, 443, 459.
- 1921, Nr. 317, 14. Juli. Morgenausgabe, S. 1—2 ; Nr. 319. 15. Juli. Morgenausgabe, Beilage, S. 1. — 89—90.
- **Šmeral, B. Pravda o Sovětovém Rusku.* Praha, 1920, 270 s. — 447.
- „Le Socialiste“, Paris, 1894, N 205, 22 septembre, p. 2. — 280.
- „La Stampa“, Turin. — 16.
- **Thesen zur Tagesordnung des Dritten Weltkongresses der Kommunistischen Internationale (Entwurf).* Berlin, 1921. 30 S. (Als Manuskript gedruckt). — 459.
- „Unser Weg (Sowjet)“, Berlin. — 88, 92—93.
- 1921, Hft. 6, 15. Juli, S. 165. — 92—93.
- Vibrate dichiarazioni antibolsceviche al Congresso di Reggio Emilia.* I Discorsi di Turati, Modigliani e Dugoni. — „Corriere della Sera“, Milano, 1920, N. 244, 11 ottobre, p. 1. Semnat : C.S. — 16.
- „La Voix Paysanne“, Paris, 1921, N 95, 19 novembre. — 277—284.
- „Vorwärts“, Reichenberg. — 53.
- *— 1921, Nr. 114, 17. Mai. Abendsausgabe. Beilage zu Nr. 114, S. 1—4. — 44, 53.

INDICE DE NUME

A

Adoratski, V. V. (1878—1945) — eminent propagator al marxismului, om de știință. Membru al partidului bolșevic din 1904. A făcut parte din Comitetul din Kazan al P.M.S.D.R. În 1906—1907 și 1911—1917 a trăit în străinătate, îndeplinind în repetate rânduri însărcinări date de V. I. Lenin. În 1918 a luorat în cadrul Comisariatului pentru învățământul public. După 1920, director adjunct la Direcția centrală a arhivelor statului, director adjunct al Institutului Lenin, apoi director al Institutului Marx-Engels-Lenin de pe lângă C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S., director al Institutului de filozofie al Academiei de Științe a U.R.S.S. A fost membru activ al Academiei Comuniste și apoi al Academiei de Științe a U.R.S.S. A scris o serie de lucrări de istorie a marxismului. A participat activ la editarea Operelor lui K. Marx, F. Engels și V. I. Lenin. — 12.

Abundov, R. A. (1897—1938) — eminent activist de partid și de stat din Azerbaidjan. Membru al partidului bolșevic din 1919. După victoria Puterii sovietice în Azerbaidjan (1920) a fost șef adjunct de secție la C.C. al P.C. (b) din Azerbaidjan, apoi secretar al Comitetului de partid din Baku. În 1924—1930 a fost secretar al C.C. al P.C. (b) din Azerbaidjan, comisar al poporului pentru învățământ al R. S. S. Azerbaidjene, secretar al Comitetului de partid al Ținutului Transcaucazia. În ultimii ani ai vieții s-a dedicat activității științifice. A tradus în azerbaidjană o serie de lucrări ale lui K. Marx, F. Engels și V. I. Lenin. — 156.

Alski, A. O. (1892—1939) — membru al partidului bolșevic din 1917. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de stat la Voronej, în Lituania și în Bielorusia. A fost șeful secției de evidență și repartizare din C.C. al P.C. (b) din Rusia. Între 1921 și 1927 — adjunct al comisarului poporului pentru finanțe și membru în colegiul Comisariatului finanțelor al R.S.F.S.R., apoi al U.R.S.S.; în anii următori a lucrat în domeniul economic. În 1923 a aderat la troțkiști, fapt pentru care în 1927 a fost exclus din partid. Recunoscându-și greșelile, în 1930 a fost reprimis în partid. În 1933 a fost pentru a doua oară exclus din partid ca troțkist activ. — 118, 273.

Andreev, A. A. (n. 1895) — militant de seamă al partidului comunist și al Statului sovietic, membru de partid din 1914. În primii ani ai Puterii sovietice a deținut posturi de conducere în aparatul sindical, de partid și de stat în Ural și în Ucraina. În anii 1920—1922 a fost secretar al C.C.S. din Rusia; la congresele al IX-lea, al XI-lea și la toate congresele următoare ale partidului a fost ales membru al C.C.; în 1922—1927 — președinte al C.C. al Sindicatului feroviarilor, în 1924—1925 — secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în 1930—1931 — președinte al Comisiei Centrale de Control a P.C. (b) al Uniunii Sovietice, în 1931—1935 — comisar al poporului pentru căile de comunicație, din 1932 pînă în 1952 — membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice, din 1935 pînă în 1946 — secretar al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice, din 1939 pînă în 1952 — președinte al Comisiei Controlului de Partid de pe lângă C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice, din 1943 pînă în 1946 — comisar al poporului pentru agricultură, din 1946 pînă în 1953 vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., din 1957 — președinte al Asociației de prietenie sovieto-chineză. — 344, 468.

Avanesov, V. A. (1884—1930) — membru al P.M.S.D.R. din 1903. În 1917—1919 — secretar și membru al Prezidiului C.E.C. din Rusia. În 1919 și la începutul anului 1920 — membru al colegiului Comisiei Controlului de Stat. Din 1920 pînă în 1924 — adjunct al comisarului poporului pentru Inspekția muncitorească-țărănească, membru al Colegiului Cekai, apoi adjunct al comisarului poporului pentru comerțul exterior. Din 1925 — membru al prezidiului C.E.S. Între 1922 și 1927 — membru al C.E.C. al U.R.S.S. — 186.

Avercenko, A. T. (1881—1925) — scriitor satiric rus. După Revoluția Socialistă din Octombrie — emigrant. — 250—251.

B

Ballod, Karl (1864—1931) — economist burghez. Din 1905 profesor la Universitatea din Berlin. Între 1919 și 1931 a funcționat ca profesor la Universitatea din Riga. A scris o serie de lucrări economice, printre care și cartea „Der Zukunftsstaat”. — 49.

Bauer, Otto (1882—1938) — unul dintre liderii aripii de dreapta a social-democrației austriece și ai Internaționalei a II-a, ideolog al așa-numitului „austromarxism”. A avut o atitudine ostilă față de Revoluția Socialistă din Octombrie. — 43.

Bebel, August (1840—1913) — unul dintre militanții de seamă ai social-democrației germane și ai mișcării muncitorești internaționale. În 1869 a întemeiat, împreună cu W. Liebknecht, Partidul muncitoresc social-democrat din Germania („eisenachienii”); a fost ales în repetate rînduri deputat în Reichstag. La sfîrșitul secolului trecut și la începutul acestui secol a luat atitudine împotriva reformismului și revizionismului din rîndurile social-democrației germane.

Cuvîntările rostite de el împotriva bernsteinienilor au fost apreciate de V. I. Lenin ca „un model de apărare a concepțiilor marxiste și de luptă pentru caracterul cu adevărat socialist al partidului muncitoresc” (Opere complete, vol. 23, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 392). — 11—12, 50, 223.

Bell, Thomas (1882—1940) — comunist englez. Membru al Partidului laburist independent din 1900. A participat activ la crearea Partidului muncitoresc socialist și a fost membru al C.C. al acestui partid. În 1920 a participat la organizarea Partidului Comunist din Marea Britanie. Pînă în 1929 a fost membru al C.C. și al Biroului Politic al acestui partid. Delegat la congresele al III-lea, al VI-lea și al VII-lea ale Internaționalei Comuniste. În 1921—1922 și 1926—1928 a fost reprezentantul Partidului Comunist din Marea Britanie în Comitetul Executiv al Cominternului. La Congresul al VI-lea al Internaționalei Comuniste (1928) a fost ales în C.E.I.C. În 1930—1931 — președintele Asociației prietenilor U.R.S.S. din Anglia. În 1936—1939 a îndeplinit munci de răspundere în cadrul Ajutorului Roșu Internațional. — 83—85.

Belov, A. A. — directorul întreprinderii „Magazine universale de stat”. În aprilie—noiembrie 1922 — membru al conducerii secției comerciale centrale a C.E.S. — 365, 371.

Bernstein, Eduard (1850—1932) — liderul aripii oportuniste a social-democrației germane și a Internaționalei a II-a, teoretician al reformismului și al revizionismului. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții centriste, camuflîndu-și social-șovinismul sub paravanul unei frazeologii internaționaliste. În anii următori a continuat să sprijine politica burgheziei imperialiste; a luat atitudine împotriva Revoluției Socialiste din Octombrie. — 16.

Bogdanov, A. (Malinovski, A. A.) (1873—1928) — social-democrat, filozof, sociolog și economist; de profesiune medic. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. În perioada reacțiunii și a noului avînt revoluționar a stat în fruntea otzoviștilor și a fost liderul grupului antipartinic „Vpered”. În filozofie a încercat să creeze un sistem propriu — „empiriomonismul”, variantă a filozofiei idealist-subiective machiste, pe care V. I. Lenin a criticat-o în lucrarea „Materialism și empiriocriticism”. La consfătuirea din iunie 1909 a redacției lărgite a ziarului „Proletarii”, Bogdanov a fost exclus din rîndurile bolșevicilor. După Revoluția din Octombrie a fost unul dintre organizatorii și conducătorii „Proletcultului”. Din 1926 a ocupat postul de director al Institutului de transfuzie, întemeiat de el. — 269.

Bogdanov, P. A. (1882—1939) — membru al partidului bolșevic din 1905. A desfășurat muncă de partid la Moscova, Voronej și Gomeł. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a condus secția militară a Sovietului de deputați ai muncitorilor, țărănilor și soldaților din Gomeł, apoi a fost președintele comitetului revoluționar local. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat

la Moscova. Între 1921 și 1925 a fost președintele C.E.S. și membru în C.C.P. al R.S.F.S.R. În anii următori a ocupat diverse funcții în aparatul Sovietelor și în domeniul economic. — 120, 144, 178, 179—180, 191, 254, 269, 273.

Bonomi, Ivanoe (1873—1951) — om de stat italian. Socialist de dreapta. Exclus în 1912 din Partidul socialist italian, a devenit unul dintre fondatorii așa-numitului „partid socialist al reformelor”. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine, pronunțându-se pentru intrarea Italiei în război de partea Antantei. În 1916—1921 a ocupat o serie de posturi ministeriale. În 1921—1922 a prezidat un guvern de coaliție format din reprezentanți ai partidelor burgheze și ai social-reformiștilor. În perioada dictaturii fasciste (1922—1943) s-a retras din viața politică, apoi a condus Comitetul eliberării naționale din Italia. În 1944—1945, în calitate de șef al guvernului, s-a împotrivit înfăptuirii unor transformări democratice în Italia. În 1949, în calitate de președinte al senatului, a contribuit la aderarea Italiei la Blocul Atlantic. — 376, 514.

Bordiga, Amadeo (n. 1889) — om politic italian. Din 1910 a fost membru al Partidului socialist italian, în cadrul căruia s-a aliat în fruntea unui curent apropiat de anarhism. Începînd din 1919 a militat pentru un program de boicotare a parlamentelor burgheze, a condus fracțiunea așa-numiților „comuniști boicotiști”. A fost delegat la Congresul al II-lea al Cominternului. În 1921 a participat la întemeierea Partidului Comunist Italian și pînă în 1926 a făcut parte din organele sale conducătoare. Bordiga a dus o politică sectară de stînga, s-a ridicat împotriva tacticii Internaționalei Comuniste de creare a frontului unic antifascist. Ulterior a propagat concepții troțkiste, a dus o luptă fracționistă împotriva liniei P.C.I., fapt pentru care în 1930 a fost exclus din partid. În 1944 a întemeiat partidul troțkist al așa-numiților „comuniști internaționaliști”. — 21.

Briand, Aristide (1862—1932) — om de stat francez, de numeroase ori prim-ministru. A inițiat proiectul creării „Pan-Europei”. Ca ministru de externe (1925—1932), a fost unul dintre inițiatorii acordurilor de la Locarno (1925) și ai pactului Kellog-Briand (1928). — 381.

Brilliant, G. I. — *vezi* Sokolnikov, G. I.

Brinhanov, N. P. (1878—1942) — membru al P.M.S.D.R. din 1902; din 1904 — bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut funcția de adjunct al comisarului poporului pentru aprovizionare, iar din 1921 comisar al poporului pentru aprovizionare, comisar al poporului pentru finanțe, adjunct al comisarului poporului pentru aprovizionare și vicepreședinte al comisiei C.C.P. pentru evaluarea recoltei. La congresele al XV-lea și al XVI-lea a fost ales membru supleant al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. — 372, 469.

Bronștein, L. D. — vezi Troțki, L. D.

Buharin, N. I. (1888—1938) — membru al partidului bolșevic din 1906.

După Revoluția din Octombrie 1917 a fost redactor al ziarului „Pravda”, membru al Biroului Politic al C.C., membru al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. S-a ridicat în repetate rânduri împotriva politicii leniniste a partidului: în 1918 s-a aflat în fruntea grupului antipartinic al „comuniștilor de stînga”; în timpul discuției din partid cu privire la sindicate (1920—1921) s-a situat mai întîi pe o poziție „tampon”, iar apoi a aderat la grupul lui Troțki; începînd din 1928 a condus opoziția de dreapta din partid. În 1929 a fost scos din Biroul Politic al C.C. În 1937, ca urmare a activității sale antipartinice, a fost exclus din rîndurile partidului. — 265, 266, 269, 382—383, 384.

Bulkin (Semenov), F. A. (n. 1888) — social-democrat; în anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar — lichidator. În timpul primului război mondial — defensist; a făcut parte din comitetele pentru sprijinirea industriei de război din Novgorod, Samara și Petersburg. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a îndepărtat de menșevici; în 1920 a fost primit în P.C. (b) din Rusia. A lucrat în domeniul economic și pe linie sindicală. În 1922 a fost exclus din partid pentru participare la „opoziția muncitorească”; în 1927 a fost reprimat în P.C. (b) din Rusia, dar în 1935 a fost din nou exclus pentru activitate antipartinică. — 468.

Bullit, William Christian (n. 1891) — ziarist și diplomat american, unul dintre promotorii activi ai politicii antisovietice. În 1919 a fost trimis de Wilson și de Lloyd George în Rusia Sovietică cu o misiune specială. După aceea și-a dat demisia. A revenit în diplomatie în 1933. În anii 1933—1936 a fost primul ambasador american în U.R.S.S., iar în 1936—1941 — ambasador în Franța. În 1942—1943 a deținut funcția de adjunct special al ministrului marinei al S.U.A. După cel de-al doilea război mondial s-a manifestat ca partizan activ al politicii „războiului rece”. — 302.

Burian, Edmund (1878—1935) — social-democrat ceh. În 1911—1918 a fost unul dintre liderii orientării „centraliste” din social-democrația cehă. Din 1920, membru al Partidului Comunist din Cehoslovacia și membru al Comitetului Executiv al acestui partid; în 1922 a fost reprezentantul P.C.C. în Internaționala Comunistă. În 1929 a fost exclus din partid pentru deviere de dreapta și lichidatorism. S-a reîntors la social-democrați și a activat pe linie sindicală. — 59.

C

Callwert, G. S. — muncitor american, membru al organizației Muncitorii industriali ai lumii. În 1921 a participat la organizarea Coloniei industriale autonome din Kuzbass. — 142, 144, 179.

Caroti, A. — împuternicitul casei italiene de filme Cito-Cinema. — 273.

Cemerinski, I. — *vezi* Maslov, A.

Cernov, V. M. (1876—1952) — unul dintre liderii partidului eserilor. Din mai pînă în august 1917 a fost ministru al agriculturii în guvernul provizoriu burghez; a promovat o politică de crunte represiuni împotriva țăranilor care trecuseră la ocuparea pămînturilor moșierești. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii răscoalelor antisovietice. În 1920 a emigrat; în străinătate a continuat să desfășoare o activitate antisovietică. — 79, 100, 512, 513.

Christensen, Parley Parker (1869—1954) — om politic burghez american, de profesiune jurist. În 1920 a fost unul dintre fondatorii Partidului muncitorilor și al fermierilor. — 299—300.

Cicerin, G. V. (1872—1936) — om de stat sovietic, eminent diplomat. Între 1904 și 1917 a trăit în emigrație, unde a intrat în P.M.S.D.R. (în 1905). În perioada reacțiunii — adept al menșevismului. În timpul primului război mondial — internaționalist. La sfîrșitul anului 1917 a trecut pe pozițiile bolșevismului, iar în 1918 a intrat în P.C. (b) din Rusia. Comisar pentru afacerile externe între 1918 și 1930, a condus delegațiile sovietice la conferințele de la Genova și Lausanne. A fost membru al C.E.C. din Rusia și al C.E.C. al U.R.S.S. La congresele al XIV-lea și al XV-lea ale partidului a fost ales membru în C.C. — 115, 141, 187, 192, 243, 290, 342—343, 376, 379—380, 381, 385, 390—391, 399, 412, 415, 416.

Clausewitz, Karl (1780—1831) — general prusian, mare teoretician militar burghez, a scris o serie de lucrări privind istoria războaielor napoleoneene și a altor războaie. — 58.

Compère-Morel, Adeodat Constant Adolphe (1872) — socialist francez, publicist. A fost redactor și colaborator activ la o serie de ziare și reviste socialiste franceze. Din 1909 — membru al Camerei deputaților din Franța. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. Din 1933 a fost unul dintre liderii grupului de dreapta (al așa-numiților neosocialiști) care s-a desprins de Partidul socialist francez. — 282.

D

Dabal, Tomasz (1890—1937) — militant al mișcării țăărănești poloneze și internaționale. În 1919 a fost ales în Seim, unde a fost unul dintre liderii aripii de stînga a Partidului țăărănesc polonez. A fost în repetate rînduri arestat și întemnițat pentru propagandă împotriva războiului cu Rusia Sovietică. În 1922 a intrat în Partidul Comunist Polonez. Începînd din 1923 a trăit în Rusia Sovietică. A fost unul dintre întemeietorii și conducătorii Internaționalei Țărănești.

Din 1929 a activat în domeniul științific-pedagogic, în aparatul de partid și de stat : în 1932—1934 — vicepreședinte al Academiei de Științe din Bielorusia ; membru al C.C. al P.C. (b) din Bielorusia și apoi membru al C.E.C. al Republicii Sovietice Socialiste Bieloruse. — 183.

Dan (Gurvici), F. I. (1871—1947) — unul dintre liderii menșevicilor. În perioada reacțiunii și a noului avânt revoluționar a condus în străinătate un grup de lichidatori. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. După revoluția din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd și a făcut parte din Prezidiul C.E.C. în prima legislatură ; a sprijinit guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. La începutul anului 1922 a fost expulzat din țară ca dușman al Statului sovietic. — 468.

Danișevski, K. H. (1884—1941) — membru al P.M.S.D.R. din 1900, bolșevic, militant de seamă al mișcării revoluționare din Letonia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost membru al Consiliului militar-revoluționar al republicii și al Consiliului militar-revoluționar al Frontului de est, președinte al Tribunalului militar-revoluționar al republicii. De la începutul anului 1921 a fost conducătorul Direcției silvice generale, apoi a deținut alte funcții administrative și economice. — 128, 129, 130, 131.

Daszynski, Ignacy (1866—1936) — om politic polonez. În 1892—1919 a condus partidul social-democrat din Galiția, apoi a fost unul dintre liderii P.P.S. unificat (de dreapta). După 1919 a fost de trei ori ales deputat în Seimul polonez, unde a fost președintele fracțiunii P.P.S. În 1920 a făcut parte din guvernul burghezo-moșieresc al Poloniei în calitate de vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. A sprijinit lovitura de stat fascistă și regimul fascist al lui Pilsudski. — 183.

David, Eduard (1863—1930) — unul dintre liderii aripii de dreapta a social-democrației germane, revizionist, de profesiune economist. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. În 1919 a făcut parte din primul guvern de coaliție al Republicii germane. În 1919—1920 a fost ministru de interne, iar în 1922—1927 — reprezentant al guvernului la Hessen. A sprijinit tendințele revanșarde ale imperialismului german și a avut o atitudine ostilă față de U.R.S.S. — 87.

Davis, Jerome (n. 1891) — pedagog și sociolog american, militant pe tărîm social. În 1916—1918 a fost în Rusia. A avut o atitudine de simpatie față de Revoluția Socialistă din Octombrie. A fost unul dintre cei care în 1921 au organizat în America o colecție de fonduri și procurarea de produse alimentare în ajutorul populației înfometate din Rusia Sovietică. A vizitat de mai multe ori Uniunea Sovietică. Este un participant activ la mișcarea de luptă pentru pace. — 475.

Denikin, A. I. (1872—1947) — general țarist ; în perioada intervenției militare străine și a războiului civil (1918—1920) a fost protejatul imperialiștilor anglo-franco-americani ; comandant-șef al forțelor armate albgardiste din sudul Rusiei. După înfrîngerea trupelor de sub comanda sa (martie 1920) a emigrat. — 160, 164, 165, 204, 229, 235, 279, 302.

Djuğașvili, I. V. — *vezi* Stalin, I. V.

Dovgalevski, V. S. (1885—1934) — membru al partidului bolșevic din 1908, de profesie inginer electrician. A lucrat în străinătate pînă la revoluția din februarie 1917. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost comisar în Armata Roșie. Din 1919 pînă în 1921 a fost membru în Comisia C.M.A. pentru refacerea căilor de comunicație din Siberia și din Ural și comisar la direcția telecomunicațiilor și a electrotehnicii din Comisariatul poporului pentru căile de comunicație. În 1921—1924 a fost comisar al poporului și adjunct al comisarului poporului pentru poștă și telegraf al R.S.F.S.R., apoi al U.R.S.S. În ultimii ani ai vieții a lucrat în diplomație. — 361.

Dzerjinski, F. E. (1877—1926) — eminent militant al partidului bolșevic și al Statului sovietic, membru de partid din 1895. Unul dintre organizatorii social-democrației din Polonia și Lituania. A desfășurat muncă de partid în Polonia și în Rusia. De la Congresul al IV-lea al partidului — membru al C.C. După Revoluția din Octombrie 1917 a fost președintele Cekăi. La începutul anului 1918 s-a situat pe o poziție greșită în problema încheierii păcii de la Brest. În 1921 a fost numit comisar al poporului pentru căile de comunicație, păstrînd totodată și funcțiile de președinte al Cekăi și de comisar al poporului pentru afacerile interne ; din 1924 a deținut postul de președinte al C.E.S. din Rusia. Începînd din iunie 1924 a fost membru supleant al Biroului Politic al C.C. și membru al Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia. — 82, 271—272.

E

Engels, Friedrich (1820—1895) — *vezi* articolul lui V. I. Lenin „Friedrich Engels”. Opere complete, vol. 2, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 1—14. — 11—12, 50, 223, 224, 280.

Enukidze, A. S. (1877—1937) — membru de partid din 1898, bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat la secția militară a C.E.C. din Rusia ; din 1918 a fost secretar al C.E.C. din Rusia ; din 1923 pînă în martie 1935 — secretar al C.E.C. al U.R.S.S. La congresele al XIII-lea, al XIV-lea, al XV-lea și al XVI-lea a fost ales membru al C.C.C., iar la Congresul al XVII-lea — membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. În 1936 a fost director al Trustului regional de transporturi rutiere din Har-kov. — 271—272, 401—406, 436.

F

Fotieva, L. A. (n. 1881) — membră a P.C.U.S. din 1904. În 1904—1905 a activat în grupul bolșevic din străinătate, ajutând pe N. K. Krupskaja să poarte corespondența cu organizațiile ilegale din Rusia. A participat la prima revoluție rusă din 1905—1907 și la Revoluția din Octombrie 1917. Din 1918 — secretară a C.C.P. și a C.M.A. și totodată secretară a lui V. I. Lenin. Între 1933 și 1936 a lucrat în aparatul Direcției generale a energiei din cadrul departamentului industriei grele. Din 1939 pînă în 1956 a fost colaborator științific al Muzeului central „V. I. Lenin”. — 287.

Friesland — *vezi* Reuter, Ernst.

Frossard, Ludovic Oscar (n. 1889) — socialist francez. În 1920 a făcut parte din Comitetul pentru refacerea Internaționalei a II-a. A participat la întemeierea P.C.F. și a intrat în comitetul lui de conducere. În 1923 a părăsit mișcarea comunistă și a trecut de partea reformismului. În ajunul celui de-al doilea război mondial a sprijinit politica müncheneză. În 1939—1940 a fost ministru al informațiilor. — 18, 454, 455, 460.

Frumkin, M. I. (1878—1939) — a intrat în P.M.S.D.R. în 1898. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a lucrat la Comitetul executiv gubernial și la Comitetul gubernial de partid Krasnoarsk. După Revoluția Socialistă din Octombrie a activat pe linie de partid și în aparatul de stat: în anii 1918—1922 a fost membru al colegiului, apoi adjunct al comisarului poporului pentru aprovizionare, vicepreședinte al Comitetului revoluționar din Siberia; ulterior a deținut funcția de adjunct al comisarului poporului pentru comerțul exterior, adjunct al comisarului poporului pentru finanțe. Participant activ la opoziția de dreapta, în 1937 a fost exclus din partid. — 61.

G

Gennari, Egidio (1876—1942) — militant de seamă al mișcării muncitorești din Italia, unul dintre întemeietorii P.C.I. În 1897 a intrat în Partidul socialist italian; lider al aripii lui de stînga, a luptat împotriva reformiștilor și centriștilor. Din 1918 secretar, iar în 1920 secretar general al partidului socialist. A militat pentru afilierea partidului la Internaționala Comunistă. La întemeierea P.C.I. (1921) a fost ales în Comitetul Central al acestuia. Delegat la Congresul al III-lea al Cominternului și membru al C.E.I.C. În 1921—1922 și 1924—1926, deputat în parlamentul italian. A fost în repetate rînduri urmărit de autoritățile fasciste. În 1926, în baza unei hotărîri a partidului, a plecat în străinătate, unde a continuat să participe activ la mișcarea muncitorească și antifascistă internațională. A murit în U.R.S.S. — 20.

Ghelfand, A. L. — *vezi* Parvus.

GLDM — *vezi* Liber (Goldman), M. I.

Goldman, M. I. — *vezi* Liber, M. I.

Golșman, A. Z. (1894—1933) — a intrat în mișcarea revoluționară în 1910. În aprilie 1917 a devenit membru al partidului bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a avut munci de conducere pe linie sindicală și economică. Din 1917 pînă în 1920 — membru al C.C. al Sindicatului metalurgiștilor. În anii 1920—1921 — membru al prezidiului C.C.S. din Rusia; în timpul discuției cu privire la sindicate a fost adept activ al platformei lui Troțki. Din 1922 a deținut diverse funcții în Consiliul economic superior, în C.C.C. — I.M.Ț., în Direcția generală a aviației civile. — 468.

Gompers, Samuel (1850—1924) — fruntaș al mișcării sindicale americane. A fost unul dintre întemeietorii Federației Americane a Muncii (A.F.L.); din 1895 a fost președinte inamovibil al A.F.L. A promovat o politică de colaborare de clasă cu capitaliștii și a fost adversar al luptei revoluționare a clasei muncitoare. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. Iașă de Revoluția din Octombrie și față de Statul sovietic a avut o atitudine ostilă. — 429.

Gonikman, S. L. (n. 1897) — menșevic în 1917—1918, a intrat apoi în P.C. (b) din Rusia. Din 1921 pînă în 1926 a fost profesor la diferite instituții de învățămînt superior din Moscova, iar în anii următori a activat pe linie de partid și în domeniul economiei. În 1935 a fost exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. pentru activitate anti-partinică. — 216.

Gorbutov, N. P. (1892—1938) — membru al partidului bolșevic din 1917. După Revoluția Socialistă din Octombrie, secretar al C.C.P. și șeful secției tehnice-științifice a C.E.S. În 1919 a fost lucrător politic în Armata Roșie. Din 1920 — secretar general al C.C.P. al R.S.F.S.R., apoi al C.C.P. al U.R.S.S. și al C.M.A., membru al Comisiei de stat a planificării a U.R.S.S. Ulterior a deținut funcții de răspundere în domeniul științific și pedagogic. — 186, 369, 407.

Gorki, Maksim (Peșkov, A. M.) (1868—1936) — mare scriitor proletar, părintele literaturii sovietice. — 475.

Gorski, B. — autorul articolului „Despre grecii care aduc daturi“, publicat în ziarul „Izvestia“ din 23 noiembrie 1921. — 252.

Grum-Grjmailo (Grumm-Grjmailo), V. E. (1864—1928) — mare specialist rus în domeniul metalurgiei, unul dintre creatorii științei metalurgiei în Rusia. În 1911—1918 și 1920—1924 a fost profesor la Institutul politehnic din Petersburg, iar apoi la Institutul de mine din Ural. Creatorul Biroului de construcții metalurgice și termotehnice de pe lângă secția tehnică-științifică a C.E.S. Din 1927, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S. Autorul unor lucrări în domeniul termotehnicii, al metalurgiei etc. — 475.

Guesde, Jules (Basile, Mathieu) (1845—1922) — militant al mișcării muncitorești franceze și internaționale. A fost unul dintre întemeietorii și conducătorii Partidului muncitoresc francez (1879) și al Internaționalei a II-a. În 1901, Guesde și adepții lui au creat Partidul socialist din Franța, care în 1905 a fuzionat cu Partidul socialist francez (noul partid a adoptat denumirea de Partidul socialist francez unificat). Guesde a luptat împotriva anarhismului și a oportunismului de dreapta, avînd o contribuție importantă la răspîndirea ideilor marxismului și la dezvoltarea mișcării socialiste în Franța. Dar, luînd atitudine împotriva politicii socialiștilor de dreapta, Guesde a comis unele greșeli sectare, atît în probleme de teorie cît și în probleme de tactică. De la începutul primului război mondial el s-a situat pe pozițiile social-șovinismului și a intrat în guvernul burghez al Franței. În 1920 el nu s-a alăturat majorității Congresului de la Tours al Partidului socialist francez, care a hotărît afilierea la Internaționala Comunistă. — 280.

Guseinov, M. D. (1894—1938) — militant de seamă al mișcării revoluționare din Azerbaidjan, membru al partidului bolșevic din 1918. În 1919 a făcut parte din Comitetul Ținutului Caucaz și din Comitetul din Baku al partidului, iar apoi a fost ales președinte al C.C. al P.C. (b) din Azerbaidjan. În 1920—1921 — vicepreședinte al Comitetului revoluționar din Azerbaidjan și comisar al poporului pentru finanțe. Din mai pînă în decembrie 1921 a fost comisar al poporului pentru afacerile externe și președintele C.E.S. de pe lîngă C.C.P. al R.S.S. Azerbaidjan. În 1922, adjunct al comisarului poporului pentru problemele naționalităților al R.S.F.S.R. Din 1923 pînă în 1929, vicepreședinte al C.C.P., comisar al poporului pentru afacerile externe și comisar al poporului pentru finanțe al Republicii Sovietice Federative Socialiste Transcaucaziene. În anii următori a fost prim-secretar al C.C. al P.C. din Tadjikistan, apoi a lucrat la Comisariatul poporului pentru învățămînt al R.S.F.S.R. — 156.

H

Hammer, Julius — milionar american. A avut o atitudine de simpatie față de Revoluția din Octombrie. Între 1921 și 1927 a fost președintele consiliului de administrație al concesiunii americane „Al-americco” pentru exploatarea minei de azbest din Alapaevsk (Ural). — 500.

Hartstein — vezi Levi, Paul.

Haywood, William (Bill) (1869—1928) — militant al mișcării muncitorești din S.U.A., de profesiune miner. Membru al partidului socialist din 1901, iar apoi unul dintre conducătorii aripii lui de stînga. Unul dintre întemeietorii și conducătorii organizației I.W.W. (Muncitorii industriali ai lumii). De la începutul primului război mondial a luat atitudine împotriva militarismului și a războiului imperialist. A salutat Revoluția din Octombrie 1917. Curînd după în-

temcierea Partidului Comunist din S.U.A. a intrat în rîndurile lui. Urmărit pentru activitatea sa revoluționară, a fost nevoit să părăsească S.U.A. Din 1921 a trăit în Uniunea Sovietică. A participat activ la organizarea coloniei industriale autonome din Kuzbass. În anii următori a activat în cadrul Ajutorului Roșu Internațional și în domeniul publicisticii. — 142, 144, 179.

Hempel — unul dintre reprezentanții Partidului muncitoresc comunist din Germania la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste. — 25.

Hilferding, Rudolf (1877—1941) — unul dintre liderii oportuniști ai social-democrației germane și ai Internaționalei a II-a; teoretician al așa-numitului „austromarxism“. Din 1907 a fost redactor al ziarului „Vorwärts“, organ central al Partidului social democrat din Germania. Principala sa operă, „Capitalul financiar“, apărută în 1910, a fost apreciată de V. I. Lenin, care a criticat însă definiția greșită dată capitalului financiar, faptul că Hilferding trece cu vederea contradicțiile imperialismului, că rupe economicul de politic etc. În anii primului război mondial, Hilferding s-a situat pe poziții centriste, a apărut unitatea cu social-imperialiștii. După război a lansat teoria „capitalismului organizat“, devenind un apologet al capitalismului monopolist de stat. Din 1917 — lider al Partidului social-democrat independent din Germania. A fost în repetate rînduri membru al guvernului burghez al Republicii de la Weimar. După instaurarea fascismului a emigrat în Franța. — 87, 148.

Hillquit, Moris (1869—1933) — socialist american, de profesiune avocat. La început a aderat la marxism, apoi a alunecat spre oportunism. În 1888 a intrat în Partidul muncitoresc socialist. După scindarea acestui partid a fost unul dintre fondatorii Partidului socialist din S.U.A. (1901), partid reformist. Începînd din 1904 a făcut parte din Biroul socialist internațional. A participat la lucrările congreselor Internaționalei a II-a. — 148.

Hinciuk, L. M. (1868—1944) — membru al P.M.S.D.R. din 1903, menșevic; a fost membru al C.C. al menșevicilor; în partidul bolșevic a intrat în 1920. În anii 1917—1920 a fost membru în consiliul de conducere al Cooperativei muncitorești din Moscova, iar din 1921 pînă în 1926 — președinte al consiliului de conducere al Uniunii centrale a cooperativei de consum. Din 1927, reprezentant comercial al U.R.S.S. în Anglia, iar apoi în Germania. Din 1934 a fost comisar al poporului pentru comerțul interior al R.S.F.S.R. — 252.

Hözl, Max (1889—1933) — comunist de stînga german. În 1920 a condus lupta armată a muncitorilor din Vogtland (Germania centrală) împotriva puciului organizat de Kapp. A fost exclus din Partidul Comunist German pentru tendințe anarhiste. În martie 1921 a condus lupta armată a detașamentelor muncitorești din districtul Bitterfeld-Merseburg-Halle (Germania centrală), fapt pentru care a fost condamnat la detențiune pe viață. În 1922, în timp ce se afla în în-

chisoare, a intrat din nou în P.C.G. În 1929, după ce a fost eliberat din închisoare, a emigrat în U.R.S.S. — 28.

Hyndman, Henry Mayers (1842—1921) — socialist englez, reformist. În 1900—1910 a fost membru al Biroului socialist internațional. A fost unul dintre liderii Partidului socialist britanic, din care s-a retras în 1916, după ce Conferința de partid de la Salford l-a condamnat pentru poziția sa social-șovină față de războiul imperialist. A avut o atitudine ostilă față de Revoluția din Octombrie 1917 și a sprijinit intervenția armată împotriva Rusiei Sovietice. — 280.

I

Iakovenko, V. G. (1889—1938) — membru al partidului bolșevic din 1917. Din 1918 — unul dintre conducătorii mișcării de partizani din Siberia, președintele consiliului Frontului de partizani din nordul districtului Kansk, președintele Comitetului executiv județean Kansk, apoi președintele Comitetului executiv gubernial Krasnoiarsk. În 1922—1923 — comisar al poporului pentru agricultură al R.S.F.S.R. Din 1923 pînă în 1926 — comisar al poporului pentru prevederi sociale. Din 1928 a lucrat la biroul de audiențe al lui M. I. Kalinin, apoi la Comisia de stat a planificării, iar din 1935 la Comisariatul poporului pentru agricultură al U.R.S.S. — 378.

Iavoslavski, E. M. (1878—1943) — militant de seamă al partidului comunist, cunoscut istoric și publicist, membru al P.M.S.D.R. din 1898, bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut funcții de răspundere pe linie de partid: membru al Biroului din Siberia al Comitetului Central, în 1921 — secretar al Comitetului Central al partidului, din 1923 pînă în 1934 — secretar al Comisiei Centrale de Control. A fost membru al C.E.C. din U.R.S.S., a făcut parte din direcția Institutului Lenin. În ultimii ani ai vieții sale a condus grupul de lectori ai Comitetului Central al partidului, a făcut parte din colegiul de redacție al ziarului „Pravda” și al revistei „Bolșevik”. Începînd din 1939 a fost membru al Academiei de Științe a U.R.S.S. A scris o serie de lucrări privind istoria partidului comunist și a mișcării revoluționare din Rusia. — 141.

Ioffe, A. A. (1883—1927) — remarcabil diplomat sovietic. A intrat în mișcarea social-democrată în ultimii ani ai secolului trecut. La Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost primit, împreună cu interraioniștii, în partidul bolșevic, fiind totodată ales în C.C. În octombrie 1917 a fost membru al Comitetului militar-revoluționar din Petrograd. În 1918 s-a situat pe pozițiile „comuniștilor de stînga”. În timpul tratatelor de pace de la Brest a făcut parte din delegația sovietică. Din aprilie pînă în noiembrie 1918 a fost reprezentant plenipotențiar al R.S.F.S.R. la Berlin. A participat la tratativele dintre Rusia Sovietică și guvernele unor țări capitaliste. În anii 1925—1927 a făcut parte din opoziția troțkistă. — 381, 412, 415

Ivanov, A. A. (1867—1939) — astronom sovietic. În 1908—1929, profesor la Universitatea din Petersburg (Leningrad). În 1919—1930, directorul Observatorului astronomic din Pulkovo ; din 1925 — membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S. Autorul unor lucrări în ramurile fundamentale ale astronomiei. — 475.

Iudenici, N. N. (1862—1933) — general în armata țaristă. După Revoluția Socialistă din Octombrie, membru al guvernului contra-revoluționar al Regiunii de nord-vest ; a fost comandant-șef al armatei alb-gardiste din nord-vest. În 1919 a încercat de două ori să cucerească Petrogradul, dar fără succes. Înfrînt de Armata Roșie, în noiembrie 1919 s-a retras în Estonia, de unde a plecat în Anglia. — 160, 229, 279.

I

„Intemeietorul“ — vezi Lutovinov, I. H.

K

Kalinin, M. I. (1875—1946) — eminent militant al partidului comunist și al Statului sovietic, membru de partid din 1898. După Revoluția din Octombrie 1917 a fost primar, apoi comisar al gospodăriei comunale a orașului Petrograd. Din martie 1919 — președinte al C.E.C. din Rusia, din decembrie 1922 — președinte al C.E.C. al U.R.S.S., iar din 1938 — președinte al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. Din 1919 — membru al C.C., iar din 1926 — membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. — 315, 336, 377, 498.

Kamenev (Rozenfeld), L. B. (1883—1936) — membru al partidului bolșevic din 1901.

După Revoluția din Octombrie 1917 a fost președinte al Sovietului din Moscova, vicepreședinte al Consiliului Comisarilor Poporului, membru al Biroului Politic al C.C. În repetate rânduri s-a ridicat împotriva politicii leniniste a partidului : după revoluția burghezodemocratică din februarie 1917 s-a ridicat împotriva liniei leniniste a partidului, orientată spre revoluția socialistă, în noiembrie 1917 s-a pronunțat pentru crearea unui guvern de coaliție cu menșevicii și socialiștii-revoluționari, în 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziții“, iar în 1926 — unul dintre liderii blocului antipartinic troțkist-zinovievist. În 1927, la Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S., a fost exclus din partid ca militant activ al opoziției troțkiste. În 1928 a declarat că-și recunoaște greșelile și a fost reprimat în partid, dar, întrucît nu și-a încetat activitatea antipartinică, în 1932 a fost din nou exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. În 1933 a fost pentru a doua oară reprimat în partid. În 1934, pentru activitate antipartinică, a fost pentru a treia oară exclus din partid. — 71, 191, 252, 263, 370, 416, 433—437, 498.

Karpinski, V. A. (1880—1965) — membru al P.M.S.D.R. din 1898. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut o serie de funcții de răspundere în aparatul de partid și de stat; a fost membru al C.E.C. din Rusia în câteva legislaturi. În 1918 a condus secția de agitație și instructaj a C.E.C. din Rusia. În 1918—1927, membru al redacției ziarului „Pravda”, redactor la ziarul „Bednota” (în diferite perioade), membru în colegiile de redacție ale altor ziare și reviste. În 1936—1937 a lucrat în aparatul C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. Din 1937 a desfășurat o activitate științifică și propagandistică. Doctor în științe economice. A scris o serie de cărți despre Lenin, leninism și despre alte probleme. — 271—272.

Kautsky, Karl (1854—1938) — unul dintre teoreticienii social-democrației germane și ai Internaționalei a II-a; începând din 1910 a devenit ideolog al centrismului (kautskismului). A fost redactor al revistei „Die Neue Zeit”, publicație teoretică a social-democrației germane.

În mișcarea socialistă a intrat în 1874. Concepțiile sale din acea vreme reprezentau un amestec de lassalleianism, neomalthusianism și anarhism. În 1881 a făcut cunoștință cu K. Marx și F. Engels și, sub influența lor, a aderat la marxism, dar încă pe vremea aceea el a dat dovadă de inconsecvență ideologică, făcând concesii revizionismului. În ultimele două decenii ale secolului trecut, el a scris o serie de lucrări valoroase în domeniul teoriei marxiste: „Doctrina economică a lui Karl Marx”, „Problema agrară” etc., care au jucat un rol pozitiv în propagarea marxismului. La începutul secolului al XX-lea, inconsecvența ideologică a lui Kautsky s-a accentuat pe linia renunțării treptate la esența revoluționară a marxismului. El a devenit ideologul centrismului. În anii primului război mondial s-a situat în esență pe pozițiile social-șovinismului. A formulat teoria antimarxistă a „ultra-imperialismului”, care estompa contradicțiile imperialismului.

În 1918 Kautsky a luat atitudine împotriva revoluției din Germania. După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie, Kautsky a negat necesitatea dictaturii proletariatului, opunându-i teoria utopică, neștiințifică a democrației „pure”, situată deasupra claselor.

Concepțiile antimarxiste ale lui Kautsky au fost combătute de Engels, ca și de frunzașii aripii de stînga a social-democrației germane, și supuse unei aspre critici de către V. I. Lenin, mai ales în lucrarea sa „Revoluția proletară și renegatul Kautsky” (1918). — 45, 51, 87, 148, 427.

Kerenski, A. F. (n. 1881) — escr. În timpul primului război mondial a fost un social-șovinist inveterat. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru al justiției, ministru de război și ministru al marinei, iar apoi prim-ministru în guvernul provizoriu burghez și comandant suprem al armatei. După Revoluția Socialistă din Octombrie 1917 a luptat împotriva Puterii sovietice; în 1918 a fugit peste graniță. În prezent trăiește în S.U.A., unde desfășoară o propagandă antisovietică. — 301, 312.

Keynes, John Maynard (1883—1946) — economist englez, principalul reprezentant al gândirii economice burgheze în perioada dintre cele două războaie. După cel de-al doilea război mondial, doctrina lui Keynes continuă să-și păstreze, mai ales în S.U.A. și Anglia, influența asupra științei economice burgheze. Opere principale : „Consecințele economice ale păcii“ (1919), „Noi considerații asupra consecințelor păcii“ (1923), „Tratat despre bani“ (1930), „Teoria generală a folosirii brațelor de muncă, a dobânzii și a banilor“ (1936). — 298—299, 380, 413.

Kirpicinikov, V. D. (1881—1940) — inginer tehnolog. Din 1907 a lucrat la prima centrală electrică a orașului Moscova. Cu începere din 1918, membru în consiliul pentru problemele electrotehnicii al Direcției generale C.E.S. pentru construcții de stat și unul dintre conducătorii Biroului de proiectare a centralelor electrice regionale pe bază de turbă. A participat la proiectarea centralei electrice de la Șatura și a altor centrale din regiunea industrială Moscova. În 1920—1924, locuitor al șefului Direcției generale C.E.S. pentru exploatarea hidraulică a turbei. Împreună cu R. E. Klasson a descoperit metoda de extracție hidraulică a turbei. A scris o serie de lucrări în această problemă. — 500.

Kirș, K. B. (1877—1919) — specialist rus în termotehnică. Profesor la Școala tehnică superioară din Moscova ; a lucrat la perfecționarea cutiilor de foc și la utilizarea combustibililor inferiori. A scris o serie de lucrări științifice în aceste probleme. — 408.

Kiselev, A. S. (1879—1938) — membru de partid din 1898. După Revoluția din Octombrie 1917 a deținut funcții de conducere pe linie sindicală, economică și de stat. În 1921 a fost numit președinte al Mîcului C.C.P. A făcut parte din gruparea antipartinică anarhosindicalistă „opозиția muncitorească“. La Congresul al XII-lea al partidului a fost ales membru al Prezidiului C.C.C. a P.C. (b) din Rusia. Ulterior a deținut funcția de comisar al poporului pentru Inspecția muncitorească-țărănească al R.S.F.S.R. și adjunct al comisarului poporului pentru Inspecția muncitorească-țărănească al U.R.S.S. Din 1924 pîna în 1938 a fost secretar al C.E.C. al U.R.S.S. — 109, 140.

Klasson, R. E. (1868—1926) — inginer energetician sovietic. După proiectele sale și sub conducerea sa au fost construite o serie de centrale electrice la Moscova, Petrograd, la exploatarea petrolifere de lângă Baku, precum și prima centrală electrică regională din lume care funcționează pe bază de turbă (lîngă orașul Bogorodsk, astăzi Noghinsk). Este unul dintre descoperitorii metodei de extracție hidraulică a turbei. — 500.

Kliucnikov, I. V. (1886—1938) — specialist burghez în domeniul dreptului internațional, cadet ; profesor la Universitatea din Moscova. În 1918 a participat la rebeliunea eserilor de stînga de la Iaroslavl ; a fost consultant și ministru adjunct în „Directoratul de la Ufa“, apoi ministru de externe în „guvernul“ de la Omsk al lui Kolceak. Din 1919, emigrant albgardist ; a făcut parte din comitetul de la Paris al partidului cadet. În 1921—1922 a participat activ la editarea culegerii „Smena Veh“ și a ziarului „Nakanune“.

În 1922 a fost invitat să lucreze în calitate de expert pe lângă delegația sovietică la Conferința de la Genova. În 1923 s-a întors din emigrație. A desfășurat o activitate științifică și pedagogică. — 385.

Koenen, Wilhelm (n. 1886) — militant al mișcării comuniste germane și internaționale. A intrat în mișcarea revoluționară la începutul acestui secol. În timpul primului război mondial a condus organizații districtuale ale partidului social-democrat, iar apoi ale Partidului social-democrat independent din Germania. A participat activ la revoluția din noiembrie 1918. În 1919, membru al C.C. și unul dintre liderii aripii de stînga a Partidului social-democrat independent din Germania. Alături de Ernst Thälman și de alți conducători revoluționari ai clasei muncitoare germane a luptat pentru afilierea la Internaționala Comunistă și pentru unificarea cu Partidul Comunist German. Din 1920, membru al Partidului Comunist din Germania; a fost delegat la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste. Pînă în 1933 a fost deputat în Reichstag. În timpul celui de-al doilea război mondial a fost unul dintre conducătorii mișcării antirăzboinice și antifasciste din străinătate. După înfrîngerea fascismului hitlerist a deținut și continuă să dețină funcții de conducere în aparatul de partid și de stat din Republica Democrată Germană. — 54, 454, 455.

Kolceak, A. V. (1873—1920) — amiral al flotei țariste, monarhist. În anii 1918—1919 a fost unul dintre principalii conducători ai contra-revoluției ruse; protejat al Antantei. Cu sprijinul imperialiștilor din S.U.A., Anglia și Franța, s-a proclamat cîrmuitor suprem al Rusiei și a trecut în fruntea dictaturii militare burghezo-moșierești din Ural, Siberia și Extremul Orient. Loviturile date de Armata Roșie și creșterea mișcării revoluționare a partizanilor au dus la lichidarea dictaturii lui Kolceak. Luat prizonier, la 7 februarie 1920 a fost împușcat în baza unei hotărîri a Comitetului revoluționar din Irkutsk. — 160, 164, 165, 204, 206, 229, 235, 279, 302.

Kolotilov, N. N. (1885—1937) — membru al partidului bolșevic din 1903. A activat pe linie de partid la Ivanovo-Voznesensk, Breansk și în alte orașe. A participat activ la Revoluția Socialistă din Octombrie (la Ivanovo-Voznesensk). În 1921—1922 a fost vicepreședinte al Comitetului executiv gubernial Ivanovo-Voznesensk. De la Congresul al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia, membru în C.C. al partidului. În 1922—1924 și 1925—1932 — secretar al Comitetului regional Don, iar apoi al Comitetului gubernial Ivanovo-Voznesensk (ulterior Comitetul regional Ivanovo) al P.C. (b) al U.R.S.S. — 140.

Kosior, S. V. (1889—1939) — militant de seamă al partidului comunist și al Statului sovietic. Membru al partidului bolșevic din 1907. A activat pe linie de partid în Donbass, la Harkov, Kiev și Moscova. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a dus muncă de partid la Petrograd; a fost membru al Comitetului din Petersburg (al bolșevicilor). În 1918—1920, secretar al comitetului ilegal al regiunii de pe malul drept al Niprului, iar apoi secretar al C.C. al P.C. (b) din Ucraina. În 1921—1922 a lucrat la C.C. al P.C. (b) din Ucraina

și pe frontul aprovizionării. Din noiembrie 1922, secretar al Biroului din Siberia al C.C. al P.C. (b) din Rusia. Din 1925, secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia. Din 1927 membru suplăcant, iar din 1930 — membru în Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. A făcut parte din Prezidiul C.E.C. al U.R.S.S. Din ianuarie 1938 a deținut funcția de vicepreședinte al C.C.P. al U.R.S.S. — 468.

Krasin, L. B. (1870—1926) — eminent om de stat sovietic. A intrat în mișcarea social-democrată în ultimul deceniu al secolului trecut ; bolșevic.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii aprovizionării Armatei Roșii, membru al prezidiului C.E.S., comisar al poporului pentru industrie și comerț, comisar al poporului pentru căile de comunicație. În 1919 a intrat în diplomatie. În 1922 a fost numit comisar al poporului pentru comerțul exterior. În 1924 a fost trimis ca reprezentant plenipotențiar al U.R.S.S. în Franța, iar în 1925 — în Anglia. — 192, 316, 342, 343, 390, 399, 412, 415, 433.

Krasnosckov, A. M. (1880—1937) — membru al partidului bolșevic din 1917. În 1920—1921 — membru al Biroului pentru Extremul Orient al C.C. al P.C. (b) din Rusia, ministrul afacerilor externe și președinte al guvernului Republicii Extremului Orient. Din 1922 adjunct al comisarului poporului pentru finanțe, apoi președinte al Consiliului de conducere al Băncii industriale a U.R.S.S. Din 1929 a lucrat la Comisariatul agriculturii al U.R.S.S. — 431.

Kreibich, Karel (n. 1883) — eminent militant al mișcării comuniste cehoslovace și internaționale. A intrat în mișcarea social-democrată în 1902, a făcut parte din aripa ei stângă. A participat activ la crearea Partidului Comunist din Cehoslovacia. Delegat la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste ; în această perioadă a avut vederi „stingiste“. În 1922, 1924 și 1925 a fost membru al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. Ulterior a fost redactorul revistei „Internaționala Comunistă“. În 1950—1952 a fost ambasadorul Republicii Socialiste Cehoslovace la Moscova. — 58, 444, 445, 462.

Krestinski, N. N. (1883—1938) — om de stat sovietic. A intrat în mișcarea social-democrată în 1903, aderând la bolșevici ; a participat activ la revoluția din 1905. În perioada reacțiunii și a noului avânt revoluționar a lucrat în presa bolșevică. În 1917, președinte al comitetelor organizațiilor regionale de partid Ekaterinburg și Ural. După Revoluția din Octombrie 1917 — comisar al justiției în organul de conducere al Comunei de Nord. În problema păcii de la Brest s-a situat pe poziția „comuniștilor de stînga“. În 1918—1921, comisar al poporului pentru finanțe al R.S.F.S.R., iar din decembrie 1919 pînă în martie 1921, secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia. În discuția din 1921 cu privire la sindicate a aderat la platforma lui Troțki și Buharin. La sfîrșitul anului 1922 a fost trimis ca reprezentant plenipotențiar în Germania. În 1930 a fost numit adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe. Membru al C.E.C. al U.R.S.S. în

toate legislaturile, membru al C.C. al partidului la congresele al VI-lea, al VII-lea, al VIII-lea și al IX-lea. — 409.

Krijanovski, G. M. (1872—1959) — vechi militant al partidului comunist, renumit savant sovietic, inginer energetician. În 1920, din însărcinarea lui Lenin, a condus Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei (G.O.E.L.R.O.). În 1921—1930 a condus Comisia de stat a planificării, iar între 1930 și 1932 a fost șeful Direcției generale a energieticii din cadrul Comisariatului poporului pentru industria combustibilului. În 1932—1936 a fost președinte al Comitetului pentru învățământul superior de pe lângă C.E.C. al U.R.S.S. și adjunct al comisarului pentru învățământ al R.S.F.S.R. A fost ales în repetate rânduri membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. și al C.E.C. al U.R.S.S. În 1929 a fost ales membru al Academiei de Științe a U.R.S.S., al cărei vicepreședinte a fost din 1929 pînă în 1939. A fost director permanent al Institutului de energetică al Academiei de Științe a U.R.S.S., fondat de el ; a scris o serie de lucrări științifice în domeniul energieticii. — 319, 320, 392, 408, 501.

Krumin, G. I. (1894—1943) — membru al partidului bolșevic din 1909. A dus muncă de partid la Riga, Petersburg și Moscova. După Revoluția Socialistă din Octombrie a avut munci de răspundere în domeniul publicisticii și în cel editorial : în 1918 a fost redactorul revistei „Narodnoe Hozeaistvo“, din 1919 pînă în 1929 a fost redactor-șef al ziarului „Ekonomiceskaia Jizn“. Din 1935 a fost redactor-șef adjunct la Marea Enciclopedie Sovietică și redactor-șef al revistei „Problemî Ekonomiki“. — 186.

Kuibîșev, V. V. (1888—1935) — militant de seamă al partidului bolșevic și al Statului sovietic. Membru de partid din 1904. A dus muncă de partid la Omsk, Petersburg, Tomsk, Harkov, Samara și în alte orașe ale Rusiei. A participat activ la Revoluția Socialistă din Octombrie, organizînd insurecția armată la Samara. În 1918—1919 a fost comisar și membru al Consiliului militar-revoluționar al Grupului sudic de trupe de pe Frontul de est, apoi vicepreședinte al Comisiei C.E.C. din Rusia, a C.C.P. al R.S.F.S.R. și a C.C. al P.C. (b) din Rusia pentru problemele Turkestanului ; în 1920 — reprezentant plenipotențiar al R.S.F.S.R. pe lângă guvernul din Buhara, apoi membru al prezidiului C.C.S. din Rusia. În mai 1921 a fost numit membru în prezidiul C.E.S. și șef al Direcției generale a energiei electrice. Din aprilie 1922, secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia. În 1923—1926 — președinte al C.C.C. a P.C. (b) din Rusia, comisar al poporului pentru Inspecția muncitorească-țărănească, vicepreședinte al C.C.P. și C.M.A. Din 1926, președinte al C.E.S. Din 1927 — membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. Din 1930 — președinte al Comisiei de stat a planificării. Din 1934 — președinte al Comisiei Controlului de Stat de pe lângă C.C.P. și prim-vicepreședinte al C.C.P. și C.M.A. ale U.R.S.S. — 125—126, 179—180.

Kun, Béla (1886—1939) — militant al mișcării muncitorești ungare și internaționale; unul dintre întemeietorii și conducătorii Partidului Comunist din Ungaria. În timpul primului război mondial, aflându-se prizonier de război la Tomsk, a făcut propagandă revoluționară printre prizonierii. În 1916 a stabilit legături cu organizația locală a P.M.S.D.R. (b) și a intrat în partidul bolșevic. În 1918, președinte al federației grupurilor străine din P.C. (b) din Rusia. În toamna anului 1918 s-a înapoiat în Ungaria. În Republica Sovietică Ungară, proclamată în martie 1919, Béla Kun a fost conducătorul de fapt al guvernului, în care a deținut posturile oficiale de comisar al poporului pentru afacerile externe și de membru al colegiului Comisariatului poporului pentru problemele militare. După înfrângerea revoluției din Ungaria a emigrat în Austria, iar de acolo în Rusia Sovietică. În 1920 a fost membru al Consiliului militar-revoluționar al Frontului de sud, iar apoi președinte al Comitetului revoluționar din Crimeea. Începând din 1921 a desfășurat activitate de partid în Ural, a fost membru al Prezidiului C.E.C. din Rusia, împuternicit al C.C. al P.C. (b) din Rusia în C.C. al U.T.C. din Rusia, membru al Prezidiului Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. — 458, 459, 464.

Kurski, D. I. (1874—1932) — militant de seamă al partidului comunist și al Statului sovietic. Membru al partidului bolșevic din 1904. A participat la insurecția armată din decembrie 1905 de la Moscova. Din 1906 a făcut parte din biroul organizației regionale P.M.S.D.R. Moscova. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost președinte al Sovietului de deputați ai soldaților de pe Frontul românesc; în timpul insurecției armate din octombrie 1917 a fost membru al Comitetului militar-revoluționar din Odesa. În anii 1919—1920, membru al Consiliului militar-revoluționar al republicii, comisar al statului-major general și al statului-major de campanie ale Armatei Roșii. Din 1918 pînă în 1928 a fost comisar al poporului pentru justiție al R.S.F.S.R.; a fost membru al Prezidiului C.E.C. din Rusia și C.E.C. al U.R.S.S., președinte al Comisiei Centrale de Revizie, iar mai târziu membru al C.C.C. a P.C. (b) al U.R.S.S. Cu începere din 1928 a lucrat în diplomație. — 118, 357, 401—406, 407, 417—418.

Kuusinen, O. W. (1881—1964) — militant de seamă al mișcării muncitorești finlandeze și internaționale, al partidului comunist și al Statului sovietic. Unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Finlanda (1918). A participat la toate congresele Internaționalei Comuniste (în afară de Congresul al II-lea). La Congresul al III-lea a fost ales în Comitetul Executiv; din 1921 pînă în 1939 a fost unul dintre secretarii Comitetului Executiv al Cominternului. Din 1940, deputat în Sovietul Suprem al U.R.S.S. A fost președinte al Prezidiului Sovietului Suprem al R.S.S. Karelo-Fine. Din 1941, membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. Din iunie 1957, secretar și membru al Prezidiului C.C. al P.C.U.S. Din 1958, membru al Academiei de Științe a U.R.S.S. A scris o serie de lucrări privind istoria P.C.U.S. și a mișcării muncitorești internaționale. — 13, 54.

L

Lansing, Robert (1864—1928) — diplomat american, specialist în drept internațional. În anii 1915—1920 a fost secretar de stat al S.U.A. A participat activ la pregătirea intrării S.U.A. în război de partea Antantei, a promovat o politică de intervenție în treburile țărilor latino-americane, a participat la Conferința de pace de la Paris (1919—1920). După ce a părăsit postul de secretar de stat, s-a ocupat cu avocatura. În 1921 a publicat două cărți de memorii: „The Peace negotiations“ și „The Big Four and Others“. — 380.

Larin, I. (Lurie, A. M.) (1882—1932) — lucrător din aparatul de stat. A activat în mișcarea social-democrată începând din 1901; menșevic. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a condus grupul menșevicilor-internaționaliști. În august 1917 a fost primit în partidul bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de stat și în diferite organizații economice. — 215.

Lazzari, Constantino (1857—1927) — militant de seamă al mișcării muncitorești din Italia, unul dintre întemeietorii Partidului socialist italian, membru al Comitetului său Central. În 1912—1919 a deținut funcția de secretar general al Partidului socialist italian. În timpul primului război mondial a fost unul dintre conducătorii curentului „maximalist“ (centrist) din partid. După Revoluția din Octombrie a militat pentru sprijinirea Rusiei Sovietice; a participat la lucrările congreselor al II-lea și al III-lea ale Internaționalei Comuniste. În 1922 s-a despărțit, din punct de vedere organizatoric, de reformiști, dar n-a fost în stare s-o rupă definitiv cu ei. În 1926 a fost arestat; a murit curând după eliberarea sa din închisoare. — 16, 17—18, 19, 20, 57—58, 428, 453, 454, 455.

Legien, Karl (1861—1920) — social-democrat de dreapta german, unul dintre liderii sindicatelor, revizionist. În 1890 a fost ales președinte al Comisiei generale a sindicatelor germane. Din 1903 a fost secretar, iar din 1913 președinte al Secretariatului internațional al sindicatelor. În timpul primului război mondial s-a manifestat ca social-șovinist înveterat. În 1919—1920 a fost membru al Adunării Naționale a Republicii de la Weimar. A luptat împotriva mișcării revoluționare a proletariatului. — 87.

Lejava, A. M. (1870—1937) — membru de partid din 1904. După Revoluția din Octombrie a deținut posturi de răspundere în aparatul de stat și în economie. În 1918—1921 a fost președinte al Uniunii centrale a cooperativelor de consum; din 1920 pînă în 1925 — adjunct al comisariatului pentru comerțul exterior; în 1925—1930, vicepreședinte al Consiliului Comisarilor Poporului al R.S.F.S.R. A fost membru al C.E.C. din Rusia și al C.E.C. al U.R.S.S. în mai multe legislaturi. În perioada 1933—1937 a deținut postul de șef al Direcției generale a culturilor subtropicale din U.R.S.S. — 273—274, 365, 433, 434.

Lenin, V. I. (Ulianov, V. I., N. Lenin, Lenin) (1870—1924) — vezi date biografice. — 32, 34, 36—37, 41, 49, 54, 55, 56—57, 59, 63, 64,

70, 71, 74, 75, 81, 85, 97, 106, 109, 115, 118, 121, 132—133, 134, 137, 140, 141, 143, 144, 153, 158—159, 161, 179, 180, 181, 182—183, 187, 192, 199, 201, 229—230, 233—234, 239, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247—249, 252—253, 254, 257, 258, 263, 266, 269, 271, 272, 274, 276, 283—284, 285, 287, 289, 291, 343, 344, 356, 357, 361, 362, 367, 370, 371, 372, 374, 375, 376, 377, 378, 381, 383, 384, 386, 391, 392, 394, 396, 398, 399, 400, 406, 407, 409, 411, 414, 415, 416, 417, 418, 420, 430, 437, 438, 439, 446, 447, 463, 465, 474, 485, 519—524.

Levi (Hartstein), Paul (1883—1930) — social-democrat german, de profesie avocat. A participat la Conferința de la Zimmerwald (1915); membru al grupului elvețian al zimmerwaldienilor de stînga și al „Uniunii Spartacus“. La Congresul constitutiv al Partidului Comunist din Germania a fost ales în C.C. al partidului. În februarie 1921 a ieșit din C.C. al P.C.G., iar în aprilie a fost exclus din partid pentru încălcarea grosolană a disciplinei de partid. Ulterior s-a reîntors în partidul social-democrat. — 28, 88, 89—92, 93, 95, 425, 426, 427, 428, 429, 511, 513.

Levi, V. L. (1880—1948) — inginer electrician; membru al P.C. (b) al U.R.S.S. din 1943. Din 1906 pînă în 1914 a lucrat la societatea anonimă „Siemens & Schuckert“. În 1918 a fost numit șef de secție la C.E.S., iar apoi șef adjunct al Direcției generale a energiei electrice. A participat activ la lucrările comisiei de stat pentru electricizarea Rusiei. Din 1924 a activat în producție și în domeniul științific. — 323.

Liber (Goldman), M. I. (1880—1937) — unul dintre liderii Bundului. În timpul primului război mondial a fost social-șovinist. Față de Revoluția din Octombrie a avut o atitudine ostilă. Ulterior a lucrat în domeniul economic. — 513.

Liebknecht, Karl (1871—1919) — militant de seamă al mișcării muncitorești germane și internaționale; unul dintre conducătorii aripii de stînga a social-democrației germane; fiul lui Wilhelm Liebknecht. A luptat activ împotriva oportunismului și militarismului. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste revoluționare. K. Liebknecht a fost unul dintre organizatorii și conducătorii grupului „Die Internationale“, care ulterior și-a schimbat denumirea în „Spartacus“, iar mai târziu în „Uniunea Spartacus“. În timpul revoluției din noiembrie 1918 din Germania a avut un rol de seamă în organizarea luptei proletariatului german. A fost redactor al ziarului „Die Rote Fahne“ și unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Germania și conducătorii insurecției muncitorilor berlinezi din ianuarie 1919. După înăbușirea insurecției, a fost ucis în mod bestial de către contrarevoluționari. Caracterizînd activitatea lui K. Liebknecht, Lenin scria: „Acest nume este simbolul conducătorului devotat intereselor proletariatului, simbolul devotamentului față de revoluția socialistă... Acest nume este simbolul luptei neîmpăcate împotriva imperialismului, luptă nu în vorbe, ci în fapte...“ (Opere complete, vol. 37, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 474). Unele dintre scrierile mai

importante ale lui Liebknecht au fost adunate într-un volum de cuvântări, scrisori și articole alese, care a apărut și în limba română (1959). — 383.

Linde, F. F. (1881—1917) — membru al Comitetului executiv al primului Soviet de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd; ulterior, comisar al guvernului provizoriu burghez pe Frontul de sud-vest. A fost ucis în timp ce-i îndemna pe soldați să pornească la luptă. — 56.

Litkens, E. A. (1888—1922) — membru de partid din 1904. În 1917 membru al C.C. al menșevicilor-internaționaliști. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, membru al Comitetului executiv al Sovietului gubernial Moscova. În 1918, șeful secției de învățământ a Sovietului gubernial Moscova. În 1919 a intrat în P.C. (b) din Rusia și a activat în Armata Roșie. În 1920, director adjunct în Comitetul general pentru educația politică, iar după aceea adjunct al comisarului poporului pentru învățământ din R.S.F.S.R. — 273.

Litvinov, M. M. (1876—1951) — militant al partidului bolșevic, om de stat, remarcabil diplomat sovietic. Membru al P.M.S.D.R. din 1898. După Revoluția din Octombrie a lucrat în diplomație. Din 1921 a fost adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe. Din 1930 pînă în 1939 — comisar al poporului pentru afacerile externe. În 1941—1943 a fost adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe și ambasador al U.R.S.S. în S.U.A.; după întoarcerea din S.U.A. a fost pînă în 1946 adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe. La Congresul al XVII-lea al partidului a fost ales membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S.; a fost membru al C.E.C. al U.R.S.S. și deputat în Sovietul Suprem al U.R.S.S. În 1936, la Montreux, a căzut de acord cu N. Titulescu asupra textului unui tratat de asistență mutuală între U.R.S.S. și România. — 379—381, 385, 412, 415.

Lloyd George, David (1863—1945) — om politic englez, lider al partidului liberal. Din 1890, membru al parlamentului. În 1905—1908 a fost ministru al comerțului, iar în 1908—1915 — ministru de finanțe. În 1916—1922, în calitate de prim-ministru, a căutat să consolideze pozițiile imperialismului englez în Orientul Apropiat și Mijlociu, precum și în Balcani; a reprimat cu cruzime mișcarea de eliberare națională din colonii și din țările dependente. După Revoluția din Octombrie 1917 a fost unul dintre inspiratorii și organizatorii intervenției armate și ai blocadei împotriva Statului sovietic. — 299, 381, 399.

Lomov, A. (Oppokov, G. I.) (1888—1938) — membru al partidului bolșevic din 1903. La cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor din Rusia a intrat în Consiliul Comisarilor Poporului în calitate de comisar al poporului pentru justiție. În 1918 s-a situat pe pozițiile „comuniștilor de stînga“. A fost membru al prezidiului și vicepreședinte al Consiliului economic superior (1918—1921), vicepreședinte al Comisiei de stat a planificării, membru al C.C. al P.C. (b) din

Bielorusia, membru supleant și membru al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice. — 129.

Longuet, Jean (1876—1938) — unul dintre liderii Partidului socialist francez și ai Internaționalei a II-a; publicist. În timpul primului război mondial a condus minoritatea centristă-pacifistă a Partidului socialist francez. Unul dintre fondatorii și redactorii ziarului „Le Populaire”, organ al centristilor francezi. S-a pronunțat împotriva afilierii P.S.F. la Internaționala Comunistă și a creării Partidului Comunist Francez. Din 1921 a fost membru al Comitetului Executiv al Internaționalei de la Viena (a II^{1/2}), iar din 1923 unul dintre conducătorii așa-numitei Internaționale muncitorești socialiste.

În deceniul al 4-lea a militat pentru unitatea de acțiune a socialiștilor și comuniștilor împotriva fascismului, a făcut parte dintr-o serie de organizații internaționale de luptă împotriva fascismului și războiului. — 148.

Lurie, M. A. — vezi Larin, I.

Lutovinov, I. H. (1887—1924) — membru al P.M.S.D.R. din 1904. După Revoluția din Octombrie 1917 a participat activ la războiul civil pe Don și în Ucraina. Ulterior a lucrat pe linie sindicală și în aparatul de stat. În timpul discuției cu privire la sindicate (din 1920—1921) a fost unul dintre conducătorii grupului antipartinic „opозиția muncitorească”. — 344, 468.

Luxemburg, Rosa (1871—1919) — militantă de seamă a mișcării muncitorești internaționale, unul dintre liderii aripii de stînga a Internaționalei a II-a. A fost unul dintre întemeietorii și conducătorii partidului social-democrat din Polonia. Începînd din 1897 a participat activ la mișcarea social-democrată germană, a luptat împotriva bernsteinismului și a millerandismului. De la începutul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. A fost unul dintre inițiatorii creării în Germania a grupului „Die Internationale”, care ulterior și-a schimbat denumirea în „Spartacus”, iar mai tîrziu în „Uniunea Spartacus”. În timpul revoluției din noiembrie 1918 a fost unul dintre conducătorii avangărzii revoluționare a muncitorilor germani. A avut un rol de seamă la Congresul constitutiv al Partidului Comunist din Germania. În ianuarie 1919 a fost ucisă în mod bestial de contrarevoluționari. O serie de scrieri ale ei au fost adunate într-un volum intitulat „Cuvîntări și articole alese”, care a fost tradus și în limba română (1962). — 383, 427—428, 429.

Lysis (Letailleur), Eugène — economist burghez francez, autor al unor lucrări în probleme politice și financiare. — 283.

M

MacDonald, James Ramsay (1866—1937) — om politic englez, unul dintre fondatorii și liderii Partidului laburist independent și ai partidului laburist. A promovat o politică ultraoportunistă, a propus

teoria colaborării între clase și a integrării treptate a capitalismului în socialism. La începutul primului război mondial s-a situat pe poziții pacifiste, iar apoi a pornit pe calea sprijinirii fățișe a burgheziei imperialiste. În 1918—1920 a încercat să împiedice lupta muncitorilor englezi care se ridicaseră împotriva intervenției antisovietice. În 1924 și 1929—1931 a fost prim-ministru. În 1931—1935, MacDonald s-a aflat în fruntea așa-numitului „guvern național”, a cărui politică o stabileau conservatorii. — 148.

Maksimov, K. G. (1894—1939) — membru al partidului bolșevic din 1914. În 1918—1920, președintele secției aprovizionării a Sovietului din Moscova, apoi membru al Consiliului militar-revoluționar și împuternicit extraordinar cu aprovizionarea armatelor Frontului de est. Din 1920 pînă în 1922, vicepreședinte al Biroului industrial din Ural al C.E.S., apoi șef adjunct al Direcției minelor din bazinul Donețului. Ulterior a fost președinte al C.E.S. al Ucrainei, membru al prezidiului C.E.S. al U.R.S.S., adjunct al comisarului poporului pentru comerț al U.R.S.S. — 143.

Malinovski, A. A. — vezi Bogdanov, A.

Malîșev, S. V. (1877—1938) — membru al P.M.S.D.R. din 1902, bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat la Comisariatul poporului pentru problemele muncii, precum și la Comisariatul aprovizionării. În 1920—1921 a lucrat în Armata Roșie ca membru al Consiliului militar-revoluționar al Frontului din Turkestan. În 1921—1922, împuternicit al C.M.A., iar apoi președinte al comitetului de organizare a Tîrgului de mostre din Irbitk și mai tîrziu a celui din Nijni Novgorod, președinte al Camerei de comerț unionale. În anul următor a lucrat la Uniunea centrală a cooperativelor de consum. — 365.

Marchlewski, Julian (1866—1925) — militant de seamă al mișcării muncitorești poloneze și internaționale. A fost unul dintre organizatorii și conducătorii Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania. Începînd din 1909 a activat îndeosebi în cadrul social-democrației germane. În timpul primului război mondial a participat, alături de K. Liebknecht și Rosa Luxemburg, la întemeierea „Uniunii Spartacus”.

În 1918, la stăruința guvernului sovietic, a fost eliberat din lagărul de concentrare german în care se afla deținut și a plecat în Uniunea Sovietică; a fost ales în C.E.C. din Rusia, al cărui membru a rămas pînă la sfîrșitul vieții. În 1919 a fost cooptat în C.C. al Partidului Comunist din Germania. A luat parte la înființarea Internaționalei Comuniste. Începînd din 1923 a fost președinte al Ajutorului Roșu Internațional. A scris o serie de lucrări de economie, de istorie a Poloniei și a relațiilor internaționale. — 141.

Martens, L. K. (1875—1948) — specialist sovietic în domeniul construcției de mașini și al termotehnicii. Membru de partid din 1893. A făcut parte din „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei munci-

toare" din Petersburg. În 1899 a fost expulzat în Germania, de unde a emigrat apoi în Anglia.

Din ianuarie 1919, reprezentant al R.S.F.S.R. în S.U.A.; după o serie de încercări de a normaliza relațiile cu S.U.A., încercări care au eșuat din cauza atitudinii negative a guvernului american, în 1921 a fost expulzat din America. Întors în Uniunea Sovietică, a lucrat în domeniul economic și în cel științific: a fost membru al prezidiului C.E.S., șef al Direcției generale a metalurgiei, președinte al Comitetului invențiilor al C.E.S., director al Institutului de cercetări științifice pentru motoare Diesel, profesor la Institutul de mecanică „M. V. Lomonosov" din Moscova. — 143, 185.

Martov, L. (Föderbaum, I. O.) (1873—1923) — unul dintre liderii menșevismului. În perioada reacțiunii și a noului avânt revoluționar a fost lichidator. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. În 1917 s-a aflat în fruntea grupului menșevicilor internaționaliști. După Revoluția din Octombrie a luat atitudine împotriva Puterii sovietice. În 1920 a emigrat în Germania; a editat la Berlin revista menșevică contrarevoluționară „Sozialistisches Vestnik". — 78—79, 100, 148, 454, 455, 512, 513.

Marx, Karl (1818—1883) — vezi articolul lui V. I. Lenin „Karl Marx (scurtă schiță biografică și expunere a marxismului)". (Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 43—92). — 228—229, 280.

Maslov, A. (Cemerinski, I.) (n. 1891) — unul dintre liderii grupării de „ultrastînga" din Partidul Comunist din Germania. Din 1921 a fost în fruntea așa-numitei opoziții berlineze, care în 1924 a acaparat conducerea în C.C. al P.C.G. La Congresul al V-lea al Internaționalei Comuniste a fost ales membru supleant al C.E.I.C. La sfîrșitul anului 1925 a fost îndepărtat din posturile de conducere pentru activitate fracționistă și scizionistă și curînd după aceea exclus din P.C.G. și din Internațională. Ulterior s-a retras din activitatea politică. — 93.

Measnikov, G. I. (1889—1946) — a intrat în partidul bolșevic în 1906; a activat la Perm, iar din 1921 la Petrograd. În 1922 a fost exclus din P.C. (b) din Rusia pentru activitate fracționistă și pentru încălcarea sistematică a disciplinei de partid. A fost organizatorul așa-numitului „grup muncitoresc", grup antipartinic; ulterior a emigrat. — 76—81.

Mejlauk, I. I. (1891—1941) — membru de partid din 1918. În timpul intervenției militare străine și a războiului civil a deținut posturi de comandă în Armata Roșie, iar mai tîrziu a ocupat diferite funcții pe linie economică, de partid și de stat; director al Uzinelor metalurgice Enakievo din Donbass, președinte al consiliului de conducere al trustului „Iugostal", secretar al C.C. al P.C. (b) din Turkmenia, secretar al Comitetului organizației districtuale Tambov a P.C. (b) al Uniunii Sovietice, secretar al Consiliului Muncii și Apărării și secretar general adjunct al Consiliului Comisarilor Poporului al U.R.S.S.,

președinte al Comitetului unional pentru învățământul superior de pe lângă Consiliul Comisarilor Poporului al Uniunii Sovietice. — 322.

Menșikov, E. S. (1883—1926) — inginer tehnolog, specialist în domeniul exploatării turbei. În 1918—1920 a fost unul dintre organizatorii și conducătorii Direcției generale a exploatării turbei, iar din 1921 — ai stațiunii experimentale pentru extracția turbei. Cu începere din 1922, profesor la Academia agricolă „Timireazev” și conducătorul secției ei de extracție a turbei. În 1925 a fost directorul Institutului de cercetări experimentale în domeniul extracției turbei. — 324, 500.

Meseașev, P. A. (1889—1938) — membru al partidului bolșevic din 1906. În 1921—1924 membru al colegiului, iar apoi împuternicit al Comisariatului agriculturii al R.S.F.S.R. În anii următori a activat în cooperatie, la Banca agricolă și la Comisia de stat a planificării a U.R.S.S. Un timp a făcut parte din opoziția troțkistă. — 260.

Meșcereakov, N. L. (1865—1942) — membru al P.M.S.D.R. din 1901, bolșevic.

În 1918—1921, membru al colegiului de redacție al ziarului „Pravda”, șef al secției editură a Cooperativei muncitorești centrale din Moscova. În 1927—1938, redactor-șef al Micii Enciclopedii Sovietice. — 141, 395—396.

Mihailov, V. M. (1894—1937) — membru al partidului bolșevic din 1915. A dus muncă de partid la Moscova. După revoluția burghezodemocratică din februarie 1917 a fost membru al Sovietului de deputați ai muncitorilor din Moscova. A participat la Revoluția Socialistă din Octombrie și la războiul civil. După Congresul al X-lea al partidului a fost secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia. Din 1922, secretar al Comitetului organizației orașenești de partid Moscova, secretar al comitetului raional de partid Zamoskvorecie, președinte al Consiliului sindicatelor din Moscova. Din 1929 a activat în domeniul economic. — 179—180, 192, 241, 242, 271—272.

Miliukov, P. N. (1859—1943) — lider al partidului cadet, ideolog al burgheziei imperialiste ruse, istoric și publicist. În 1917 a fost ministru de externe în primul guvern provizoriu burghez ; a promovat politica de continuare a războiului imperialist „până la victoria finală”. În august 1917 a fost unul dintre inspiratorii rebeliunii korniloviste. După Revoluția Socialistă din Octombrie a participat la organizarea intervenției militare străine împotriva Rusiei Sovietice ; militant activ al emigrației albe. — 11, 51, 56, 79, 104.

Miliutin, V. P. (1884—1938) — a intrat în mișcarea social-democrată în 1903 ; la început a fost menșevic, iar din 1910 — bolșevic. La Congresul al II-lea al Sovietelor a fost numit comisar al poporului pentru agricultură. În noiembrie 1917 s-a pronunțat pentru formarea unui guvern de coaliție cu menșevicii și cu eserii și, declarându-se în dezacord cu politica partidului, a ieșit din C.C. și din

guvern. În 1918—1921 a fost vicepreședinte al C.E.S., apoi a deținut alte funcții de răspundere în aparatul de stat și în domeniul economiei; a fost membru supleant al C.C. al partidului și membru al C.C.C. — 241.

Millerand, Alexandre Etienne (1859—1943) — om politic și publicist francez. La sfârșitul secolului al XIX-lea a aderat la mișcarea socialistă; a fost liderul curentului oportunist din mișcarea socialistă franceză. În 1899 a intrat în guvernul burghez reacționar Waldeck-Rousseau, unde a colaborat cu generalul Galiffet, călăul Comunei din Paris.

Exclus în 1904 din partidul socialist, a fondat, împreună cu alți foști socialiști (Briand, Viviani), gruparea „socialiștilor independenți”. În anii 1909—1910, 1912—1913, 1914—1915 a deținut diverse posturi în guvern. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii intervenției antisovietice. În perioada 1920—1924 a fost președintele Republicii Franceze. În iunie 1924, în urma victoriei în algeri a partidelor de stînga burgheze, care au refuzat să colaboreze cu el, a fost nevoit să demisioneze. — 280.

Modigliani, Vittorio Emanuele (1872—1947) — unul dintre cei mai vechi membri ai Partidului socialist italian, reformist, de profesiune avocat. În 1913—1926, membru al Camerei deputaților. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. În 1926 a emigrat în Franța, a fost redactor al ziarului „Rinascita Socialista”, organ al reformiștilor italieni din emigrație. S-a reîntors în patrie după izgonirea trupelor hitleriste din Italia. — 20.

Molotov (Skreabin), V. M. (n. 1890) — membru de partid din 1906. Din 1918 a deținut funcții de conducere în aparatul de partid și de stat: secretar al C.C. al P.C. (b) din Ucraina, secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia; din 1926 — membru al Biroului Politic și apoi al Prezidiului C.C. al P.C.U.S.; în 1930—1941 președinte al C.C.P. al U.R.S.S., iar din 1939 comisar al poporului și apoi ministru al afacerilor externe al U.R.S.S., prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S.

În iunie 1957, printr-o hotărîre a plenarei C.C. al P.C.U.S., a fost scos din Prezidiul C.C. și din C.C. al P.C.U.S. pentru activitate fracționistă. — 115, 118, 121, 142—143, 244, 254, 271—272, 355, 357—358, 361, 365—366, 378, 379—381, 384, 385, 386, 392, 395—396, 397—398, 399, 401—406, 407, 408—409, 410—411, 415, 431—432, 436, 437, 438.

Morozov, M. V. (1868—1938) — membru al P.M.S.D.R. din 1901, bolșevic. A dus activitate ilegală la Baku, în Turkestan și la Petersburg. În 1910 a emigrat la Paris, unde a intrat în secția bolșevică condusă de V. I. Lenin. În 1917 s-a reîntors la Petrograd, unde a participat activ la Revoluția Socialistă din Octombrie. A lucrat la Direcția generală a combustibilului și în industria turbei. Din 1929 a avut munci de conducere în domeniul activității științifice și editoriale. — 324, 500.

N

Nicolae al II-lea (Romanov) (1868—1918) — ultimul împărat al Rusiei; a domnit din 1894 pînă la revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. La 17 iulie 1918 a fost executat la Ekaterinburg (Sverdlovsk), în baza unei hotărîri a Sovietului regional de deputați ai muncitorilor și soldaților din Ural. — 164.

Nogbi, Mareasuke Kiten (1849—1912) — general japonez, a luat parte la războiul chino-japonez din 1894—1895. În 1896 a fost numit guvernator general al insulei Taiwan (Formosa). În 1904, la începutul războiului ruso-japonez, a preluat comanda Armatei a 3-a și a condus asediul Port Arthurului. După căderea orașului a luat parte la bătălia de la Mukden. — 196, 479.

Noske, Gustav (1868—1946) — unul dintre liderii oportuniști ai Partidului social-democrat din Germania. În 1918, în timpul revoluției din noiembrie din Germania, a fost unul dintre conducătorii acțiunii de înăbușire a mișcării revoluționare a marinarilor din Kiel. În 1919—1920, ministru de război; a organizat represiunile împotriva muncitorilor berlinezi și a pus la cale asasinarea lui K. Liebknecht și a Rosei Luxemburg, ceea ce i-a atras porecla de „cîine sîngeros”. Mai tîrziu a fost președinte al provinciei prusiene Hanovra. În perioada dictaturii fasciste, guvernul hitlerist i-a acordat pensie de stat. V. I. Lenin arăta că Noske a fost unul dintre „cei mai odioși călăi ieșiți din rîndurile muncitorilor și aflați în slujba monarhiei și a burgheziei contrarevoluționare” (Opere complete, vol. 38, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 304). — 86—87.

Noulens, Joseph (1864—1939) — om politic și diplomat francez. În 1913—1914 a fost ministru de război, iar în 1914—1915 ministru de finanțe. În 1917—1918 a fost ambasador în Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a participat la organizarea intervenției țării lor Antantei și a unor acțiuni contrarevoluționare pe teritoriul Rusiei Sovietice, ca: rebeliunea corpului cehoslovac din 1918, rebeliunea eserilor la Iaroslavl, complotul lui Lockhart și altele. Reîntors în Franța, a desfășurat activitate în cadrul unor organizații antisovietice din străinătate. — 115.

O

Obolenski, V. V. — *vezi* Osinski, N.

Oldenborgher, V. V. (1863—1921) — din 1893 inginer mecanic, iar din 1917 inginer-șef al uzinei de apă din Moscova. — 353, 357, 508.

ppokov, G. I. — *vezi* Lomov, A.

Ordjonikidze (Sergo), G. K. (1886—1937) — militant de seamă al partidului comunist și al statului sovietic. Membru de partid din 1903.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost comisar extraordinar în Ucraina, iar după aceea în sudul Rusiei. În anii războiului civil a făcut parte din Consiliul militar-revoluționar al armatelor a 16-a și a 14-a și al Frontului din Caucaz. În anii 1920—1921 a fost unul dintre organizatorii luptei pentru instaurarea Puterii sovietice în Azerbaidjan, Armenia și Gruzia. În anii 1921—1926 a fost președinte al Biroului din Caucaz al Comitetului Central, iar după aceea secretar al Comitetului organizației de partid a ținutului Transcaucazia și în același timp membru al Consiliului militar-revoluționar al U.R.S.S. În 1926 a fost ales președinte al Comisiei Centrale de Control a P.C. (b) al Uniunii Sovietice și comisar al poporului pentru Inspekția muncitorească-țărănească din U.R.S.S. În 1930 a fost numit președinte al Consiliului economic superior al U.R.S.S., iar în 1932 comisar al poporului pentru industria grea al U.R.S.S.

Din 1921 a fost membru al Comitetului Central, din 1926 membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice, iar din 1930 membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice. — 393—394.

Osadciî, P. S. (1866—1943) — specialist sovietic în domeniul electrotehnicii. Absolvind în 1890 Institutul electrotehnic din Petrograd, a fost numit tot acolo conferențiar, profesor, iar apoi și rector. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost vicepreședinte al Comisiei de stat a planificării a R.S.F.S.R. și a U.R.S.S. și totodată președinte al Consiliului central al electrotehnicii de pe lângă C.E.S. al U.R.S.S. A prezidat Consiliul tehnic al șantierului hidrocentralei de pe Nipru și a desfășurat activitate didactică. În 1931 a fost judecat în procesul partidului industrial și condamnat la 10 ani închisoare. La 21 august 1935 a fost eliberat înainte de termen printr-un decret al C.E.C. al U.R.S.S., iar în 1937 a fost reabilitat. — 475.

Osinski, N. (Obolenski, V. V.) (1887—1938) — membru al partidului bolșevic din 1907. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost director al Băncii de Stat a R.S.F.S.R., președinte al C.E.S. În 1918, unul dintre autorii platformei „comuniștilor de stînga”. În 1918—1919 a lucrat în redacția ziarului „Pravda” și la secția de propagandă a C.E.C. din Rusia. În 1920—1921 a fost membru activ al grupului antipartinic al „centralismului democratic”. Ulterior a aderat la opoziția troțkistă. În 1921—1923, adjunct al comisarului poporului pentru agricultură; în 1925, membru al prezidiului Comisiei de stat a planificării. La Congresul al XIV-lea al partidului a fost ales membru supleant al C.C. În 1926—1928 a condus Direcția centrală de statistică a U.R.S.S. În 1929 a fost vicepreședinte al C.E.S. al U.R.S.S. În anii următori a deținut funcții de conducere în domeniul economiei. — 260, 400, 498.

P

Paikes, A. K. (1873—1958) — menșevic pînă în 1917, a intrat în 1918 în P.C. (b) din Rusia. În 1918—1920 a lucrat în Siberia în cali-

tate de membru al colegiului Comisariatului Controlului de Stat și al Inspecției muncitorești-țărănești, apoi ca membru în Consiliul revoluționar al Siberiei. În 1921—1922, reprezentantul plenipotențiar al U.R.S.S. în China, iar apoi în Lituania. Din 1923 a activat în domeniul economic în cadrul C.E.S. — 141.

Paniuşkein, V. L. (1888—1960) — membru al partidului bolșevic din 1907. A dus muncă de partid la Petersburg și în Flota Mării Baltice. A participat activ la Revoluția Socialistă din Octombrie și la războiul civil. În 1919—1920 a lucrat în aparatul C.C. al P.C. (b) din Rusia ca organizator și instructor. În 1921, neînțelegînd esența n.e.p.-ului, s-a retras din partid și a încercat să creeze un așa-zis „partid socialist muncitoresc-țărănesc”. În urma unei convorbiri cu Lenin, s-a reîntors în rîndurile P.C. (b) din Rusia. A lucrat în sectorul economic în bazinul Donețului, iar apoi la reprezentanța comercială a U.R.S.S. în Germania. — 468.

Parvus (Ghelfand, A. L.) (1869—1924) — la sfîrșitul secolului trecut și începutul secolului nostru a participat la mișcarea social-democrată din Rusia și Germania. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menșevic. Parvus a emis teoria antimarxistă a „revoluției permanente”, pe care Troțki a transformat-o mai tîrziu într-o armă de luptă împotriva leninismului. Ulterior s-a îndepărtat de social-democrație. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine, a fost agent al imperialismului german, s-a îndeletnicit cu specula în stil mare și s-a îmbogățit din furnituri de război. — 386.

Peatakov, G. L. (1890—1937) — membru al partidului bolșevic din 1910. După Revoluția Socialistă din Octombrie a făcut parte din guvernul sovietic al Ucrainei. Începînd din 1920, a lucrat în domeniul economic și în aparatul de stat ca președinte al Conducerii centrale a industriei cărbunelui din bazinul Donețului, vicepreședinte al Comisiei de stat a planificării și al Consiliului economic superior, reprezentant comercial în Franța, președinte al consiliului de conducere al Băncii de Stat, adjunct al comisarului poporului pentru industria grea. La congresele al XII-lea, al XIII-lea, al XIV-lea și al XVI-lea ale partidului a fost ales membru al Comitetului Central. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului: în 1918 s-a aflat în fruntea grupului antipartinic al „comuniștilor de stînga” din Ucraina, în timpul discuției din partid cu privire la sindicate (1920—1921) a fost adept al platformei lui Troțki, iar din 1923 militant activ al opoziției troțkiste. În 1927, Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. l-a exclus din partid pentru activitate fracționistă. În 1928 a declarat că-și recunoaște greșelile și a fost reprimit în partid, dar, întrucît nu și-a încetat activitatea antipartinică, în 1936 a fost din nou exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. — 254, 321, 438.

Pilsudski, Jósef (1867—1935) — om de stat reacționar al Poloniei burghezo-moșierești, dictator fascist. În timpul primului război mon-

dial a comandat formațiunile militare poloneze care acționau de partea Germaniei. În 1918—1922, ca șef al statului polon, a reprimat cu cruzime mișcarea revoluționară a oamenilor muncii. În 1920 a fost unul dintre organizatorii războiului Poloniei albgardiste împotriva statului sovietic. În mai 1926 a organizat o lovitură de stat, în urma căreia a instaurat în Polonia un regim de dictatură fascistă. În 1934 a încheiat o alianță cu Germania hitleristă. — 160, 229, 279.

Pinkevici, A. P. (1883—1937) — profesor universitar. Membru al P.M.S.D.R. (b) în 1903—1908; în 1917—1919 a aderat la menșevici. În 1919—1921 a fost vicepreședinte, iar apoi președinte al Comisiei pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale oamenilor de știință. Din 1923, membru al P.C. (b) din Rusia. Cu începere din 1924 a funcționat ca profesor la Universitatea de stat nr. 2 din Moscova, iar apoi la Institutul pedagogic de stat „V. I. Lenin“ din Moscova. — 475.

Plehanov, G. V. (1856—1918) — revoluționar și teoretician marxist rus, fondatorul mișcării social-democrate din Rusia. La începutul activității sale a condus pe rând organizațiile narodnice „Zemlea i volea“ și „Cernii peredel“. În 1880 a fost nevoit să emigreze în Elveția, unde a ramas pînă în 1917. În contact cu mișcarea muncitorească din Apus, a aprofundat operele lui K. Marx și F. Engels și s-a eliberat treptat de sub influența narodnicismului. În a doua perioadă a activității sale (1883—1903), el s-a afirmat ca unul din cei mai eminenți teoreticieni marxiști. În 1883 a înființat la Geneva grupul „Eliberarea muncii“. Plehanov a dezvoltat creator marxismul în opere ca: „Socialismul și lupta politică“ (1883), „Divergențele noastre“ (1894), „Contribuții la problema dezvoltării concepției moniste a istoriei“ (1895), „Rolul personalității în istorie“ (1898) etc. El a adus contribuții importante îndeosebi în problema corelației complexe a formelor ideologice, a rolului istoric al maselor și personalității și a rolului ideilor în dezvoltarea socială. Plehanov a dezvoltat concepția marxistă despre artă, a opus cu fermitate realismul concepțiilor decadente ale esteticii burgheze și a adus contribuții prețioase la valorificarea moștenirii culturale progresiste a literaturii ruse și universale. Plehanov a luptat împotriva revizionismului din mișcarea muncitorească internațională. El a făcut parte din redacția ziarului „Iskra“ și a revistei „Zarea“. Dar încă în această perioadă el a început să manifeste greșeli serioase, care au constituit germenul concepțiilor sale menșevice de mai târziu. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., Plehanov s-a situat pe o poziție împăciuitoare față de oportunist, iar mai târziu s-a alăturat menșevicilor. În revoluția rusă din 1905—1907 el s-a situat în toate problemele fundamentale pe poziții menșevice. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar, Plehanov a luat atitudine împotriva revizuirii marxismului de către machiști și împotriva lichidatorismului, situîndu-se în fruntea grupului menșevicilor-partiiți. Greșelile politice comise de Plehanov au izvorît, în special, din ignorarea laturii

practice a activității revoluționare, ca și a raportului real al forțelor de clasă din Rusia.

Criticînd în mod principal greșelile oportuniste ale lui Plehanov, V. I. Lenin a dat o înaltă apreciere lucrărilor sale filozofice, considerînd că acestea trebuie incluse printre „manualele obligatorii ale comunismului”. Dintre scrierile lui Plehanov au apărut în românește: articolul „1 Mai în Rusia” (numărul festiv din 1 Mai 1895 al ziarului „Lumea nouă”), studiul „Augustin Thierry și concepția materialista a istoriei” („Lumea nouă”, nr. 6—7, 1896), recenzia romanului „Ce-i de făcut?”, de N. G. Cernîșevski (reprodusă în „Revista ideii” cu prilejul apariției acestei cărți în limba română), studiul „Despre concepția materialistă a istoriei” (Editura P.C.R. 1945) și „Contribuții la istoria materialismului, Holbach, Helvetius, Marx” (Editura P.C.R. 1947), Opere filozofice alese, vol. I și II (Editura politica, 1958 și 1962). — 427.

Poincaré, Raymond (1860—1934) — om politic și de stat burghez francez, de profesiune avocat. Începînd din 1893 a fost, în repetate rînduri, membru al guvernului francez; exponent al celor mai agresive cercuri ale burgheziei franceze. În 1912 prim-ministru, din 1913 pînă în 1920 președinte ale Republicii Franceze. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii intervenției militare străine împotriva Rusiei Sovietice. În 1922—1924 și 1926—1929 a deținut postul de prim-ministru. Politica lui s-a caracterizat printr-o orientare net antisovietică și anticomunistă. — 399.

Posse, V. A. (1864—1940) — ziarist și militant pe tărîm social de orientare burghezo-liberală. După Revoluția Socialistă din Octombrie a activat în domeniul publicisticii. Din 1922 a colaborat la „Izvestiia C.E.C. din Rusia”. A scris lucrări de istorie, de critică literară etc. — 513.

Preobrajenski, E. A. (1886—1937) — membru al partidului bolșevic din 1903. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat pe linie de partid și în aparatul politic al armatei. În 1918 s-a situat pe pozițiile „comuniștilor de stînga”. În timpul discuției din partid cu privire la syndicate (1920—1921) — adept al platformei lui Troțki. Din 1923 — adept activ al opoziției troțkiste, fapt pentru care, în 1927, a fost exclus din partid. În 1929 a fost reprimat în partid, dar în anii care au urmat a fost din nou exclus din rîndurile lui pentru activitate antipartinică. — 263, 431.

R

Racovski, C. (1873—1941) — militant al mișcării muncitorești din România și al celei internaționale, de origine bulgar. A aderat din tinerețe la mișcarea socialistă. A participat la Congresul Internaționalei a II-a de la Stuttgart (1907) ca membru al delegației socialiștilor români. Împreună cu alți conducători ai mișcării muncitorești din România, a participat la editarea seriei a doua a ziarului „România

muncitoare". A avut o loșată activitate publicistică în presa socialistă din România: a scris numeroase studii și eseuri cu caracter politic. După reorganizarea în 1910 a Partidului social-democrat din România, Racovski a fost ales membru în Comitetul Executiv al acestuia. În 1915 a reprezentat Partidul social-democrat din România la Conferința internațională de la Zimmerwald. Prigonit de organele represive, Racovski a plecat în 1917 în U.R.S.S., unde a avut munci de răspundere pe linie de partid și de stat. A murit în U.R.S.S. în 1941. — 412, 469.

Radcenko, I. I. (1874—1942) — membru al partidului bolșevic din 1898, revoluționar de profesie. A fost membru al „Uniunii pentru eliberarea clasei muncitoare” din Petersburg; a avut un rol de seamă în difuzarea „Iskrei” leniniste în Rusia. În 1902 a făcut parte din comisia de organizare pentru convocarea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. În prima revoluție rusă și în timpul noului avânt revoluționar a desfășurat muncă de partid într-o serie de orașe din Rusia. Din 1912 a lucrat la exploatarea de turbă din gubernia Moscova. Din 1918, unul dintre organizatorii și conducătorii industriei de extracție a turbei în U.R.S.S.; în 1921—1922 a fost membru în colegiul Comisariatului poporului pentru comerțul exterior. Redactor-șef al revistei „Torfeanoe Delo”. În 1927—1930 și 1934—1935, directorul Institutului de cercetări științifice în domeniul extracției turbei. — 324, 500.

Radek, K. B. (1885—1939) — începând din primii ani ai secolului nostru a participat la mișcarea social-democrată din Galiția, Polonia și Germania. În partidul bolșevic a intrat în 1917. După Revoluția din Octombrie 1917 a lucrat la Comisariatul afacerilor externe, a fost secretar al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. La congresele VIII—XII ale P.C. (b) din Rusia a fost ales membru în C.C. al partidului. S-a ridicat în repetate rânduri împotriva politicii leniniste a partidului: în 1918 a făcut parte din grupul „comuniștilor de stînga”; începând din 1923, militant activ al opoziției troșkiste. În 1927, la Congresul al XV-lea al P.C. (b) din Rusia, a fost exclus din partid pentru activitate fracționistă. În 1929 a declarat că-și recunoaște greșelile și a fost reprimat în partid, dar, deoarece nu și-a încetat activitatea antipartinică, în 1936 a fost din nou exclus din rândurile lui. — 27, 28, 89—90, 265, 342—343, 443, 454, 455, 467.

Radomîlski, G. E. — vezi Zinoviev, G. E.

Ramzin, L. K. (1887—1948) — eminent specialist în domeniul termotehnicii. În 1920, profesor la Școala tehnică superioară din Moscova. În 1921 a fost numit membru în Comisia de stat a planificării, apoi director al Institutului termotehnic unional din Moscova. În 1930 a fost judecat și condamnat în procesul partidului industrial. Și-a ispășit vina față de Statul sovietic efectuînd ulterior cercetări importante pentru economia sovietică. Din 1944 a predat la Institutul de energetică din Moscova. — 133, 408—409.

Renaudel, Pierre (1871—1935) — unul dintre liderii reformiști ai Partidului socialist francez. În 1902—1914, redactorul ziarului „Le Peuple“, în 1914—1920 — al ziarului „L'Humanité“; în 1914—1919 și 1924, membru al Camerei deputaților. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. În 1927 s-a retras de la conducerea partidului socialist, iar în 1933 a fost exclus din partid. Ulterior a organizat o mică grupare neosocialistă. — 281.

Reuter (Friesland), *Ernst* (1889—1953) — unul dintre liderii de dreapta ai Partidului social-democrat din Germania, aventurier fără scrupule, acolit al fascismului. Din 1912, membru al Partidului social-democrat din Germania. În 1919 a intrat în Partidul Comunist din Germania și o vreme a făcut parte din conducerea lui. La începutul anului 1922 a fost exclus din P.C.G. pentru activitate antipartinică, după care a intrat în Partidul social-democrat independent din Germania; apoi a revenit în P.S.D.G. A fost redactorul ziarelor „Freiheit“ și „Vorwärts“, primar general al orașului Magdeburg, deputat în Reichstag. În perioada dominației fasciste a emigrat în Anglia, iar de acolo în Turcia, unde a fost consilier pe lângă guvernul turc. Din 1946 a fost consilier municipal, iar apoi primar al Berlinului occidental. — 93.

Rikov, A. I. (1881—1938) — membru al partidului bolșevic din 1899.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost comisar al poporului pentru afacerile interne, președinte al Consiliului economic superior, vicepreședinte al Consiliului Comisarilor Poporului și al Consiliului Muncii și Apărării, președinte al Consiliului Comisarilor Poporului din U.R.S.S. și R.S.F.S.R.; a fost membru în Biroul Politic al Comitetului Central. În repetate rânduri a luat poziție împotriva politicii leniniste a partidului: în noiembrie 1917 s-a pronunțat pentru formarea unui guvern de coaliție, la care să participe menșevicii și eserii, și, declarându-se în dezacord cu politica partidului, și-a dat demisia din Comitetul Central și din guvern. În 1928 a fost unul dintre liderii devierii oportuniste de dreapta din P.C. (b) al U.R.S.S. În 1937 a fost exclus din partid pentru activitate antipartinică. — 70, 256, 372, 373, 375, 401—406.

Roland-Holst, Henriette (1869—1952) — socialistă olandeză, scriitoare. A participat la organizarea asociațiilor de femei, a făcut parte din grupul social-democraților olandezi de stînga care în 1907 s-au grupat în jurul ziarului „De Tribune“, iar în 1909 au constituit Partidul social-democrat din Olanda. La începutul primului război mondial s-a situat pe poziții centriste, dar apoi a aderat la internaționaliști și a participat la editarea revistei „Vorbote“, organul teoretic al stîngii zimmerwaldiene. În perioada 1918—1927 a făcut parte din Partidul Comunist din Olanda și a participat la activitatea Cominternului. În 1927 s-a retras din partidul comunist, iar mai târziu a alunecat pe pozițiile socialismului creștin. — 446, 447.

Rovio, G. S. (1887—1938) — membru al partidului bolșevic din 1905, de profesiune strungar. De la sfârșitul anului 1910 a trăit în Finlanda. A fost membru al Partidului social-democrat finlandez. În 1913—1915, secretar al C.C. al Uniunii tineretului social-democrat din Finlanda. În aprilie 1917, în legătură cu evenimentele revoluționare, organizațiile muncitorești l-au desemnat pentru postul de șef al miliției din Helsingfors. În august-septembrie 1917 a luat parte activă la ascunderea lui V. I. Lenin în Finlanda, spre a-l feri de organele de urmărire ale guvernului provizoriu burhez. A participat activ la revoluția muncitorească din 1918 din Finlanda. Ulterior, secretar al secției finlandeze a Biroului din nord-vest al C.C. al P.C. (b) din Rusia, prorector al secției din Leningrad a Universității comuniste a minorităților naționale din vestul țării. Din iulie 1929, secretar al Comitetului regional de partid Karelia. — 456, 457.

Rozenfeld, L. B. — *vezi* Kamenev, L. B.

Rudzutak, I. E. (1887—1938) — militant de seamă al partidului comunist și al Statului sovietic, membru de partid din 1905.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut posturi de conducere pe linie sindicală, apoi a fost membru al prezidiului Consiliului economic superior, președinte al Centralei textilelor. Din 1920, membru al C.C. al P.C. (b) din Rusia, membru al prezidiului și secretar general al C.C.S. din Rusia. În anii 1921—1924 a fost președinte al Biroului din Asia Centrală al P.C. (b) din Rusia, în 1923—1924 — secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în 1924—1930 — comisar al poporului pentru căile de comunicație, din 1926 — vicepreședinte al Consiliului Comisarilor Poporului și al Consiliului Muncii și Apărării, din 1932 — președinte al Comisiei Centrale de Control a P.C. (b) al U.R.S.S. și comisar al poporului pentru Inspekția muncitorească-țărănească; în 1927—1932, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. — 82, 344, 355—356.

Ruhimovici, M. L. (1889—1939) — membru al partidului bolșevic din 1913. În timpul Revoluției Socialiste din Octombrie a fost președintele Comitetului revoluționar din Harkov. A participat activ la războiul civil. Din 1921, președinte al comitetelor executive guberniale Doneț și Bahmut, apoi director al trusturilor „Donugol” și „Himugol”. Din 1925 a fost președinte al C.E.S. al Ucrainei, iar apoi vicepreședinte al C.E.S. al U.R.S.S.; din 1930 — comisar al poporului pentru căile de comunicație, director al trustului „Kuzbasugol”. La congresele XIII—XVII a fost ales membru în C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. — 254, 321.

Rutgers, Sebald Justus (1879—1961) — inginer olandez, comunist. A lucrat în U.R.S.S., cu unele întreruperi, din 1918 pînă în 1938. În 1921—1926 a fost conducătorul coloniei industriale (internaționale) autonome pentru refacerea industriei carbonifere și chimice din bazinul Kuznețk; în anii următori a activat în sectorul economic, pe linie de partid și în domeniul cercetării științifice. În 1938 s-a întors în Olanda. — 125, 142, 144, 179, 500.

S

Scheidemann, Philipp (1865—1939) — unul dintre liderii aripii de extremă dreaptă, oportunistă a social-democrației germane. În timpul revoluției din noiembrie 1918 din Germania a făcut parte din așezisul Consiliu al împuterniciților poporului, a cărui activitate era dictată de interesele burgheziei. Din februarie pînă în iunie 1919 a prezidat guvernul de coaliție al Republicii de la Weimar; a fost unul dintre organizatorii reprimării sîngeroase a mișcării muncitorești germane în anii 1918—1921. Ulterior s-a retras din viața politică. — 86, 87, 428.

Semenov, F. A. — *vezi* Bulkin, F. A.

Semkov, S. M. (1885—1928) — membru al partidului bolșevic din 1903. A dus muncă de partid în mai multe orașe din Rusia. În 1911 a urmat cursurile școlii de partid de la Longjumeau (lîngă Paris), condusă de V. I. Lenin. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de aprovizionare a armatei. După terminarea războiului civil a fost secretar al Consiliului sindicatelor din Moscova, apoi președinte al sindicatelor din Transcaucazia. La congresele al XIV-lea și al XV-lea a fost ales membru în C.C.C., apoi a lucrat la Comisariatul poporului pentru Inspekția muncitorească-țărăneasă. — 216, 217.

Sergo — *vezi* Ordjonikidze, K. G.

Skreabin, V. M. — *vezi* Molotov, V. M.

Smeral, Bohumir (1880—1941) — militant de seamă al mișcării muncitorești cehoslovace și internaționale, unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Cehoslovacia. În 1897 a intrat în Partidul social-democrat ceh; a fost unul dintre fruntașii acestuia și membru al redacției organului său central — ziarul „Právo Lidu“. A participat activ la conducerea mișcării revoluționare și de eliberare națională a clasei muncitoare cehoslovace. Din 1918 a condus lupta aripii stîngi a social-democrației pentru crearea partidului marxist-leninist al clasei muncitoare. În 1921, după întemeierea Partidului Comunist din Cehoslovacia, a fost ales membru al Comitetului său Central. În 1921—1929 și apoi din 1935 a făcut parte din Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste. În 1938 s-a stabilit în U.R.S.S. — 44, 53, 58—59, 447, 462.

Smilga, I. T. (1892—1938) — membru al partidului bolșevic din 1907. După Revoluția din Octombrie 1917 a fost împuternicitul C.C.P. al R.Ș.F.S.R. în Finlanda, membru al Consiliului militar-revoluționar al Armatei a 3-a, al Frontului de est, de sud-vest ș.a. În timpul discuției din 1920—1921 cu privire la sindicate a aderat la platforma lui Troțki. În 1921—1923 a fost vicepreședinte al C.E.S. și șeful Direcției generale a combustibilului. În 1927, la Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S., a fost exclus din partid ca mili-

tant activ al opoziției troțkiste. În 1930 a fost reprimat în partid. Ulterior a fost din nou exclus pentru activitate antipartinică. — 133, 254, 320, 408.

Smirnov, I. N. (1881—1936) — membru al partidului bolșevic din 1899. În timpul revoluției din 1905—1907, în perioada reacțiunii și a noului avânt revoluționar a activat ca agitator în diverse orașe din Rusia; a servit în armata țaristă. În timpul revoluției burghezo-democratice din februarie 1917 a făcut parte din Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Tomsk. După Revoluția Socialista din Octombrie a fost membru în Consiliul militar-revoluționar al Frontului de est, apoi membru în Consiliul militar-revoluționar al Armatei a 5-a. Din 1919, președintele Comitetului revoluționar din Siberia. În 1921—1922 a lucrat la C.E.S. Mai târziu a fost numit comisar al poporului pentru poștă și telegraf. În 1927 a fost exclus din partid ca militant activ al opoziției troțkiste-zinovieviste. Reprimat în partid, a fost din nou exclus în 1933 pentru activitate antipartinică și antistatală. — 143, 513.

Smoleaninov, V. A. (1890—1962) — membru al P.C.U.S. din 1908. A participat activ la Revoluția Socialistă din Octombrie. Din 1918, președinte al Consiliului economic gubernial Smolensk. Din aprilie 1921 a fost adjunct al secretarului general al C.M.A. pentru problemele construcției economice și gospodărești, apoi secretar general al C.C.P. al R.S.F.S.R. Din 1929 a ocupat funcții de răspundere în domeniul economic. — 186.

Sokolnikov (Brilliant), G. I. (1888—1939) — membru al partidului bolșevic din 1905. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut o serie de funcții în diplomație și în armată; din 1921 a fost membru al colegiului Departamentului finanțelor, din 1922 comisar al poporului pentru finanțe, din 1926 vicepreședinte al Comisiei de stat a planificării din U.R.S.S., iar apoi adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe. A fost membru și membru supleant al Comitetului Central. În 1925 s-a alăturat „noii opoziții”, apoi a intrat în blocul troțkist-zinovievist. În 1936 a fost exclus din partid pentru activitate antipartinică. — 254, 400, 431, 433, 434, 438, 439.

Solf, A. A. (1872—1945) — membru al P.M.S.D.R. din 1898, bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut posturi de răspundere în aparatul de partid și de stat. Din 1920, membru al C.C.C.; din 1921, membru al prezidiului C.C.C., apoi membru al Tribunalului suprem al U.R.S.S. A avut munci de răspundere în Procuratura U.R.S.S. — 286—287.

Sorin, V. G. (1893—1944) — membru al partidului bolșevic din 1917. În 1918 a fost secretar al comitetului județean de partid Serpuhov, a aderat la „comuniștii de stînga”. Ulterior, președinte al Tribunalului revoluționar al Frontului de est, membru al Comitetului gubernial de partid Moscova. Din 1920 pînă în 1925 — membru al Comitetului și al Biroului Comitetului organizației de

partid Moscova. Din 1924 a lucrat la Institutul Lenin, apoi la Institutul Marx-Engels-Lenin de pe lângă C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. — 215, 216.

Sorokin, P. A. (n. 1889) — eser. Pînă în 1917, docent la Universitatea din Petrograd. În 1919—1922 a predat sociologia la instituțiile de învățămînt superior din Petrograd. A fost expulzat pentru activitate contrarevoluționară. A fost un timp conferențiar la Universitatea din Praga. Din 1923 locuiește în S.U.A. — 512.

Stalin (Djușașvili), I. V. (1879—1953) — militant de seamă al mișcării muncitorești ruse și internaționale. Membru al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia din 1898; a fost, la începutul activității sale revoluționare, unul dintre conducătorii social-democrației din Gruzia. Membru al C.C. al P.M.S.D.R. (bolșevic) din 1912. În perioada pregătirii și desfășurării Revoluției din Octombrie 1917 a făcut parte din Centrul de partid pentru conducerea insurecției. A îndeplinit sarcini importante de partid și de stat în perioada războiului civil și a intervenției militare străine. În 1922—1953 a fost secretar general al C.C. al P.C.U.S., calitate în care a condus întreaga activitate de partid. În 1941—1953 Stalin a fost președinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., iar în timpul războiului antihitlerist (1941—1945) președinte al Comitetului de stat al apărării și comandant suprem al Forțelor Armate ale U.R.S.S. La Congresul al XX-lea al P.C.U.S. (1956), Stalin a fost criticat pentru greșelile legate de cultul personalității. Opere principale: „În jurul problemelor leninismului” (1926), „Marxismul și problema națională” (1912—1913), „Revoluția din Octombrie și tactica comuniștilor ruși” (1924). — 156, 258, 416, 419—420, 433.

Steklov, V. A. (1863—1926) — matematician sovietic, academician. Din 1906, profesor la Universitatea din Petersburg. Din inițiativa sa a fost creat în 1921 Institutul de fizico-matematici al Academiei de Științe a R.S.F.S.R. A scris o serie de lucrări în domeniul analizei matematice, al teoriei elasticității și al hidromecanicii. — 475.

Stiunkel, B. E. (1882—1938) — inginer electrician. După Revoluția din Octombrie a fost membru al direcției combinatului Bogorodsk-Șcelkovo. Din 1920, membru al comisiei GOELRO; a lucrat la elaborarea proiectului de electrificare a Regiunii industriale centrale. Din 1925 pînă în 1928 a fost membru în colegiul societății pe acțiuni „Tepló i sila”, apoi vicepreședinte al comitetului pentru electrificarea bazinului Donețului etc. — 125.

Stukov, I. N. (1887—1937) — membru al partidului bolșevic din 1905. După Revoluția Socialistă din Octombrie 1917 a lucrat în diferite instituții de partid și de stat: șef de secție la Comitetul organizației de partid Moscova, redactor al ziarului „Moskovskii Rabocii”, redactor la editura „Krasnaia nov”. În 1918, „comunist de stînga”. În 1920—1921 a făcut parte din gruparea antipartinică a

„centralismului democratic“. În 1927 a participat la opoziția troțkistă.
— 215, 216.

Südekum, Albert (1871—1944) — unul dintre liderii oportuniști ai social-democrației germane, revizionist. Din 1900 pînă în 1918 a fost deputat în Reichstag. În timpul primului război mondial s-a manifestat ca social-șovinist inveterat. În 1918—1920, ministru de finanțe al Prusiei. — 281.

Ș

Șleapnikov, A. G. (1885—1937) — membru de partid din 1901, bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a făcut parte din Consiliul Comisarilor Poporului în calitate de comisar al poporului pentru problemele muncii, apoi a lucrat pe linie sindicală și în sectorul economic. În anii 1920—1922 a fost organizator și lider al grupului antipartinic „opoziția muncitorească“. În 1933, cu prilejul curățirii rîndurilor partidului, a fost exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. — 155, 344, 468.

Șmidt, V. V. (1886—1940) — membru al partidului bolșevic din 1905. În 1918—1928, secretar al C.C.S. din U.R.S.S., apoi Comisar al poporului pentru problemele muncii. Din 1928, vicepreședinte al C.C.P. al U.R.S.S. Adept al opoziției de dreapta din P.C. (b) din Rusia, s-a retras însă curînd din rîndurile ei. La congresele al VII-lea, al XIV-lea și al XV-lea ale partidului a fost ales membru al Comitetului Central. — 263.

Șteinberg, P. B. — capitalist rus, emigrant, în 1922—1924 unul dintre fondatorii „Societății pe acțiuni pentru comerțul interior și exterior de piei crude“ din R.S.F.S.R. și administrator-delegat al acestei societăți. — 252, 365, 366—367.

T

Teodorovici, I. A. (1875—1940) — a participat la mișcarea revoluționară cu începere din 1895, bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a făcut parte din C.C.P. în calitate de comisar al poporului pentru aprovizionare. În noiembrie 1917 s-a pronunțat pentru crearea unui guvern de coaliție cu menșevicii și eserii și, declarîndu-se în dezacord cu politica partidului, a demisionat din guvern. În timpul războiului civil a făcut parte din detașamentele de partizani care au luptat împotriva lui Kolceak. Din 1920 a lucrat la Comisariatul agriculturii. În 1928—1929 a comis în activitatea sa greșeli oportuniste de dreapta. În 1928—1930, secretar general al Internaționalei țărănești și director al Institutului agrar internațional. În anii următori a fost redactor-șef al editurii Asociației foștilor deținuți politici și redactor-responsabil al revistei „Katorga i Ssilka“ — 378,

Terracini, Umberto (n. 1895) — militant de seamă al mișcării muncitorești italiene, unul dintre întemeietorii Partidului Comunist Italian. La începutul activității sale politice a aderat la aripa stângă a Partidului socialist italian. Din 1920, membru al C.C. al P.S.I. S-a pronunțat pentru afilierea partidului la Internaționala Comunistă, adoptînd o poziție intransigentă față de aripa lui reformistă. În 1919 a fost unul dintre organizatorii și conducătorii grupării revoluționare „L'Ordine Nuovo” a socialistilor din Torino, grupare care a constituit nucleul de bază al partidului comunist. Membru al C.C. și al Comitetului Executiv al P.C.I. de la înființarea lui (1921). A comis unele greșeli sectare de stînga, pe care V. I. Lenin le-a criticat la Congresul al III-lea al Cominternului. Sub înrîurirea criticii, și-a îndreptat curînd greșelile. După Congresul al III-lea al I.C., la care a participat ca delegat, este ales în C.E.I.C. A condus munca desfășurată de comuniști în Confederația Generală a Muncii din Italia, în fruntea căreia se aflau reformiștii. În perioada 1926—1943 a fost deținut în închisori fasciste și în deportare. În 1943—1945 a participat activ la lupta de eliberare națională a poporului italian împotriva fascismului. În 1945 devine membru supleant, iar în 1955 membru al C.C. al P.C.I. — 23, 24, 25, 26, 27, 29—30, 32, 59, 458, 459.

Todorski, A. I. (n. 1894) — membru al P.C.U.S. din 1918. În 1918—1919, membru al Comitetului executiv județean Vesiegonsk (gubernia Tver), redactor al ziarelor „Izvestiia Sovietului de deputați din Vesiegonsk” și „Krasnîi Vesiegonsk”. Autorul cărții „Un an de luptă cu arma și cu plugul”, care s-a bucurat de o înaltă apreciere din partea lui V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 37, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 422—426). A participat activ la războiul civil, mai întîi în calitate de comandant de brigadă, iar apoi de divizie. În anii următori a ocupat înalte posturi de comandă într-o serie de instituții militare. Din 1955, general-locotenent în rezervă, desfășoară activitate publicistică. — 511, 514.

Tomski, M. P. (1880—1936) — membru al partidului bolșevic din 1904. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost președinte al Consiliului sindical din Moscova; din 1919 — președinte al prezidiului Consiliului Central al Sindicatelor. La Congresul al VIII-lea al partidului a fost ales membru al Comitetului Central, iar la Congresul al XI-lea membru al Biroului Politic. În repetate rînduri a luat atitudine împotriva politicii leniniste a partidului; a sprijinit pe adepții grupului „centralismului democratic”, a apărut așa-zisa „independență” a sindicatelor față de partid. În 1928—1929 a fost unul dintre liderii deviatorilor de dreapta din P.C. (b) al U.R.S.S. — 468.

Tonkov, V. N. (1872—1954) — eminent anatomist sovietic. Membru al P.C.U.S. din 1932. Profesor universitar din 1900. În 1917—1925, rectorul Academiei de medicină militară. A fost adeseori în audiență la V. I. Lenin, în probleme privind îmbunătățirea condițiilor de trai ale oamenilor de știință. Din 1944 a fost membru activ al Academiei de medicină a U.R.S.S. — 475.

Troțki (Bronștein), L. D. (1879—1940) — membru al P.M.S.D.R. din 1897, menșevic. Întors din emigrație după revoluția burgheză-democratică din februarie 1917, a aderat la grupul internaționalistilor și, împreună cu ei, la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost primit în rândurile partidului bolșevic; Troțki însă nu trecuse pe pozițiile bolșevismului și a continuat să ducă o luptă ascunsă și făcișă împotriva leninismului, împotriva politicii partidului.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost comisar al poporului pentru afacerile externe, apoi comisar al poporului pentru problemele militare și maritime-militare, președinte al Consiliului militar-revoluționar al republicii, membru al Biroului Politic al C.C. și membru al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. În 1918 a fost împotriva încheierii păcii de la Brest, iar în 1920—1921 s-a aflat în fruntea opoziției în discuția cu privire la sindicate; începînd din 1923 a dus o înverșunată luptă fracționistă împotriva liniei generale a partidului, împotriva programului leninist de construire a socialismului, susținînd teoria capitulară a imposibilității victoriei socialismului în U.R.S.S. Partidul comunist, demascînd troțkismul ca pe o deviere mic-burgheză în partid, l-a înfrînt pe plan ideologic și organizatoric. În 1927 Troțki a fost exclus din partid, în 1929 a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitatea sa antisovietică, iar în 1932 i s-a retras cetățenia sovietică. În timp ce se afla în străinătate a continuat lupta împotriva Statului sovietic și a partidului comunist, împotriva mișcării comuniste internaționale. — 178, 250, 288, 290, 454, 455.

Turati, Filippo (1857—1932) — militant al mișcării muncitorești italiene, unul dintre organizatorii Partidului socialist italian și lider al aripii lui de dreapta, reformista. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. Fața de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. După scindarea P.S.I. (1922) a trecut în fruntea Partidului socialist unitar, de orientare reformistă. În 1926 a emigrat din Italia fascistă, stabilindu-se în Franța. — 16, 17, 20, 148, 281, 450, 453.

T

Tederbaum, I. O. — vezi Martov, L.

Tiurupa, A. D. (1870—1928) — militant de seamă al partidului comunist și al Statului sovietic; membru al P.M.S.D.R. din 1898, bolșevic.

Din noiembrie 1917, adjunct al comisarului poporului pentru aprovizionare; de la începutul anului 1918, comisar al poporului pentru aprovizionare. Din 1921, vicepreședinte al Consiliului Comisarilor Poporului și al Consiliului Muncii și Apărării. În anii 1922—1923, comisar al poporului pentru Inspekția muncitorească-țărănească; în 1923—1925 — președinte al Comisiei de stat a planificării, iar în 1925 — comisar al poporului pentru comerțul interior și exterior. La congresele XII—XV ale partidului a fost ales membru

în C.C. ; a fost membru al Prezidiului C.E.C. din Rusia și al C.E.C. din U.R.S.S. — 256—257, 365, 368—375, 379—380, 400, 401—406, 430, 436, 438.

Țiperovici, G. V. (1871—1932) — economist și publicist. În mișcarea revoluționară a intrat în 1888. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost activist sindical și a colaborat la diferite publicații. În 1919 a fost primit în P.C. (b) din Rusia. Din 1921 până în 1929 a lucrat la C.E.S., la Comisariatul afacerilor externe și la Comisia de planificare a regiunii Leningrad. În anii care au urmat a fost rector al Academiei industriale din Leningrad, membru al prezidiului Consiliului economic Leningrad. — 178.

U

Unghern von Sternberg, Roman (1887—1921) — baron, fost esaul în armata țaristă, monarhist inveterat. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii și conducătorii celei mai crâncene contrarevoluții din Extremul Orient; protejat al imperialiștilor japonezi. În august 1921 a fost luat prizonier și curînd după aceasta, în baza unei sentințe a Comitetului revoluționar din Siberia, împușcat. — 108.

Urquhart, Leslie (1874—1933) — industriaș și financiar englez, de profesiune inginer de mine. Membru în consiliile de administrație ale unor mari societăți pe acțiuni din Anglia și președintele Societății ruso-asiatice unite, care a exploatat mari bogății ale Rusiei. După Revoluția din Octombrie 1917, unul dintre organizatorii intervenției militare și ai blocadei economice împotriva Rusiei Sovietice. — 412.

V

Vandervelde, Emile (1866—1938) — lider al Partidului nunciatoresc din Belgia, președinte al Biroului socialist internațional al Internaționalei a II-a. În timpul primului război mondial s-a manifestat ca social-șovinist. A făcut parte din guverne burgheze. Față de Revoluția din Octombrie 1917 a avut o atitudine ostilă. În anii 1925—1927 a fost ministru de externe al Belgiei; a participat la încheierea acordurilor de la Locarno (1925), îndreptate împotriva U.R.S.S. — 281, 427.

Vernadski, V. I. (1863—1945) — mineralog și geochimist sovietic, academician. Din 1914 a fost director al Muzeului de geologie și de mineralogie al Academiei de Științe din Petersburg. Unul dintre inițiatorii și conducătorii Comisiei pentru studierea forțelor de producție naturale ale Rusiei, creată pe lângă Academia de Științe, ai Institutului de radio și ai altor instituții și comisii. A pus bazele orientării genetice în mineralogie și a fost unul dintre creatorii geochimiei și ai biogeochimiei. — 475.

Voevodin, P. I. (n. 1884) — membru al P.C.U.S. din 1899. A dus muncă de partid la Samara, Omsk, Zlatoust și în alte orașe. În timpul Revoluției Socialiste din Octombrie a fost președinte al Consiliului de aprovizionare al Siberiei apusene și al Uralului, apoi președinte al Consiliului economic al Siberiei apusene. În 1919—1920 a fost lucrător politic în armată și s-a ocupat cu publicistica. În 1921 a lucrat la Comitetul general pentru educație politică de pe lângă Comisariatul învățământului public al R.S.F.S.R., a condus secția de fotocinematografie. Din 1922 pînă în 1939 a lucrat în domeniul publicistic-editorial și al conducerii rețelei de bibliotecă. — 273—274.

Vorovski, V. V. (1871—1923) — revoluționar de profesie, militant de seamă al partidului bolșevic, eminent diplomat sovietic, publicist și critic literar. Și-a început activitatea revoluționară în 1890. În 1902 a devenit colaborator al „Iskrei“ leniniste. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. După Revoluția Socialistă din Octombrie 1917 a fost reprezentant plenipotențiar al Republicii sovietice în țările scandinave (1917—1919) și în Italia (1921—1923). A participat la conferințele de la Genova și de la Lausanne. A fost ucis de un albardist la Lausanne la 10 mai 1923. — 412.

Vranghel, P. N. (1878—1928) — general în armata țaristă, baron, monarhist inveterat. În perioada intervenției militare străine și a războiului civil — agent al imperialiștilor anglo-francezi și americani; unul dintre conducătorii contrarevoluției în sudul Rusiei. În perioada aprilie-noiembrie 1920 a fost comandant suprem al forțelor armate albardiste din sudul Rusiei; după zdrobirea lor de către Armata Roșie a fugit în străinătate. — 100, 164, 204, 229, 235, 279.

Z

Zaluțki, P. A. (1887—1937) — din 1905 membru al partidului eserilor. În 1907 a intrat în partidul bolșevic. Pînă la Revoluția Socialistă din Octombrie a activat în organizațiile de partid din Harbin, Vladivostok și Petrograd. În 1918—1920 a deținut funcții de răspundere în Armata Roșie. În 1921, membru și secretar al Prezidiului C.E.C. din Rusia. Ulterior a avut munci de conducere pe linie de partid. În 1925 a fost unul dintre militanții activi ai opoziției troțkisto-zinovieviste. În 1927, la Congresul al XV-lea, a fost exclus din partid. Reprimit în 1928, a fost din nou exclus în 1934 pentru activitate antipartinică și antistatală. — 271—272, 286—287, 288, 289.

Zetkin, Clara (1857—1933) — militantă de seamă a mișcării muncitorești și comuniste germane și internaționale, publicistă de talent, orator și tribun înflăcărat. Împreună cu R. Luxemburg, Fr. Mehring și K. Liebknecht a participat activ la lupta împotriva lui Bernstein și a celorlalți oportuniști. A luptat împotriva militarismului și a colonialismului. Din inițiativa ei s-a hotărît, la Conferința

internațională a femeilor socialiste de la Copenhaga (1910), sărbătorirea Zilei internaționale a femeii la 8 Martie. În timpul primului război mondial s-a situat pe pozițiile internaționalismului revoluționar și a luptat împotriva social-șovinismului. În 1916 a intrat în grupul „Die Internationale“, care după scurt timp și-a schimbat denumirea în grupul „Spartacus“ și apoi în „Uniunea Spartacus“. A participat la întemeierea Partidului Comunist din Germania. La Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste a fost aleasă în C.E.I.C. A condus în cadrul lui Secretariatul internațional pentru problemele femeilor. Din 1924 pînă la sfîrșitul vieții a fost președintă a Ajutorului Roșu Internațional. — 89.

Zinoviev (Radomîski), G. E. (1883—1936) — membru al partidului bolșevic din 1901. După Revoluția din Octombrie 1917 a fost președinte al Sovietului din Petrograd, membru al Biroului Politic al C.C., președinte al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului: în perioada de pregătire și înlăptuire a Revoluției din Octombrie a avut o poziție oscilantă, pronunțîndu-se împotriva insurecției armate; în noiembrie 1917 s-a declarat pentru crearea unui guvern de coaliție cu menșevicii și eserii. În 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziții“. În 1926, unul dintre conducătorii blocului antipartinic troțkist-zinovievist. În noiembrie 1927 a fost exclus din partid pentru activitate fracționistă. În 1928 a declarat că-și recunoaște greșelile și a fost reprimit în partid, dar, întrucît nu și-a încetat activitatea antipartinică, în 1932 a fost din nou exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. În 1933 a fost din nou reprimit în partid. În 1934 a fost, pentru a treia oară, exclus din partid pentru activitatea sa antipartinică. — 13, 248, 265, 276, 382—383, 384, 410, 433, 444, 445, 468.

DATE DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI V. I. LENIN

(22 iunie 1921—5 martie 1922)

1921

*Inainte de 22
iunie*

Lenin conduce pregătirile în vederea Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste: întocmește tezele raportului asupra tacticii P.C. (b) din Rusia; în calitate de membru al comisiei pentru pregătirea rezoluțiilor congresului, ia cunostință de proiectele principalelor rezoluții și face observații pe marginea lor; participă și ia cuvântul la ședințele Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste la care se discută proiectele de rezoluții ce urmează a fi prezentate congresului și situația din diverse partide comuniste; se întâlnește și discută cu delegații sosiți la congres.

Iunie, 22

Într-o convorbire cu S. E. Ciutkaev, vicepreședintele Comitetului revoluționar din Siberia, Lenin se interesează de aplicarea noii politici economice în Siberia și îi cere să expună în scris cazurile de birocrațism în rezolvarea problemelor siberiene de către instituțiile centrale.

Lenin prezidează ședința Consiliului Muncii și Apărării la care se discută problema creării unei comisii economice regionale pentru guberniile Arhanghelsk, Vologda și Dvina de nord, proiectul de hotărâre cu privire la măsurile pentru redresarea industriei sării, problema achiziționării de alimente din străinătate etc.

În prima ședința a Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste, Lenin este ales președinte de onoare al congresului.

Iunie, 23

Într-o convorbire cu A. M. Gorki, Lenin discută problemele legate de activitatea comisiei de experți numita de C.C.P. pentru achiziționarea și

desfacerea în străinătate a obiectelor de anticariat și de artă.

Iunie, 24

Lenin prezidează ședința C.M.A. la care se discută problema măsurilor pentru combaterea comerțului cu desaga, aprovizionarea cu cărbune a expediției din Arhanghelsk, proiectul de hotărâre privind dezvoltarea radiofoniei etc.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută proiectul de hotărâre cu privire la retribuirea colectivă a muncii funcționarilor din instituțiile sovietice, precum și alte probleme.

Lenin are o convorbire cu Artem (F. A. Sergheev), președintele C.C. al Sindicatului muncitorilor mineri.

Iunie, 25

Lenin semnează o adresă către Comisariatul muncii în legătură cu măsurile pentru asigurarea cu forță de muncă a șantierului de la Kașira.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la care se discută raportul lui I. A. Teodoroviți cu privire la măsurile pentru combaterea urmărilor secetei în regiunea Volgăi mijlocii și inferioare, proiectul de hotărâre cu privire la curățirea rîndurilor partidului, problema achizițiilor de cereale etc.

Lenin examinează materialele atlasului școlar al Rusiei, face o serie de completări la ele, adresează o scrisoare lui V. D. Kaisarov, președintele comisiei pentru întocmirea atlasului, precum și lui I. I. Ionov, rugîndu-i să-i comunice cînd va fi gata atlasul și cum s-au împărțit sarcinile între membrii comisiei și să-i trimită textul și hărțile înainte de a fi date la tipar.

Iunie, 28

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. Cu prilejul discutării raportului comisiei numite de C.C.P. la 24 iunie 1921 în problema retribuirii colective a funcționarilor din instituțiile sovietice, propunerile lui Lenin sînt adoptate în principiu. La aceeași ședință se discută și problema tarifelor pentru transporturile particulare de mărfuri pe căile ferate, proiectul de hotărâre cu privire la însămînțările de toamnă etc.

În timpul cuvîntării rostite de C. Lazzari la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste,

Lenin face însemnări și scrie planul unei cuvântări cu privire la problema italiană, pe care apoi o rostește în aceeași ședință.

Iunie, 29

Lenin participă la ședința de dimineață a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la care se discută problema anarhiștilor, a Direcției pentru problemele evacuațiilor etc.

Lenin prezidează ședința unei comisii a C.E.C. din Rusia la care se aprobă „Instrucțiunile C.M.A. (Consiliului Muncii și Apărării) către organele sovietice locale“.

Lenin participă la ședința de după-amiază a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la care se discută raportul lui L. D. Troțki cu privire la detașamentele cu destinație specială, propunerea lui A. M. Gorki de a se crea un Comitet general pentru ajutorarea populației înfometate etc.

Iunie, 30

Într-o scrisoare către B. S. Stomoneakoy, reprezentantul comercial al R.S.F.S.R. în Germania, Lenin îl roagă să acorde un ajutor multilateral, în special în bani, lui G. D. Țiurupa, inginerul-șef al șantierului centralei electrice de la Kașira, care pleca la Berlin pentru a procura utilajul necesar acestui obiectiv.

Iunie

Lenin scrie „Planul unei broșuri despre «declarație»“.

Iulie, 1

În ședința Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste, Lenin rostește o cuvântare în apărarea tacticii Internaționalei Comuniste.

Lenin prezidează ședința C.M.A. la care se discută problema aprovizionării alimentare regulate a fabricilor care lucrează pentru nevoile transporturilor, proiectul de decret cu privire la însămințările de toamnă în regiunile din R.S.F.S.R. care au avut de suferit de pe urma secetei etc.

Iulie, 2

Într-o scrisoare adresată lui G. M. Krjijanovski, Lenin face aprecieri asupra primei variante a articolului acestuia „Criticilor noștri“, precum și propuneri pentru raportul asupra activității Comisiei de stat a planificării pe care acesta urma să-l prezinte la C.M.A.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la care se aprobă noul

tarif de salarizare a lucrătorilor cu munci de raspundere și se discută problema concesiunilor cerute de firma Leslie Urquhart, precum și alte probleme.

Iulie, 3

Lenin semnează o telegramă în care C.M.A. și C.C. al P.C. (b) din Rusia cer comitetelor guberniale din Tula, Orel, Kursk și din alte gubernii să ia măsuri urgente pentru strângerea produselor datorate ca impozit în natură, aceasta întrucât în guberniile producătoare de cereale recolta se anunță foarte slabă.

Iulie, 4

Lenin scrie lui G. M. Krjijanovski scrisoarea intitulată „Idei în legătură cu «planul» economic”.

Iulie, 5

În ședința Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste, Lenin face o expunere despre tactica P.C. (b) din Rusia.

Iulie, 6

Lenin participă la ședința comisiei pentru problemele tacticii a Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste, ședință în care sînt redactate tezele cu privire la tactica Internaționalei.

Lenin participă la ședința comisiei pentru problemele tacticii a Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste și rostește o cuvîntare în problema cehoslovaca.

Lenin semnează o telegrama a C.M.A. catre M. K. Vladimirov, comisarul poporului pentru aprovizionare al Ucrainei, în care i se cere să ia măsuri pentru aprovizionarea alimentară a bazinului Donețului.

Iulie, 7

Într-o scrisoare adresată participanților la ședința comisiei pentru problemele tacticii a Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste, Lenin cere scuze pentru ieșirea sa vehementă împotriva tovarășilor de stînga din Ungaria.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la care se discută problema numirii unei comisii de cinci pentru curățirea rîndurilor partidului, raportul comisiei pentru combaterea bânditismului, problema realizării aurului etc.

Iulie, 8

Lenin adresează Biroului Politic o propunere în legatură cu premiarea întreprinderilor și insușirilor care lucrează fără pierderi.

Lenin adresează Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia o cerere de concediu pe termen de o lună, din cauză de boală, urmînd ca în acest timp să participe de 2—3 ori pe săptămîină la ședințele Biroului Politic, ale C.C.P. și ale C.M.A.

Lenin prezidează ședința C.M.A. ; în timpul ședinței, el face însemnări pe marginea raportului lui G. M. Krjijanovski asupra activității Comisiei de stat a planificării și scrie schița de plan a cuvîntării sale în această problemă. La aceeași ședință se discută și problema trimerii unei comisii a C.M.A. la Baku și în bazinul Doneșului.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută raportul comisiei numite de C.C.P. la 28 iunie 1921 în problema retribuiri colective a muncii funcționarilor din instituțiile sovietice, problema elaborării unor instrucțiuni cu privire la modul de încheiere a contractelor pentru aprovizionarea colectivă a muncitorilor, măsurile pentru concentrarea chestiunilor de ordin financiar în mîinile unui singur organ etc.

*Nu mai
tîrziu de
9 iulie*

Lenin întocmește propunerile sale la proiectul de „Teze cu privire la tactică“ ale Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste.

Lenin face însemnări cu privire la măsurile pentru combaterea foametei și la intensificarea activității economice.

Iulie, 9

Lenin adresează lui O. W. Kuusinen și W. Koenen o scrisoare (în limba germană) în legătură cu proiectul lor de teze în problema organizatorică, care urma să fie prezentat Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste, și le sugerează o serie de completări.

Cu prilejul consultării membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea hotărîrii prin care i se acorda un concediu de o luna, cu dreptul de a participa numai la ședințele Biroului Politic.

Lenin participă la ședința Biroului Politic la care se discută problema intensificării muncii de aprovizionare, scrisoarea circulară a C.C. în legătură cu curățirea rîndurilor partidului etc.

- Iulie, 10* Lenin adresează lui N. P. Briuhanov, adjunctul comisariatului pentru aprovizionare, o scrisoare în legătură cu aprovizionarea alimentară a populației din Moscova și Petrograd.
- Lenin face modificări în textul tezelor C.E.S. cu privire la aplicarea noii politici economice în R.S.F.S.R.
- Nu mai târziu de 11 iulie* Lenin își face însemnări pentru un articol despre Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste.
- Iulie, 11* Lenin rostește cuvântări la o consfătuire a membrilor delegațiilor germană, poloneză, cehoslovacă, ungară și italiană la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste și ia note în cursul consfătuirii.
- Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărâre a Biroului Politic în legătură cu propunerea lui F. Nansen privind trimiterea de alimente pentru populația Petrogradului, precum și într-o serie de alte probleme.
- Iulie, 12* Lenin semnează o telegramă cu privire la măsurile pentru efectuarea însămînțărilor de toamnă în regiunea Volgăi.
- Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la care se discută problema anarhiștilor, a înființării Comitetului pentru ajutorarea populației înfometate etc.
- Lenin prezidează ședința C.M.A. la care se discută raportul Comisiei de stat a planificării cu privire la repartizarea sumei de 20 000 000 de ruble-aur pentru achiziții din străinătate la cererile comisariatelor, precum și alte probleme.
- Lenin prezidează ședința C.C.P. la care se discută proiectul de hotărâre cu privire la lărgirea drepturilor marilor întreprinderi de stat, problema măsurilor de control asupra utilizării efective a mărfurilor aduse din străinătate etc.
- Iulie, 13* Lenin pleacă în concediu în apropiere de Moscova.
- Iulie, 15* Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la care se discută problema convocării și pregătirii celui de-al IX-lea

Congres general al Sovietelor și a viitoarei plenary a C.C., crearea Comitetului pentru ajutorarea populației înfometate etc.

Lenin prezidează ședința C.M.A. la care se discută raportul comisiei numite de C.M.A. la 12 iulie 1921 în vederea examinării proiectului Comisiei de stat a planificării pentru repartizarea aurului.

Lenin prezidează ședința C.C.P.; întocmește un proiect de hotărâre la raportul Uniunii centrale a cooperativelor de consum cu privire la intensificarea schimbului de mărfuri. În aceeași ședință se discută și problema achiziționării de cereale din Mancuria etc.

Iulie, 16

Lenin adresează un mesaj de salut congresului împuterniciților Uniunii centrale a cooperativelor de consum.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la care se discută problema numirii unui reprezentant plenipotențiar la Berlin, mersul lucrărilor consfătuirii în problemele cooperăției, tezele C.E.S. cu privire la politica economică etc.

Iulie, 17

Lenin trimite lui L. B. Krasin și G. D. Ţiurupa o telefonogramă în problema achiziționării din Germania a utilajului necesar pentru centrala electrică de la Kaşira.

Lenin semnează chemarea Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste „La muncă nouă, la noi lupte. Către muncitorii și muncitoarele din toate țările“.

*Nu mai târziu
de 18 iulie*

Lenin discută cu F. Heckert problema unirii militanților comuniști și a grupurilor comuniste pe care sindicatele germane le excluseseră din rândurile lor.

Iulie, 18

Lenin trimite un mesaj de salut primului Congres internațional al sindicatelor revoluționare.

Iulie, 19

Lenin trimite o telefonogramă lui M. I. Kalinin și L. B. Kamenev în legătură cu ajutorarea populației înfometate din regiunea Volgăi.

Lenin prezidează ședința C.M.A. la care se discută problema măsurilor pentru redresarea industriei combustibilului etc.

- Iulie, 20* Lenin scrie o scrisoare lui S. G. Said-Galiev, președintele C.E.C. al Republicii Sovietice Socialiste Autonome Tătare, în legătură cu problema republicilor autonome din R.S.F.S.R.
- Într-o scrisoare (în limba germană) adresată lui R. Müller și H. Malzann, membri ai delegației germane la primul Congres internațional al sindicatelor revoluționare, Lenin comentează rezoluția congresului cu privire la sindicatele din Germania.
- Iulie, 21* Într-o scrisoare adresată lui L. B. Kamenev, Lenin propune o serie de modificări la proiectul lui de teze ale C.C. cu privire la aplicarea noii politici economice.
- Iulie, 22* Lenin adresează Direcției generale a minelor o scrisoare în legătură cu achiziționarea de haveze din străinătate.
- Iulie, 23* Cu prilejul unei consultări a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărâre a Biroului Politic cu privire la alocarea unui fond de 12 000 000 de ruble-aur pentru achiziționarea de semințe pentru guberniile înfometate, precum și în alte probleme.
- Iulie, 25* Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărâre a Biroului Politic în legătură cu „Scrisoarea Comitetului Executiv al Internaționalei a II-a în problema Gruzicii“.
- Într-o scrisoare adresată lui G. V. Cicerin, Lenin propune ca Biroul Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia să adopte o hotărâre pentru accelerarea publicării unui studiu și adoptarea altor măsuri în vederea demascării menșevicilor gruzini.
- Iulie, 26* Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea unei hotărâri a Biroului Politic cu privire la repartizarea cerealelor între Moscova și Petrograd, precum și în alte probleme.
- Iulie, 27* Într-o convorbire cu Clara Zetkin înaintea plecării ei în Germania, Lenin discută rezultatele

lucrărilor Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste și modalitățile de înfăptuire a hotărârilor lui în Germania.

Iulie, 28

Într-o scrisoare către G. E. Zinoviev, Lenin expune conținutul convorbirii sale cu Clara Zetkin și se pronunță pentru sprijinirea de către comuniști a ideii unirii tuturor muncitorilor din Germania în lupta lor împotriva ofensivei capitalului.

Într-o propunere adresată C.C. al partidului, Lenin arată că trebuie sprijinite tezele Biroului din Siberia al C.C. al P.C. (b) din Rusia și ale Comitetului revoluționar din Siberia „Cu privire la formele de organizare a organelor sovietice și a organizațiilor de partid din Siberia”, teze în care se fundamentează necesitatea existenței unor centre regionale sovietice și de partid în Siberia construite pe principiul numirii de sus.

Lenin întocmește un proiect de hotărâre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia privind anularea trimeritiei lui L. D. Troțki la munca de aprovizionare în Ucraina și folosirea armatei la refacerea economiei.

Iulie, 29

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea unei hotărâri a Biroului Politic cu privire la livrările în cadrul impozitului în natură în Ucraina.

August, 1

Într-o scrisoare adresată lui G. I. Measnikov, Lenin arată că articolul „Probleme nevralgice”, apărut sub semnătura acestuia, conține unele teze greșite; exprimându-și dorința de a sta de vorbă cu el, Lenin îl roagă să explice în scris ce înțelege prin „libertatea presei”, întrucât din textul articolului nu reiese clar ce anume cere el.

August, 2

Lenin adresează proletariatului internațional un apel pentru ajutorarea populației înfometate din regiunile lovite de secetă ale Rusiei Sovietice.

Lenin adresează țăranilor din Ucraina un apel pentru ajutorarea muncitorilor și țăranilor înfomețați din regiunea Volgăi.

Într-o scrisoare adresată lui L. K. Martens, Lenin propune un text de telegramă către „Asociația

pentru acordare de ajutor tehnic Rusiei Sovietice“ din S.U.A.

Într-o scrisoare către V. V. Adoratski, Lenin formulează unele sugestii în legătură cu pregătirea pentru tipar a culegerii: K. Marx și F. Engels. „Scrisori. Teoria și politica în corespondența dintre Marx și Engels“.

August, 3

Lenin prezidează ședința Consiliului Muncii și Apărării la care se discută problema aprovizionării cu alimente pînă la noua recoltă etc.

August, 5

Lenin scrie o scrisoare lui G. I. Measnikov.

*Înainte de
7 august*

Într-o convorbire cu inginerul G. D. Țiurupa, membru al colegiului Comitetului construcțiilor de stat, Lenin se interesează de activitatea acestui comitet.

Într-o convorbire cu T. V. Sapronov, președintele C.C. al Sindicatului muncitorilor din construcții, Lenin subliniază necesitatea de a se acorda ajutor în muncă lui G. D. Țiurupa, membru al colegiului Comitetului construcțiilor de stat.

August, 8

Lenin participă la ședința de dimineață a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, la care se discută propunerea lui C. Racovski de a se mări cantumul semnelor monetare repartizate Ucrainei, problema încălcării disciplinei de partid de către A. G. Șleapnikov, membru al C.C., relațiile cu România etc.

Lenin participă la ședința de după-amiază a plenarei C.C. În timpul discutării măsurilor pentru combaterea urmărilor secetei și a problemei impozitului în natură, scrie o propunere cu privire la necesitatea de a se organiza o consfătuire a lucrătorilor din armată — membri ai C.C. — aflați la Moscova, în vederea adoptării de măsuri pentru combaterea foametei; evaluează cantitatea de cereale ce se va strînge în urma aplicării impozitului în natură în Ucraina; scrie propuneri pe marginea concluziilor lui F. E. Dzerjinski cu privire la starea transporturilor. La aceeași ședință se discută și problemele legate de plecarea lui M. I. Kalinin în guberniile înfometate, componența Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia etc.

- August, 9* Într-un bilet adresat lui A. M. Gorki, Lenin cauta să-l convingă să plece în străinătate pentru îngrijirea sănătății.
- Lenin participă la ședința plenarei comune a C.C. și a C.C.C. ale P.C. (b) din Rusia; ia cuvântul în problema încălcării disciplinei de partid de către A. G. Șleapnikov, membru al C.C., cerind excluderea lui din C.C. și din partid.
- Lenin participă la ședința de dimineață a plenarei C.C., la care se discută „Tezele cu privire la aplicarea principiilor noii politici economice“.
- Lenin participă la ședința de după-amiază a plenarei C.C., la care se aprobă propunerea sa cu privire la activitatea lui L. D. Troțki. La aceeași ședință se discută și starea armatei, probleme privind Ucraina, componența redacției ziarului „Pravda“ etc. La propunerea lui N. I. Buharin de a se interzice lui V. I. Lenin să lucreze mai mult decât îngăduie starea sănătății lui, plenara adoptă următoarea hotărâre: „Obligă pe tov. Lenin să-și prelungească concediul pe timpul și în condițiile ce vor fi indicate de medic (prof. Guetier), urmînd ca în timpul concediului să participe numai la acele ședințe și numai la acele lucrări (pe linie de partid sau de stat) pentru care se va fi obținut în acest sens o aprobare prealabilă din partea secretariatului C.C.“.
- August, 12* Lenin semnează o telegramă adresată organelor de conducere din Siberia cu privire la necesitatea de a se asigura expedierea regulată a garniturilor cu cereale destinate Moscovei.
- August, 13* Lenin adresează o scrisoare lui Thomas Bell, reprezentantul Partidului Comunist din Anglia pe lângă Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste.
- August, 14* Lenin scrie „Scrisoare către comuniștii germani“.
- August, 16* Lenin adresează o scrisoare lui P. I. Popov, șeful Direcției centrale de statistică, în legătură cu organizarea statisticii industriale și agricole curente.
- August, 20* Lenin scrie articolul „Timpuri noi, greșeli vechi sub o formă nouă“.
- August, 22* Într-o telefonogramă adresată lui G. E. Zinoviev, Lenin îl roagă să ia măsuri pentru găsirea

- prefeței la ediția germană a cărții sale „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului”, prefață care fusese trimisă la Petrograd ; totodată, el arată că e necesar să se facă o largă propagandă în presa străină, în special în cea comunistă, în favoarea ajutorării înfometaiilor din Rusia Sovietică.
- August, 23* Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărîre a Biroului Politic cu privire la congresul general al uniunilor guberniale ale cooperativei agricole din Rusia, precum și într-o serie de alte probleme.
- August, 24* Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărîre a Biroului Politic cu privire la activitatea secției de agitație a C.C. și cu privire la crearea unui birou economic al republicilor transcaucaziene.
- Între 24 și 28 august* Lenin revede în șpalt articolul său „Timpuri noi, greseli vechi sub o formă nouă”, face modificări în text și dispune să fie trimis de urgență la redacția ziarului „Pravda”.
- August, 25* Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia.
- August, 26* Lenin adresează membrilor Biroului Politic o telefonogramă în legătură cu traducerea în fața justiției militare a baronului Unguern.
- August, 27* Într-o scrisoare adresată Mîcului C.C.P., Lenin arată că trebuie numită o comisie care să elaboreze măsurile necesare pentru a se preîntîmpina o eventuală înrăutățire a situației muncitorilor de pe urma desființării gratuității serviciilor.
- August, 31* Într-o scrisoare adresată inginerului R. E. Klasson, la Direcția exploatarei hidraulice a turbei, Lenin arată ca este necesară o verificare a procedurii de deshidratare artificială a turbei.
- Septembrie, 1* Într-o scrisoare adresată lui P. I. Popov, șeful Direcției centrale de statistică, Lenin dă indicații cu privire la organizarea statisticii curente.
- Lenin adresează redacției ziarului „Ekonomiceskaiia Jizn” o scrisoare cu privire la sarcinile

fundamentale ale ziarului, ca organ al C.M.A., în tratarea problemelor construcției economice.

Lenin primește în dar de la meșteșugarii persani două portrete ale sale țesute de un meșteșugar comunist persan; el scrie un bilet prin care confirmă primirea portretelor și-l trimite lui A. S. Enukidze, cu rugămintea de a-l transmite celor în cauza.

*Înainte de
2 septembrie*

Într-o scrisoare către N. P. Gorbunov, Lenin se ocupă de problema construirii și experimentării de noi tipuri de difuzoare și aparate de radio-recepție.

Septembrie, 2

Într-o scrisoare adresată lui V. S. Dvoglevski, comisarul poporului pentru poștă și telegraf, Lenin cere să i se prezinte date cu privire la activitatea postului de radio Moscova și să i se comunice în ce stadiu se află problema construirii de aparate de radiorecepție și difuzoare.

Biroul Politic adopta proiectul de hotărâre privind evidența donațiilor făcute de muncitorii din Europa în folosul înfometaiților din Rusia, proiect întocmit de V. I. Lenin.

Septembrie, 3

Într-o scrisoare adresată lui N. P. Gorbunov, Lenin îl roagă să urmărească sistematic lucrările Comisiei extraordinare pentru export de pe lângă C.M.A., precum și ale Direcției exploataării hidraulice a turbei și să-l informeze pe el asupra mersului acestor lucrări; da indicații pentru o mai bună organizare a muncii secretarilor generali ai C.C.P. și C.M.A.

Într-o scrisoare adresată lui D. I. Kurski, Lenin expune o serie de măsuri pentru combaterea birocrației.

Într-o scrisoare adresată secretarului Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, Lenin îl roagă să-i comunice datele referitoare la donațiile făcute de muncitorii din străinătate în folosul înfometaiților din Rusia.

Septembrie, 4

Lenin scrie un proiect de hotărâre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu cererea Comisiei internaționale pentru ajutorarea înfometaiților din Rusia, prezidată de J. Noulens, ca o comisie specială să aibă dreptul de a controla repartizarea alimentelor.

Septembrie, 5

Intr-o scrisoare adresată secției de statistică a C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin dă indicații în legătură cu organizarea evidenței cadrelor de conducere ale partidului care lucrează în aparatul de stat.

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărîre a Biroului Politic prin care se satisface rugămintea Biroului din Siberia ca baronul Unguern să fie lăsat în Siberia spre a fi anchetat și judecat de instanțele de resort, precum și proiectul de hotărîre cu privire la rezoluția fracțiunii de partid de la conferința Comitetului Central al Sindicatului unit al muncitorilor din transporturi (Tektran) etc. Lenin discută cu P. I. Popov despre activitatea Direcției centrale de statistică în condițiile noii politici economice.

*Septembrie, 5
sau 6*

Lenin scrie o completare la proiectul de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la directivele pentru Comisariatul aprovizionării în ceea ce privește reducerea numărului persoanelor aprovizionate de către stat și crearea unui fond de cereale.

Septembrie, 6

Lenin adresează Direcției generale a combustibilului o telefonogramă cu privire la aprovizionarea cu cărbune a șantierului centralei electrice de la Kașira.

Septembrie, 7

Lenin scrie un proiect de hotărîre a Biroului Politic cu privire la fondul de aur.

Lenin semnează o telegramă prin care se cere uzinei din Kolomna să execute de urgență toate comenzile pentru șantierul centralei electrice de la Kașira.

Lenin participă la o ședință a comisiei pentru problemele extracției hidraulice a turbei.

Septembrie, 8

Lenin adresează prezidiului C.E.S. o telefonogramă în problema asigurării fondurilor necesare șantierului hidrocentralei de pe Volhov.

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic, Lenin se pronunță pentru aprobarea de către Biroul Politic a hotărîrii comisiei pentru îmbunătățirea organizării interne a Comisariatului căilor de comunicație etc.

- Septembrie, 10* Lenin semnează o telegramă adresată C.E.C al Republicii Kirghize, în care i se cere ca, pînă la noi dispoziții din partea C.E.S., să nu sisteze lucrările pentru refacerea minelor Ridder.
- Între 11 și 17 septembrie* Într-o convorbire cu E. F. Domnenko, directorul minelor Ridder, Lenin se informează asupra mersului lucrărilor de refacere a acestor mine.
- Septembrie, 12* Într-o telefonogramă adresată lui N. P. Briuhanov, adjunctul comisarului aprovizionării, Lenin cere să se asigure aprovizionarea cu piine și furaje a șantierului centralei electrice de la Kașira. Într-o dispoziție dată lui N. N. Bașkov, șeful secției electrotehnice a C.E.S., Lenin îi cere să ia măsuri pentru aprovizionarea cu material electrotehnic a șantierului centralei de la Kașira. Lenin scrie un proiect de telegramă către toate comisiile economice guberniale și regionale cu privire la necesitatea de a reduce numărul întreprinderilor și instituțiilor aprovizionate de către stat.
- Septembrie, 13* Lenin întocmește un proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la libera vînzare a cărților aflate în depozitele din Moscova. Într-o scrisoare adresată lui N. A. Semașko, comisarul poporului pentru ocrotirea sănătății, Lenin îi cere date cu privire la starea stațiunilor balneare din Crimeea și din Caucaz și îl roagă să-i comunice cum ar putea fi verificate aceste date. Lenin participă la ședința Biroului Politic. Cu prilejul discutării hotărîrii cu privire la Direcția regională Moscova de pe lîngă Comitetul militar-revoluționar al republicii, propune semnarea unui contract între Comitetul militar-revoluționar și prezidiul Sovietului din Moscova. Propunerea este adoptată de Biroul Politic. La aceeași ședință se discută și problema datoriilor față de statele străine, pregătirea apropiatei conferințe de partid și a plenary C.C., problemele Turkestanului, acordarea de valută-aur pentru comenzile făcute în străinătate de Direcția exploatării hidraulice a turbei, situația fondului de aur etc. Într-o scrisoare adresată lui A. A. Ioffe, care, în urma unei hotărîri din 3 august 1921 a Biroului Politic, fusese trimis în Turkestan, Lenin îi dă indicații cu privire la raportul asupra poliției

în Turkestan pe care acesta urma să-l prezinte la ședința Biroului Politic și-i cere să acorde o deosebită atenție problemei apărării intereselor și câștigării încrederii naționalităților neruse, problemă de importanță internațională.

Lenin prezidează ședința C.C.P. la care se discută raportul comisiei numite de C.C.P. la 9 septembrie 1921 în problema concesiunii solicitate de Urquhart, problema modificării pct. 8 și 9 din hotărîrea C.C.P. din 23 august 1921 asupra monopolului sării, tezele cu privire la politica tarifară și alte probleme.

Septembrie, 14

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia; informează Biroul Politic asupra propunerii de a se forma un trust al mineleor Ridder, al celor din Ekibatuz și al altor mine și scrie proiecte de hotărîre în această problemă și în cea a fondului de aur. La aceeași ședință se discută și problema Băncii de Stat etc.

Septembrie, 15

Într-o scrisoare adresată lui V. M. Molotov, secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin propune spre publicare un proiect de circulară a C.C. cu privire la darea de recomandări în legătură cu curățirea rîndurilor partidului.

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărîre a Biroului Politic privind amînarea tratativilor în legătură cu datoriile față de statele străine, proiect propus de Comisariatul afacerilor externe.

Septembrie, 16

Lenin participă la ședința Biroului Politic la care se discută modul de organizare a ședințelor Biroului Politic, problema fondului de aur, un proiect de acord între Direcția centrală de statistică a R.S.F.S.R. și Biroul central de statistică al R. S. S. Ucrainene etc.

Lenin prezidează ședința C.M.A.; prezintă un referat în legătură cu propunerea ca lucrările Gohranului să fie declarate de primă urgență. La aceeași ședință se discută și problema aplicării practice a aprovizionării colective, raportul comisiei numite de C.M.A. pentru organizarea activității editoriale, raportul Direcției generale a combustibilului cu privire la situația industriei cărbunelui din Ural și Siberia și la măsurile pentru sporirea extracției de cărbune, mersul lucră-

rilor pe șantierul hidrocentralei de pe Volhov, organizarea de lucrări publice pentru înfometajii din regiunea Volgăi etc.

Septembrie, 17

Lenin participă la o consfătuire cu reprezentanții Uniunii centrale a cooperativelor de consum în problema schimbului de mărfuri și-și face însemnări în timpul dezbaterilor.

Septembrie, 19

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărâre a Biroului Politic în legătură cu decizia comisiei pentru reducerea efectivelor Armatei Roșii, precum și în alte probleme.

Lenin discută cu reprezentanții grupului de muncitori americani sosiți în Rusia, face însemnări în timpul convorbirii și adresează lui V. V. Kuibîșev, secretar al C.C., o scrisoare în care arată că pentru acești muncitori trebuie organizată o colonie de producție în bazinul Kuznețk.

Septembrie, 20

Lenin scrie pentru ziarul „Pravda“ un editorial intitulat „Curățirea rîndurilor partidului“.

Într-o convorbire cu V. R. Pakun, președintele Comitetului executiv gubernial Novgorod, Lenin se interesează de situația aprovizionării în această gubernie, de refacerea întreprinderilor industriale și de starea în care se află stațiunea balneară Staraia Russa.

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărâre a Biroului Politic cu privire la situația din organizația de partid Petrograd.

Lenin prezidează ședința C.C.P. la care se discută raportul comisiei numite de C.C.P. la 3 iulie 1921 pentru examinarea problemelor politicii financiare generale, proiectul de hotărâre a Prezidiului C.E.C. din Rusia și a C.C.P. cu privire la crearea unui fond alimentară de rezervă, precum și alte probleme.

Septembrie, 21

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia și este ales în comisia pentru examinarea situației din organizația de partid Petrograd. La aceeași ședință se discută și problema poloneză, problema editării la Moscova a unui ziar francez fără orientare de partid etc.

Septembrie, 22

Lenin întocmește un proiect de angajament al muncitorilor americani care vin să lucreze în Rusia.

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărâre a Biroului Politic cu privire la demobilizarea armatei etc.

Într-o convorbire cu A. M. Gorki, Lenin discută problema editării lucrărilor științifice ale oamenilor de știință din Petrograd și-și face o serie de însemnări.

Septembrie, 23

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru confirmarea hotărârii comisiei însărcinate cu examinarea situației din organizația de partid Petrograd etc.

Într-o scrisoare adresată lui D. B. Reazanov, care se afla în Germania, Lenin sprijină cererea lui V.V. Adoratski cu privire la strângerea tuturor scrisorilor lui K. Marx și F. Engels.

Într-o scrisoare adresată lui V. A. Avanesov, adjunctul comisarului poporului pentru Inspekția muncitorească-tărănească, Lenin relevă cazurile de birocratism și întreruperile în aprovizionarea cu alimente a șantierului centralei electrice de la Kașira, cere instituirea unei anchete și tragerea la răspundere a celor vinovați.

Lenin discută cu P. A. Bogdanov, președintele C.E.S., despre mașinile americane pentru construirea rapidă de șosele.

Lenin prezidează ședința C.M.A. la care se discută problema aprovizionării alimentare a miliției, proiectul de hotărâre privind împrumutul de stat al cerealelor, problema transportării demobilizaților, folosirea unităților militare de muncă, irigarea stepii Mugan etc.

Septembrie, 24

Lenin are o convorbire cu A. S. Kiselev, președintele Micului C.C.P., cu geograful N. N. Baranski, cu naturalistul A. P. Pinkevici și cu alte persoane.

*Înainte de 26
septembrie*

Lenin însărcinează pe N. P. Gorbunov, secretarul general al C.C.P., să urmărească lucrările de reparații și de reconstruire a clădirii Teatrului mare din Moscova.

- Septembrie, 26* Într-o scrisoare adresată lui G. K. Ordjonikidze, Lenin îl roagă să convoace o consfătuire în problema relațiilor comerciale directe ale trustului „Azneft” cu străinătatea și să facă propuneri pentru ședința C.M.A. din 30 septembrie 1921.
- Septembrie, 27* Într-o scrisoare adresată lui I. K. Ejov, șeful Direcției centrale a aprovizionării din cadrul C.E.S., Lenin cere să se ia măsuri pentru îmbunătățirea păstrării produselor în rețeaua de depozite și pentru combaterea fraudelor și a birocratismului.
- Lenin adresează lui I. V. Stalin scrisoarea : „Care sînt sarcinile Rabkrinului, și cum trebuie ele să fie înțelese și îndeplinite”.
- Lenin prezidează ședința C.C.P. la care se discută proiectul de hotărîre privind trecerea șantierului canalului Volga—Marea Caspică la Comisariatul căilor de comunicație, modalitățile și data punerii în circulație a rublei noi și informarea populației asupra acestei măsuri etc.
- Septembrie, 28* Lenin prezidează ședința C.M.A. În urma discuției raportului Comisiei centrale a combustibilului asupra situației aprovizionării cu combustibil a căilor ferate, se hotărăște convocarea unei consfătuiri, cu participarea lui Lenin, în vederea elaborării unor măsuri pentru îmbunătățirea aprovizionării cu combustibil. La aceeași ședință se discută și problema desființării controlului preventiv la operațiile cu bani și materiale, raportul Comisiei de stat a planificării asupra planului anual de aprovizionare cu alimente și cel al Comisariatului aprovizionării asupra planului de aprovizionare pe linie de stat etc.
- Septembrie, 29* Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la care se aprobă proiectul de hotărîre cu privire la intensificarea exportului, se discută problema arhivei diplomatice etc.
- Într-o scrisoare adresată lui N. P. Gorbunov, Lenin arată însemnătatea principială și practică a faptului că o serie de sovhozuri ale Direcției generale a gospodăriilor agricole și a întreprinderilor industriale ale republicii lucrează în mod exemplar și relevă necesitatea de a se elabora de urgență măsuri pentru ajutorarea lor.
- Lenin discută cu A. V. Lunacearski problema ajutorării guberniilor lovite de secetă.

- Septembrie, 30* Lenin prezidează ședința comisiei numite de C.M.A. în problema aprovizionării cu combustibil a transportului feroviar.
- Lenin prezidează ședința C.M.A. la care se discută planul de repartizare a resurselor de cereale pe 1921—1922, raportul comisiei C.M.A. cu privire la măsurile pentru refacerea și dezvoltarea industriei petrolului și cărbunelui din Baku, Groznîi și din bazinul Donețului, raportul lui G. K. Ordjonikidze asupra încheierii concesiunii forestiere Bzîb, raportul Direcției generale a gospodăriilor agricole ale C.E.S. asupra lucrărilor de îmbunătățiri funciare din sovhozurile guberniei Moscova, precum și alte probleme.
- Într-o scrisoare adresată comisiei pentru literatură străină de pe lângă C.C.P., Lenin arată că este necesar ca toate cărțile și periodicele tehnice-științifice apărute în străinătate în anii 1914—1921 să fie concentrate în biblioteci speciale și să se asigure primirea regulată a tuturor periodicelor străine.
- Octombrie, 3* Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la care se discută problema fixării unei zile anumite pentru ținerea ședințelor Biroului Politic și pentru convocarea plenarelor C.C. etc.
- Octombrie, 4* Într-o scrisoare adresată lui P. I. Popov, șeful Direcției centrale de statistică, Lenin arată că trebuie editate și difuzate în tiraj de masă rezultatele preliminare ale recensământului populației R.S.F.S.R., comparativ cu situația antebelică.
- Lenin prezidează ședința C.C.P. la care se discută raportul comisiei financiare a C.C.P. cu privire la schimbul de mărfuri, proiectul de decret al C.C.P. și al C.E.C. din Rusia privind înființarea Băncii de Stat a R.S.F.S.R. etc.
- Octombrie, 7* Lenin prezidează ședința C.M.A. la care se discută problema asigurării cu furaje și cu semne monetare a Direcției combustibilului din Moscova, raportul Comisariatului căilor de comunicație și al C.E.S. privind măsurile pentru sporirea producției de cărămidă refractară, normele potrivit cărora urmează să se facă alocările din fondul de aur etc.

Octombrie, 8

Lenin adresează o scrisoare prezidiului celui de-al VIII-lea Congres general al electrotehnicienilor din Rusia.

Lenin participă la ședința de dimineață a plenei C.C., la care se discută situația financiară a orașului Moscova, tezele lui L. M. Hinciuk, M. I. Frumkin și E. A. Preobrajenski asupra schimbului de mărfuri și a cooperăției, raportul lui E. A. Preobrajenski și N. N. Krestinski asupra politicii financiare, problema stabilirii efectivelor armatei etc.

Lenin participă la ședința de după-amiază a plenei C.C. ; face o propunere în legătură cu proiectul de hotărîre la raportul lui V. M. Molotov privind evidența lucrătorilor cu munci de răspundere și normele pentru repartizarea lor, propunere care este adoptată de plenară. La aceeași ședință se discută și raportul lui P. A. Zaluțki și T. S. Krivov asupra rezultatelor curățirii rîndurilor partidului, un raport informativ asupra activității Internaționalei Comuniste, probleme privind politica externă, Conferința generală a sindicatelor din Rusia, Congresul general al Sovietelor din Rusia etc.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; ia cuvîntul de 5 ori în cursul discutării propunerilor lui G. V. Cicerin cu privire la Republica Extremului Orient ; scrie un proiect de hotărîre prin care G. V. Cicerin este însărcinat să elaboreze proiectul de directivă cu privire la Republica Extremului Orient.

Octombrie, 10

Într-o scrisoare adresată lui A. S. Kiselev, președintele Micului C.C.P., Lenin arată că trebuie aprobată cererea comisiei economice guverniale Ivanovo-Voznesensk de a i se repartiza 40 000 de rații alimentare, dată fiind importanța economică și politică excepțională a mării industriei din această gubernie.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la care se aprobă propunerile comisiei însărcinate să examineze situația din organizația de partid Petrograd ; scrie un proiect de directivă a Biroului Politic în problema afectării de terenuri pentru cultivarea sfeclii de zahăr în Ucraina, precum și un proiect de hotărîre cu privire la asigurările sociale pentru muncitori, proiecte care sînt adoptate de către Biroul

Politic. La aceeași ședință se discută și problema creării unui fond de export al Ucrainei, a trimiterii lui L. G. Deutsch în străinătate pentru cercetarea arhivei lui G. V. Plehanov etc.

Octombrie, 11

Lenin adresează membrilor Biroului Politic o scrisoare în care le recomandă să urgenteze numirea unor reprezentanți la tratativele cu China, precum și la conferința dintre Republica Extremului Orient și Japonia.

Lenin propune în scris numirea unei comisii a Biroului Politic pentru examinarea urgentă a propunerii unor bănci italiene de a acorda un împrumut financiar Rusiei Sovietice și pentru elaborarea unor norme generale care să reglementeze garanțarea împrumuturilor externe.

Lenin scrie un proiect de hotărâre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la propunerile lui G. V. Cicerin privind tratativele cu România, propuneri ce-i fuseseră comunicate telefonic spre a se pronunța asupra lor, și se declară de acord cu ele.

Lenin prezidează ședința C.C.P. la care se discută proiectul de hotărâre cu privire la normele potrivit cărora urmează să se facă alocările din fondul de aur, hotărârea cu privire la Micul C.C.P. și o serie de alte probleme.

După 11 octombrie

Pe marginea unei pagini din ziarul „Iujni Metalurg” din 11 octombrie 1921, Lenin face însemnări cu privire la Iugostal.

Octombrie, 12

Lenin adresează lui V. M. Molotov o scrisoare conținând un proiect de hotărâre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la propunerile lui S. Rutgers.

Între 12 și 15 octombrie

Lenin adresează membrilor Biroului Politic o scrisoare conținând proiecte de hotărâre ale C.C. al P.C. (b) din Rusia și C.M.A. cu privire la propunerile lui S. Rutgers.

Octombrie, 13

Lenin scrie lui Sidney Hillman, președintele Corporației industriale ruso-americane, o scrisoare în legătură cu ajutorul muncitorilor americani la refacerea economică a Rusiei Sovietice.

Înainte de 14 octombrie

Lenin scrie planul articolului „Cu prilejul celei de-a patra aniversări a Revoluției din Octombrie”.

Octombrie, 14

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia; întocmește un proiect de hotărâre privind trimiterea lui A. G. Șleapnikov la muncă în domeniul aprovizionării. La aceeași ședință se discută și probleme în legătură cu Turkestanul, un raport al comisiei pentru schimbul de mărfuri și cooperare etc.

Lenin scrie articolul „Cu prilejul celei de-a patra aniversări a Revoluției din Octombrie“.

Lenin prezidează ședința C.M.A. la care se discută raportul Comisiei de stat a planificării privind industria cărbunelui din Ural și din Siberia, raportul comisiei centrale a transporturilor pe iulie-august 1921, raportul cu privire la transporturile de produse alimentare din Ucraina, raportul Direcției generale a combustibilului cu privire la organizarea unei campanii de trei săptămâni pentru asigurarea combustibilului, precum și o serie de alte probleme.

Octombrie, 15

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărâre a Biroului Politic cu privire la organizația de partid Petrograd.

Lenin participă la ședința Biroului Politic; în cursul discuției asupra luptei fracționiste de la Baku și din Azerbaidjan, face în scris propuneri care sînt incluse în hotărîrea adoptată de Biroul Politic în legătură cu această problemă. La aceeași ședință se discută și răspunsul la hotărîrea Conferinței de la Bruxelles, care ceruse recunoașterea de către Rusia Sovietică a datoriilor contractate de guvernul țarist și de guvernul provizoriu, problema reducerii efectivului flotei etc.

Înainte de 17 octombrie

Lenin scrie planul unei cuvîntări pe tema „Noua politică economică și sarcinile comitetelor pentru educație politică“, pe care o va rosti la Congresul al II-lea al comitetelor pentru educație politică.

Octombrie, 17

Într-o scrisoare adresată lui G. M. Krjijanovski, Lenin arată foloasele cultivării porumbului și subliniază că e necesar să se asigure sămînța de porumb pentru campania însămînțărilor din primăvara anului 1922.

Într-o scrisoare adresată lui N. N. Krestinski, comisarul poporului pentru finanțe, Lenin dă îndi-

cașii cu privire la pregătirea și efectuarea reformei monetare.

La cel de-al II-lea Congres general al comitetelor pentru educație politică, Lenin prezintă raportul: „Noua politică economică și sarcinile comitetelor pentru educație politică“.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia; face o comunicare cu privire la descongestionarea Moscovei; întocmește un proiect de hotărîre cu privire la concesiuni, care este adoptat de Biroul Politic. La aceeași ședință se discută și problema Caucazului etc.

Octombrie, 18

Lenin adresează membrilor Biroului Politic o scrisoare în care se pronunță împotriva propunerii lui G. V. Cicerin ca guvernul sovietic să declare că recunoaște datoriile Rusiei țariste.

Lenin prezidează ședința C.C.P. la care se discută proiectul de hotărîre a C.E.C. din Rusia și a C.C.P. cu privire la utilizarea produselor sovhozurilor și ale gospodăriilor colective care lucrează pentru stat, precum și alte probleme.

Octombrie, 19

Lenin scrie „Scrisoare către comuniștii polonezi“.

Lenin întocmește un proiect de hotărîre a C.C. în problema acordului cu grupul S. Rutgers și îl trimite lui V. M. Mihailov, secretar al C.C., cu rugămintea de a-l trimite, pe rînd, tuturor membrilor Biroului Politic.

Cu prilejul consultării telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea unei hotărîri a Biroului Politic cu privire la aprobarea proiectului de acord cu A.R.A. pentru organizarea trimerii de colete alimentare în Rusia.

Într-o scrisoare adresată prezidiului C.E.S., Lenin cere să i se trimită de urgență date și materiale referitoare la construcția centralei electrice rasionale Ivanovo-Voznesensk.

Lenin discută cu A. P. Pinkevici, vicepreședintele comisiei pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale oamenilor de știință din Petrograd, problema instituțiilor de învățămînt superior din Petrograd și a editării lucrărilor oamenilor de știință din acest oraș.

Octombrie, 20

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; face o propunere în legătură cu acordul care urma să fie încheiat cu grupul S. Rutgers ; prezintă un referat în problema acordării concesiunii cerute de firma S.K.F. ; ia cuvîntul în problema prelungirii concediului lui F. E. Dzerjinski și a unificării întreprinderilor din industria bumbacului ; scrie un proiect de hotărîre în legătură cu cererea Comisariatului finanțelor ca reprezentanți ai săi să fie incluși, cu drept de vot deliberativ, în C.M.A. și în comisiile economice regionale și guberniale. La aceeași ședință se discută și problema recunoașterii datorțiilor etc.

Octombrie, 21

Lenin se pregătește să prezinte în ședința C.M.A. un referat cu privire la dările de seamă și diagramele care urmează să fie înaintate Consiliului Muncii și Apărării ; scrie planul unui atlas de diagrame pentru C.M.A.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; propune să se acorde concesiuni lui I. E. Rudzutak și I. T. Smilga. La aceeași ședință se discută și hotărîrea comisiei pentru examinarea ofertelor de luare în concesiune din partea unor capitaliști din țările neutre, problema organizării conducerii industriei bumbacului etc.

Lenin are cu G. D. Țiurupa o convorbire în legătură cu memoriul acestuia privind termenele de punere în funcțiune a centralei electrice de la Kașira.

Lenin prezidează ședința C.M.A. ; prezintă un proiect de hotărîre în problema fabricării plugurilor „Fowler“ ; face o expunere cu privire la dările de seamă și la diagramele care urmează a fi înaintate la C.M.A., expunere în urma căreia este adoptată hotărîrea scrisă de el. La aceeași ședință se discută și problema unui import de tractoare pentru cultivarea pămînturilor în regiunile lovite de secetă, problema alocării de fonduri materiale și bănești pentru lucrări de îmbunătățiri funciare în stepa Mugan (Azerbaidjan) etc.

Octombrie, 22

Într-o telegramă adresată lui B. S. Stomoneakov, la Berlin, Lenin se interesează de termenele de expediere a materialelor pentru centrala electrică de la Kașira.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la care se discută problema numirii unui reprezentant în Canada, cererea lui N. Osinski și F. V. Lengnik de a se aloca valută pentru cumpărarea de mașini-unelte și ferăstraie pentru sovhozul „Lesnîe polianî“, precum și alte probleme.

Lenin primește în audiență pe A. J. Hammer, reprezentantul unei firme americane de medicamente și preparate chimice, pe I. I. Mejlauk, președintele consiliului de conducere al trustului „Iugostal“, pe V. S. Dovgalevski, comisarul poporului pentru poștă și telegraf, pe G. G. Iagoda, reprezentantul Comisariatului comerțului exterior, și pe I. I. Radcenko, șeful Direcției generale a exploatării turbei.

Împreună cu N. K. Krupskaia, M. I. Ulianova și M. I. Kalinin, Lenin asistă la experimentarea unui plug electric la stațiunea didactică experimentală a Institutului zootehnic superior din Moscova.

Octombrie, 24

Într-o scrisoare adresată lui N. A. Semașko, Lenin cere să i se comunice rezultatele săptămânii asanării locuințelor și să se ia măsuri care să asigure o curățenie exemplară la Moscova.

Lenin examinează proiectul de declarație a guvernului sovietic în legătură cu hotărîrea Conferinței de la Bruxelles prin care se cerea Rusiei Sovietice să recunoască datoriile guvernului țarist și ale guvernului provizoriu ; face modificări în textul declarației și-l retrimite lui G. V. Cicerin.

Octombrie, 25

Lenin adresează lui D. I. Kurski o scrisoare în legătură cu arendările și concesiunile în agricultură.

Într-o convorbire cu P. I. Roizman, anchetator penal la Comisariatul justiției, Lenin se interesează de mersul anchetei pentru stabilirea vinovățiilor în acțiunea penală pentru neexecutarea hotărîrii C.C.P. și C.M.A. cu privire la fabricarea plugurilor „Fowler“.

Lenin prezidează ședința C.C.P. la care se discută proiectele de hotărîre cu privire la retragerea cetățeniei, cu privire la realizarea liberă a producției întreprinderilor care nu mai beneficiază de dreptul de a fi aprovizionate de stat, raportul comisiei cu privire la normele pentru reglementarea colectării de către stat a materiilor prime, proiectul de hotărîre cu privire la Comisariatul

poporului pentru Inspecția muncitorească-țărănească, precum și alte probleme.

Octombrie, 26

Lenin primește în audiență pe I. V. Lomonosov, împuternicitul C.C.P. pentru comenzi de material feroviar în străinătate, și pe D. Bitker, vicepreședintele consiliului de conducere al industriei cărbunelui din bazinul Donețului.

Octombrie, 27

Lenin scrie un proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la conducerea industriei bumbacului.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia; face o comunicare cu privire la necesitatea de a se adopta o hotărîre suplimentară a C.C.P. în legătură cu concesiunea S.K.F. Biroul Politic adoptă în problema recunoașterii datoriilor guvernului țarist și ale guvernului provizoriu proiectul de declarație prezentat de G. V. Cicerin, cu modificările făcute de Lenin. La aceeași ședință se discută și problema convocării Congresului general al Sovietelor din Rusia etc.

Octombrie, 28

Lenin trimite lui V. M. Mihailov, secretar al C.C., un proiect de telegramă către L. B. Krasin, la Londra, privind tratativele cu compania americană de construcții „Foundation Company”.

Lenin prezidează ședința C.M.A. la care se discută problema unei comenzi de cisterne în străinătate, proiectul de hotărîre pentru sporirea producției de mașini agricole la uzina din Breansk, raportul lui N. Osinski cu privire la planul de însămînțări în guberniile lovite de secetă, raportul comisiei pentru asigurarea aprovizionării cu alimente, materii prime și combustibil a întreprinderilor de importanță primordială etc.

*Înainte de 29
octombrie*

Lenin pregătește, pentru cea de-a VII-a Conferință a organizației guberniale de partid Moscova, planul unui raport cu privire la noua politică economică.

Octombrie, 29

La cea de-a VII-a Conferință a organizației guberniale de partid Moscova, Lenin prezintă raportul „Cu privire la noua politică economică”; ia note în timpul discuțiilor; rezumă bilețelele primite; rostește cuvîntul de încheiere la raport.

- Octombrie, 30* Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărîre a Biroului Politic cu privire la acordul dintre comisia C.E.C. din Rusia pentru ajutorarea înfometaiților și Internaționala Sindicală de la Amsterdam.
- Noiembrie, 1* Lenin prezidează ședința C.C.P. la care se discută problema creării pe lângă C.M.A. a unei comisii pentru reglementarea comerțului interior etc.
- Noiembrie, 2* Într-o scrisoare adresată lui G. D. Țiurupa, Lenin cere să se ia măsuri pentru primirea la vreme a utilajului comandat în străinătate pentru șantierul centralei electrice de la Kașira.
 Lenin are o convorbire cu F. Platten.
 Lenin prezidează ședința C.M.A. la care se discută proiectele de hotărîri privind obligația tuturor departamentelor de a prezenta lunar date statistice și diagrame pentru C.M.A. și problema industriei metalurgice.
- Noiembrie, 3* Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la care se confirmă rezoluția în problema germană, se discută proiectul de decret cu privire la conducerea industriei bumbacului, precum și alte probleme.
- Noiembrie, 4* Într-o scrisoare adresată lui D. I. Kurski, comisarul poporului pentru justiție, Lenin cere să i se comunice măsurile luate pentru combaterea birocratismului.
 Lenin prezidează ședința C.M.A. ; evaluează cantitățile de material lemnos de care dispune Direcția generală a exploatărilor forestiere. La aceeași ședința se discută și raportul Comisiei de stat a planificării cu privire la activitatea secției pentru raionarea Rusiei, problema aducerii locomotivelor comandate în Germania și Elveția, despre comenzile de turbine pentru șantierul hidrocentralei de pe Volhov, despre campania de navigație din Marea Kara etc.
- Noiembrie, 5* Lenin scrie articolul : „Rolul aurului acum și după victoria deplină a socialismului”.
 Lenin primește o delegație mongolă.
 Lenin prezidează ședința C.C.P. ; face în scris propuneri în legătură cu proiectul de hotărîre

privind planul financiar și de emisiune pe 1922, propuneri care se includ în hotărârea adoptată de C.C.P. La aceeași ședință se discută și situația transporturilor de produse alimentare din Ucraina, problema asigurării cu combustibil mineral a căilor ferate din Ural și din Siberia etc.

Noiembrie, 6

Lenin rostește la un miting al muncitorilor de la „Prohorovskaia Manufaktura“ o cuvântare consacrată celei de-a patra aniversări a Revoluției din Octombrie.

Noiembrie, 7

La o adunare a muncitorilor, muncitoarelor, ostașilor roșii și tinerilor din raionul Hamovniki, Lenin rostește o cuvântare consacrată celei de-a patra aniversări a Revoluției din Octombrie.

La o adunare a muncitorilor de la uzina „Elektrosila“ nr. 3 (fostă „Dinamo“) (astăzi uzina „Dinamo“ — „S. M. Kirov“), Lenin rostește o cuvântare consacrată celei de-a patra aniversări a Revoluției din Octombrie; stă de vorbă cu muncitorii și cu conducerea uzinei.

Noiembrie, 8

Lenin scrie un proiect de hotărâre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, prin care comisia fondului de aur este obligată să prezinte regulat Biroului Politic dari de seama asupra situației acestui fond.

Lenin participă la ședința Biroului Politic; scrie un proiect de hotărâre cu privire la relațiile dintre secțiile culturale ale sindicatelor și comitetele pentru educație politică, proiect care este adoptat de Biroul Politic. La aceeași ședință se discută și raportul lui M. I. Kalinin, președintele C.E.C. din Rusia, cu privire la verificarea activității Biroului pentru deservirea străinilor, problema alocării unui stoc de argint pentru nevoile Mongoliei, organizarea conducerii industriei metalurgice, tratativele cu concesionarii anomaliei magnetice de la Kursk, problema tarifară etc.

Lenin prezidează ședința C.C.P. la care se discută problema aprovizionării colective, sporirea cantității de semințe pe care Comisariatul aprovizionării o pune la dispoziția Comisariatului agriculturii etc.

Noiembrie, 9

Lenin scrie un proiect de hotărâre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la importanța strângerii integrale a impozitului în

natură în Ucraina și la necesitatea de a se lua măsuri energice în acest scop ; trimite proiectul de hotărîre lui V. M. Mihailov, pentru membrii Biroului Politic.

Noiembrie, 10

Lenin primește o delegație de țărani din satul Beketovo, plasa Bulgakovskaia, județul Ufa, gubernia Ufa ; în timpul convorbirii, notează cele discutate cu ei.

Lenin primește pe W. Pieck și pe F. Heckert, cu care discută situația din Partidul Comunist German.

Lenin prezidează ședința C.C.P. la care se discută problema îmbunătățirii condițiilor de trai ale oamenilor de știință, politica tarifară etc.

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea unei hotărîri a Biroului Politic privind editarea de către Ceka a unui „Buletin al presei străine“, activitatea organelor de aprovizionare din Ucraina etc.

Noiembrie, 11

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărîre a Biroului Politic cu privire la cooperarea de credit, la înființarea unei bănci cooperatiste și la aprobarea cotării oficiale a aurului la Bursa din Moscova.

Lenin participă la ședința Biroului Politic ; face o comunicare cu privire la Persia. În cursul discutării raportului comisiei fondului de aur, Lenin propune un model de tabel pentru prezentarea de date la Biroul Politic, model pe care Biroul Politic îl aprobă. La aceeași ședință se discută și problema ajutorării familiei lui G. V. Plehanov, problema curățirii rîndurilor partidului etc.

Lenin prezidează ședința C.M.A. ; prezintă un referat asupra procedurii modificărilor și completărilor la ordinea de zi a ședințelor C.M.A. ; scrie un proiect de hotărîre la raportul C.E.S. privind îndeplinirea sarcinilor în domeniul producției de pluguri electrice. La aceeași ședință se discută și problema alocării de rații alimentare pentru Bielorusia, suplimentarea rațiilor pentru muncitorii și funcționarii din transporturi, proiectul de hotărîre cu privire la aprovizionarea cu combustibil a orașului Petrograd, planul achizi-

țiilor de carne, pește și grăsimi pe 1921—1922 și planul repartizării lor pe aceeași perioadă etc.

Noiembrie, 12

Lenin adresează o telegramă tuturor comisiilor economice, cerându-le să trimită la timp rapoartele la C.M.A.

Lenin are o convorbire cu social-democratul finlandez I. Sirola.

Într-o convorbire cu emigrantul politic M. Levin, Lenin discută despre Republica Sovietică din Bavaria (1919), despre politica partidului comunist în acea perioadă, în special față de țărâtime, și despre alte probleme.

Noiembrie, 14

Lenin îi scrie lui V. M. Molotov despre lipsurile circularei C.C. din 16 iunie 1921 cu privire la relațiile dintre organele de partid și organele de anchetă judiciară.

Între 14 și 24 noiembrie

Într-o scrisoare adresată Comisariatului justiției, Lenin recomandă înăsprirea pedepselor pentru denunțare calomnioasă; aceste propuneri au fost incluse în respectivul decret al C.C.P.

Noiembrie, 15

Lenin prezidează ședința C.C.P. la care se discută activitatea colegiului Comisariatului poporului pentru căile de comunicație, problema continuării tratativilor cu firma S.K.F. pentru acordarea unei concesiuni, crearea unei comisii speciale a concesiunilor, proiectul de decret cu privire la asigurările sociale ale muncitorilor etc.

Noiembrie, 17

Lenin participă la ședința Biroului Politic la care se discută problema Turkestanului, hotărârea Biroului din Caucaz cu privire la crearea Federației transcaucaziene, raportul lui P. A. Zaluțki cu privire la curățirea rîndurilor partidului etc.

În jurul datei de 17 noiembrie

Lenin trimite lui N. N. Narimanov, președintele Consiliului Comisarilor Poporului al Republicii Sovietice Azerbaidjan, o telegramă de salut cu prilejul deschiderii Băncii de Stat a Azerbaidjanului.

Nu mai târziu de 18 noiembrie

Lenin discută cu M. Poloz, reprezentantul C.C. al P.C. (b) din Ucraina, despre curățirea rîndurilor Partidului Comunist din Ucraina, despre borotbiști și despre o serie de alte probleme.

Noiembrie, 18

Lenin participă la ședința Biroului Politic la care se discută problema convocării conferinței gene-

rale a partidului, asigurarea pazei granițelor de nord-vest, raportul comisiei fondului de aur, problema rațiilor alimentare pentru copiii din Moscova și Petrograd, încheierea unui împrumut internațional etc.

Lenin prezidează ședința C.M.A. la care se discută raportul Comisariatului aprovizionării cu privire la situația fondului de rezervă, se aprobă componența comisiei pentru recepționarea centralei electrice de la Kașira, se discută proiectele de hotărâre cu privire la valorificarea experienței acumulate de împrumutului C.E.C. în campania de strângere a impozitului în natură pe anul 1921 și cu privire la trecerea industriei petroliere la sistemul hozrasciotului etc.

Lenin prezidează ședința C.C.P. ; în cursul discuției planului financiar și a planului de emisiune pe 1922, propune o serie de completări la proiectul de hotărâre în această problemă, care sînt acceptate de C.C.P. La aceeași ședință se discută și proiectul de decret al C.C.P. privind operațiile cu valută străină și cu metale nobile etc.

Noiembrie, 19

Într-o scrisoare adresată lui V. M. Molotov, Lenin arată că problema relațiilor dintre organele de partid și organele de anchetă judiciară este esențialmente politică și, ca atare, trebuie supusă spre examinare Biroului Politic. El cere de asemenea ca în circulara respectivă a C.C. să se prevadă mărirea responsabilității judiciare a comuniștilor.

Noiembrie, 20

Lenin citește broșura lui I. Remeiko „Hotărârile Congresului al X-lea al P.C. (b) din Rusia, sindicatul și muncitorii din bazinul Donețului“, face o serie de însemnări marginale și scrie o scurtă apreciere asupra conținutului ei.

Noiembrie, 21

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărâre a Biroului Politic cu privire la ordinea de zi a celei de-a XI-a Conferințe generale a P.C. (b) din Rusia, precum și alte probleme.

Lenin dă lui I. S. Ganetki o recomandare pentru primirea lui în P.C. (b) din Rusia.

Lenin primește pe F. I. Kon, secretar al C.C. al P.C. (b) din Ucraina, pe N. Osinski, adjunct

al comisarului poporului pentru agricultură, și pe P. A. Bogdanov, președintele C.E.S.

Lenin discută cu V. I. Zof, locțiitorul comandantului forțelor maritime, A. V. Baranov, membru al Consiliului militar-revoluționar al Flotei Mării Negre, și cu I. F. Izmailov, comandantul-șef și comisarul porturilor militare din Marea Neagră și Marea de Azov, problemele legate de reorganizarea flotei și întărirea forțelor maritime-militare din sudul țării.

Noiembrie, 22

În nr. 263 al ziarului „Pravda“ apare articolul lui Lenin „O carte scrisă cu talent“.

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de rezoluție cu privire la organizațiile prolet-cultiste, precum și în alte probleme.

Într-o scrisoare adresată lui I. V. Stalin, Lenin arată că e necesar să se ia măsuri pentru prevenirea delapidării bunurilor statului de către arendași.

Lenin prezidează ședința C.C.P. ; scrie un proiect de hotărîre cu privire la editarea unui afiș care să lămurească rostul impozitului în muncă prestată cu atelajele. La aceeași ședință se discută și referatul comisiei financiare cu privire la verificarea evaluărilor din capitolul de cheltuieli al bugetului de stat, precum și alte probleme.

Noiembrie, 23

Într-o scrisoare adresată Comisiei de stat a planificării, Lenin cere să se elaboreze un program de lucrări de construcție și lucrări de extracție a turbei pentru centrala electrică regională Ivanovo-Voznesensk, precum și planul de construcție de centrale electrice pe anul 1922.

Lenin adresează Comisiei economice a C.C.P., lui L. B. Kamenev, o scrisoare în problema încheierii contractului de concesiune cu P. B. Șteinberg.

Lenin primește pe S. P. Sereda, comisarul poporului pentru agricultură, și pe reprezentanții Partidului muncitoresc norvegian — H. Olson și alții.

Noiembrie, 24

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; propune să se acorde un concediu lui A. S. Kiselev. La aceeași ședință se discută și o propunere a lui Lenin în legătură

cu hotărârea asupra organizațiilor proletcultiste, după care Lenin face o comunicare cu privire la componența Comitetului concesiunilor. Tot în această ședință se discută și problema relațiilor dintre organele de anchetă judiciară și comitetele de partid, crearea unor misiuni în străinătate, revizuirea bugetului departamentului militar, finanțarea Ucrainei etc.

Noiembrie, 25

Lenin primește în audiență pe E. M. Kving, membru al C.C. al P.C. (b) din Ucraina, pe M. K. Vladimirov, comisarul pentru aprovizionare al Ucrainei, și pe W. Münzberger, conducătorul „Ajutorului muncitoresc internațional“.

Lenin prezidează ședința C.M.A. la care se discută raportul Direcției generale a industriei miniere, proiectele de hotărâri cu privire la aprovizionarea cu alimente a muncitorilor mineri din bazinul carbonifer de lângă Moscova și cu privire la minele din Celeabinsk, problema transporturilor de cereale din Ucraina etc.

Noiembrie, 26

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, la care se discută planul de stat al aprovizionării materiale și financiare, problema convocării plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia etc.

Într-o dispoziție dată în scris comandantului Kremlinului, Lenin cere să se ia măsuri pentru simplificarea formalităților de intrare la C.C.P.

Noiembrie, 27

Într-o scrisoare adresată lui V. M. Molotov, Lenin face propuneri pentru Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Lenin are o convorbire cu P. P. Christensen, reprezentantul organizației politice burghize „Partidul muncitorilor și al fermierilor din S.U.A.“.

Lenin scrie prima variantă a propunerii de creare a unei federații a republicilor transcaucaziene.

Lenin răspunde în scris la amendamentul propus de I. V. Stalin la proiectul său de propunere privind crearea unei federații a republicilor transcaucaziene.

Lenin scrie varianta definitivă a proiectului său de propunere privind crearea unei federații a republicilor transcaucaziene.

Noiembrie, 28

Într-o scrisoare adresată lui A. D. Țiurupa, Lenin expune un plan de activitate a vicepreședinților C.C.P. și C.M.A.

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic, Lenin se pronunță pentru adoptarea propunerilor C.C.S. din Rusia cu privire la activitatea sindicatelor.

Lenin primește a doua oară pe P. P. Christensen, în prezența lui B. I. Reinștein, reprezentant al Comisariatului afacerilor externe, și a lui P. I. Voevodin, șeful secției cinematografie a Comitetului general pentru educație politică de pe lângă Comisariatul învățămîntului public. În timpul convorbirii, V. I. Lenin este filmat de operatorul A. A. Levițki.

Lenin stă de vorbă cu comuniști coreeni, primește în audiență pe geologul I. V. Mușketov ș.a.

Noiembrie, 29

Lenin scrie observații pe marginea tezelor C.E.S. „Cu privire la politica economică“ și le trimite, însoțite de o scrisoare, lui I. T. Smilga.

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărîre a Biroului Politic privind crearea unei federații a republicilor transcaucaziene.

Lenin prezidează ședința C.C.P. la care se discută referatul comisiei pentru repartizarea semnelor monetare pe luna decembrie, raportul comisiei pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale oamenilor de știință etc.

Lenin rostește o cuvîntare la primul Congres agricol gubernial din Moscova.

Noiembrie, 30

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță în favoarea aprobării hotărîrii comisiei pentru reducerea normelor de aprovizionare.

Lenin stă de vorbă cu țaranul fără partid I. A. Petrușkin, membru al C.E.C. din Rusia, întors dintr-o misiune avută în guberniile Vladimir, Cerepoveț, Rîbinsk etc.

Lenin discută cu L. N. Krițman despre Comisia pentru folosirea resurselor materiale de pe lângă C.M.A., citește referatul lui privind trecerea

acestei comisii la Comisariatul finanțelor și face în scris o serie de observații pe marginea referatului.

Decembrie, 1

Lenin scrie însemnări în legătură cu istoria P.C. (b) din Rusia și le trimite, însoțite de o scrisoare, lui N. I. Buharin.

Lenin participă la ședința de dimineață a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia; scrie un proiect de hotărâre cu privire la tactica de front unic a partidelor comuniste. La aceeași ședință se discută și problema divergențelor dintre comuniștii din Azerbaidjan, a înființării unei Comisii economice superioare, situația industriei de război etc.

Lenin participă la ședința de după-amiază a Biroului Politic; scrie ciorna unui proiect de hotărâre cu privire la Ceka, face o comunicare cu privire la difuzarea presei sovietice în străinătate și cu privire la activitatea lui A. D. Ţiurupa. La aceeași ședință se discută și problema relațiilor dintre reprezentanții R.S.F.S.R. și ai Ucrainei în Polonia, despre acordarea de concesiuni etc.

Decembrie, 2

Lenin scrie membrilor Biroului Politic o scrisoare în legătură cu platforma antipartinică și antisovietică „Noi sîntem adepți ai colectivismului“.

Lenin discută cu savantul chimist V. N. Ipatiev despre refacerea bazinului Donețului, precum și cu P. P. Gorbunov, secretarul general al Comisariatului afacerilor externe.

Lenin adresează Comitetului pentru literatură străină o scrisoare în care arată că Direcția generală a industriei carbonifere din bazinul Donețului trebuie să fie asigurată cu literatură de specialitate.

Lenin prezidează ședința C.M.A.; scrie un proiect de hotărâre pentru revizuirea hotărîrii referitoare la Comisia pentru folosirea resurselor materiale de pe lângă C.M.A. La aceeași ședință se discută și raportul comisiei pentru unificarea întreprinderilor de stat pentru extracția platinei, situația industriei zahărului, proiectul de hotărâre cu privire la utilizarea cantității de 1 000 000 de puduri de cereale primite în baza contractului încheiat cu A. J. Hammer, problema achizițiilor de cartofi congelați etc.

Decembrie, 3

Lenin completează și semnează scrisoarea „Cu privire la folosirea «legăturii vii»“, scrisă din însărcinarea lui de A. Divilkovski către A. S. Enukidze, V. A. Karpinski, F. E. Dzerjinski, P. A. Zaluțki, V. M. Mihailov și V. M. Molotov.

Lenin adresează Comisiei guberniale Moscova pentru verificarea și curățirea rîndurilor partidului o scrisoare în care arată că fostul menșevic L. G. Șapiro a fost pe nedrept exclus din partid.

Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia adoptă, în urma unei consultări telefonice a membrilor săi, propunerea lui Lenin de a se tipări o broșură pentru demascarea platformei „Noi sîntem adepți ai colectivismului“ și hotărîrea de a se acorda lui Lenin un concediu de 10 zile între 2 și 17 decembrie 1921.

Lenin primește pe G. I. Sokolnikov, P. I. Voevodin, pe operatorul cinematografic A. A. Levițki, pe R. Minor și L. Catterfeld, reprezentanții Partidului Comunist din S.U.A. în Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste, precum și pe ziarista americană B. Beatty.

Decembrie, 5

Lenin adresează o scrisoare (în limba engleză) lui R. Minor (D. Ballister) și L. Catterfeld (D. Carr) cu rugămintea de a-i comunica opinia lor asupra cărții „Noi date cu privire la legile dezvoltării capitalismului în agricultură. Partea I. Capitalismul și agricultura în Statele Unite ale Americii“ și de a-i trimite edițiile oficiale ale datelor recensămîntului populației S.U.A. pe 1920.

Într-o scrisoare adresată Comisariatului comerțului exterior, Comisariatului finanțelor, C.E.S. și Comisariatului învățămîntului public, Lenin le cere să examineze propunerea casei italiene de filme „Citto Cinema“ de a i se concesiona dreptul de a produce și cumpăra filme în Rusia și să întocmească în acest sens un proiect de hotărîre a C.M.A.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia; scrie o propunere pe marginea proiectului de hotărîre privind trecerea morilor din subordinea C.E.S. în cea a Comisariatului aprovizionării. La aceeași ședință se discută și problema Kareliei, propunerile clerului musulman în ceea ce privește ajutorarea populației înfometate etc.

Lenin primește pe comunistul italian E. Gennari, membru al Prezidiului Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, pe M. I. Frumkin și N. P. Briuhanov, adjuncți ai comisarului poporului pentru aprovizionare.

Decembrie, 6

Într-o scrisoare către A. M. Gorki, Lenin îl roagă pe acesta să adreseze scriitorilor Bernard Shaw și Herbert Wells un apel de a participa la organizarea de colecte în ajutorul populației înfometate din Rusia Sovietică.

Lenin ia cunoștință de tezele Internaționalei Comuniste cu privire la frontul unic și scrie observații pe marginea lor.

*Decembrie, 6—13
ianuarie, 1922*

Lenin locuiește la Gorki (lângă Moscova).

Decembrie, 7

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectelor de hotărâri ale Biroului Politic privind misiunile din străinătate, tratativele cu guvernul danez etc.

Decembrie, 8

Într-o scrisoare adresată lui V. M. Molotov, pentru membrii Biroului Politic, Lenin arată că trebuie repusă în discuție problema înființării unei comisii centrale pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale muncitorilor în cadrul noii politici economice.

Decembrie, 11

Lenin scrie articolul: „Tezele Partidului Comunist Francez în problema agrară“.

Decembrie, 12

Într-o scrisoare adresată membrilor Biroului Politic, Lenin propune să se adopte o hotărâre în sensul ca A. M. Gorki să fie trimis la tratament în străinătate pe cheltuiala partidului sau a statului.

Decembrie, 13

Într-o telefonogramă adresată lui V. A. Avanesov, D. I. Kurski și A. D. Țiurupa, Lenin îi roagă ca în ședința C.M.A. să ia cuvântul împotriva abrogării hotărârii privind tragerea la răspundere a celor vinovați de târăgânarea punerii în fabricație a plugurilor „Fowler“.

Luînd cunoștință de propunerile lui T. V. Sapronov privind întărirea organelor puterii de stat, Lenin adresează lui V. M. Molotov o scrisoare în care-l roagă să trimită aceste propuneri membrilor Biroului Politic spre a lua cunoștință de ele

și să treacă această problemă pe ordinea de zi a plenarei C.C., a Conferinței a XI-a a P.C. (b) din Rusia și a celui de-al IX-lea Congres general al Sovietelor.

Decembrie, 14

Lenin completează fișa personală de delegat la cea de-a XI-a Conferință generală a P.C. (b) din Rusia.

Decembrie, 16

Lenin trimite o telefonogramă lui V. M. Molotov, pentru Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, cu rugămintea de a i se prelungi concediul medical cu maximum două săptămâni, în conformitate cu avizul medicului.

Lenin adresează lui E. A. Litkens, adjunctul comisariatului poporului pentru învățământul public, o scrisoare prin care însărcinează acest departament să înființeze o comisie pentru studierea problemei organizării cinematografului în Rusia Sovietică.

Decembrie, 17

Lenin începe lucrările pregătitoare pentru întocmirea raportului C.E.C. din Rusia și al C.C.P. la cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor, cere comisarilor sumare date informative asupra activității lor.

*Nu mai devreme
de 17 decembrie*

Lenin scrie „Scrisoare către Consiliul de propagandă și acțiune al popoarelor din Orient“.

*Între 17 și 23
decembrie*

Lenin întocmește planul raportului „Cu privire la politica internă și externă a republicii“, pentru cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor.

Decembrie, 18

Plenara C.C. al partidului îl confirmă pe Lenin în calitate de raportor al C.E.C. din Rusia și al C.C.P. la cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor și de membru al biroului fracțiunii P.C. (b) din Rusia la congres.

Decembrie, 19

Lenin adresează membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia o scrisoare cu privire la curățirea rândurilor partidului și la condițiile de primire în partid.

Într-o telegramă adresată lui V. M. Molotov, Lenin îl roagă să pună în discuția Biroului Organizatoric problema măsurilor pentru lichidarea bandelor albgardiste finlandeze din Karelia și subliniază necesitatea întăririi Armatei Roșii.

*Nu mai devreme
de 19 decembrie*

Lenin ia cunoștință de proiectul de rezoluție a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu

privire la întărirea rîndurilor partidului și face modificări în textul acestui proiect.

Decembrie, 21

În urma consultării telefonice a membrilor Biroului Politic, acesta adoptă hotărîrea de a prelungi concediul medical al lui Lenin.

Lenin însărcinează pe secretarul general al C.M.A. să intervină pe lângă M. I. Kalinin ca acesta să supună spre aprobare Prezidiului C.E.C. și apoi celui de-al IX-lea Congres general al Sovietelor hotărîrea C.C.P. din 21 decembrie 1921 cu privire la planul de electrificare a Rusiei.

Decembrie, 22

Lenin adresează Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia o scrisoare în legătură cu rezoluția celui de-al IX-lea Congres general al Sovietelor cu privire la situația internațională.

Printr-o consultare telefonică a membrilor Biroului Politic, acesta adoptă propunerea lui Lenin ca congresul Sovietelor să adopte o rezoluție specială împotriva politicii aventuriste a Poloniei, Finlandei și României.

Lenin adresează Biroului Politic o telefonogramă conținînd observații la proiectul de rezoluție a Conferinței a XI-a a P.C. (b) din Rusia cu privire la curățirea rîndurilor partidului.

Într-o convorbire telefonică cu A. I. Sviderski, membru al colegiului Comisariatului aprovizionării, Lenin se interesează de mersul colectărilor de cereale.

Decembrie, 23

Lenin adresează lui P. A. Bogdanov o scrisoare în legătură cu tărăgănarea fabricării plugurilor „Fowler“, cerînd ca persoanele vinovate de această tărăgănare să fie judecate în ședință publică.

La cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia Lenin prezintă raportul C.E.C. și al C.C.P. „Cu privire la politica internă și externă a republicii“.

Decembrie, 25

Lenin examinează proiectul de hotărîre a celui de-al IX-lea Congres general al Sovietelor cu privire la refacerea agriculturii, face modificări în textul lui și-i comunică în scris lui V. M. Molotov că e de acord cu proiectul.

Lenin scrie „Directive în problemele activității economice“.

- Decembrie, 26* Lenin participă la o consfătuire a delegaților fără partid la cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor; notează intervențiile și propunerile delegaților; intervine în cursul discuțiilor și rostește o cuvântare la încheierea consfătuirii.
- Printr-o consultare telefonică a membrilor Biroului Politic se aprobă propunerea lui Lenin ca V. G. Iakovenko să fie rechemat din Siberia la Moscova, spre a fi numit comisar al poporului pentru agricultură, precum și proiectul de rezoluție a celui de-al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia cu privire la activitatea economică a instituțiilor sovietice, scris de Lenin.
- Decembrie, 27* Lenin adresează C.C. al P.C. (b) din Rusia scrisoarea intitulată „Politica Partidului laburist englez“.
- Decembrie, 28* Lenin participă la ședința de dimineață a plenei C.C. al P.C. (b) din Rusia, la care se discută componenta C.E.C. și a Prezidiului C.E.C. etc.
- Cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia adoptă „Instrucțiunile în problemele activității economice“, scrise de Lenin.
- Lenin participă la ședința de după-amiază a plenei C.C. al P.C. (b) din Rusia și face propuneri cu privire la data încheierii lucrărilor plenei și la acordarea unui concediu lui C. Răcovski. Trecându-se la discutarea problemei sindicatelor, Lenin este ales în comisia pentru examinarea tezelor lui I. E. Rudzutak și A. A. Andreev. La aceeași ședință se discută și problema conflictului din bazinul Donețului, situația cooperăției agricole, achiziționarea de semințe din străinătate, raportul comisiei pentru cercetarea situației din armată, probleme referitoare la eseri și menșevici, măsuri pentru efectuarea campaniei de însămînțări în Ucraina etc.
- Decembrie, 29—30* Lenin întocmește planul tezelor „Cu privire la rolul și sarcinile sindicatelor în condițiile noii politici economice“.
- Înainte de
29 decembrie* Lenin scrie o notă la „Declarația“ internaționalistilor francezi, elvețieni, polonezi, germani și suedezi care urma să apară în volumul al XIV-lea, partea I, din Operele sale.
- Lenin recitește prima parte a volumului al XIV-lea al Operele sale, editat de Editura de stat în 1921, face modificări și însemnări.

- Decembrie,*
30—ianuarie, 4 Lenin întocmește proiectul de hotărâre a C.C. al P.C. (b) din Rusia „Cu privire la rolul și la sarcinile sindicatelor în condițiile noii politici economice“.
- Decembrie, 31* Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la care se adoptă următoarea hotărâre: „Se acordă lui V. I. Lenin un concediu de 6 săptămâni începând de la 1 ianuarie 1922, interzicându-i-se să vină să lucreze la Moscova fără aprobarea Secretariatului C.C. Se va fixa o singură oră pe zi pentru convorbiri telefonice în problemele deosebit de importante“. La aceeași ședință, Lenin propune să se intervină pe lângă C.C.C. pentru anularea excluderii din partid a lui Iudovski și scrie în acest sens un proiect de hotărâre, care este adoptat. La această ședință se discută și problema flotei, a Biroului pentru problemele Turkestanului etc.
- Sfârșitul lunii*
decembrie Lenin recitește partea a doua a volumului al XIV-lea al Operelor sale și face în el însemnări marginale.
- Decembrie* După ce citește în manuscris cartea lui G. M. Krjijanovski „Problemele economice ale R.S.F.S.R. și activitatea Comisiei de stat a planificării (Gosplan)“ (partea I), Lenin îi scrie acestuia o scrisoare în care apreciază favorabil conținutul cărții și îi propune s-o completeze cu materiale referitoare la noua politică economică. Lenin scrie o ciornă de scrisoare către conducătorii instituțiilor centrale de stat cu privire la stîrpirea birocratismului.
- Sfârșitul anului* Într-o scrisoare adresată lui G. I. Krumin, redactorul ziarului „*Ekonomiceskaia Jizn*“, Lenin arată că strîngerea și analizarea datelor referitoare la activitatea întreprinderilor și a organelor locale este una din sarcinile principale ale ziarului.
- Anul 1921* Lenin citește cartea lui Herbert Wells: „*Russia in the shadows*“, apărută în 1920 la Londra, și face însemnări pe ea.
- 1 9 2 2**
- Inceputul anului* Lenin însărcinează pe L. K. Martens, șeful secției siderurgice a C.E.S., să elucideze la fața locului ce este anomalia magnetică de la Kursk și care este importanța ei.

Ianuarie, 4

Intr-un adaos la rezele „Cu privire la rolul și la sarcinile sindicatelor în condițiile noii politici economice“, Lenin prezintă un proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la înființarea unei comisii speciale pentru verificarea și împospătarea cadrelor de comuniști cu munci de răspundere în sindicate și pentru pregătirea raportului la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia.

Lenin scrie un proiect de hotărîre a Biroului Politic în legătură cu sinuciderea inginerului V. V. Oldenborgher.

Lenin adresează Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia o scrisoare în legătură cu necesitatea editării unei broșuri care să descrie starea economiei sovietice și la a cărei întocnire să fie atrași G. M. Krjijanovski și S. G. Strumilin.

*Între 4 și 12
ianuarie*

Lenin ia cunoștință de observațiile făcute de A. A. Andreev, L. B. Kamenev, I. E. Rudzutak și L. D. Troțki pe marginea tezelor sale „Cu privire la rolul și la sarcinile sindicatelor în condițiile noii politici economice“ și-și notează completările propuse de ei la aceste teze.

*Între 9 și 12
ianuarie*

Lenin scrie „Proiect de directivă a Biroului Politic în legătură cu noua politică economică“.

Ianuarie, 12

Lenin adresează Biroului Politic propunerea de a se aloca fonduri pentru laboratorul radio de la Nijni Novgorod.

Lenin scrie mesajul de salut „Către oamenii muncii din Daghestan“.

Intr-o scrisoare adresată Biroului Politic, Lenin cere să fie numit un om anume însărcinat să supravegheze îndeplinirea de către tovarășii bolnavi a indicațiilor prescrise de medici.

Intr-o telefonogramă adresată lui I. V. Stalin, Lenin se declară de acord cu proiectul de circulară a C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la sarcinile Partidului Comunist din Turkestan în domeniul politicii naționale în condițiile n.e.p.-ului.

Comitetul Central al partidului adoptă proiectul de hotărîre „Cu privire la rolul și la sarcinile sindicatelor în condițiile noii politici economice“. **proiect scris** de Lenin.

- Ianuarie, 13* Lenin primește pe I. H. Lalaianț și comunică în scris secretarei L. A. Fotieva că e necesar să i se acorde ajutor.
- Ianuarie, 17* Lenin adresează lui V. M. Molotov, pentru Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, o scrisoare în legătură cu concesiunea P. B. Șteinberg. Lenin adresează Direcției centrale de statistică o scrisoare conținând indicații referitoare la întocmirea pentru C.M.A. și C.C. a graficelor de dezvoltare a economiei Rusiei Sovietice.
- Într-o scrisoare adresată lui V. M. Molotov, la C.C., Lenin îl roagă să ia măsuri ca fiica Fofanovei M. V. să fie trimisă la tratament într-un sanatoriu din Riga, iar fiica vechiului bolșevic I. A. Sammer să fie primită la școala model a Comisariatului învățământului public.
- Lenin dictează lui N. P. Gorbunov directive în problemele cinematografilei și îi dă indicația să le transmită Comisariatului învățământului public.
- Lenin adresează lui D. I. Kurski o scrisoare cu privire la principiile fundamentale ale Codului civil al R.S.F.S.R. și la lupta împotriva „abuzului de n.e.p.“.
- Lenin semnează o telegramă adresată de C.C.P. și de C.C. al P.C. (b) din Rusia președinților de comitete executive guberniale în legătură cu trimiterea de cereale de sămânță în guberniile înfometate.
- Ianuarie, 17—martie, 1* Lenin locuiește într-un sovhoz de lângă satul Kostino (în împrejurimile Moscovei).
- Ianuarie, 19* Lenin adresează lui I. V. Stalin o scrisoare conținând un proiect de telegramă a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia către L. B. Krasin, la Londra, în legătură cu achiziționarea urgentă de cereale din străinătate.
- Într-o scrisoare adresată lui L. B. Krasin, la Londra, Lenin critică activitatea aparatului Comisariatului pentru comerțul exterior și cere să se urgenteze achizițiile de cereale din străinătate.
- Ianuarie, 20* Întrunit în ședință, Biroul Politic aprobă propunerea lui Lenin de a se crea o comisie specială pentru verificarea și îmbunătățirea cadrelor de comuniști cu munci de răspundere în sindicate.

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărîre a Biroului Politic cu privire la trimiterea lui V. V. Vorovski la Roma.

Ianuarie, 21

Lenin adresează lui A. D. Țiurupa o scrisoare cu privire la regimul lui de lucru după terminarea tratamentului medical.

Într-o scrisoare adresată lui L. D. Troțki, Lenin arată că este necesară intensificarea luptei împotriva agitației antisovietice desfășurate de menșevici în legătură cu n.e.p.-ul și îi comunică intenția sa de a scrie un articol despre capitalismul de stat.

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărîre a Biroului Politic cu privire la crearea R.A.S.S Iakute etc.

După 21 ianuarie

Lenin are o convorbire cu un grup de delegați la primul Congres al oamenilor muncii din țările Orientului Îndepărtat.

Ianuarie, 22

Lenin adresează lui G. I. Sokolnikov, adjunct al comisariatului poporului pentru finanțe, o scrisoare în legătură cu activitatea Comisariatului finanțelor.

Ianuarie, 23

Cu prilejul unei consultări telefonice a membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectelor de hotărîri ale Biroului Politic cu privire la concesiunea P. B. Șteinberg, cu privire la eseri și anarhiști, cu privire la Ceka etc.

Într-o scrisoare adresată membrilor Biroului Politic, Lenin se pronunță împotriva propunerii lui G. V. Cicerin de a se face unele modificări în Constituția R.S.F.S.R.

Lenin este ales membru al Sovietului din Moscova din partea muncitorilor și funcționarilor de la „Prohorovskaia Manufactura“ (astăzi Trehgornaia Manufactura „F. E. Dzerjinski“).

Ianuarie, 24

Într-o scrisoare adresată lui A. D. Țiurupa, Lenin dă directive cu privire la reorganizarea activității C.C.P. și a C.M.A. și atrage atenția asupra necesității de a se organiza controlul îndeplinirii hotărîrilor.

Ianuarie, 25

Intr-o scrisoare adresată lui L. B. Kamenev și I. V. Stalin, Lenin arată că a fost încălcată directiva Biroului Politic privind procedura examinării problemelor de politică financiară și critică lipsurile din munca aparatului C.C.

Ianuarie, 26

Intr-o scrisoare adresată lui G. I. Sokolnikov, Lenin îl roagă să-și formuleze în scris propunerile referitoare la circulația liberă a aurului.

Într-o scrisoare adresată lui G. E. Zinoviev, Lenin îi comunică că nu are posibilitatea de a prezenta la plenara Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste referatul cu privire la tronțul unic și că e de acord să întocmească tezele referitoare la această problemă.

Lenin semnează o scrisoare către A. M. Lejava, adjunct al comisarului poporului pentru comerțul exterior, în care se cere accelerarea comenzii de turbine pentru șantierul hidrocentralei de pe Volhov.

Lenin adresează lui G. V. Cicerin o scrisoare în legătură cu propunerea de participare la Conferința de la Genova, pe care, în numele Consiliului Suprem al Antantei, o adresase guvernului sovietic I. Bonomi, președintele Consiliului de Miniștri al Italiei.

Intr-o scrisoare adresată lui A. D. Ţiurupa, Lenin îl roagă să ia cunoștință de lucrările comisiei Pileavski, însărcinată cu stabilirea contrapretențiilor pe care Rusia Sovietică urma să le formuleze față de Antantă la Conferința de la Genova.

Intr-un bilet adresat lui G. V. Cicerin, Lenin se interesează de scrisoarea pe care Sun Yat-sen i-a trimis-o acestuia la 28 august 1921.

Intr-o dispoziție dată în scris lui M. I. Glasser, de la secretariatul C.C.P., Lenin cere să i se trimită la timp toate procesele-verbale de ședință ale Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Intr-o scrisoare adresată lui V. A. Karpinski, Lenin roagă să i se comunice numărul scrisorilor pe care redacția ziarului „Bednota” le-a primit de la țărani și ce lucruri noi și deosebit de importante conțin ele.

Ianuarie, 27

Intr-o scrisoare adresată membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin pro-

pune ca M. I. Kalinin să fie trimis în guberniile cerealiere ale Ucrainei spre a strânge alimente în folosul celor înfometați.

Într-o scrisoare adresată membrilor Biroului Politic, Lenin propune crearea unei comisii care să elaboreze un plan de popularizare a hotărârilor Congresului al IX-lea al Sovietelor în problemele țăranimii.

Într-o telefonogramă adresată lui I. V. Lomonosov, Lenin îi cere să elaboreze, de comun acord cu Comisia de stat a plarificării, cu Comisariatul căilor de comunicație și cu Institutul de termotehnică, condițiile unui concurs pentru un proiect de locomotivă cu motor cu ardere internă.

În urma consultării membrilor Biroului Politic se adoptă propunerea lui Lenin ca I. A. Rudzutak să fie inclus în delegația la Conferința internațională de la Genova și ca M. I. Kalinin să fie trimis în guberniile cerealiere ale Ucrainei.

Sesiunea extraordinară a C.E.C. din Rusia în cea de-a IX-a legislatură îl confirmă pe Lenin ca președinte al delegației sovietice la Conferința de la Genova.

Ianuarie, 28

Lenin adresează lui G. M. Krjijanovski o scrisoare conținând observații pe marginea broșurii lui A. A. Gorev „Electrificarea Franței“ (1922).

Într-o scrisoare adresată lui N. P. Gorbunov, Lenin îi cere să acorde ajutor Magazinului universal de stat.

În urma consultării membrilor Biroului Politic, se aprobă propunerea lui Lenin cu privire la popularizarea hotărârilor celui de-al IX-lea Congres general al Sovietelor în problemele țăranimii.

Ianuarie, 29

Într-o scrisoare adresată lui N. P. Gorbunov, Lenin îi cere să urmărească strângerea de materiale referitoare la locomotiva cu motor cu ardere internă.

Ianuarie, 31

Lenin face însemnări cu privire la colectarea și repartizarea cerealelor.

Ianuarie

Lenin adresează lui A. D. Țiurupa o scrisoare cu privire la organizarea comerțului cu gaz lampant.

- Ianuarie-februarie* Lenin întocmește varianta inițială, precum și pe cea definitivă a planului articolului „Însemnările unui publicist“.
- Februarie, 1* Lenin scrie un proiect de directivă pentru vicepreședintele și pentru toți membrii delegației la Conferința de la Genova.
- Lenin adresează lui N. I. Buharin și G. E. Zinoviev o scrisoare în legătură cu pregătirile pentru conferința comună a Internaționalei Comuniste cu Internaționalele a II-a și a II¹/₂.
- Lenin adresează lui G. I. Sokolnikov, la Comisariatul finanțelor, o scrisoare în care arată că acest comisariat trebuie să controleze și să verifice activitatea trusturilor și întreprinderilor cu gospodărire chibzuită.
- Februarie, 2* Lenin adresează lui N. I. Buharin o a doua scrisoare în legătură cu pregătirile pentru conferința comună a Internaționalei Comuniste cu Internaționalele a II-a și a II¹/₂.
- Lenin scrie un proiect de răspuns lui F. R. MacDonald (codirectorul unei bănci engleze) în legătură cu concesiunile.
- Lenin adresează Biroului Politic o scrisoare în care arată că starea sănătății nu-i permite să prezinte la ședința lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste din 12 februarie 1922 un referat cu privire la n.e.p.
- Lenin primește un extras din procesul-verbal de ședință a Biroului Politic prin care el a fost desemnat să prezinte raportul politic al C.C. la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia.
- Între 3 și 8 februarie* Luînd cunoștință de raportul cu privire la introducerea sistemului premial pentru muncitorii și funcționarii sovhozurilor șantierului de construcție a centralei electrice de la Kașira, Lenin recomandă publicarea lui în presă și discutarea în C.M.A. a problemei premierii celor care au introdus sistemul.
- Februarie, 4* Lenin adresează membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia o scrisoare intitulată „În legătură cu lupta împotriva războiului“. Într-o scrisoare adresată membrilor Biroului Politic, Lenin cere să fie trase la răspundere persoanele vinovate de publicarea în presa sovietică a unui

articol în care era expus conținutul unei broșuri a lui Parvus.

Lenin scrie un proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. în legătură cu Conferința de la Genova.

Februarie, 6

Într-o scrisoare adresată membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin arată că este necesar ca materialele legate de pregătirea Conferinței de la Genova să fie publicate în ziarele „Pravda” și „Izvestiia C.E.C.”.

Într-o telefonogramă adresată lui N. P. Gorbunov, secretar general al C.C.P., Lenin îi cere să stabilească cîte edituri particulare există la Moscova.

Lenin scrie un adaos la directivele C.C. al P.C. (b) din Rusia pentru delegația la Conferința de la Genova.

Lenin adresează lui V. M. Molotov o scrisoare cu un text de telegramă către toate comitetele guberniale de partid, în care li se cere să trimită liste cu oamenii de școală eminenti din raza lor de activitate, care să poată fi atrași să lucreze la Comisariatul învățămîntului public.

Februarie, 7

Lenin adresează lui G. V. Cicerin o scrisoare în care subliniază necesitatea unei politici principiale și elastice la Conferința de la Genova.

Februarie, 9

Lenin expediază o telegramă de salut lui S. Hillman, președintele corporației industriale ruso-americane.

Februarie, 10

Printr-o consultare telefonică a membrilor Biroului Politic se aprobă propunerea lui Lenin cu privire la „Directivele pentru ziarul «Izvestiia» în legătură cu propunerea lui Arthur Henderson”.

Într-un bilet adresat lui N. P. Gorbunov, Lenin arată că e necesar să se acorde sprijin Direcției generale a exploatării hidraulice a turbei.

Februarie, 11

Lenin adresează lui G. I. Sokolnikov o scrisoare privind pedepsirea persoanelor vinovate de târ-găneală în ajutorarea Magazinului universal de stat, tezele cu privire la comerțul exterior, activitatea trusturilor care lucrează pe bază de hoz-rasciot și controlul asupra comerțului particular.

Într-o scrisoare adresată lui V. M. Molotov, Lenin cere să se repună în discuția Biroului Politic problema impozitului unic în cereale și a desființării ziarului „Kooperativnoe Delo“.

Februarie, 13

Lenin scrie lui G. K. Ordjonikidze o scrisoare în legătură cu necesitatea întăririi Armatei Roșii gruzine.

Într-o scrisoare adresată lui D. I. Kurski, Lenin cere să i se comunice cine se ocupă și răspunde de procesele civile ale Rusiei Sovietice în străinătate.

Lenin adresează lui A. S. Enukidze o scrisoare în legătură cu activitatea Prezidiului C.E.C. din Rusia.

Lenin completează fișa sa personală în cadrul recensământului membrilor P.C. (b) din Rusia.

Februarie, 14

Într-o scrisoare adresată lui D. I. Kurski, Lenin cere relații asupra drepturilor Rabkrinului de a controla activitatea întreprinderilor particulare.

Lenin adresează lui V. M. Molotov o scrisoare cu privire la felul nesatisfăcător în care este organizată statistica la secțiile statistică și evidență-repartizare ale C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Lenin face însemnări pe marginea scrisorii lui N. L. Meșcereakov despre ziarul „Kooperativnoe Delo“ și scrie un proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. cu privire la desființarea acestui ziar și editarea unui săptămînal în locul lui.

Lenin trimite pentru membrii Biroului Politic proiectul său de hotărîre cu privire la materialele care urmează să fie publicate în presă în legătură cu Conferința internațională de la Genova.

Februarie, 15

Lenin adresează lui V. G. Iakovenko, comisarul poporului pentru agricultură, o scrisoare în legătură cu proasta gospodărire a motoarelor pe care Departamentul militar le predase Comisariatului agriculturii.

Într-o scrisoare adresată lui D. I. Kurski, comisarul poporului pentru justiție, Lenin recomandă ca în proiectul de decret asupra polițelor și obligațiilor civile să se prevadă garantarea deplină a dreptului Statului sovietic de a le anula.

Într-o scrisoare adresată lui G. V. Cicerin, Lenin cere să se adune toate materialele referitoare la

condițiile în care Rusia Sovietică a fost invitată la Conferința de la Genova.

Lenin adresează lui A. D. Țiurupa o scrisoare conținând observații pe marginea proiectului de decret cu privire la Micul C.C.P.

Lenin adresează lui D. I. Kurski o scrisoare în legătură cu referatul primit de la Comisariatul justiției asupra drepturilor Rabkrinului de a controla activitatea întreprinderilor particulare.

Lenin adresează lui G. I. Sokolnikov, comisarul poporului pentru finanțe, o scrisoare în legătură cu dezvoltarea comerțului interior sub controlul Direcției comerciale a Băncii de stat și al Comisariatului finanțelor.

Lenin se pronunță pentru adoptarea proiectului de hotărâre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia prin care se stabilea că una din principalele lozinci de 1 mai 1922 urma să fie aceea a lichidării analfabetismului.

Februarie, 16

Într-o scrisoare adresată lui E. A. Litkens, Lenin cerc să se repartizeze Școlii tehnice superioare din Moscova o clădire pentru Facultatea de electro-tehnică și pentru Institutul electrotehnic.

Februarie, 17

Într-o scrisoare adresată membrilor Biroului Politic, Lenin propune să se aloce Comisariatului agriculturii fondurile necesare pentru finanțarea Trustului ovăzului din Șatilovo.

Februarie, 18

Într-o scrisoare adresată lui A. D. Țiurupa, Lenin arată că în condițiile n.e.p.-ului este necesar să existe legături între Banca de stat și comerț.

*Înainte de
20 februarie*

Lenin dispune să se acorde prime speciale pentru executarea urgentă a comenzilor din străinătate pentru Direcția exploataării hidraulice a turbei.

Februarie, 20

Lenin adresează lui D. I. Kurski o scrisoare cu privire la sarcinile organelor Comisariatului justiției în condițiile n.e.p.-ului.

Lenin scrie lui A. D. Țiurupa o scrisoare în legătură cu reorganizarea radicală a activității C.C.P., C.M.A. și a Micului C.C.P.

Lenin îi scrie lui V. M. Molotov despre modul și termenele de prelucrare a datelor recensământului membrilor de partid cu munci de răspundere.

Februarie, 20—21

Lenin face în scris o propunere pe marginea proiectului de directivă către Micul C.C.P.

- Februarie, 21* Lenin scrie lui A. D. Țiurupa o scrisoare în legătură cu proiectul de directivă către Micul C.C.P.
- Intr-o scrisoare adresată lui N. P. Gorbunov, secretar general al C.C.P., Lenin dispune să se ceară avizul C.E.S. și al Comisiei de stat a planificării asupra concesiunii Ridder și referatul comisiei trimise la fața locului.
- Februarie, 22* Lenin scrie lui G. M. Krjijanovski o scrisoare în legătură cu organizarea activității Comisiei de stat a planificării.
- Lenin scrie membrilor Biroului Politic o scrisoare în legătură cu Codul civil al R.S.F.S.R.
- În ședința Micului C.C.P., cu prilejul discutării proiectului de reorganizare a Micului C.C.P., prezentat de A. D. Țiurupa, se adoptă propunerea lui Lenin.
- Februarie, 22 și 28* Lenin scrie lui G. I. Sokolnikov, comisarul poporului pentru finanțe, despre dezvoltarea comerțului de stat.
- Februarie, 23* Lenin adresează membrilor Biroului Politic o scrisoare în care propune o serie de modificări în proiectul de rezoluție a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste „Participarea Internaționalei Comuniste la proiectata conferință a tuturor organizațiilor muncitorești din lume“.
- Intr-o scrisoare adresată lui V. M. Molotov, Lenin insistă să se acorde Comisiei de stat a planificării fondurile necesare pentru a trimite în străinătate pe profesorul L. K. Ramzin și propune în acest sens un proiect de hotărâre a Biroului Politic.
- Februarie, 24* Lenin întocmește un proiect de hotărâre a C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la sarcinile și tactica delegației sovietice la Genova.
- Lenin adresează Biroului Politic o scrisoare conținând un proiect de hotărâre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la necesitatea de a se notifica Italiei că nu a respectat termenul de convocare a Conferinței de la Genova.
- Februarie, 25* Lenin adresează lui I. V. Stalin și L. B. Kamenev o scrisoare în legătură cu declarația Italiei privind amânarea Conferinței de la Genova.

În ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia se aprobă propunerea lui Lenin cu privire la întărirea Armatei Roșii din Gruzia.

Februarie, 27

Lenin scrie un proiect de directivă cu privire la activitatea C.C.P. și C.M.A., precum și a Micului C.C.P.

Lenin adresează Academiei socialiste o scrisoare în care roagă să nu fie trecut pe lista membrilor Academiei.

Lenin trimite o telefonogramă lui A. D. Țiurupa în legătură cu Direcția exploatarea hidroelectrică a turbei.

Într-o scrisoare adresată lui A. D. Țiurupa, Lenin sancționează cu mustrare o serie de persoane pentru birocrațism în rezolvarea problemelor referitoare la exploatarea hidroelectrică a turbei și dispune să fie convocată o consfătuire specială, la care să participe comisarii poporului, în legătură cu îndeplinirea hotărârii C.C.P. din 30 octombrie 1920 privind Direcția generală a exploatarea turbei.

Februarie, 28

Într-o scrisoare adresată lui D. I. Kurski, Lenin arată că în Codul civil al R.S.F.S.R. trebuie să fie extins dreptul statului de a interveni în procesele civile.

Într-o scrisoare adresată membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin arată că trebuie grăbită elaborarea directivei C.C. pentru membrii delegației sovietice la Conferința de la Genova.

Între 28 februarie și 16 martie

Lenin face însemnări pe marginea proiectului de hotărâre a C.E.C. din Rusia cu privire la Comisariatul poporului pentru Inspectia muncitorească-tărănească și, într-o scrisoare adresată lui I. V. Stalin, formulează observațiile sale la acest proiect și arată că trebuie refăcut.

Sfârșitul lunii februarie

Lenin scrie articolul „Însemnările unui publicist“.

Lenin scrie observații la articolul său „Însemnările unui publicist“.

Februarie

Lenin scrie amendamente și observații la proiectul de hotărâre cu privire la Micul C.C.P.

Martie, 1

Într-o scrisoare adresată lui V. A. Tihomirov, membru al conducerii Uniunii centrale a coope-

rativelor de consum, Lenin face aprecieri despre starea cooperăției și rolul ei în condițiile n.e.p.-ului.

Într-o scrisoare adresată lui A. D. Țiurupa, Lenin arată necesitatea unei elaborări detaliate a Codului civil al R.S.F.S.R.

Într-o scrisoare adresată lui I. H. Peters, membru al colegiului Cekăi, Lenin cere intensificarea luptei împotriva corupției.

Martie, 2

Într-o scrisoare intitulată „Către tovarășii care lucrează la Direcția exploatării hidraulice a turbei“, Lenin arată că este necesar să se dovedească avantajele economice și practice ale noului procedeu de extracție a turbei.

În ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia se aprobă o propunere a lui Lenin cu privire la Codul civil al R.S.F.S.R.

Martie, 3

Lenin adresează membrilor Biroului Politic o scrisoare conținând observații pe marginea tezelor Comisariatului finanțelor privind principiile fundamentale ale programului financiar.

Într-o scrisoare adresată lui V. M. Molotov, pentru membrii Biroului Politic, Lenin cere să se pună de urgență în Biroul Politic problema finanțării industriei.

Lenin adresează lui L. B. Krasin sau lui A. M. Lejava o scrisoare în legătură cu monopolul comerțului exterior.

Lenin adresează lui L. B. Kamenev, pentru membrii Biroului Politic, o scrisoare cu privire la întărirea monopolului comerțului exterior.

Martie, 4

Lenin adresează lui R. A. Peterson, comandantul Kremlinului, o scrisoare prin care îl sancționează cu mustrare pentru executarea nesatisfăcătoare a dispoziției președintelui C.M.A. de a explica clar și precis santinelele care le sînt îndatoririle.

Martie, 5

Într-o scrisoare adresată membrilor Biroului Politic, Lenin critică propunerile lui G. I. Sokolnikov cu privire la comerțul exterior.

CUPRINS

Prefață	VII
-------------------	-----

1921

* <i>CONGRESUL AL III-LEA AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE. 22 iunie—12 iulie 1921</i>	1—59
--	------

1. TEZELE RAPORTULUI ASUPRA TACTICII P.C. DIN RUSIA	3
1. Situația internațională a R.S.F.S.R.	—
2. Raportul de forțe dintre clase pe plan internațional	4
3. Raportul de forțe dintre clase în Rusia	5
4. Proletariatul și țărănimca în Rusia	—
5. Alianța militară dintre proletariat și țărănimca în R.S.F.S.R.	6
6. Trecerea la relații economice normale între proletariat și țărănimca	7
7. Condițiile în care Puterea sovietică admite capitalismul și concesiunile și semnificația acestui fapt	—
8. Succesele politicii noastre în domeniul aprovizionării	8
9. Baza materială a socialismului și planul de electrificare a Rusiei	9
10. Rolul „democrației pure“, al Internaționalelor a II-a și II ^{1/2} , al eserilor și al menșevicilor de aliați ai capitalului	10

* Cu asterisc sînt notate titlurile date de Institutul de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.

*2. SCRISOARE CĂTRE O. W. KUUSINEN ȘI OBSERVAȚII PE MARGINEA PROIECTULUI DE „TEZE CU PRIVIRE LA CONSTRUCȚIA ORGANIZATORICĂ, METODELE DE ACȚIUNE ȘI CONȚINUTUL ACTIVITĂȚII PARTIDELOR COMUNISTE“. 10 iunie	13
*3. CUVÎNTARE ÎN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA ITALIANĂ. 28 IUNIE	16
*4. CUVÎNTARE ÎN APĂRAREA TACTICII INTERNAȚIONALEI COMUNISTE. 1 IULIE	23
*5. RAPORT ASUPRA TACTICII P.C. DIN RUSIA. 5 IULIE	34
*6. PROPUNERI ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE „TEZE CU PRIVIRE LA TACTICĂ“	53
*7. SCRISOARE CĂTRE O. W. KUUSINEN ȘI W. KOENEN. 9 iulie	54
*8. INTERVENȚII LA CONSFĂTUIREA MEMBRILOR DELEGAȚILOR GERMANĂ, POLONEZĂ, CEHOSLOVACĂ, MAGHIARĂ ȘI ITALIANĂ. 11 IULIE	55
1	—
2	58
3	59
*COMPLETĂRI LA PROIECTUL DE HOTĂRIRE A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI PRIVIND RETRIBUIREA COLECTIVĂ A FUNCȚIONARILOR DIN INSTITUȚIILE DE STAT	60
IDEI ÎN LEGĂTURĂ CU „PLANUL“ ECONOMIC	61—63
*PROPUNERE ADRESATĂ BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU PREMIEREA ÎNTREPRINDERILOR	64
*ÎNSEMNĂRI CU PRIVIRE LA MĂSURILE PENTRU AJUTORAREA GUBERNIILOR LOVITE DE SECETĂ ȘI LA INTENSIFICAREA ACTIVITĂȚII ECONOMICE	65—67
*SALUT ADRESAT CONGRESULUI DELEGAȚILOR UNIUNII CENTRALE A COOPERATIVELOR DE CONSUM	68—69
*SALUT ADRESAT PRIMULUI CONGRES INTERNAȚIONAL AL SINDICATELOR REVOLUȚIONARE	70

•PROPUNERI DE MODIFICĂRI ÎN PROIECTUL DE TEZE CU PRIVIRE LA APLICAREA PRACTICĂ A NOII POLITICI ECONOMICE. 21 iulie	71
•PROPUNERE ADRESATĂ C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA	72
APEL CĂTRE PROLETARIATUL INTERNAȚIONAL	73—74
APEL CĂTRE ȚĂRANII DIN UCRAINA	75
•SCRISOARE CĂTRE G. MEASNIKOV. 5 august	76—81
•PROPUNERI PE MARGINEA CONCLUZIILOR LUI I. E. DZERJINSKI CU PRIVIRE LA STAREA TRANSPORTURILOR	82
TOVARAȘULUI THOMAS BELL. 13 august	83—85
SCRISOARE CĂTRE COMUNIȘTII GERMANI. 14 august	86—97
TIMPURI NOI, GREȘELI VECHI SUB O FORMĂ NOUĂ	98—107
•PROPUNERE ADRESATĂ BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN PROBLEMA TRIMITERII ÎN JUDECATĂ A LUI UNGHERN	108
•CĂTRE MICUL C.C.P.	109
•SCRISOARE CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „EKO-NOMICESKAIA JIZN“. 1 septembrie	110—113
•HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA EVIDENȚEI DONAȚIILOR FĂCUTE DE MUNCITORII DIN EUROPA. 2 SEPTEMBRIE	114
•SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV ȘI PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA NOTA DE RĂSPUNS CE URMEAZĂ SĂ FIE TRIMISĂ LUI NOULENS. 4 septembrie	115—116
•COMPLETARE LA PROIECTUL DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA DIRECTIVELE PENTRU COMISARIATUL APROVIZIONĂRII	117
•PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA CHELTUIREA FONDULUI DE AUR	118
•PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA VIN-	

ZAREA LIBERĂ A CĂRȚILOR AFLATE ÎN DEPOZI- TELE DIN MOSCOVA	119
*PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA	120
*SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV, CU O PROPUNERE ADRESATĂ C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA. <i>15 septembrie</i>	121
CURĂȚIREA RÎNDURILOR PARTIDULUI	122—124
*SCRISOARE CĂTRE V. V. KUIBIȘEV ȘI PROIECT DE ANGAJAMENT DIN PARTEA MUNCITORILOR CARE VIN DIN AMERICA ÎN RUSIA. <i>22 septembrie</i>	125—126
CARE SÎNT SARCINILE RABKRINULUI ȘI CUM TRE- BUIE ELE SĂ FIE ÎNȚELESE ȘI ÎNDEPLINITE	127—133
PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN PROBLEMA RE- PUBLICII EXTREMULUI ORIENT	134
*PROPUNERE PENTRU UN PROIECT DE HOTĂRÎRE A PLENAREI C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA	135
CĂTRE PREZIDIUL CELUI DE-AL VIII-LEA CONGRES GENERAL AL ELECTROTEHNICIENILOR DIN RUSIA	136—137
*PROIECT DE DIRECTIVE ALE BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA SU- PRAFETEȘTELE CE URMEAȘĂ A FI AFECTATE CULTU- RILOR DE SFECLĂ DE ZAHĂR ÎN UCRAINA	138
*PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA ASI- GURĂRILE SOCIALE	139
*SCRISOARE CĂTRE A. S. KISELEV, CU UN PROIECT DE HOTĂRÎRE A CONSILIULUI COMISARILOR PO- PORULUI. <i>10 octombrie</i>	140
*CĂTRE MEMBRII BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA. <i>11 octombrie</i>	141
*SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV, CU UN PRO- IECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN PROBLEMA ACORDULUI CU GRUPUL RUTGERS. <i>12 octombrie</i>	142—143
*SCRISOARE CĂTRE MEMBRII BIROULUI POLITIC, CU UN PROIECT DE HOTĂRÎRE A C.C. AL P.C. (b)	

DIN RUSIA ȘI A C.M.A. ÎN LEGĂTURĂ CU PROPU- NERILE LUI S. RUTGERS. <i>Între 12 și 15 octombrie</i>	144
CU PRILEJUL CELEI DE-A PATRA ANIVERSĂRI A REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE	145—154
*PROIECT DE HOTĂRIRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA PRIVIND TRIMITEREA LUI A. G. ȘLEAPNIKOV LA MUNCĂ ÎN ORGANELE DE APROVIZIONARE	155
*PROIECT DE HOTĂRIRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA	156
NOUA POLITICĂ ECONOMICĂ ȘI SARCINILE COMI- TETELOR PENTRU EDUCAȚIE POLITICĂ. <i>Expunere fă- cută la cel de-al II-lea Congres general al comitetelor pentru educație politică din Rusia. 17 octombrie</i>	157—177
Cotitura totală în politica Puterii sovietice și a P.C. din Rusia	157
C.E.C. din Rusia despre rolul țărănimii în 1918	158
Greșeala noastră	159
O retragere strategică	160
Sensul noii politici economice	161
Cine va învinge : capitalismul sau Puterea sovietică ?	162
Lupta va fi și mai aprigă	163
Să fie asta lupta finală ?	165
Nu putem conta pe o trecere directă la organizarea societății pe baze comuniste	166
Principiul cointeresării și răspunderii personale	167
Ne vom pricepe să muncim pentru noi ?	169
Metode învechite	171
Cea mai mare minune	172
Sarcinile lucrătorilor din comitetele pentru educație politică	173
Trei mari dușmani	175
Primul dușman : îngîmfarea comunistă	—
Al doilea dușman : analfabetismul	176
Al treilea dușman : mita	—
Deosebirea dintre sarcinile militare și cele culturale	—
*PROIECT DE HOTĂRIRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA ÎN- FIINȚAREA UNEI COMISII UNICE A CONCESIU- NILOR	178

*SCRISOARE CĂTRE V. M. MIHAILOV ȘI PROIECT DE HOTĂRÎRE A C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN PROBLEMA ACORDULUI CU GRUPUL RUTGERS. 19 octombrie	179—180
*PROPUNERI ÎN LEGATURĂ CU TEXTUL PROIECTULUI DE ACORD CU A.R.A. PRIVIND ORGANIZAREA TRIMITERII DE COLETE ALIMENTARE ÎN RUSIA	181
SCRISOARE CĂTRE COMUNIȘTII POLONEZI. 19 octombrie	182—183
*PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA	184
*PROIECT DE HOTĂRÎRE A C.M.A. CU PRIVIRE LA PLUGURILE SISTEM „FOWLER“	185
*HOTĂRÎREA C.M.A. ÎN PROBLEMA PREZENTĂRII DARILOR DE SEAMĂ ȘI A DIAGRAMELOR PENTRU C.M.A. 21 OCTOMBRIE 1921	186
*SCRISOARE CĂTRE G. V. CICERIN ȘI OBSERVAȚII PE MARGINEA PROIECTULUI DE DECLARAȚIE A GUVERNULUI SOVIETIC CU PRIVIRE LA RECUNOAȘTEREA DATORIILOR. 24 octombrie	187—190
*PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA PRIVIND ORGANIZAREA CONDUCERII INDUSTRIEI BUMBACULUI	191
*SCRISOARE CĂTRE V. M. MIHAILOV, CU UN PROIECT DE TELEGRAMĂ CĂTRE L. B. KRASIN. 28 octombrie	192
*A VII-A CONFERINȚĂ A ORGANIZAȚIEI GUBERNIALE DE PARTID MOSCOVA. 29—31 octombrie 1921	193—221
*1. EXPUNERE CU PRIVIRE LA NOUA POLITICĂ ECONOMICĂ. 29 OCTOMBRIE	195
2. CUVÎNT DE ÎNCHEIERE. 29 OCTOMBRIE	215
ROLUL AURULUI ACUM ȘI DUPĂ VICTORIA DEPLINĂ A SOCIALISMULUI	222—230
*PROIECTE DE HOTĂRÎRI ALE C.C.P. CU PRIVIRE LA PLANUL FINANCIAR ȘI LA PLANUL DE EMISIUNE PE 1922	231—232
1	231
2	232

*CONVORBIRE CU DELEGAȚIA REPUBLICII POPULARE MONGOLE. 5 NOIEMBRIE 1921	233—234
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ADUNAREA MUNCITORILOR DE LA „PROHOROVSKAIA MANUFATURA“ CONSACRATĂ CELEI DE-A PATRA ANIVERSARI A REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE. 6 NOIEMBRIE 1921. <i>Scurta relatare apărută în presă</i>	235
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ADUNAREA MUNCITORILOR, MUNCITOARELOR, OSTAȘILOR ROȘII ȘI A TINERETULUI DIN RAIONUL HAMOVNIKI CONSACRATA CELEI DE-A PATRA ANIVERSĂRI A REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE. 7 NOIEMBRIE 1921	236—238
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ADUNAREA MUNCITORILOR DE LA UZINA „ELEKTROSILA“ NR. 3 (FOSTĂ „DINAMO“) CONSACRATA CELEI DE-A PATRA ANIVERSĂRI A REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE. 7 NOIEMBRIE 1921. <i>Scurtă relatare apărută în presă</i>	239
*PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA	240
*SCRISOARE CĂTRE V. M. MIHAILOV CU UN PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA. 9 noiembrie	241
*SCRISOARE CĂTRE V. M. MIHAILOV CU UN PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA PRIVIND ACTIVITATEA ORGANELOR DE APROVIZIONARE DIN UCRAINA. 9 noiembrie	242
*REZOLUȚIE PUSĂ PE O SCRISOARE A LUI G. V. CIZERIN. 12 noiembrie	243
*CU PRIVIRE LA RELAȚIILE DINTRE ORGANELE DE PARTID ȘI CELE JUDICIARE ȘI DE ANCHETA PENALĂ. <i>Către V. M. Molotov</i>	244
1. 14 noiembrie	—
2. 19 noiembrie	—
*ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE DECRET „CU PRIVIRE LA PEDEPSIREA DENUNȚĂRII CALOMNIOASE“	245
*OBSERVAȚII PE MARGINEA PROIECTULUI DE DECRET „CU PRIVIRE LA DESFIINȚAREA GRATUITĂȚII ZIARELOR“	246

*PREFĂȚĂ LA BROȘURA „CU PRIVIRE LA PROBLEMA NOII POLITICI ECONOMICE (DOUĂ ARTICOLE VECHI ȘI O POSTFAȚĂ ȘI MAI VECHE)“	247—249
O CARTE SCRISĂ CU TALENT	250—251
*CĂTRE COMISIA ECONOMICĂ A C.C.P.	252—253
PROPUNERI PENTRU BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA. 26 noiembrie	254—255
*SCRISOARE CĂTRE A D. ȚIURUPA CU UN PROIECT DE HOTĂRIRE A C.E.C. DIN RUSIA ȘI CU UN BILET ADRESAT MEMBRILOR BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA. 28 noiembrie	256—257
*NOTĂ CĂTRE I. V. STALIN ȘI PROIECT DE HOTĂRIRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA CONSTITUIREA FEDERAȚIEI REPUBLICILOR TRANSCAUCAZIENE. 28 noiembrie	258
CUVINTARE ROSTITĂ LA PRIMUL CONGRES AGRICOL DIN GUBERNIA MOSCOVA. 29 NOIEMBRIE 1921	259—262
*AMENDAMENT LA PROPUNERILE DE ÎNFIINȚARE A UNEI COMISII PENTRU STABILIREA FONDURILOR DE SALARII	263
*SCHIȚA UNUI PROIECT DE HOTĂRIRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA CEKA	264
*PROIECT DE HOTĂRIRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA TACTICA DE FRONT UNIC	265
NOTE ÎN LEGĂTURĂ CU ISTORIA P.C. DIN RUSIA. <i>Scrisoare către N. I. Buharin. 1 decembrie</i>	266—268
*SCRISOARE CĂTRE MEMBRII BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA. 2 decembrie	269
*PROIECT DE HOTĂRIRE A C.M.A. CU PRIVIRE LA COMISIA PENTRU FOLOSIREA RESURSELOR MATERIALE	270
*SCRISOARE CU PRIVIRE LA FOLOSIREA „LEGĂTURII VII“. 3 decembrie	271—272
*SCRISOARE CĂTRE COMISARIATUL POPORULUI PENTRU COMERȚUL EXTERIOR, COMISARIATUL POPORULUI PENTRU FINANȚE, C.E.S. ȘI COMISA-	

RIATUL POPORULUI PENTRU ÎNVAȚĂMÎNTUL PUBLIC. 5 decembrie	273—274
*PROPUNERE PENTRU UN PROIECT DE HOTĂRIRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA	275
*OBSERVAȚII PE MARGINEA TEZELOR CU PRIVIRE LA FRONTUL UNIC	276
TEZELE PARTIDULUI COMUNIST FRANCEZ ÎN PROBLEMA AGRARĂ	277—284
*SCRISOARE CĂTRE CONSILIUL DE PROPAGANDĂ ȘI ACȚIUNE AL POPOARELOR DIN ORIENT. 17 decembrie	285
*SCRISOARE CĂTRE P. A. ZALUȚKI, A. A. SOLTȘ ȘI CĂTRE TOȚI MEMBRII BIROULUI POLITIC CU PRIVIRE LA CURĂȚIREA RÎNDURILOR PARTIDULUI ȘI CU CONDIȚIILE DE PRIMIRE ÎN PARTID. 19 decembrie	286—287
*OBSERVAȚII PE MARGINEA PROIECTULUI DE REZOLUȚIE A CONFERINȚEI A XI-A A P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA CURĂȚIREA RÎNDURILOR PARTIDULUI	288—289
*SCRISOARE CĂTRE BIROUL POLITIC ÎN LEGĂTURĂ CU REZOLUȚIA CELUI DE-AL IX-LEA CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR DIN RUSIA CU PRIVIRE LA SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ. 22 decembrie	290—291
*AL IX-LEA CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR DIN RUSIA. 23—28 decembrie 1921	293—341
1. CU PRIVIRE LA POLITICA INTERNĂ ȘI EXTERNĂ A REPUBLICII. <i>Raportul C.E.C. din Rusia și al Consiliului Comisarilor Poporului.</i> 23 decembrie	295
*2. INTERVENȚII LA CONSĂTUIREA DELEGAȚILOR FĂRĂ PARTID. 26 DECEMBRIE	333
1	—
2	334
3	336
*3. DIRECTIVE ÎN PROBLEMELE ACTIVITAȚII ECONOMICE ADOPTATE DE CEL DE-AL IX-LEA CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR. 28 DECEMBRIE 1921	338

*POLITICA PARTIDULUI LABURIST ENGLEZ . . .	342—343
*PROIECT DE TEZE CU PRIVIRE LA ROLUL ȘI LA SARCINILE SINDICATELOR ÎN CONDIȚIILE NOII POLITICI ECONOMICE	344—356
1. Noua politică economică și sindicatele	344
2. Capitalismul de stat în statul proletar și sindicatele	345
3. Întreprinderile de stat care trec la așa-numitul hozrasciot și sindicatele	—
4. Deosebirea esențială dintre lupta de clasă a proletariatului într-un stat care recunoaște proprietatea particulară asupra pământului, fabricilor etc. și în care puterea politică este deținută de clasa capitaliștilor și lupta de clasă a proletariatului într-un stat care nu recunoaște proprietatea particulară asupra pământului și asupra majorității întreprinderilor mari, într-un stat în care puterea politică este deținută de proletariat	346
5. Revenirea la înscrierea liber consimțită în sindicate	347
6. Sindicatele și conducerea întreprinderilor	348
7. Rolul și participarea sindicatelor în organele economice și de stat ale statului proletar	349
8. Legătura cu masa — condiție esențială a oricărei activități a sindicatelor	351
9. Contradicțiile în însăși situația sindicatelor în condițiile dictaturii proletariatului	352
10. Sindicatul și specialiștii	353
11. Sindicatele și influența mic-burgheză asupra clasei muncitoare	354

1922

*SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV, PENTRU BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA, CU PROIECTE DE HOTĂRÎRI. 4 ianuarie.	357—358
*PROIECT DE DIRECTIVĂ A BIROULUI POLITIC ÎN LEGĂTURĂ CU NOUA POLITICĂ ECONOMICĂ	359—360
*PROPUNERE ADRESATĂ BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA ALOCAREA DE FONDURI PENTRU LABORATORUL DE RADIO DIN NIJNI NOVGOROD	361
*CĂTRE OAMENII MUNCII DIN DAGHESTAN	362

*DIRECTIVE ÎN PROBLEMA CINEMATOGRAFIEI	363—364
*SCRISORI CĂTRE V. M. MOLOTOV, PENTRU BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA, ÎN LEGATURA CU CONCESIUNEA ŞTEINBERG	365—367
1. 17 ianuarie	365
2. 23 ianuarie	366
*CU PRIVIRE LA REORGANIZAREA ACTIVITĂŢII C.C.P., A C.M.A. ŞI A MICULUI C.C.P. <i>Scrisori către A. D. Ţinrupa</i>	368—375
1. 24 ianuarie	368
2. 15 februarie	370
3. 20 februarie	371
4. 20—21 februarie	372
5. 21 februarie	373
6. 27 februarie	374
*SCRISOARE CĂTRE G. V. CICERIN. 26 ianuarie	376
*PROPUNERE CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA PRIVIND TRIMITEREA LUI M. I. KALININ ÎN UCRAINA	377
*PROPUNERE CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. AL P. C. (b) DIN RUSIA	378
PROIECT DE DIRECTIVĂ PENTRU VICEPREŞEDINTELE ŞI MEMBRII DELEGAŢIEI LA CONFERINŢA DE LA GENOVA	379—381
*SCRISOARE CĂTRE N. I. BUHARIN ŞI G. E. ZINOVIEV. 1 februarie	382—383
ÎN LEGĂTURĂ CU LUPTA ÎMPOTRIVA RĂZBOIULUI	384
*PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU CONFERINŢA DE LA GENOVA	385
*ÎN LEGĂTURĂ CU PUBLICAREA UNEI TELEGRAME ÎN CARE ERA EXPUS CONŢINUTUL UNEI BROŞURI A LUI PARVUS	386
1.	—
2. HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA. 11 MARTIE 1922	—
*PROIECT DE DIRECTIVĂ A C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA PENTRU DELEGAŢIA SOVIETICĂ LA CONFERINŢA DE LA GENOVA	387—389

SCRISOARE CĂTRE G. V. CICERIN ÎN LEGĂTURĂ CU DIRECTIVELE C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA PEN- TRU DELEGAȚIA SOVIETICĂ LA CONFERINȚA DE LA GENOVA. 7 februarie	390—391
*SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV, CU PROPUN- NERI PENTRU BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA. 11 februarie	392
*SCRISOARE CĂTRE G. K. ORDJONIKIDZE CU PRI- VIRE LA ÎNTĂRIREA ARMATEI ROȘII DIN GRUZIA. 13 februarie	393—394
*ÎNSEMNĂRI PE MARGINEA UNEI SCRISORI A LUI N. L. MEȘCEREAKOV ȘI PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA	395—396
*SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV ÎN LEGĂTURĂ CU MUNCA SECȚIEI DE STATISTICĂ ȘI A SECȚIEI EVIDENȚĂ ȘI REPARTIZARE ALE C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA. 14 februarie	397—398
*SCRISOARE CĂTRE G. V. CICERIN. 15 februarie	399
*SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV, PENTRU MEMBRII BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA, ÎN LEGĂTURĂ CU CREDITELE PENTRU TRUSTUL OVĂZULUI DIN ȘATILOVO. 17 februarie	400
*CU PRIVIRE LA SARCINILE COMISARIATULUI PO- PORULUI PENTRU JUSTIȚIE ÎN CONDIȚIILE NOII POLITICI ECONOMICE. <i>Scrisoare către D. I. Kurski.</i> 20 februarie	401—406
*SCRISOARE CĂTRE BIROULU POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU CODUL CIVIL AL R.S.F.S.R. 22 februarie	407
*SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV, CU O PRO- PUNERE PENTRU BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA. 23 februarie	408—409
SCRISOARE CĂTRE MEMBRII BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA, CU OBSERVAȚII LA PROIECTUL DE REZOLUȚIE A PRIMEI PLENARE LĂRGITE A COMITETULUI EXECUTIV AL INTER- NAȚIONALEI COMUNISTE PRIVIND PARTICIPAREA LA O CONFERINȚĂ A CELOR TREI INTERNAȚIO- NALE. 23 februarie	410—411

*PROIECT DE HOTĂRÎRE A C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA SARCINILE DELEGAȚIEI SOVIETICE LA GENOVA	412—414
*SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV, PENTRU MEMBRII BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA, ȘI PROIECT DE HOTĂRÎRE ÎN LEGĂTURĂ CU TRIMITEREA UNEI NOTE ITALIEI. 24 februarie	415
*SCRISORI CĂTRE I. V. STALIN ȘI L. B. KAMENEV, CU PROPUNERI PENTRU BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA. 25 februarie	416
1	—
2	—
*SCRISOARE CĂTRE D. I. KURSKI, CU OBSERVAȚII PE MARGINEA PROIECTULUI DE COD CIVIL. 28 februarie	417—418
*ÎNSEMĂNĂRI PE MARGINEA PROIECTULUI DE HOTĂRÎRE A C.E.C. DIN RUSIA PRIVIND COMISARIATUL POPORULUI PENTRU INSPECȚIA MUNCITOREASCĂ-ȚĂRĂNEASCĂ ȘI SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN. Între 28 februarie și 16 martie	419—420
ÎNSEMĂNĂRILE UNUI PUBLICIST. <i>Ascensiunea pe piscuri înalte, pericolul descurajării, folosul comerțului, atitudinea față de menșevici etc.</i>	421—429
I. În loc de exemplu	421
II. Fără metafore	423
III. Cum se face vînatul vulpilor; despre Levi; despre Serrati	425
*Note la articolul „Însemnările unui publicist“	429
*SCRISOARE CĂTRE A. D. ȚIURUPA, CU O PROPUNERE PENTRU BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ȘI PREZIDIUL C.E.C. DIN RUSIA. 1 martie	430
*SCRISOARE CĂTRE BIROUL POLITIC AL P.C. (b) DIN RUSIA, CU OBSERVAȚII LA TEZELE COMISARIATULUI FINANȚELOR. 3 martie	431—432
*SCRISOARE CĂTRE L. B. KAMENEV. 3 martie	433—437
*SCRISOARE CĂTRE V. M. MOLOTOV, PENTRU MEMBRII BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA. 3 martie	438

*CĂTRE MEMBRII BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA. 5 martie	439
--	-----

MATERIALE PREGATITOARE

*MATERIALE PENTRU CONGRESUL AL III-LEA AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE	443—467
*1. OBSERVAȚII PRELIMINARE PE MARGINEA TEZELOR CU PRIVIRE LA TACTICA INTER- NAȚIONALEI COMUNISTE	443
*2. ÎNSEMNĂRI ȘI PLANURI DE INTERVENȚII LA CONGRESUL AL III-LEA AL INTERNAȚIO- NAȚIONALEI COMUNISTE	444
1	—
2	—
3	446
4	—
5	450
6	—
7	454
8	—
9	456
*3. PLANUL CUVÎNTĂRII ÎN PROBLEMA ITA- LIANĂ	460
*4. ÎNSEMNĂRI PENTRU UN ARTICOL DESPRE CONGRESUL AL III-LEA AL INTERNAȚIO- NALEI COMUNISTE	462
*5. PLANURILE INTERVENȚIILOR LA CONSFĂ- TUIREA MEMBRILOR DELEGAȚIILOR GER- MANĂ, POLONEZA, CEHOSLOVACĂ, UNGARĂ ȘI ITALIANĂ LA CONGRESUL AL III-LEA AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE	463
1	—
2	465
*6. ÎNSEMNĂRI FĂCUTE ÎN TIMPUL CONSFĂ- TUIRII MEMBRILOR DELEGAȚIILOR GER- MANA, POLONEZA, CEHOSLOVACĂ, UNGARĂ ȘI ITALIANĂ LA CONGRESUL AL III-LEA AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE	467
PLANUL UNEI BROȘURI DESPRE „DECLASARE“	468
*CALCULUL PRELIMINAR AL POSIBILITĂȚILOR DE APROVIZIONARE (1921	469

*ÎNSEMNAȚII CU PRIVIRE LA IUGOSTAL	470—471
*PLANUL ARTICOLULUI „CU PRILEJUL CELEI DE-A PATRA ANIVERSĂRI A REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE“	472
*PLANUL EXPUNERII FĂCUTE LA CEL DE-AL DOILEA CONGRES GENERAL AL COMITETELOR PENTRU EDUCAȚIE POLITICĂ	473—474
*ÎNSEMNAȚII FĂCUTE ÎN CURSUL UNEI CONVORBIRI CU A. M. GORKI	475
ATLAS DE DIAGrame PENTRU C.M.A.	476—478
*PLANUL EXPUNERII CU PRIVIRE LA NOUA POLITICĂ ECONOMICĂ, PREZENTATA LA CEA DE-A VII-A CONFERINȚĂ A ORGANIZAȚIEI GUBERNALE DE PARTID MOSCOVA	479—482
PLANUL UNUI ARTICOL DESPRE „RENTABILIZAREA ACTIVITĂȚII ECONOMICE“	483—484
*DOUĂ SCHIȚE DE PLAN PENTRU UN ARTICOL SAU CUVÎNTARE	485—486
1	485
2	—
*OBSERVAȚII PE MARGINEA TEZELOR C.E.S. „CU PRIVIRE LA POLITICA ECONOMICĂ“	487—491
*OBSERVAȚII PE MARGINEA UNUI RAPORT AL PREȘEDINTELUI COMISIEI PENTRU FOLOSIREA RESURSELOR MATERIALE	492
*AMENDAMENTE LA PROIECTUL DE REZOLUȚIE A CONFERINȚEI A XI-A A P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA ÎNTĂRIREA RÎNDURILOR PARTIDULUI	493
*PLANUL RAPORTULUI ASUPRA POLITICII INTERNE ȘI EXTERNE PREZENTAT LA CEL DE-AL IX-LEA CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR DIN RUSIA	494—503
*PLANURILE TEZELOR „CU PRIVIRE LA ROLUL ȘI LA SARCINILE SINDICATELOR ÎN CONDIȚIILE NOII POLITICI ECONOMICE“	504—510
1	504
2	509
*PLANURILE ARTICOLULUI „ÎNSEMNAȚIILE UNUI PUBLICIST“	511—515

1	511
2	512

*OBSERVAȚII ȘI AMENDAMENTE LA PROIECTUL DE HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA MICUL C.C.P. . . .	516
--	-----

ANEXA

*RECENSĂMÎNTUL MEMBRILOR P.C. (b) DIN RUSIA	519—524
---	---------

Lista documentelor la a căror redactare a participat V. I. Lenin	527—533
Adnotări	534—604
Indice de lucrări și izvoare citate sau menționate de V. I. Lenin	605—622
Indice de nume	623—667
Date din viața și activitatea lui V. I. Lenin	668—722

ILUSTRĂȚII

Portretul lui V. I. Lenin. — 1921	XXII—1
Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Cu prilejul celei de-a patra aniversări a Revoluției din Octombrie”. — 14 octombrie 1921	146—147
Chestionarul pentru delegații la cea de-a XI-a conferință generală a P.C. (b) din Rusia, completat de V. I. Lenin. — Decembrie 1921	288—289
Pagina a cincea a manuscrisului lui V. I. Lenin „Însemnări și planuri de intervenții la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste”. 22 iunie—12 iulie 1921	451

*Dat la cules 05.10.1966. Bun de tipar 19.01.1967.
Apărut 1967. Hirtie tipar înalt tip A de 70 g/m².
Format 540 X 840/16. Coti editoriale 40,32. Coli de
tipar 47,50 C.Z. pentru biblioteci 3C23 = R.*

Tiparul executat sub comanda nr. 6 302/60 656 la
Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”, Piața
Scintei nr. 1, București — Republica Socialistă
România

